Nicolae BREBAN

Fiction Ltd

Îngerul de gips

POLIROM

Nicolae Breban (n. 1934), romancier și eseist, unul dintre cei mai importanți și prolifici prozatori români contemporani. Debutează literar în revista *Viața studențească*, în 1957. Opt ani mai târziu publică primul său roman, *Francisca* (tradus în limbile bulgară și rusă), distins cu Premiul „Ion Creangă" al Academiei Române. În 1966 îi urmează romanul *În absența stăpânilor*, iar în 1968, *Animale bolnave*, care a întrunit toate aprecierile criticii – „romanul anului" și Premiul Uniunii Scriitorilor. A fost redactor-șef al *României literare*. A semnat scenariul filmului *Răutăciosul adolescent*, precum și scenariul și regia filmului *Printre colinele verzi* (inclus în selecția oficială a Festivalului Internațional de la Cannes). În 1973, apare romanul *Îngerul de gips*, iar în 1975, versiunea în limba suedeză a romanului *În absența stăpânilor*. Le urmează *Bunavestire* (1977), *Don Juan* (1981), piesele de teatru *Culoarul cu șoareci* și *Bătrâna doamnă și fluturele* (1981-1982, Paris), ediția franceză a romanului *În absența stăpânilor* (1983, Flammarion, Paris), *Drumul la zid* (1984), versiunea franceză a romanului *Bunavestire* (1985, Flammarion, Paris), *Pândă și seducție* (1991), *Amfitrion : I. Demonii mărunți, II. Procuratorii, III. Alberta* (1994), *Ziua și noaptea* (1998), *Stricte amintiri literare* (2001), *Voința de putere* (2001).

Este membru corespondent al Academiei Române și director al revistei *Contemporanul. Ideea europeană*.

La Editura Polirom au apărut: *Riscul în cultură* (1997), *Sensul vieții (Memorii I)* (2003), *Sensul vieții (Memorii II)* (2004), *Animale bolnave* (2004), *Sensul vieții (Memorii III)* (2006), *Sensul vieții (Memorii IV)* (2007).

www.polirom.ro

Editura POLIROM
Iaşi, B-dul Carol I nr. 4; P.O. BOX 266, 700506
Bucureşti, B-dul I.C. Brătianu nr. 6, et. 7, ap. 33, O.P. 37;
P.O. BOX 1-728, 030174

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României :

BREBAN, NICOLAE

Îngerul de gips / Nicolae Breban. Ed. a 3-a. – Iaşi : Polirom, 2008

ISBN 978-973-46-0988-8

821.135.1-31

Printed in ROMANIA

Nicolae BREBAN

Fiction-Ltd

Îngerul de gips

roman

Ediția a III-a

POLIROM
2008

Tabel cronologic

1934 *1 februarie*. Se naşte la Baia Mare Nicolae Breban, fiu al lui Vasile Breban, preot greco-catolic, şi al Constanţei Breban (n. Böhmler).

1940 Familia Breban se instalează la Lugoj, unde tatăl viitorului scriitor funcţionează în cadrul Episcopiei greco-catolice. Nicolae Breban urmează şcoala primară şi liceul la Lugoj.

1948 Regimul comunist interzice cultul greco-catolic şi impune desfiinţarea structurilor ierarhice ale acestuia ; devenit mirean, Vasile Breban îşi asigură existenţa ca mic industriaş (posesor al unor mori, mici fabrici de ulei etc.).

1951 Din cauza originii sociale, Nicolae Breban e exmatriculat din liceu, cu interdicţia de a se înscrie la vreo altă şcoală din ţară.

1952 Termină liceul la fără frecvenţă, la Oradea, unde lucrează ca funcţionar. La începutul verii, după examenul de bacalaureat, merge la Bucureşti pentru a se înscrie la universitate, la Facultatea de Filosofie. Nu este admis, din aceleaşi raţiuni din care fusese eliminat din liceu. Se angajează la Uzinele „23 August", unde urmează cursuri de calificare ca muncitor. Lucrează o lună ca sudor electric, apoi, şase luni, ca strungar în fier.

1953 Intră la Facultatea de Filosofie „măsluind actele", după cum explică în *Confesiuni violente*. După o jumătate de an, subterfugiul fiind descoperit, este exmatriculat.

1954 Din nou înscris la Filosofie, la Bucureşti. După câteva luni abandonează studiile în urma unei îmbolnăviri grave.

1956 Student la Cluj, la Filologie (limba şi literatura germană). Încearcă, în anul următor, un transfer la Bucureşti, fără succes. Exmatriculat a doua oară de Athanase Joja.

1957 *şi anii următori*. Posesor al permisului de conducere, valabil inclusiv pentru categoriile de vehicule grele, utilitare etc., Nicolae Breban nu devine şofer de taxi – contrar unei legende bizare ivite ulterior –, ci lucrează la garajul Ministerului Finanţelor, pe un post mărunt – implicând răspunderi administrativ-organizatorice. Uneori, de serviciu pe garaj, noaptea, duminica sau în alte ocazii, utilizează câte o maşină a garajului pentru câte o plimbare cu prietenii (Nichita Stănescu ş.a.). Duce o existenţă marginală faţă de structurile instituţionalizate ale vieţii literare din epocă. Îşi consacră timpul liber unor lecturi fundamentale, din marea literatură universală (în special germană), filosofie etc. În acelaşi timp face sport de performanţă – atletism – şi îşi creează o anumită imagine, puţin comună, dacă nu cu totul ciudată în epocă, de „playboy" intelectual. Iată câteva rânduri, din *Confesiuni violente*, despre perioada respectivă: „Acei ani au fost ani de lectură. Sigur, uneori eram speriat. Toată tinereţea mea a fost înmuiată în spaima socială, în spaima de viitor. Însă, cu inconştienţa şi cu vitalitatea vârstei, nu zăboveam prea mult la asta. Nu sunt un temperament ulceros [...], văd mereu partea bună din lucruri. Făceam sport pe vremea aceea, atletism. La Oradea făcusem box. [...] Dar citeam mult, făceam curte unor domnişoare drăguţe. Eram mult mai liber decât colegii mei de generaţie, care erau înregimentaţi în acele abatoare care se chemau universităţile staliniste." Frecventează un cerc informal de prieteni, de tineri cu preocupări intelectuale şi literare – dintre care unii vor deveni, ca şi el, scriitori: Nichita Stănescu, de care îl va lega o mare prietenie, Matei Călinescu, Cezar Baltag ş.a. – şi, în general, mediile tinerilor literaţi tocmai afirmaţi sau în curs de afirmare. Se distinge, în colocviile neoficiale din aceste cercuri (în care chestiunile erau discutate în mod cu totul heterodox faţă de „comandamentele" lansate de oficialităţile epocii, de dogmele „realismului socialist"), ca un susţinător energic al înnoirii concepţiei despre creaţia literară, ca un adept al primatului esteticului. În aceeaşi perioadă, a fost dus de Ilie Constantin la reuniuni ale unui cenaclu literar patronat de UTM, acolo i-a cunoscut pe Florin Mugur, Grigore Hagiu ş.a. Ulterior, Nicolae Breban s-a apropiat şi de Dumitru Ţepeneag şi s-a „aliat" cu acesta.

1961 Debut, cu schiţe, în *Gazeta literară*. Din anii '60 şi până azi, Nicolae Breban a colaborat la reviste literare sau culturale –

Gazeta literară, Contemporanul, România literară, Luceafărul, Steaua, Vatra Românească ş.a. – cu fragmente de proză, texte eseistice, publicistică etc.

1965 Are loc debutul editorial, prin apariţia romanului *Francisca* (Premiul „Ion Creangă" al Academiei Române).

1966 Apare romanul *În absenţa stăpânilor.*

1968 Apare romanul *Animale bolnave* (Premiul Uniunii Scriitorilor). Cartea înregistrează un frumos succes de critică şi de public, deopotrivă (avea să fie reeditată în anul următor), consacrându-l pe autor – deja remarcat pentru cele două romane anterioare – drept unul dintre cei mai importanţi prozatori ai momentului. De-a lungul celor aproape trei decenii care au trecut de atunci, scriitorul şi-a păstrat şi consolidat, prin scrierile ulterioare – fără îndoială, inegale, dar remarcabile fără excepţie –, un loc proeminent în ierarhia valorilor literare actuale.

14-16 noiembrie. Au loc, la Bucureşti, lucrările Adunării generale a scriitorilor; sunt alese, prin vot liber şi secret, organele de conducere ale Uniunii Scriitorilor. Nicolae Breban este ales în Biroul Uniunii Scriitorilor.

1969 Are loc premiera filmului artistic de lung metraj *Răutăciosul adolescent* (scenariu : Nicolae Breban, regia artistică : Gheorghe Vitanidis).

Scriitor consacrat, bucurându-se de apreciere cvasiunanimă, Nicolae Breban este – în epoca de relativă „deschidere" a oficialităţii comuniste faţă de problemele libertăţii de creaţie, de încurajare a competenţei şi valorii – „mobilizat" şi „promovat" politic : devine membru al PCR şi, la al X-lea Congres al acestuia (6-12 august), e desemnat membru supleant al Comitetului Central.

1970 Scriitorul este numit la conducerea revistei *România literară* (figurează ca redactor-şef începând cu numărul 20/1970). Pune mult suflet în activitatea de conducător de revistă, se străduieşte să dinamizeze, conform concepţiei sale, publicaţia, să o transforme într-un factor de influenţă constructivă în viaţa culturală a ţării. Organizează dezbateri substanţiale, întâlniri ale redacţiei cu cititorii etc.

1971 Are loc premiera filmului artistic de lungmetraj *Printre colinele verzi* (scenariul şi regia de Nicolae Breban), adaptare cinematografică a romanului *Animale bolnave*. Filmul displace Elenei

Ceaușescu, care consideră că aspectele de viață evocate nu se conformează tabloului „optimist", idilic, pe care se aștepta să-l prezinte cinematografia despre actualitatea românească și, cu ocazia festivităților prilejuite de jubileul PCR (8 mai), îi adresează autorului reproșuri violente. Prevăzut inițial a fi proiectat într-un cadru festiv, în contextul manifestărilor legate de jubileul sus-amintit, filmul este reprogramat la altă sală și privat de girul oficialităților. Peste câteva zile, tot în mai, are loc ediția din acel an a Festivalului Cinematografic de la Cannes. *Printre colinele verzi* fusese inclus în selecția oficială. Nicolae Breban este prezent la Cannes, cu ocazia proiecției filmului. Călătorește apoi prin Italia, iar în iulie, aflându-se la Paris și luând cunoștință de măsurile de înăsprire a dirijismului ideologic introduse în țară („tezele" din iulie 1971, care lansau ceea ce avea să fie numit de mass-media din Occident „mica «revoluție culturală» a lui Ceaușescu"), își prezintă, în semn de protest, demisia de la conducerea *României literare* și acordă interviuri presei occidentale, criticând politica regimului Ceaușescu.

1972 Se întoarce în țară. Fusese exclus din Biroul Uniunii Scriitorilor și din PCR: marginalizat de autorități, nu mai ocupă nici o funcție oficială și se dedică cu totul scrisului. E șicanat de oficialități în legătură cu încercările sale de a-și publica operele în străinătate. Până în 1976 nu i se mai permite să călătorească peste hotare.

1973 Apare romanul *Îngerul de gips*.

1977 Nicolae Breban susține luarea de poziție a lui Paul Goma.
Apare romanul *Bunavestire* (Premiul Uniunii Scriitorilor). Cartea apare cu dificultate și provoacă un atac de o mare violență în plenara CC din iunie '77, reluat în toată presa de partid și cultură, semnalat de T. Popovici și N. Ceaușescu. Iată cum explică scriitorul, în *Confesiuni violente*, acel episod: „Ceea ce i-a înșelat pe unii a fost faptul că am tratat ideile lui Farca uneori cu aerul că eu sunt partizanul lor. Dar [...] asta a fost o noutate stilistică. În loc să iau distanță față de ideile unui personaj, cum face autorul clasic, eu am intrat în pielea lui, ca în orice roman postmodernist".

1977-1989 Face lungi călătorii în străinătate, în special la Paris, dar deși dobândise, încă din 1972, și cetățenia germană, nu părăsește definitiv România, nu se autoexilează, contrar aparențelor. Scrie

noi romane pe care le publică în țară. Îi apar opere mai vechi, în traducere, în Franța. Deși sprijinise acțiunea lui Goma, sieși își refuză postura de opozant politic radical al regimului de la București, fiind preocupat în primul rând de realizarea propriei opere, ca și de impunerea ei atenției internaționale, exclusiv prin valoarea estetică.

1980-1981 Nicolae Breban scrie, la Paris, piesele de teatru *Bătrâna doamnă și fluturele* și *Culoarul cu șoareci* (reprezentate scenic sau radiofonic în țară după 1990).

1981 Apare romanul *Don Juan*.

1983 Apare în Franța, la Editura Flammarion, în traducere, *În absența stăpânilor* (*En l'absence des maîtres*).

1984 Apare romanul *Drumul la zid*, numit de autor „poem epic".

1985 Apare în Franța, tot la Flammarion, în traducere, *Bunavestire* (*L'Annonciation*).

1988 Apare în *Viața Românească* – în urma publicării de către Gabriel Liiceanu a *Epistolarului* – eseul *Tinerii corifei* (Paris, octombrie 1987), în care romancierul își exprimă simpatia și prețuirea pentru „grupul de la Păltiniș".

1990 Tot mai prezent, după 22 decembrie 1989, în dezbaterile de idei și în coloanele presei literare și culturale din țară, cu contribuții publicistice, Nicolae Breban devine, în mai, director al săptămânalului *Contemporanul – Ideea europeană*, serie nouă a *Contemporanului*. Titlul și concepția revistei i se datorează. Publică, în revista pe care o conduce, texte de atitudine, vădind năzuința unei superioare pedagogii socioculturale (precum seriile de eseuri *Forța exemplului* și *Riscul în cultură*, a căror apariție sub formă de carte este iminentă).

1991 Apare romanul *Pândă și seducție* (scris în 1976).
Don Juan apare, în traducere, în Franța (Editura Flammarion).

1992 Apare volumul de versuri *Elegii pariziene*.

1994 Apare *O utopie tangibilă*, volum alcătuit de Ovidiu Pecican în 1986, din convorbiri ale lui Nicolae Breban – dezbateri purtate împreună cu personalități literare sau culturale, interviuri acordate unor ziariști etc. – publicate în presă de-a lungul anilor. Ovidiu Pecican a ales fragmente pe care le-a structurat în acest volum, oferind astfel, după cum remarca Irina Petraș, un fel de „Nicolae Breban par lui-même".
Apare *Confesiuni violente*, carte-interviu: o seamă de mărturii („literare, politice și biografice") formulate de scriitor într-o suită

de convorbiri cu Constantin Iftimie se articulează într-o autobiografie selectivă, operă de memorialistică și profesiune de credință totodată.

Apare masiva trilogie romanescă *Amfitrion* (*I. Demonii mărunți*; *II. Procuratorii*; *III. Alberta*). Astfel s-a întregit, după cum a explicat autorul, o monumentală macrotrilogie – sau „megatrilogie" –, care, sub titlul generic de *Don Juan*, cuprinde romanul *Don Juan* din 1981, *Pândă și seducție* și *Amfitrion* (format din trei volume). Cele trei părți componente, inegale ca amploare, ale „megatrilogiei" nu reprezintă un continuum narativ (e vorba în fiecare caz de alte personaje, de alte împrejurări, de altă „intrigă" ș.a.m.d.), dar participă toate la dezvoltarea unui ambițios proiect auctorial: revitalizarea și „rescrierea", într-o viziune cu totul originală, a marelui mit modern european al lui Don Juan.

1996 Apare volumul exegetic *Breban. Eseu despre stratagemele supraviețuirii narative* de Marian Victor Buciu.

1997 Apare volumul *Antimemoriile lui Grobei. Eseu monografic despre opera lui Nicolae Breban* de Laura Pavel.

Din 1997 este membru corespondent al Academiei Române.

2001 Începe dubla serie de tetralogii: tetralogia romanescă *Ziua și noaptea* (Vol. 1 – *Ziua și noaptea*, vol. 2 – *Voința de putere*, vol. 3 – *Puterea nevăzută*, vol. 4 – *Jiquidi*) și tetralogia memorialistică *Sensul vieții*, Editura Polirom.

Lupta cu îngerul

„O luptă învinsă e orice carte", spune Lucian Blaga.

Nu știu, a fost un blestem sau un dar răutăcios al zeilor, dar a trebuit să lupt pentru fiecare roman al meu. O, nu numai cu mine, acesta era și este riscul și miza splendidă a meseriei mele. Nu, a trebuit să lupt cu ceilalți; evident, nu am fost singurul dintre scriitorii de primă linie, ca să zicem așa, ce a trebuit să lupte pentru publicarea textelor în totalitarism. Numai că eu, spre deosebire de confrații mei, *mes paires*, mi-am îngreuiat considerabil această situație. Și anume, apăsând pe cele două elemente constitutive ale carierei unui scriitor profesionist ambițios sub vechiul regim: refuzul limbajului esopic, afrontarea directă deci a realului și a realității (inclusiv a celei politice) și, în consecință, o extrem de vagă, de liberă, aproape exterminantă cenzură interioară.

Și, doi: o extrem de rară, chiar și printre colegii mei de același nivel, intransigență în lupta cu șicanele și cu presiunea cenzurii exterioare, politice. Cu doar două excepții (*În absența stăpânilor* și *Îngerul de gips*), toate romanele mele au trebuit să aștepte ani de zile în anticamera mărunților zei de pripas, politici, dar și a unor colegi ai noștri cocoțați în posturi administrativ-culturale și care, printr-o, desigur, abilitate a demonilor mărunți ce ne conduceau, erau adeseori mai cruzi și mai inventivi în a găsi obstacole construcțiilor mele romanești.

Numai că *Îngerul de gips* a avut o istorie și mai extraordinară.

„Ideea" acestui roman – ca să vorbesc puțin ca un diletant – mi-a venit în vara lui '67, la Lugoj, plonjat în tenebrele, hățișurile, aș zice: intestinele a ceea ce urma să se numească *Animale bolnave*. Ca de fiecare dată, *nel mezzo del cammin*, la mijlocul unei ample construcții mă pierd ca un ucenic vrăjitor ce ignoră formula ieșirii din labirint. Mi se părea atunci, în vara lui '67, că tot ce scriu e lipsit de sens, că toată

acea istorie a unei secte incipiente, religioase, în care Maestrul este ucis de ucenicul său fanatic de teamă că acesta va trăda Ideea, este provincială și greoaie. Și în momentele acelea de descurajare și silă, la lectura unei oarecari prefețe a unui volum străin al cărui titlu l-am uitat, a izbucnit lumina, ideea : să scriu istoria (cu adevărat modernă, mi se părea !) a unui bărbat ce *decade*. Numai că această *degradare*, decădere, trebuia să fie nu numai infinită, dar și absolută. Or, eu știam, încă de pe atunci, că orice lucru ce atinge absolutul se transformă în altceva (după o idee a lui Goethe care îi plăcea foarte mult lui Th. Mann : dacă atingi perfecțiunea într-un domeniu, prin chiar aceasta el este depășit). Deci, această cădere absolută trebuia să fie o mântuire.

Un bărbat puternic, aflat în culmea carierei sale, medic, profesor, autor de literatură specifică, ins ce nu disprețuiește uneori existența mondenă, logodit cu o frumoasă și tânără femeie, Ludmila, întâlnește chiar pe prima pagină a romanului un „demon mărunt". E ca și cum, în vis, cineva s-ar afla într-o cameră tapetată cu oglinzi ce-l reflectă fidel din cap până în picioare : puternic, inspirat, stăpân al existenței, adaptat superior unei lumi ce-l acceptă și-l susține. Doar una dintre oglinzi îl arată altfel : ea poartă numele Mia Fabian și, după trei sute de pagini de luptă, ezitare, neîncredere, farse de prost gust, coșmaruri vii, doctorul Minda *intră* în această oglindă umană. Un critic inteligent (pe vremea aceea) a comparat romanul meu cu capodopera fratelui lui Th. Mann, Heinrich Mann, *Profesorul Unrat*. Nu era lipsită de interes această comparație, numai că drama expresionistă a prof. Unrat care, pândind elevii de liceu ce se strecoară într-un cabaret, cade el însuși în triviala capcană a îngerului albastru, este coaja procesului psihologic mai intim și de o simbolică diferită în propria mea istorie.

Era cât pe-aci să las baltă *Animale bolnave* și să mă apuc imediat de noua carte, care mi se părea, cum am mai spus, mai expresivă, mai modernă. Dar unul dintre asprele dictoane ale maeștrilor mei germani răsuna ca o sentință : sfârșește totdeauna ceea ce ai început. Toată viața a rezonat în urechea mea morală acest sfat, această poruncă – adeseori greu, aproape imposibil de îndeplinit –, și pentru că am rămas fidel acestui simplu și aspru model, poate, Dumnezeu se va îndura să sfârșească ceea ce a început cu mine.

Strângând deci din dinți, blestemându-mi principiile, am terminat *Animale bolnave* ferm convins că a doua zi mă voi apuca de noua, arzătoarea temă. Au trecut însă cinci ani : lupta grea pentru publicarea *Animalelor bolnave* fără tăieturi, cariera „fulgerătoare" profesională și

politică, *România literară*, regia unui film de autor selecționat de francezi la Cannes, declarațiile publice și demisia mea la Paris împotriva începutului dictaturii, reîntoarcerea, pentru unii uluitoare, în țară, pierderea (binecuvântată!) a posturilor și privilegiilor mele sociale, a casei și a oricărei retribuții, intrarea bruscă, brutală, aproape fericită, în starea de „lepros social", de marginal (ce va dura aproape două decenii), iată condițiile *ideale* pentru tratarea în deplină libertate interioară, într-o radicalitate morală în sfârșit recâștigată, a ceea ce numesc eu prima mea temă majoră. Ca o răsplată a unei justiții în sfârșit prezente, aproape „gâfâitor" de prezentă, temele „mari" s-au aglomerat apoi una lângă alta într-un lanț ce, și până azi, mă umple de uimire: la două luni după ce am sfârșit *Îngerul de gips*, mi s-a „impus" începutul *Bunei-vestiri* (25 decembrie '72), a urmat apoi *Don Juan* (o iute prefigurare a pânzei mari ce urma să se numească *Amfitrion*), *Drumul la zid* și, în fine, trilogia *Amfitrion*.

Îngerul de gips a fost scris în satul 2 Mai, de la începutul lui iunie până la începutul lui septembrie 1972. Cum nu fusesem primit la Congresul scriitorilor – nici unul dintre colegii mei nu a protestat la aceasta, dar eu nu port pică nimănui –, am fugit de la Mogoșoaia, unde mi se dăduse, provizoriu, o cameră și, în patru luni, am scris cele șase sute de pagini ale cărții, fericit de noua libertate socială și, mai ales, morală câștigată, păzit la intrarea în sat de un securist jovial care în ultima parte a sejurului meu la 2 Mai a îndrăznit să se mute chiar în curtea țăranului la care locuiam. Ziua duceam o existență tipic estivală, mă îmbăiam împreună cu prietenii mei în Marea Neagră, bucurându-ne fals îngroziți de armata meduzelor ce năpădise în acea vară 2 Mai-ul și Vama Veche și nu ne feream să ridicăm libații la faimosul restaurant „Dobrogeanul" împreună cu cei care nu se fereau să stea la masă cu mine: Al.I. Ștefănescu și Nina Cassian, Maria-Luiza Cristescu, Virgil Mazilescu, Dan Laurențiu, Daniel Turcea, D. Țepeneag, Liviu Ciulei, tânărul și necunoscutul pe acea vreme Virgil Tănase și încă alți câțiva. Seara, la ora zece, mă retrăgeam în cămăruța mea, unde, în ciuda vremilor vitrege (sau, mai știi, fantastice!), aveam mereu în rezervă o ladă cu vin roșu, simplu și aspru de Dobrogea și unde primeam vizitele unor prieteni: Constantin Țoiu și soția sa Karin, Dumnezeu s-o ierte, Al. Paleologu și tânăra sa soție, Lucian Pintilie sau splendizii mei prieteni, artiștii plastici Vasile Gorduz, Silvia Radu, Tana Maitec și încă alți câțiva, nu foarte mulți. La zece seara însă stingeam lumina, urmând ca după patru ore de somn să mă scol, totdeauna fără ceas, la ora două dimineața, și să încep fericita luptă cu îngerul.

Dar, ca într-un roman de Dostoievski sau Th. Mann, printre atâția vizitatori simpatici și umani s-a amestecat și... diavolul. Într-o seară, la nici o jumătate de oră după ce am stins lumina, am auzit o bătaie în ușă, am deschis și m-am trezit în fața unui tinerel, îmbrăcat civil, care s-a recomandat a fi ofițer al Ministerului de Interne, și-a spus numele, pe care l-am uitat, s-a scuzat că mă deranjează și m-a anunțat că superiorul său, colonelul de Securitate Tăbăcaru, ar dori să aibă o convorbire cu mine. „Puteți să refuzați", mi-a spus cu un aer sportiv, probabil admirându-se pe sine în clipa aceea. L-am întrebat unde urma să aibă loc întrevederea și, cum tinerelul mi-a indicat numele unui restaurant cunoscut din Mamaia, am fost de acord.

Eram de vreo trei luni înapoiat în țară din spectaculoasa mea călătorie în Franța și R.F. Germania, unde dădusem declarații în presă și la radio, atrăgând atenția occidentalilor increduli și care îl țineau în mare stimă pe Ceaușescu – sau se prefăceau foarte bine în aceasta – asupra schimbării bruște de unghi în politica internă a României. Nu, nu am protestat contra comunismului, ci doar contra începutului dictaturii, fapt dramatic care avea să singularizeze România între celelalte țări din estul Europei afiliate Moscovei și s-o proiecteze în două decenii de coșmar social și psihologic: ruina instituțiilor, chiar și a celor comuniste, a școlii, a culturii, distrugerea satelor, atacul tot mai brutal contra individului și a demnității sale, schizofrenizarea aproape a întregii populații adulte. Imediat după declarațiile mele de la Paris și din Germania (unde am fost secundat de D. Țepeneag, Gh. Pituț, Dieter Schlesack, Monica Lovinescu, Mircea Eliade și doamna Cristinel, I. Cușa, Pierre Emmanuel, Hans Hartl și dr. Ghermani de la Südost-Institut München, Acrivu din Köln, Noël Bernard și încă alți câțiva), organele de intoxicare ale Securității române au lansat imediat zvonul că am fugit. Deși am anunțat – mi se pare că în *Quinzaine Littéraire*, la ospitalierul Maurice Nadeau – că mă voi întoarce în țară, voind să dau prin aceasta greutate protestului meu sau, dacă vreți, revoltei mele (e adevărat, o revoltă pe jumătate, dar cine a mai făcut-o la acest nivel în țările comuniste din jurul nostru?!), nimeni nu voia și nu putea să creadă că am să mă întorc după ce un Petru Dumitriu și alți câțiva protestaseră doar cu fuga. M-am întors însă, spre stupefacția tuturor, în noaptea de 19 aprilie 1972, pe la frontiera Arad. Din clipa aceea am fost urmărit, se înțelege, de organele „de resort" și, în plus, au fost lansate alte torente de intoxicare ale căror miasme fetide, în zdrențe, preluate cu grabă ciudată, aproape cu veselie, de unii colegi sau de necunoscuți, ajung la mine până astăzi: „dezechilibrat mental", „aventurier", „agent cu sarcini speciale".

Scenariul „dezechilibratului mental" în primele luni după întoarcerea mea a prins o anume, rapidă consistenţă, iar răspunsul meu, singurul meu răspuns posibil, firesc – deşi paradoxal pentru unii – a fost propunerea unei structuri romaneşti ample, solide, novatoare, înalt expresive. Până la simbol. Aproape un an a durat lupta pentru publicarea manuscrisului meu *Îngerul de gips*. Şi doi oameni au un merit incontestabil în aceasta : Marin Preda, directorul Editurii Cartea Românească (editură a Uniunii Scriitorilor pentru a cărei înfiinţare, în ciuda directivelor Comitetului Central, eu însumi am luptat aproape singur împotriva Ministerului Culturii şi a secretarului CC cu cultura şi propaganda Paul Niculescu-Mizil) şi Georgeta Naidin-Dimisianu, deşi simplă redactoră la Cartea Românească (ea însăşi urmând a fi expulzată din editură în ultimii ani ai dictaturii), unul dintre marii editori ai culturii române sub comunism, căreia îi datorez apariţia a încă două cărţi : *Don Juan* (1981), la numai patru ani de la scrierea ei, şi *Drumul la zid* (1984), la aceeaşi editură.

Îngerul de gips a apărut în luna august 1973, într-o tăcere totală şi o indiferenţă aparentă. Tirajul (minim: 12.500 de exemplare) stătea în pivniţele editurii, Preda neîndrăznind să-l difuzeze, în timp ce unii creaseră o comisie şi un „dosar" al romanului din partea Consiliului Culturii, iar alţii pregăteau „campanii". Al. Andriţoiu scrisese un atac fulminant în *Scânteia* contra mea, atac oprit în pagină printr-un ordin de sus, din „viclenie de sus", deoarece Ceauşescu, aflat în excelente relaţii cu lumea occidentală, a intuit că nu era în favoarea sa să creeze un scandal în jurul unui tânăr şi celebru scriitor care-i punea în discuţie noua sa politică. De altfel, asta urma să fie, timp de două decenii, „inovaţia" sa politică, marea sa abilitate faţă de ceilalţi colegi ai săi conducători din Est: o aproape liberală politică externă, cu unele lovituri diplomatice surprinzătoare – susţinerea Israelului, a liderilor arabi, a social-democraţiei germane aflate atunci la putere, a Chinei –, îmbinată cu o strângere tot mai accentuată a „şurubului" în politica internă. O cvadratură a cercului, stupefiantă şi neverosimilă pentru unii analişti occidentali, convenabilă însă unor lideri politici cinici care înţelegeau să-l folosească pe tot mai paranoicul nostru şef de stat în demersuri şi afaceri aparente şi ascunse care mergeau de la intermedierea unor conflicte politice – Africa Centrală, conflictul din Vietnam, pacea Begin-Sadat – până la cinicul furt şi spionaj industrial.

În acele săptămâni de august, directorul tehnic al editurii, Gheorghe Iacob, Dumnezeu să-l odihnească, l-a convins pe Preda să difuzeze

cartea. – N-am primit ordin s-o difuzez, *mon cher*! – Dar nici nu ați primit ordin să n-o difuzați, i-a replicat Iacob. Și astfel, cu ajutorul unui excelent tipograf, cartea a intrat pe tăcute în librării. Nu s-a permis nici un anunț al lansării, iar în curtea Editurii Cartea Românească, la ora difuzării romanului, în afara unor securiști fals plictisiți în fruntea cărora trona zâmbitor Vasile Nicolescu, nu mai era aproape nimeni, nici măcar prietenii foarte apropiați. Am dat totuși o masă la restaurantul „Bolta rece" la care au participat Marin Preda și soția sa, Paul Goma și soția sa, Dan Laurențiu, parcă Ileana Mălăncioiu, Sorin Titel, I. Drăgănoiu și, cu siguranță, Vasile Nicolescu, lichea superioară, Dumnezeu să-l ierte (Dumnezeu le iartă și pe lichele!), poet veleitar și snob torturat însă de o abjectă poftă de putere, intrigant de curte fanariotă, maltratând cu brutalitate, cu foarfecele sale însângerate de metafore, sute și sute de versuri ale poeților adevărați din întreaga Românie.

Și apoi, tăcere. Iar după această tăcere prelungită, falsă, a izbucnit furtuna: patru ample articole scrise la comandă, în patru mari reviste literare, care desființau romanul și pe autor – Valeriu Râpeanu, Aurel Martin, Ov.S. Crohmălniceanu și Ion Ianoși. Cel mai brutal a fost, bineînțeles, sluga fanatică a partidului, Râpeanu. Cel mai cinic: Crohmălniceanu. Profesorul Ianoși și-a luat atâtea rezerve în atacarea cărții – care, bineînțeles, nu coincidea cu „marile idealuri socialiste ale comunismului" și al cărei final, mai ales, în speță ultima frază: „Un salt între două morți", indica, după spusele respectuos indignate ale recenzentului, un „mesaj străin lumii noastre" etc. etc. –, încât față de tonul brutal cinic al celorlalți trei, articolul său mi s-a părut aproape o curtoazie. Radu Cosașu mi-a dat numărul său de telefon și l-am sunat „mulțumindu-i" pentru tonul său urban și, în ciuda rezervelor clare politice, menționarea numelui lui Dostoievski. Peste mai bine de un deceniu, Ion Ianoși urma să răspundă galanteriei mele scoțându-mi din impas masivul meu poem epic *Drumul la zid* pe care, deși avea bunul de tipar de aproape șase luni, „forurile" nu îndrăzneau să-l pună pe piață, și a făcut totuși ceea ce un critic important face rareori: mi-a făcut o vizită acasă, dl Ianoși, și mi-a oferit spre lectură referatul său la *Drumul la zid* înainte de a-l înmâna autorităților, mulțumindu-mi în vorbe calde pentru bucuria spirituală pe care i-a cauzat-o lectura romanului meu. (Un singur critic avea să-mi mai facă acest dar: Nicolae Manolescu. Într-o seară târzie de mai 1977, cu ochii sclipind de bucuria complicității și a revelației capodoperei, mi-a citit cronica sa la romanul *Bunavestire* care urma să apară în *România literară* și avea, peste câteva zile, să-i atragă suspendarea cronicii

literare pentru un timp şi, mai ales, să-i nimbeze fruntea sa de mare critic cu acea aureolă rară în lumea necreatorilor: riscul şi suferinţa pentru îndrăzneala în afirmarea adevărului.)

*

Lupta mea donquijotescă împotriva naturalismului în proza română îşi găseşte, probabil, prima expresie în *Îngerul de gips*. Şi poate n-ar fi nepotrivit să vorbesc despre *sinceritatea* acestei cărţi, dar nu în sensul imediat, direct, al acestui cuvânt: mai degrabă aş putea vorbi despre *sinceritatea unei vocaţii*. Deşi ne aflăm în faţa unui *story* realist, a câtorva personaje distincte ce respectă marile reguli ale realismului secolului trecut, *Îngerul de gips* este mai puţin sau mai mult decât o carte realistă: e o halucinaţie tematică. Degradarea, decadenţa, decăderea doctorului Minda a fost şi capcana (realistă) în care au căzut rarii critici care s-au aventurat în exegeza acestei cărţi. Nu faptul că nu era recomandabil din punct de vedere politic să comentezi această ultimă carte a lui Breban i-a împiedicat pe criticii importanţi români să se aplece asupra ei, ci, cred eu, noutatea – nu a temei, ci a tratării ei – i-a făcut pe exegeţi să ezite în abordarea ei. În fapt, discuţia putea fi simplificată, redusă la două elemente fundamentale: reflectare şi simbol. De o sută de ani, proza română, cea mare, cea „naţională", cea socială, a slujit acelui ideal descoperit la începutul secolului trecut francez când Balzac şi alţi câţiva au descoperit că arta lor, minoră, provincială până atunci, o cenuşăreasă a culturii, putea concura şi apoi putea pătrunde cu aplomb în hemiciclul valorilor majore ale artei: „fiziologiile" sale o arată, ca şi acele naive şi încântătoare vanităţi în care se închipuia pe el însuşi ca om de ştiinţă – *docteur en sciences morales* se credea a fi –, şi aceasta arată deja prestigiul pe care îl câştigase nu arta, ci ştiinţa în acel timp (1830). Idealul acesta, ce părea, dacă nu concurent ştiinţei, oricum complementar, era idealul reflectării. Din tinereţea mea, am fost nemulţumit de acest ideal. O nemulţumire mai degrabă temperamentală, nu valorică. Ca orice mare ideal, el nu e perisabil, el poate fi doar trădat. De altfel, meseria mea, atât cât o ştiu, am învăţat-o slujindu-l, şi e suficient să amintesc fraza mea care sună ca un laitmotiv în *Don Juan*: descrierea înseamnă posesie. Dar era ceva în mine, probabil, încă de pe atunci, care era entuziasmat şi nemulţumit în acelaşi timp de acest grandios proces al reflectării, al descrierii. Al imitaţiei. „Imitaţi natura", spunea Shakespeare. Una dintre frazele sale cele mai criptice. Da, dar unde e natura? am putea întreba noi astăzi, la câteva secole după ce acest

„mare romancier“ a sfâşiat pânzele stilizate şi splendid ipocrite ale artei medievale? Ce, care natură s-o slujim? De-a lungul întregii mele cariere, am luptat nu numai pentru o şcoală de roman românesc, dar şi pentru una problematică, ideatică, pentru un „roman de idei“, cum se zicea altădată în jurul lui Lovinescu, dar şi al lui Ibrăileanu. (Acesta, ieşeanul, o numea „proză de analiză“, vorbea de „proză de creaţie şi de analiză“). Apoi, prin anii '30, a apărut conceptul de „proză psihologică“. Unul dintre vârfurile criticii literare de după război mă situează în contingentul celor care fac proză de analiză. Aceasta arată încă o dată încetineala, prudenţa cu care exegeza în proza română se apropie de formele mai noi ale „reflectării“! Sau teama de o nouă psihologie a artei, teama de a trece pragul acestei uriaşe descoperiri ce a fost şi este realismul în artă. Teama, mai ales, la noi, la români, de a nu ne subţia geniul, de a nu lăsa să se infiltreze viruşii corupţiei „moderniste“, teama – încă atât de prezentă, aproape vehementă în tinereţea mea literară – că orice concept poate dăuna acurateţei specifice, că orice intruziune speculativă, noţională, distruge sau compromite genuinul inspiraţiei. Interesant, nu-i aşa? – cultura ca duşman al culturii! Oare numai absenţa în cultura română a unei mari şi istorice şcoli filosofice să explice aceasta? Sau e o răzbunare a fondului nostru arhaic, cum o spunea Blaga, această pudoare de a păşi pe gheaţa conceptelor, eliberaţi, dar şi părăsiţi de fermele legături autentice, de lanţurile diafane şi aproape vizibile care ne ţin încă legaţi, în istorie, în baladă, dar şi în artă, de râuri, de colinele ce ascund turlele măruntelor biserici de lemn, de „râul, ramul“ lui Eminescu?

Îngerul de gips, ca în artele marţiale japoneze, luptă cu un duşman folosindu-i armele: el vrea să înfrângă realismul, ceea ce noi înţelegem prin aceasta (în secolul trecut francez prin naturalism se înţelegea realism), folosindu-i mijloacele şi, poate, întreaga-i, prestigioasa-i tradiţie. Nu, tinzând spre simbol în *Îngerul de gips*, nu am trădat nici o clipă realismul clasic (sau critic, cum îl numesc unii). Suntem poate prea aproape de marile cupole epice ale lui Balzac şi Tolstoi ca, în toată onestitatea, să putem neglija pur şi simplu „metoda lor“. Dar, folosindu-mă de uneltele reflectării învăţate de la aceşti maeştri şi, în primul rând, de acea ştiinţă ce într-o clipă de zăpăceală ne împinge pe soclul dumnezeirii (am numit arta creării personajului), descoperii în straturile de fund ale spontaneităţii mele artistice o altă necesitate. Nu mai mult, nu mai adânc, nu mai înalt: *altceva*.

Und mich ergreift ein längst entwöhntes Sehnen
Nach jenem stillen, ernsten Geisterreich.

Și eu am resimțit, ca și autorul lui *Faust*, aici, la gurile Dunării, această veche, liniștită și gravă, aproape uitată nostalgie spre imperiul spiritului! Iar pentru noi, acest imperiu era capacitatea romanului, a ceea ce numim astfel, nu să se autodepășească ci pur și simplu să înainteze, să continue a fi în uzura enormă a genurilor literare. Și, în secolul nostru, un Marcel Proust și un Th. Mann au avut această îndrăzneală pășind, ambii, pe noile continente lunecoase ce cu zgomot asurzitor se ridicau din apele posibilului în arta noastră care a devenit atât de centrală, de responsabilă.

E posibil de a interpreta ***Îngerul de gips*** numai în cheie realistă. Nu a fost numai prudența autorului, aceea de a se asigura de solul artei clasice românești, dar și o luciditate a specificului, siguranța că, odată descoperite, acele arme ale reflectării – narațiunea, tipologia, atmosfera, cochetăria cu istoria, și altele – sunt încă suficiente să „imite" acea natură de care vorbea tatăl lui Prospero: dar odată cu ***Îngerul de gips*** am simțit că proza română merită și trebuie să intre sub zone mai ample, mai expresive. Evident, acest roman e o lungă, aproape oțioasă, aproape pedantă descriere, enumerare a treptelor pe care cade un „trup" uman, așa cum în Evul Mediu meridional era aruncat câte un trup în canalele Veneției. G. Horodincă, într-un interesant studiu, a observat că dr. Minda semnifică o dramă tipică sub dictatură: incapacitatea unui om de merit de a se realiza. E posibil, aceste drame existau, și ele au și fost parțial tratate în proza anilor '80. Dar ***Îngerul de gips*** voia să fie altceva: ***o adaptare prin dezadaptare***. Nici măcar o *mid-life crisis*... ci un dialog dramatic, aproape romantic, cu ideea de adaptare, atât de scumpă secolului în care trăim. Adaptare și suferință, iată două elemente excesiv fals legate în vremea noastră. Dacă suferința este pivotul uriașei construcții dostoievskiene, noi simțim, nelămurit, dar tenace, că acest Shakespeare al vremii noastre nu era în primul rând interesat de adaptarea socială și nici de variantele și dramele ei. Nu, la Dostoievski, suferința este atât de teribil de sinceră, de copleșitoare, încât cu siguranță ea semnifică altceva, ea ne aruncă peste hotarele lumii și normelor în care trăim, ne trimite într-un exil al ideii absolute, în acel imperiu al spiritului, în zona aceea eleată unde nimic sau aproape nimic nu se schimbă. Unde omul e gol, e același, tânjind după el însuși, corupt de ideea dumnezeirii.

Poate acest model îl aveam în cap aplecându-mă cu grijă, cu răbdare, asupra bietului Minda care trăia un reflex uman simplu: acela de a nu fi îngropat într-un mormânt de lux. El se detracheazâ, face

gesturi necugetate, nepotrivite carierei sale cuminți de până atunci, e aproape suicidar, își face rău sieși. La sfârșitul cărții stă singur, și ultimele pagini îl descriu proiectat parcă într-o relație onirică sau de final de film polonez: singurul său corespondent este un fel de sobol, de șobolan care pare a-l fi urmărit într-un labirint simetric pe întinderea periferică a unui maidan sau loc de deșarje menajere. Minda nu încearcă măcar să înțeleagă, el încearcă să fie. Autorul însuși nu face cea mai mică încercare de a-și înțelege eroul. El îi descrie pur și simplu falsa cădere, într-o complicitate care nu este cea a înțelepciunii, ci a intuiției.

Intuiția unui sfârșit de secol, intuiția noilor drame ale omului sub cele aparente: politica, războiul, banul. Drama singurătății celui ce continuă să fie.

Nicolae Breban
București, iulie 1997

In memoriam:
Tatălui meu, Vasile

În fereastra despre mare
Stă copila cea de crai –
Fundul mării, fundul mării
Fură chipul ei bălai.

Iar pescarul trece-n luntre
Și în ape vecinic cată –
Fundul mării, fundul mării
Ah! de mult un chip i-arată.

„Spre castel vrodată ochii
N-am întors și totuși plâng –
Fundul mării, fundul mării
Mă atrage în adânc."

Eminescu, *Postuma*

„...Wieviel Wahrheit *erträgt*, wieviel Wahrheit *wagt* ein Geist? das wurde für mich immer mehr der eigentliche Werthmesser. Irrthum (– der Glaube an's Ideal –) ist nicht Blindheit, Irrthum ist *Feigheit*..."

Fr. Nietzsche, *Ecce homo*

„...Cât adevăr *suportă*, cât adevăr *îndrăznește* un spirit? Aceasta a devenit pentru mine tot mai mult adevărata normă a valorii. Eroarea (credinței într-un ideal) nu este obtuzitatea, eroarea este lașitatea..."

Partea întâi

Capitolul I

1 sept. 1969

7 iunie 1972

— Mai e cineva? întrebă doctorul Minda, și sora urâtă, roșcată, cu mâinile lungi, deschise ușa cabinetului.

Intră o femeie; în spatele ei, figura lui Ceea.

— Ai venit? făcu Minda și voi să se ridice.

Dar celălalt strigă din ușă:

— Aștept, termină-ți treaba... am un ziar la mine! și surâse, și Minda îi făcu un semn amical cu mâna.

Pacienta (ultima din acea zi) se așeză pe scaunul din fața biroului său și îi dictă cele câteva date convenționale pe care Minda le trecu în registru. Apoi o privi: era o femeie în jur de treizeci, cu ceva neplăcut în toată ființa ei, dar curând, în timpul consultației, această primă impresie se șterse din mintea lui. O făcu încet să vorbească, apelând la întrebări scurte, monosilabice, simple și eficiente automatisme, și ea îi răspundea cu oarecare voioșie deplasată. O dată sau de două ori i se păru că o mai văzuse undeva, că o cunoștea chiar, dar în timp ce se ridică să o vadă, uită acest lucru, o uită chiar și pe ea, concentrându-se asupra diagnosticului. Se reașeză apoi, scriindu-i rețeta, în timp ce ea se reîmbrăca, păstrând aceeași voioșie deplasată și, poate, cu oarecare încetineală voită. Sora trecuse deja alături și Minda

o auzi cum se schimbă, lucru care îi displăcea, deoarece orele de serviciu nu se sfârşiseră încă. Cazul femeii era simplu şi ea ar fi putut să se adreseze şi unui generalist, dar Minda, în timp ce îi dădu cele câteva recomandări, păstră aceeaşi faţă impenetrabilă şi gesticulaţia lentă, ca şi cum ar fi stat în faţa unui caz serios, din simplă obişnuinţă sau cult al propriei profesiuni. Acum, stând în picioare în faţa ei, o privi mai atent: mijlocie de stat, figura rotundă, ochii mici, vii, sprâncenele desenate gros, buzele groase, rujate cu vulgaritate, dinţii frumoşi, perlaţi, părul des, fruntea mică, încăpăţânată, lipsită de spiritualitate, talia uşor îngroşată etc. Din nou i se păru ceva cunoscut în fiinţa din faţa sa; probabil o fostă pacientă. Deodată o auzi spunând (o voce surprinzător de plăcută, un timbru cald, răguşit):

— Pe Icu l-aţi mai revăzut?

Minda o privi fără expresie şi ea repetă:

— Pe Nestorescu.

— Aha!... făcu doctorul şi îşi aminti de cine era vorba, precum şi de femeia din faţa sa, numele ei (de data aceasta asociat cu altceva, cu o după-amiază petrecută cu vreun an şi jumătate înainte în casa-atelier a unei cunoştinţe, tehnician radio, Victor Nestorescu, care îi controla sau repara uneori cele câteva aparate din casa sa, chiar şi cele medicale). Sora se întoarse în cabinet, şi Minda îşi propuse să nu-i spună nimic, dintr-un simplu exerciţiu de voinţă. Femeia plecă, apoi intră Laurenţiu, şi în primele clipe ale întâlnirii lor, când doctorul îşi odihnea faţa într-un surâs pe jumătate, care arăta cu adevărat sfârşitul unei zile „publice" şi prezenţa prietenului, în el stăruia încă reziduul unei senzaţii uşoare şi neplăcute, şi când o analiză, îşi dădu seama că felul în care se mişcase acea femeie, cu o degajare parcă forţată sau insolentă, voioşia ei nefirească, felul în care lungea cuvintele, maniera de a-l privi, fix, nepoliticos, toate acestea îl impresionaseră neplăcut. O chema Fabian Volumnia, şi în clipele când îşi schimba halatul şi se spăla îndelung, gânditor, la chiuvetă, pe mâini, îşi dădu seama că ea venise să-l consulte în mod inutil, plătind o taxă la policlinica specială (deşi diagnosticul i l-ar fi putut pune orice doctor de cartier) doar

pentru că îl întâlnise odată, pentru că îl „cunoştea". Reintrând în cabinet şi apoi coborând scările alături de Ceea, o uită, în timp ce se concentra asupra discuţiei, asupra plăcerii de a fi lângă prietenul său, asupra serii care îl aştepta.

— Vii cu noi? întrebă Minda.

El şi logodnica sa erau invitaţi la un coleg al doctorului, unde se dădea un fel de sindrofie muzicală; doi din cei cinci copii ai gazdei urmau să se producă la vioară şi pian în faţa asistenţei. În ceea ce-l privea pe Minda, seara avea pentru el şi un alt scop, mult mai important.

— Nu, răspunse Ceea, înaintând alături, cu mersul său elastic, trebuie să citesc încă astă-seară... de altfel, mie-mi place să mă culc devreme...

— Să citeşti? întrebă, distrat, celălalt.

— Să învăţ!... făcu Laurenţiu, pufnind în râs, şi Minda râse şi el, contagiat de Ceea, de reacţia sa, nu şi de ceea ce spusese. Era încă preocupat de altceva şi era un fel al său de a se odihni.

— Vino, totuşi! insistă încă o dată doctorul, după o scurtă pauză. N-o să stăm nici noi foarte mult...

Laurenţiu nu răspunse. Mişcă încet din umeri şi continuă să meargă pur şi simplu, cu mâinile în buzunare, concentrându-se parcă numai asupra plăcerii de a umbla. Îşi împingea cu lene picioarele sale lungi, îşi lăsa întreg corpul său subţire şi lung, cu umerii înguşti, să se mişte, să se târască lin, simţind aproape frecarea înceată a oaselor de ligamente şi muşchi. Capul lui Ceea era urât; osos, pleşuv, cu nasul mare, cu maxilarul inferior puternic, prea puternic, cu sprâncenele aproape roşii. Doar pielea foarte albă, care se colora repede, a feţei, îi trăda sensibilitatea şi o scurtă spaimă care i se ivea în ochii spălăciţi, ca o panică a propriei sale sensibilităţi. Şi-apoi zâmbetul său pe jumătate vinovat, feminin, dar acesta era uneori făcut, jucat. Alături, statura masivă a lui Minda, proporţionată, cu capul „frumos"; aerul grav, conştient de sine, al doctorului dădea senzaţia unui bărbat matur mergând alături de un adolescent. Erau însă amândoi de aceeaşi vârstă, exact de aceeaşi vârstă (sub patruzeci), şi de aceeaşi înălţime, în jur de 1,80.

— Îl cunoşti pe doctorul Birtaşu? întrebă Minda. (Era gazda la care erau invitaţi.)

— Îl cunosc, replică sec Ceea. E tipul semidoctului!

— Ia te uită! făcu doctorul, surâzând, descoperind din nou felul de a se exprima uşor „bombastic" al prietenului său. De-aia nu vrei să vii?

Laurenţiu îşi mişcă uşor umerii, nerăbdător, şi doctorul nu mai insistă:

— Bine, spuse Minda, am să dau un telefon Ludmilei să meargă înainte.

— De ce?! se împotrivi Ceea, oprindu-se. Eu mă duc şi aşa acasă...

— Pariez că mai ai şi câteva cumpărături de făcut... la vreun aprozar, la un magazin cu lactate?!

Minda spuse toate acestea cu veselie; îi plăcea să-şi ironizeze prietenul, care putea fi văzut adeseori cu plase încărcate cu ape minerale, borcane cu iaurt, sacoşe cu zarzavaturi etc., deşi în familia sa se aflau forţe care, după părerea doctorului, ar fi fost mai potrivite cu asemenea îndeletniciri. Ceea era căsătorit, avea trei copii, dintre care două fete în jur de 10 ani, şi în casa sa mai trăia şi o bătrână, mama soţiei sale, pensionară de doi ani abia, o femeie de o energie uimitoare. Soţia lui nu fusese niciodată „surprinsă", de Minda, cel puţin, cu astfel de corvoade, şi de aici doctorul deduse că lui Ceea îi făceau chiar o anumită plăcere aceste „trivialităţi", cum le numea celălalt, statul pe la cozi interminabile pentru orice fleac, dispersarea în atâtea griji mărunte, casnice, mărunt casnice. Îl acuza chiar pe Ceea de o anumită manie, o anumită „penibilă perversiune!".

— La vârsta noastră, bineînţeles dacă suntem normal constituiţi şi am avut o adolescenţă normală, se poate să apară, pe ici, pe colo, câte o perversiune! glumise odată Minda, pe jumătate doar. Chiar dacă sunt perversiuni mărunte, compensatorii până la urmă! Tu, în loc să priveşti măcar o singură dată cu interes picioarele unei fete de 18 ani sau să te îmbeţi într-o seară turtă cu primul imbecil întâlnit şi cu câteva sticle din celebrul nostru „vermut roşu", ceea ce trebuie să recunoşti că e un început de

perversitate, sau să furi o singură dată, de la un magazin cu autoservire, zece cutii de scobitori, cu care oricum n-ai ce să faci, tu stai pe la cozi, răbdător ca un câine, lipsit complet de imaginaţie, nepreţuind deloc timpul etc., ca să cumperi o jumătate de duzină de Biborţeni...

— Nu pot să beau apa de la chiuvetă! replică serios Ceea, şi-apoi Biborţeniul e exact ce-mi trebuie. Chiar tu mi l-ai recomandat...

— Eu? întrebă Minda. Eşti idiot! Ce-s eu, balneolog? Te-ai văzut vreodată cărând plasele alea din plastic scorojit, rupte... una mi se pare că e şi cusută de soacră-ta cu ceva aţă la aceeaşi nuanţă... sau...

Minda începu să râdă, pentru că Ceea însuşi râdea. Ceea râdea frumos, cu un fel de pudoare, roşindu-se cu rapiditate pe partea inferioară a feţei.

— Pentru cei care au avut o adolescenţă normală! reluă Laurenţiu, mergând în felul său, băieţesc, cu mâinile în buzunare, slab, înalt, surprinzător de elastic. Eu n-am avut-o. De aceea stau pe la cozi! Am o perversitate utilă!

— Nu-i deloc utilă! Te înşeli! În primul rând, mă compromiţi pe mine, pentru că ştie toată lumea că eşti prieten cu mine. (Ceea râdea din nou, privind în jos). În al doilea rând, îţi pierzi vremea, cu inteligenţa ta, cu examenele pe care le ai de dat... ce dracu' ai instinctul ăsta plebeic?!

Ceea tăcea, umblând cu nonşalanţă, fluierând încet, perfect plictisit. Era singurul prieten al lui Minda, conferenţiar la institut, somitate în materie (era internist), şi ştia că Minda va încerca mai degrabă să-l dezveţe de anumite „manii" – cum era cea cu statul pe la cozi –, cu un didacticism înnăscut, decât să încerce să-l schimbe, să-şi caute un alt prieten. Deşi se aflau într-un fel de extreme sociale – Ceea era grefier la tribunal şi-şi dădea cu întârziere examenele la Drept, la fără frecvenţă –, se potriveau mult prea bine, erau de nedespărţit, şi Laurenţiu era singurul prieten adevărat al doctorului Minda, fire închisă, rezervată, solid ca un glonte, extrem de circumspect în relaţiile sale extraprofesionale. Nimeni din subalternii sau colegii săi n-ar fi bănuit

limbajul lui Minda din întâlnirile sale cu Ceea, nici tipul lor de relații. Prietenia cu funcționarul de la tribunal era o insulă perfectă în existența lui Minda, și el și-o impunea cu siguranța, aproape cu brutalitatea cu care-și impunea personalitatea. Era aproape singurul său lux într-o existență încărcată de muncă de înalt nivel, într-un timp ca al său, împărțit de dimineață de la șase până la douăsprezece punct, când se culca, după ultimele două ore de lectură din literatura vastă a specialității sale. Existența sa mai avea un lux, unul singur: o logodnă greoaie, ce dura de aproape doi ani, cu Ludmila Ogrin, stomatologă, femeie cu aproape zece ani mai tânără, cu care caracterul și prestigiul lui Minda, după părerea unanimă, se sincronizau perfect. Căsătoria întârzia – deși cei doi se vedeau zilnic, sau aproape zilnic, și, în afara domiciliilor încă despărțite, trăiau ca soț și soție – și amenința să devie „cealaltă curiozitate din viața lui", alături de prietenia cu Ceea. În rest, totul era mecanicitate și capacitate de muncă, inumană aproape, și asta, se pare, de la începuturile adolescenței.

— Dacă nu mergi, adăugă Minda, am să-i dau un telefon Ludmilei să se ducă înainte, fără mine... trebuia să trec să o iau.

— De ce? întrebă Laurențiu, roșind. Eu am să...

— Dă-mi voie! Putem să mai stăm împreună o oră... aproape o oră...

— O să se înfurie pe mine, replică timid Laurențiu, de altfel, eu...

— O clipă! făcu Minda și, fără să-l mai asculte, se opri lângă un telefon public, o sună pe logodnica sa și, foarte scurt, îi dădu întâlnire la familia Birtașu.

— Voiai să-mi spui ceva... spuse doctorul, ajungându-l din urmă pe Ceea. La telefon mi-ai spus că...

Laurențiu dădu încet din umeri, cu capul aplecat ușor pe umărul stâng, cu privirea pierdută, concentrat parcă asupra celui ce mergea în el însuși, asupra celui ce se târa lin, muzical, peste pavajul prăfuit. Era o vreme caldă, un declin al zilei atrăgător, lucrurile, obiectele, cei câțiva copaci de pe stradă erau atât de

limpede conturați, de parcă desenul lor vibra în acea intensitate scăzută, maladivă, lucidă, a crepusculului. Totul era luminos și lipsit de relief, casele vechi, prost întreținute, păreau decupate din carton, fără realitate, și cel care făcuse toate astea nici măcar nu părea să-și fi dat prea multă osteneală. Era sfârșitul lui septembrie, dar niciunde nu se recunoștea acest lucru, anotimpul nu se trăda în nici un fel, era o înserare impersonală, fadă, reconfortantă, în care se putea înainta ca într-un tunel de sticlă, undeva în afara timpului, o vacanță de timp, evident doar pentru câteva fracțiuni de secundă, poate și mai puțin, dar era ceva, într-adevăr, ceva care se opunea oricărui fel de tensiune, de tensionare, ceva mort și liniștitor, aproape surâzător.

Cu câteva zile înainte, cei doi se întâlniseră din nou, luaseră masa împreună, la invitația lui Minda, și Ceea vorbise câteva minute – sau fusese poate o jumătate de oră? – despre cineva, un anume Treicu, o figură pierdută în adolescența sa, a ultimelor clase de liceu, pe care Ceea le absolvise la B. Pe Minda începu să-l intereseze ceea ce, spontan, începuse să înșire prietenul său și ar fi vrut – poate de asta și prelungise prezenta întâlnire, riscând o seară de gheață a Ludmilei – să-l incite la noi amănunte. Laurențiu simțea acest lucru, un început de silă față de indecența lui Minda, amestecată cu o silă autentică față de propria sa dorință de a vorbi.

— De ce te prefaci că te interesează prostiile pe care ți le-am înșirat luni? întrebă Ceea, știind foarte bine că greșea și că Minda nu și-ar fi pierdut niciodată timpul cu lucruri care nu-l interesau, nici măcar „de dragul lui", al lui Ceea. Prin '48 și până prin '52, '53, trebuie, în mare, că s-au întâmplat aceleași lucruri. Mă rog, un fel de entuziasm sincer care ne-a prins pe toți, chiar și pe mine, care... dar și, evident, înălțarea câtorva cozi de topor... în sfârșit, chestii de astea, prin care ați trecut și voi, acolo, la Câmpulung parcă?!

— Fals! spuse Minda. Eu am fost o singură dată la Județeana UTM și o singură dată la o ședință a organizației în liceu. În rest,

citeam cursuri universitare de biologie și anatomie descriptivă, de chimie biologică, făceam disecții și cântam la pian Canonul.

— Și ce? – făcu Ceea, oprindu-se în loc și privindu-l pe celălalt – ce crezi că ai să afli de la mine? Ce fel de amănunte crezi că am să-ți debitez eu?!

Minda dădu din umeri și porniră mai departe. (Se aflau pe o stradă lăturalnică ce cobora spre râu.) După o scurtă pauză:

— Eu nu vreau să aflu nimic. Credeam că tu vrei să afli ceva!

Laurențiu dădu încet din cap, fără să-l privească.

— Ești deștept. Parcă ai fi la un seminar în fața tocilarului anului, un individ probabil cu care ai cele mai scârboase relații.

— Aiurea! făcu distrat Minda. Eu nu țin seminarii... n-am timp! De altfel... – adăugă el după un timp – putem vorbi despre altceva. Nu țin prea mult să mă folosești drept ladă de gunoi în care să-ți verși adolescența ta nenorocită de la Caransebeș, parcă, sau...?

Laurențiu îl privi și surâse:

— Ai dreptate, ai fi bun de așa ceva. Ești exact tipul potrivit pentru așa ceva... pentru o „confesiune" sau, cum îi zice! Ha, ai merita să-ți fac o *confesiune*!

— Fă-mi! spuse Minda cu tonul său sec, inegalabil.

— Crezi că se poate trece ceva? făcu Ceea, brusc obosit. Crezi că se înțelege ceva? Crezi în prostiile alea literare à la James Hilton, cu confesiuni, eroi cu amnezii totale sau parțiale și-apoi, deodată, iluminarea, șuvoiul de nestăvilit al trecutului... care trecut?! Al cui?!

— Cine-i ăsta James Hilton?

— Un tâmpit! Foarte la modă pe la sfârșitul războiului, el și o întreagă serie de filme psihologizante... de altfel, și-acum câțiva ani apăruse moda asta... *Une si longue absence* și altele...

— Nu știu, n-am văzut! replică scurt doctorul. Eu sunt un om ocupat.

— A, le-am văzut eu... a-ți povesti trecutul e o simplă șarlatanie. Nu există nici un fel de trecut!

— Şi nici un fel de prezent. Şi nici un fel de viitor, ricană Minda.

— Bineînţeles! făcu Ceea şi zâmbi privindu-l, dar Minda, cu umărul întors spre el, îi simţi mişcarea buzelor numai din intonaţie şi nu mai avu nevoie să-l vadă: privea jos, în pavaj, şi acolo apăru capul urât al lui Ceea, livid şi împurpurat în partea inferioară, cu zâmbetul acela de femeie, indescriptibil, care, chiar jucat, era de neînvins. Cel puţin pentru Minda.

— Teorii! irupse Minda. Luni mi-ai povestit câteva fapte concrete.

— A, fapte concrete... ştiu o grămadă! Ţin minte o faptă foarte concretă din vremea aceea: avea cozile scurte, ţepene, părul spălăcit, gura prea mare, tibia prea scurtă, cum aţi zice voi, dar când se uita la mine, îmi tremurau umerii! Parcă o chema Pitina... Pitina de la nu ştiu ce...

Minda aştepta ca celălalt să continue. Apoi spuse:

— Nu mă interesează aventurile tale sentimentale sau fostele tale experienţe postpuberale.

— Aventuri sentimentale? spuse Ceea, şi Minda simţi, nu văzu, cum celălalt îşi ridică încet sprâncenele sale subţiri şi gălbui. Ar fi fost grozav să fi avut pe vremea aceea aventuri sentimentale. Aiurea! Aventuri sentimentale am acum... era aventurilor sentimentale abia începe! Şi să vezi ce-o să fie în cincinalul viitor! Pitina... Pitina...

— Ce-i asta, un şlagăr?

— Da... răspunse şovăind Ceea, a fost un şlagăr. Ce-ai împotriva şlagărelor?

— Eu? N-am nimic. Îmi plac şlagărele. Vrei să-mi cânţi şlagărul tău, *Commendatore*?!

— Ţi-l cânt... meriţi asta... după mutra infectă pe care o faci, meriţi un şlagăr... un şlagăr împuţit, nenorocit, răguşit, hârâit, târnosit... cârâit!...

— Dă-i drumu'!... făcu Minda. Sau, mai bine, cântă-mi o reclamă. Cunoşti reclama peştelui congelat?

— Nu. Ce-i asta?!

— Nu contează. Cântă-mi alta. Dacă vrei, poţi să-mi cânţi şi un *bestseller.*

— Crezi că pot asta?!

— Tu, *Commendatore*, poţi orice. Numai să vrei. Trebuie să ai calităţi moral-volitive. Ai aşa ceva?

— Da, spuse Ceea.

— Ei, vezi? Ce te mai fandoseşti? Dă-i drumu'! Hai, că eu mă fac că n-ascult. Vomează-ţi trecutul.

— Să-mi fac autobiografia.

— Bineînţeles. Bineînţeles. Fă-ţi cât mai repede autobiografia. Cât mai e timp. Cunoaşte-te pe tine însuţi.

— De ce să mă cunosc pe mine însumi? Pentru că vrei tu?!

— Bineînţeles, bineînţeles. Ce era cu Treicu ăla, tipul cu fularul gri veşnic în jurul gâtului?

— A, ăla! – făcu Ceea, aproape cu nostalgie – ăla era un tip romantic... sau cum îşi închipuia el că trebuie să fie un tip romantic... sau, mai bine, cum i se trasase şi lui sarcină să fie...

— Şi cu asta... cu Pitina? Ce mai era?...

Ceea făcu o schimă plictisită:

— A, nu era nimic. Era o simpla gâscă. Crezi că eu ştiu ce era? Crezi că dacă încep acum să-ţi înşir *cum era*, înseamnă că trebuie să fi fost aşa?

— Nu face nimic, dă-i drumul oricum. Falsifică, inventă, calomniază, idilizează, umple de noroi o întreagă epocă istorică... fă un imn de slavă revoluţiei!...

— A, asta aş fi în stare! spuse Ceea cu seriozitate.

— Foarte bine, dă-i drumul!

Celălalt dădu din umeri.

— Şi pe tine ce te interesează să dau eu din gură?

— N-are importanţă. Închipuie-ţi că trebuie să mă gândesc la ceva şi nu pot decât dacă-mi turuie unul la ureche.

— Şi ăla să fiu eu?

— Numai tu... asta e condiţia mea.

— Aşa un tâmpit oarecare, nu?... Numai eu?

— Numai tu! spuse sec Minda, aprinzându-şi o ţigară.

— Politic? Erotic? întrebă serios Laurențiu.

— Politico-erotic. Și dacă se poate și ceva cu droguri...

— Cu droguri n-am...

— Nu-i nimic, făcu cu regret Minda și-l simți din nou pe celălalt zâmbind. Cu crime atunci...

— N-am nici crime...

— Atunci cu o singură crimă. Sau un asasinat, cum vrei.

— N-am nici asasinat.

— Atunci un asasinat politic?...

— N-am, făcu sec Laurențiu. Am însă un fel de complot politic.

— Aha, se însufleți Minda, foarte bine!

— Da, spuse Ceea nehotărât, dar nu știu dacă era un adevărat complot politic... se poate să fi fost doar o înscenare...

— Nu contează, nu contează, spuse enervat doctorul, dă-i drumul oricum... nu mă interesează adevărul, pe mine...

— Ce vorbești? Vasăzică nu te interesează adevărul?!

— Ei, asta-i! De ce să mă intereseze adevărul? În primul rând, asta nu mai e o chestie modernă: adevărul! Prin secolul XVIII, începutul secolului XIX, am mai auzit ultima oară expresia asta, evident, folosită de niște spirite conservatoare...

— Retrograde, vrei să spui?

— Nu-nu, conservatoare. Dacă vreau să spun retrograde, spun eu, n-ai nici o grijă, *Commendatore*...

— Și ce-i acu cu *Commendatore* ăsta? Ce-i tot dai zor cu...

— Hai, lasă-lasă... nu te eschiva... atacă la esență!

— A, la esență?!

— Bineînțeles, la esență! Numai la esență!

— Deci adevărul nu, esența da?!

— Mă rog, cum vrei... spuse Minda, ridicând din umeri. Dacă vrei neapărat, din când în când, poți să spui și adevărul... dacă nu se poate altfel... Îți atrag atenția însă că nu interesează; nu e modern.

— Ce-i asta, o ironie didactică?!

— Ironie? Să mă ferească Cel-de-Sus! Nu mă interesează adevărul pur şi simplu, nu poţi să înţelegi, seralistule! Mă interesează altceva!

— Nu sunt seralist. Sunt la fără frecvenţă.

— Vezi că eu sunt prieten cu trei din profesorii tăi. Şi ceilalţi mă stimează, ceea ce e şi mai grav. Inclusiv secretarul OB-ului facultăţii voastre.

— Adică ce vrei să spui cu asta?

— Nimic. Am spus tot ce-am avut de spus. Şi dacă te mai obrăzniceşti...

Ceea începu să râdă. Râdea cu hohote, pur şi simplu. Minda începu să râdă şi el încet, fumând mereu. Se găseau pe un pod acum, larg, vechi, cu parapete largi, de piatră. Cei doi stăteau rezemaţi de parapet şi priveau în apa tulbure, murdară, care curgea sub ei, urmărind involuntar petele mari, albastre, de ulei, de la suprafaţa râului.

— ...Pitina... Pitina... Ăsta e un nume, un nume pe care-l ştiu bine, pe de rost... Dacă nu l-aş fi ţinut minte, poate că aş fi uitat totul, precis aş fi uitat totul. Mi-aş fi pierdut vremea cu disecţii, sau, şi mai bine, colecţionam timbre. Dar eu am făcut invers. Exact invers: am primit, pe când aveam vreo 12 ani, un album de timbre, ca moştenire de la un fel de unchi pe care nu l-am văzut niciodată, cine ştie ce maniac bătrân, care nu m-a văzut niciodată în viaţa lui. Mi-a lăsat un album de timbre foarte bine garnisit, din care mi-am făcut rost de bani de buzunar vreun an de zile. Era un unchi ăsta, necunoscutul, formidabil! Mergeam cu toţi banditii mei la cofetărie, haleam o grămadă de torturi şi-apoi închiriam câte o trăsură publică... pe vremea aia se mai aflau în B. câteva prăpădite de trăsuri publice, care au dispărut, bineînţeles, acum şi au apărut nişte autobuze... mai e câte un tâmpit, pe ici, pe colo, care le regretă... unul din ăştia fără scaun la cap, care nu ştie ce-i aia civilizaţia... un bou! Odată, hî, i-am cerut birjarului, lui Keri-baci, să ne plimbe cu rabla lui de trăsură cu tot în parcul cel mare, să ne plimbăm pe alei, şi dobitocul bătrân n-a vrut. L-am dat jos, pur şi simplu, de pe capră... da, de

pe capră, așa se zice, nu? Ei bine, l-am dat jos de pe capră și am mânat chiar eu căruța, trăsura adică, pe aleile late ale parcului nostru! A fost un hai! S-a lăsat cu un proces, deoarece Keri-baci afirma că pe la unsprezece noaptea, când i-am adus rabla înapoi, lipseau două pături! Auzi ce dobitoc: să reclame două pături care cică ar fi dispărut! Nu-i nimic, așa-i trebuie, pe urmă i-au luat și trăsură, și cal, și pături, și l-au trimis la dracu', să crape ca o râmă, în mahalaua lui nenorocită. Istoria, tovarășe, l-a măturat de pe scena ei și a pus în același colț, lângă restaurantul „Traian", trei Moskviciuri. Moskviciurile au rămas. Ei bine, astea sunt șotii, lucruri neinteresante... uite câte tâmpenii mai căpușează pe țeasta mea!... D-aia, probabil, nu înțeleg unele chestii pe care mi le explică *Procedura civilă* sau nevastă-mea!... Pitina... Pitina... Ea a apărut în cursul superior, odată cu „revoluția". Ea e fiica „revoluției", ea e fata-comisar. Dacă n-ar fi fost ea... dacă n-ar fi fost ea, n-aș mai ține nimic minte. Ce interes aș avea să țin minte atâtea tâmpenii? Cu ce m-ajută acum, când stau la câte-o coadă mai lunguță, să zicem, la carne? A, nu, la carne nu m-ajută. Când stau la „ape" sau la sifoane – astea sunt cozile intelectuale, așa se cheamă –, atunci mă ajută. Pe cuvântul meu. Mai ales că la „ape" nici nu trebuie să stau la coadă, nu-i așa? Bineînțeles, mi-am dat și eu seama, am exagerat. Am exagerat, dar nu conștient. Am exagerat inconștient. Pitina... Pitina... numai pe tine te am... ce prostie, să te legi, așa, de-un nume... de-un nume care nu înseamnă nimic, pur și simplu de-un nume. Să-l iei, să-l strângi în brațe ca un senil, ca un zaharisit, ca un dobitoc, să-l morfolești, să-l legeni, să-i cânți un șlagăr... Pitina... Pitina... știi cum ne-am cunoscut? Ai să râzi, la o manifestație la sate! Au fost organizate două sau trei camioane cu voluntari, de la cele două licee din localitate, cel de băieți și cel de fete, și am plecat în campanie la sate. Eram cu adevărat voluntari, entuziaști, copii leniniști, credeam în revoluție, urlam, îngrămădiți în lăzile camioanelor care ne aruncau și ne striveau unii de alții prin hârtoapele acelor autostrăzi, și scandam lozinci, era una, foarte bună, dramatizată, era câte unul, cu voce groasă, care striga:

„Măi tovarăşi, ce vreţi voi?" şi noi, căci noi eram tovarăşii la care se răstea, răspundeam: „Noi vrem pace, nu război". Sau, alta: „Stalin şi poporul rus, libertate ne-au adus" sau „Ana, Luca şi cu Dej, bagă spaima în burgheji". Spre seară, jumătate dintre noi nu mai puteam vorbi, dar asta nu conta, era o răguşeală fotogenică, eram tineri, înfiorător de tineri, scârbos de tineri, şi credeam în revoluţie, în revoluţia mondială, în comunism, singurul viitor al omenirii... Într-una din lăzile alea zbuciumate, prin praful uriaş răscolit de noi pe drumurile de la o comună la alta, ca nişte pânze de corăbii, rezemaţi turtiţi amândoi de cabina maşinii, aşa am cunoscut-o... pe minunata mea Pitină... Când ne-am dat jos. noaptea, din camion, am sărit primul şi i-am întins mâna, ca un dobitoc. Dar ea a primit mâna mea, de care nu s-a sprijinit deloc, şi-apoi a plecat cu colegele ei, fără să mă privească. Şi-aşa îmi făcuse o favoare, era cu doi ani mai mare ca mine, eu eram într-a VIII-a şi ea într-a X-a, îţi dai seama ce prăpastie! Era exact în anul una mie nouă sute patruzeci şi nouă. A doua oară... unde puteam să o întâlnesc a doua oară? Tot la o manifestaţie! Acţiunile astea, cum se chemau, ne plăceau grozav, bineînţeles şi pentru idee, dar şi pentru conţinut, aş zice, pentru că erau ocaziile, singurele, de a ne întâlni cu cele de la liceul de fete sau cu cele de la Şcoala Normală, tot de fete, bineînţeles... mai era şi un liceu comercial, dar ăştia nu prea contau... nu contează nici astăzi... noi eram viitorul şi mai ales prezentul. Cu o generaţie înainte, elevii se întâlneau la biserică şi cu alta înainte, tot la biserică. Noi, pentru prima oară în istorie, ne-am întâlnit în campanii, în acţiuni, făceam de pază la sediu, aveam toţi nişte mutre de parcă eram anarhişti... Acasă încasam nişte bătăi fioroase, bineînţeles noi, ăştia, fiii de mic-burghezi, de intelectuali, pentru că ceilalţi, orfanii, sau copiii găsiţi, puteau să umble noaptea şi ziua, după pofta inimii. Câte acţiuni, câte paze la sediu n-am ratat din pricina prostului de taică-meu, Dumnezeu să-l ierte... imaginează-ţi să ieşi noaptea din casă, la 13-14 ani, să lipeşti afişe, să stai la sediul Judeţenei UTM în nişte birouri uriaşe, luminate *a giorno*, cu alţi câţiva, să râzi, să povesteşti şi

mai ales să te lași înfrigurat de vârsta aceea fantastică în revoluție... să vii dimineața la școală, mai odihnit ca niciodată, cu secretul acelei nopți în tine, cu misterul acelei nopți albe lipite de coaste... fuseseși, măcar pentru o noapte, unul din cei aleși, unul din cei inițiați, fuseseși câteva ore alături de câțiva colegi mai mari și, uneori, chiar cu un *tovarăș*! Se înființau organizațiile UTM în școli și... a, iartă-mă, uitasem, vasăzică a doua oară am întâlnit-o la teatru, la unul din zecile de spectacole pe care le dădea liceul nostru, liceul lor, liceele reunite, școlile profesionale, căminele de ucenici etc... și am întâlnit-o chiar în culise, era o lume în culise, cred că o jumătate din sală se afla în culise: corul mixt, reunit din cele două coruri ale liceelor, aveam și un cor vorbit, ceea ce era altă brânză, cei de la echipele de teatru, și eu eram unul din ăștia, pentru că ne produceam și cu mici scenete, unde apărea figura odioasă a chiaburului, țăranul sărac, țăranul mijlociu, ba odată am jucat și într-o scenetă cu niște mineri în care eu pronunțam foarte mândru tot timpul cuvântul pikhamăr... scenete luate de prin îndrumătorul cultural, scrise de nu știu cine... Ce Homer, ce Ovidiu, ce Petrarca! Recitam pe Dan Deșliu și pe Maiakovski, Bezîmenski și alți clasici ai acelor vremuri, și eram fericiți! Nu, e fals! eram mai mult decât fericiți: eram exaltați. Era o adolescență în altă adolescență, o febră în altă febră, o tensiune dublă și triplă, și-oricum, tensiunea cea largă, cea socială tensiona și pe aceia dintre noi care se născuseră având deodată vârsta de 60 de ani... chiar cei mai nesimțiți, chiar cei mai prăpădiți simțeau că se întâmplă ceva, umblau cu nasul prin aer ca mânjii primăvara... Ovidiu și Petrarca am avut tot timpul să-i citim pe urmă, și eu, unul, i-am și citit. Sau pe Blaga și pe Ion Pillat, care atunci erau „interziși“! De fapt, nu erau interziși, nu erau încă „reconsiderați“! Bravo lor! Să văd eu cine i-ar mai fi citit pe urmă dacă n-ar fi fost sau dacă ar fi fost, pe vremea aceea, în manualele școlare! Chiar și Ovidiu, ce zic eu, chiar și bătrânul Homer nu era reconsiderat și a avut și el noroc că, după aceea, când a apărut după nu știu câți ani, s-a vândut ca pâinea caldă. Mai citește cineva Homer sau Thomas Mann în Occident?

Aiurea, câțiva bucheri, pensionari senili, împreună cu amantele lor, și vreo doi-trei nenorociți de doctoranzi care își scriu teza cu ei, că altfel nu pot avansa și nu-și pot plăti ratele... noi însă îi citim pentru că am trecut prin revoluție, am trecut cu adevărat și am citit pe sub bancă nu *La Medeleni* de Ionel Teodoreanu, ci chiar pe Eminescu, *Oda în metru antic* și *Glossa*, care nu erau încă „reconsiderate". Și au citit atunci o grămadă lucrurile astea, numai pentru că nu erau în manuale, așa cum o generație înaintea noastră, fete și băieți, au citit *La garçonne* și Pitigrilli și așa cum astăzi se citește *L'histoire d'O* și alte porcării sadico-fantastice... Noi am citit pe ascuns numai literatură bună, pe Blaga l-am citit prima oară pe niște foi bătute la mașină. Și ea era printre toate astea, curgea și fâlfâia printre toate astea! Acolo, stând câteva ceasuri în culise... la un moment dat am făcut o manevră de apropiere de grupul de fete în care se găsea și unde se aflau și doi dintr-a X-a, de la noi... o manevră foarte dibace, îngrozitor de dibace, și cred că, dacă nu s-ar fi întors ea deodată și mi-ar fi vorbit, abia ținându-se să nu izbucnească în râs, cred că mai manevram și astăzi peste scândurile acelea stropite cu apă, unde se zice că s-ar fi produs și Franz Liszt... da, ea s-a întors, cu totul pe neașteptate, și... și...

După ce se despărți de Ceea, Minda făcu instinctiv câțiva pași mai repezi, cu teama că e în întârziere, dar constată curând, controlându-și ceasul, că nu e nevoie să se grăbească. Atunci când ajunse la casa doctorului Birtașu, toată lumea, fără excepție, era de față. Gazda era un radiolog „modest și harnic", coleg de clinică. Alături de Minda, mai avea invitate două „somități": dr. Gurgut Ivan, profesor de dermatologie, și dr. Roșca, director în minister. Birtașu era șeful unei numeroase și vesele familii (mai avea și doi bătrâni în casă și o nepoată rămasă de timpuriu orfană de ambii părinți). Împreună cu soția sa, învățătoare, care, dedicându-se familiei, se retrăsese din învățământ, însuflețeau o mică colonie umană și reușiseră, traversând o mie de greutăți, să dea o educație „completă" progeniturilor lor. Astăzi îi prezenta

pe Dan, de 11 ani, violonist, şi pe Mirela, de 13, pianistă, în câteva duete, şi-apoi, la cererea generală, politicoasă, câte un solo al fiecărui „virtuoz". Copiii erau, bineînţeles, nu din cale-afară de dotaţi, dar întreaga familie respira un aer senin, cu adevărat senin, soţia doctorului era o femeie care râdea cu plăcere, ascunzându-şi mâinile masculinizate de muncă, nu făcea însă eforturi prea mari să şi le ascundă şi nimeni nu părea, din familia Birtaşu, prea crispat de a avea invitaţi atât de simandicoşi, lucru pentru care şi venea lumea la ei şi pentru care te puteai simţi cu adevărat bine acolo. Despre acest Birtaşu se pronunţase atât de drastic Ceea, numindu-l „tipul semidoctului" şi greşind, bineînţeles, pentru că Birtaşu era unul dintre rarii oameni modeşti, fără calităţi individuale, neglijent îmbrăcat, lipsit complet de tact (lucru într-adevăr dificil de suportat), dar având o calitate preţioasă, pe care puţini erau în stare s-o detecteze: un fel de veselie naturală, care apărea şi exista la el fără nici un motiv, un fel de râs veşnic şi senin, inutil şi imbecil poate, dar reconfortant între atâtea expresii grăbite, crispate. Această „veselie blândă" reuşise s-o transmită şi familiei sale şi acesta era secretul, dacă era un secret, al prietenilor lor, numeroşi şi, unii dintre ei, iluştri. Era ceva neprefăcut, şi musafirul inteligent care avea norocul să intre în acea casă modestă îşi dădea destul de repede seama că aerul care plutea acolo şi de care se lăsa cu bucurie oricine contagiat exista şi înainte şi după o astfel de „vizită" sau „serată" sau de faţă cu un grup mare şi simandicos, sau numai faţă de unul sau doi invitaţi; acel aer era un dar cu atât mai preţios cu cât se întâlneşte rar, şi Birtaşu era bineînţeles mai cunoscut pentru familia sa, în clinică, decât pentru tomografiile sale. El ar fi fost – împreună cu ai săi – poate mai potrivit undeva, la o circumscripţie, călătorind cu un cal sau cu un faeton de lăptar, condus de un ţăran surd şi inutil la munca câmpului, peste livezi şi coline, cu o veche geantă de piele scorojită etc., etc., dar iată că întâmplarea a vrut să-l aşeze într-o clinică universitară, într-un mare oraş, spre norocul atâtor „orăşeni" grăbiţi, plictisiţi, înăcriţi de „marile" lor destine.

Seara avea pentru Minda şi un alt scop: trebuia să facă cunoştinţa doctorului Roşca, director în minister, personaj foarte influent, întâlnire programată şi aranjată de un amic al lui Minda, dr. Velici, conferenţiar de medicină legală. Cei dintâi interesaţi în această întâlnire erau Velici şi Roşca; Velici voia să se facă util directorului general, iar Roşca auzise de Minda, de capacitatea sa deosebită profesională, dar, mai ales, urmărise de departe în ultimii doi ani felul de a se comporta social, autoritatea reală a lui Minda în colectivul catedrei, în conferinţele internaţionale străine şi interne etc., şi voia, în sfârşit, să-l cunoască de aproape înainte de a-l atrage în anturajul său oficial, care, se ştia sigur, era şi al ministrului. Roşca „pescuia oameni", Minda ştia că urmează să fie „pescuit", iar Velici, o natură complicată, radia că se afla în centrul acestei „ţesături".

Ludmila, logodnica lui Minda, nu dăduse dovadă, la început, de nici un fel de indispoziţie – aşa cum se temea el – faţă de faptul că, în loc s-o ia de acasă, el o trimisese înainte, întârziind astfel aproape o oră întâlnirea sa cu Ceea, o prietenie pe care Ludmila, din diferite motive, o suporta destul de dificil. Dimpotrivă, în primele minute ale întâlnirii lor, cu atâta lume de faţă, ea îi zâmbi, veni la el, îl prezentă cuiva şi, prin câteva zeci de semne afectuoase şi criptice, mărunte şi foarte concrete, îl făcu să înţeleagă că raporturile lor sunt perfecte. La început, Minda simţi ceva vecin cu recunoştinţa faţă de înţelegerea ei, dar apoi zâmbi de propria-i naivitate, dându-şi seama că totul era un joc. Un joc al ei, bineînţeles, pentru că ea nu putea să lase nerăzbunată o asemenea neglijenţă. Ea era orgolioasă, chiar trufaşă, şi logodnicul ei, contrariat, se surprindea uneori plăcând-o pentru această mândrie a ei, care avea uneori un timbru strident, dar era totdeauna „a ei", „semnată de ea". Poate în felul acesta se exprima demnitatea ei sau nevoia ei vitală de a fi respectată. În acest sens, Ludmila avea un instinct sigur. Mai puţin trufaşă, Minda ar fi iubit-o mai adânc, dar ar fi părăsit-o mai repede. Pentru aceasta şi pentru stridenţele la care ea nu voia să renunţe, deşi simţea perfect că accesele ei erau false uneori. Dar aceste

note false o ajutau să supraviețuiască lângă bărbatul dificil care era logodnicul ei, în această legătură ridicolă pentru oricine, afară de Minda. De zeci și zeci de ori, ca și în acea seară, Minda, greșind mărunt față de ea, se aștepta, încrezător ca un adolescent sau un îndrăgostit fără vârstă, ca ea să-i fie superioară, tandră, calmă, generoasă; și, de zeci de ori, ea îi înșelase așteptările, îi făcuse scene disproporționate, se răzbuna în cele mai felurite și înspăimântătoare forme, și Minda, după un ceas sau o noapte încărcată de ură, revenea la ea – deși ea nu-l chema în nici un fel –, se lăsa recâștigat printr-un secret pe care nu-l înțelegea prea bine. De altfel, înfricoșat de prea marea raționalitate și organizare care domnea în viața sa, în ființa sa, se lăsa, lângă Ludmila, „să plutească". Nu cu totul, se înțelege, și nu fără a o examina tot timpul, dușmană și prietenă în același timp, camaradă bună oricând, dar soția, pentru el, care mai fusese însurat o dată, chiar în anii studenției, și divorțase la nici doi ani, trebuia să însemne altceva. Soția *lui*, bineînțeles, viitoarea lui soție! Deși trecuse mai bine de un deceniu de la divorțul său, Minda era încă speriat, exagerat de speriat, de fostul său mariaj, de ceea ce numea el „incapacitatea de a alege" de care dăduse dovadă. Această spaimă exagerată, această „incapacitate de a alege" de care el vorbea și acum uneori prea mult și prin care încerca să explice logodna lor întârziată (deși, lămurit, el n-o făcuse niciodată) era, în ochii Ludmilei, cel puțin, și ea o afirma fără menajamente, râzând, o dovadă, poate singura, a unei trăsături feminine în caracterul său, ce părea atât de rezolut. O tendință nebărbătească de a se lăsa cucerit, sedus, „convins", un fel de cochetărie cu pretendentele la „mâna lui".

— Care pretendente?! replicase el odată, pe jumătate furios. Nu e decât una singură... și nici măcar pretendentă, ci logodnică...

— Să nu ne jucăm cu cuvintele! i-o tăie ea binedispusă, realmente binedispusă, pentru că era o bună luptătoare. E perfect exact: „Cu pretendentele!". În spatele meu, tu vezi o armată de femei, atente la cea mai mică greșeală a mea, să-mi ia locul și șansele la „mâna ta".

— Absurd, pufnea el, *la mâna mea*!

— Da-da, riposta ea, scuturându-și cu atenție țigara, la mâna ta cam mare, de domnișoară jignită sentimental.

— Ascultă...

— Nu-nu, dă-mi voie! (Și ea îl întrerupea nu cu vocea mai ridicată, ci cu un zâmbet al ei, mic, de gheață, care îl scotea din sărite pe doctor, dar pe care, acasă, în singurătate, spre mirarea sa, îl regăsea, îl căuta chiar cu interes.) Tu ești convins – alt aspect îndoielnic al bărbăției tale! – că ești o partidă grozavă!

— Ce scârbos, făcea el, să fii o partidă...

— Bineînțeles, dar tu ești într-adevăr o partidă. Dar nu pentru mine!

— Și atunci, ce vrei? striga el, nu prea tare, însă cu un început vizibil de enervare.

— Eu? dădea ea ușor din umeri, sigură de inteligența sau poate de instinctul ei. Eu sunt printre puținii oameni care „te știu", oricum singura femeie care te-a intuit. Asta nu înseamnă – adăuga ea repede, perfect rece –, asta nu trebuie să însemne că noi doi am fi o pereche ideală sau măcar potrivită. Poate chiar dimpotrivă!

— De ce râzi! întrebă el, mirat sincer.

— Pentru că am umor. Pentru că și tu ai umor. În orice caz, e singura explicație valabilă – pentru mine, oricum – a încăpățânării mele de a sta lângă tine, individ execrabil ce ești!...

— Care motiv?... râdea el de astă dată.

— Cum care?! Acela că te cunosc! Asta e o valoare pe care am dobândit-o greu, e un semn sigur al perspicacității, dar și al tenacității mele, care ți-a ținut piept.

— Asta e adevărat. Tenace ești!

— Ia te uită! Brută! În loc să-mi admiri picioarele!...

— Sau să-ți cumpăr un sutien...

Ea îl privi o clipă, izbită de grosolănia lui, și apoi răspunse sec:

— Sutien îmi cumpăr singură; tu să-mi iei un mantou de blană, peste două luni începe să ningă.

— Am să-ţi dau ţie banii, eu sunt ocupat.

— Aceasta va fi una din ocupaţiile tale de căpetenie. Eu, în schimb, am să spun la toată lumea că tu mi l-ai cumpărat.

— De ce la toată lumea? făcu el cu un reproş jucat.

— Ai dreptate. Numai la câţiva. La cei care trebuie să ştie.

Minda râdea din nou, uşor:

— Ia uite ce bine ne înţelegem...

Ea îl privi atent, drept, cu un început de roşeaţă pe tâmple:

— Fals, iubitule! Tocmai acum nu ne înţelegem. Eu îţi ţin piept, la o mârlănie de a ta îţi răspund cu alta, şi asta îţi dă probabil o plăcută jenă precardiacă, care ţie ţi se pare că aduce cu dragostea! Grosolănia mea te înduioşează! Asta e o duioşie de proprietar, nu de amant...

— E plăcut să ştiu că sunt proprietarul tău... sau că voi fi în curând... încercă el un fel de compliment.

Ludmila îl privi din nou drept, fără expresie. El veni lângă ea, o atinse cu mâna pe păr, pe urechea stângă, apoi o sărută.

— Aş vrea să ştiu ce gândeşti acum? o întrebă el privindu-i profilul.

Ea dădu din umeri, fără să scoată un cuvânt. Fuma în continuare. Îi plăcea ca el s-o privească din profil.

La scurt timp după terminarea „concertului", în timp ce se serveau nişte sandviciuri sărăcăcioase (cu pastă de peşte prea sărată, unt şi felii de salam ieftin) şi fiecare se găsea cu un pahar desperecheat, umplut cu vin ieftin, Velici manevră în aşa fel ca Minda împreună cu Ludmila să se găsească faţă în faţă cu Roşca. Directorul din minister era un bărbat scund, foarte vioi, cu dinţii frumoşi, cu un început de chelie, cu unghiile roase la degete. Părea o paiaţă în faţa cuplului Minda-Ludmila, dar numai câteva secunde, primele secunde, pentru că, imediat, se reliefară calităţile sale de om de lume, cu bruscheţe aproape, aşa cum se umflă o băşică de plastic fixată la ventilul unui mic compresor. Minda îl privi la început cu o oarecare neîncredere, ca orice bărbat înalt pe unul mic, şi Roşca – dintr-un bun instinct sau din politeţe? – se adresă în primele minute Ludmilei. Velici îl aborda pe Minda

și, în timp ce discuta cu el – Velici era un bun specialist și un om inteligent, informat –, doctorul putu să constate, cu un zâmbet mic (pe care celălalt nu putea să și-l explice), că logodnica sa „se răzbuna deja" pentru „mojicia" pe care i-o făcuse în acea seară, preferând compania lui Ceea. Deși era evident că nu putea să-i placă un bărbat ca Roșca – evident, de ce evident?! –, ea, în doar câteva minute de când discuta cu el, la câțiva centimetri de umărul logodnicului ei, se „modifică" pe nesimțite, dar foarte vizibil pentru el, pentru Minda. Deși schimba probabil amabilități cu favoritul ministrului, întreg trupul ei înalt, subțire, cu umerii puțin prea lați, se „fluidifica" vizibil, conturul cărnii ei prindea un reflex mat, capul ei frumos și mândru și-l ținea cu o anumită eleganță aplecat pe un umăr sau altul – ca să atenueze diferența de înălțime dintre ea și partenerul ei? –, întreaga ei inteligență rece, ironică, cobora acum în corpul ei, difuzându-se, dilatându-i sexul pe fiecare centimetru pătrat al ființei ei vizibile, privirea ei ascuțită se voala și acum *privea* cu întreg trupul, cu o ciudată ascuțime, *el* privea și îi ordona apoi gesturile pe sfert cu mâinile-i frumoase, pe care le ținea în față (în fața ei și a *lui*, neliniștindu-l), zâmbetele acelea *neutre*, fără legătură cu ce se vorbea, delicate și *neutre*, când buzele subțiri și vii se întind și dezgolesc ușor vârfurile umede, sclipitoare ale dinților mărunți și albi, iar peste corneea ei albastră, de porțelan, o pensulă nevăzută, sigură, întinde ca un tuș movul acela pal, tulburat de pasiune, o pasiune încă fără scop, dar căutând unul... Minda zâmbea mereu, un zâmbet fin, persistent, ușor răutăcios (un zâmbet cu care Velici se resemnase), urmărind reflexul infragesticulației ei pe chipul ușor împurpurat al consilierului, care se stăpânea perfect, formidabil chiar (și Minda aprecia acest lucru, ca între bărbați!), în fața acelui tir continuu de artilerie, atât de suav, de rece și de exact. Da, și asta era feminitatea ei, a logodnicei sale, și Minda spumega (zâmbind mereu, nepierzându-și expresia feței care-l apăra), dar era, cumva, într-un fel ciudat, și încântat, și din nou își aminti fraza ei: „O încântare de proprietar!". „Se poate, replică el reflex, mental, dar ce proprietate!"

în timp ce-i răspundea lui Velici, străduindu-se să nu pară mai prost decât celălalt şi reuşind. Ar fi fost timpul ca ei doi, Minda şi Velici, să facă o jumătate de întoarcere şi un pas, ca să se apropie de cei doi, ajungând la scopul propriu-zis al întrevederii. Minda nu o făcea însă, aşteptând, întârziind acel timp al nimănui, şi, observând că Velici încetase să vorbească, începu el însuşi o frază lungă. Îl amuza acel joc, îl amuza să-şi simtă sângele în artere – pentru că se juca cu sângele său, sângele orgoliului său –, deveni sclipitor, îşi inventă o vervă care-l uimi şi fermecă pe Velici, lăsând-o pe ea să „continue", aproape curios, ca în faţa unei lame de ţesut viu, de evoluţia ei. Toţi patru, cu siguranţă, simţiră întârzierea aceasta a lui Minda, şi atunci, Roşca, cu o foarte scurtă ezitare, se întoarse spre el, şi Ludmila îl acapară din nou pe celălalt. Din clipa aceea, totul se tulbură, Roşca, cu o fină discernere a nuanţelor sociale, se încruntă abia simţit, răspunzând scurt frazelor Ludmilei, Velici se uscă brusc. Bineînţeles, apoi, cele două grupuri se reuniră, Minda şi cu Roşca îşi făcură o reciprocă „bună impresie", Velici reînflori.

În drumul spre casă, cei doi logodnici făcură o grămadă de remarci interesante sau nu despre seara lui Birtaşu şi despre cei de acolo, ca şi despre alte lucruri, nici un cuvânt însă despre „mojicia" lui şi „răzbunarea" ei. Ceva rece, abia simţit rece, se instală însă între cei doi, şi acest lucru deveni cu atât mai evident în faţa casei ei, unde el o conduse, în clipa când se sărutară de rămas-bun. Ea încercă un sărut rece, pe obraz, el îl acceptă, apoi, iritat, o prinse în braţe şi o sărută cu adevărat, pe gură, şi ea îi răspunse, fericită, ca trezită dintr-o abia simţită hipnoză. Ea îl chemă sus, dar el o luă la el, la un „scotch fără gheaţă", şi se iubiră şi băură împreună, tăifăsuind goi, cu trupurile lor frumoase, încă tinere, pe jumătate sau pe sfert acoperite de cearceafuri, privindu-se în ochi, în iubirea lor mai tânără după acea „luptă" neexplicită, fericiţi că sunt împreună, ştiind că în clipa aceea, cel puţin (şi astfel de clipe fuseseră cu sutele, cu sutele!), îşi erau indispensabili, nimeni dintre milioanele de bărbaţi sau de femei nu l-ar fi putut înlocui pe cel de faţă, ajuns printr-un fals hazard

acolo, cu trupul gol, antic, dezgolit, luminând abia în semiîntuneric, obosiți de dragoste, așteptând, ascultând cu o ureche internă ca ea să se trezească din nou sau nu, fericiți oricum, trăind miracolul unui *interes* comun și atât de profund, încât își pierdea orice nume. Trăiau o oră – un timp când *ceilalți* dormeau, comunicându-le lor, celor doi treji, o stare ciudată de ațâțare! –, o oră dincolo de carierele lor sociale, dincolo de vârsta lor chiar, de societatea în care trăiau, dincolo de politică și religie, de orice politică și de orice religie. Sexul lor opus și atâtea alte întâmplări din existența lor genetică și socială îi apropiaseră și îi păstrau alături, încă alături, și acel *încă* era o victorie împotriva morții, care, oricum, nu va întârzia să vină. Trupurile lor alături erau ca două filamente în incandescență, arzând într-un vas invizibil, din care fusese supt aerul social. Era o formă a libertății pe care o simțeau confuz cei doi, și când într-unul se atenua acest sentiment, celălalt i-l reaprindea. Un șir lung și complicat de „coincidențe fericite" se întâlnea în grupul lor statuar, un hazard care le era prieten și care le surâdea, și ei alergau pe cele două șine alăturate în viteza amețitoare a două garnituri paralele, ce străbat, incredibil, în aceeași fracțiune de timp, aceeași fracțiune de spațiu, astfel ca două mâini de la două ferestre opuse să se poată prinde și ține strâns. Strâns, strâns, în paralelismul acela incredibil, în goana aceea fără scop – exista cineva, cu siguranță, care se încărca de scopul lor, de care ei nu aveau nevoie! –, în ciuda vitezei, a accidentelor de teren, a istoriei și a naturii. Toate aceste noțiuni, aceste zeități grave și posomorâte erau negate cu violență și nepăsare și *ele* trebuiau să se nască încă o dată, să facă efortul de a se naște încă o dată, un alt firesc, o altă logică, a lor, o altă istorie, o altă natură. Durata însăși, timpul era neliniștit, privindu-i, pentru că se părea că cei doi nu aveau nevoie de el... aveau totuși nevoie și se temeau chiar de semnul său amical pentru că în el îi aștepta propria lor degradare, *reumanizarea* lor, de care nu aveau nevoie, stingerea sau scurtcircuitarea trupurilor lor ca două filamente verticale. Dar moartea aceasta era în nicăieri încă și apoi clipa lor fusese – rotundă, vie,

concretă ca o bilă de oțel – sfidarea nu a morții, ci a vieții înseși. A vieții care îi aștepta după aceea, a vieții firești, a istoriei, a nu știu cărui gest din nu știu care dimineață când duci absent cana la gură, într-o absență ce durează o secundă, două secunde, pe care nu o înțelegi, care ți se pare inutilă, o absență din gând și din carnea acelei zile *firești*.

Spre dimineață stinseră veioza, pentru că geamurile se colorau deja, și se culcară să doarmă. Nu reușiră însă, era ceva în ei, ceva confuz, inferior, care se opunea somnului, și atunci aprinseră ultima țigară.

Ludmila o stinse însă la jumătate și se ridică să facă un duș rece. De ce să se mai culce? Mai aveau nici două ore până să plece la lucru. Se ridicară amândoi, se îmbrăcară și ieșiră să dea o raită prin mica piață din apropiere (la vreo zece minute de mers pe jos), una din puținele care încă nu fuseseră desființate și unde, cu precizie, soseau acum, la această oră, țăranii din împrejurimi cu zarzavaturi și fructe proaspete, cu inutilele flori. Sau aceia dintre ei sosiți de cu seară și care dormiseră pe sacii încărcați, alături de femeile lor sau de o bătrână, se trezeau acum, cu siguranță, se spălau la vreo gură de apă ce ieșea din pavaj (sau la furtunul vreuneia din armata femeilor fără vârstă ce curățau rigolele cu jeturi de apă) și își aranjau apoi marfa pe tejghelele de ciment, văruite în alb. „Marfa“ lor, legumele crescute de ei în dosul casei, aduse orașului – și pe care orașul le primea cu atâta suspiciune! –, aduse funcționarilor, profesorilor de la institute, muncitorilor, militarilor, celor mărunți. Minda și Ludmila se îndreptau tocmai către acești oameni, cu veselie, odihniți de acea noapte de nesomn, mergând să respire aerul legumelor proaspete, nearanjate în vitrine, păstrând încă urme din pământul străbun, să privească fețele acelor oameni, aspre, senine, mulțumiți că fac încă ceea ce au făcut toți moșii lor, ceea ce nu vor face strănepoții lor, cu siguranță. Da, o revoltă împotriva planetei, împotriva ideii ei fixe, tiranice, de civilizație, tot mai grăbită, mai precipitată, mai panicată, o civilizație care își sfâșia încă marginile de mâinile acelea aspre, infinit plastice, ale celor care își deșertau

cu mişcări tremurate, dibace, sacii pe tejghelele acelea de ciment văruit. Ce aproape erau acum cei doi de aceşti oameni pe care nu i-au întâlnit niciodată. Nici unul din cei doi nu era copil de ţăran. Deşi cumpărători, erau abia priviţi. Pentru că acolo nu se vindea şi nu se cumpăra nimic, sau doar în silă, de formă, se petrecea un ritual, naiv, simplu, cu mult prea simplu, un ritual ca o fosilă a unei alte existenţe. Ţăranul venea încă la oraş, acel pumn de ţărani, strecurându-se printr-o armată de intermediari „agricoli", venea, fără să ştie de ce mai vine, fără nici un „rost". Cauza lui era pierdută, el aducea fructe care creşteau fără pământ, fructe şi legume cu rădăcinile în aer, el aducea căpăţâni proaspete de gulii şi varză pe care le culegea din răsadurile sale de flori, un fel de flori ale lui, ale singuraticului, prietenului nostru, strămoşul nostru viu. Minda şi Ludmila se plimbau fără rost printre tejghele, cumpărară un kilogram de mere şi respirară aerul legumelor proaspete. Era o noapte de iubire prelungită, şi siluetele acelea îmbrăcate pestriţ, printre care cei doi întârziau, erau profund liniştitoare, profund materiale, aspre şi absente totodată. Oraşul se trezea, în jur tramvaiele şi maşinile se înteţeau, indiferenţa lor zgomotoasă începea să se facă simţită, mecanica lui îi cucerea tot mai mult pe cei doi logodnici întârziaţi. Când plecară, lăsară însă, fără voia lor, un rest din ei şi din noaptea lor – *a lor*, o particulă de neexpropriat – în piaţetă. Ciudat, în momentul în care plecară, trăiră strania senzaţie nu a unei îndepărtări pe orizontală, ci parcă se ridicau lent şi legănându-se în aer ca traşi de un mătăsos elicopter, pentru că piaţeta rămânea, cu o persistenţă inexplicabilă, ca un inel care se îngustează, se leagănă şi se micşorează, apoi alunecă uşor în stânga, tot mai jos, mai departe, mereu prezentă în faţa ochiului. Care ochi? Numai al lor, cei încă otrăviţi de iubire, a celor ce intrau în istorie, în firesc, în logicul *cel de toate zilele. Dă-ne astăzi şi pâinea noastră cea de toate zilele şi ne iartă păcatele noastre, aşa cum şi noi iertăm greşiţilor noştri...*

Capitolul II

La vreo săptămână după serata de la Birtașu, Minda se afla încă la clinică. Era în jur de douăsprezece și treizeci; terminase de aproape o oră vizitele și dăduse câteva consultații unor cunoștințe, colegi, inși veniți cu unele recomandații etc. Faima sa crescândă de bun diagnostician, deși îl flata, în ultima vreme îi ocupa toate amiezile, perioada aceea de aproape două ore după vizită, pe care de ani de zile și-o dedica laboratorului clinicii și „literaturii". Acum nu-i rămâneau decât orele serii pentru lectură, și ele se dovedeau insuficiente la avalanșa tot mai mare de volume care se adunau pe masa de lucru, multe din ele venindu-i din străinătate, de la cunoștințele și colegii pe care-i cunoscuse acolo sau cu care coresponda. Beletristică sau, slăbiciunea sa, autori de istorie antică de la sfârșitul secolului trecut (Gibbon, Mommsen) aproape nu mai ajungea să citească. Devenea tot mai mult un „specialist împuțit", cum zicea el însuși zâmbind, necrezând, și își făcea planuri detaliate de lectură laică pentru concediul viitor, istorie și mai ales istorie antică. Imperiul roman, perioada târzie, a decadenței, îl pasiona acum, istoria cezarilor de la Augustus, caracterele lor complicate, schizoide, personalități fascinante, care, reușind în sfârșit să se elibereze din tirania sclavilor lor eruditi, greci, egipteni, evrei, au creat un *fin de siècle* fantastic, enorm, pe măsura planetei vizibile atunci pe care o posedau și căreia îi atinseseră limitele, obosiți de mitul puterii, dezvoltând în orgiile lor, în crimele și lecturile lor, în

prieteniile și capriciile lor ultima glorie a imperiului, alexandrinismul lor monstruos, pentru că, vai, erau încă prea vitali etc., etc.

Ceasul de pe masa sa de lucru indica ora unu fără cinci minute, și în minutele în care, ca și acum, apăreau „furiile" sale că nici „astăzi" nu reușise să se retragă, să lucreze, să salveze acele două ore pe care înainte de a fi „celebru" izbutea să le fure celorlalți și care, poate, tocmai acele două ore zilnice, închis în laboratorul său, îl făcuseră să fie ceea ce era astăzi, și iarăși mai apărea un telefon și apoi încă unul, cu o scrisoare de la miile, zecile sale de mii de cunoștințe, apoi încă un distins coleg, apoi rudele – îngrozitor de multe rude! –, apoi din nou un amic (?), chiar un prieten (?), cineva cu care dracu' știe când, într-un moment de neatenție, probabil dăduse mâna și îi spusese dintr-o nenorocită de bună-creștere – cel mai odios lest mic-burghez pe care-l căra încă cu el! –, îi spusese o frază amabilă, ceva așa cum se spune prin romane: „Încântat de cunoștință!" sau: „Sunteți un om deosebit de inteligent!" sau: „Mi-a făcut plăcere cunoștința dumneavoastră!"... și alte porcării de felul acesta, și unde mai pui că ăștia vor să fie diagnosticați pe gratis, probabil își închipuie că l-ar jigni dacă i-ar lăsa sorei o bancnotă, dar atunci, dracu' să-i ia, să trimită acasă, lui Ana-neni (femeia lui în casă), o curcă, ceva, cum se făcea în timpurile civilizate, o damigeană de vin bun, natural, și l-ar scuti de grija de a alerga la dracu' în praznic, cu mașina, în goană după un vin după care să nu-ți vie a doua zi să-ți omori cu toporul singurul prieten care te mai suportă pe lume... Tâmpiții însă trimit zeci de sticle de lichior, cutii cu praline și alte porcării de felul acesta, în sfârșit... în sfârșit...; ei bine, tocmai când se apropia un asemenea sfert de oră de „furie a remușcării", i se dădu din nou legătura și la început nici nu înțelese bine cine era la telefon. Când întrebă a doua oară, mereu politicos, un fel de politețe scrâșnită, cu cine are onoarea, i se răspunse (era o femeie) că e o „voce blondă"... Asta era culmea! Cine era mahalagița asta care îi știa numărul de la clinică?! Să spună despre ea însăși că e o „voce blondă"?! „Și cum te numești mata, dragă?" insistă el calm (auzi, „voce blondă"!),

iar de dincolo, ceva, ceva ce nu distinse foarte bine, parcă și un chicotit, se pare că persoana nu era singură. Cât p-aci să trântească receptorul, deși nu-i stătea deloc în obicei, și atunci auzi deodată foarte clar: „Mia Fabian". „Cum?", făcu el. Și i se răspunse prompt, de data aceasta foarte distinct: „Volumnia Fabian, de la..." și el așteptă să audă de unde, începuse să-l intereseze de unde poseda ființa aceea telefonul său de la clinică, pe care-l păzea ca pe ochii din cap. Apoi auzi, a doua oară într-o săptămână, cuvântul: Nestorescu, un om pe care nu-l mai văzuse de vreo doi ani, și atunci se lumină totul. Era individa aceea durdulie care venise la el la specială cu o micoză, cu vreo săptămână în urmă, cu totul inutil, dar căreia îi dăduse, parcă... cum? Ciulin? Cine-i Ciulin ăsta? întrebă el, plictisit bine deja, ce dracu', i se făcea legătura telefonică acum și cu... „Cum așa? – auzi el ciripind la celălalt capăt – nu ați auzit de doctorul Ciulin?!" așa, un fel de mirare lungă, mieunată, ce-i cu nebuna asta, domnule?! Nu, îi părea rău, dar nu auzise și îi veni să întrebe cu ce se ocupă acest „doctor Ciulin", când auzi stupefiat de dincolo:

— Ei, nu mă miră defel, vă mâncați și voi între voi... Află, stimate domnule, că acest „Ciulin" e un internist cel puțin la fel de bun ca mata, de altfel, când a citit rețeta pe care mi-ați dat-o...

— Ei bine – făcu Minda, din nou cât p-aci să pună telefonul pur și simplu pe masă și s-o lase pe Elvira (sora-șefă), care era deja lângă el, să descurce ceea ce ea însăși încurcase, dar îl interesa totuși reacția ăluia –, ei bine, ce a zis distinsul domn Ciulin când...

— Ei vezi – se auzi gângurind de dincolo –, acuma mă și ironizezi!

Când dracu' ajunseseră deja la... *auzi*: „*Mă* ironizezi", eu o ironizez *pe ea*!

— Nu-nu, se stăpâni el, cu tonul cel mai sec. Vă înșelați! Voiam doar să știu părerea colegului în... de altfel... Vă recomand să urmați în continuare sfaturile domniei sale dacă, după cum...

— Îmi pare rău! i-o tăie ea, de dincolo, cu voce schimbată, avea de altfel, sau poate numai la telefon, un timbru foarte plăcut,

răgușit ușor, cald, când nu se mieuna, bineînțeles. Acum însă schimbă brusc, vorbea repede, foarte clar: îmi pare rău, nu voiam să vă supăr! Să știți că, dacă, cumva, mi-am permis să...

Asta era culmea! Acum începeau și scuzele, și el...

— Nu-nu – tăie el, din nou începând să se enerveze, fulgerând-o pe Elvira, care stătea, vinovată, lângă el –, nu m-ați jignit deloc! Dar, vă rog, spuneți-mi ce... (era să spună: „Ce dracu'!...") ce doriți de fapt de la mine? Din păcate, nu posed prea mult timp acum, sunt deja așteptat la...

Imediat își mușcă buzele și, într-adevăr, o auzi spunând:

— A, domnul profesor e ocupat! Și eu îl rețin cu fleacurile mele, când domnia-sa, nu așa, e solicitat de persoane simandicoase, de cazuri grave! Vă rog încă o dată să mă iertați dacă...

— Nu e nevoie să vă cereți iertare – făcu el, necăjit cu totul –, cred că e o neînțelegere! Mi-amintesc foarte bine cazul dumneavoastră și v-am prescris, dacă nu mă înșel, un fungicid. Cu ce vă mai pot ajuta acum?

Acum ea se crezu obligată să-l asigure că, deși ținea foarte mult la părerea acelui Ciulin, un fel de somitate (de care n-auzise însă nimeni!), și despre el, despre Minda adică, *ea* avea o părere excelentă și, poate nu se exprimase destul de lămurit, dar îl considera, în ciuda faptului că era la modă (auzi, deci era la modă?!), un bun practician... nu auzise decât cuvinte de laudă despre... foarte citit, foarte la curent cu... Nestorescu, care de câteva ori întrebase de...

Minda își mușcă de câteva ori buzele, știind că orice întrerupere îi putea fi fatală. Scăpă numai promițându-i că poate să mai vină încă o dată la consultație.

— Dar bine, stimată doamnă, făcu el, încercând chiar, din teroare, un fel de umilință în ton, dar la specială poate să vină oricine, se plătește, sunt la dispoziția...

— Nu-nu, gânguri ea. Vă rog să-mi dați dumneavoastră, personal, permisiunea, știu cât sunteți de ocupat și nu mi-aș...

Ei, asta-i acum, începea aria cealaltă!...

— Bine! concedă el, cu mare prudență în ton. Vă invit atunci și... oricând, nu așa...

Strecură și el un *nu așa* de-al ei, cu oarecare teamă, dar totul se sfârși cu bine și el putu așeza în sfârșit... în sfârșit! receptorul, o privi mut, trist, semnificativ pe Elvira, care stătea stană de piatră – cum poate rămâne stană de piatră o femeie mică, durdulie, de vreo 50 de ani! –, dar apoi, ușurarea că scăpase de vocea aceea mieunată și agățătoare fu probabil atât de mare, vinovăția Elvirei atât de marcată, încât el izbucni în râs. Sora-șefă începu atunci să explice, el îi făcu semnul lui cu mâna și se duse să se schimbe.

— O să scot telefonul ăsta de aici! strigă el de dincolo, deja binedispus. Cine vrea să vorbească cu mine, să-mi scrie! știind că ce spunea e imposibil.

...În ziua aceea lua masa cu un amic, un fiziopatolog, un bărbat foarte tânăr, care se făcuse cunoscut în străinătate și tocmai se întorsese de câteva zile de la un congres de la Lugano, apoi un drum la un anticariat, unde i se rezervase o carte pe care o căuta de câteva luni, specială, acasă, lectură o oră cel puțin, un telefon Ludmilei și Ceea. Laurențiu îi dăduse în dimineața aceea un telefon, și el, în primul impuls, îi fixă o întâlnire în aceeași seară, uitând că Ludmila cumpărase bilete la un spectacol. Ca un făcut, Ceea și Ludmila se suprapuneau mereu, în ultima vreme cel puțin, și Minda, sâcâit de aceste coincidențe plicticoase – erau chiar coincidențe, înainte vreme ele nu se întâmplau, nu însemna oare, își dădu el cont, puțin uimit, că era foarte „interesat" în ultima vreme să-l vadă pe Ceea singur, să-l audă vorbind, să-l facă să vorbească, stârnind însă, din neîndemânarea sa, o falsă ostilitate a Ludmilei față de Laurențiu, ei care până acum timp de aproape doi ani, se înțeleseseră binișor, așa cum, evident, o logodnică îl poate suporta pe cel mai bun prieten?! –, hotărî totuși în ultimă instanță că va renunța la spectacol. În schimb, o va lua de la teatru și vor rămâne împreună. Nu va fi ușor, știa, Ludmila ținea foarte mult să apară împreună cu el, și Minda îi dădea dreptate, ei doi realizau un cuplu și social, se

puneau în valoare unul pe celălalt și, pentru acest lucru (*și* pentru acest lucru, spera el!), erau văzuți cu plăcere împreună. Astfel de cupluri sunt rare, oricât de surprinzător ar părea, și lumea, societatea, într-un fel de vanitate sau de egoism al ei, inconștient (colectivitățile umane au adeseori și defectele unui organism singular), îi întâmpina cu mărunte și semnificative semne de simpatie. Ei „ornau“ o seară, un grup, atunci când apăreau împreună, aveau amândoi un înnăscut tact social, erau arătoși, încă tineri, și Minda știa să-și ascundă perfect succesele profesionale. Odată constituiți într-un cuplu atât de reușit, de „omologat“, lumea strâmba din nas întâlnindu-i singuri (acolo unde ar fi trebuit să fie împreună, la spectacole, la serate, la ieșiri cu mașina etc.), și astfel ei începură să simtă și tirania grupului social de care aparțineau, ce era, mai ales datorită lui, foarte larg. Minda se sinchisea prea puțin de astfel de „mofturi“, Ludmila, în mod firesc, era afectată uneori în tipul ei de reacție, foarte afectată, preferând să nu iasă decât să se arate singură. Ea, ca femeie, simțea și mai acut toată acea subtilă și, uneori, incomodă reacție madreporică socială. De aceea el o și convingea mai greu, în asemenea cazuri, să nu ție seama de șicanele mărunte, dulceag-înțepătoare ale cunoștințelor, pentru că ea nu avea deloc chef să-i înțeleagă punctul de vedere, ei îi convenea perfect această tiranie mondenă.

...Totul se aranja sau... aproape, Ludmila admise să fie doar așteptată la ieșire sau la ultimul act măcar, dejunul cu fiziopatologul decurse excelent, Minda își propuse chiar să fie precaut, să înceapă să fie precaut cu tânărul cercetător, care, nu se știe din ce pricini, îl simpatiza cu violență și îl amenința foarte serios cu o prietenie în perspectivă, o prietenie ce ar fi fost un lux care nu mai încăpea deloc în programul supraîncărcat al lui Minda, își luă cartea de la anticariat și se întâlni în jur de șapte (la șapte fără un sfert; Minda avea curiozitatea de a-și da întâlnire nu la ore rotunde, ci la: și un sfert, la: fără un sfert, eventual la: și jumătate, asta pentru a marca într-un fel obligația la punctualitate) cu Ceea.

— ...Nu ne-am văzut de aproape o săptămână, spunea Laurenţiu, şi mi se părea că am să-ţi spun o grămadă de lucruri... acum însă, nu ştiu de ce, mi s-a făcut un fel de... silă!

Stăteau amândoi aşezaţi la o masă, lângă perete, într-un local de periferie. Mai încercaseră în două birturi, unde nu găsiseră bere de care Ceea era mare amator, şi atunci căutară un al treilea. Bere nu găsiră nici aici („s-a terminat de nici jumătate de oră – li se spuse cu mare politeţe –, dacă aţi fi venit cu jumătate de oră mai devreme...) şi, din lipsă de altceva, băură ţuică, cu brânză, pastramă, gogoşari, o cafea – care, în mod ciudat, nu era proastă –, fripturile erau însă detestabile şi le trimiseră înapoi. Era un local nu prea mare, care avea şi grădină, ei se aşezară însă în „salon", pentru că era mai puţină lume. Îi servea o femeie care îl indispuse de la început pe Minda, pentru că observă că îşi rodea unghiile, iar restul materiei cornoase era dat violent cu lac roşu-sângeriu. Lângă ei, instalat în perete, se afla un telefon public şi veşnic erau incomodaţi de indivizi care căutau fise, ocupau telefonul cu discuţii interminabile, unul strigă în receptor încât se indignă şi responsabilul localului, barmanul, un ins ţigănos, cu sprâncenele negre, unite, ce spăla mereu pahare. Se indignă e un fel convenţional de a defini lucrurile : acolo, intruşii erau ei doi, acceptaţi cu indiferenţă, ceilalţi, se pare, se cunoşteau cu toţii, cel puţin fiziognomic, sau, mai probabil, aveau fiziognomiile potrivite unui astfel de local. Cei doi nu schimbară restaurantul, nici măcar masa, deoarece Laurenţiu spuse că cel mai bun local era cel în care se găseau în clipa aceea, senzaţia cea mai incomodă ar fi fost aceea de a căuta un local „mai bun". Murdăria, gălăgia, telefonul sâcâitor din spate, femeia indolentă care îi servea, totul era mai acceptabil decât mărunta speranţă, triviala speranţă de a găsi altul mai convenabil. Minda îi dădu dreptate şi abia se atinse de ce era în faţa lui.

— Ciocoiule! îl gratifică, la un moment dat, Ceea. Pariez că cel puţin unul din cei cinci inşi din jurul nostru ţi-ar repezi cu cea mai mare satisfacţie un pumn peste falcă!

— Posibil! răspunse distrat Minda, aruncând o privire oarbă în jur. La mine în clinică însă, stau întinși ca mielușeii în paturi... iar când îi ascult și îi ating cu degetele, tremură ca fecioarele Sudului.

În curând însă, zgomotul din jurul lor se absorbi în clipa când interesul lor se concentră în altă parte.

— ...Silă? se miră pur formal Minda.

— Silă! făcu Ceea. Tu, în ultima vreme, de vreo câteva săptămâni, începi să manifești un interes de un anumit tip față de mine... probabil că așa te uiți și la cobaii tăi, cu...

— Eu nu fac experiențe cu cobaii... decât foarte rar! Eu nu sunt fiziopatolog! replică, plictisit, doctorul.

— ...Și asta mi-a transmis și mie un fel de... silă, continuă Ceea imperturbabil. De asta! În orice caz, am început să ne vedem, în ultimele două-trei dăți, cu un... anumit scop. Cel puțin eu! adăugă el repede, deși celălalt nu-l contrazise. O prietenie se murdărește dacă apare un anumit... un fel de scop, și...

Minda îl asculta zâmbind, sprijinindu-și bărbia în pumn.

— ...Există teoria, continuă Ceea după o scurtă pauză, că povestind, *trecând* cuiva ceva din propria ta încărcătură emotivă sau... cum să-ți spun, din propria ta experiență, te ușurezi... e un fel de sentiment de ușurare, foarte cunoscut, care... nu neg, probabil așa e! La mine însă se întâmplă altfel; ceea ce, cel puțin pentru mine, e o dovadă că eu nu încerc să scap de o povară, ci, dimpotrivă, mă încarc de o povară. Și asta, probabil, pentru că eu nu spun ce a fost sau, cel puțin, ce am trăit eu... nu, pur și simplu...

— ...Îți proiectezi starea ta de acum pe trecut... – întrerupse, moale, doctorul – peste cei douăzeci de ani, și astfel modifici fără să...

— Aiurea! făcu Ceea. Nu proiectez nimic! Astea sunt teorii împuțite... proustianisme, teorii la modă! Nu înțelegi: eu sunt un individ incapabil să-mi trăiesc starea de acum... să-mi trăiesc clipa de față, asta, nenorocită, când individul ăsta de la telefon

mi se aşează în spate şi, în faţă, chelnăriţa stă cu coatele rezemate de tejghea şi râde cu şeful ei, care-i este probabil amant...

— Păi asta înseamnă... încercă, vag, doctorul, dar celălalt făcu un gest iute cu mâna, clătinând paharul său din faţă, care nu se răsturnă, printr-o minune.

— Nu înseamnă absolut nimic! făcu Ceea cu un început de furie nemotivată, şi doctorul îl privi iute, părându-i-se că celălalt ar fi beat. Înseamnă un căcat, asta înseamnă!

(„Nu e beat!" constată reflex Minda, şi se întoarse cu umărul la el, lăsându-l să se liniştească.)

— Nu fac fiţe! reluă Ceea. Ar fi şi mai scârbos. Dar e... nu ştiu cum!... Nu reuşesc să scap de o anumită senzaţie idioată... de o anume nevoie profundă şi complet falsă... falsă pentru că îmi produce numai necazuri... un fel de nerăbdare, nelinişte... un fel de frică, da, un fel de frică de a trăi numai acum, acum, de a trăi până la fund ceasul, gestul ăsta pe care-l fac cu tacâmul, inutil, dar să-l trăiesc numai pe el, fără nici un adaos, fără nici un fel de *fugă*... mă amuz uneori... amuz e un fel de a vorbi, să surprind oamenii într-o stare foarte scurtă, totală însă... nu ştiu cum să-ţi explic; un fel de infrastare, un infragest, o cuantă de existenţă sau, mă rog, găseşte vreun alt termen împuţit pentru ceea ce vreau să spun... ai urmărit oamenii care stau la coadă la o casierie, să zicem, într-un magazin... sunt distraţi, vorbesc între ei cu o anumită indiferenţă, cei mai mulţi cască ochii pe pereţi sau se gândesc aiurea... în clipa când ajung în dreptul casieriei se schimbă total: toată fiinţa lor se concentrează într-o atenţie simplă, e adevărat, dar totală... aş zice curată! Pot cita mii de astfel de situaţii: omul care aleargă după un vehicul, cel care-şi caută locul la spectacol când e în întârziere, când cineva îţi aruncă o cheie de la etaj... clipa aceea, fracţiunea aceea infimă de timp când stai cu privirea în sus, cu mâinile întinse, perfect concentrat să prinzi cheia metalică, nu? În secunda aceea, întreaga atenţie e totală, nici un gând, cel mai mărunt, nici un muşchi al corpului nu are altă „preocupare" decât aşteptarea, concentrarea, pentru a nu rata o acţiune simplă. Ca să mă înţelegi,

trebuie să ai în vedere numai o fracțiune infimă de timp, din toate aceste exemple și multe altele, atunci când concentrarea pe un singur punct al întregului organism nervos e totală... Prima oară... mai bine zis prima oară când am devenit lucid de observația mea a fost cu un fapt cam întortocheat, deși și el banal. Eram la lacuri la Herăstrău și mă plimbam pe mal, lângă debarcader. Într-o barcă legată încă de țărm sau al cărei lanț îl ținea paznicul, nu mai știu, stătea în picioare un tânăr și privea spre o tânără fată, foarte arătoasă, care cobora cu atenție taluzul, cu biletele în mână, probabil de la casă. Acest tânăr, care urmărea cu o îngrijorare tot mai mare apropierea fetei, cu atât mai mult cu cât ea trebuia să se urce în barca ce se clătina și pe care tinerelul ce făcea pe paznicul o ținea cu multă neîndemânare sau plictiseală... ei bine, pe mine m-a lovit aproape ca un șoc electric privirea acelui îndrăgostit, totala sa concentrare în acel sfert de minut al existenței sale, era atât de lipit de prezent, atât de sudat de cele câteva secunde, una, două, trei, patru... cinci, care parcă începuseră să treacă, să se audă cu un anumit zgomot. Eram convins, ferm convins, până la emoție, că în capul și în întreaga ființă neuromusculară a acelui ins... cum să-ți spun, acel individ, probabil un intelectual, un ins cu reacții și procedee mentale foarte complicate, devenise deodată, pentru mine, de sticlă, pentru câteva secunde... figura sa, ochii, expresia feței nesupravegheată, gura ce-i rămăsese ușor întredeschisă și mai ales ochii, parcă avizi de acel sfert de secundă în tensiunea acelei clipe care-l încordase cu o putere uimitoare... Uite, nu știu cum să-ți spun, dar cred că un om – e o simplă presupunere, bineînțeles –, un om chiar aflat în pericol de moarte – eu însumi m-am aflat, ți-am spus parcă, într-o situație similară acum cinci ani, într-o tamponare –, un om aflat într-o astfel de stare-limită, creierul său poate emite totuși două sau trei idei, cel puțin, adiacente pericolului mortal în care a fost aruncat, de la o secundă la alta, sau chiar iminența catastrofei poate crea o astfel de ideație paralelă, cvadruplă etc. Ca să înțelegi însă ce vreau să spun, trebuie să te gândești doar la situațiile perfect banale pe

care nu le observă nimeni... pentru că se întâmplă în jurul nostru cu miile, durează extrem de puțin și nu au nici un fel de consecințe, nici un fel de valoare... ei bine, această stare o numesc eu – și ia tot ce ți-am spus ca o metaforă – capacitatea de a trăi prezentul, prezentul pur, curat, nemurdărit de nici o fărâmă de trecut, de viitor, de metatrecut, de metaviitor etc. Nu știu, m-am exprimat foarte confuz, dar am convingerea că un matematician m-ar înțelege mai bine – nu orice matematician, bineînțeles – sau, cel puțin, m-ar exprima mai bine, acest sentiment al meu se poate exprima, sunt convins, mult mai bine, mai propriu, în limbajul matematicii superioare... sau al fizicii atomice, în limbajul particulelor infinitezimale, al cuantelor, unde poți surprinde cel mai bine, mai clar, legile, mecanica materiei... Habar n-am, e o simplă, o presupunere diletantă, dar așa cred... ei bine, sunt oameni, de tipul tău, care-și trăiesc existența curat, unitar... în sensul că sunt sincroni cu propria lor vârstă, poziție socială, cu micromediul lor, mai mult sau mai puțin cu trecutul lor privat etc., adică ceea ce se cheamă adaptații!... Dar bine, nu asta voiam să spun: ce-i aia ***adaptat?*** Bineînțeles, este cam tot ce-am înșirat mai înainte, dar această adaptare a cuiva (care e și sursa fericirii sale individuale) e posibilă... această capacitate de adaptare e o formă de structură nervoasă echilibrată, la care reacțiile față de stimulii externi sunt totdeauna cu indicii cei mai mici de pierdere, cum ar zice un psiholog, vine, sunt convins, dintr-un fericit simț de aproximație a realității și chiar a realului, capacitatea de a răspunde conform acestei „aproximații" și, mai departe, rezistența la acest lanț de reacție, adică durata în adaptare... Iartă-mi, te rog, bâlbâielile astea pedante, vorbesc așa numai pentru că nu sunt în stare să mă exprim mai simplu, mai...

— Nu-nu, răspunse Minda, absorbit, continuă... (Zâmbetul mic, feminin, vinovat, al lui Ceea apăru iute, traversându-i fața, și Minda îl recunoscu în orbita unei zecimi de secundă, așa cum avem revelația cuiva foarte apropiat, după ore și ore de intimitate,

ciudat, într-un gest mărunt, neașteptat, cu o lumină neașteptată, și nervii noștri tresar și exclamă: „*Da, el este*!".)

— Adaptarea aceasta, „fericirea", vine dintr-un fel de acceptare profundă a realității și a prezentului (cu întreaga câtime de trecut și viitor pe care o conține), e un fel de a accepta orizontul infinit și sălbatic al mării în clipa când, înotând spre țărm, te întorci deodată cu fața spre mare și o *accepți*. Ți-este frică, bineînțeles, dar e o spaimă pe care o înțelegi, pe care o poți înțelege, pe care o poți accepta, cu care poți să trăiești. Ei bine, mie mi-a fost întotdeauna teamă – asta voiam să-ți spun atât de ocolit și de confuz – de ceea ce se cheamă prezent, o teamă infernală de clipa pe care trebuia să o trăiesc cât mai total, mai concentrat, pentru ca să pot fi *fericit*, am fugit totdeauna din oricare prezent mi s-a dat... mi s-a impus, prin biografie, prin vârstă, prin propriile sentimente etc... am fugit totdeauna, cu același reflex stupid, imbecil, sinucigaș, onanist, abject, ca dintr-o casă în flăcări, ca dintr-un loc în care miroase urât, insuportabil, ca dintr-o hazna, ca dintr-o pivniță plină de șobolani, ca din fața cuiva pe care ai încercat să-l omori!... De aceea stau uneori ca un redus mental și urmăresc oameni străini în mecanismele lor cele mai simple și mai fulgerătoare, pe care ei le fac cu o perfectă inconștiență și cu o totală lipsă de memorie...

— De-aia îți pierzi vremea pe la cozi! glumi superficial Minda, vrând să-l deconecteze o clipă pe celălalt, a cărui tâmplă palpita de emoție și gâtul și partea inferioară a feței se roșiseră violent, neliniștitor.

— Da – acceptă Laurențiu, cu o bruscă oboseală, dând din cap și privind în lemnul mesei –, tocmai de aceea...

...Ea s-a întors deodată spre mine atât de brusc, încât m-am speriat, și râdea. Era furioasă și râdea de furie. În spatele ei, grupul acela de colege și cei doi colegi ai mei, mai mari cu doi ani ca mine – deci cu douăzeci de ani, cel puțin! –, camarazii ei firești, în jur zeci de siluete, grăbite, panicate sau indolente, în

grupuri, pe fundalul nu știu cărei recitări, al vreunei scenete sau al cuvântării vreunui profesor sau activist politic.

— Ce vrei? m-a întrebat, m-a șfichiuit ea, râzând mereu, pentru cei din jur, cu ochii însă reci și cruzi, cum numai vârsta ei fantastică îi putea crea. Nu-ți dai seama că mă compromiți, și tu te faci de râs? Apoi s-a apropiat cu gura de urechea mea și mi-a suflat, într-un scurt icnet de râs: Nu vezi că ești ridicol? Apoi serioasă: Ești ridicol! Profund ridicol! Privindu-mă în ochi, dându-și brusc capul pe spate, cu cozile ei țepene, șfichiuind aerul: Caută-ți pe cineva de vârsta ta... uite, îți prezint eu câteva fete de la noi, dintr-a VIII-a, zău, foarte nostime... vrei? și râdea încet, gâlgâit. O știi pe Eta Sârbu? Aia blondă, înaltă, cu picioare lungi? ... Sau pe Vuia, e cea mai inteligentă fată din clasă... îi plac Teodoreanu, Romain Rolland, puteți discuta literatură... Mai încet, cu ochii înecați de râs: Se pare că are sâni foarte frumoși!... Zău... mai frumoși ca ai mei! Și aici, râsul o înecă total, și atunci, de teamă să nu cred că-și bate joc de mine (parcă mie mi-ar fi păsat de asta!), adăugă repede: Știi, tu ești foarte drăguț... zău, foarte drăguț, am auzit că citești mult, te-am auzit, atunci, la club, cântând la vioară *Romanța în fa* a lui Beethoven... la cine iei ore, la Willer-baci? Și, fără să aștepte, bineînțeles, răspunsul meu, totul era spus într-o panică verbală și gestică totală din cauza grupului care o aștepta în spate (Corneanu, unul dintr-a X-a, era pentru ea, sunt convins), adăugă: Dar... noi doi... e nu știu cum, straniu, comic! și izbucni din nou în râs. Ești prea mic pentru mine, zău... prea mic, altfel! Altfel... altfel, poate că, cine știe...

Și râse din nou, fără răutate, fără ironie măcar, râdea pur și simplu pentru că se afla acolo, pentru că avea 16 ani, cu atâta lume în jur, pentru că era dorită – începea să simtă ce simte orice femeie când e dorită, ce binecuvântare, ce spadă tăioasă care cade deodată, totdeauna mult prea devreme, și împarte pe cele ce se retrag în vreo turmă de celelalte, norocoasele, fericitele, buimăcitele! –, era dorită, și trupul ei se răzvrătea și râsul ei necontenit, prostesc, era o dovadă a răzvrătirii lui – avea colege

foarte grave, ce imitau cucoanele! –, dar ce revoltă! Tocmai această revoltă împotriva sexului ei și a victoriilor pe care i le pregătea el, acest instinct al viitoarelor triumfuri și bravarea lui, că nu era o „vacă" și, se vedea, nu va fi niciodată, cu oricâte suferințe previzibile urma să plătească acest lucru, de asta râdea... râdea din pricină că se vedea femeie în cele câteva perechi de ochi masculini care o urmăreau, în cele câteva respirații pe care le îneca de pe acum, și ea nu era încă, ea brava încă toate acestea, întârziindu-se cu bună știință, cu o încăpățânare sublimă în sexul ei indecis, un ceas, o lună, un an, poate, o victorie împotriva tuturor, a ei înseși, ea, cea atât de sigură de victorie, încât o amâna, râdea de ea, o androgină, o Diană cu ciuta, așa cum aveam noi acasă o mică copie, la care gâtul ciutei era rupt.

— Pleacă acum! mi-a spus ea brusc, pentru că, a doua oară, o voce din spatele ei o strigase, și râsetele care veneau de acolo erau datorate, noi o știam, și cuplului nostru...

— Nu plec dacă nu-mi promiți că te vezi cu mine...

Pitina m-a privit cu o anumită duioșie mirată:

— Să ne dăm o întâlnire? Noi doi? De ce? Vrei să flirtăm?

Am dat din umeri:

— Nu știu, așa... să ne vedem, să facem câțiva pași, dar nu prin centru. Încolo, spre Imbroane... (Asta era pe malul apei, la ieșirea din orășel, un loc foarte dichisit.)

— La Imbroane? întrebă ea și din nou îi luciră ochii de râs, dar se abținu, fața îi rămase serioasă. Vrei să mă atragi în locuri retrase... să-mi faci vreo declarație... te pomenești că vrei să mă și săruți?!

— Nu... nu vreau să te sărut cu orice preț! am replicat, privind în jos, în podeaua scenei. (Obrăznicia ei merita o cârpeală în clipa aceea, dar avea dreptate, eram prea mic pentru asta.) Vreau să fim prieteni, am adăugat, am nevoie de cineva care să... cu care să pot vorbi, colegele mele sunt niște gâște, se gândesc numai la prostii!...

— A, și crezi că eu sunt mai serioasă?!

— Da, sub toate maimuțărelile astea, știu eu ce se ascunde!

Ea se apleca uşor spre mine şi-mi şopti, de parcă ne-ar fi auzit cineva:

— Sub toate maimuţărelile astea se ascunde o altă maimuţăreală, şi mai mare! Tu eşti un băiat inteligent, de ce te laşi păcălit de nişte fuste?

— Nu mă las păcălit de nici un fel de fuste! am replicat eu cu atâta furie încât am simţit cu spaimă umezindu-mi-se ochii. Tu nu eşti o fustă! Eşti altceva...

— Eu? făcu ea şi mă privi. Eşti un prost! Uită-te la cozile mele, uită-te la genunchii mei... Apoi, la ureche, cu o voce din nou înecată de râs: Ştii că am început să port sutien?... şi mă lăsă, fără o vorbă, şi, în clipa în care s-a întors cu spatele, am ştiut, am simţit cu precizie că m-a uitat total.

Imediat se auzi un hohot măreţ de râs în grupul în care tocmai reintrase şi eram sigur că de mine se râdea, poate chiar ea spusese ceva muşcător, oricum, ceva despre mine, şi derbedeii ăia, din care unul îşi lăsase deja mustaţă, se strâmbau de râs.

...Am făcut ce-am făcut – ştiu eu bine ce-am făcut, dar n-are rost să-ţi înşir toate astea – şi, după nici două săptămâni, am reuşit s-o întâlnesc, bineînţeles nu la Imbroane şi nu într-o după-amiază romantică, cu soare şi cu râul fâşâind undeva în iarbă. Ploua, ploua de câteva zile, şi la sâcâielile mele multiple – bănuind probabil că n-am să încetez cu una, cu două şi, poate, tocmai de aceea, acceptând, ca să mă convingă să încetez – mi-a transmis prin „persoana" de legătură să fiu la şapte în faţa librăriei „Danciu", pentru că „s-ar putea" să treacă.

În după-amiaza aceea aveam program, ore de lucru manual cu Iorgovici. Acest Iorgovici fusese profesor de gimnastică, mai era de altfel şi acum la o şcoală profesională, şi la noi căpătase nişte ore de „dexterităţi", ne „învăţa" să facem ştergătoare din pănuşeii de porumb, să legăm cărţi, să legăm dracu' ştie ce, tot felul de lucruri nefolositoare, un individ detracat, mizer, morfinoman într-un grad înaintat, şi doar o conducere tembelă putea să-i mai permită accesul în şcoală. Avea nasul coroiat, gura dreaptă, severă, fără buze, un fel de mers disperat, înfiorător de

țeapăn, cămașa murdară inabil mascată de un fular roș de mătase, și din hainele sale, ca și din întreaga sa făptură, se degaja un miros insuportabil: un fel de mucegai pătrunzător, violent. Mâinile sale înfiorau cel mai mult: puternice, cu degete lungi, frumos desenate, vitriolate de nicotină, murdare, zgâriate și cu urme evidente de arsuri, rotunde, de parcă cineva ar fi strivit zilnic pe pielea lor mucuri de țigări aprinse. El și soția sa (o femeie înaltă, slabă, cu o aceeași veșnică rochie cenușie, ruptă la poale, cu picioarele subțiri acoperite și ele de un fel de răni sau arsuri, foarte ciudate, cu părul veșnic în dezordine, cu ochii tulburi) intrau, pentru ochii noștri dilatați, incapabili de a prefigura viciul pentru că nu-l cunoșteam, într-o lume grotescă și fantastică, vagă, extrem de vagă și respingătoare.

Prima oră a decurs în liniște. La începutul orei a doua, nu știu cum, se stinse lumina electrică, și cum sala noastră de clasă avea puține geamuri, nu se mai putu lucra. Atunci se întâmplă ceva ciudat: semiobscuritatea care plutea în clasă, contururile șterse ale obiectelor, ale fețelor colegilor și ale siluetei lui Iorgovici, care se plimba printre bănci, ne dădură o neașteptată euforie, fără pricină, fără scop. Lăsarăm cu toții orice preocupare și ne concentrarăm atenția asupra profesorului, până acum cvasi-ignorat, într-o tăcere care ar fi trebuit să i se pară suspectă, lui, obiectul atâtor farse și glume rele din partea noastră. Apoi răsunară chiar în spatele meu un șir de explozii repetate: era Lică, cel ce avea din naștere o infirmitate la mâna dreaptă, un fel de palmă cu degetele chircite și lipite, și cu acest ciot pocnea acum un șir de pușcoace de hârtie, aflate în fața lui pe bancă, cu o viteză și cu o regularitate inegalabile. Iorgovici se repezi în direcția lui (era, sărmanul, un sangvin), dar alt șir de explozii răsunară în spatele său, apoi altele, cred că o treime din clasă fabricase astfel de bombe de hârtie. Iorgovici, derutat, se agita ca un biet animal, cu o anumită furie disproporționată în mijlocul râsetelor bonome și ale exploziilor care încetară apoi brusc, fără pricină. Profesorul, care împărțise câteva palme, la dreapta și la stânga, unor necunoscuți, care le primiră râzând, scăpându-i din

mână, se linişti şi el, înşelat de liniştea care se lăsă deodată, împreună cu întunericul care devenea tot mai dens. Fu atunci o clipă când ar fi trebuit să ne dea drumul, dar, scăpând momentul, intrarăm cu toţii într-un fel de fascinaţie a întunericului şi a adultului aceluia atât de lipsit de autoritate şi care, odată cu mirosul stătut al hainelor şi al corpului său, începu să exale un miros ciudat, necunoscut, teribil de aţâţător... Deodată, în partea cealaltă a clasei se auzi, la început înăbuşit, ca o părere, un bâzâit care se transformă repede într-un mormăit general, tot mai clar şi mai puternic, care, în câteva secunde, ne cuprinse pe toţi. Iorgovici, după ce strigă de câteva ori: „Încetaţi! Încetaţi imediat, altfel vă elimin din cinci în cinci!", neobţinând decât o şi mai mare intensificare a zgomotului, ce devenise acum un muget insuportabil, se repezi şi lovi pe vreo doi care-i stăteau la îndemână, apoi, părându-i-se că instigatorul general era ciungul Lică, care stătea singur în ultima bancă şi se agita la stânga şi la dreapta, excitat la culme, se repezi la el, vrând să-l prindă de păr, probabil, şi să-l lovească. Lică era însă neruşinat şi abil totodată: stătu nemişcat până când Iorgovici ajunse lângă el, apoi alunecă cu repeziciune în dreapta, aruncându-se în culoarul dintre bănci. Iorgovici, avântându-se imprudent, înşelat de mişcarea elevului, îşi pierdu echilibrul şi căzu cu faţa în jos, lovindu-se cu tâmpla de lemnul băncii. În clipa aceea se ridicară câteva braţe în semiobscuritate şi, în liniştea aceea aţâţată, se auziră lovituri înfundate şi o plesnitură scurtă, seacă, urmată imediat de un strigăt. Iorgovici sări în picioare ca un arc – părea, nu ştiu cum, mai înalt – şi trecu repede printre şirurile de bănci, printre noi, nu destul de repede ca să nu deosebesc pe tâmpla stângă un fel de pată întunecată, sânge sau poate era doar ideea mea de sânge, o idee fixă şi stăpână, care plutea tot mai concretă deasupra noastră, în aerul acela schimbat brusc, electrizat, imbecilizat. Făcu câţiva paşi repezi, se vedea efortul pe care-l făcea încercând să se stăpânească, să nu-şi trădeze de tot frica ce-l cuprinsese, şi eu aşteptam ca cineva să înceapă să râdă, un râs binefăcător,

eliberator pentru noi toți și pentru el. Tăcerea însă, un fel de tăcere fibroasă, metalică, țeapănă, era mai acută ca nicicând. Ea îl sperie și pe cel care se simțea acum, evident, hăituit și, de spaimă, începu să alerge spre ușa clasei, care, din locul în care mă aflam eu, în stânga, lângă perete, se zărea în semiîntuneric doar ca o pată, o pată parcă la marginea unui coridor, instabilă, alunecând pe șine în acel relief, micșorându-se și rămânând tot timpul egală, apropiindu-se și micșorându-se. Înainte de a ajunge și de a atinge această pată – care era, poate, la fel de ireală și de instabilă și pentru Iorgovici –, el se împiedică de ceva, probabil un obiect pus cu intenție sau piciorul cuiva, și căzu cu fața la pământ. Spre deosebire de prima căzătură pe lemnul băncii lui Lică, de data aceasta fostul profesor de gimnastică se ridică greoi, gâfâind cu putere, cu ochii bombați în orbite, cu cracul stâng al pantalonului spart la genunchi. Sărise la timp, pentru că trupul său căzut ridicase din nou patru-cinci siluete, care se apropiaseră dintr-o mișcare, de-un uluitor automatism, și, câteva secunde, *cei doi* se priviră, pentru că erau doar doi, singuratecul, victima, și ceilalți, care făceau un singur corp de-o omogenitate electrică, cleioasă, fumegândă. El se dădu instinctiv o jumătate de pas înapoi, cu mâinile curbate, deodată asimetrice, cu părul viu și hainele jucându-i pe trup în efectul acelei semiobscurități, iar ceilalți se traseră și ei înapoi, înspăimântați de forța unei libertăți apărute brusc și fără limite, deși nu se mișcară cu un centimetru, siluetele lor fugind înainte și înapoi în semiîntuneric. Se retraseră totuși, sau în ei înșiși se născu un gol pe care Iorgovici îl simți și în care păși cu o prudență inutilă și jalnică. Era jalnic, mi-amintesc, pentru că încerca să zâmbească în acele clipe când avea hainele și fața sfâșiate de căzături, de lovituri, în timp ce, în sfârșit, se strecură pe ușă. Deodată însă, jalnici devenirăm noi, cu adevărat jalnici, respingători și adulți, în mod strâmbat adulți, era o maturitate deodată atinsă și ratată, era incapacitatea de a deosebi o victimă reală de o fantoșă, sau era acesta, bătrânul detracat, adultul rămas în urmă din turma adulților, și acei patru-cinci lupi tineri ce se treziseră în acel semiîntuneric

eliberator cu o siluetă șovăitoare în față, cu o victimă pe trei sferturi, o falsă victimă totuși, un hibrid din care viața se scursese de mult, o păpușă asimetrică din cârpe, care icnea și gâfâia la lovituri?!...

El nu mai apăru niciodată în clasa noastră, și aceasta fără un cuvânt, fără nici un fel de vâlvă, și noi ne risipirăm în după-amiaza aceea întunecată, tăcuți, mânjiți pe mâini, pe coate și pe maxilare de urmele acelui aer sangvin în care ne mișcaserăm, speriați de ura aceea colosală, lichefiată între noi și el, între noi și ei?! Nu-nu, fals, omul acela nu putea fi victimă, era un fals instinct al unor falși vânători... doar ura, ura rece în care ne mișcaserăm cu toții câteva secunde era reală, concretă, și ea urma să revină...

Pentru că ieșisem mai devreme de la ore, am umblat hai-hui prin ploaie, nu știu cât... ea a întârziat aproape o jumătate de ceas și a venit atunci când nu mai trebuia de mult să vină. Mi-a făcut din ochi un semn să mă țin la distanță, deși era singură, a intrat în librărie, unde a întârziat destul de mult, deși habar n-am cât a stat. A ieșit apoi la fel de grăbită, fără să-mi dea nici o atenție. Am rămas câteva secunde nehotărât, ferindu-mă de ploaia subțire și persistentă, apoi am pornit în urma ei, panicat, și am regăsit-o destul de ușor. Apăru deodată în fața mea, cu gulerul raglanului ei sărăcăcios ridicat, cu baticul legat strâns sub bărbie, aproape anonimă. Eu mergeam în urma ei cu mâinile în buzunare, cu ploaia rece picurându-mi prin șuvițele lungi de păr, pe urechi, strecurându-se pe lângă gulerul cămășii, pe pielea gâtului, pe spate, dar, în sfârșit, în sfârșit, ea se strecura înaintea mea printre cei câțiva trecători și eu așteptam să... apoi, nu știu cum s-a întâmplat, deși eram la o distanță de câțiva metri de ea, am văzut-o stând de vorbă cu cineva, o doamnă în jur de vreo treizeci sau șaizeci, o conversație plină de volubilitate se încinse, de parcă nu ploua, nu era și-așa îngrozitor de târziu, timpul meu nenorocit împărțit, aruncat cu demență la toată lumea, la toate... Ea râdea cu poftă uneori, râsul ei contagios, neobișnuit de expansiv, care sfârteca ploaia aceea gri, provincială, râsul ei pe

care trupul meu îl recunoscu cu un început de teamă. Doamna aceea o mângâia uneori pe frunte, îndepărtându-i șuvițele ude de pe obraz, un gest ce ajunsese să-mi fie nesuferit. În sfârșit, se despărțiră (eu mă făceam că mă uit într-o vitrină cu vase de bucătărie, de unde aveam nevoie de cratițe pentru bucătăria mea din sudul Franței!) și, în sfârșit, se despărțiră, adică începu acel tangou, doi pași înainte, doi pași înapoi, și apărură chestiile acelea: „Dar, bine, eu niciodată n-am... Apropo, m-am văzut cu... știi tu care... nuanța aia de *vert-électrique*, răscroită în față puțin, așa, un pliu doar, cât să... în bié, da, în bié... imposibil, am o jumătate de kilogram prea puțin, m-am gândit să fur ceva de la mâneci, dar... Mi-a povestit-o și mie, dar știi că ea începe cu ultimele pagini și... Hai, du-te, du-te, cine știe cine te așteaptă după colț, vreun tinerel cu un moț negru peste ochi... eu, aș, trebuie să fug să duc un caiet Mirelei... Cine, care Mirela... Fata lui Belcia, șeful secției comerciale... A, ești prietenă cu fata lui?... Hi-hi-hi... he-he-he... și iar: Hi-hi-hi... ha-ha-ha...", cu o nerușinare care făcea să-mi fiarbă sângele în vine, da, sigur că da, aruncați, doamnelor, cu timpul meu împuțit, nenorocit, sluga dumneavoastră pentru totdeauna, agentul dumneavoastră comercial și imobiliar și statuar, reprezentantul dumneavoastră de încredere în afacerile de vidanjaj pe care le veți întreprinde, huo!

Din nou, ca într-o tăietură de montaj cinematografic, ea mergea în fața mea, puțin aplecată, fără măcar o jumătate de privire în urmă sau într-o parte, să se asigure că valoarea mea neglijabilă se mai află prin preajmă sau că am întins-o furios și disperat, lovind cu pantofii în toate zidurile și în toate bălțile... cu demnitate, nu? Aiurea, știa domnișoara foarte bine cu cine avea de-a face. Câinele o urma, o urma, o urma, ud ca un câine, furios ca un câine, demn ca un câine, mirosind ca un câine (cel mai mizerabil miros din lume)... în sfârșit, a cotit-o pe strada Avram Iancu, o stradă largă, străjuită de-o parte și de alta de salcâmi mici, strâmbi și pipernciți, am ajuns-o din urmă și ea a

ridicat atât de surprinsă privirea, de parcă o acostam. Poate că, cine știe, o acostasem?!

— Trebuie să mă grăbesc, spuse ea fără să-și încetinească goana, trebuie să las un caiet încă înainte de a mă întoarce acasă... Dacă vrei, poți să vii cu mine, dar grăbește-te, te rog!...

Eram atât de furios, încât am tăcut din gură; tăcea și ea, ne-am înțeles perfect. Tropăiam pe lângă ea și m-am hotărât ca, abia după ce o să-și depună caietul la sclifosita ei de colegă, să abordez chestiunea cu toată... Ea s-a oprit în fața unei case mari, verzui, și am văzut după fața ei, care luase o expresie energică, că se hotărâse să mă concedieze, așa că am luat eu repede cuvântul:

— Te aștept, am spus, nu poa' să dureze mult până lași caietul ăsta, și eu, oricum...

— E mai bine să... începu ea foarte gravă.

Dar i-am tăiat-o:

— Nu plec oricum! Stai cât poftești, totuși ar fi mai bine să intri acum, în felul ăsta ai să ieși mai repede...

Ea mă privi o clipă, dădu din umeri și intră. Reveni peste habar n-am cât timp și am început goana spre casa ei. Asta era întâlnirea pe care mi-o promisese domnișoara Pitina. N-am spus nimic și am continuat să alerg pe lângă ea prin ploaia aceea nemuritoare. Tăceam și mă consolam cu ideea că ea locuiește foarte departe, deci aveam ocazia să tac încă vreo jumătate de ceas lângă ea. Aș fi tăcut, într-adevăr, dar, după vreo jumătate de kilometru de mers, ea s-a oprit și a început, bineînțeles, să râdă. Iată ce forță are tăcerea!

— Ce vrei, puștiule, a spus ea în mare formă.

— Eu? am făcut eu pe niznaiul, întorcându-mă ușor pe călcâie. Prea puțin. Să te conduc acasă, dacă... În fiecare seară, bineînțeles!

Se pare că tonul meu plictisit a făcut-o să mă atace direct:

— N-are să fie imprudent din partea ta? Am auzit că ai o oră precisă, șapte sau șapte și jumătate, și peste ora asta, tatăl tău te

altoiește zdravăn, cum? Se pare că e un bărbat care nu știe de glumă!

— Exact, am răspuns eu, tatăl meu e un om de nădejde! Dar asta ne privește pe noi doi!

Apoi, după câteva clipe de tăcere, ea, privindu-mă drept:

— Ei bine, spune-mi ce ai de spus. Parcă voiai să-mi spui ceva?!

...Peste o jumătate de oră ne găseam în același loc. Acest lucru era o victorie a mea. Ploaia încetase nu știu când, de fapt nici nu știu dacă încetase sau nu. Mergeam încet de data aceasta, era mai mult un fel de a sta pe loc, și ajunsesem foarte departe în relațiile noastre, în sensul că ea acceptase să discute cu mine de la egal la egal.

— Chiar dacă aș accepta să... spunea ea, alegându-și cuvintele. Acum, să fim prieteni, să ne întâlnim uneori, în ciuda... în ciuda atâtor lucruri care par că ne despart, de fapt e imposibil, pentru că, pentru că, fundamental, noi doi ne deosebim. Tu cauți un singur lucru, în timp ce eu, eu, cum să-ți spun?...

— Spune direct!

— ...Chiar dacă mi-ai plăcea foarte mult, foarte mult, chiar dacă mi-ai plăcea cu adevărat, ar fi imposibil, pentru că... și ea dădu din umeri, toate aceste lucruri, acum, le privesc ca pe niște... fleacuri, sentimentalisme... mic-burgheze! Acum e nevoie de noi, de mine în alt fel, acum are nevoie de mine...

— Revoluția! am spus eu cu ironie, pentru că ea întârzia.

— Da... a confirmat ea gânditoare, privindu-mă cu oarecare tristețe, un fel de falsă tristețe. Eu am trăit toate astea o dată, întâlniri, bilețele, cărți împrumutate cu anume pasaje subliniate, staluri de cinematograf, chiar... chiar...

— Nu mă interesează! am făcut eu scurt, de parcă vorbeam cu o curtezană vlăguită de amor.

— Nici pe mine! replică ea imediat, scuturându-și cozile (pe care și le eliberase din baticul cenușiu). E nevoie însă de întreaga mea energie acum, de toată inteligența și devotamentul meu, de...

— Astea-s ideile lui Guga, nu-i așa? (Guga era un coleg al meu dintr-a X-a, membru în biroul UTM al școlii, era un tip citit, inteligent, un fel de fanatic, comunist din convingere. Alții, din același birou, erau carieriști, inși șterși, complexați, care găsiseră un prilej de a prinde putere asupra propriilor colegi, chiar și asupra profesorilor.)

— Nu numai ale lui! îmi replică ea, fulgerându-mă cu ochii ei cenușii. Și pe urmă, să știi, eu sunt foarte bună prietenă cu el. E un tip de mare cultură, mai inteligent decât toți profesorii voștri la un loc, cinstit, atașat... el nu-mi cere și nu-mi trimite bilețele de amor! irupse Pitina, deodată, cu ură veritabilă.

— Probabil că nu ești genul lui... sau te pomenești că o place pe Tufeasca!... (Monica Tufescu era o fată înaltă, blondă, limfatică, un fel de frumusețe americană de dinainte de război, care, nu știu de ce dracu', plăcea la o grămadă de derbedei de la noi.)

— El e mai presus de toate astea! făcu ea, încruntată, schimbată. El și-a dedicat întreaga ființă revoluției, cauzei!

— Ia uite! am spus eu, puțin descumpănit. Să fie sănătos! Ce te privește pe tine, pe noi, toate astea?

— Pe „noi"? întoarse ea capul. Există vreun „noi"? Exiști doar tu, un individ mărunt, ridicol, mic-burghez, ca și taică-tu...

— Mic-burghez?! am făcut eu plictisit. Se poate. Să lăsăm afară din chestie pe bătrân. În orice caz, cred că e mai cinstit să nu te amesteci în toate porcăriile astea. Eu învăț, vreau să...

— Vezi! mă întrerupse ea cu un gest scurt, pe care nu i-l știam. Ce mai vrei? Ce mai vrei? Ce mai vrei să vorbim, ce mai avem comun noi doi? Ai o ideologie de rață pe uscat, de umbrelă de domnișoară bătrână, semeni, cu aerul tău sfătos, cu unul din papucii bunicii mele căruia i s-a dezlipit tocul de lemn și bălăngăne...

Eu râdeam deja cu poftă veritabilă și, după o scurtă secundă de deconcertare, a început și ea să râdă. Apoi am vorbit serios de data asta:

— Ia ascultă, domnișoară, socot că e mai cinstit din partea mea să-mi fac datoria, să învăț cinstit, decât să-mi torn elevii și

profesorii, să mă folosesc de nişte lozinci politice ca să tai şi să spânzur, să-mi fac o situaţie privilegiată, dintr-un biet pârlit şi analfabet cum era Suciu, să ajung membru prin tot felul de comitete, să umblu toată ziua cu un fular soios în jurul gâtului şi cu un carneţel în mână, să stau ore întregi la sediu, să strig la profesori... dă-l încolo pe Suciu... de ce, ia spune-mi, de ce nu-i Guga secretar şi membru la Judeţeana UTM, de ce-l sapă ălălalt, împreună cu ăilalţi doi, cu Chirilă şi Ignea, numai pentru că Guga e fiu de profesor şi citeşte franţuzeşte de mic, şi nu râgâie după fiecare fel de mâncare!... Da, o să-l coste pe Guga chestia asta cu cămăşile schimbate şi altele şi cu franţuzeasca lui nenorocită. Iar tu, dacă mai iei mult lecţii de pian, o să te dea şi pe tine afară din comitetul de clasă!

— Ce prostii! spunea Pitina, de data aceasta fără nici un fel de revoltă. Ce amesteci toate lucrurile astea, ce harababură!

— Oho, ce harababură! am făcut eu, simţindu-mă ca un prost tare pe poziţie. Şi asta nu-i decât o mică parte. Ca să nu vorbim de...

— Ce? întrebă ea, întorcând încet capul spre mine. Spune, ce?!

Am dat din umeri. N-aveam chef de o discuţie intelectualo-politico-socialo-dialectică tocmai cu ea.

— De ce? spuse ea făcând sforţări, o vedeam, să fie calmă, stăpânită. De ce amesteci toate acestea... de ce, mai ales, vezi din revoluţie doar părţile joase, meschine, aspectele de suprafaţă, accidentale... sigur că există oportunişti, mai bine zis... oportunism!

— Violenţe! am punctat eu. Abuzuri...

— Abuzuri? a făcut ea. Astea sunt eterne, au existat întotdeauna. Violenţe, da! Aceasta-i revoluţia! Putem instala puterea muncitorilor şi ţăranilor şi prin violenţă. Burghezia nu va accepta niciodată de bunăvoie să...

— Bine-bine! am făcut eu, pentru că-l citisem şi eu pe Lenin. (Aveam chiar un portret al lui pe perete, la mine, în camera mea, un portret făcut în Elveţia în 1911, un Lenin intelectual, ars de

febră, după prima mare înfrângere a sa din 1905, un chip asimetric, cu fruntea tăiată în două de un reflector prost pus, dar ce plutea, Dumnezeule, pe acel chip de Prometeu din umbră, cu Ideea aceea nebună, ce-i ardea straniu pe față!)

Și deodată ne pomenim cu această față plină de coșuri a lui Chirilă!... De ce nici unul din cei șapte sau opt membri în biroul UTM al liceului nu era fiu de muncitor? Guga este fiu de profesor, aproape toți ceilalți însă erau veniți de la țară și nu fii de țărani săraci, ci de țărani ***mizeri***, din procentul acela etern și el de bețivi, care stau pe cuptor toată ziua și ies la lucru cu ziua numai când îi dă foamea afară din casă, din cei care și-au vândut pământul ca să scape de-o grijă, lumpenul agricol... sau, și mai rău, erau, s-a văzut după aceea, unii dintre ei fii de chiaburi care își ascundeau originea și, prin exces de zel... da, erau chiar unii care nu și-o ascundeau, cărora li se cunoștea această origine, cele câteva zeci de hectare de acasă, dar nu se dădeau unii pe alții afară pentru că *serveau*, sau știau prea multe despre alții din aceeași făină sau, și mai rău, erau inși care se pretau la orice... inși lipsiți de organ moral, de structură morală!

— Bine-bine, am replicat eu, vom instala puterea muncitorilor și țăranilor, dar noi, ăștia care nu suntem nici muncitori, nici țărani... pătura aceasta subțire, categoria asta, dacă vrei, această viitoare clasă... ce faci cu noi, ce faceți cu noi?

— Cine *noi*, adică? întrebă ea, privindu-mă bănuitor, și mi-a venit să izbucnesc în râs și de cele ce spusesem eu, din cauza aerelor mele, și de aerul ei „vigilent", ca și de întreaga noastră discuție proletcultă, dar era o fanatică atunci, în acel ceas, eram însă și eu un fanatic, de alt tip.

— Noi! am răspuns. Noi, ăștia care citim...

— Ei bravo! făcu ea. Parcă numai voi citiți!

— Ei, nu, dar la noi asta este o... cum să spun, un fel de slăbiciune, o slăbiciune care ajunge până la urmă o profesie... (Vorbeam, nu știu cum, cu o anume jenă, deoarece, printr-un simplu hazard, eu ajunsesem să reprezint „tipul intelectual", iar ea „tipul revoluționar". Era însă o simplificare, un ridicol fără

ridicol din cauza marii noutăţi a întâmplării, a marii ei violenţe sociale, a marii idei pe care o aducea.)

— Intelectualul este un muncitor cu creierul, cu mintea! mi-o reteză ea scurt.

— Ei, bravo! am făcu eu cu ironie. Am auzit-o şi pe asta! (Începusem să devin ironic, antipatic, opoziţia noastră devenea tot mai evidentă, exact ceea ce doream mai puţin. Pentru o astfel de discuţie stupidă alergasem aproape o lună după această întâlnire, pentru o astfel de Pitina, deodată emaciată, masculinizată, „ideologizată"... deşi ştiam că „nu e bine", nu puteam să fac altfel, poate că iubirea mea faţă de ea era prea slabă pentru a mă umili, pentru a renunţa la „convingerile mele" – aveam eu convingeri politice atunci, le am eu acum? –, pentru a rămâne un simplu şi eficient pretendent, fără nici un fel de suprastructură, un Romeo pur, invincibil, jucând cu armele şlefuite de milenii ale inimii).

— E falsă opoziţia! spuse ea cu severitate.

— Da-da, e falsă! am izbucnit eu cu atâta spontaneitate, încât ea zâmbi şi adăugă imediat.

— Nu, m-ai înţeles greşit, nu era vorba de noi doi. Opoziţia pe care vrei s-o provoci e falsă. Iartă-mă că-ţi răspund mereu cu lozinci, dar ele sunt adevărurile simple: să câştigăm, şi după aceea vom vorbi şi de nuanţe, vom aborda subspeciile, destinele categoriilor, ale grupelor, bineînţeles ale celor care creează valoare...

— ...Şi, bineînţeles, numai acea valoare de care avem *noi* nevoie!

— De ce? Avem nevoie de orice fel de valoare...

— Nu ţi se pare că dai dovadă de simţ eclectic?...

— Ce-i aia eclectic? întrebă ea, şi o clipă era aceea pe care o iubeam eu. Trebuie să câştigăm, adăugă ea, strângându-şi umerii, până atunci nu poate fi vorba de iubire, pălăvrăgeală pretenţioasă, sentimentalisme, chiar sentimente, milă mic-burgheză...

— ...Artă, frumos, valoare!

— Nici artă, nici frumos, nici valoare! a replicat ea fulgerător, cu o asprime care m-a înghețat o clipă. Apoi, dându-și seama că mă șocase, adăugă: Poate că ai dreptate cu unii care se strecoară... elemente necinstite, oportuniste...

— Depinde până unde, cât de sus se strecoară! am adăugat eu, posomorât la rându-mi.

— Nu contează! făcu ea din nou același gest pe care nu i-l știam, un gest cu mâna stângă în care se sprijinea parcă. Până la urmă, ei înșiși vor fi dați peste cap de revoluție, de socialism!

— Și răul pe care-l fac?

— Ce, tu vrei să fii tribunalul revoluției? Tu? Du-te atunci și judecă Thermidorul, nouăzeci și treiul francez, salvează-i pe André Chénier, pe Lavoisier, pe doamna Roland, pe Danton, care a salvat revoluția, care a condus armatele revoluționare împotriva Europei reacționare... Deocamdată, noi ne facem revoluția noastră. Când vom învinge, vom face și dreptate! Victoria e întotdeauna generoasă. Lupta, nu!

— Nici tu! am spus, cu teamă și un început de tristețe.

Ea dădu din umeri. Era altfel de cum credeam. Pitina, dar, ce ciudat, nu cu mult altfel. Alesesem oare greșit? Era o exaltată... dar eu însumi nu eram un exaltat? Nu în felul ei, evident, eu eram un exaltat *chircit*, înlăuntru, la mine un blestemat simț al pudorii devia mereu fasciculul principal, și lumina mea – căci fiecare avem o lumină, un reflex de neconfundat – era mereu dedusă, nefrontală. Ea privea drept și își arunca lancea ei ca o Minervă, o Minervă de provincie. Știu eu? Provincial poate eram eu, sau poate nici eu. În clipa aceea nu exista provincie în România, nici provincial. Mult mai mult există acum...

După o pauză lungă, eu:

— Ce bine că discutăm totuși, că suntem împreună chiar și în acest fel, certându-ne, neînțelegându-ne... suntem totuși alături, vreau să spun că eu sunt alături de tine...

— Numai așa putem fi... împreună! spuse ea zâmbind.

— Certându-ne?!

— Nu ne certăm deloc. Nu ne certăm deloc. Ce, crezi că eu sunt o activistă, sau voi fi una? Niciodată. Peste vreo zece ani voi fi o dolofană mamă de familie, cu patru-cinci derbedei în jurul meu, emoționată la ideea că soțului meu, cine știe ce contabil cumsecade, nu-i ajung cămășile sau cum să fac curte proprietăresei, să ne amâne plata chiriei!...

— Nu vor mai exista proprietărese! am spus eu triumfător.

— Crezi? mă privi ea într-o parte. Simplifici!

— Ceea ce faci tu mereu: simplifici!

— Ai dreptate, făcu ea, dând din umeri, simplific. Nu poți lupta altfel decât simplificând.

— Și crima e o simplificare?

— Bineînțeles. Dar la ce crimă te referi? Există atâtea crime în istoria omenirii!

— La cele care se pot face de acum înainte, printr-o simplificare forțată, nenecesară, la crimele care se pot evita! La crimă în numele unei idei!

— Da-da, spuse ea cu un fel de absență, știu cântecul ăsta...

— Ce-ai împotriva lui?

— A, nu, n-am nimic împotriva lui. E un cântec foarte frumos, eu însămi îl cânt uneori... uneori! E unul dintre cele mai frumoase cântece. Dar nu e decât un cântec.

Am vrut să adaug ceva, dar ea mă opri, punându-mi mâna pe braț:

— Dă-mi voie! Nu trebuie să te sperie discuția noastră! Tu voiai altceva, dar, de fapt, trebuie să fii fericit că s-a întâmplat așa. Ceea ce am vorbit, ce vorbim acum ne leagă. Aceasta e umanitatea Revoluției, noi doi, acum, aici, pe strada asta periferică, noroioasă... poate am mai multă nevoie de tine decât credeam, oricum, cu mult mai multă decât la începutul serii, când voiam într-un fel, rapid, să scap de tine, de tine, un tinerel frumușel, cu lecturi și-o anume sensibilitate vagă, generală... un tinerel care nu avea loc, care nu-și putea găsi nici un sfert de oră în timpul meu atât de... atât de...

— Dedicat Revoluției! am ajutat-o eu.

Ea dădu încet din cap, fără să mă privească. Se făcuse târziu, trecuse de nouă. Ciudat, ea nu se mai dezlipea de mine acum. Nu știam ce să fac cu ea, cum s-o ating – sufletește, se înțelege, altfel, o simțeam prin raglanul ei spălăcit, era o singură fibră, de-o tensiune insuportabilă, care-o urâțea. Dar o urâțea frumos. Eram într-un fel trist: știam, niciodată n-am s-o mai pot privi altfel, niciodată n-am să pot ignora ceea ce aflasem acum, virginitatea ei se maculase de politic. Politicul, politicul acesta era secolul în care intram, în care mă născusem. Ce căutam în acest secol? Ca Eminescu, trăiam nostalgia lui o mie patru sute... „Fals! Fals! m-am scuturat. Eu sunt cel fals, un excrement livresc. Ea e viața, în orice caz e mai vitală, mai directă, mai... masculină!" Într-adevăr, intuiția mea din seara de la teatru, cu o săptămână înainte, fusese justă: ea refuza să intre în gesticulația sexului ei, ea se „încăpățâna" într-o anume virginitate bravardă, într-o frondă dincolo de sex, da, e adevărat, dar altfel decât credeam atunci. Nu era o Diană hăituindu-l pe Acteon în pădurile eterne, de sticlă, așa ceva nici nu există. Miturile antice sunt perfect perimate și, în genere, orice mit e perimat care-și trage seva din fantastic, din acea hibridizare a naturalului, din ființele jumătate om, jumătate cal sau pește, sau zeu. Omul a devenit sceptic, omul alb, cel puțin, înfiorător de sceptic și matur. Nu se vrea decât pe el, nu-și iubește decât propria imagine fidelă, perfect fidelă, fidelă până la trivialitate și halucinare vizuală. Din copil, omul a devenit brusc bătrân. Iată ce bătrână e această fecioară... dar nu, nu, bătrân eram eu! Poate de aceea îmi și plăcea... poate de aceea mă atrăgea virginitatea ei, pe care politicul o apăra cel mai bine. Da, castitatea ei era apărată de politic. Cu toții eram, de altfel, atât de caști, atunci, o castitate de care eram mândri, pe care nu ți-o poate da decât revoluția. Orice revoluție! Iată ce apolitic eram eu: acceptam numai ideea de revoluție, ca o formă goală, necesară, împotriva spiritului reacționar pe care-l prinde orice societate care s-a uzat, care își pierde „ideologia", care-și pierde nimbul ideatic, care-și pierde,

cum spuneau pașoptiștii, „idealul", singura noblețe a omului. Dar *această* revoluție era adevărată?! Era adevărată, de vreme ce exista, deși unii, atunci, o credeau mimată, accidentală, importată etc. Iată că nu era o tiranie întâmplătoare, fără istorie, fără drept la istorie. Dar ce greu e, ce infernal e să treci de la generalitate la particular, la concret. Ce strâmb ni se pare concretul, poate chiar și este, până devine din nou general și istorie. Dar ce-mi păsa mie, ce-aveam eu comun cu toate acestea, ce căutam la ora aceea pe stradă, ud de ploaie, cu fetișcana aceea exaltată, scrântită?! Nu eram eu însumi scrântit, nu fugeam eu însumi de la obligațiile mele sigure, de la cărțile mele, de la ascultarea părinților și profesorilor, din prezentul meu... Care era prezentul meu? Nu era ea, în clipa aceea, cu tot balastul ei, care se umaniza prin ea, care se armoniza prin ea?! Ce existență nenorocită! Îmi venea să scuip!

— Aceasta e umanitatea revoluției! spuse ea din nou, sau era doar un sfârșit de frază, pentru că ea tăcu și nu mai adăugă nimic.

— Care? am întrebat. Noi?

— Nu, nu noi, noi suntem vânt, aer, două forme, eventual doi inși postpuberali în prima panică fiziologică, doi fluturi dizgrațioși, orbi... dar ceea ce ne umple acum, ideea asta mai necesară decât pâinea și sexul, de vreme ce există... de vreme ce ne împiedică să ne strângem mâinile! și ea mă privi cu un fel de tristețe lipsită de tristețe.

— E o simplă expresie a unui fel de nonconformism al vârstei, am făcut eu în continuare pe scepticul, dar inerția mea era mai puternică decât mine. Toată lumea la 16 ani scrie versuri!

— Da, dar unul dintre cele câteva zeci de mii e cu adevărat un poet. Poate chiar un mare poet!

— Eu nu sunt un poet. Eu sunt un postpuberal, cum spui tu, de serie. Mi-e silă de gesturile mari, chiar frică.

— Și eu sunt din serie, spuse ea, dar nu mi-e frică.

— Poate ești mai inconștientă...

Ea mă privi mirată, şi atunci m-am precipitat, simţind cum mă roşesc cu repeziciune la faţă, o boală pe care o am de atunci încă:

— Iartă-mă, sunt un tâmpit! Nu voiam să te jignesc! Te rog să mă ierţi... să lăsăm toată discuţia asta. Nici nu trebuia începută... E falsă, copiată de undeva şi mai ales profund iritantă... ne proiectează pe amândoi în două stări false... profund false!

Ea dădu încet din umeri, fără să răspundă. Habar nu aveam ce gândea. Poate devenise brusc absentă, poate un cuvânt al meu, indiferent, care o proiectase în afară, o înstrăinase deodată, şi am tăcut. O furie începu să mă inunde, o furie împotriva acestei discuţii interminabile, de serie, care ne ascundea, ne calomnia, ne arunca în stări extreme. Cum ajunsesem aici, în capcana asta, în banalitatea unor asemenea idei? Banalul mi se părea atunci cel mai mare păcat, mă înfuria, mă scotea din minţi, mă murdărea, îmi dădea un complex de necurăţie, de vină.

— ...Sigur că da, mi-a răspuns ea după un timp, eu sunt mai inconştientă, precis mai inconştientă, dar nu e grozav asta? Ca unul dintre noi să fie inconştient, să-şi dispreţuiască trupul şi legile sale mecanice, triviale, finalitatea sa măruntă... finalitatea sa previzibilă! Şi, în clipa aceea, mă prinse de mână şi am roşit că ea făcuse acel gest. Gestul ei nu însemna însă nimic. Cred că m-a prins de mână pentru că eram lângă ea, pentru că eram mai mic decât ea, pentru că mă dispreţuia într-un fel, pentru că era mai puternică decât mine. Pe Guga, pe aureolatul, nu l-ar fi prins, cu siguranţă, de mână, şi, dacă ar fi atins-o el, din nebăgare de seamă, ea ar fi tremurat. În clasa a doua de liceu am fost câţiva colegi la cinematograf şi cu unul dintre ei m-am ţinut de mână, unul dintre ei cu care ascultam împreună Beethoven şi Berlioz şi descifram primele texte din poezia simbolistă franceză. Fusese, ţin minte, atunci, o senzaţie cu mult mai incertă, mai sexuată, mai atrăgătoare decât strângerea ei de mână, decât mâna ei cu o temperatură egală, aproape uscată, neechivocă, mai puţin sexuată decât a unui bărbat. Ce puteam să fac să încălzesc această mână, numai această mână, să-i redau forţa ei

unică, ambiguă, animalitatea ei fantastică, neliniştitoare? Nu ştiu, eram disperat, disperat şi trist. Niciodată nu voi fi în stare s-o înving, gândeam, şi mă lăsam dus de mâna ei de fier, de mâna ei care se oprea la umăr.

Capitolul III

Ajuns acasă, doctorul Minda o găsi pe Ludmila așteptându-l. Probabil că nu-și închipuise că el va întârzia atât, voise să-i facă o surpriză, și acum o găsi adormită într-o pijama mare a lui, cu lumina aprinsă deasupra patului. O privi câteva clipe dormind, cu lumina aceea obositoare deasupra capului – era frumoasă, întinsă astfel cu picioarele lungi, desfăcute, conturându-se cu claritate sub pledul subțire, cu brațele ridicate, pozând aproape, deși dormea cu adevărat, respirând adânc, mișcându-se încet, chinuit, de parcă l-ar fi simțit. Apoi, în timp ce el își aranja haina în dulap, ea se trezi, și el, fără o vorbă, deschise frigiderul și prepară un scotch cu gheață pentru amândoi. Ea se ridică în capul oaselor, recunoscându-l cu un zâmbet obosit, și abia atunci își dădu seama că era încă prea surescitat de lunga povestire a lui Laurențiu ca să poată dormi. Stinse lumina din perete și aprinse un lampadar dintr-un colț mai depărtat al camerei, se așeză pe marginea patului lângă ea și ciocniră, apoi își aprinse o țigară. Întârziară aproape o oră astfel – cu un scotch repetat –, ea deveni subit volubilă, el deveni vesel, râse de câteva ori cu o sonoritate exagerată, încât ea îi acoperi gura cu palma, făcându-i semn spre vecini. Apoi Minda se culcă și o iubi și se simți bine în cuibul acela al lui, în care nu era singur, și în clipa aceea dori cu putere să nu mai fie singur, acum, că își găsise perechea, dar o oarecare reticență, o anume spontaneitate greoaie, caracteristică, aproape firească firii sale, îl împiedică să i-o spună prea

lămurit şi ei, dar ea înţelese din frânturi de frază mai bine, din lăcomia mereu vie a gurii, a mâinilor sale, a mâinilor sale mari, puternice şi pofticioase ca ale unui adolescent, ca ale unui puber, atât de nerăbdătoare şi lacome încât deveneau stângace, febrile, nehotărâte şi brutale. Ea era mai stăpânită decât el, dar nu, era mai speriată, şi asta îi aţâţa mereu dorinţa de a o poseda total, şi felul în care ea îi scăpa, împotriva voinţei ei, acea spaimă care tremura mereu, niciodată ucisă, în vocea ei şoptită, în epiderma ei albă pătând întunericul, în mişcările ei abandonate, semihipnotice, în ochii ei care râdeau deşănţat câteodată, cu o desfrânare de-o clipă care îl fascina, peste o gură tremurătoare în care se împiedicau mereu ţipete scurte... şi gâtul ei viu, lung, nefiresc de lung, subţire, înspăimântător... era femeia lui şi era mulţumit de ea şi, simţeau amândoi, ceea ce el nu-i spunea acum îi va spune în curând, cât mai curând, odată când se vor preface amândoi că îi preocupă altceva, vreun amănunt important apărut atunci în epica trivială a vreunei după-amiezi de timp lânced, încremenit, când se pot spune câteva cuvinte mari, grave, fără să trebuiască să roşeşti prea mult, să te prefaci prea mult... într-una din după-amiezile care vor veni, care sunt în faţa pragului deja şi care îi va uni pentru foarte multă vreme, pentru neînchipuit de multă vreme, cum se spunea atât de frumos odată: „Până dincolo de mormânt!". Un mormânt dublu, nu-i aşa, spre asta tindeau amândoi, un mormânt paşnic, care le surâdea familiar deja, impunător, care nu era, la urma urmei, decât paturile lor două, apropiate, în care se aflau acum, mişcându-se cu atâta neoboseală, căutându-se, alungându-se, trezindu-se deodată aşezaţi transversal, cu capul lângă tăblia de la picioare sau mâna atârnând în gol, în stânga, piciorul deodată lipindu-se de covor şi apoi revenind în trupul lor comun care încerca să se agaţe de acel pat uriaş dublu, de parcă ei ar fi stat nemişcaţi, şi el, mobila aceea, se mişca şi se zgâlţâia, încercând să-i azvârle spre exterior, într-o centrifugare aproape spaţială, acel pat care voia atât de greu să se transforme în mormântul lor spre care tindeau, pe care îl apropiau şi-l depărtau în fiecare

clipă, speranța lor, mormântul lor dublu, surâzător... Într-una din după-amiezile care vor veni, poate chiar mâine, își propunea Minda, încercând să adoarmă, ascultându-și trupul care respira lângă trupul ei, cu sângele liniștindu-se, retrăgându-se cu un zgomot nesimțit din vârfurile depărtate ale degetelor, din umerii care se răceau binefăcător, din membrele inerte pe care nimic nu le mai putea mișca așa cum se îngropau acum în piatra cearceafului... Ea nu gândea nimic, pentru că era mai curată, iar trupul ei „gândea" cu mult mai mult și mai muzical, dar surâdea fără să vrea, la rându-i, unei după-amiezi din acelea, atât de apropiate probabil, care îi lega deja, prima lor după-amiază casnică, ei, deja obosiți de acea singurătate în doi, falsă, renegată acum, care durase prea mult... În zâmbetul ei indecis, devorat în fiecare clipă de întunericul din jur, albăstrui, se scălda deja ora aceea din după-amiaza care se apropia, o auzea zgâriind tăblia ușii de la intrare, strecurându-se ca o pisică printre picioarele arcuite ale scaunelor din hol, așezându-se lângă perna pe care stătea aparatul de telefon, împingând aparatul, răsturnându-l cu o mișcare leneșă pe parchet și instalându-se acolo, în aerul acela apăsat de obișnuințe vechi și tiranice, de consemne stricte ca niște ritualuri pe care ea le cunoștea bine, aproape în întregime, de aerul acela de nepătruns, calm, care îi aparținea deja, în care se strecurase de atâtea ori așa cum îți strecori degetul, jumătate pe furiș, într-un inel vechi de familie sau îți prinzi o broșă din platină, cu pietre stinse, opaline, ce n-au mai fost purtate de aproape un secol, cu acul tocit de mâinile fine străvezii ale unor bunici cu mult mai tinere decât femeia de acum, șovăitoare, încercând să pătrundă într-un secol neînțeles, atrăgător, atât de depărtat... Era o după-amiază binecuvântată, pe care ea și trupul ei, surpându-se în somn, o așteptau, o chemau, pentru care era pregătită și căreia avea să-i servească cu cinste, fără de prihană... în care avea să-l subjuge lin, definitiv, așa cum el aștepta, nerăbdător, dezarticulat de-o așteptare lungă, ca un coridor prea drept, fără tablouri, sever, și va ști să ia asupră-și partea aceea din el care îi aparținea și care rătăcea de câtăva vreme, sălbăticită,

în ființa lui de bărbat singuratic, înăsprit fără rost într-o celulă în care se închisese singur și din care ea îl va elibera, cu blândețe și fermitate... Da, trebuia să fie o oră a unei după-amiezi, ea îi simțea deja mirosul, culoarea care creștea deasupra trupului ei ca o umbră liliachie, tot mai mult, tot mai prezentă, împingând-o definitiv în somnul acela care o smulse, ca o îmbrățișare, ca o promisiune certă, definitivă.

...Trecu o zi foarte încărcată pentru Minda, a doua zi avu din nou „specială" și foarte mulți solicitatori, cele două bănci lungi, galbene, din holul comun erau pline de pacienți care-l așteptau. Deși nu obișnuia acest lucru – și nici nu voia să se încetățenească acest obicei –, stătu aproape o oră după program, la rugămintea direcției, dar când ieși, se simți deodată foarte bine, aproape odihnit. Ludmila îl aștepta, sau un telefon cel puțin, și el se gândea că va merge fără să se anunțe, va cumpăra o sticlă pe drum și ceva, un mărunțiș de undeva, un obiect mărunt, colorat sau nu, care să fixeze după-amiaza aceasta pentru amândoi. Privi ceasul, era cu puțin înainte de șapte, avea tot timpul deci, își impuse să nu ajungă la ea înainte de o oră și să meargă pe jos, relaxat, atent la fiecare pas... trebuia în această oră de singurătate să se odihnească, pentru ca falsa odihnă pe care o simțea să nu se prăbușească în vreo depresiune fiziologică, abia simțită, dar ea, care-l cunoștea prea bine, ar fi știut și s-ar fi simțit jignită că el îi dăruiește oboseala lui de la sfârșitul zilei, fără nici o scuză, pentru că bărbații tari nu au niciodată scuză. Când coborî scările de marmură tocită care îi aminteau de fiecare dată, fără greș, de scările de la liceu, pe unde nu urcau decât profesorii și pe unde se strecurau ei, pe furiș, uneori, fericiți că încalcă o interdicție și un privilegiu, simți în urmă niște pași mărunți, pe tocuri, și putu deja să-și închipuie „persoana", mică, grăsuță, cu obrajii grăsuți jucând în tactul pașilor sacadați, mecanici, și rări și mai mult pașii, ca să fie depășit, pentru că nu îi plăcea să coboare scările împreună cu cineva. Pașii se răriră și ei și atunci întoarse capul, de nevoie, cu o plictisită curiozitate, și o recunoscu imediat, încercând să se prefacă însă că-și continuă drumul, de parcă n-ar

fi văzut nimic atunci când i se răsucise craniul, de parcă privise înlăuntru, spre un obiect din el, și o clipă i se păru că va scăpa, „ea" încetinise intimidată pașii, rămânând puțin în urmă, dar era o fire voluntară probabil, pentru că o simți foarte curând lângă umărul său – mai avea trei sau patru trepte până jos și portarul se pregătea deja să-l salute – și-o auzi vorbind, cu timbrul ei răgușit, ciudat de plăcut, de fiecare dată ciudat de plăcut, deși nu vorbise cu ea decât în două rânduri. E unul din aceia care nu-și pierd timbrul la telefon, gândi el și începu să asculte, deși ea era la mijlocul frazei; din fracțiunea de timp în care el își îndreptă atenția spre ea, toate cuvintele, deja spuse, săriră la locul lor și el auzi următoarele:

— Ai trecut pe lângă mine fără să mă saluți, domnule doctor, ceea ce nu se face... mai ales la un om ca dumneata, cu pretenții...

Minda simți un mărunt val de căldură la acel „dumneata", precum și la intonația ei jucăuș-insolentă, care reușise și în cursul convorbirii telefonice să-l irite puternic în primele secunde, și o întrebă:

— Ce doriți dumneavoastră? și se opri. „Trebuie să fiu atent, gândi el reflex, e unul din indivizii care mă poate scoate din fire înainte ca să bag bine de seamă..."

Ea îl privi în ochi fără o vorbă, cu atâta insistență, încât îl obligă și pe el s-o facă o clipă. Zâmbea și, deodată, din mijlocul acelei fețișoare rotunde, frumușele, puțin triviale, sclipiră niște ochi de-o expresie amuzată, care, deasupra aerului său brutal-distant și a mișcărilor ei de femeiușcă insolentă, păreau că vorbesc: „Ce proști suntem, doctore, hai, nu mai fi ipocrit... Și ce dacă sunt o femeiușcă pe care dumneata n-ai s-o bagi niciodată în seamă? Poate nici nu vreau asta...". Cam așa ceva, pentru că simți cu ușoară mirare un vag curent subversiv care începea să-i macine morga care voia să-l apere de intrusă. Era Mia Fabian, pacienta care îl găsise la telefonul de la clinică, și în clipa aceea își aminti abia că uitase să cerceteze cum parvenise ea să-l găsească acolo, dar își răspunse singur, acum, cu o ridicătură din

umeri: astfel de pramatii ajung uneori să se infiltreze acolo unde alții, care au într-adevăr nevoie...

— Îmi permiți să te însoțesc câțiva pași, continuă ea, portarul arde de nerăbdare să te salute...

Și ea făcu câțiva pași înainte, ca să nu-i dea timp să refuze, cu același mers țopăitor, probabil foarte obositor, și el, dând a doua oară din umeri, cu sprâncenele sale groase, puțin ridicate, ieși. Avea prea mult umor ca să nu guste situația, deși în cariera-i de practician mai trăise cel puțin câteva variante ale aceleiași. Nu reușea însă să se debaraseze de ușoara enervare pe care i-o producea permanenta ei semitutuire, dar își reprimă și asta și se hotărî să termine repede scena, fără crispare, luându-și partea sa de amuzament și plantând-o definitiv. Așa că în fața porții se opri și luă mina unui om politicos, dar grăbit.

— A, făcu ea, credeam că facem câțiva pași, dar, mă rog... Deși știu că-ți place să apari cu femei frumoase, dar...

— Dumneavoastră, începu el pe un ton voit moale, îmi comunicați mereu amănunte despre persoana mea, pe care nu doresc să le cunosc... și e împotriva principiilor mele să ofer consultații pe trotuar, așa că...

— Asta-i bună, irupse ea, fără să-și piardă însă expresia jucăușă, vorbești cu mine de parcă m-aș agăța așa de dumneata ca să!... N-am vrut să te mai rețin în cabinet, văzusem și-așa că-i ora peste program și... oricum, parcă am fost amici, odată... sau...

— Aș fi preferat să depășesc programul în cabinet decât aici în stradă! punctă el cu răceală și fu mulțumit de fraza sa, dar Mia Fabian izbucni într-un gâlgâit interminabil, privindu-l aproape cu compasiune, și el se frământă puțin pe loc, fără s-o arate, nemulțumit încă o dată de prejudecata bunei sale creșteri care îl împiedica să părăsească o femeie fără s-o salute, și nu puteai saluta o femeie care râdea, mai ales în felul acesta.

— Asta-i bună, făcu ea a doua oară, mă pui și la punct acum! și-l privea în continuare așa cum privește o femeie de treizeci pe un adolescent cu coșuri, stângaci-obraznic. Ai dreptate, e o

bună pedeapsă pentru snobismul meu! Toată lumea îmi dă ghes: „Du-te și la Minda, până nu te vede el, nu poți fi sigură de diagnostic!". Deși, ți-o spun sincer, astea nu sunt decât mofturi. Ciulin e un specialist la fel de bun ca dumneata, dar dumneata ești la modă și el nu!

Minda simți cum trebuie să depună un efort ca să-și stăpânească contrarierea că este târât într-o discuție care nu-l privea și în care nu reușea să găsească tonul care-i convenea lui:

— Cazul dumneavoastră e banal, continuă el, încercând să treacă pe terenul său, din momentul în care veți fi în posesia medicației, micile dumneavoastră inconveniente se vor fi rezolvat...

— Fals! sări femeiușca, furioasă, deși, el trebui s-o recunoască, dintre ei doi, ea se stăpânea cel mai bine. Mi s-a preparat în mod special medicamentul la Farmacia nr. 3 de către domnul Mihailopol, pe care-l cunosc personal și care voia să mă servească, și nu a dus la nimic... Simptomele s-au ameliorat, dar de fapt...

— V-am mai spus, făcu Minda, mereu calm și stăpânit, simțind cum discuția aceasta inutilă îi mănâncă din timp, din odihna lui, trebuie să faceți rost de medicamentul străin... fungicidele noastre nu dau încă rezultatele scontate! Acest lucru vi-l poate atesta și „domnul Ciulin"! făcu el cu o ușoară plecăciune malițioasă.

— He! He! făcu femeiușca scuturându-se de râs și făcându-i cu degetul roșu de ojă. Te roade invidia, doctore, și...

Minda se apleca însă ceremonios, rece, și spuse:

— Îmi pare rău, trebuie să vă las. Bună seara! și se întoarse, decis s-o lase acolo.

Dar în aceeași clipă auzi distinct în spatele său:

– Lașule!

Și când se întoarse, dintr-o mișcare, rămase într-adevăr descumpănit o clipă, pentru că ea râdea, neforțat, cu toată fața și cu ochii aceia, ca și vocea, discordanți cu întreaga ei personalitate măruntă și trivială, ochi blânzi, calmi și calzi.

— Dumneata ești un om serios, de ce joci teatrul ăsta! Crezi că mă păcălești pe mine?!

— Doamnă, vă rog să considerați că...

— Haide, haide! făcu ea și din nou îi apărură gropițele în obrajii bucălați, foarte proaspeți, ca de copil, în contrast cu buzele prea puternic, vulgar conturate cu creionul roșu de buze. Nu-ți mai da osteneala să te prefaci... în fața mea nu ești decât cel care ești!

— Daa?! făcu Minda surprins și făcu o jumătate de pas spre ea. Și cum sunt anume, dacă-mi permiteți?!

— Ei haide, iarăși începi! făcu ea, cu tonul cu care o femeie bate pe umeri bărbatul. Ceea ce e caraghios e că dumneata îți închipui că eu aș avea cine știe ce planuri și că chestia cu boala mea nu-i decât un pretext! Dacă crezi că am pus ochii pe dumneata și așa mai departe, te înșeli! Nu-mi placi deloc ca bărbat, iartă-mă că ți-o spun...

Minda deschise ochii, părându-i-se că visează: ca și cu câteva zile în urmă, la telefon, insolența ei, după o primă formă de iritare, îi producea acum un interes aproape amuzat, atât de... oricum, ajunseseră destul de departe dacă ea îl respingea deja ca bărbat. Se stăpâni să nu zâmbească și spuse:

— E o mare dezamăgire, pe care numai timpul o va consola!... („He, he, he!" râdea ea, binedispusă, privindu-l cu o anume compasiune caldă.) Totuși, trecând peste această dură lovitură, continuă el, m-ați îndatora dacă mi-ați spune mai răspicat cum anume „sunt" eu, pentru că, după cum am înțeles, nu-i așa... în spatele teatrului pe care-l joc, ascund, mefistofelic, o cu totul altă mască și...

— Ei, las-o, las-o! făcu ea. Te-ai supărat acum!...

— Dar nu m-am supărat deloc! replică Minda, și atunci, în clipa aceea, nu rostea decât adevărul. Dimpotrivă, sunt foarte curios ce se ascunde sub această mască pe care privirea dumneavoastră, cu mult prea pătrunzătoare, a sfârtecat-o fără milă!...

— Ah, cum vorbești acum! replică ea, încântată mereu, nu se știa prea bine de ce. Spui niște fraze! Oricum, îmi placi mai mult

așa decât adineauri, când făceai pe cocoșelul grav și fandosit... Parcă n-aș ști cine ești!

— Da?! spuse Minda tot mai uimit de această trivialitate francă. Tocmai asta voiam să... și cum anume sunt?

El începuse să vorbească mai ușor, mai cursiv, mai relaxat, intrând în jocul ei dintr-un imens și, la urma urmei, foarte odihnitor amuzament.

— Ei, cum anume ești? Dar ce ne-am proțăpit aici? Fii galant și însoțește-mă câțiva pași! și ea o porni înainte, pe tocurile ei prea înalte, și Minda, după o clipă, dar nu de șovăire, ci ca s-o contemple mai bine în tot mecanismul ei, o urmă, făcându-și reflex socoteala că putea să mai întârzie cu ea zece minute, cu condiția să ia apoi un taxi.

— E foarte bine! începu să sporovăiască Mia Fabian, pășind cu încântare lângă statura masivă, elegantă, a lui Minda. E foarte bine și nimerit ca la „serviciu" să-ți iei o mutră gravă, pretențioasă... asta impresionează pacientul și-l face să dea drumul mai mult la pungă!

Și ea râse, și Minda, care-și propusese să-i facă jocul un timp, râse și el.

— Dar cu mine ar fi ridicol, ciripi Mia Fabian mișcându-și cu ostentație șoldurile prea pronunțate de un taior strâns croit, mai ales că ne și cunoaștem dinainte și...

— A, de la Icu Nestorescu... își aminti Minda, frecându-și fără să vrea mâinile. Ce mai face?

— Icu? întrebă ea, ridicând sprâncenele mult deasupra ochilor ei puternic conturați cu negru. Habar n-am! Nu l-am mai văzut de vreo lună... i-am dat însă un telefon alaltăieri și i-am spus că te-am consultat... m-a întrebat ce mai faci și, dacă vrei, să-i dai un telefon...

— Da?! se miră Minda, tot mai uimit, amuzat-uimit, cum persoana sa putea fi atât de ușor și de repede amestecată în relațiile acelei lumi – chiar și în memoria acelei lumi – din care sărise, ca un pește durduliu, Mia Fabian. Bine că mi-ați spus,

continuă el cu seriozitate, am să-i dau un telefon bătrânului Nestorescu...

— Mai știi numărul? întrebă ea și i-l spuse.

Era un număr făcut din zerouri și o aceeași cifră care se repeta de două ori, un număr parcă al unui serviciu de utilitate publică, care i se impregnă imediat în memorie.

— Nu-l notezi? observă ea. Vrei să-ți dau un pix?

— A, nu, replică surâzând Minda, îl am notat! (Mințea, dar întreg jocul îl amuza tot mai mult. Își privi ceasul: mai putea să mai întârzie șapte... chiar zece minute).

— Nu-i elegant să te uiți la ceas când ești cu o doamnă! îl apostrofă ea, privindu-l șăgalnic, cu colțul gurii ei grăsuțe ridicat puțin în sus, probabil într-un fel care ei i se părea irezistibil. Cu toate acestea, atitudinea ei nu era indecentă; balansa ușor între armele obișnuite de seducție ale unei femei de condiția ei, aproape automatisme, și un anumit ton de lejeră camaraderie, ca între *copains*.

Continuară apoi să meargă, fără un cuvânt. Erau amândoi mulțumiți, fiecare în alt fel; Mia Fabian pentru că-i reușise consultația pe care și-o plănuise și mai era și însoțită de un asemenea domn serios, impunător, Minda pentru că se amuza copios, odihnindu-se tocmai în acest fel, un alt fel de relaxare decât și-o promisese, într-o plimbare liniștită, de o oră, solitară, dar se pare la fel de eficientă, tocmai prin aerul de divertisment, de insolit jucăuș pe care-l aducea. Întâlni o cunoștință și avu – spre amuzamentul său crescând – o clipă de derută, deoarece era văzut într-o astfel de companie. Cel care-l salutase – un asistent de la catedra lui Zager, neurologul – se înclinase cu tot respectul, și atunci, cu această ocazie, observă Minda că se îndreaptă spre bulevard, unde vor fi probabil mult mai multe cunoștințe. O clipă cochetă cu ideea să încerce această formă de teribilism social, de frondă, apărând alături de o astfel de muierușcă, care, în aparență, pentru un ochi neavertizat și care nu-i cunoștea marea sobrietate, nu prezenta nici un element contrastant. Trecătorii, numeroși la acea oră, pășeau cu indiferență, unii chiar

respectuoşi, pe lângă acest cuplu format dintr-un domn serios, iremediabil serios, bine îmbrăcat, cu un mers elastic, şi o doamnă ceva mai tânără, în jur de treizeci, poate chiar mai puţin, maturizată însă printr-un uşor exces de fardare, o femeie bine îmbrăcată, puţin cam „plinuţă" în uşoara ei disproporţie cu talia înaltă a însoţitorului ei, dar felul ei de a înţepa trotuarul, hotărât, cu tocurile ei foarte înalte, arăta că se simte perfect potrivită în acest cuplu, şi nimeni, din cei care îi întâlneau, nu gândea altfel. O pereche sobră, de vechi cunoştinţe, nu-i aşa... în nici un caz soţ şi soţie, nici măcar amanţi, deşi, cine ştie... dar nu, puteau fi colegi de instituţie, evident o instituţie culturală, un centru de cercetări sau aşa ceva... sau... poate avocaţi, da, colegi într-un barou, sau rude prin alianţă, în sfârşit... Minda se simţi astfel tentat să prelungească gluma, îngroşând-o, lăsându-se dus spre bulevardul larg, cu pomi, spre care, poate instinctiv, îl duceau paşii ei, şi deja savura, singur, unele mărunte surprize, dar apoi renunţă, zicându-şi că nu-i era permis să violenteze în nici un fel optica unor oameni serioşi, care îl stimau, şi, dacă se distra în acest fel, trebuia s-o facă singur. O rugă deci, cu tonul său ceremonios, fin exagerat, pe care şi-l luase faţă de ea de când acceptase acel joc atât de inedit, să se abată din drum, şi ea acceptă imediat, privindu-l în faţă, cu unul din zâmbetele ei mici, care îi stăteau deodată foarte bine şi nu păreau a-i aparţine. Va mai întârzia două sau trei minute, se gândea Minda, şi apoi se va eclipsa, râzând singur, povestindu-i Ludmilei totul, până la amănunt, ca să râdă împreună.

— Eşti însurat? întrebă ea, deodată, ca un vechi camarad.

— Nu, răspunse Minda, reluându-şi uşoara sa afectare din ultimele minute, sunt un burlac convins. Nu am...

— Mă miră, îl întrerupse ea, un om cu situaţie, ca dumneata... şi bărbat bine, trebuie să ţi-o spun! Sper că nu te-a afectat prea mult ce ţi-am spus în legătură cu faptul că nu eşti genul meu... Asta n-are nici o legătură cu...

— Dar, marşă Minda, trebuie să recunosc că nu mi-a fost perfect indiferent... nici un bărbat nu rămâne indiferent când o femeiuşcă atât de nostimă ca dumneata, dacă-mi permiţi să...

Pronunțase cuvântul „femeiușcă" cu oarecare teamă de reacția ei, dar Mia Fabian nu păru să observe nimic neobișnuit în acest epitet care i se adresa și spuse, cu nonșalanța ei obișnuită, cu gesticulația ei categorică, nu lipsită de feminitate:

— Haide, haide, doctore... nu te lansa pe panta asta, nu-ți stă deloc bine! Se vede limpede că nu-ți plac, probabil pentru că nu sunt din cercul dumitale sau din casta dumitale, cum i-oți fi spunând... mă rog, n-am nimic împotrivă... și-apoi, un tip ca dumneata, serios, cu viitor, trebuie să-și stăpânească reacțiile, să nu se repeadă să facă complimente primei doamne cu care face o plimbare de o jumătate de oră... asta nu se potrivește cu ținuta dumitale și nici nu-mi place...

— Dar de ce, insistă Minda, înveselit că ea pronunțase cuvântul „castă" și „tip", „un tip ca dumneata", îmi spuneați adineauri să nu mă prefac... să nu joc pe un altul...

— Ei, asta-i! făcu ea. Adineauri era să mă lași în stradă, și-acum mă-nghesui cu complimentele... Mi se pare că îți râzi de mine sau...

— O, o, cum se poate! replică el, puțin plictisit. Dar aș putea să vă întreb, cu ce vă ocupați... unde „aveți serviciul"?

— Eu?! Ți-am mai spus, la prima vizită... lucrez la Editura Academiei!

— Da? se miră doctorul, gândindu-se: „Ciudat, eu te credeam dactilografă sau funcționară la Muncă și salarii!". Și continuă: Și ce anume, corectoare?

— Ei, asta-i bună! se înveseli ea. De ce să fiu corectoare? Sunt redactoare... Am eu o mutră, așa, care respinge intelectualitatea?!

— Vai de mine, vai de mine! se scuză Minda, gândind: „Da, de altfel, totul e posibil! Până la urmă am să aflu că e cercetătoare în lingvistică și că are și lucrări publicate!".

— S-a făcut întuneric, observă ea, ce-ai zice dacă ți-aș permite să mă inviți undeva, într-o cofetărie, la o cafea? Pentru o jumătate de oră, doar, pentru că...

— Regret din suflet, sunt dezolat, spuse Minda privindu-şi ceasul-brăţară, trebuie să alerg, nu mai pot întârzia o clipă... mă reclamă o îndatorire urgentă! („Am început să vorbesc ca Farfuridi!" se înveseli el, tacit.) Dacă aş fi ştiut din timp, desigur că... neîntârziat...

— Nu face nimic, a fost plăcut şi atât! spuse Mia Fabian întinzându-i mâna plinuţă, albă, cu unghiile lungi, violent roşii, în felul evident în care dau unele femei mâna pentru a le fi sărutată, şi Minda se şi conformă cu o galanterie mereu exagerată.

Ea era binedispusă, refuzul lui n-o afectă deloc. În clipa când el voi tocmai să se răsucească pe călcâie ca să alerge după un taxi, ea mai spuse:

— Dă-mi puţin pixul dumitale... sau un stilou!...

Ea luă stiloul pe care i-l întinse el şi scrise ceva pe o bucată de hârtie pe care o rupse dintr-un carneţel pe care îl purta în poşeta ei cam mare, laolaltă cu pudriera, batista, portfardul etc., pe care le răscoli ca să-l găsească.

— Ţi-am scris numărul meu de telefon! Poţi să mă suni când vrei, cât de târziu, să şuetăm puţin... nu mă deranjezi!...

— A, foarte încântat, mulţumesc! se înclină Minda şi se îndepărtă repede, ca să nu i se vadă zâmbetul care îi plutea deja pe trăsături.

...Ajuns cu oarecare întârziere, nu prea mare, la Ludmila, nu o găsi singură, aşa că nu putu să-i spună, din prima respiraţie, „aventura" pe care o trăise. Se găseau la ea o veche prietenă şi colegă de facultate împreună cu soţul ei, care locuiau în oraşul C., la distanţă de o oră şi jumătate cu maşina, şi care veneau cu regularitate să o vadă – o pereche pe care Minda nu o vedea cu ochi prea buni din motive ce lui însuşi îi erau nelămurite. Astă-seară era însă nerăbdător să-i vadă plecaţi, dar Ludmila, fără să înţeleagă, sau tocmai din „meşanterie", îi reţinu atunci când soţii Nistor se hotărâră să plece. Minda se răzbună la rându-i şi plecă împreună cu ei, în jur de zece şi jumătate, deşi, după felul în care îi năvăli sângele în obraji Ludmilei, când se

ridică să plece, își dădu perfect cont de starea de spirit în care o lăsa.

Ajuns acasă, el întârzie, voit, să-i formeze numărul, știind că ea așteptase ca el să se întoarcă din drum, și, cunoscându-i mândria, ghicea că ea nu va suna prima chiar dacă ar fi fost ca el să n-o caute zile la rând. Stătea tolănit însă pe un fotoliu, lângă telefon, așa cum intrase din stradă, aruncându-și ochii și răsfoind distrat un ziar pe care îl culese de pe birou, lăsându-se purtat de o ciudată și plăcută inerție. Apoi se răsuci în scaun și ridică receptorul, dar în ultima clipă se răzgândi și se pomeni formând numărul lui Ceea. Laurențiu nu răspunse și Minda deduse că se culcaseră și scoseseră telefonul din priză. Putea să-și închipuie, el și întreaga sa familie duceau o viață extrem de echilibrată, în afară de serile când întârzia cu el sau la facultate, Ceea și ai săi se culcau devreme, în jur de zece. Din timpul studenției, când citise mult și învățase acerb, cu o putere de muncă care-i impresionase pe colegi și pe profesori, laolaltă, Minda rămase cu obiceiul, atunci când era acasă, să citească până la douăsprezece punct. Nu renunțase la acest obicei, folosind orele de după cină, ore liniștite, când nu mai era solicitat de pacienți sau chiar de colegi, pentru a se pune la punct cu „literatura" specialității sale, atât de vaste, de internist. Și acum făcu la fel; își luă lângă el câteva tomuri la care citea simultan și, hotărât să folosească din plin ora care-i mai rămânea, deschise *Bolile metabolismului* de G. Duncan, o carte apărută de curând în românește.

Nu citi mai mult de o jumătate de oră însă. Se ridică, își aprinse o țigară – deși nu obișnuia să fumeze seara, înainte de culcare – și se plimbă de câteva ori în sus și în jos, apoi se apropie de telefon și formă, în sfârșit, numărul Ludmilei. Telefonul sună lung, fără nici un răspuns. Minda își privi ceasul: trecuseră, într-adevăr, cincizeci de minute de când plecase de la ea și mai bine de o jumătate de oră de când ea aștepta, probabil, telefonul. Acum îl scosese din priză. O clipă, simți dorința să se îmbrace și să se întoarcă la ea, dar renunță. O curioasă inerție îl stăpânea,

o moleșeală de care nu se putea scutura. N-avea nici un chef să se întoarcă la Duncan, care-l aștepta deschis pe marginea fotoliului, și măsură în continuare camera în diagonală, de la colțul biroului până la fereastră și înapoi, oprindu-se cu grijă și răsucindu-se de fiecare dată în același loc. Nu se simțea deloc obosit, nu se putea concentra însă asupra unui singur lucru și se simțea incapabil de orice inițiativă. Când avea astfel de stări – rare în caracterul său atât de bine ordonat, dominat fără greș de o voință pilduitoare –, el se lăsa în voia acestor „crize" care durau uneori o jumătate de oră, altă dată o jumătate de zi, niciodată mai mult, și care, prin raritatea lor și opoziția lor perfectă la felul lui de trai, la tipul lui de existență, îl înveseleau aproape, în orice caz îi se aservea cu o lene de inițiativă, ca un răsfăț al tenacității sale atât de des verificată. Astfel și acum, nu făcu nici cea mai mică tentativă de a redeschide *Bolile metabolismului*, deoarece era sigur că a doua zi, prin revanșă, va recupera această oră pierdută, și mai mult chiar. Se întâmplase așa în atâtea rânduri, și de aici originea unui anumit orgoliu al său, echilibrator al activității sale, perfecta încredere în resursele proprii și în reacțiile sănătoase, puternice, ale organismului său moral. Nu-i era însă somn și se abandona acelei pendulări fără rost, care, tocmai prin perfecta ei inutilitate, îl atrăgea, așa cum, în aceeași după-amiază, plimbarea cu femeiușca aceea care-l agasase de câteva ori în cabinet și la telefon îl odihnise. De ce oare? Numai din divertisment? Sau era o veche formă de teribilism, neepuizată în vârstele adolescenței, care pentru el, din proprie voință, fusese atât de severă, de fructuoasă? Sau poate atracția unui lucru, mărunt, e adevărat, care se opunea perfect firii sale? Poate, zâmbi doctorul, pășind înveselit de unul singur prin holul său spațios, care îi servea și drept birou. Era cazul, poate, și al acestei inerții, care apărea atât de rar în viața sa plină de muncă și atât de organizată, „inuman organizată", cum se plângea uneori Ludmila, căreia însă îi convenea în fond felul lui de a trăi, capacitatea sa de a se dirija rațional, de a folosi fiecare parte a zilei pentru un singur scop, calificarea sa profesională.

Tocmai de aceea ceda el acelor mărunte „crize", cum le numea el ironic, ce nu erau, poate, decât astenii scurte ale nervilor săi suprasolicitaţi, de fapt semnale pentru un program supraîncărcat. „Da, gândea Minda, e o artă aceea de a-ţi găsi parametrii proprii, limitele de efort şi de rezistenţă nervoasă." Şi trebui să constate, cu oarecare mândrie naivă, că apariţia atât de rar şi pe perioade atât de scurte a acelor „crize" sau „răsfăţuri" era un semn sigur al aproximaţiei destul de exacte la care se supunea, o cunoaştere destul de precisă a propriilor limite. „Cunoaşte-te pe tine însuţi şi în sensul rezistenţei psihice" spunea el.

Era, oricum, odihnitor acest abandon, şi poate tocmai acest lucru îl împiedicase să-i dea un telefon Ludmilei, ca să-l poată gusta din plin. Era doar un fenomen atât de rar, şi pentru ca mărunta sa astenie să se resoarbă deplin, trebuia, nu-i aşa, lăsată să se consume în voie, iar el avea şansa de a trăi, un timp foarte scurt, într-o „vacanţă" totală a firii sale, de-a dreptul amuzantă, tocmai pentru că se opunea perfect, era o opoziţie perfectă a felului său de a fi, de a exista şi, poate, de aceea, o odihnă perfectă. Oamenii – monologa în continuare Minda –, cu deosebire cei structuraţi, cei care au o fire cristalizată, puternic cristalizată, simt uneori tentaţia amorfului, aşa cum cei nestructuraţi, probabil, au o veşnică tânjire după ordine, voinţă conducătoare, capacitatea de a opune instinctului raţiunea, şi poate această tânjire după calităţile perfect opuse firii lor amorfe le dă acestora senzaţia de ratare. Nu-nu, se contrazise singur doctorul, senzaţia de ratare e totuşi o senzaţie superioară, a unui individ superior, dacă ea nu e mimată, cum e în majoritatea cazurilor, când devine o formă foarte nimerită de existenţă, un *modus vivendi* al unor firi isteroide, care reclamă mereu compasiunea publică sau pur şi simplu un fel mai „nobil" de a fi mediocru, pentru că, nu-i aşa, sunt mulţi care preferă să pară „rataţi" decât mediocri, deşi, pentru un Horaţiu, *aurea mediocritas* putea fi un scop al unei existenţe... Da-da, oboseala, chiar când e rară şi întâmplătoare, poate fi fructificată, gândea Minda, zâmbind involuntar de noua sa „cauzalitate", cum îşi numea el micile sale descoperiri teoretice

în planul existenţei proprii şi private –, oboseala, astenia e şi ea o formă de existenţă, care poate fi supusă, dominată, din care se poate extrage odihnă şi plăcere... da-da, chiar plăcere! Plăcerea de a fi, o clipă, *cu totul altfel*, perfect opus ţie însuţi, nu doar opus sau diferit, ci *perfect opus*, aşa cum un tren vine în întâmpinarea altui tren dintr-o direcţie perfect contrarie, dovadă că rulează ambele pe aceleaşi şine, dar într-un sens opus fiecare. Şi catastrofa pe plan feroviar, în funcţionalitatea moral-nervoasă se transformă în odihnă, relaxare printr-un divertisment total... foarte scurt, e adevărat, apărând la mari intervale, dar totale! Probabil aici se află şi tentaţia spre viciu a oamenilor profund virtuoşi şi decenţi, spre anonimat a celebrităţilor, spre lene a harnicilor – şi, evident, spre hărnicie a leneşilor! –, spre adevăr a mincinoşilor şi, de ce nu, spre minciună a celor care nu pot trăi în afara adevărului! O minciună măruntă, e adevărat, poate chiar neexprimată sau repede retractată, sau infirmată apoi prin slujirea fanatică a adevărului zile şi ani întregi, dar totuşi... – zâmbi reflex Minda, un zâmbet uitat, puberal, stângaci şi puţin feminin – era o minciună ca o odihnă după o severă profesare a adevărului, poate o odihnă necesară chiar adevărului pentru a regenera cu o nouă forţă din această scurtă izbire de opoziţia sa fundamentală în cadrul îngust al unui caracter perfect structurat şi cu vocaţia născută a sa...

Această „odihnă" scurtă sau „astenie" abia observabilă nu era decât – gândea doctorul – un fel de a-ţi contempla propria existenţă din afară, un fel posibil de a te arunca în afara ei, perfect în afara ei, ca dintr-un tren în mers, dar în loc să te rostogoleşti sub roţi sau să te striveşti pe planşeul de beton al unui viaduct peste care trece duduind garnitura, să pluteşti miraculos alături de ea. Evident, acest lucru nu se putea realiza, atunci când se realiza, decât prin fracţiuni infime de timp şi poate era un fel de leac al existenţei, aşa cum otrăvurile, dozate cu stricteţe, pot fi folosite ca antidot într-o serie de afecţiuni, un fel de *mitridatism*, o adaptare a corpului prin otravă dozată progresiv tocmai ca să reziste unui şoc de acest tip, al unei

otrăviri. Da, otrava dozată în porții infime anihilează chiar otrava, o face suportabilă!... Da – zâmbi încă o dată, amuzat, Minda –, posibilitatea de joc, de a trăi câteva clipe de parcă ai fi cu totul alt om, de a naviga împotriva propriei existențe, era de fapt o formă a sinuciderii, această trăire a unei existențe opuse, fulgerătoare, dar nu o anihilare pasivă, sterilă, absolut sterilă, ca în cazul autodistrugerii fizice, ci una dinamică, activă, fecundă, chiar... o sinucidere de o zecime de secundă sau chiar mai puțin, căreia îi poți supraviețui, poate o odihnă de existență, necesară în acest secol în care existența a devenit atât de tensionată, electrică, în care sarcina nervoasă funcționează uneori în șocuri atât de greu suportate de întreg sistemul nervos, uneori abia supraviețuind de la un șoc la altul... șocurile mari, nervoase, ale secolului!

Minda își continua rondul său regulat, pe același traiect, precis, întorcându-se în loc, de fiecare dată în același punct, la colțul biroului și la extremitatea dreaptă a ferestrei ce da spre curte, cu mâinile în buzunarele pantalonului. Deodată își dădu seama că are între degetele mâinii drepte o bucată de hârtie cu care se juca reflex de un timp și o scoase din buzunar, privind-o fără nici un interes, apoi o aruncă pe birou, concentrat mereu în gândurile sale care îl absorbeau și înveseleau totodată, așa cum se întâmpla totdeauna când încerca să urmărească un oarecare „motiv" teoretic, uneori pur speculativ, până la ultima sa consecință. Era un joc intelectual acesta care îl scotea din monotonia studiului său, dar era și o formă de exercițiu, de muncă intelectuală care arăta că, în ciuda teoriilor sale „ad-hoc", mintea sa activă și ordonată nu putea trăi „hiatusuri" sau „astenii" totale, ca o formă de „odihnă existențială" sau „fascinație a unei stări perfect opuse" etc., etc.

Trecând însă mereu prin dreptul biroului, privirea sa distrată alunecă din nou peste hârtia aceea albă, îndoită, aruncată acolo, de câteva ori, așa cum, minute întregi, degetele sale se jucaseră inconștiente cu ea. Apoi, el deveni încă o dată conștient de ea, se apropie și, cu un gest gratuit, de umplutură, o ridică cu două

degete și o despături. Zâmbi apoi imediat, pentru că hârtia nu avea înscris decât un număr de telefon, al Miei Fabian, pe care îl uitase în fundul buzunarului, deși îl primise în aceeași după-amiază. Minda contemplă cu sprâncenele ridicate, înveselit, cifrele numărului ca pe un desen și fu uimit că nu aruncase imediat notița. Voi încă o dată s-o arunce, când se abținu și un zâmbet larg îi înflori pe buze. Privi ceasul-pendulă, vechi cât propria sa vârstă, pe care îl primiseră părinții săi ca dar de nuntă de la un unchi al tatălui al cărui nume îl purta și el, Alexandru, Ovidiu-Alexandru! Era, în cinci minute, douăsprezece. Se apropie de telefon, ținând hârtiuța în mână, zâmbind larg: „Poți să mă suni cât de târziu, să șuetăm puțin... nu mă deranjezi!" spusese parcă femeiușca aceea, atât de nostimă în ridicolul și trivialitatea ei francă, și, cu această frază în gând, doctorul ridică receptorul. Se răzgândi însă pe loc și formă încă o dată numărul ei, al Ludmilei, care, poate... dar nu, apelul se făcea în gol la celălalt capăt al firului, și atunci, dând din umeri, cu zâmbetul adolescentin pe care și-l simțea aproape fizic pe buze, formă numărul de pe biletul îndoit.

— Alo! auzi la capătul celălalt, aproape imediat după primul apel. Minda puse la loc receptorul fără o vorbă, ezită o secundă, apoi surâsul acela ștrengăresc reapăru și el formă încă o dată numărul.

— Alo! se auzi din nou vocea, ceva mai iritată acum.

Și Minda răspunse moale, încercând să-și stăpânească râsul:

— Bună seara, doctorul Minda la telefon! Vă deranjez, duduiță?!

— A, domnul doctor! se auzi vocea ei, înmuiată și caldă, deloc surprinsă. Cum de ți-a dat în gând să mă suni?... Credeam că ai să arunci biletul, de aia ți l-am și dat...

— Da, se uimi doctorul, atunci poate e mai bine să...

— Ei, haide, făcu ea cu timbrul ei ușor răgușit, foarte puțin deformat de pâlnia receptorului, astea sunt glume la miezul nopții, nu mai e o discuție serioasă dacă...

— Vreți să avem o discuție serioasă, duduie? întrebă ipocrit Minda, fericit de acel „duduie" și „duduiță", apelative de care se

amuzase întotdeauna auzindu-le întrebuinţate de alţii, şi îşi propuse ca să încerce, cu prima ocazie, şi pe „domniţă", pentru că se părea...

— Bineînţeles, replică vocea, sau te pomeneşti că vrei să-mi faci curte... afemeiat cum eşti, te cred în stare...

— Afemeiat! făcu Minda, într-adevăr uimit. Sunteţi sigură că nu vă înşelaţi? Chiar afemeiat?

— Haide, haide! replică ea. M-ai trezit la miezul nopţii ca să... vrei neapărat să-mi faci o impresie bună, mi se pare? Ce urmăreşti, domnişorule, hai? şi vocea ei gâlgâi de un râs concesiv şi echivoc.

— Cum, v-am trezit din somn? N-am să-mi iert asta niciodată! replică doctorul, aşezându-se comod în fotoliu, simţind, nu se ştie de ce, o dorinţă ascunsă să-şi frece palmele, un gest pe care nu-l putea suferi.

— Zău? făcu ea. Dar ce-ai vrea să fac la ora asta? Crezi că, dacă nu dormeam, dacă eram cu cineva, ţi-aş fi răspuns? Nu-mi place să fiu deranjată în anumite momente, he, he!

— Ha, ha! râse şi Minda, binedispus de turnura jocului şi de vulgaritatea atât de francă a femeiuştii.

O convorbire telefonică conserva întreg ineditul hazliu al situaţiei şi, în plus, nu era atât de compromiţătoare ca o plimbare pe străzi, în văzul lumii. Îşi promise ca, în cazul că va mai simţi vreodată nevoia să-i vorbească, amuzându-se de limbajul şi reacţiile ei nude, s-o facă exclusiv la telefon. Trebuia în acelaşi timp să-i interzică să-i mai solicite serviciile în calitate de medic, mai ales că îl avea pe „specialistul Ciulin", de care el nu auzise niciodată, dar care era, probabil, din aceeaşi făină... „doctor de femeiuşti"... foarte bine! Îşi propuse să nici n-o mai vadă, pentru că, realmente, nu simţea nici cea mai măruntă atracţie fizică spre acea femeie, cu trupul ei cam îndesat şi unghiile violent vopsite... cu lipsa ei totală de candoare, de feminitate... se putea însă să fie o bună camaradă, evident, pentru cei de-o seamă cu ea, *ejusdem generis*...

— Ei, ai tăcut! întrebă ea. Ţi s-a făcut somn? Cine ştie cum ţi-ai petrecut seara, hai? Doar nu eşti obosit că ai stat să citeşti prin manualele alea ale dumitale, recunoaşte?! Nu eşti omul, de altfel...

— Dar ce, marşă el, înveselit şi curios, puţin emoţionat dintr-o pricină nelămurită, eu vă întreb pe dumneavoastră ce-aţi făcut în...

— Ascultă, ştii ceva... dacă tot ne ţinem de-un fir la miezul nopţii, hai să nu ne mai dumneatarisim... mă tot iei cu dumneavoastră etţetera... nu ţi se pare că nu se potriveşte?

— Cu ce? întrebă el, râzând uşor.

— Cu ce! Cu nimic... în faţa mea nu trebuie să te prefaci... poţi să dai dracului toate snobismele voastre împuţite, care, trebuie s-o recunoşti, sunt şi cam plicticoase... ce nevoie ai, când vorbeşti cu o doamnă la miezul nopţii la telefon, să spui tot felul de prostii... nici nu te prind, de altfel!

— Da-da, ai dreptate, râse încet Minda, nù mă prind! Dar ştii, puterea obişnuinţei!

— Să fim serioşi! ciripi ea la celălalt capăt, deosebit de binedispusă. Mai bine spune-mi nişte bancuri, sau să-ţi spun eu... când stau cu cineva faţă în faţă, sunt mai rezervată, să ştii, mai timidă!...

— Da?! se uimi, destul de grosolan, Minda.

Dar ea adăugă imediat, cu volubilitatea ei de neînfrânt:

— Dar la telefon e altceva... mai ales la ora asta, faptul că stau în pat, într-o cămăşuţă destul de subţire, şi mă conversez cu un tip atât de fandosit ca tine... e ceva, nu?! Parcă mă gâdilă ceva, he, he!

— Ha, ha! râse şi Minda, fără să vrea, simţind că roşeşte de ce aude, furios în acelaşi timp de propria sa crispare. Oare pe femeiuşca asta n-o scotea nimic din firea ei uşuratică şi agresivă?!

— Ei, hai, îl îmboldi ea, mai spune ceva, nu mă ţine aşa, că începe să mi se facă frig!

— Ce să-ţi spun, „domniţă“, riscă el, poate vrei să-ţi fac curte.

— Fă-mi, de ce nu?! Poţi să-mi faci şi altceva, la distanţa asta, he, he! Minda resimţi o scurtă panică şi, furios pe sine însuşi, continuă, deşi începea să regrete c-o sunase:

— Trebuie să mă înveţi ce să fac, că eu...

— O, bebeluşule, tare mai eşti candid şi parşiv! Ştii tu foarte bine, mult mai bine decât... ia spune-mi mai bine, la câte femei ai sucit capul până acum?

— Ei, asta-i! râse el. Mă faci să roşesc... m-ai luat aşa...

— Dar acum cu cine eşti? Sau eşti cu mai multe, hai? Ia spune-mi o minciună frumoasă! Te pomeneşti că e una lângă tine întinsă în pat şi... eşti în stare! Cunosc eu tipii ăştia marţiali şi reci: „Aş fi preferat să depăşesc programul sus în cabinet decât aici jos, în stradă!" îl maimuţări ea.

— Ia uite, ai ţinut minte!

— Păcat că nu te-ai văzut în oglindă! îmi venea să mă îndoi de râs! Sanctitatea sa, care pune la punct o femeiuşcă obraznică, care vrea să-i facă ochi dulci, poate chiar vrea să-l ia de bărbat pentru că s-a interesat în prealabil de salariu şi de procentele de la policlinică...

— Recunoaşte că te tentează, drăguţă! spuse el, neştiind ce să răspundă la un asemenea val de enormităţi.

— Dacă nu te superi, îţi spun sincer: nu! Prea suntem amândoi canalii ca să ne înţelegem! Îi ştii pe ăia care au divorţat din potrivire de caracter? „Tovarăşe judecător, zicea el, ne potrivim prea bine: ea beţivă, eu beţiv, ea mincinoasă, eu mincinos, ea curvă, eu curvar", he, he!

— Mă faci să roşesc, domniţă! spuse el, nemințind.

— Eu pe tine! Drept cine mă iei? Poate că...

În aceeaşi clipă, Minda aruncă receptorul în furcă şi se ridică în picioare dintr-o mişcare. Făcu câţiva paşi, trecu în baie fără să ştie de ce, aprinse lumina şi se văzu în oglinda de deasupra chiuvetei. Tresări, era roşu violent la faţă, de parcă ar fi fost lovit cu o mănuşă. Îşi scoase ochelarii, îşi frecă ochii cu mâna stângă, masându-i încet, şi se privi din nou, cercetător, străin: avea ochii puţin dilataţi, surescitaţi şi urme roşii pe obraz ca nişte dungi. Se

întoarse încet și stinse lumina, dar rămase pe loc, în întuneric. Atunci sună telefonul. Abia la al doilea apel el se mișcă, deodată grăbit, pentru că își aminti brusc de Ludmila. Era însă tot ea, aceeași voce plăcută, caldă, distinctă, fără inflexiuni emotive, veșnic binedispusă:

— Ce s-a întâmplat? întrebă ea.

— Nu știu... se bâlbâi el, s-a întrerupt... tocmai voiam să te sun, dar m-am gândit că vrei să te culci! De altfel...

— Aiurea! spuse ea. Nu mi-e deloc somn. Te ascult, dă-i drumul...

— Spune-mi tu ceva, replică el, începând să-l plictisească, să-l obosească deja acel joc care se prelungea. Gândul la Ludmila nu-i murise. Făcu o sforțare: Spune-mi, domniță, cine te iubește?

— Pe mine? se auzi gâlgâitul ei încântat. O mulțime, drăguțule! Nu duc lipsă și-mi face plăcere asta, o recunosc pe față! Deși nu mă culc decât cu unul singur!

— Haida-de! o imită el, privindu-și vârfurile pantofilor.

— Parol! Când ai să mă cunoști mai bine, ai să-ți dai seama! întreabă-l și pe Icu, care...

— Pe cine?

— Cum pe cine? Pe Nestorescu, pe cobzarul ăla care a încercat și el marea cu degetul... nu că mi-ar fi rușine, dar poți să mă crezi, e foarte incomod! În primul rând e riscant, tu știi bine, ca doctor, asta, și nu-mi place să am de-a face cu serviciul dermatoveneric, he, he! Mai ales că atunci când o femeiușcă nostimă ca mine încape pe mâna voastră, o vindecați și de altele, nu numai de ce are ea... și p-ormă e incomod în sensul real al acestui cuvânt... trebuie să-l minți pe unul pentru altul și pe amândoi pentru un al treilea! Da, poate că-i interesant la început, pentru fetișcane, deși eu și când eram mai mică nu făceam asta! E așa, amuzant, la început, să ieși din patul unuia și să te plimbi cu altul în parc și să nu-l lași să te ia de-un deget, să-l faci să asude până pune mâna pe tine, dar, de fapt, e profund plicticos! Nu trăiești niciodată dragostea până la capăt,

şi eu, să ştii, ciripi Mia Fabian, eu sunt în amor ca şi la mâncare, nesăţioasă: vreau totul! Când las un bărbat, las numai pielea de pe el, şi aia scorojită şi ruptă, aşa cum îşi aruncă şarpele blana! Tu eşti însă dintr-ăia care-i place să ţie un cârd după ei, hai!

— Ai o părere prea bună despre...

— Hai, las-o, ce, crezi că vreau să-ţi fac morală? Faci ce-ţi place, dar în faţa mea ai avantajul că poţi să te arăţi cum eşti... nu e nevoie să faci fiţe, să-ţi dai aere, care, la urma urmei, sunt şi foarte obositoare... Cu mine poţi să fii un camarad, să ştii că eu sunt loială! Nu amestec borcanele şi nu trăncănesc! Dar, apropo, cum de nu eşti la ora asta împreună cu distinsa doctoriţă Ogrin? Cu Ludmila?

— Cum? se fâstâci din nou Minda, simţind deodată acel „bici" al unei mănuşi de piele, pe faţă. Ce fel de Ludmila?!

— Ei, asta-i! Credeam că eşti numai fandosit, dar acum văd că şi minţi! Vă ştie o lume... bineînţeles, ea e „oficiala"! De celelalte nu te întreb, mai ales că...

Minda depărtă receptorul de ureche şi-l aşeză încet pe perna aparatului. Simţea cum îi zvâcneşte sângele în vine, o ciudată emoţie şi ruşine îl invada. Deşi, la oarecare distanţă, se auzea ciripitul Miei Fabian, egal în debit, proaspăt şi limpede, uşor răguşit, dar şi cristalin totodată, trecând ca un tăvălug peste el, peste deprinderile sale, peste puterea sa de reacţie şi stăpânire... ea era mai tare în acel joc de cum crezuse, trivialitatea are o forţă impresionantă, se pare, şi o insensibilitate la fel de remarcabilă, aproape masculină... în timp ce el, cu experienţa sa de viaţă, cu forţa sa, cu atâţia oameni, bărbaţi şi femei, care-i trecuseră pe sub mână, care i se abandonaseră cu spaima aceea animalică de moarte în ochi, el roşea stupid ca un puber, făcea un puls instabil ca o fată de pension... luă din nou receptorul şi auzi:

— ...Tatăl meu murise pe front, nu mi-l amintesc, dar cred că era un bărbat care plăcea femeilor... galant, darnic, se pierdea în petreceri, n-a lăsat în urmă decât o fotografie, care îl arată cu pălărie şi fular de mătase ca Rudolf Valentino, şi maică-mea, săraca, deşi a avut multe de tras după el, l-a iubit până a murit...

Eu nu l-am iubit, pentru că nu mi-l aminteam și pentru că îl uram că murise și ne lăsase pe noi două singure, la discreția bărbaților, a mizeriei... Ea cred că de asta a și murit, ea nu era o femeie dintr-astea, moderne, cum sunt eu, de exemplu, făcute să „răzbească" prin viață! Trebuie să recunoști, o specie destul de neplăcută de femei, astea care „răzbat", cot la cot cu bărbații... să vă fie rușine că ne-ați acordat drepturi egale! Ce prostie! Tocmai această „egalitate" e de fapt începutul inegalității, al disprețului față de ce înseamnă o femeie, mai mult chiar, față de amintirea pe care o păstrează orice bărbat despre *femeie*, începând cu mama sa și apoi cu prima fată de care s-a apropiat. Adolescenta aia stângace și proastă, gâsculița aia de provincie care trebuia să fie suma delicateții și farmecului acelei slăbiciuni care subjugă pe bărbat sau, mă rog, pe viitorul bărbat care tânjește în orice licean... și, ai să râzi, de multe ori această gâsculiță stângace și care calcă în străchini, care râde și plânge când nu trebuie, de cele mai multe ori își îndeplinește cu succes grozavul ei rol, cel mai greu rol din viața ei, atunci, la început, în fața voastră, care, la vârsta aia hidoasă, sunteți obraznici și răutăcioși, fară nici un Dumnezeu, niște monștri mici și crude animale de pradă... Ce faci, ai adormit?!

— Nu-nu! spuse Minda. Ascult! Continuă.

— În sfârșit, nu vreau să-ți spun toate într-o seară, dar îmi place să vorbesc cu tine, pentru că nu ești prost... cred că e singura ta calitate, hai? He, he!

— Ha, ha! râse Minda, aproape cu slugărnicie, și râse de două ori, o dată în el și o dată spre ea, și în clipa aceea nu ar fi putut spune cu precizie care din cele două râsete era al său, dacă era vreunul. Ai totuși puțină încredere în mine, spuse el, ca să spună ceva, dacă îmi spui astea?...

— Nu prea... aș fi spus-o oricui, dacă m-ar fi sculat din somn, astăzi, la ora asta... Am făcut greșeala să mănânc niște papanași înainte de a mă culca – în mod obișnuit nu mănânc seara, pentru siluetă – și am avut un vis urât... de-asta, când m-ai trezit, ți-am fost recunoscătoare...

— Ei totuşi, insistă el, mi-ai spus mie şi nu altcuiva!

— Da, se poate... făcu ea, pentru prima oară gânditoare. Apropo, ştii că o cunosc pe logodnica ta, pe Ludmila?

— Apropo de ce? spuse Minda repede, ca să-şi ascundă uimirea.

— Nu ştiu, replică vocea, am fost colege de şcoală... într-o vreme am fost şi prietene, deşi nu ne potriveam deloc, dar ea a dorit foarte mult asta, nu ştiu ce i se năzărise la mine! Era o fată inteligentă, curată, cea mai bună din clasă... avea scârbos de multe calităţi, pentru mine... mă şi complexa puţin, de aia, până la urmă, am şi dat dracului întreaga prietenie, ştii, cu ifose, jurnale, panglicuţe şi bileţele, confesiuni şi miliarde de secrete grave... Ceea ce mă plictisea mai mult erau nu toate astea, ci era, mai ales, un anumit aer de „castă" pe care îl aveau ea şi încă vreo două prietene ale noastre şi ale ei, tot aşa, inteligente, curate, eminente, serioase... O scârboşenie! râse Mia Fabian. Şi adăugă repede: Eu am părăsit repede „casta" şi în curând am şi plecat de la liceu, am plecat în alt oraş... de altfel, mie niciodată nu mi-au plăcut prieteniile cu femeile, dar nu le acuz pe ele, ci pe mine... cred că eu am ceva „bărbătesc" în mine, ce spui?

— Mă provoci! Ha, ha...

— De ce nu?! Eşti destul de departe ca să... fii inofensiv! Vorbesc serios, pentru o femeie, eu sunt ceva insuportabil, ceva atât de respingător, încât parcă nici n-aş avea sex... Ştii că femeile nu au nevoie de prietene, ci de călăi sau de victime... şi mai ales de victime, şi dacă nu le găsesc printre bărbaţi, le caută printre aşa-zise „prietenele lor". Şi ceea ce e scârbos la aceste „victime" odată găsite, e că nici nu sunt victime autentice, totul nu e decât slugărnicie, teatru ieftin, care mă face mereu să pufnesc în râs! Ai văzut că femeile nu-ţi iartă când râzi de ele? Poţi să le înşeli, dar să nu râzi de ele!

— L-ai citit pe Pitigrilli? întrebă Minda, plictisit de atâtea banalităţi preţioase.

— Da, sigur că da, în liceu, sub bancă... cred că mi-ar plăcea şi astăzi... ceva total neafectat, inteligent...

— ...Foarte spiritual, fără frazeologie inutilă! completă ironic Minda. Și ea făcu:

— Da, da, exact! cu atâta convingere, încât lui i se făcu deodată silă. Făcu în așa fel încât, după câteva fraze scurte, să trântească un:

„Noapte bună, păpușică"! fără să se obosească să ducă jocul până la capăt. Sau poate îl dusese, pentru că ea nu păru ofensată de felul în care o expedie. Avea, pentru o femeie, o ciudată insensibilitate sau, poate, o sensibilitate medie, chiar submedie. Ce animal curios, cam respingător, e adevărat, deloc fandosită, dar cu ce preț! Se hotărî să n-o mai sune.

...Peste câteva zile, Pitina m-a întâlnit din nou, și după câteva fraze oarecare (ce ușor obținusem această întâlnire!) a tăcut, a tăcut minute în șir, și eu i-am respectat tăcerea, mergând lângă ea pe trotuarele acelea strâmte, cu asfaltul crăpat, prin care năvăleau iarba și blajine bălării... Apoi s-a oprit și m-a privit cu seriozitate în ochi, a făcut un efort aproape fizic și a scos un plic alb din buzunarul raglanului ei sărăcăcios. M-a privit cu gravitate în ochi, apoi a surâs, un zâmbet silit, și m-a întrebat, încercând să mimeze nepăsarea:

— Îl cunoști pe Guga? Poți să-i dai plicul ăsta?!

Mi-a năvălit deodată sângele în obraji; astfel se lămurea deci totul, trebuia să devin un fel de curier de amor și ea mă găsise destul de imbecil pentru treaba asta... Ea mi-a simțit crisparea, și eu, de ciudă, ca să nu încep să plâng, am zâmbit, un zâmbet răutăcios, înghețat:

— Sunt foarte onorat că ai...

— Taci! mă întrerupse ea cu un ton de fier, cu ochii scăpărând – o, îi scăpărau ochii teribil! –, apoi se înmuie. Deodată își strânse umerii și spuse încet, fără să mă privească: Ți se pare că te jignesc? Că vreau să te folosesc ca... ca un codoș pentru... și crezi că sunt atât de indecentă, pot fi atât de nerușinată încât să exploatez ceea ce simți tu pentru mine ca să... Dar nu, taci! Nu

e nevoie! Poftim, ia plicul și fă ce vrei cu el! Rupe-l acum în fața mea!

— De ce? am întrebat eu cu un zâmbet destul de hidos. De ce să-l rupem? Hai să-l deschidem dacă tot...

— Nu-nu, replică ea, încet, abia am auzit-o, cu o mare paloare a vocii, asta nu se poate... e ceva care nu-mi aparține!

— Dar dacă îl deschid totuși?! am replicat eu, simțind că-mi alunecă gheață prin vine, fluturându-i plicul prin față, așteptând ca ea să întindă mâna și să încerce să mi-l smulgă.

Eram pregătit la orice. Dar ea stătea nemișcată, privindu-mă fix, cu o față de hârtie, se pare că n-avea nici cel mai mic chef să mi-l smulgă.

— Dar dacă îl deschid totuși?! am repetat eu cu o încăpățânare rece, dincolo de voință, un fel de furie rece, lichidă, rea, crudă cu amândoi, cu mine și cu ea. Dar dacă îl deschid totuși, pentru că mi l-ai dăruit, nu-i așa?

— Ți l-am dat, acceptă ea mereu fără expresie, dar nu ai dreptul să-l deschizi... poți să-l rupi, ți-am mai spus, dar nu să-l deschizi, pentru că...

— Dar dacă îl deschid totuși?! am repetat eu cu suavă brutalitate.

Și atunci, o clipă, ochii ei fulgerară lung, puternic, buzele i se strânseră, și am adăugat eu repede injuria, am articulat eu cuvintele, ca să nu le aud de pe buzele ei, pentru că orice epitet negativ, cât de mărunt, cât de puțin jignitor, i s-ar fi strecurat în memorie, undeva, adânc, în subconștient, și ar fi început, nesimțit, să-și schimbe, dacă nu purtarea – lucru care mă interesa, în definitiv, mai puțin, deși mă interesa enorm! –, măcar opinia, și tremuram de felul în care ar fi putut să mă privească acei ochi cenușii, foarte limpezi... oricum, mai bine râsul acid, un dispreț leneș, un dispreț abia ca o politețe, ca singura politețe posibilă, dar un anume dispreț care putea porni dintr-o femeie tânără, fascinant de tânără, spre un adolescent care își caută încă propria adolescență, propria vârstă și, într-adevăr, oricât de neplăcut ar suna, propriul sex... ce gol suna acest cuvânt pentru mine, atunci, deși era omniprezent, mă înconjura ca un zid rotund,

alb, un zid de vată însă în care mă afundam cu un sentiment de neplăcere, de repulsie... și poate Pitina, amestecul acela de forme fizice, sunete întretăiate, de priviri electrice schimbătoare, ca un puls al soarelui peste care alunecă fulgerător fâșii înguste de nori albi, triunghiulari, și vârful miliardelor de raze ce trăiesc pe aleea de nisip din față pe care stau strivite, pe jumătate putrede, frunze galbene, ude, respingătoare... da, poate ceea ce numeam eu atunci „Pitina" era și ea – sau el?! – o parte a acelui zid de vată, zidul umilințelor mele nesfârșite, de bărbat care încă nu poate fi bărbat, care aleargă indecent, cu brațele întinse, bezmetic, cu ochii larg deschiși și vâscoși, mai orbi decât lumina, după acel cuvânt de aer, mai concret decât orice, decât mâinile mele, decât zidurile de mușchi nevăzuți care ocroteau ca niște tunele sângele meu ce alerga fâșâind și bolborosind prin trupul unui liliac enorm, decât părinții mei, pe care îi vedeam adeseori departe, ca în vârful unei perspective, de parcă ar fi fost desenați într-o oră de exercițiu, de tehnică a desenului, undeva foarte departe, acolo unde cele două margini paralele ale drumului se apropiau într-un punct, sau aproape de acel punct iluzoriu, fals, o boală a ochilor noștri, o veșnică boală.

...Da, acel cuvânt era torturant de concret, îți amintești cred, ți-am povestit, am avut un coleg care și-a tăiat venele în penultima clasă de liceu din cauza acestui cuvânt, cred, dar nu știu nimic, și nimeni n-a aflat atunci nimic, cu toate acestea... deși știu totul, precis, până la ultima consecință... rareori în viață trăim atât de împuțit de apropiați, de lipiți unul de altul, și de alții, și ai mereu senzația – la această vârstă – că te afli, în grup, la examenul medical general, undeva într-o încăpere străină, mare, diformă, în care se găsește o „comisie", trei sau patru doctori plictisiți, mahmuri, în halate albe, descheiate, și „noi", de partea cealaltă, sau „ei", de partea cealaltă, lungi, slabi, cu coastele vizibile, goi, urâți, diformi și goi și conștienți de acest lucru, împingându-ne unul într-altul ca niște viței nou-născuți, cu blana încă umedă de uterul mamei, râzând cu gura până la urechi și arătându-ne dinții neregulați, respingători... niște animale orbite

de lumină şi cu urâţenia aceea a goliciunii pe care numai un om o poate avea... asta era vârsta aceea a noastră, o încăpere mare, cei trei-patru martori plictisiţi, definitiv plictisiţi, şi „noi ceilalţi", râzând fără rost, împingându-ne unii într-alţii, frecându-ne pielea impură de a celuilalt, privindu-ne cu gura căscată sexele, reciproc, o turmă care putea fi biciuită, expusă batjocurii publice, închisă, împuşcată, mânată din urmă cu un singur baston, împinsă într-o groapă de excremente sau lăsată ore întregi în faţa unui cântar şi a unui spirometru, în dosul unor geamuri mari, vopsite, prin care trece o veşnică zi murdară, lăptoasă, fără răsărit, fără amiază...

...Apoi, deodată, m-am hotărât, sau ceva din mine a hotărât, şi, cu un gest scurt, am desfăcut plicul, rupându-i marginea... înainte însă să pot lua cunoştinţă de conţinutul lui, Pitina s-a întors fulgerător pe tocuri şi s-a depărtat de mine cu paşi iuţi. M-am repezit după ea, încercând să-i explic, să-mi cer scuze, să încerc să-i restitui plicul... ea însă nu mă asculta, devenise brusc o străină care nu mă văzuse niciodată şi, mai grav, părea că încearcă să scape de mine ca de un oarecare individ necunoscut şi sâcâitor care-ţi apare, deodată, alături, pe stradă, un nebun sau un alcoolic, sau poate... Am renunţat să-i mai vorbesc şi m-am întors abătut acasă, convins că o pierdusem pentru totdeauna. Nu-mi mai păsa de ce mă aştepta, figura teribilă şi gravă a tatălui meu pedepsitor, acel *pater tonans* se estompase în ceaţa nevăzută şi prezentă a unei suferinţe încă tulburi pe care mi-o provocasem atât de fulgerător şi fără să vreau, aproape din stângăcie... sau poate nu, din răutate şi slăbiciune, dintr-o pornire joasă spre răzbunare, e sigur, lezat în vanitate, mă purtasem, oricum, ca un puşti nenorocit, ca un mucos cu ifose, şi mai voiam să fiu iubit de cea mai frumoasă elevă din oraş... şi nu ştiu dacă era cea mai frumoasă, nu mai ţine nimeni minte aceasta, a dispărut orice martor, dar dacă am rămas eu singurul, atunci pot să jur că ea era... ea era aceea care putea duce întreaga povară a acestei exclamaţii: „Cea mai frumoasă elevă din oraş!". Ce ani neverosimili, fără istorie, încremeniţi sub pleoapa mea gânditoare, fixă,

imbecilă și visătoare, ca acei copii de la Fatima, poate, cărora li s-a părut că zăresc plutind peste un mărăcine o pată albă, o doamnă frumoasă, gravă, celestă... Acasă, în acea seară, am scăpat de pedeapsă, tatăl meu întorcându-se mai târziu decât mine, și „femeile" casei, adică mama și cele două strămătuși, ascunzându-i vina mea, într-o conspirație măruntă, tacită.

A doua zi l-am căutat pe Guga și i-am dat plicul, așa rupt cum era. După acea lovitură care însemna pentru mine fuga Pitinei, nimic nu m-ar mai fi putut convinge să violez secretul acelui plic. El a rămas surprins că îl caut cu un astfel de mesaj, m-a întrebat cine l-a rupt, apoi, părând că nu-l mai interesează răspunsul, a scos o foaie împăturită, care era scrisă probabil pe partea interioară, și m-a concediat, cu un zâmbet reținut, fermecător...

...Laurențiu tăcu deodată, și Minda se ridică imediat și aduse două pahare și vermut cu sifon. Erau amândoi binedispuși, Minda era expansiv și de câteva ori îl lovi cu palma pe genunchi pe Ceea, care îl privi amuzat, pe jumătate surprins. O aștepta pe Ludmila, și în clipa când se auzi soneria la ușă, doctorul se afla în bucătărie, pregătind cafeaua, și strigă de acolo, rugându-l pe Ceea să deschidă. Ludmila avea în brațe un pachet mare cu fursecuri și portocale – se däduseră undeva portocale, povestea ea, și stătuse de două ori la coadă, pentru că se vindeau cantități limitate –, era îmbrăcată într-un taior elegant, *bleu turquoise*, cu o bluză albă cu jabou bogat, foarte binedispusă, încântată – spunea ea în timp ce despacheta și aranja pe o tavă mică, de metal argintat, fursecurile – că-l întâlnise pe Ceea acolo, încât celălalt fu convins că era momentul să plece, și când Minda intră cu cafelele, el se ridică și își luă rămas-bun. Nu reuși însă să plece și se așezară toți trei, Ludmila desfăcându-le portocale celor doi bărbați. Ea era mulțumită într-adevăr că îl găsise acolo pe Laurențiu, pentru că nu-l mai văzuse pe Minda din seara când o vizitase odată cu soții Nistor, plecând împreună cu ei. Veselia ei de acum era într-un fel nefirească, aproape o stare de surescitare,

în timp ce Minda se crispase brusc și devenise ciudat de protocolar. Laurențiu simți toate acestea, simți că e nevoie de el, acolo, de prezența lui fizică în primul rând, ca de un obstacol. Era puțin umilit de această constatare, dar rămase totuși, pentru că era prietenul lor, prietenul doctorului, și prietenia, gândi el, cu un zâmbet interior, „nu e o cauză prea ușoară".

— V-am întrerupt – spuse Ludmila cu satisfacție, așezându-se –, dar e singurul fel de a vă întâlni, împreună. La mine nu prea vrei să vii sau, cel puțin, așa-mi spune Minda...

Laurențiu se mulțumi să surâdă, încercând să nu roșească – ridicol, gândi el, un tată de familie să roșească în fața unei fraze atât de stupide! –, și Minda, care se așezase din obișnuință în spatele biroului, confirmă, spunând:

— Nu vrea, e adevărat... și eu îl încurajez în asta!

— Bravo, făcu Ludmila, bine că recunoști!... Mai ales că în ultima vreme parcă vă vedeți mai des... faceți plimbări... de ce nu luați cu voi și o biată femeie care se preface foarte ocupată și care e de plâns, de fapt... Laurențiu, pe tine te rog!

— În ultima vreme – spuse el, aplecându-se în față și prinzându-și genunchii cu mâinile –, e adevărat că ne întâlnim, pentru că eu am nevoie de Minda... am devenit un oarecare... un neplăcut pacient!

— Ha, ha! râdea Minda.

— Și nu te amuză postura de pacient... de pacient al lui? întrebă ea. Am auzit că sunt unele dame care se dau în vânt...

— Ce vorbe! replică doctorul încercând să pară serios, dar se vedea că nu avea nici un chef. Apropo, o cunoști pe una Mia Fabian?

— Da, răspunse Ludmila, am fost colege de liceu, în cursul inferior... o femeie cam rebelă, neconformistă...

— Da? se miră Minda. Neconformistă la ce? Mie mi s-a părut trivială... Când ai văzut-o ultima dată?

— De curând, răspunse Ludmila, de vreo jumătate de an... dar nu ne văzuserăm multă vreme, ea a plecat din oraș, împreună cu mama ei, rămăsese orfană la o vârstă ingrată, și am întâlnit-o,

din întâmplare, anul trecut sau cu vreo doi ani în urmă, într-un hol de cinematograf, cu cineva, un bărbat în jur de cincizeci, foarte prezentabil, distins, îngrijit îmbrăcat, pe care mi l-a prezentat cumva, dar am uitat... pe vremuri fuseserăm bune prietene, dar, nu știu ce, ne-a despărțit... De altfel, moartea tatălui ei a sălbăticit-o, a făcut-o insuportabilă, deși o compătimeam toate... Am schimbat numere de telefon și ne-am despărțit, dar peste câteva zile doar ne-am întâlnit din nou și atunci ea m-a întrebat de tine, ne văzuse împreună...

— Când a fost asta? întrebă Minda.

— Prin iarnă, cred... sunt vreo șapte-opt luni de atunci... mi-a spus că te cunoștea, te întâlnise în repetate rânduri la o cunoștință comună, un inginer radiofonist sau așa ceva... Crevescu sau Teodorescu...

— Nestorescu, corectă Minda, și tehnician obscur, nu inginer...

— Nu știu, nu-mi amintesc numele... i-am spus că suntem logodiți și, spre uimirea mea, ea a râs, crezând că glumesc, apoi s-a indignat de-a binelea, spunându-mi că fac o mare greșeală... n-am vrut să-ți spun, ca să nu te indispun, și nici nu știam că vă cunoașteți...

— Dar nu mă indispuneai deloc! făcu Minda, într-adevăr indispus. Am întâlnit-o doar o singură dată, când...

— De ce îmi dai amănunte? întrerupse Ludmila, zâmbindu-i cald, victorioasă. Dacă vrei, încheiem discuția, mi se pare că m-am pierdut în amănunte...

— De ce? făcu Minda, recâștigându-și buna dispoziție. Să vorbim cu cât mai multe amănunte... vasăzică era indignată că...

— Da, îmi spunea că te cunoaște bine și că... Ludmila ezită surâzând, apoi continuă, râzând tot mai tare, mai nestăpânit, de cele ce spunea: Și că nu ești demn de mine, așa spunea ea, că ești un găunos, un individ „căptușit de fraze", este expresia ei, un fel de doctor șarlatan, la modă, cu o „morgă de tinichea", o altă expresie a ei... mi-a dat apoi telefon și s-a invitat la mine. Deși îmi vorbea în acest fel, nepermis și profund ridicol despre tine, îmi făcea plăcere s-o revăd, își păstrase de atunci, din

primele clase de liceu, când eram colege şi prietene, o anume prospeţime, un anume neconformism...

— Sunt profund interesat ce numeşti tu nonconformism? întrebă Minda uitându-se semnificativ la Ceea.

Ludmila îl privi o clipă deconcertată, apoi făcu cu mâna un gest uşor, de parcă ar fi vrut să alunge o undă de fum care se mişca prin încăpere:

— Îi acorzi prea multă importanţă... dar de ce mă întrebi de ea? spuse ea, ridicându-se şi făcând câţiva paşi prin încăpere.

— A venit de vreo două ori la specială şi m-a agasat, apoi la clinică, cu un telefon insolent, răspunse Minda, nu ştiu cum de-a ajuns să afle...

— Eu i-am dat numărul şi i-am spus cui să se adreseze... spunea că e ceva grav şi...

— ...Şi voia să-l consulte pe „doctorul şarlatan"! Nu-i aşa?

— De ce? replică Ludmila. Deşi, într-un fel, e adevărat, a ţinut să se explice de ce te caută, îmi spunea că a auzit că eşti în posesia unor medicamente străine...

— Sau în legătură cu anumiţi misiţi de medicamente, nu-i aşa?

— Da... recunoscu ea, râzând stingherită, mereu amuzată de întreaga discuţie, privindu-l uneori, în fugă, pe Laurenţiu care părea că ascultă altceva, nu discuţia lor, deşi îi privea, surâzând. Da... în alţi termeni, dar era interesată de un medicament... un fungicid, parcă, era vorba de o micoză, sau aşa ceva...

— Iată un frumos portret, ce zici? se întoarse Minda spre Laurenţiu. O „morgă de tinichea", şarlatan de medicamente sau „medic şarlatan", cum era de fapt?

Minda se adresase acum Ludmilei, dar ea râdea de felul în care el se prefăcea că îl amuză toate astea, precum şi de acele epitete atât de nepotrivite, perfect nepotrivite, şi care tocmai pentru asta stârneau râsul.

— Dacă ai vedea-o, continuă Minda spre Laurenţiu, mică, dolofană, o femeiuşcă în toată legea, trivială, francă, perfect echilibrată, aproape agresiv echilibrată...

— De ce te răzbuni acum în felul acesta? întrerupse Ludmila, care râdea și ea. Ce legătură au toate astea...

— De ce să mă răzbun? spuse Minda, ridicând sprâncenele. Dimpotrivă, lucrurile astea sunt interesante la culme... tu însă, dacă te-au amuzat epitetele ei, de ce nu mi-ai spus nimic... de ce mi-ai ascuns, nu-i aici, oare, începutul unei... credințe, unei îndoieli?!

— Nu ți-am ascuns nimic! replică Ludmila, mai hotărâtă acum, pentru că râsul ușor cu care Minda își subliniase ultimele cuvinte o intrigau. De fapt, ea nu vorbea despre tine. De la primele cuvinte, atât de nepotrivite, mi se părea că vorbește despre o altă persoană și am pus-o să mi te descrie fizic. Erai tu, într-adevăr, deși avea și aici felul ei cu totul particular de a te vedea... ha, ha! Fabian și-a păstrat originalitatea, deși totdeauna mi s-a părut puțin excentrică... nu ți-am spus pentru că era total nesemnificativ, pentru că... intuiam reacția ta de acum. Una din calitățile tale majore e aceea de a trăi cu gravitate existența, precum și propria ta existență... dar tu conferi gravitate uneori și unor amănunte nesemnificative și atunci devii tu însuți ridicol...

— Se poate, se poate! murmură Minda și pe față i se putea citi buna dispoziție.

— De altfel, continuă Ludmila, totul era atât de nepotrivit cu tine, încât devenea ridicol, amuzant, hazliu. Este evident, ea nu te cunoaște deloc și repetă, probabil, părerea cuiva despre tine, a vreunui coleg mărunt și invidios, sau...

— Nu cred, întrerupse doctorul, a avut posibilitatea să mă cunoască, și încă destul de bine. Ți-am spus că am cunoscut-o la Nestorescu, un tehnician radio-electronist foarte priceput, la care m-am dus cu pick-upul care trebuia controlat. La acest Nestorescu, care locuiește singur, împreună cu mamă-sa, într-o casă destul de mare, se adună uneori tot felul de lume bizară. Colegi, ingineri sau avocați, dar și antrenori de rugby, dansatoare de la Operetă, secretare de instituții pompoase, studente la Arhitectură... Odată am întâlnit acolo și un ofițer superior, care era însă în civil. Toate astea, constatate în câteva vizite, necesare, cu aparatele

mele electrice, pe parcursul a câțiva ani, și din cele ce-mi spune el... de altfel, nu se întâmplă nimic neîngăduit acolo. Se vine, se bea o cafea excelentă totdeauna, pe care el o primește de undeva, din străinătate, servită de mama sa, o femeie grasă, cu o expresie tristă, și se ascultă muzică de jazz, de bună calitate, de la Benny Goodman și Bing Crosby până la Oscar Peterson, Bill Evans, Dave Brubeck, Miles Davis, Bob Dylan, free jazz, fără pop și muzică de dans, lucru în care gustul meu se potrivea cu al lui Nestorescu. Năvala aceea de lume atât de diferită mă alunga însă, de fiecare dată, și nu m-am dus niciodată la el fără să am nevoie de el. El, Nestorescu, nu-mi ia bani pentru reparațiile pe care le face, și pentru acest lucru îmi creează o serie de neplăceri, de incomodități. Nu pot să mă duc la altcineva și, în general, deși i-am făcut câteva contraservicii, voi știți, ideea de a-i fi cuiva obligat, atunci când poți să-l plătești, foarte simplu, e teribil de sâcâitoare. Ei bine, cu o asemenea ocazie am cunoscut-o și pe „doamna" Mia Fabian, care venise „să bea o cafea" și care părea în relații foarte amicale cu un fel de avocat cu studiile neterminate, un tip înalt, distinsoid, de-o mizeră eleganță sau de-o disperată eleganță, nu știu, un fel de Gregory Peck de pe aici, dintr-unul din satele din jurul Capitalei. Nu erau decât ei doi, afară de Nestorescu și de mine... de fapt, nu era niciodată prea multă lume deodată acolo, dar diversitatea obositoare a celor care veneau acolo mă indispunea, mă alunga, chiar atunci când aș fi vrut să mai întârzii încă o jumătate de oră, cafeaua lui, repet, și instalația sa de „hi-fi" sunt unice... Eu sunt un ins greoi în relațiile mele private, neplăcut de greoi... epoca noastră, se pare, cere un tip psihologic mult mai mobil, insul capabil necontenit de relații noi, psihicul flexibil, mobil, apt de-o mare varietate de adaptări psihice, în conformitate cu noul relief psihologic al lumii, cu călătoriile rapide, cu mijloacele de comunicare atât de perfecte, cu această planetă care se micșorează îngrijorător. Eu, în privința asta, sunt un neadaptat și doresc să rămân astfel... eu am cultul unui sau a doi prieteni, aceiași pentru un deceniu, cel puțin, și-apoi eu nici nu am timp să cunosc mereu indivizi noi,

să mă adaptez intern la tot felul de psihologii variate... dacă mă duc undeva, îmi place, în genere, să întâlnesc cam aceiaşi oameni, pe care să-i pot cunoaşte, aprofunda... bineînţeles, şi ei pe mine, să cultiv legături durabile, de profunzime. E, de altfel, foarte incomod să te tot prezinţi unuia şi altuia şi să-i ajuţi să te pătrundă, să te intuiască şi alte prostii de felul acesta, prietenii americane cu o spumă de conversaţie franţuzească. Mie-mi face plăcere să mi se cunoască în mare tabieturile, preferinţele, tipul meu de reacţie, de a gândi... asta e ceva comod şi practic, în acelaşi timp, practic într-un sens adânc, în sensul cultului unei relaţii, al unei afecţiuni reciproce... aşa cum sunt împotriva celor care schimbă femeile, inşi incapabili să aprofundeze un sentiment, inşi care nu cunosc confortul unui sentiment care să-i învăluie adânc...

(Ludmila îl asculta cu un surâs uşor, pentru că felul acesta de a gândi al lui era exact ceea ce dorea ea de la el, ancora ei aruncată stabil în fiinţa lui, astfel ea îl recunoştea rapid şi total, acest ins „demodat" şi stabil trebuia să fie prietenul ei de o viaţă, soţul ei. „Suferim amândoi de aceeaşi infirmitate – gândea ea ascultându-l, cu o ironie falsă, satisfăcută adânc –, suntem amândoi anacronici timpului nostru, prieteniei americane... speriaţi de facilitatea atâtora de a lega mereu noi relaţii, de a se adapta, aproape zilnic, la noi şi noi feţe... Ceea e la fel? Probabil că da, un greoi, la rândul său, altfel..." Ciudat, să-ţi auzi propriile-ţi gânduri, nici măcar gânduri, ceva mai adânc, exprimate de altcineva! Da, şi dacă luni în şir, ani în şir, cineva îţi exprimă mereu, cu exactitate, propriile tale... nu idei sau, mai bine, *idei ale fiinţei*, cum să nu-l recunoşti, să nu ţi-l apropii, să nu-l păstrezi, cu un fel de egoism chiar, un egoism necesar, un fel de altruism faţă de propria ta existenţă... Şi Ludmila tresări şi zâmbi încă o dată, pentru că Minda, în clipa aceea, ce ciudat, pronunţa şi el cuvântul „egoism".)

— ...Da-da, spunea el, eu recunosc sunt un egoist, dintr-un fel de egoism fac toate astea. Ca să revin însă la această Mia Fabian, în după-amiaza când am cunoscut-o (singura şi ultima

oară, afară, bineînţeles de săptămâna trecută, cînd mi-a făcut onoarea să mă caute ca s-o pun în legătură cu contrabandiştii de medicamente...), ei bine, în după-amiaza aceea, asta se întâmpla cu aproape doi ani în urmă, nu ştiu cum s-a făcut, am vorbit foarte mult şi despre multe cu acel avocat cu părul lins. Lucrasem intens o săptămână întreagă, în laborator şi acasă, fără să văd aproape pe nimeni, şi Nestorescu şi cei doi musafiri ai săi erau primele feţe pe care le întâlneam. Cred că am avut un puseu adolescentin, în orice caz m-am trezit deodată vorbind, am vorbit despre Renaştere, câte ceva despre amintirile mele din Italia şi marea emoţie care mi-a dat-o descoperirea sculpturii de dinainte de Michelangelo, Verrocchio şi Donatello, din care se găsesc câteva piese magistrale la Muzeul Bargello din Florenţa şi care nu numai că explică apariţia lui Buonarotti, dar îl depăşesc în rafinament şi în modernitate. Apoi despre *le nouveau roman* şi despre arta abstractă, în general, şi-apoi, nu ştiu cum, despre prof. Victor Papilian, pe care l-am cunoscut, şi cenaclul său literar de la Cluj, despre afinităţile mari pe care le au oamenii profesiunii mele cu literatura şi arta, care însă, din păcate, astăzi abia se mai remarcă pe ici, pe colo, într-un mod cu totul izolat, semănând mai mult a diletantism decât cu o nevoie profundă, autentică, sistematică, cum era la noi înainte de război... Pe scurt, m-am pomenit debitând o grămadă de stupidităţi inteligente, nelalocul lor în faţa celor doi străini, a avocatului şi a femeii aceleia durdulii, în timp ce Nestorescu, care şi el e un durduliu, meşterea la masa sa plină cu sute de piese mărunte, ascultându-mă cu capul plecat pe un umăr, surâzând uşor, din vanitate satisfăcută, probabil, că în casa sa se aud astfel de lucruri... *şi* astfel de lucruri! Am vorbit aproape o oră numai eu, şi deodată m-am uitat în jur, zăpăcit, realizând unde mă aflu. De altfel, e evident, iată cu ce impresie a rămas amica ta, „nonconformista", cum îi zici tu! Trebuie că lucrurile alea despre Renaşterea italiană i se păreau foarte dubioase... probabil că îşi închipuia că am venit acolo să plasez nişte medicamente străine şi făceam un preambul viclean, vorbind despre colajele lui Severini şi ale lui Kurt

Schwitters, sau despre fascinanta pictură *L'Estaque* a lui Braque, deși perioada lui cubistă nu m-a încântat niciodată prea mult!...

Minda începu să râdă, contagiat de cei doi, care râdeau în voie.

— Ce copilăros ești sau te prefaci! spuse Ludmila, apropiindu-se de el și atingându-l ușor cu mâna ei subțire, foarte îngrijită, pe păr. Parcă tu voiai să le comunici celor trei de acolo ceva?! Precis că i-ai speriat, i-ai neliniștit puțin... cât despre părerea pe care și-a format-o Mia Fabian, ea n-are nici o legătură cu sporovăiala ta deplasată, care nu era, probabil, decât un fel de monolog! Ea a fost și rămâne o ființă practică și, în prețuirea pe care mi-o poartă, voia să mă avertizeze...

— Poate voia să-și bată joc de tine! spuse Minda.

— Te înșeli! Cum poate un om cu inteligența ta să fie atât de subiectiv, atât de prost?! Nu-ți poți închipui că există undeva, cineva în fața căruia „marile tale merite" să nu sclipească sau, mai grav, să provoace o impresie detestabilă? Cum poate un practician ca tine să fie atât de puțin practic, atât de neexperimentat... sau poate atât de vanitos, de ridicol de vanitos?!

— Eu nu sunt un practician! mormăi Minda. E interesant, adăugă el încet, ea voia să te avertizeze...

— Vorbiți prea mult despre femeia asta! spuse Ceea. Astfel de neînțelegeri se întâmplă curent... și mie mi s-a întâmplat de câteva ori să fiu luat drept altul! Odată, țin minte, acest lucru mi-a produs chiar plăcere, era un sentiment al imposturii autentic pe care nu l-am încercat niciodată înainte! Era ca o furnicătură plăcută, ca un sfert de oră de chiul de undeva, un fel de incognito în propria-ți piele, ceva delicios...

— Da-da, făcu îngândurat Minda, dar cu atâta violență!...

— Dar e perfect hazliu! spuse Ludmila, apropiindu-se de fereastră, absentă sau plictisită deja de temă. Adăugă totuși: Nu realizezi ridicolul întregii ei revolte? Are haz pentru că părerea ei despre tine se opune perfect firii tale... defectele pe care ți le atribuie se opun perfect calităților tale, e un fel de caricatură involuntară... ceva extrem de comic!

— ...Da, ai dreptate! spuse Minda şi, ridicând ochii, o privi o clipă uimit pe Ludmila, mai bine zis fixă uimit spatele ei, căci ea continua să se uite pe geam. Da, e ceva perfect opus! Fascinant, nu-i aşa? Cu totul fascinant, nu-i aşa? şi el întoarse capul privindu-l pe Laurenţiu.

Acesta dădu din umeri:

— Chiar fascinant... nu cred. Ludmila are dreptate, e comic, e hazliu... faptul că există aşa ceva, un om în care tu te poţi răsfrânge astfel...

— Dar bine... făcu Minda cu un început de exaltare, ea, această femeie, există, e reală şi e sinceră! În ochii ei, pentru ea, eu exist astfel, nu? Inteligenţa mea e platitudine, cunoştinţele mele sunt dubioase, cariera mea e o şarlatanie, nu?!

— Sigur că da, dragule! spuse Ludmila, întorcându-se şi reîncepând să râdă văzându-i figura uimită. Realitatea e comică, nu? Ce credeai, că te reflecţi în ochii tuturor femeiuştilor ca un fel de doctor Faustus, combinat cu Don Juan?!

— A, nu, nu, murmură Minda, întorcând capul, nu, bineînţeles că nu... dar aici e altceva... sau...

Cum doctorul nu părea că vrea să mai adauge ceva, Ludmila începu, cu multă însufleţire, să povestească despre o expoziţie de ceramică şi obiecte ţărăneşti, făcute din lemn, pe care o văzuse cu o zi înainte. Ceea îi răspunse ceva şi, nu se ştie cum, se ajunse la cuvântul: cinic.

— Ăsta e unul din cuvintele care şi-au pierdut înţelesul! îl auzi Minda spunând. Şi, în mod reflex, întrebă:

— Ce cuvânt?

— Cinic. E un cuvânt total devalorizat, a început să prindă cele mai contradictorii sensuri. Nu mă refer, bineînţeles, la cele din dicţionare, care n-au nici o influenţă asupra limbii vorbite... cinic a ajuns să însemne un ins impertinent sau unul care nu se formalizează prea mult de uzanţe. Cinic înseamnă pentru unii şi escroc sau, direct, sadic. Sensul lui adevărat e, ciudat, foarte rar întrebuinţat. Şi e curios că...

În clipa aceea sună telefonul. Minda voi să-l scoată din priză, dar Ceea îi făcu semn să vorbească și, după o secundă de șovăire, doctorul ridică receptorul. După câteva clipe de ascultat în receptor, îi privi nedumerit pe ceilalți doi, care tăceau, apoi dădu din umeri și spuse:

— Bineînțeles... bineînțeles! Să ne dăm o oră... ce, ești jos?... Bine, dar... a, nu-nu... mă rog, cum vrei, deși... da, mă rog, dacă e atât de necesar!... Da, urcă... nu-nu, poți să urci! Mă deranjezi, râse doctorul ușor crispat, dar dacă vrei neapărat... urcă!... Ceva plicticos, se scuză el, așezând receptorul, ceva total plicticos și neașteptat: cineva pe care nu l-am văzut de aproape douăzeci de ani, Bibi Medoia, un fost coleg de liceu... ce stupid! Stupid, de altfel, sunt și eu, el e pe undeva în provincie, inginer sau așa ceva, și, probabil, felul ăsta de a năvăli arată trepidația vieții adevărate nefalsificate... antisnoabe! Sunt curios, acum că tot vine, cum arată? Era mic, subțire, cu un păr moale, feminin, ondulat, un individ plin de farmec, câțiva ani am făcut un cuplu. Era un mare amator de muzică clasică, mai bine zis era colecționar de discuri, avea tot ce e mai important din Bach, Beethoven, Brahms etc., concerte, simfonii, la el am auzit primele partite pentru vioară solo de Bach, cu Enescu, și toate astea implicau un veritabil eroism, erau discuri de ebonită, și o simfonie beethoveniană atârna vreo zece chile... Ha – râse doctorul, deodată binedispus, părând că nu bagă de seamă figura contrariată a Ludmilei, care își vedea distrusă după-amiaza ei –, Bibi Medoia! Tatăl său, ceva șef de birou la Administrația Financiară sau așa ceva, a fost arestat peste noapte, nu se știe pentru ce, și săracul Bibi a făcut tot cursul superior al liceului și facultatea cu spaima în suflet, cu hainele jerpelite, mutându-se la cămin, întreținut vag de o mătușă de-aiurea. Am auzit apoi că tatăl său a supraviețuit, s-a întors și... n-am ce să fac, trebuie să-l suportați!...

Capitolul IV

Laurențiu încercă să spună ceva, apoi Ludmila, nimic nu se lega însă. Toți trei așteptau crispați să se întâmple un lucru neplăcut, nedorit, de neocolit, sosirea acelui Medoia care își revendica un drept pe care nu-l mai avea de mult, dacă îl avusese vreodată, care venea sub forma unei stafii... o stafie corpolentă, cu picioare scurte (se văzu atunci când intră), excesiv de gălăgios, cu o sticlă de lichior ieftin în mână, chel, fără urmă din acel păr mătăsos de care amintise doctorul, cu un cap gros, rotund, răsuflând zgomotos pe nările mari, păroase, cu brațele scurte, rotunde și tari, cu doi ochi albaștri, limpezi, surprinzători, atât de nepotriviți cu el însuși încât erau mereu uitați de îndată ce-i părăseai figura și care reapăreau apoi ca un miracol nedorit, nepotrivit, un miracol de prost gust. Se simți obligat, de la început, să vorbească mult, ceilalți făcură la fel, vrând să-și ascundă antipatia spontană care-i cuprinsese față de musafir. El se simțea stingherit față de propria sa realitate așezată brusc în fața celor trei siluete străine, distante, grețos de politicoase, jignitor de manierate, de distinse, de ireale. El însă, Medoia, era extrem de real, brutal de real, concret, pe măsură ce amfitrionii își pierdeau tot mai mult din substanță, din realitatea lor puțină, cedându-i-o (așa părea!), renunțând la ea ca la un lucru, ca la un obiect excedentar, una din acele poveri de care abia aștepți să scapi, ca de-un coșmar sâcâitor, de isteria stinsă a gesturilor mărunte, necesare, de neocolit, a surâsurilor repetate aruncate

în gol, cu oboseală definitivă a buzelor, murdărite astfel. Minda propuse un vin, din cel din care beau el și Ceea (Ludmila nu bea), un vin adus de el, cu propria sa mașină, din jurul Tulcei. Musafirul privi însă de departe, bănuitor, vinul și-l întrebă pe doctor dacă n-are „ceva tărie" în casă. Minda aduse o sticlă de horincă ardelenească și una de coniac „5 stele". Medoia, după o scurtă șovăire, opină pentru coniac, dar când Minda umplu un pahar, musafirul adăugă: „Lasă și sticla aici, pe masă!", și gazda se supuse, surâzând, simțind însă, peste umerii săi, figura Ludmilei care îngheța.

— Îți amintești de... Cutare? întrebă musafirul.

Era răsturnat comod în unicul fotoliu de piele al încăperii, după ce sorbise jumătate aproape din paharul de coniac aflat în fața sa în felul acela specific în care beau oamenii obișnuiți să bea cu regularitate, și anume: lichidul se topește miraculos la atingerea buzelor doar, niciunde nu se simte sau nu se vede, alunecarea undei fluide pe traiectul gastric, gura nu trădează nici ea, în vreun fel, lichidul conținut, doar nările se umflă ușor, abia vizibil, de parcă ele l-ar aspira, cu o ușurință plină de haz. Expresia feței nu trădează nimic ca la nebăutori, unde ochii se îngustează sau se crispează, gâtul emite un fel de sunet gâtuit, sufocat, iar întreg trupul are o abia simțită revoltă amuzată împotriva violenței alcoolului. Nu, aici nu se întâmplă nimic, absolut nimic. Peste tot e liniște, relaxare, calm, aproape absență, de parcă gândul ar fi concentrat în altă parte, asupra unor treburi evident mai importante, iar când paharul din care lichidul, cum spuneam, s-a evaporat miraculos, parcă pe un alt orificiu decât pe cel indicat, e golit, și când toată lumea privește cu o anume stupoare recipientul gol, singurul spirit liniștit e tocmai cel în care s-a vărsat – sau s-a „aspirat" – acel lichid violent și periculos. El privește în jur senin sau reîncepe să vorbească despre ceva cu haz sau nu, chiar abordând sau continuând un subiect grav, așezat, neobservând nimic deosebit, nimic schimbat, nici în el, nici la ceilalți. Astfel că privirile lor amuzat-speriate, gurile lor contractate, toată mărunta lor agitație te poate face foarte bine să

crezi că în ei s-a vărsat de fapt lichidul acela roșietic sau alb-cristalin, oricum, mai degrabă în ei, atât de neliniștiți și de crispați, decât în bărbatul acela grav și demn, liniștit-demn, care își toarnă cu seriozitate un alt pahar, până la vârf (în disprețul liniștit al etichetei care cere ca orice pahar să fie umplut doar până la jumătate sau pe trei sferturi), și din nou făpturile acelea atât de neliniștite din jur încep să se agite, deși paharul e încă plin, atât de „frumos-plin", s-ar putea spune, și atunci ești cu adevărat tentat să crezi că oamenii aceia sunt cu mult mai lași decât cel ce bea cu adevărat. Îl bea oare cu adevărat?! Nimic nu lasă să se vadă acest lucru, această „realizare" s-ar putea spune. El rămâne în continuare același, vorbește calm, binevoitor, își șterge din când în când ca orice om serios transpirația de deasupra buzei superioare și de pe bărbie, cu palma mâinii drepte, într-un gest scurt și foarte îndemânatic, pune picior peste picior, vorbește mereu, bineînțeles nu uită să râdă acolo unde trebuie, pufăie pe nări acolo unde trebuie – evident, acolo unde consideră el că se potrivește, că se „cere" –, tresare apoi și se îndreaptă din fotoliul său pentru că a uitat să-și reumple paharul (cu câtă siguranță urcă lichidul roșietic până sus, amețitor de sus, o infimă fracțiune dintr-un centimetru îl mai separă de buza subțire de sticlă), se reașează apoi la loc, fără să bea imediat, a, nu, cu o indiferență, cu o nonșalanță de parcă ar fi umplut pur și simplu paharul altuia, ajutând gazda atât de neîndemânatică în oficiile sale și... ciudat, încet-încet se liniștesc și figurile crispat-neliniștite din jur, alcoolul acela puternic, e evident, și-a făcut efectul. Bineînțeles, din nou asupra lor, mereu asupra lor, i-a amorțit, le-a trezit un mic zâmbet ambiguu și stingherit pe figură, care a șters spaima aceea măruntă și caraghioasă, o spaimă nelalocul ei, fără motiv. Conversația poate continua acum, în liniște, cu toată seriozitatea necesară, și domnul acela „*trapu*", cu toate semnele unei vitalități sută la sută, aruncă și el o privire scurtă, circulară, satisfăcut, în fine, că toată lumea se poate dedica, se poate concentra, intelectual și moral, asupra temei în discuție. Teama aceea diletantă, puerilă, de alcool a dispărut, el a urcat

repede și voios în vasele comunicante ale făpturilor din jur și i-a anesteziat ușor, scoțându-i din sâcâiala măruntă și atât de burgheză a atâtor triviale inhibiții. De-acum înainte, ei vor putea cu toții împreună să dezbată atâtea idei mari și captivante, atâtea probleme cu adevărat majore pe care secolul nostru le pune în fața atâtor oameni cu simțul răspunderii, a unor inși care nu vor să se „strecoare", să se „fofileze" pur și simplu, ascultând doar de meschinele imbolduri ale instinctului de conservare. Nu, hotărât că nu...

— ...Îți amintești de Cutare? spusese Medoia. (Cutare purta numele de Sârbu.)... S-a însurat a doua oară și s-a transferat la Turnu-Severin. Copil bun, tot așa vorbește, parcă trage unul un dulap, pe podele, dar... apropo, pe Eremia l-ai mai văzut? Nu? A, e mare acum, e directorul bibliotecii județene din C, tâmpitul ăsta care în tot liceul făcea comerț cu romane polițiste! Dar, mă rog, ăsta-i drumul culturii, poate că... se zice că lectura amestecată dă precocitate! Mă rog! Eremia s-a ajuns însă, pezevenghiul, are în total opt bibliotecare în subordine, și asta numai la centrală! Mai pune și filialele! Și nici una peste treizeci și cinci! Din când în când, așa mi-a spus, mai pasează câte una și vreunui tovarăș de la Consiliul Popular sau la Județeană, asta, bineînțeles, pentru o alocare suplimentară de fonduri pentru carte, nu mare, una mică-mică, dar iată că depozitul de cărți se mărește și tot mai mulți oameni ai muncii, nu așa... Eremia, copil bun! Are soție, doi copii, e la fel de grăsuț ca în liceu... m-a întrebat de tine, zău! „Eminența noastră cenușie ce-o mai fi făcând?!" mi-a spus, credea că eu te-am mai văzut, știe că eu mai umblu prin București. Nu știu de ce-ți spune așa! Cine știe ce și-o fi închipuit el că înseamnă „eminență cenușie"? Nu-i nimic, trebuie lăsat la locul lui, e un copil bun! Apropo, chestia, scandalul cu Vuia?! Formidabil... Fii atent, copile! Vuia ăsta – se adresă Medoia binevoitor și spre ceilalți doi – era un individ frumușel încă din liceu; avea voce frumoasă, tenor parcă, își lăsase din clasa a VI-a o mustăcioară mică, englezească, mai avea, ții minte, un pardesiu foarte bine croit dintr-o stofă englezească pe care-l purta foarte calm, până târziu, în vară, mă rog... când trecea pe sub ferestrele

Liceului de fete „Iulia Hasdeu" (acum îi zice numărul doi, probabil că nu e ceva în regulă cu bătrâna), era cutremur mare. Pentru că a rămas de două ori repetent din cauza lui Simu, la istorie deci, Vuia și-a pus în ambiție să se facă profesor de istorie și a reușit, al dracului! A intrat și în partid și a fost repartizat de la început chiar în oraș, îți dai seama ce bucurie pe babacii lui, să-l știe pe copilaș lângă ei, nu înotând cine știe prin ce noroaie!... *Bref*, s-a aranjat Todică și la liceul nostru și la cel de fete, și la amândouă la cursul superior, și cu toate că era a treia oară divorțat și a treia oară însurat, le-a intrat pe sub piele și la unii de la partid și l-au numit instructor pe linie de partid cu liceele, sau așa ceva... În orice caz, stătea bine, cânta frumos, și-a cumpărat mobilă, elegant, parfumat, mă rog, când venea un străin prin oraș sau la câte o masă comună, nu-ți era rușine când te uitai la el! Nenorocirea însă a făcut că profesorii trebuiau spre sfârșitul anului să dea meditații, gratuite, bineînțeles, la elevii corijenți sau și la ăilalți, dracu' să-i ia, *bref*, Todică, săracu', a fost prins cu o fată dintr-a X-a într-o sală de clasă, numai ei doi, singurei... sau nu, ea, fata adică, a vrut să-și facă raclaj în luna a patra sau a cincea, și toată chestia a ieșit la iveală, ea a plâns și a spus că de la meditație adică... pe scurt, o nemernică, care a pus ochii pe el, o copilă din astea de azi, emancipată, și prin luna a șasea, Todică a trebuit să se cunune cu ea (se pare că era tocmai în divorț și de cea de-a treia nevestică), așa că s-a potrivit bine. Numai că ticăloșii ăia l-au dat afară din partid și l-au și trimis nu știu unde dracu', la țară, i-au luat diploma sau l-au amenințat doar că i-o iau în caz că la alte meditații, nu așa... sau dacă divorțează de fosta elevă, habar n-am! Acum, săracu' Todică bate drumurile la București cu memorii, se pare că a fost și un fel de lucrătură, știi cum sunt invidiile în provincie, deși recunoaște că a ajutat și el cu ceva... are pe nu știu cine, el zice că are un ștăbuleț, care i-a promis că, dacă... prostii! Ce modă și asta, acum, cu meditațiile?! Pe vremea noastră, elevii trebuiau să învețe ca șobolanii, și care nu, îl lua mama dracului!

Aşa, mă rog, o întinzi de-acasă, zici că mergi la meditaţie, mai apare şi câte-un profesoraş cu un raglan frumos, parfumat, inteligent!... Todică mi-a spus că Tarcău, directorul adjunct al liceului nu ştiu cum îi zice, face chestia asta cu meditaţiile de ani de zile şi nimeni nu... ştii, acolo e şi seralul, şi Todică îmi spunea că Tarcău ăsta, precum şi directorul, Julzan, au împărţit diplome la inşi cât de cât reprezentativi de pe la Consiliul Popular, OCL, mă rog... din localitate, încât poate să dea meditaţii până la anul două mii şi tot nu... ştii că a venit o dispoziţie ca să-şi completeze studiile, altfel îi zboară, aşa că îţi dai seama... nu mai merge aşa, să fii cu trei clase şi să răspunzi de nu ştiu ce sector. Diploma, tovarăşe! La învăţătură! Cine nu-şi completează studiile, afară! La munca de jos! Fără pardon! Aşa că... îţi dai seama!... Ştefănel, săracu', ştii că e nebun... e la fel ca acum cincisprezece ani. Familia a crezut la început că e din cauza femeilor, adică din cauza abstinenţei sexuale, şi i-au adus o ţigancă, una Ghizela, promiţându-i că, dacă se culcă cu Ştefănel, şi, bineînţeles, se înzdrăveneşte cât de cât, îi transcriu o jumătate de casă pe numele ei... săracu' Ştefănel! Era unul dintre cei mai buni din clasă, colabora la *Ziarul ştiinţelor* încă din clasa a II-a, ierbare şi insectare ca el nu mai avea nimeni! Şi la facultate, la Chimie industrială, până în anul trei, când l-a lovit nenorocirea, se pare că făcea foarte bine faţă! Pe Ghizela aia, însă, nebunu' a dat-o afară, se apropie, ca şi noi, acum, de patruzeci, e cast şi aşa va rămâne până la sfârşit, stă într-o cameră dosnică, întunecată, şi când vin să-i aducă mâncare, se ascunde sub masă şi trage peste el faţa de masă, ceva lucrat în casă, cu franjuri... săracu' Ştefănel, tu ştii că eu am fost prieten cu el, îl admiram, eram convins că va ajunge o celebritate în viaţă! Păcat! Mai bine i-ar sta tovarăşului profesor Vuia să-şi tragă faţa de masă cu franjuri peste cap, dar uite, vezi... Dumnezeu are planurile lui!... Pe Joloncovschi l-ai mai văzut? Ţii minte, el a fost deportat în Bărăgan, cu familia... cum, nu ţii minte? Cum dracu'... bineînţeles, prin '50, taică-su nici măcar nu era chiabur, sau aşa ceva, era un simplu popă, dar era, se pare, într-o comună foarte

înstărită și... în sfârșit, habar n-am, știi cum era atunci, te lua la plimbare și după cinci ani, în cel mai bun caz, îți cerea sincer scuze, ha, ha! Că a fost o greșeală, știți, o confuzie de nume, cineva ranchiunos, care, nu așa... în sfârșit, bine că s-au terminat și astea! Măcar familia lui Joloncovschi, ai lui Vlad, i-au strămutat doar, le-a luat tot ce aveau și i-a dus nu știu unde, în Bărăgan, unde erau strămutați o grămadă de chiaburi din Banat, elemente ostile colectivizării (era adevărat, se pare, după ce i-a dus, ai văzut ce repede s-a făcut colectivizarea...), și a trebuit, fiecare familie, indiferent, să-și clădească casa, din chirpic, din ce putea, să-și câștige pâinea din munca câmpului, cât era câmp, că mai mult erau mlaștini pe acolo... dar, mă rog, ce, mlaștinile nu pot fi asanate?! Vlad s-a întors, cu ai săi, prin '56, ca și ceilalți, a făcut armata și acum e contabil la spital! S-a însurat, are o fetiță, își face casă acum, n-o duce rău! E la fel ca în școală, sfios, timid, nu bea deloc... zău, mai mult bea nevastă-sa! Copii minunați! Îi vizitez regulat când trec prin oraș, anul viitor ne-am propus să facem împreună concediul la Sovata! E o familie care-mi place, și-apoi eu, mă, eu țiu legăturile cu vechii colegi, cu vechii prieteni, nu m-am distanțat ca tine... carieristule! Ciocoiule! Toată lumea se plânge că ești distant... că nu scrii, sunt unii, cei mai mulți, care nu te-au văzut de douăzeci de ani, prin ziare ce se mai aude de tine... nenorocitule!

Minda râdea, binedispus, Medoia începu și el să râdă, râdeau cu toții

— ...Berețariu, săracu', știi că a murit!... Nu-nu, n-a fost un accident de mașină, a fost un accident CFR, dacă pot să mă exprim astfel... era într-un accelerat București-Timișoara și, undeva, pe la Balota, parcă, trenul și-a luat avânt, într-un mod suspect se pare, la vale, și lumea a intrat în panică, s-a zis că s-au ars frânele și alte prostii... era noapte, și Berețariu, săracu', a sărit de pe scară și a nimerit exact peste un pod, a căzut pe planșeul de beton, de la o înălțime nu prea mare, dar... se zice că nevastă-sa s-a și logodit cu altul! Ce prostie, să te logodești după ce ai fost măritată o dată! O dată în viață te logodești, atunci, la douăzeci

de ani! După aia, gata! Te însori, divorţezi, te-nsori, divorţezi, şi-aşa mai departe, da' logodna o laşi! Nu se face, nu-i frumos! Ce-i asta?!... Eh, ce m-aş mai logodi şi eu o dată, ce zici, bătrâne...?! Câţi copii am? Trei... până acum. Trei fetiţe dulci, minunate, parşive! Le face tata contabile sau infirmiere-şefe sau responsabile de alimentare... trei curviştine mititele, cea mai mare are 9 ani şi e premiantă! Scârbos! Singura condiţie e să treacă clasa, dar, mă rog... mă-sa e cu ambiţiile sociale! Le-am făcut târziu, n-am ştiut cum se face... he, he! Marcu are un băiat care termină liceul! Da-da, Marcu e tehnician veterinar, n-are licenţă ca noi doi, dar câştigă de trei ori cât mine. Umblă să vaccineze câinii şi, cum nu-ş' ce mă-sa ser le dă, mor jumătate din ei, patruzeci şi nouă la sută, cum zice el, şi să vezi ce bacşişuri încasează ca să-i vaccineze numai din doi în doi sau din cinci în cinci, în ultima vreme! I-e şi lui greu, vrea să-şi ia o maşină şi, numai cu salar', ştii tu! Dar ce, parcă tu ştii? Voi, doctorii, parcă nu primiţi peşcheşuri de tot... a, tu eşti universitar, ai dreptate, tu eşti un pârlit de universitar, un pârlit de savant! Eh, ce să-i faci, dacă n-ai vrut să vii la ţară, acolo îţi găseam ceva, aşa, să-ţi tragi zilele de azi pe mâine! La noi nu moare nimeni de foame... cum îi spuneam lui Gicu, deunăzi, ăsta e un coleg de şantier, cu mine: „După ce că ducem mizerie, ne mai şi îngrăşăm, ha ha!".

Medoia continua să pălăvrăgească, binedispus, sticla de coniac din faţa lui, din care bea singur, se golise mai mult de jumătate. La un moment dat, pe neaşteptate, în mijlocul uneia din frazele sale, se întoarse spre Ceea, despre care probabil că avea o foarte vagă idee cam cine ar fi putut fi, şi-l întrebă:

— ...Noi ne-am luat cu ale noastre şi am uitat că... eu am intrat aici pe o discuţie, cred... ce vorbeaţi?!

— Noi? făcu Laurenţiu, surprins şi roşindu-se ca un licean. Vorbeam despre cinism!...

— A! făcu Medoia, privind cu discretă duioşie sticla din faţa sa, lăsându-se înapoi, pe spătarul fotoliului. Despre cinism... Interesant!...

Mai făcu de vreo două ori: „Interesant", mulțumit de sine însuși, absent, apoi întrebă din nou, de data asta fără să se obosească să privească pe cineva anume, ci, tot așa, cu bunăvoință, privind în gol:

— Asta e la modă acum... pe-aici?!... Vreau să zic, cuvântul ăsta cinism sau... ce discutați!...

— Nu-nu! se repezi Ceea, impulsiv, și Minda se surprinse privindu-l cu antipatie, pentru că își dădea seama că Laurențiu vrea să fie politicos cu fostul lui coleg. Nu cinism, ci cinic. Tocmai făceam observația că acest cuvânt, mai bine zis sub acest cuvânt se înțeleg astăzi cele mai surprinzătoare lucruri, afară de... vreau să zic, sensul său adevărat, primul său sens. nu e folosit deloc, nu e simțit deloc...

— Da-da... se poate! făcu Medoia, concesiv, moale. Probabil că aceasta era ideea lui despre politețe, așa cum și Ceea avea una, aceea a spontaneității.

Apoi Medoia se întoarse spre Ludmila și spuse, privind-o mieros:

— Și duduia ce crede? Ce părere aveți?...

Și fața lui surâdea ușor, ceva onctuos, o groasă amabilitate se îndrepta spre logodnica lui Minda, și Ludmila înțepeni, în ciuda voinței ei, iar când răspunse, vocea ei suna ca o hârtie:

— Nu vă preocupați de părerea mea! Era o discuție ca oricare alta... o simplă...

— A, spuse Medoia, făcând o mișcare în fotoliul său și un zâmbet satisfăcut i se lăți pe față, duduia nu mă crede apt pentru o discuție așa, mai... à la București! Mai intelectuală, așa...

Minda se crispă auzind a doua oară acel „duduie" pe care el i-l adresase ironic femeii aceleia, Fabian, acum adresat logodnicei sale. Se ridică, trecu în biroul său, reveni, își făcu ceva de lucru cu o sticlă de apă minerală, pentru că voia să stea câteva minute cu spatele la cei trei, sau la cei doi, Ceea și ea, fiecare în felul lui, se crispa acum de dragul său, aveau, probabil, amândoi senzația unuia căruia i se urcă o gânganie pe umăr, lucru pe care musafirul îl simțea. Îi era insuportabilă această senzație de falsă

superioritate care se căscase între musafirul său și cei doi prieteni ai săi, poate chiar între el și celălalt... el nu trebuia să vină, poate, dar acum era aici și ce se întâmpla era intolerabil... deși nu se întâmpla nimic, aparențele erau încă salvate, și tocmai această salvare a aparențelor era o formă a grosolăniei lor, a falsității lor, a celor care trăiau într-un mediu închis, într-o castă, poate, cum sunt atâtea zeci, și, iată, în casta lor pătrunsese o gânganie care... care... poate și el, la rândul lui, își avea propria sa castă... una mai așa, mai de „serie", a inginerilor din provincie, exista oare așa ceva? Cei peste, să zicem, trei mii pe lună, cei care câștigă în jur de cincizeci de mii, cum ar zice Balzac...

— ...Și noi, tocmai spunea Medoia, după ce golise din nou, netulburat, o jumătate de pahar de coniac, fără să ție seamă că în jur nu se bea deloc, avem, bineînțeles, discuțiile noastre... discutăm chiar foarte mult, am un coleg, Molnar îl cheamă, e român, cu toate că numele... ei bine, ăsta citește colosal! Vine de pe șantier și se-apucă de citit! Și tatăl meu, săracul, citea foarte mult... tu l-ai cunoscut pe tatăl meu, nu?! A murit acum câțiva ani...

Și o clipă părea că se va afunda iar în vreo istorioară care se mișca în jurul vreunui fost coleg de liceu, din lumea aceea atât de populată, de pestriță și de vie, care fusese și a doctorului. Tăcu însă, privind mulțumit, îngăduitor, în fața sa, și Minda aduse sticla de horincă și își turnă un pahar plin ca al fostului său coleg, pe care îl dădu jumătate pe gât.

— Ia te uită! făcu Medoia. Bravo! Asta zic și eu că... că știți că pe măsură ce se golește sticla asta din fața mea, mă chinuie tot mai mult părerea de rău că nu am atacat țuica aia ardelenească, ha, ha!

— Nu-i prea târziu nici acum... spuse Ludmila, zâmbind, plictisindu-se. Dacă vreți, vă ținem și noi... adică eu, companie... horinca asta i-a adus-o lui Minda (ea îi spunea mereu pe numele de familie) prietenul său Pupi, de la Cluj...

— Pupi? făcu Medoia, uimit. Ce-i asta?

Şi Ludmila izbucni într-un râs mărunt, care-l crispă încă o dată pe Minda, şi adăugă repede:

— Un prieten, un coleg, doctorul Mărgineanu... un fost coleg de facultate!

— Pupi!... făcu din nou Medoia cu un fel de consternare, şi cu această consternare pe faţă, goli ce rămăsese în pahar, a doua jumătate, bineînţeles.

Pentru că el golea paharul, ceilalţi putuseră să înveţe acest lucru, deja, din două înghiţituri, deşi era un pahar măricel, pe care Minda, nechibzuit, i-l pusese în faţă. Nechibzuit? Da, pentru că un pahar identic îşi luase şi el, pentru horinca lui, ca să nu-l jignească pe musafir, deşi e problematic dacă acesta observase „fineţea" doctorului. Ludmila îşi luă singură un pahar mic, în care Minda îi turnă horincă, şi ea îşi muie buzele, cu ochii sclipind. Chiar şi Ceea dădu pe gât paharul său de vin şi rugă să i se mai toarne încă unul. Medoia îi privea amuzat, îngăduitor ca o cloşcă, pe noii săi prieteni, care se avântau cu atâta bună-creştere, vrând să-i ţină de urât, măcar în acest fel, lui, intrusului. De fapt, doctorul era singurul care bău cu adevărat un pahar din acea teribilă horincă, ce oscila în jur de cincizeci de grade, de „focuri", cum se zicea, dintr-un fel de ciudă disperată şi neputincioasă pe el însuşi şi pe ceilalţi doi, apropiaţi lui, pe care ar fi vrut din suflet să-i vadă plecaţi, încetând să mai joace comedia aceea stinsă a politeţei. El, oricum, nu bea din politeţe, şi, cu acest sentiment, îşi mai turnă un pahar. Medoia îl privea cu un fel de duioşie ironică, iar Ceea spunea tocmai, răspunzând unei fraze a Ludmilei pe care doctorul n-o auzise sau o uitase:

— ...Ce legătură are asta? Aici e vorba de un fel de idiosincrasie faţă de un cuvânt... un fel de antipatie a românului faţă de cuvântul catolic... papistaş sau papistăşesc, aşa cum e întrebuinţat de anumiţi istorici, peiorativizat. Uite, polonezii au o mie de ani de „papistăşism", şi acest lucru nu le-a înmuiat fiinţa naţională, nu i-a înmuiat, nu i-a dezmembrat!

— Acelaşi lucru a făcut la noi ortodoxia! spuse Ludmila, fumând.

— E adevărat, rosti cu un fel de vehemenţă Ceea, dar ne-a ţinut în aria greco-balcanică-slavă! O Grecie însă fără Antichitatea greacă, un slavism fără Dostoievski! Ne-a ţinut, vreau să zic, departe de Occident, de instituţiile lui, de moravurile lui, de cultura lui... eu am fost anul trecut la Cracovia: imaginaţi-vă tot centrul oraşului e un fel de Florenţă, mai mohorâtă, mai nordică, imaginaţi-vă, să creşti, să copilăreşti între asemenea ziduri, să fii dus la biserică, unde să asculţi corale de Händel, Bach, arii din Palestrina, Monteverdi... aceste lucruri se impregnează în individ, determină o societate, creează structuri stabile, clare, cu care nu se pot face compromisuri fundamentale... formează în insul social ideea de libertate, o idee profund europeană, care a dus la laicizarea culturii, la Renaştere, în definitiv... ce atâta teamă de un cuvânt?!

— Nu uita, spuse Ludmila rece, ea nu se aprindea niciodată la astfel de discuţii, la noi ortodoxia asta greco-slavă, de care spui, a adus tiparniţele, a răspândit scrisul tipărit şi limba română...

— Ştiţi ce sunt eu? se amestecă şi Medoia. Eu sunt greco-catolic. Eu n-am semnat...

— Ce anume n-ai semnat? întrebă Minda. Apelul Păcii?...

— Nu-nu! făcu Medoia, punând picior peste picior. Nu mai ţii minte, la noi era o episcopie greco-catolică, care a fost desfiinţată în '48?!

— Nu-i adevărat, spuse Ludmila, Biserica Unită s-a contopit cu Biserica Ortodoxă în '48 sau '49 şi... era de fapt şi o stupiditate să existe două biserici româneşti, care, tocmai, slăbeau unitatea noastră de credinţă, de rezistenţă...

— Vasăzică tu eşti greco-catolic? îl întrebă doctorul, zâmbind, pe Medoia. Eşti unit... unit cu ce?

— Cum cu ce? sări Ceea. Unit cu Roma. Şi eu aş trece astăzi la această biserică, dacă ar mai exista...

— Nu-ţi dai seama, spuse cu gravitate Ludmila, înfiinţarea acestei aşa-zise biserici a fost o deriziune, o încercare a ungurilor de a slăbi rezistenţa românească din Ardeal, uniţi în jurul ortodoxiei, care apăra ideea de naţiune, de...

— Ungurimea papistașă! râse Laurențiu, ridicând paharul, din care uită să bea apoi.

— Da-da! făcu cu seriozitate Ludmila. A fost un grup de preoți, pe la 1800, care, atrași de niște promisiuni sau avantaje materiale oferite de unguri...

— Nu 1800, făcu Medoia, ci 1700, episcopul Atanasie, care...

— Da... spuse Ludmila, privindu-l puțin deconcertată pe inginer. În definitiv...

— ...Și avantajele materiale au fost burse de studiu la Roma, adăugă Medoia, din care s-au întors unii, care...

— Cum, unii? făcu Ceea cu indignare. Micu Klein, Popa Maior, Șincai... Școala Ardeleană, singurul mare curent românesc cultural-politic! Pentru că aceste burse, în loc să dizolve rezistența națională, au întărit-o în mod neașteptat, au adus argumentele originii noastre latine... auziți? Argumentele! Ceea ce visau Miron Costin și Dimitrie Cantemir, ceea ce ei încercau să deducă, să anticipeze, cu modeste argumente filosofice, toponimice, tinerii ăștia care „și-au trădat dreapta credință" au demonstrat, ei au adus dovezile din Biblioteca Vaticanului, istoria cuceririlor Romei, coloana lui Traian etc. Astea nu mai erau intuiții sau semantică măruntă, discutabilă... dovezi, dovezi, o uriașă bucurie: era certitudinea, revelația!

— ...„Marius Chicoș Rostogan"! spuse, râzând, Minda.

— Sigur că da! spuse Ceea cu o înflăcărare deplasată, care-i diminua forța de convingere. Marius Chicoș Rostogan era un european! Un postiluminist, de provincie, poate, dar asta răzbate chiar prin caricatura pe care i-a făcut-o Caragiale, acest *graeculus* care, bineînțeles, nu vedea decât umorul... șarja, peste tot! Dar înaintea lui Chicoș Rostogan a fost Heliade, un oarecare Heliade-Rădulescu, cu mult mai ridicol decât Marius Chicoș, de care însă maestrul, nenea Iancu, n-a mai îndrăznit să se atingă, deși acest pașoptist exaltat și fricos era cu mult mai ridicol decât pedagogul nostru de școală nouă, cu italienismele și cu mantila sa albă, pe care o fâlfâia la Paris, interesându-se discret în scrisori dacă se poate întoarce în țară fără pericol... ridicolul își închipuia, se

măgulea cu ideea că cineva voia să-l închidă! Bineînțeles că era un ridicol, un *caraghios*, cu toții erau niște caraghioși, stârneau râsul și pe vremea aceea, nu numai acum... și-acum îmi vine să mor de râs când citesc: – ...A, bellă ești Dilecto și capellura-ți blondă/ De voluptate peplu, ca crinii lui Amor/ Cu buclele lui Phebu te-ammantă, te circondă/ Electric radioasă... Te acoperă, că mor!...

— Asta-i ceva tipic românesc, să râzi de totul, chiar de propriile tale necazuri, suferințe! Aceasta-i o supapă națională, și în felul acesta am reușit să rezistăm, sublimând în râs, într-un râs autentic, necrispat, ceea ce era fatal... râsul ăsta, șarja asta de care spui, e o dovadă de vitalitate, până la urmă, o formă...

— Nu totdeauna – făcu Ceea, încruntat, bând din pahar din pură distracție –, nu totdeauna! Poate fi și o formă a deturnării unui adevăr prea grav, a unui adevăr care te poate ucide sau... sau schimba!

— Păi asta spuneam și eu... spuse Minda, privindu-l cercetător pe Medoia.

— Nu-nu, replică Ceea, din nou cu o violență inutilă, tu vorbeai de sublimare, de încercarea colectivă sau individuală de a ține piept, de a rezista istoriei, care era uneori absurdă, dizolvantă... vorbeai de o deturnare a atenției, de fapt, a stării de spirit, binefăcătoare poate, precis, nu poate, de cele mai multe ori... dar uite că din toate acestea a rămas râsul, deprinderea asta de a lua totul în râs, chiar și ceea ce nu trebuia... Marius Chicoș ăsta e de fapt Gheorghe Lazăr, care deschide prima școală în București și...

— Haide-haide, făcu Minda, asta am mai auzit-o! Te înșeli. Marius Chicoș e pedantul mărunt, cu ticurile verbale ale...

— Ale cui? Ale cui? strigă Ceea, și Ludmila își astupă ostentativ urechile.

Ei îi displăcea – și avea grijă să o arate întotdeauna – impulsivitatea, violența în discuție a lui Ceea, adolescența sa stridentă, uneori.

— Ale Școlii ardelene, nu?! spuse Ceea. Latinismele lui Laurian, ale lui Massim, italienismele ridicolului Heliade, nu...?!

— Da... bineînțeles că da! admise Minda. Dar șarja lui Caragiale nu e decât o dezinvoltură față de o anume rigiditate, e o ironie la adresa unei forme pozitive în cultură, a unei școli pozitive, prea exaltată însă, care își maimuțărea propriile idealuri... ironia asta a grecului poate e mult mai europeană decât întreaga revelație latino-papistășească cu care au venit... de care...

— Da, bineînțeles... spuse Ceea. Dar Ludmila îl întrerupse:

— Dă-mi voie să spun și eu ceva... și începu să vorbească calm, măsurat, dându-i dreptate, la sfârșit, în mod surprinzător, lui Ceea.

Cei trei mai discutară astfel câteva minute, apoi, într-o pauză, Medoia spuse:

— ...De fapt, toată cearta asta a voastră e o ceartă religioasă... mie religia nu-mi spune nimic... ca om modern...

Cei trei îl priviră o clipă, și Ludmila avu, o zecime de secundă, atâta dispreț în privire, încât Ceea, care simți crisparea doctorului, începu să vorbească repede, în felul lui neplăcut, cu gesturi vii, prea largi, prea iuți, vorbind prea tare și, mai ales, cu o roșeață neplăcută care-i urca repede de pe maxilarul său inferior, mare, pe figura osoasă, țărănească, ajungând până sus, la chelie, invadându-i fața sa urâtă, grea, ca o cască metalică, grosolană, medievală, în care își răsucea gâtul subțire un veșnic postpuberal, cu toate calitățile dizgrațioase ale unui astfel de tip, calități care, în mod ciudat și profund semnificativ, puteau atrage doar un tip ca Minda, orgolios și insultător de sigur pe sine. Ceea vorbi despre piesa lui Al. Davilla, *Vlaicu-Vodă*, unde exista o asemenea dispută religios-politică, și luă partea doamnei Clara, favorabilă catolicismului, victima boierilor până la urmă...

...La vreo două ore după toate acestea, Ludmila plecă, după un schimb de vorbe cu Medoia, chiar cu Minda, Ceea, încurcat, teribil de încurcat, o însoți. Se pare că se răzbunase toată acea sforțare de a fi politicoasă, de a se stăpâni, de a face pe placul unui om pe care îl considera inferior sau, oricum, un intrus, un

ins ce „deranjează", un impostor, cineva care i-a furat o după-amiază ce fusese plănuită una de împăcare, de revedere cu iubitul ei după acea nefericită neînțelegere cu vizita soților Nistor și-apoi cu acel hiatus de câteva zile între ei, în care nu se văzuseră, nu se atinseseră, nu se priviseră în ochi – odihna lor, bucuria lor! –, nu se iubiseră, nu merseseră împreună pe stradă, undeva, oriunde, cu mersul lor și staturile lor ce se armonizau atât de bine, nu se certaseră măcar în acest interval mort și, iată, din pricina acelui „ipochimen", timpul neutru, răutăcios, se căsca în continuare, ca o gură bătrână, știrbă, moluscoidă, răutăcioasă... era o neînțelegere, desigur, mai bine zis o serie de neînțelegeri; prezența lui Ceea la el, deși doctorul știa că ea vine, întârzierea lui Ceea acolo, e adevărat că și ea ajutase la aceasta, săracul Laurențiu voise să plece imediat, dar ea îl reținuse pentru încă un sfert de oră, ca „revederea" lor să fie blând-mediată, prietenul acela al lui trebuia să înmoaie, să îndulcească, să apropie și apoi, bineînțeles, să dispară, să fie ejectat, dat pe scări, râzând, bineînțeles, cu fluturări de mâini, dar, oricum, azvârlit de acolo de propria lor atingere, în sfârșit, de regăsirea lor și a celor o mie de nuanțe și înțelegeri tacite dintre ochii, mâinile, pielea, silabele lor, a senzualității și spiritului fratern ce sărea din fiecare por al aerului aceluia dintre ei, laminat, tensionat până la strigătul gâtuit, până la șoapta pe jumătate ghicită, dulce-nerușinată, vulgară fără vulgaritate, stridentă și brutală în armonia lor, care salva, mântuia totul, care surâdea peste ei doi, deodată puerili, pierduți de-o infantilitate bruscă, dureroasă, panicardă, în imperiul lor, inventat de ei înșiși, de ceva din ei înșiși!... Și-apoi, după toate alea, apăru și inginerul Medoia – Bibi Medoia, ce nume, croit pentru acel personaj! –, insul acela care năvăli între ei tocmai când primele suturi le lipeau ființele și Ceea se mișca deja nerăbdător pe scaun, insul acela cu „drepturile" lui... o catastrofă, evident! Bineînțeles, un fost coleg, un prieten de acum douăzeci de ani, ales la acea vârstă dintr-o colectivitate restrânsă, nu putea să arate altfel; singura lui vină, a lui Medoia, era aceea că „năvălise în după-amiaza ei", și acest lucru ea i-l

spusese, spre furia de moment a lui Minda și uimirea lui Ceea, care se frământa pe loc cu atâta spaimă, roșind atât de violent pe față și pe gâtul său neplăcut de alb, încât Ludmila, deși vorbea repede, mânioasă, era cât pe-aci să izbucnească în râs...

— ...Ce vină să ai dumneata? făcuse ea cu un dispreț ușor, când, la o frază măruntă a ei, o înțepătură (probabil felul acela nestingherit în care provincialul golea sticla de coniac o scosese din sărite până la urmă), el se ridicase cu statura sa sferoidă, masivă, și încerca să bolborosească o scuză („Mă iertați, e vina mea, poate, că...", de fapt, un șantaj sentimental, pentru că se știa în inferioritate și își specula bine acea inferioritate, precum și „dreptul" lui de dinainte de două decenii). Ce vină?! Dumneata n-ai nici o vină, dar nu trebuia să te afli aici, acum, în prezența mea! Aceasta se cheamă tact, lipsă de tact, o sfruntată lipsă de tact, pentru care nici măcar joviala dumitale provincialitate nu te scuză!...

— Ludmila! strigase Minda, nu prea tare, încercând mai mult s-o tempereze cu privirea sa și cu contrarierea sa grav-reținută.

— De ce?... făcu ea și râse, aproape cu politețe, cu farmec, oricum. Domnul Medoia va înțelege că aceasta nu e prea grav, el e un bărbat... sinceritatea mea e un compliment de fapt, o dovadă că îl consider dintr-ai noștri!...

Medoia se înclină – era surprinzător de stăpân pe el, pe persoana sa fizică, adică, după atâta alcool –, era o înclinare pe jumătate teatrală, pe jumătate batjocoritoare, sau stângace, el își plecă creștetul și schiță cu brațele un fel de gest în lături, rămânând secunde lungi în această poziție, și, peste umerii lui groși, Ludmila îi trimise iubitului ei un surâs cald, tânăr, victorios, rece totuși... și Minda, enervat de menajamentele crispate cu care toți trei îl trataseră pe intrus, care, la urma urmei... simți, uimit el însuși, că, dincolo de contrarierea pe care i-o provoca acea ieșire a Ludmilei atât de „ludmiliană" de fapt!, o obscură mulțumire îl invada cu discreție...

— ...Vina dumitale e de fapt, adăugă Ludmila, luându-și mănușile, că ai ratat o posibilă prietenie a noastră! Nu se intră

astfel într-o amiciție... îmi pare rău, îmi pare nespus de rău. Vă las, nu mai am destulă răbdare să asist și la golirea sticlei de țuică, vă las să vă priviți în ochi cu duioșie, să vă bateți ca niște birjari pe umeri, să vă pricepeți din sferturi de fraze, să imitați vreun profesor de-al vostru, de-acolo etc., etc., lucruri foarte firești, ca și scuipatul sau scărpinatul, dar nu trebuiau să se întâmple în după-amiaza aceasta, a mea! N-aveți tact, nici dumneata, nici Minda, trebuia să aranjați asta altfel... Ceea, vii și dumneata?!... și Ludmila ieși repede, tocmai ca să-l împiedice pe Medoia să plece (acesta se și precipitase spre ușă, mai bine zis tușise de câteva ori și își încheiase nasturii hainei încercând să bolborosească ceva), și, la sfârșit, Ludmila zâmbi chiar, spuse o frază amabilă, găsi chiar un epitet liniștitor, relativizând tot ce spusese (era evident, felul în care „intrusul" îi suportase mânia, flagelarea, o îmblânzise într-un fel, în orice caz ea îl va detesta fără dispreț sau îl va disprețui fără ură...), și Ceea o urmă tulburat, privindu-l comic pe Minda, căruia, furios, îi venea să și râdă în același timp, și dacă cei doi, Ceea și Medoia, printr-o minune fizică, ar fi dispărut ca un abur din încăpere, ce-ar mai fi râs cu ea, deodată, așezându-se amândoi pe câte un fotoliu, cu brațele în jos, și ar fi râs, ar fi râs!...

...Când se reîntoarse în încăpere, Minda îl găsi pe fostul său coleg reinstalat în fotoliu, cu paharul plin în față, pe care îl privea cu o anume gingășie, cu un zâmbet mărunt, ca o ființă care trebuie protejată. Doctorul se așeză și el, bău puțin din propriul său pahar, împreună cu apă minerală rece, de la gheață (horinca era vitriolantă!), și tăcură amândoi, după ce schimbară un zâmbet de înțelegere, adică: „Astea sunt femeile, bătrâne!". În ora, în ceasul care urmă, ei nu schimbară mai mult de douăzeci de fraze. Afară se întunecase, doctorul aprinse un lampadar într-un colț, și cei doi prieteni-străini nu făcură altceva decât să bea împreună. Să bea! Ciudat, după plecarea celor doi, Medoia bău mai puțin, cu regularitate totuși, și Minda bău și el, mult mai puțin, evident, dar și el cu regularitate.

Medoia devenise morocănos sau absent, acum că rămăseseră singuri, de parcă societatea celor doi, a străinilor, a logodnicei prietenului său, care fusese atât de aspră cu el, i-ar fi lipsit. Sau locvacitatea sa nu fusese decât șocul primei revederi și un fel de a face față al lui, al celui venit din provincia depărtată față de trei străini distanți din Capitală, sau, în felul acesta, se simțea de fapt bine, el... sau, în sfârșit, și mai banal, nu mai „aveau ce să-și spună".

Minda se liniștise treptat, prima parte a după-amiezii îl crispase, îl obosise teribil, cu pânda aceea dintre ei, cel care „năvălise" și care trebuia apărat și ceilalți, deși tocmai această idee a apărării celui răsărit, ca o boală rușinoasă, din trecutul, său era lucrul cel mai neplăcut, umilitor... și, într-un fel, răbufnirea Ludmilei, acea revoltă a francheței ei... de altfel, Medoia nu-i purta pică, dovadă câteva jumătăți de frază, după plecarea ei, spuse în felul său, bineînțeles, numai în felul său, arătau că... „Te felicit! spusese el, parcă. E bine femeia! Vă potriviți bine, e altceva... cu totul altceva decât..." și făcu cu mâna sa groasă, foarte puternică probabil, un gest evaziv și elocvent, încât Minda tresărise, de parcă celălalt ar fi făcut o aluzie la prima lui soție, colega sa de facultate, dar era imposibil, de unde ar fi putut s-o cunoască Medoia, ei nu se mai văzuseră de la bacalaureat, asta e sigur... dar nu, totuși o dată... da-da, Minda își aminti, o dată, în Gara de Nord, când tânărul student la Medicină căuta pe cineva la un tren de Timișoara care-i aducea un pachet de la ai săi, de acasă, îl întâlnise pe Medoia, care venea de la Craiova, unde făcea facultatea, un Medoia subțirel, cu hainele jerpelite, fugit din internatul acela al lor, pentru o noapte și o zi, la un meci în Capitală, un Medoia de care se simțea înstrăinat, dar simpatia pentru acel tinerel care făcea facultatea cu atâtea eforturi, în sărăcie, cu teama aceea de „cadre" în spate (tatăl său se mai afla în detențiunea aceea brutală, fără motiv), îl încălzise totuși, încă o dată, în acea oră petrecută în gară, undeva, în picioare, la o masă, într-un bufet sordid, hiperaglomerat, într-o gloată amorfă, gălăgioasă, care îi ascundea totuși pe cei doi prieteni, foști

prieteni, cu tot mai multă repeziciune. Iată, acum, în această înserare, stând în fața acelui individ cu hotărâre străin, dinaintea acelui trup gros, puternic, a acelui obraz lipsit de spiritualitate, de gingășia dezarmată care fusese farmecul lui Medoia adolescentul, lui Minda – totuși, prin ce forță?! – îi năluci propria sa adolescență, o stafie care prindea corp – un anume corp, o anume substanță! –, o stafie care se înălța ca un abur, evident, doar din trupul acela cu umerii prăbușiți din fața sa, stafia propriei sale adolescențe, o vârstă care avusese prea puțin drept de existență în viața atât de încordată, de metodic împărțită, de două decenii, a doctorului. Într-adevăr, cât de rar se gândise el – spre deosebire de Ceea, pe care, poate, tocmai de aceea îl asculta cu atâta aviditate! – la propria sa pubertate și adolescență, cât de puțin loc avuseseră aceste vârste, stadii abandonate, în viața sa ambițioasă, harnică, excesiv de harnică... Iată, Medoia nu venise cu mâna goală: îi adusese acest mărunt dar: halucinația, aburul pe jumătate închegat, stafia încă timidă – care poate va muri încă o dată, pe loc, pentru multă vreme! – a „stadiilor" acelora cărora li se spunea astfel: pubertate, adoles... „învierea lui Lazăr!", gândi înveselit Minda, prin nu știu ce curioasă asociație, și-apoi, cum această expresie se fixă, din oboseală, dintr-un mărunt automatism al vreunui contact cerebral, ca un deget care bate distrat și mecanic aceeași clapă la o claviatură, într-o cameră goală, doctorul se ridică, surâzând, și trecu în bibliotecă. După o foarte scurtă căutare, reveni în fotoliul său cu o carte pe care n-o mai avusese în mână de foarte multă vreme, *Noul Testament* în traducerea lui Luther. Din trecuta sa „erudiție de liceu" își aminti – cu un zâmbet involuntar de orgoliu – că istorioara cu „învierea lui Lazăr" nu se găsea decât în *Evanghelia lui Ioan*, și, în timp ce o căuta, cu gesturile acelea simple, hotărâte, ale unui om care a frunzărit sute și sute de cărți, încercă să-și explice de ce în celelalte trei evanghelii era omis perfect acest fapt; găsi în sfârșit *Evanghelia lui Ioan*, capitolul 11, versetul 1, și citi, cu amuzament la început, apoi tot mai prins, tot mai contrariat de lectură:

„Es lag aber einer krank mit Namen Lazarus, von Bethanien, in dem Flecken Marias und ihrer Schwester Martha. Maria aber war, die den Herrn gesalbt hat mit Salbe und seine Füsse getrocknet mit ihren Haar; deren Bruder...“

„În vremea aceea zăcea bolnav un oarecare, pe nume Lazăr din Betania, din satul Mariei și al surorii sale Marta. Maria era însă aceea care unsese cu mirodenii picioarele Învățătorului și le ștersese cu propriul ei păr; fratele ei, Lazăr, era bolnav. Surorile trimiseră atunci după el, ca să i se spună: ·Doamne, vezi, cel pe care-l iubești zace·. Când Iisus auzi aceasta, spuse: ·Boala lui nu e spre moartea sa, ci spre mărirea lui Dumnezeu, ca fiul lui Dumnezeu să fie slăvit prin ea·. Iisus o iubea însă pe Maria și pe sora ei și pe Lazăr. Când auzi el, deci, că acesta era bolnav, mai întârzie el doar două zile în acel loc în care se afla. Apoi vorbi el către învățăcei: ·Să ne întoarcem în Iudeea!· învățăceii însă îi răspunseră: ·Învățătorule, nu cu multă vreme în urmă voiră iudeii să te lapideze, și tu vrei să te reîntorci acolo?·. Iisus răspunse: ·Nu sunt oare acestea cele douăsprezece ceasuri ale zilei? Cine umblă ziua, însă, acela nu se împiedică; pentru că el vede lumina acestei lumi. Cine însă călătorește noaptea, acela se va rătăci; pentru că în el însuși nu se află lumină·.

Astfel vorbi el și după aceea le spuse lor: ·Lazăr, prietenul nostru, doarme; dar eu voi merge la el și-l voi trezi·. Atunci grăiră învățăceii: ·Doamne, dacă doarme, e spre binele său·. Iisus vorbea însă de moartea sa, iar ei înțelegeau că era vorba doar de somnul trupului său. Atunci Iisus le vorbi deschis: ·Lazăr a murit și mă bucur pentru voi că nu am fost de față, pentru ca voi să credeți. Dar să mergem la el!·. Atunci Toma, cel numit Geamănu, vorbi către învățăcei: ·Să mergem, deci, ca să murim cu el împreună!·. Astfel ajunse Iisus acolo la patru zile după ce îl îngropaseră. Betania nu se găsea însă prea depărtată de Ierusalim, ci doar la o jumătate de ceas. Și mulți iudei veniseră la Maria și Marta să le consoleze de moartea fratelui lor.

Când Marta auzi deci că Iisus venise, îi alergă în întâmpinare; Maria rămase însă acasă. Astfel îi vorbi Marta lui Iisus: ·Doamne,

dacă ai fi fost aici, fratele meu n-ar fi murit. Și iată, știu, Dumnezeu îndeplinește rugămintea celui care i-o face». Iisus vorbi către ea: «Fratele tău va învia». Marta îi răspunse: «Știu că va învia la învierea judecății de apoi». Iisus vorbi către ea: *«Eu sunt învierea și viața. Cine crede în mine va trăi chiar dacă moare; și cel care trăiește și crede prin mine, acela va fi nemuritor.* Crezi tu aceasta?». Ea îi răspunse: «Da, Doamne, cred că tu ești Christos, fiul lui Dumnezeu, care ai venit în lumea aceasta».

După ce grăi acestea, alergă și o chemă în taină pe sora ei, Maria, și îi spuse: «Învățătorul e aici și te cheamă». Iisus însă nu ajunsese în satul lor, ci se găsea încă în acel loc în care îi alergase Marta în întâmpinare. Iudeii care se găseau la ea în casă, consolând-o, zărind-o pe Maria că se ridică grăbită și iese afară, o urmară, gândind în sinea lor: «Merge la mormântul lui, să-l plângă».

Când Maria ajunse deci în locul în care se afla Iisus și îl zări, îi căzu la picioare și îi spuse: «Doamne, dacă ai fi fost aici, fratele meu nu ar fi murit». Văzând-o Iisus că plânge, împreună cu iudeii care o însoțeau, se înverșună în sinea sa și se tulbură și spuse: «Unde l-ați așezat?». Și ei răspunseră: «Doamne, vino și vezi!». Și Iisus își ascunse ochii. Astfel vorbiră iudeii: «Vedeți cât de mult l-a iubit?». Unii dintre ei, însă, grăiră: «Nu putea, oare, cel care a deschis ochii orbilor să facă ca acesta să nu moară?». Atunci, tulburându-se Iisus încă o dată în sine însuși, se apropie de mormânt. Era o criptă însă și o piatră grea era așezată la intrare. Iisus vorbi: «Luați piatra de aici!». Atunci grăi către el Marta, sora celui care murise: «Doamne, el pute deja, căci au trecut patru zile de când e aici». Iisus îi răspunse: «Nu ți-am spus oare că dacă vei crede, vei vedea măreția lui Dumnezeu?». Atunci dară piatra la o parte. Iisus își ridică ochii și spuse: «Îți mulțumesc, Tată, că m-ai ascultat! Știam că tu mă asculți mereu; dar spre binele poporului, al celor care stau aici în jur, ți-am vorbit, ca ei să creadă că tu m-ai trimis la ei». Spunând acestea, strigă el cu voce înaltă: «Lazăre, vino afară!». Și mortul ieși afară, cu picioarele și mâinile înfășurate în bandaje și cu fața acoperită cu un giulgiu.

Iisus vorbi deci către el: «Desfaceţi-i bandajele şi lăsaţi-l să umble!». Mulţi dintre iudeii veniţi la Maria, văzând acestea, crezură în el. Unii însă alergară la farisei şi le povestiră totul."

...Nu se opri însă aici şi citi mai departe, când observă, deodată, că era urmărit; ridică ochii: Medoia îl fixa cu o privire atât de clară, de lucidă, încât doctorul se îndoi o clipă că acest om băuse o jumătate de kilogram de coniac. Sau poate acesta era felul său de a-şi pierde minţile, felul lui de a fi, vesel şi liber.

— Ce citeşti? îl întrebă Medoia. Şi în clipa când Minda deschise gura, să-i răspundă, i-o tăie: Lasă, nu-mi răspunde, nu mă interesează... Ce dracu' eşti atât de politicos? Dă-mi un pahar cu sifon rece, un pahar foarte mare şi un sifon rece!...

Minda se ridică supus, zâmbind stângaci, vinovat, un surâs care îl uimi pe el în primul rând – el se transforma cu rapiditate sub ochii sau în apropierea lui Medoia în ceva ce nu mai fusese niciodată sau nu mai fusese de multă vreme, o docilitate şi o stângăcie dezarmante, care îl uimeau şi îl şi amuzau, probabil pentru că nu era ceva care să dureze –, şi îi aduse celuilalt, din frigider, paharul cerut.

— Sunt un porc, nu? făcu Medoia, zâmbind, ştergându-se mulţumit la gură cu mâna. Ce crezi acum, când te uiţi la mine, sfios şi bine-crescut, scârbos de bine-crescut? Că m-am îmbătat?! Bineînţeles că m-am îmbătat! Am vrut să mă îmbăt şi am făcut-o, ha, ha! râsul lui Medoia era cald, fără urmă de ironie. Nu era nici râsul minţii, nici al unei inimi duplicitare, nici râsul vreunei memorii încâlcite; era râsul trupului său, mulţumit de sine însuşi. E adevărat, adăugă el, că nu ştiam că am să fac asta la tine, stricându-ţi seara şi alungându-ţi prietenii... se întorc ei mâine, nici o grijă... şi domnul filosof, domnul...

— Laurenţiu Ceea.

— Exact. Asta voiam să spun şi eu: Laurenţiu Ceea. Şi distinsa domniţă care... în sfârşit! O femeie cumsecade, foarte bine aleasă. Însoară-te cât mai repede cu ea... De când sunteţi împreună?

— De vreo doi ani.

— Prea mult. Nu mai sta şi calcula atâta. Ai ales bine, este exact ce-ţi trebuie ţie: arătoasă, serioasă... asta n-o să te înşele nici dacă şi-ar pierde mama! Nu pentru tine, bineînţeles, nici nu ştiu dacă te iubeşte sau... nu-nu, prostii, te iubeşte, numai că... la ea, acest lucru nu e foarte important, nu e cel mai important... nu-nu, prostii, ce vorbesc! Bineînţeles că te iubeşte, te iubeşte de nu mai poate, dar asta numai fiindcă eşti tu aşa cum eşti... ce mai, eşti un câine singuratec, însoară-te cât poţi mai repede, toarnă şi tu un copil, doi, şi pe urmă poţi să-ţi vezi mai departe de... ştiinţa ta, de consultaţii, congrese, eţţetera...

Medoia vorbea cam în felul acesta, cu bonomie, neprivindu-l, mai relaxat acum, de când erau singuri, revenindu-şi din amorţirea sa, care, doctorul îşi dădu acum bine seama, nu era o prostraţie a alcoolului. Unde era acel tinerel, Bibi Medoia, cu părul moale, feminin, cu gesturile acelea stângace, ce-l fermecaseră pe seriosul şi echilibratul Minda, acea dezarmare a întregii lui fiinţe, a „acelui" Medoia, predestinat atât de devreme sărăciei, umilinţelor materiale, *fricii*, abia acum pricepea doctorul, încercând cu ochi sfredelitori să desluşească silueta subţirelului său prieten în acel bandaj gros de carne care era trupul lui Medoia (...„Şi mortul ieşi afară, cu picioarele şi mâinile înfăşurate în bandaje..."), câtă frică, spaimă abjectă, animalică, abrutizantă, trebuise să îndure, să simtă, sub ce colosal ciocan de spaimă trebuise să gâfâie trupul acela melodios, pe care-l iubise, ce-l tulburase pe el, sub ciocanul acela ce-l turtise şi-l făcuse astfel... da, bineînţeles, multă lume trăise atunci în spaimă, „revoluţia" adusese şi spaima simplă, animalică, cu ea sau numai aşa-zisa revoluţie?! Alţii au plătit mai greu, el, Medoia, şi familia sa au avut totuşi noroc... da-da, noroc! gândi Minda şi dădu încet, fără să vrea, din cap, cu amărăciune, bineînţeles, noroc, tatăl său s-a întors totuşi şi a murit de moarte bună, o-ho, şi încă ce bună, moarte veritabilă, sută la sută, şi el, tinerelul acela speriat, jegos, hăituit, pe care-l întâlnise atunci în Gara de Nord, când el, Minda, era atât de îngrijit îmbrăcat, cu pantalonii călcaţi, un student la Medicină exemplar, cu toate relaţiile sociale în regulă, cu un tată bine

adaptat şi atunci, nu grozav de descurcăreţ, dar alunecând în media aceea – ce subţire era în anii aceia chiar şi media *aceea*, a celor uniformi, cenuşii, a celor lipsiţi de personalitate, a celor care nu atrăgeau în nici un fel atenţia! –, da, alţii au plătit total, deşi... supravieţuirea aceasta, a fiului şi a tatălui, era de preferat? A fiului şi a tatălui Medoia, ei supravieţuiseră... deşi, bineînţeles, şi el şi tatăl său, adică cei doi Minda, supravieţuiseră! Să supravieţuieşti, asta e totul, totul, cu încă ceva, foarte puţin, ceva neclar, confuz, pe deasupra, dar, de fapt, asta e: să supravieţuieşti!

„Lazăre, vino afară" strigă cineva în gâtlejul lui Minda, privindu-şi prietenul, trupul său gros care-i stătea în faţă, pe jumătate amorţit de alcool – băuse, poate, nu poate, ci sigur, speriat că-l vede, şi erau şi celelalte două animale de faţă!... „Lazăre, vino, vino afară!" strigă cineva, ceva, în cripta aceea uriaşă, şi doctorul trebui să se ridice brusc, era ceva care-l sufoca, ceva greţos, nebărbătesc, ceva nepotrivit, total nepotrivit cu... Medoia îl întrebase ceva, şi Minda se întoarse vioi, deodată stăpân, şi celălalt repetă:

— ...Nu mai ai ceva de băut?

— De ce, simţi că te trezeşti? şi Minda râse şi se auzi cu plăcere râzând.

— Da, cam aşa... spuse Medoia puţin uimit, şi e ceva foarte scârbos. Dintre două rele, eu aleg pe cel mai mic... mahmureala asta e tot ce poate fi mai infect, e tot ce nu pot să sufăr eu la băutură... de asta, îmi explic, nu mă îmbăt în fiecare zi... ha, ha, să te trezeşti tot timpul şi, mai ales, cu rahatul ăsta în gură... în sfârşit, adă ceva...

— Nu mai am coniac.

— Altceva n-ai? Vin, bere, vodcă...

— Vin am... spuse Minda, îndreptându-se spre bucătărie. Dar Medoia îl opri:

— Nu, lasă vinul, n-am nici un chef de vin... altceva n-ai?

— Am nişte vermut... dar...

— Ce fel? Românesc?

— Cinzano.

— Bravo! Adă-l încoace... repede! Cu un sifon rece! Simt că mi se face rău... şi ochii lui râdeau şi o clipă sclipi în ei feminitatea aceea puberală, dispărută, ochii aceia nepotriviţi cu restul, perfect albaştri, intacţi.

Se apucară amândoi de *vermuth and soda*, şi Medoia se amuza de mutra îngrijată pe care o făcea doctorul când el îşi dădea paharul peste cap:

— Ţi-e frică, bătrâne? Stai liniştit, cât timp beau, nu mi se poate întâmpla nimic...

Apoi începu să povestească o istorie cu o ingineră tânără, stagiară într-unul din şantierele unde era el şef de lot, „un drac tânăr cu ochii de viezure, cu gheare lungi, subţiri, care îi răscoliseră ficatul", pentru că, spunea el, „îi fusese atinsă nu inima, ci ficatul, un organ la fel de nobil, mult mai înţelept însă, dar, ce folos...", şi Medoia continua să turuie, cu bonomie, despre „viezurele ăla infect ce se lipise de pielea lui" şi pentru care „era cât p-aci să-şi luxeze căsnicia!"... Reuşise să se „salveze", se îmbătase cu bună ştiinţă, în câteva rânduri, într-un asemenea hal, încât o îngreţoşase „pe aia mică", deşi, se jura inginerul, atunci alcoolul îi era total nesuferit, scârbos, de parcă ar fi sosit proaspăt de la o dezintoxicare, dar „am închis ochii cât am putut, am strâns din fălcile mele late şi n-am dat pe la şantier vreo săptămână... şi-asta în două rânduri, plus ce... ce n-am băut atunci, până şi faimosul nostru vermut roşu, care e la fel de bun la gust ca hipermanganatul, dar mult mai periculos! Da, bătrâne, beam şi plângeam, beam şi plângeam... ăsta e avantajul de a fi beat, poţi să-ţi dai drumul... dar ce, parcă numai ăsta?! Plângeam, hohoteam ca un bivol nespălat care se tot răsuceşte în mocirla lui de care nu se apropie decât ţânţarii şi musculiţele, roiurile de musculiţe, dragele de ele!... Şi, bineînţeles, aia mică a fugit mâncând pământul, deşi, din când în când, se uita înapoi, uneori aveam senzaţia că îşi dă seama de întreaga schemă, ajunsese să mă cunoască prea bine... periculos, extrem de periculos! Am scăpat însă, nu-ţi spun ce fericit am fost când am

scăpat! Îmi venea să rup totul de pe mine, să dau dracului totul, jumătate de an n-am ieșit din baraca mea unde-mi am biroul, și, bineînțeles, am fost avansat... dar am scăpat (Medoia avea o crispare amară în jurul gurii când spunea acel „am scăpat"), am salvat ambarcațiunea, deși, bineînțeles, nevastă-mea a mirosit totul, nici bețiile *alea* n-au păcălit-o – ea a simțit imediat, cu o precizie magnifică, că aici e vorba de cu totul altceva, nu de-o minunată și cinstită afaniseală –, dar... s-a salvat. Totul s-a salvat, totul, bineînțeles afară de... minunea aia mică, cu unghiile ei, care mi se lipise de coaste și-mi gângurea acolo de-mi făcea respirația așa ca locomobilele alea chiaburești, tuf-tuf, tuf-tuf, pe arie... și ce mai arie, bătrâne, ce mai arie! Nu știu, data viitoare dacă o să mai am atâta minte, dacă o să mai pot băga în mine atâta zeamă amestecată... cine știe, data viitoare, dacă o să mai prindă schema cu... Data viitoare – și Medoia începu să râdă, scuturându-se tot, deși râdea fără veselie –, să dea Dumnezeu ca data *viitoare* să vie cât mai târziu sau deloc... se pare însă că trebuie să fie și o dată viitoare, nu? Ce zici, doctore? Ai habar de chestiile astea...?!"...

De-atunci, spunea el, avea ficatul făcut praf și el însuși devenise un fel de cetățean cumsecade, ceva teribil de scârbos... Apoi trecu la altceva, Minda îi răspunse și el, și, după un timp – era aproape zece seara –, doctorul îi propuse să mănânce ceva, avea câte ceva în frigider sau, mai bine, să coboare jos, la colț e un restaurant curățel, unde era cunoscut și... Nu-nu, nu-i era foame, spuse Medoia și se ridică în picioare, se uită afară pe geamul întunecat și începu apoi să se plimbe prin încăpere. Mergea calm, sigur, fără nici o ezitare, și doctorul se minuna de capacitatea de absorbție a acelui trup masiv; probabil că, în ciuda aparențelor, astfel de excese nu erau zilnice, poate nici săptămânale, deși... dar...

— Știi ce-ar fi bună acum, bătrâne? spuse deodată Medoia, oprindu-se din plimbare cu aerul cuiva căruia i-a dat prin cap o idee. O femeie... o fată, o femeie, ceva care să se miște, să zgârie, să sâsâie încet...

— Ești prea beat pentru așa ceva... râse doctorul.

— Crezi? replică Medoia, râzând și el, observând că Minda se roșise la cererea sa neașteptată. De ce crezi că un om beat, un cetățean cumsecade, care respectă legile, ca și mine, nu poate să placă unei femeiuști?! Crezi că minunatele de ele se împiedică într-o formalitate de-asta măruntă, cum ar fi starea de beție sau de veghe a pretendentului, adică... femeile...

— Ce-i cu femeile?! marșă Minda, încercând să zâmbească, încă roșu la față.

— Du-te-n mă-ta, făcu Medoia cu simpatie, ce te-ai crispat în halul ăsta?! Crezi că vreau să ți-o cer pe distinsa ta doctoriță, sau ceva asemănător?... Aiurea, mie-mi trebuie acum o femeiușcă, o minunată femeiușcă, binefăcătoare ca o mămică, așa, mai tânără, ha, ha, un animal care să sâsâie și să te împungă cu ochii, cum sunt câteva mii în orașul ăsta împuțit, care se perpelesc în așternut, visându-mă, și...

— Ha, ha, ha, tocmai pe tine te visează, *Commendatore*! Bravo, ai nimerit-o, ești exact omul care...

— Ești un bou, Minda, spuse liniștit Medoia, te înșeli total, ele tocmai pe mine mă visează, exact un tip ca mine, gros la trup și fercheș la minte! Eu sunt bărbatul ideal, eu sunt ce le trebuie... dar ce să mai... dacă-ți vorbesc ție de o femeie, e ca și cum aș învăța mierla să înoate! Printre cucoanele tale sofisticate, pline de idei ca găina de păduchi, care râd cu un ochi și lăcrimează cu celălalt, depilate pe picioare și pe la subțioară, ca niște...

— Hai-hai, faci pe grozavul, ți-ar plăcea și ție o cucoană de asta depilată, dac-ai ajunge la ea!

Dar Medoia continua să râdă, cu umerii mișcându-se puternic și respirând greoi, parcă obosit. Băuse aproape singur întreaga sticlă de vermut.

— De altfel, spuse Minda, ridicându-se dintr-o săritură, amorțit de atâta ședere pe scaun, cunosc o asemenea femeiușcă, ai să râzi... face toți banii! Este exact ce-ți trebuie!

— Să mergem la ea! făcu Medoia, cu seriozitate.

Minda dădu din cap şi, fără o vorbă, se apropie de telefon şi formă un număr. Aşteptă un timp, destul de lung, apoi, tocmai când voi să închidă, se auzi dincolo, la celălalt capăt al firului, un:

— Alo!

— Alo, răspunse el, credeam că nu eşti acasă, tocmai...

— Ba da, se auzi de dincolo vocea Miei Fabian, ca de obicei binedispusă, şi încă o dată pe doctor îl impresionă plăcut timbrul ei cald, uşor răguşit, pe care îl uitase. Dar aveam pe cineva în vizită şi nu eram hotărâtă dacă să...

— Pardon, se scuză el, dacă e aşa, atunci te rog să...

— Ha, ha, ha, ha, nu-nu, nu e ceea ce crezi, ha, ha... nu, cel puţin nu de astă dată... altfel, fii fără grijă, nu ridicam eu, ha, ha... e cu totul altceva, zău, cu totul altceva! Uite, două bune prietene, două porumbiţe sunt la mine şi bem împreună vin fiert cu smochine uscate... ce zici?! O să le dau afară peste câteva minute, pentru că, ţi-am spus, nu suport prea mult timp femeile, în asta semăn puţin cu voi, ha, ha... prefer caii, câinii, un papagal... uite, că-mi fac şi semne, vor să ştie cine eşti, dacă eşti drăguţ...

— Bine! făcu Minda, simţind cu furie că începe să se crispeze şi că, dintr-o clipă în alta, Medoia îl va simţi. Atunci, dă-mi un telefon mai târziu, dacă vrei... bineînţeles, dacă nu se face prea târziu şi...

— Ha, ha, ha! se auzi gâlgâind la capătul celălalt, probabil că una din cele două „porumbiţe" făcuse vreo remarcă şi Fabian reacţionase direct, cu atâta spontaneitate, încât şi inginerul ridică privirea, „ha-ha"-ul din receptor se auzea până la el.

Cu câteva cuvinte scurte, Minda închise.

Peste vreo jumătate de oră, când inginerul se pregătea, în sfârşit, să plece, sună telefonul şi Minda auzi din nou timbrul acela răguşit, cald:

— Te-ai culcat, doctore! Ce voiai să-mi spui? Sau voiai doar să mă întrebi ce fac? şi râse, fără rost, un gâlgâit care răsuna în pâlnia de ebonită aproape muzical, şi câteva fracţiuni de secundă

Minda nu-şi putu prefigura prea bine faţa ei, mişcările ei şi întreaga ei fire, atât de sonor, de cald, de armonios îi era râsul. Ei, ce faci acolo, ai amuţit?

— Nu, te ascultam cum râzi. Uite ce, un prieten al meu, aflat la mine, inginerul Medoia, vrea să-ţi spună ceva, dacă eşti de acord...

Medoia luă receptorul şi, în clipa când începu să vorbească, se înclină atât de puternic, atât de neaşteptat, încât lui Minda îi fu teamă că celălalt se va lungi pe parchet; cu un miraculos echilibru, inginerul rămase în picioare.

— Mă iertaţi, stimată domniţă, vorbi el în receptor, că vă deranjez la această oră, cu atât mai mult cu cât... nu-i aşa, nu am avut plăcerea... vreau să zic onoarea... poftim?... A, bineînţeles, şi plăcerea, în primul rând plăcerea, ha, ha...

— Ha, ha! se auzi râsul sonor al Miei Fabian în receptor şi, o clipă, lui Minda i se păru că halucinează.

— De altfel, se repezi inginerul, ştergându-şi reflex, cu mâna stângă, cu gestul său atât de expert, sudoarea de pe buza de sus şi de pe bărbie, faptul că el a fugit atât de repede... poftim? Cum cine? Bineînţeles, el, numai el... lăsându-mă în braţe cu... poftim? Ha, ha, nu, vai de mine, cum puteam să-mi permit... cum? Ha, ha, asta-i bună... zău, n-am vrut să insinuez nimic! Mi-milioane de scuze, domniţă... ha, ha...

Minda întoarse capul şi-l privi cu suspiciune, deoarece îi trecu prin cap ideea că Medoia s-ar fi putut preface mai beat decât era în realitate. De ce ar fi făcut-o? Dădu din umeri, se întoarse cu spatele spre cel care vorbea la telefon şi încercă să deschidă o carte, dar fu incapabil să citească două rânduri, într-atât de absorbit era totuşi de cele ce se întâmplau în spatele lui.

— ...A refuzat chiar să vă descrie portretul fizic, se înţelege, ceea ce, din punctul meu de vedere, cel puţin, îl aşează într-o lumină foarte proastă... dar dacă e să judecăm după voce, cel puţin după timbrul tonului, cum se zice, aş zice, dacă... dacă-mi permiteţi... poftim? Vă rog să repetaţi dacă... a, nu, imposibil!

Absolut imposibil! Ceea ce pot totuşi să avansez... ha, ha, eu, bineînţeles, numai eu să avansez, se înţelege, să fac carieră, nu aşa, în... ochii dumneavoastră, ha, ha! Deci, dacă pot să... aş spune că, pardon, aş îndrăzni să spun că sunteţi o persoană cu totul agreabilă, drăgălaşă chiar, aş putea spune chiar... picantă...

— Ha, ha, ha, hi, hi! se auzi distinct în receptor, aproape în toată camera.

— Pe onoarea mea, nu exagerez cu o silabă... Poftim? Vă rog să repetaţi, dacă nu... evident, evident! De altfel, eu sunt un om modest, un salariat cinstit... înainte vreme se spunea slujbaş sau amploiat, înainte vreme aş fi spus că sunt un amploiat cinstit, ceea ce nu ştiu dacă... ha, ha, normal! Îmi pare bine că... nu-nu, nici vorbă, nu-l deranjăm deloc, de altfel, stă şi citeşte, ha, ha, bineînţeles că se preface, văd că l-aţi intuit perfect, cu o magistrală... nu-nu, eu am marele avantaj că, fiind din provincie, nu aşa... din provincie, dar nu provincial, cred că faceţi, nu-i aşa... a, deci o fostă provincială, mă bucură, care a făcut carieră la Bucureşti, foarte bine... de altfel, ce puteaţi să faceţi, că bărbaţii ăştia de aici, dacă-mi daţi voie, sunt un fel de... exact! Exact! Mai bine nici nu se poate să... nu-nu, am fost colegi de liceu şi asta am şi rămas! Viaţa ne-a despărţit, ha, ha... cum?! A, nu, absolut imposibil! Refuz categoric! Cum aş putea să mă descriu eu însumi, odată ce distinsul meu coleg – de fapt, fostul meu distins coleg – nu a întreprins-o... am zis: întreprins-o, e un cuvânt care mi-e foarte familiar, deoarece, dacă-mi permiteţi, eu lucrez la o întreprindere, ceea ce-mi dă un larg acces la acest cuvânt, cu toate variantele sale... a, nu-nu, cum o să mă plictisesc, ia te uită câtă perfidie, după ce că am neaşteptatul noroc, ocazia aceasta încântătoare să... chiar şi în acest fel, sau poate numai în acest fel... Poftim? Vă rog să repetaţi, dacă... nu-nu, ultimul cuvânt... a, da, desigur, cum spune o dactilografă de la noi, domnişoara Pleiniceanu, dar ce drăguţ, nu-i aşa: ***da-desigur***, îmi pare bine că vă place şi dumneavoastră, că am asentimentul dumneavoastră, ha, ha... nu-nu, nu-i deloc superfluu, în ochii mei, vreau să zic, în consideraţia mea, vă bucuraţi de un loc

foarte... nu-nu, daţi-mi voie să termin, de ce credeţi că sunt mai ironic decât... de altfel, după cum ştiţi, ironia nu-i forţa noastră, a provincialilor, ha, ha... cum aţi uitat? Aşa de repede, se poate?!... Exclus, nu cred o iotă, daţi-mi voie să vă sărut mânuşiţele dumneavoastră dulci... dulci şi grăsuţe, ha, ha!... întocmai, şi nu retrag o silabă!... Nu retrag şi nu mă retrag cu un milimetru, de altfel, la tonajul meu, dacă-mi permiteţi, un milimetru nu-i glumă... cum, nu ştiţi?!... Vă prefaceţi, vă prefaceţi, ştiu eu... ah, cum ştiţi să vă prefaceţi voi, bucureştencele, nu-i de mirare dacă oameni cinstiţi, taţi de familie şi alte categorii de... da, bineînţeles, nu v-am comunicat încă... mi-milioane de scuze, sigur că da: sunt un fericit tată de familie, cu o soţie! – prima! – demnă şi bucălată, căreia i-am cumpărat o grămadă de rochii cu flori şi rândunele, şi trei fetiţe şarmante, trei viitoare dactilografe emerite... da-da, dactilografe sau responsabile de alimentară, dacă o să aibă puţină şansă, evident, şi pentru asta le-am dat de pe acum la ore de balet, cea mai mare vreau să zic... vreau, şi mândra mea soţie la fel, să aibă educaţia completă, trusoul şi educaţia completă... asta e sarcina mea morală de părinte şi nu voi şovăi nici o clipă să... nu-nu, în chestia asta am principiile mele! Am dreptate, nu?!... Poftim?... Nu-nu, numai ultimul cuvânt. Vă rog, dacă... ha, ha, adorabil! Bravo! Sunteţi adorabilă, şi dacă şi la chip arătaţi aşa ca şi la spirit, pot să spun că am avut noroc când am ridicat acest receptor, cum se zice, în onoarea dumneavoastră... cum?! Cum?!... Ha, ha, era să zic: bată-te norocul!... Evident!... Evident! Evident!... Evident!... Evident!... Asta i-am spus-o şi eu, luând asupra mea toate cele ce decurg, decurg, am spus, nu vă place expresia?! Ha, ha, da, tot de la domnişoara Pleiniceanu... a, nu, o persoană foarte distinsă, e de speriat câte persoane distinse lucrează în întreprinderea noastră... cum? Şi la dumneavoastră?!... Formidabil!... Asta zic şi eu că... Pardon, pardon, îmi cer iertare, scuzele mele!... Ha, ha, întocmai... deci sunteţi o celibatară?... Vai de mine, bineînţeles că vă aprob, din toată inima, cu atât mai mult cu cât o fac pe gratis, ha, ha! Sunt cu totul de acord, stimată duduiţă, aveţi perfectă dreptate...

cum?!... Exclus, niciodată, pe cuvânt de onoare! N-am vorbit în viața mea de rău o femeie chiar atunci când m-a refuzat, când nu mi-a cedat, cum se... când mi s-a strecurat printre degete... de altfel, eu nu consider că patul e totul, deși, ca să fiu total sincer... dar, promiteți-mi că nu vă supărați... da? Ei bine, din punctul meu de vedere... ha, ha, colosal! Ce-aș mai putea spune, sunteți mai tare pe toate fronturile! Mare baftă și pe doctorașul nostru să dea peste o... cum? Zău? Nu cred... a, da, inconștient a fost totdeauna, dar prost... pentru că, dați-mi voie... Ha, ha, exact! Exact și întocmai sau, cum se spune în armată: întocmai și la timp! Dar dumneavoastră, stimată și dulce duduiță, iertați-mi întrebarea, ați făcut armata?!... Pardon, pardon, n-am vrut deloc să vă jignesc, ha, ha, dimpotrivă! Poftiți?... Repetați, vă rog, dacă... a, da, bineînțeles, ha, ha, n-ați uitat, da-desigur!... Dacă râde?... Nici nu-i trece prin minte, o idee prea bună pentru el!... Se uită la ceas, probabil că mă înjură deși, și în asta sunt convins că se preface, e tipul de om care știe totdeauna cum trebuie să se prefacă ca să... ha, ha, l-ați descris exact, punct cu punct! Nu, nu merită... cum? Nu, n-am înțeles, dar nu contează, ha, ha... Poftim?... E ceasul zece și șaisprezece... ba nu, eroare, și nouăsprezece minute... Ideea originală era de fapt să vă facem o vizită... da, o vizită, deși e adevărat că ora, oarecum înaintată și care, nu așa, înaintează mereu, face ca... poftiți? Încă o dată, dacă vreți să... nu-nu, m-am exprimat doar din punctul meu de vedere, în măsura în care... normal, normal, vine și el, îi voi oferi brațul meu durduliu, și dacă, nu-i așa... dar numai cu condiția să... nu-nu, vom achiziționa una, două, trei sticle de șampanie, marca demisec, și vom apărea în cadrul ușii! Ha, ha, excelentă idee, neapărat în capot și, dacă se poate, un capot cu turnulețe și râuri... și râuri, am spus râulețe, așa cum vedem în... și pantofiori roșii, cu pompon alb, vă rog, adică, vă rugăm din suflet, ce poate fi mai... unghiile date cu ojă, sunt convins, așa că... cum, nu știe adresa?! Dumnezeule mare, asta n-am să-i iert niciodată... câtă degradare, voiam să spun, degradare și inconștiență!... Imediat, imediat, abia aștept, deși, ca să fiu

sincer, îmi imaginez eu puțin, dar realitatea, știți dumneavoastră, realitatea e tot ce poate fi mai... da-da, nu, la dumneavoastră mă refeream, astă-seară sunteți dumneavoastră realitatea și încă... uite acuma, vi-l trec numaidecât... mă înclin până la pământ și mii de... da-da, uite, îi trec acum aparatul (și în timpul ăsta Medoia îi făcea semne disperate lui Minda, de parcă celălalt se afla pe o linie pe care sosea în goană un accelerat)... vine acum, îi trec lui aparatul, deși nu știu cum o să-i fie, știu că se teme al dracului de-o scurtcircuitare, ha, ha... Treci și notează adresa doamnei! îi ordonă el lui Minda, ștergându-se, cu batista, de transpirație, pufnind puternic pe nări, și doctorul se conformă, încruntat, alb la față, fără o vorbă.

Ieșiră apoi, în câteva minute. Jos, în stradă, era încă animație, ciudat de multă lume forfotea încoace și încolo. Intrară la o cofetărie, unde făcură o lungă coadă – toată lumea asta mergea undeva? –, apoi ieșiră cu sticlele sub braț, căutând un taxi. Cu fiecare minut care se scurgea, doctorul era tot mai puțin entuziasmat de vizita pe care urmau să o facă și, la un moment dat, o și spuse. Acum, gângăvi el, dacă, nu-i așa, se cunoscuseră și se înțeleseseră atât de bine... trebuia să-i mărturisească prietenului său că el niciodată n-a fost nici pe sfert în relații atât de bune, de cordiale cu acea ființă cu adevărat simpatică și care merita pe deplin interesul unui bărbat... așa că, datorită și faptului că erau orele sale de lucru, de lectură, și-apoi a doua zi... de altfel, se putea, era mai mult decât probabil, ca Ludmila să sune și era încă un telefon pe care-l aștepta, ceva în legătură cu obligațiile sale profesionale, încât...

Medoia însă nici nu vru să audă, îl taxă drept „scârțan", „laș", „misoghin ratat", „ciocoi", „snob nenorocit" și altele, la fel de pitorești, și Minda se înveseli din nou, acel tip de veselie pe care i-o producea Medoia, nu cel înecat cu două decenii înainte, ci cel de lângă el, cu realitatea sa intempestivă, atât de concretă, brutală aproape, și în clipa când cedă din nou (de câte zeci de ori nu cedase în acea după-amiază?!), și acesta îl luă entuziasmat de braț, împingându-l și trăgându-l în lungul străzii, Minda își

dădu cont ce deosebit, fundamental deosebit era acest vechi prieten de cel nou, de Laurenţiu, ce modificare profundă se produsese în felul lui de a-şi alege pe cel apropiat sau pe cei, puţini, pe care fiinţa sa morală îi dorea şi îi suporta. De ce îl alesese oare pe Medoia, cu douăzeci de ani înainte? Uitase cu desăvârşire sau, poate, atunci, nu avusese nici un fel de criterii; sau erau criteriile pubertăţii, care erau la fel de departe de fiinţa sa morală de astăzi ca un corp necunoscut, cosmic?! Pentru că Ceea, Laurenţiu, era orice afară de unitate, în sensul că se împrăştia mereu, se *scurgea* în trecutul său propriu, sau în ceea ce-şi închipuia el că-i trecutul său, sau pur şi simplu îşi trăia un prezent al său, numai al său, populat de simboluri şi stafii care-i aparţineau doar lui, cu un fel de egoism dulce, transparent, nespus de cuceritor, în timp ce Medoia, calomniatul Medoia, acel tânăr subţire, vioi, cu părul rebel, care îşi trimisese astfel concreta, brutala şi calomnioasa sa stafie, era oricând şi mai ales acum, păşind vioi şi greoi în acelaşi timp alături de el pe stradă, pufnind zgomotos pe nări, perfect *prezent* şi *unit* cu existenţa sa de acum, de fiecare fracţiune de secundă a lungului prezent pe care îl trăia, ceea ce se poate numi un om sănătos moral, „tonic", „realist", poate chiar fericit... Şi Minda se simţea bine cu acest ins *fericit*, dar numai pentru că ştia că în curând se vor despărţi, poate chiar peste un ceas sau, peste o noapte, chiar şi o noapte albă, dar nu mai mult decât atât... pentru că acest Medoia era ambasadorul *celuilalt*, pe care îl înviase deodată şi, odată cu el, stafia de puber a lui însuşi, a lui Minda, acea „Înviere a lui Lazăr", acest concret şi zgomotos Medoia avusese puterea să strige spre acel tunel al celor douăzeci de ani: „Lazăre, vino afară!" şi, spre emoţia şi spaima profundă a sa, a severului şi raţionalului Minda, din tenebrele acelui tunel ieşise tremurător, împleticindu-se în bandajele acelea mortuare de care aminteşte evanghelistul, propria sa stafie, uitată, poate chiar renegată, pe care el ar fi putut-o respinge, renega, dacă nu ar fi fost atât de uimitoare, de neaşteptată, de concretă!... Medoia îl împingea şi îl târa cu brutalitate spre locuinţa nedorită a acelei femei pe

jumătate necunoscută şi trivială, dar jumătate din ființa lui Minda era acum de vis şi transparentă şi extrem de docilă tocmai pentru că acel ins o isca mereu din sine însuşi, o secreta aşa cum secretă păianjenul firul său misterios şi elastic pe care alunecă în gol, şi Minda se arunca surâzând şi amuzat în golul acelei nopți şi al acelor oameni, al celor doi oameni apăruți atât de neaşteptat în viața sa ordonată, previzibilă şi rațională. Minda asculta, supus, el, atât de autoritar şi de dominator, se lăsa târât de un străin cu care nu avea nimic comun, pe care cel mai bun prieten al său nu-l acceptase, depărtându-se de el, un străin care purta un nume străin, Medoia, ciudat de cunoscut, de familiar, e drept... propria sa ființă bărbătească şi structurată definitiv se muia, se încețoşa, brațul său să făcea de apă, părul său flutura, tot mai nevăzut, lăsând loc acelui puber uitat, care reînvăța să meargă pentru câteva ore, doar, pentru o noapte albă, împiedicându-se în bandajele sale mortuare... se lăsa dus de cei doi, surâdea amuzat, pentru că totul era o înscenare trecătoare, fulgerătoare chiar, şi viața lor atât de scurtă, a celor doi, provoca în el o toleranță largă, generoasă, atât de neconformă cu felul lui de a reacționa, încât, pentru scurt timp, e drept, totul se întorcea pe dos, ocara era mângâiere, strigătul o şoaptă slabă, râsul zgomotos un zâmbet pe jumătate, grațios, feminin aproape, jignirea o neînțelegere fermecătoare.

Mia Fabian ocupa un apartament surprinzător de spațios şi mobilat cu mult gust. Îi primi cu afabilitate, încercând să-i facă să uite – mai ales pe Minda – jena orei târzii şi a primei vizite într-o casă străină. Medoia se roşise tot pe gâtul său gros, dar nu-şi pierduse vioiciunea mişcărilor şi din prestanța aceea specială, a sa, tonică şi contagioasă. Fabian le preluă sticlele, aduse o alta, frapată, şi ciocniră primele pahare. În contact cu lichidul spumegând, Medoia se activă brusc, iar Minda se ofili uşor, în hohotele de râs ale doamnei Fabian, care răspundea perfect limbuției inginerului. Doctorul se simți brusc izolat – deşi făcu eforturi să n-o arate –, era uimit în primul rând, aproape bruscat, de bunul-gust, surprinzător, al interiorului în care locuia această

„femeiuşcă", apoi de rapida şi buna lor înţelegere, doi oameni care cu o oră în urmă îşi ignorau existenţa. Minda era un spirit greoi, cu tendinţa de apărare spontană la orice era „străin", „imprevizibil", constant, aproape conservator în gusturi, obiceiuri şi prietenii, mai ales în prietenii, şi observa cu o anumită uimită încântare capacitatea lui Medoia şi a Miei Fabian de a se încrede cu atâta rapiditate unul în celălalt, sau era doar un efect de răsfrângere în spiritul său greoi, aceşti oameni nu se încredeau deloc unul în altul, nici nu-şi puneau această problemă, şi poate de aici perfecta şi rapida lor convieţuire, poate şi farmecul lor?!

De teamă să nu-şi trădeze indispoziţia, neparticiparea, să nu le pară un „acrit" şi „ursuz" şi, în acelaşi timp, plictisindu-l împrejurarea şi flagranta lui nepotrivire cu acest cuplu iute închegat, din care el era expulzat (sau se expulza singur, nu conta), profitând de un moment de absenţă a gazdei, care trecuse în bucătărie să pregătească „nişte cafele faimoase", îi aruncă în treacăt o frază convenţională lui Medoia, care aproape nu reacţionă – lucru care îl jigni pe doctor –, şi plecă, ieşind fericit în aerul rece, curat, de afară.

Drumul până acasă fu înviorător şi, încet, încet, aproape cu fiecare pas, se scutură de toată acea lungă după-amiază din care ieşise de câteva minute, personalitatea gălăgioasă, neplăcut de concretă a lui Medoia se subţia uşor în aerul străveziu – ciudat de străveziu pentru acea oră înaintată – şi doctorul începu să râdă la un moment dat, era aproape un chichotit de şcolar care tocmai pregătise cuiva, unui coleg sau unei autorităţi şcolare, o farsă, râdea mereu, icnit, uşor, o vibraţie pe care nu şi-o putea reprima şi care renăştea ciudat, atunci când părea că se înecase în fundurile tulburi ale psihicului său eliberat şi calm, redobândit, şi, pentru că nu putea să-l oprească definitiv, Minda începu să râdă de-a binelea, sonor, singur pe strada aproape pustie acum, ca un adolescent sau un beţiv de ocazie, amintindu-şi de cuplul celor doi, celor doi străini care se înţelegeau aşa de bine acolo sus, „făcuţi unul pentru celălalt", cum spusese Medoia odată la telefon în glumă sau chiar în bătaie de joc. Deodată îi trecu prin

cap ideea că, de fapt, Mia Fabian căutase un astfel de bărbat când îl inoportunase cu atâta asiduitate pe el, şi poate avusese o bună intuiţie, pentru că, iată, numai prin el putuse să ajungă la Medoia, poate ea, cine ştie cum, printr-o specială intuiţie sau clarviziune feminină, ştia că undeva, în abisurile trecutului său, zăcea, în inerţie şi aşteptare, acel individ gălăgios, franc şi poate plin de farmec, cu care ea putea să facă un cuplu. „Prostii!" concluse Minda zâmbind, surprinzându-se zâmbind amuzat de aceste speculaţii prăpăstioase, odihnitoare însă pentru spiritul şi habitudinea sa, torturate ore întregi de un „regim" atât de opus firii sale, tot ce gândea acum, zeci şi zeci de asociaţii asemănătoare în legătură cu „cei doi", atât de speculate încât se pierdeau în absurdul simplu sau infantil, erau ca un fel de inofensivă şi odihnitoare răzbunare, o răzbunare care nu se adresa nimănui, care nu voia să lovească în nimeni, doar să-l reconforteze pe el însuşi, să-l „predea lui însuşi" şi în clipa când urca scările casei sale murmura destul de tare, căutând cu o mână cheia apartamentului printre celelalte prinse în *porte-clés*-ul său, de care atârna, ca breloc, o medalie veche, turcească:

...Piară-mi ochii turburători din cale,
Vino iar în sân, nepăsare tristă:
Ca să pot muri liniştit, pe mine,
Mie redă-mă...

şi râdea încet, spunând ultimele cuvinte, dar cu un altfel de râs decât cel icnit şi vindicativ de adineauri, de data aceasta era un râs „al său", deoarece expresia „muri liniştit" el o înţelegea în felul său, adecvat situaţiei sale din clipa aceasta, şi acest „muri" avea sensul de „supravieţui", chiar de „reînvia", atât de labile şi contradictorii sunt totuşi sensurile cuvintelor în care ne rezemăm atât, gândea Minda, stând încă în faţa uşii întunecate a apartamentului său şi observând cu o ciudă măruntă că se arsese becul de pe palier. Acest „muri" suna pentru el, acum, şi numai pentru el, ca o „reîntoarcere" dintr-o aventură măruntă, spectaculoasă,

pe care și-o dorise poate, fără de care o nemulțumire ascunsă, răcâitoare, ar fi persistat poate mereu, undeva, la periferia bunei sale dispoziții, dar care acum, epuizată, „cunoscută", era părăsită cu un neauzit suspin de ușurare, cu mulțumirea „reîntoarcerii" în vechile haine și cute ale obișnuinței, ale *home*-ului său interior, acolo unde trona, ca o pisică mare, sclipitoare, o formă vie, cunoscută, fascinantă fără ostentație, vie... da, era ea, femeia lui, sau care trebuia să fie a lui, cât mai curând, și în apropiere, ceva mai în spate sau într-o parte, dar nu prea mult, o siluetă întunecată, înaltă, subțire, *el*, cel încărcat de trecutul său, Laurențiu, și pe care el îl iubea tocmai pentru că propriul său trecut exista atât de puțin sau prea șters, prea fad, și felul în care Ceea își trăia „falsa existență", cum spunea el, era o răscumpărare și a sa, cel care se identifica astfel prin tăcere și contagiune totală cu un trecut străin și care devenea astfel, într-un fel și al lui. Poate de aceea își simțea Laurențiu, într-un fel „fals", trecutul, pentru că el, celălalt, Minda, și-l însușea pe măsură ce se desprindea de pe buzele sale harnice, narcotizate, și o făcea cu puterea sa mare de posesiune pe care o avea în fiecare act al vieții sale diurne, chiar și în cel mai mărunt. Își aminti apoi, intrând în sfârșit în casă, de cele câteva minute în care ar fi vrut să-l vadă plecând, minute lungi, aproape de ură și repulsie față de cel pe care-l simțea legat de el mai strâns decât poate lega o prietenie, și se surprinse, cu o oarecare uimire, că nu regretă pornirea atât de ciudată, de unică, pe care o simțise față de Laurențiu sub „presiunea" staturii masive, concrete, a lui Medoia. N-o regretă, așa cum îl suportase și pe Medoia, cu conștiința că totul era trecător, strict efemer, și el se putea odihni în acest „efemer" care îl proiecta la antipodul reacțiilor și stărilor sale. Închise deci în sine, lăsând să cadă la fund antipatia aceea surprinzătoare, momentană, față de unicul său prieten, și fiindcă nu putea s-o regrete, o ascunse. Apoi, din nou, primul plan fu recucerit de forma aceea albă, sclipitoare, și în clipa când închise ușa apartamentului în urma sa, cu grijă, și auzi țârâitul lung al telefonului, se activă brusc și alergă, cu numele ei în gând și chiar pe buze, cu atâta putere, încât atunci

când ridică receptorul, fără să aibă răbdare să asculte sau să aştepte, spuse într-o singură respiraţie:

— Ludmila!

Nu era însă Ludmila, şi dovada că era aşa fu un hohot interminabil de râs, în care recunoscu, cu destulă greutate, timbrul acela cald, răguşit, atrăgător, o voce care nu se potrivea defel – în mintea sa, cel puţin – cu pereţii aceia de carne în care rezona sau cu buzele de pe care aluneca cu atâta uşurinţă. Era, bineînţeles, Mia Fabian, care îi mărturisea că suna de aproape zece minute, pentru că rămăsese singură!

Singură? se uimi Minda, intrând, fără să vrea, încă o dată, în acel univers incomod din care se eliberase deja, aproape cântând, dar unde plecase inginerul? Şi cum, aşa, deodată?...

Nu, nu plecase, îl linişti Fabian, dar la scurt timp după ieşirea sa, „după fuga sa ruşinoasă şi laşă!", Medoia adormise pe canapeaua pe care se afla, căzând într-un somn total, brusc, astfel încât ea, după ce renunţase să-l mai trezească, îi scosese pantofii, îl acoperise cu un pled şi stinsese lumina, lăsându-l „în pace". Acum însă e singură, au rămas două sticle de şampanie, „intacte", şi oare n-ar vrea el să se reîntoarcă şi să mănânce împreună, aşteptând să se trezească Medoia? Ar fi un fel de a-l păzi, şi el, ca prieten, e oricum mult mai îndreptăţit să... şi pentru ca, nu-i aşa... pe de altă parte, e evident... de altfel, nu s-ar putea... fiind târziu şi totuşi devreme într-un... o simplă pază, atâta tot, aproape o... pentru că, nu-i aşa, răspunderea le revine la... ei?! Poftim?!... Ha, ha, ha, hi, hi...

Nu, nu era posibil, replică Minda, încercând să înoate în şuvoiul ei de vorbe, oricât ar putea să pară de nemanierat, refuza să se întoarcă pentru simplul motiv că... ora fiind totuşi târzie şi a doua zi trebuind să se...

Dar a doua zi e duminică! întrerupse ea, aproape ingenuă.

Da, era duminică, replică Minda fără să se tulbure, dar el nu putea răspunde amabilei invitaţii. Poate altă dată. În ceea ce-l priveşte pe cel adormit...

— A, nu e nici o problemă! făcu Fabian. Eu mâine-dimineaţă plec, destul de devreme, într-o excursie cu nişte prieteni, cu o maşină, aşa că am să-i las un bilet cu locul unde să pună cheia, o să-i sugerez să-şi facă o cafea, şi va pleca, în provincia sa, fericit că-şi va fi făcut de cap în Capitală. Există atâtea feluri de a-ţi face de cap!... gânguri ea şi, o clipă, împreună cu râsul ei, nu păru mai mult de 16 ani.

Minda nu mai era în stare să reziste acelei conversaţii, care nu-l mai amuza deloc, şi, după câteva fraze scurte, trânti receptorul.

„Iată că nu erau făcuţi unul pentru celălalt..." gândi el, în timp ce se pregătea să se culce. Sunase încă o dată la Ludmila, dar apelul se făcea în gol, într-un gol care se mărea parcă cu fiecare secundă, ca o grotă vie, cu stalactite vii, un gol concret, aşa cum e acela al unui tunel în care te afunzi cu un tren întreg, lung, cu propriul tău trup, devenit deodată ireal, nevăzut, cu toate gândurile tale născânde, capsulate în întuneric.

— Da, iată că nu erau făcuţi unul pentru celălalt!... mai repetă el, dând din umeri, apoi râse stins, fără zgomot, dezbrăcându-şi haina.

Capitolul V

...A trecut astfel un an sau trei sferturi dintr-un an. Astfel, cum?! Cine poate să-și imagineze aceasta? De spus, de repovestit e într-un fel mai ușor, ceea ce ți s-a povestit odată, bineînțeles, fără cuvinte, decât să imaginezi sau să ți se imagineze... de cine, nu importă! Iar eu nu pot decât să repovestesc ceea ce n-am văzut niciodată, ceea ce, bineînțeles, nu s-a întâmplat niciodată, ceea ce nici nu avea de gând să se întâmple, ha!... Totul încape în viața noastră și încă atâtea lucruri și ființe – în măsura în care și gândurile sunt lucruri, sau ființele nu sunt decât simple gânduri etc., etc. – pe deasupra, neașteptate, nedorite sau neinventate, încât e bine-venită imbecilitatea parțială de care ne bucurăm în tot timpul acestei împuțite de vieți, o imbecilitate ca o mască de gaze, din acelea care se aflau în podurile copilăriei noastre, măștile acelea de cauciuc, cu un filtru gros în loc de buze, cu niște ochelari de sticlă rotunzi încadrați în nu știu ce... inima noastră înoată de fapt într-un spațiu cosmic al ei, traversat de tot felul de meteoriți invizibili, rapizi ca niște schije, de raze cosmice și alte aiureli de acest tip, inima noastră care se apără atât de prost, dar se apără totuși, care supraviețuiește, supraviețuiește neîncetat, bineînțeles până într-un moment dat, când s-a isprăvit și cu istoria asta cu supraviețuirea... când devine plicticos și asta, să supraviețuiești, în definitiv...

— Ai numărat vreodată, doctore, așa, din pură plictiseală, de câte ori te-ai sinucis în viața ta asta searbădă, care încă-ți pare

nefericit de scurtă...?! Ai făcut vreodată un calcul aproximativ? Te sinucizi așa cum te masturbezi, cu aceeași concentrare, cu aceeași scârbă, evident, cu aceeași ușurare... cu aceeași fantezie, veselă, aș zice!...

— Nu m-am masturbat nici de zece ori în viața mea!...

— Crezi?!... Se poate! Tot ce se poate! Cum spunea o mătușă de-a mea, din fericire dispărută azi, dată dispărută, ha!... Nici nu aveai nevoie, deși asta nu are nici o legătură cu *nevoia*, dar... s-ar putea să te coste într-o bună zi această... să-i zicem, seriozitate sau... bună-creștere, ha!... sau reținere de la... de la ce?! Știi cumva?!... O să te coste sigur că n-ai făcut-o, așa cum pe mine o să mă coste că am făcut-o!... Ce ideologie ai tu când te duci la closet? Ești tot așa grav, reținut, preocupat de altceva? Bravo ție, ești cineva! Ești un om care inspiră încredere, și avem al dracului nevoie de astfel de oameni, de astfel de personalități! Pentru că, să știi, tu ești o personalitate!...

— Bineînțeles că sunt! Și când ai să-ți dai și tu doctoratul, ai să fii și tu una!

— Licența...

— Indiferent... vorbești prea mult ca să nu fii de pe acum o personalitate! Așa că...

— Bineînțeles că vorbesc prea mult, ce dracu' vrei să fac, o revoluție, o conspirație, luptă de gherilă, ambuscade, puciuri, minări de poduri sau de stâlpi de înaltă frecvență, să împart broșuri interzise, în care să fie tipărit *Tatăl nostru* sau prima lecție din abecedar, greva foamei, să-mi dau foc, să-mi tai o ureche, să scriu un jurnal de călătorie sau un jurnal intim, pur și simplu... imaginează-ți, ce efect fantastic, comercial: *Viața intimă sau metajurnalul lui Laurențiu Ceea! Exciting*, am să fac toate astea, sau măcar o mare parte din ele, până atunci însă am să vorbesc... dacă ești destul de cretin să mă asculți!

— Te iei prea în serios, *Commendatore*!...

— Crezi?!... Să dea Dumnezeu!... Aș avea nevoie de așa ceva, o nevoie stringentă, așa, ca o lămâie! Doamne-Dumnezeule, ce grozav ar fi, ar fi pur și simplu nemaipomenit, așa ca o

aventură cu cocoşi şi cu gloanţe... dar mi-e teamă că baţi câmpii, în felul tău grav, serios, care înşală pe toată lumea, inclusiv pe mine. De-atâta vreme faci pe gravul, încât ai devenit, în sfârşit, un om grav. Şi eu de atâta vreme fac pe palavragiul, încât am devenit, firesc... am devenit... ei, ce am devenit? Ha?!

— Un tirbuşon!...

— Vezi că n-ai ghicit?!... Două tirbuşoane!... Şi nu imediat, ci aşa, în timp, cu timpul, cum se spune... uneori nu-ţi dai seama unde se ascunde tâmpenia cea mai mare: în ceea ce faci sau în ceea ce spui! Bineînţeles că tu faci ceea ce spui şi cu asta...

— Nu totdeauna...

— Da, bineînţeles, cum de nu mi-am dat imediat seama, tu eşti un tip mult mai complex, mai nuanţat... mai imprevizibil!...

— Hai sictir!...

— Ei vezi, asta e o idee!... Bravo!

— Eşti un individ sensibil, ai nevoie de înţelegere... de compasiune, chiar dacă...

— 'te-n mă-ta! Ţine-ţi prelegerile la facultate, la studenţii tăi tâmpiţi şi hiperdotaţi, nu mie! De compasiune ai avea nevoie tu, dacă s-ar putea apropia cineva de tine... şi, până la urmă, nici asta n-ar fi exclus, dacă nu ţi-ar mirosi, pardon, gura!

— Ha, ha!

— Ha, ha!

— Nu vezi ce plicticos eşti! Mai fă şi: „Ho! Ho!" dacă eşti în stare!

— Ho! Ho!

— Şi-acum prezintă-te, cere-ţi voie să te prezinţi, ştii tu cum se face... ridici lăbuţa şi spui... ce spui?

— Ceea, Laurenţiu Ceea...

— Pe urmă?!

— Urinez!

— Bravo, cum spunea şi portarul. N-ai trecut degeaba prin viaţă!

— Mai ales că m-am şi întors.

— Tot aia e. Bine că-ți completezi studiile, ha, ha!

— Ce-ai împotriva studiilor mele? Sunt cineva de la fără frecvență! Știi bancul ăla cu nevasta dentistului?

— Nu, eu îl știu pe ăla cu nevasta mamiferului!

— Într-o duminică, la prânz, dentistul o îndemna pe nevastă-sa să se scoale, să meargă după pâine, că se închidea la douăsprezece și treizeci, iar ea îl îndemna pe el să meargă. La un moment dat, femeia, enervată: „Dar bine, cineva trebuie să meargă după pâine!"... Și atunci, dentistul, fiind cineva, s-a îmbrăcat și s-a dus după pâine. Pariez că ți-a plăcut.

— Da.

— E și ăsta un fel de curaj, să spui bancuri.

— Asta e deviza lașilor, *commendatore*, să facă lucruri curajoase. Tu ai avut toată viața curaj, iată un lucru suspect. Chiar și ideea asta, cu istoria ta de amor, politico-amoroasă, e tot un reflex de om laș care face pe curajosul!

— Dar îl face bine...

— E adevărat. Îl faci bine. Între curajul tău și al meu, nu știu pe care l-aș alege. Presupunând că aș putea alege. Nietzsche spunea că adevărul e o chestie de curaj, nu de inteligență. „Cât adevăr suportă un spirit, cât adevăr îndrăznește el? – spune el – aceasta a fost pentru mine, totdeauna, adevărata măsură a valorii. Eroarea, în credința într-un ideal, nu e o chestie de obtuzitate. Eroarea înseamnă lașitate..." Iată, domnule Ceea, tovarășe Ceea, câteva fraze spuse pentru secolul nostru. Bineînțeles, aici e vorba de curajul autentic, spiritual.

— Nu pot să sufăr cuvântul autentic... și-apoi, ce pretenție ai, vorbăria mea nu e o formă de curaj... autentic, dacă vrei să folosim cuvântul ăsta scârbos!

— Ba da!... Evident că da! Eu n-am spus că ești lipsit de curaj. Dar ce, vrei acum să-ți și admir curajul? Regret, asta nu pot. Mi-ajunge că-l admir pe-al meu.

— Ce curaj ai tu?!...

— *Courage pour chaque jour* ăsta mi se pare mie că e un titlu... nu?! Dar nu, eu am, dacă am, un altfel de curaj. Pentru

că, e evident, cu toţii avem curaj. Nu ştiu, curajul meu – şi Minda înălţă dezolat din umeri –, curajul meu, uneori, nu-l recunosc nici eu. Dar el trebuie să existe, ştiu asta, o simt, alunecă undeva în subsolul meu... nu mă părăseşte şi nu mă va părăsi niciodată. Am nevoie de el şi... mai ştii, poate are şi el nevoie de mine. Curajul apoi, *commendatore*, e şi o chestie de exerciţiu, de „formă". Ca şi libertatea. Cine nu exersează libertatea se pomeneşte într-o bună zi că nu mai are nevoie de ea. Şi ăsta e cel mai trist lucru: nu să nu fii liber, asta se mai înghite... nu, să nu mai simţi nevoia de a fi liber...

— Tam-ta-ra-ta-ta, tam-ta-ra-ta-ta!..

— Auzi, mă semidoctule, student-rămas-în-urmă ce eşti, pensionar la fără frecvenţă: să nu mai simţi nevoia să fii liber!

— Da-da, am înţeles şi eu, am făcut un efort şi am înţeles. Din când în când, un dobitoc de talia ta mai are şi dreptate!... Am să-mi cumpăr un extensor şi-am să fac exerciţii de libertate!

— Când eram mic, la primară – la elementară, cum se zice acum, pentru că totul trebuia schimbat –, i-am dat o palmă unui coleg, care-o merita, şi învăţătoarea m-a turnat la taică-meu, care, fie iertat, m-a bătut cu atâta furie încât mi-a spart venele încheieturii, încât tot aceeaşi învăţătoare a trebuit să mă bandajeze, a doua zi, în faţa întregii clase, care se uita la mine ca la un şobolan. Zece ani, după istoria asta, am încasat toate loviturile, fără să mai dau înapoi. A trebuit să reînvăţ să dau înapoi şi am reînvăţat, deşi a fost afurisit de greu să învăţ un lucru pe care îl ştiam deja. Eram însă pierdut dacă rămâneam astfel, „bine educat". Tatăl meu şi învăţătoarea, autorităţile morale şi sociale cele mai înalte pentru mine atunci, voiau să mă dezveţe de a fi un „bătăuş". Doamne, ce s-ar fi întâmplat dacă ar fi reuşit?! De câte ori nu m-am pomenit cu mutra însângerată la o simplă replică, la o privire distrată a cuiva, la o simplă minciună... ce se întâmpla, Dumnezeule, dacă n-aş fi reînvăţat, greu, cu câte icneli, să dau înapoi?... Încă pot să dau înapoi, la cel puţin una din trei lovituri pe care le încasez, dau înapoi... M-auzi, studentule, asta înseamnă că încă mai sunt viu. Nu că trăiesc, ci că *sunt viu*!...

Indiferent cine mă lovește, la una din trei... sau din cinci, în cel mai nenorocit caz, dau înapoi! Aceasta-i întreaga lege a moralei!

— A moralei tale!...

— Bineînțeles! Mai ales că eu o și recunosc! Voi o faceți, dar n-o recunoașteți, ceea ce e, nu-i așa, mult mai cochet! Eu însă nu sunt cochet. Sunt prea ocupat, nu mai am timp să fiu și cochet.

— Ia uite... a început să-ți fie milă de tine!...

— Bineînțeles că mi-e milă de mine. Ce credeai? N-ai învățat în cursul inferior de liceu despre funcția durerii? Durerea e cea care ne apără și mila nu e decât o formă a ei... mila de tine însuți, bineînțeles. Corpul tău e mult mai inteligent decât tine, Ceea, și ai putea să-l respecți, cunoscându-l mai bine... corpul tău e mai complicat și mai înțelept decât constelațiile de pe cer, la care cădem în cur cu toții...

— ...Așa!... Și pe urmă?!...

— A, am uitat. Tu erai predicatorul. Ai dreptate. Dă-i drumul, cu Pitina ta... sau cum îi zice...

— Pitina mea? N-a fost niciodată a mea. A fost a oricui, numai a mea nu. E ca și cum te-ai duce cu o gașcă la bordel și toți s-ar culca pe rând cu aceeași sublimă și gingașă târfă, numai tu nu. Aceasta e prima noastră iubire, dacă ai auzit de așa ceva. Pun pariu că ai auzit. De ce râzi? Crezi că fac pe cinicul? Bineînțeles că fac pe cinicul, dar și tremur de frică în același timp că ăsta e chiar adevărul. De altfel, nu spuneai chiar tu că nu te interesează adevărul... că nu e modern?... Poți să-mi explici și mie ce consideri tu că ar fi modern?

— Foarte simplu: politica. La început a fost bestia, apoi preotul-mag, sau preotul-profet, apoi soldatul, Cezarul și mercenarul, apoi...

— ...din nou preotul.

— Exact, de data aceasta preotul-funcționar, episcop, papă, sau chiar preotul-soldat, ca Borgia și Mahomet...

— Mahomet era profetul-soldat!

— Eventual! După aceea, negustorul.

— Uşor, uşor... şi nobilul?

— Nu ştiu ce-i aia nobilul, nu-i o profesiune. „Monarhul luminat", da, asta este una.

— Iar negustorul e o categorie eternă, a existat totdeauna, a coexistat totdeauna, mai bine zis.

— Da, dar n-a condus. Acum el conduce, „aristocraţia financiară", care e o efectivă aristocraţie. Apoi politicianul.

— Şi asta-i o profesiune?!

— O-ho, şi încă ce! E ultima profesiune. Mai tare decât militarul, preotul şi nobilul, care coexistă, bineînţeles, cu toţii. Nimic nu se pierde, omenirea nu lasă pe drum nici cea mai măruntă invenţie, şi trebuie să recunoşti că o nouă meserie, o nouă profesiune e o invenţie babană.

— Şi omul de ştiinţă... artistul, literatul... aşa-zisul intelectual?

— N-am auzit. Să mai aştepte.

— Şi ţăranul?

— Dispare.

— Înainte de a fi condus?!

— Dacă nu s-a profesionalizat! Dacă n-a făcut o revoluţie!

— Te pomeneşti că dispare şi intelectualul, înainte de a...

— Posibil. E chiar de dorit. Nu cred că ar fi bun să conducă. El e bun ca opoziţie, e veşnica opoziţie, el e scepticul, singura şcoala filosofică care nu are idei proprii, dar va dura la nesfârşit, criticând mereu celelalte şcoli filosofice, găsindu-le mereu, cu inteligenţă, punctele slabe.

— Asta sună cam mefistofelic...

— Chiar este. Eu nu cred că Diavolul are idei... nici nu are nevoie de aşa ceva. El e cel care descoperă mereu carenţa ideilor.

— Calomniezi intelectualul.

— Bineînţeles. Dar îmi permit asta pentru că şi eu sunt un intelectual. Asta e, de fapt, şi forţa mea.

— Dar şi prostituţia ta. Eşti, probabil, bine plătit pentru asta!

— Uneori, şi nu aşa de bine precum se crede. Dar adevărata plată e de fapt plăcerea pe care mi-o fac făcându-mi rău. Şi asta e ceva foarte intelectual.

— Masochism, perversiune simplă sexual-psihică.

— Mai mult decât atât, o formă a forței. Cine poate râde de el însuși e un om puternic.

— Dacă nu face jocul altuia, interesul altuia, dacă, atrăgând atenția asupra sa, nu creează diversiune.

— A, bineînțeles, eu nu vorbesc de delațiune. Delațiunea e simplă și ea e cea care e bine plătită.

— Drăguț cursul tău scurt de istorie a profesiunilor!

— Aiurea, simple banalități. Doi inși, absolvenți ai cursului inferior de liceu, pot face la nesfârșit variante asupra aceleiași teme. E o simplă întâmplare că le-am făcut și noi. Dar se întâmplă. Ni s-a întâmplat și nouă. Îți explicam de ce nu mă interesează adevărul...

— Nici pe mine, bineînțeles. Dar, din când în când, nu-i așa...

— Înțeleg, înțeleg: dacă te împiedici în el. Ei bine, atunci, dacă n-ai încotro, poți să-l spui... dar numai cu această condiție, ha, ha!

— Ia uite, după ce că ai două norme, în timpul liber faci și pe cinicul...

— Nu vorbeai tu de cinism? Cine mai știe astăzi ce-i aia cinic?! Nici nu face să încerci să înțelegi sau să-ți explici unele...

— Cinism e totul. Bâlbâiala mea despre o așa-zisă Pitină, despre anii ăia când am iubit-o, despre tot ce-am trăit sau am inventat, atunci și acum... toată această bâlbâială nu-i o mostră de cinism? Există, mi se pare, la unii, o formă de perversiune sexuală care constă în aceea de a violenta femeile necunoscute, pe stradă chiar, expunându-și sexul, sau...

— Exhibiționism se cheamă și e ceva foarte interesant...

— Mă rog, nu mă privește. Uneori când ți se pare că ești un individ iremediabil plat, deodată îți descoperi un *côté* cu totul remarcabil, cum e, de exemplu, mania asta a mea, apărută de curând, de a... în definitiv, o manie inofensivă, pe care tu o suporți, de bine, de rău...

— Se pare că am început să am chiar nevoie de ea! făcu, râzând, doctorul.

— Poftim. Mania mea, perversiunea mea îți face bine. Mie nu, dar asta nu contează. Și totul, în mine, bineînțeles, a pornit de la acest nume: Pitina! Auzisem acest nume înainte de a o cunoaște și am început s-o iubesc, așa cum poți iubi pe cineva pe care nu-l cunoști. Dulcineea din Toboso. Da, există așa ceva, eu m-am convins pe propria mea piele, adică pe dispăruta mea piele, pe descuamata mea piele. Când am cunoscut-o, în sfârșit, era același lucru: era ea, purtătoarea numelui ei, și nu mai puteam da înapoi. Ea trebuia să fie! Să rămână ea, și asta s-a întâmplat cu tot ce a trebuit să... plătesc pentru asta. Da, am plătit cinstit și plătesc și acum, când nu mă pot debarasa de toate astea, de numele ei, în primul rând. De numele ei mai real decât ființa ei, pe care, de câte ori mi-o reamintesc, o încarc cu tot felul de amănunte și senzații, încât, bineînțeles, o falsific grosolan, și ceea ce ajunge la tine și apoi la mine (căci la mine ea ajunge în ultimul rând, să ții minte acest lucru!), deci ceea ce ajunge la noi amândoi e ceva vrednic de tot disprețul... dar, asta e! N-o pot face altfel, n-o pot păstra așa *cum era* și nici nu pot să tac. Și pedeapsa mea e tocmai această grosolană calomniere a ei, a Pitinei mele minunate, unice, măruntul soare al adolescenței mele, în care trăiesc și astăzi. Ar merita, săraca, s-o las să se odihnească în neființa ei, dar nu pot, ca un nevolnic, ca un estropiat, și atunci... sunt un biet necrofil, bineînțeles, unul din ăia care se culcă cu cadavrele. Sunt un tip *chic*, nu?!

...A trecut astfel un an sau trei sferturi de an din clipa când i-am dus acel prim plic lui Guga. Pe ea am început s-o văd cu o anume regularitate, pe el, la fel, de câteva ori am fost și împreună; doar de două sau de trei ori. Ei înșiși mi se pare că nu se vedeau aproape deloc, își scriau doar și ardeau tot ce scriau. Am să revin mai târziu la aceste plicuri. Relațiile mele cu ea intraseră într-o stare bună, disperată însă, în același timp. Puteam s-o văd de câte ori voiam sau, aproape, în orice caz o vedeam mult mai des

decât Guga. Dar nimic nu a evoluat între noi în sensul în care-l doream eu. Nici măcar de mână nu ne-am mai ținut, ca în acea primă întâlnire, după discuția aceea atât de amestecată, de puerilă și de gravă, totodată. Deveniserăm prieteni foarte buni, dar asta nu mă interesa prea mult, mai mult, mă înfuria, deoarece contactul nostru risca să ia o altă turnură, ea începea să se obișnuiască cu mine, să mă vadă doar ca un camarad etc. Nu renunțam totuși la a o vedea, așteptând un moment propice. Cred că ea își dădea seama de pânda mea, semicalculată, dar nu-i păsa, poate o și amuza. Între timp însă, cu ea, ca și cu alte colege și, mai ales, colegi ai mei, se întâmplau cu totul altfel de lucruri. Ca și cu lumea din oraș și aiurea. Ceva mai pasionant, mai „aventuros", mai „periculos" și mai grav decât însuși amorul. Da, se întâmplă uneori lucruri mai grave decât amorul, pentru scurtă vreme, bineînțeles. Dar ce condensare, ce tensiune e acolo, ce răsturnări! Câtă istorie!

În acel an, în clasa noastră s-au întâmplat o grămadă de evenimente, un reflex proporțional, foarte violent însă, al răsturnării întregii societăți. Erau anii '49-'50. Nu știu dacă generația tânără de azi mai are habar de cele ce s-au întâmplat atunci, dacă lor aceste cifre: '48, '49, '50, '52, '53 le spun ceva afară de câteva asociații generale cu unele evenimente istoric-politice. Pentru cei ca noi, ca mine, și mai bătrâni decât noi, aceste cifre se încarcă fantastic! Și asta stă, bineînțeles, sub semnul întrebării, pentru că asupra ta aceste cifre s-ar putea să aibă aceeași rezonanță ca asupra unui tinerel de 17 ani... Și la noi în clasă am avut câteva animale tot de felul tău, tocilari apolitici, tipi care briau la o materie, inși reci, plini de calități reale, care-și începeau cariera socială la 15 ani, punând uneori în dificultate profesorii de specialitate, complexându-i, jignindu-i uneori cu întrebări provocatoare, în care se vedea că știu mai multe decât cel ce preda. Unii dintre ei, puțini, au confirmat și mai târziu aceste calități. Un procent de unu la sută dintre ei, și cu mult mai palid, mai puțin „pregnant" decât o făcuseră în liceu. Probabil și concurența, apoi, devenea mai acerbă, dar asta e eterna problemă

a ceea ce numesc eu adaptarea la o vârstă. Uneori, precocitatea – când spun uneori, vreau să spun de cele mai multe ori – e o simplă adaptare, perfectă, la o vârstă și la un mediu dat, un mediu izolat, fără comunicare în afară, o adaptare care ia uneori forme fascinante. Există regii vârstei de 10 ani, inși care comandă grupuri întregi, o stradă sau un cartier, există regii vârstei de 15 ani, există regii vârstei de 18-20 de ani. Aici se opresc aceste regate efemere, atât de sclipitoare însă! Și regatele care urmează, apoi, au început să devină cele autentice, când se produce valoarea. Dacă aș fi profesor – nu voi fi niciodată! –, m-aș teme îngrozitor de acești puberi, hiperadaptați, așa cum se întâmplă, de fapt. Am avut un coleg, Dona (la care voi reveni), care, la 15 ani, la lecțiile de anatomie, cita din Gray și Papilian, și sunt convins, și toată clasa era la fel, că înțelegea acele tratate universitare mult mai bine, mai în spiritul lor, decât putuse s-o facă bietul profesor în anii lui de studenție. Acestea și altele sunt eterne, banale chiar. Dar trebuie amintite pentru că acesta e rostul banalului: de a reconstitui cadrul excepționalului. Mărunta luptă deci între cei câțiva supradotați – în cadrele acelei vârste, nici unul dintre ei nu și-a păstrat acea supradotare și mai târziu, în anii când se creează adevărata valoare, omologată de social –, deci acel mărunt și banal antagonism între câteva vârfuri ale clasei și profesori sau joaca profesorilor cu cei imbecili, leneși, submediocri (din nou, doar pentru acea vârstă, era o submediocritate trecătoare, ca și un geniu de 3 sau 5 ani, superb, caduc), ăștia, „subdezvoltații", erau ceva mai numeroși, nu cu mult, decât „excepțiile", toate aceste probleme și altele, eterne, au fost înlocuite doar în câteva luni cu o forță care amintea de suflul unei bombe de mare tonaj. În fiecare clasă – vorbesc doar de cursul superior – au apărut câțiva, trei-patru, șase, opt, din masa aceea, care ascunde totdeauna rezervorul de cadre al oricăror noutăți istorice, și nu numai atât. În masa aceea medie, se află totul, iar extremele ei, supradotații și imbecilii, nu fac decât s-o acopere. Acolo se află viitorii, veritabilii supradotați, viitorii, adevărații creatori,

viitorii oameni politici. Din masa aceea, atunci însă a mai apărut o „extremă", afară de celelalte două de care ți-am amintit și pe care le știi și le știe oricine: agitatorii. Se formase triunghiul, un triunghi fantastic, pe care nu l-au trăit decât generațiile noastre, bineînțeles, cei sensibili, inteligenți, cei cu o anume memorie. În nici un an de zile, ciungul Lică, de care ți-am amintit când cu episodul pseudosângeros cu Iorgovici, profesorul detracat, falsa victimă, Lică, pe numele său de familie Ţunea, a ajuns secretarul UTM al clasei și și-a constituit un birou, a selectat câțiva inși, pe anume criterii, din masa aceea, medie. Am să revin la criteriile sale, căci ele au existat, deși nu pentru toată lumea. Lică, în orice caz, era fiul unui mecanic de locomotivă, el însuși de curând numit în activul de partid al orașului. Dar ascendența lui Lică, deși importantă, nu a fost nici aici singurul criteriu, bineînțeles. Mai aveam în clasă vreo șapte-opt colegi, fii de muncitori și de activiști sociali, unul avea chiar un tată ilegalist. Și nici unul dintre ei toți, absolut nici unul nu a ajuns sau nu a rămas, mai târziu, activist într-un domeniu social sau de partid din oamenii lui Lică. De aceea îți vorbeam de noua „extremă". Vârfurile profesionale ale clasei – și clasa noastră era celebră în toată școala, chiar și în oraș, pentru elementele ei de vârf și pentru calitatea lor, doi dintre ei primiseră și premii naționale în literatură și cercuri științifice liceale –, vârfurile acestea, cum spuneam, începeau să fie puse încet, dar categoric, în umbră de grupul lui Lică. Un instructor al Județenei UTM ne fusese repartizat și nouă (un tinerel de vreo 23-25 de ani, fost sudor, pe nume Treicu), și totul, cum era și firesc, a început să se învârtă în jurul acestui ax nou. Firesc! Ce cuvânt! Cum era firesc într-o revoluție, cum era firesc la câțiva ani după război, dar războiul, el însuși, pălește în fața celuilalt termen, el nu poate explica nimic din ce s-a întâmplat apoi. Altădată, o țară care se refăcea din ruine – și una din cele mai înșelătoare pierderi e aceea care se face sub semnul victoriei! – urma un traiect cunoscut: se îndepărta molozul, se scoteau din pivnițe și adăposturi improvizate uriașele cutii de lemn în care au fost, în grabă, împachetate mașinile, utilajele

fabricilor, partidele politice tradiționale se refăceau în grabă, apăreau și câteva partide noi, care, bineînțeles, se dizolvau în curând sau făceau guverne de coaliție cu cele vechi, puternice, și începea din nou lupta între social-democrație și conservatori, între „reacționari“ și „progresiști“, apărea invazia de capital străin, se clădeau școli, apăreau sindicate noi în clădirile azilelor de bătrâni (un timp, lung, nu se mai ocupa nimeni de bătrâni), apăreau multe femei peste tot. „Crucea roșie“, bineînțeles, supraviețuia armelor, avocatura devenea din nou o mare carieră în miile de procese care apăreau după război și din pricina lui, țăranii începeau să se agite, toată lumea se interesa de tehnică, toată lumea căra moloz, apăreau pe ici, pe colo cei „persecutați în război“, indivizi cu adevărat nostimi, naționalismul cădea, pentru un timp, în desuetudine, din nou se vorbea despre și apăreau, cu adevărat, crimele pasionale etc., etc. Dar toate acestea, în variantele lor, sunt banale și previzibile. Revoluția însă e și a fost cu totul, fundamental, altceva. Tu n-ai trăit-o, dovadă că ai uitat-o. Eu am trăit-o printr-o femeie, care avea un nume, și, în primul rând, am trăit revoluția prin numele ei, Pitina. Alții, puțini, e adevărat, au trăit-o direct. Cum a fost acel Guga, prietenul ei și care, astfel, a devenit și al meu. Unii dintre profesori, cum îți spuneam, în loc să mai fie respectuoși cu vârfurile, persiflatori cu „cozile“ claselor și indiferenți cu media, au început să se teamă, întreaga lor atenție și spirit de conservare, uneori în sens strict biologic, s-au îndreptat împotriva acestei noi falange a lui Lică. Oamenii aceștia, care pentru noi aparțineau autorității morale și sociale, au început să arate fețe obosite și contorsionate de frică, ochi dilatați – parcă de o anume teroare, fără nume, fără precedent, imposibil de definit, deci și de controlat, cei câțiva fii de țărani „săraci“ (Sârbu, secretar al UTM al liceului, era el însuși fiu de țăran), împreună cu Treicu puseseră într-un fel stăpânire pe liceu, consiliu profesoral, cataloage, norme de conduită, limbaj etc., etc. Dar acestea, toate, sunt prea vaste, prea complicate. Eu nu sunt în stare acum să-ți vorbesc despre ele... Poate altă dată, în curând... Deși au trecut douăzeci de ani

și... dar, nu, nu!... Și pe urmă, ha, nu spuneai tu, adevărul, nu-i așa, e perimat, e neinteresant... politicul, da, ei bine, eu am trăit politicul prin ea, printr-o femeie! O oglindă, un ochean cu o singură țeavă, așa cum folosesc marinarii, o lunetă marină era ea pentru mine și a rămas astfel, „o țeavă" din aceea marinărească cu care am privit eu depărtările de atunci, pentru că, ciudat, ca să privim în jurul nostru, în imediata noastră apropiere, avem nevoie de o astfel de lunetă, și pentru mine, atunci, acea lunetă a fost Pitina.

Eu aveam în acea vreme, la noi în clasă, doi prieteni, amândoi dintre vârfuri: Dona și Lepădatu. Dona era acel ins dotat la științele naturii, care consulta tratate universitare, iar Lepădatu era un fel de dotat al literaturii și artelor, era mereu selectat în echipa de teatru a liceului, conducea corul liceului în absența profesorului de muzică, citea mult, scria etc. Acest Lepădau, de altfel, a ajuns mai târziu o adevărată celebritate națională, o personalitate. Dona s-a adaptat foarte repede „realităților" noi și, deși îi disprețuia, s-a apropiat curând de noii șefi ai clasei și ai liceului, a ajuns instructor superior de pionieri etc. și a fost lăsat în pace, să brieze la „materiile" lui, să „dea" la Medicină apoi (pe acea vreme, liceul, organizația te recomandau la facultate, o țidulă aproape hotărâtoare), unde, la fel, a intrat în biroul UTM al facultății, continuând să fie un student eminent, cu o mare putere de muncă, inteligență, instinct etc. Lepădatu, prietenul lui și al meu, s-a adaptat invers. Neacceptând noua autoritate, în ciuda calităților sale manifeste și confirmate, a fost imediat izolat și în curând l-au făcut unul din țapii ispășitori ai clasei și ai liceului, în cadrul „ascuțirii luptei de clasă" a lui Lică, și el ilustra perfect, în cadrul școlii, „dușmanul". Mai erau câțiva astfel de dușmani, dar el era cel mai „reușit". Pregnant, inteligent, lipsit de flexibilitate, lipsit de simțul realității și, pe deasupra, mai era și fiu de popă unit, greco-catolic, iar tatăl său, odată ce n-a mai avut biserică, n-a mai vrut să treacă la un alt cult. Eu am rămas prieten cu ambii, deși, între ei, prietenia s-a rupt din motive exterioare și, mai ales, din acel spirit exagerat de adaptabilitate

al lui Dona, care a înțeles imediat, deși îl mai despărțeau doi sau trei ani până atunci, felul în care trebuia să se comporte ca să-și poată continua, netulburat, studiile. Lepădatu, care era un spirit haotic și extrovert, avid de prietenie, a devenit, în ciuda sa, un singuratic, poziție împotriva căreia se revolta neîncetat, ridicol, nefiind în stare să-și trăiască destinul, atunci. Izolarea sa era pe jumătate obiectivă, pe jumătate se datora fricii și lașității colegilor. Lepădatu începu rapid să miroase „a victimă", și el era singurul sau ultimul care își dădea seama de aceasta. (Acest „miros de victimă" l-au prins, foarte repede, și profesorii.) Tembelismul acesta al lui Lepădatu, care, în ciuda calităților sale, nu era în stare de o minimă apreciere lucidă a realității, mă enerva și scârbea chiar și am rămas prietenul lui doar dintr-o măruntă contrariere socială, dintr-un fel de „nonconformism" pentru care am fost criticat de repetate ori în ședințe de organizație (Lepădatu era exclus din UTM), luat la o parte de anumiți colegi etc., etc., dar până la urmă mi s-a îngăduit această extravaganță. Din pleiada de foști prieteni ai lui, din anii săi de glorie, din tot cursul inferior al liceului, eu rămăsesem acum singurul, și asta cu atât mai ciudat cu cât nu fusesem „atunci", când îi fermecase și fascinase pe toți, colegi și profesori, unul din „intimii" săi. Eram acceptat acum de el pentru că, deși el făcea nenumărate eforturi, ridicole, lamentabile de cele mai multe ori, de a se apropia de vechii săi prieteni, colegi, cu care avea reale afinități intelectuale și sentimentale, eu eram singurul care îndrăzneam să-i vorbesc, să mă plimb cu el, singurul cu care avea relații normale, deși tocmai pentru asta ele erau „anormale". În acest băiat se amestecau în mod curios calitățile cu defectele, cu atâta violență aș spune, profilul său moral era atât de haotic, de instabil, violent instabil, încât producea, cum spuneam, un sentiment de admirație, de fascinație amestecată cu scârbă și repulsie. Acest lucru e tipic postpuberal și adolescentin, dar felul în care se manifestau la Lepădatu crizele acestea somato-psihice era în același timp ceva cu totul ieșit din comun. Dona era înalt, slab, osos, cu mâinile foarte expresive, neplăcut de expresive, neplăcut

de „frumoase". Fața osoasă, ochii prinși în os, arcadele proeminente, gura mare, mobilă, cu un fel de zâmbet-rânjet veșnic zeflemisitor. Lepădatu era la fel, înalt, subțire, cu o față mică, ovală, „frumușel", cu fruntea mică, informă, cu ochii mari, negri, catifelați, în care se concentra întreaga sa inteligență și neputință. Ochii albaștri, oțelii, ai lui Dona îi trădau viitorul imediat și mai puțin imediat, caracterul realist, rece, inteligența și o anume ironie față de toată lumea. Dona îi disprețuia pe cei care conduceau liceul, și orașul, îi ajuta însă și se lăsa ajutat de ei; Lepădatu era incapabil de ironie, cu atât mai puțin de dispreț. Noua tipologie, care pătrunsese întreaga țesătură socială, ca niciodată înainte, într-un fenomen de-o violentă noutate și adâncă și brutală relevanță umană, îi atrăgeau atenția, concentrarea sensibilității și chiar și simpatia. Dacă ar fi avut cu câțiva ani mai mult în momentul răsturnărilor sociale, Lepădatu ar fi fost un fel de Guga, poate cu mult mai reușit prin profunzimea, deja evidentă, a caracterului său, un fanatic comunist, un iluminist social. Astfel a ajuns doar victima celor pe care era incapabil să-i urască, nici măcar să-i disprețuiască, precum Dona. Și „călăii" săi au simțit această slăbiciune funciară a sa, acest caracter încă nu perfect osificat, acest craniu embrionar, cu insulele sale cartilaginoase, cu fontanelele sale și, bineînțeles, ei au folosit acest lucru. Era o victimă aproape ideală.

Tot mai mult, din acel pueril nonconformism, eu m-am apropiat de Lepădatu, care nu mă iubea, care mă ironiza și mă disprețuia adeseori din cauza inegalității noastre intelectuale. Dar asta conta prea puțin. Pitina mă disprețuia și ea la rândul ei, poate și Guga, a, nu, Guga avea realmente cu totul altceva, mult mai important de făcut decât să se ocupe de mine, și apoi distanța dintre mine și el era uriașă, n-o putea umple nimic, nici măcar disprețul. Dona nu vorbea cu Lepădatu, îl ocolea, mai mult chiar, făcea tot ce se putea ca să se vadă acest lucru, felul în care el ajută la izolarea și „însemnarea" lui Lepădatu, lucru cu atât mai prețios cu cât ei fuseseră prieteni și erau și sortiți să fie prin atâtea afinități de inimă și spirit. (Aveau aproape aceleași lecturi, neobișnuit de bogate și diverse pentru acei ani, ascultau, ambii, cu o mare

frecvenţă, muzică simfonică, citeau curent în două limbi, erau foarte dotaţi în câte un domeniu etc., etc.) Dar, nu ştiu cum să spun, în ciuda presiunilor externe şi a „poltroneriei" lui Dona (cum se exprimase, odată, Lepădatu), prietenia lor, profunda lor înclinare unul pentru celălalt continua şi peste aceste piedici, într-o formă mai ideală, transfigurată, aproape fără substanţă şi gest, undeva într-un spaţiu mai înalt, mai pur, într-un eter al valorilor, unde spiritele alese, aristocratice, pot comunica nestingherite de trivialitatea şi brutalitatea socială. Eu, măruntul, mediocrul lor coleg, eram semnul acestei legături mai înalte, adeseori îi întâlneam pe ambii şi, fără să transmit nimic de la unul la celălalt, prin simplul fapt că îi vedeam, îi făceam să comunice. La fel ca şi pe Guga cu Pitina: la fel, sau aproape la fel.

Iată câteva din elementele, înduioşător de simplificate, ale cadrului meu de atunci, ale acelui episod cu ea. Totul, toate conţin şi un procent sigur de fals, orice amănunt, cel mai mărunt, cel mai verosimil, e încărcat de falsitate, de neadevăr, dar asta, pentru tine, poate să fie superfluu. Pe mine însumi e de natură să mă întristeze pentru că, ţi-am spus, frazele mele ajung în ultimul rând la mine, cel care le emite, şi e descurajant să te amăgeşti pe tine însuţi, să te înşeli cu grosolănie şi cinism, cu atât mai mult cu cât, uneori, de cele mai multe ori, ai intuiţia adevărului clar şi pur, uneori parcă nu trebuie decât să întinzi braţul într-o jumătate de gest ca să atingi peretele acela sclipitor şi translucid al „faptului aşa cum a fost", al istoriei „reale", al trecutului ca prezent. Trecutul liber, purificat, în vid, ce vis! Să „vezi" măcar o fracţiune de secundă trecutul neturtit, nedeformat, în stare ideală, ca un tipar senin şi atotştiutor, aprioric, desfidând experienţa şi memoria, devenirea, istoricitatea, desfidând chiar epicul, succesiunea, coerenţa. Un trecut fix, etern şi cristalin în mişcarea din jur, haotic, aşa cum e lumina, trăind din iubire, ca fiinţele inferioare, îngerii şi idioţii... un trecut fără întâmplări, cu o singură stare nemişcată, vibrândă ca un rezonator, un singur punct luminos într-o pată neagră, un corp cosmic scintilând! Te-ai gândit vreodată cum ar arăta obiectele din jurul nostru,

plantele și ființele, propriile noastre mâini dacă n-ar fi înconjurate, apărate și falsificate de atmosferă?!

Iubirea, iubirea e singura noastră salvare, a mea, iubirea totală, fără scop, fără nici un fel de discriminare, iubirea nu numai a dușmanului, a „samariteanului", dar chiar și iubirea celui mai apropiat de mine, iubirea prietenului, a iubitei – ce paradox înfricoșător!, iubirea de mine însumi, recunoașterea umanității în venele mâinii mele drepte, a celor două sau trei sute de cute ale podului palmei (două sau trei mii, ce contează!), în mersul meu ridicol, în felul în care roșesc, în murdăria în care trăiește trupul meu, iubirea acestei murdării, a miilor și milioanelor de abjecții și trădări pe care le-am făcut în viață și de care sunt capabil încă – o, sper că încă sunt capabil, sper că Dumnezeu îmi conferă încă harul său și îmi va da puterea să mă umplu încă de noroi și de abjecție, de crime și trădări mărunte, lamentabile, pentru cele mari, pentru abjecțiile adânci eu nu sunt chemat, vai – până la moarte, în secunda morții, în *articulo mortis*, și cu toate acestea va veni și speranța, ultima abjecție, abjecția perfectă! Ți-am vorbit de atâtea ori de iubirea mea pentru Dostoievski Fiodor Mihailovici, de care prima oară în viața mea mi-a vorbit Lepădatu, binecuvântat să-i fie numele! El mi-a citit, cu vocea sa tremurătoare și exaltată – într-o vreme când aveam lecturi cu totul puerile și mărunt infamante – scena dintre Marmeladov și Raskolnikov și plângea, citind, plângea, bineînțeles, fără lacrimi, cu irisul zbătându-se încolo și încoace în orbitele sale împuțite și zâmbind, făcând eforturi fizice să zâmbească, pentru că el știa, e o impietate să plângi când citești un text atât de mare, de sfânt. El nu trebuie murdărit cu lacrimi, nici măcar bărbătești! El, Lepădatu, băiatul acela care avea un neplăcut amestec de vanitate și neputință în ființa sa atât de expusă, mi-a vorbit pentru prima oară despre „descoperirea sa", despre umilință! Ce cuvânt îngrozitor! El însuși nu era capabil de aceasta, deși îmi povestea că avusese în ultima sau penultima clasă primară (la vârsta de 9 sau 10 ani) o învățătoare, Mia Pop, o femeie încă tânără, cu un cap ușor masculin, o exaltată, care l-a convins pe el și pe încă câțiva

colegi să se mortifice, să meargă în fiecare dimineață, înainte de a veni la școală, la biserică, la utrenie, sau altă slujbă specială, împreună cu ea, la Catedrala greco-catolică, să se cuminece și să se spovedească cel puțin o dată pe săptămână, și oricum în prima vineri din fiecare lună – unul dintre ei se cumineca zilnic – să spună rugăciuni și rozariul, drept canon, ajunsese să spună de câte zece ori rozariul, zilnic, și să înceapă cu unele mici mortificări: abținerea de la o masă, dormitul fără saltea, tăcerea, exerciții de umilință față de cei inferiori etc. Unul dintre ei, Alfons, cel care se cumineca zilnic, ca și un preot, începuse să se flageleze, să doarmă pe pietriș, să stea nemișcat câteva ore etc., dar domnișoara Pop a intervenit, destul de hotărâtă, și a reușit să-l împiedice, arătându-i băiețelului de 10 ani că există o gradualitate a acestor exerciții spirituale și că se poate păcătui și printr-un orgoliu al umilințelor, printr-o sfidare a suferinței exaltate, nepotrivite etc. Toată această „pasă mistică", de sub blânda îndrumare a domnișoarei Pop, a durat puțin, nici un an, după aceea ei au trecut la liceu, în clasa I, și influența acestei femei, ce ea însăși ducea o viață de călugăriță în lume, a încetat. Cu excepția acelui Alfons, care, din anii aceia, s-a consacrat religiei și care, de altfel, până în ziua de astăzi duce o viață „sacră". În viața lui însă, a lui Lepădatu, această perioadă s-a resorbit repede, rămânând doar ca o amintire pe jumătate ștearsă, ca o pată indecisă, păstrându-și mai mult caracterul spectaculos-exotic de nuanță puerilă, amuzantă aproape. Nu era, atunci, spunea el, decât mecanica elementară, superficială a umilinței creștine, un exercițiu interesant de individualizare, la o vârstă când spiritul trăiește încă în simboluri elementare, colective, semianimalice. Gestica exterioară, de-un atrăgător exotism, avea, pentru el și ceilalți, cu excepția lui Alfons, poate, o anume preponderență: de a aparține unui grup, unei „mărunte caste" din școală, comuniunea specială cu învățătoarea, femeia aceea de-o exaltare stăpânită, ce ducea o viață singuratică, „netrivializată" de familie, sculatul de dimineață, pe la cinci, slujba era la șase, o oră când colegii lor încă dormeau, chiar și părinții, acea

copilărească şi tainică iniţiere în misterele bisericii, şi mai ales ale Bisericii Unite, care, prin numeroşii ei preoţi celibatari, doctori ai unor universităţi străine, Roma, Strasbourg, Padua, şi prin viaţa ascetă, ritualică, pe care o duceau unii dintre ei, îndemna la imitaţie, toate acestea şi încă multe altele, simboluri mai mult de suprafaţă şi uşor spectaculoase, au fost, pentru micii exaltaţi, poate, sursa trecătoare a atracţiei aceleia, oricum neobişnuite. Umilinţa însă, îmi spunea Lepădatu, are nevoie de vocaţie, şi aceasta vine cu mult mai târziu, vocaţia aceasta, una din cele mai rare, irupe la un moment dat din armătura unui caracter care până atunci părea „ferm" şi „echilibrat", devastându-l şi salvându-l. Am citit de cel puţin zece ori împreună acel lung dialog dintre Marmeladov şi Raskolnikov, el mi-l citea mie pentru că nu avea cui altcuiva să-l citească şi, adeseori, închidea ochii şi eu sunt sigur că încerca să se gândească la Dona, să mă înlocuiască un minut cu el, cel care ar fi înţeles şi trăit cu mult mai perfect, mai unitar, alături de el, toate acestea, cu acelaşi mecanism cu care o femeie, posedată de soţul ei, în patul conjugal, întoarce capul şi, sub ochii închişi, lasă să apară un alt trup, o altă voce, râvnită, căreia i se oferă, pentru care trădează, înnobilând în acest fel actul acela simplu, animalic, de neacuzat, „fără iubire", cu bărbatul real – ce înseamnă real?! – care o atinge. Astfel, ca o femeie, închidea Lepădatu ochii şi eu îl ascultam, fericit, şi mă gândeam, contagiat puţin de frazele sale despre umilinţă, că fac eu însumi astfel un exerciţiu împotriva vanităţii.

„– ... Pentru ce nu mă duc la slujbă? Credeţi oare că nu mă doare inima că mă târăsc inutil de colo-colo, fără rost? Oare n-am suferit eu când, acum o lună, domnul Lebeziatnikov a snopit-o în bătăi pe soţia mea, iar eu zăceam beat, credeţi că n-am suferit? Permiteţi-mi, tinere, vi s-a întâmplat vreodată... hm... de pildă, să cereţi un împrumut, fără nici o speranţă?

— Mi s-a întâmplat... adică... cum fără nici o speranţă?

— Cu desăvârşire fără speranţă, ştiind dinainte că nu vă veţi alege cu nimic. De pildă, ştiţi cât se poate de bine că cutare

cetățean, bine intenționat și folositor omenirii, pentru nimic în lume n-o să vă dea bani, căci, permiteți-mi să vă întreb, de ce vi i-ar da? Știe prea bine că nu-i veți da înapoi niciodată. Din milă? Dar domnul Lebeziatnikov, care e la curent cu ideile noi, ne-a explicat deunăzi că, în vremea noastră, mila este interzisă, și asta cu argumente științifice, și așa este privit acest lucru și în Anglia, unde, economia politică este în floare. Și atunci, dați-mi voie să vă întreb, pentru ce mi-ar da bani? Și uite, cu toate că știi dinainte că n-are să-ți dea nimic, totuși te duci și...

— La ce bun să te mai duci? îl întrerupse Raskolnikov.

— Păi dacă nu ai la cine te duce? înțelegi dumneata ce înseamnă să n-ai unde te duce? Căci orice om trebuie să aibă măcar un loc pe lume unde să se poată duce! Fiindcă vine o clipă când...

– Milă? Dar de ce să fiu compătimit? strigă deodată Marmeladov, sculându-se în picioare, cu brațul întins înainte, cuprins de exaltare, ca și cum abia ar fi așteptat aceste cuvinte. De ce să fiu compătimit? zici tu. Ai dreptate, nu merit nici un fel de milă. Răstignit ar trebui să fiu, răstignit pe cruce, și nu compătimit! Iar Tu, Judecătorule, răstignește-l pe păcătos, dar răstignindu-l, dă-i și mila ta! Atunci eu singur am venit la tine ca să fiu răstignit, căci eu nu beau din sete de veselie, ci de lacrimi și suferință mi-e sete! Tu, negustor nenorocit, ți se pare că m-am fericit din cale-afară cu litra ta de vodcă? Durere, durere am căutat în fundul cănii și am găsit-o și am sorbit-o cu poftă! Iar milă are să aibă cu noi acel care față de toți are milă, care pe toți și pe toate le înțelege. El, singurul Judecător. Va veni în ziua de apoi și el mă va întreba: «Unde este ființa care s-a jertfit pentru mama ei vitregă, ofticoasă și rea, și pentru niște copii străini? Unde este copila care nu s-a îngrozit de nemernicia tatălui ei pământesc, un bețiv fără căpătâi, și a fost milostivă cu el?» Și va mai spune: «Vino în împărăția mea... încă de pe atunci te iertasem... de pe atunci te iertasem... Și-ți iert și acum păcatele tale numeroase, pentru că ai iubit mult...». Și o va ierta pe Sonia mea, o va ierta,

știu bine... Am simțit acest lucru în inima mea, când am fost astăzi la ea!... Și are să-i judece pe toți și are să-i ierte pe cei buni și pe cei răi, pe cei înțelepți și pe cei smeriți... Iar când va fi isprăvit cu toți ceilalți, se va întoarce și către noi: «Veniți și voi, va spune, veniți și voi, bețivilor, voi, neputincioșilor, veniți și voi, nerușinaților!». Și noi vom ieși și ne vom opri în fața lui fără frică. Și va spune el: «Sunteți niște porci! Asemenea animalelor sunteți, dar veniți și voi în împărăția mea!». Atunci vor grăi cei înțelepți, vor grăi cei deștepți: «Doamne, pentru ce-i primești și pe aceștia?». Și va răspunde El: «Îi primesc, v-o spun vouă, înțelepților, îi primesc, v-o spun vouă, celor cu minte multă, fiindcă nici unul dintre ei nu s-a crezut vreodată vrednic să fie primit...». Și va întinde brațele și noi ne vom arunca la picioarele lui și vom plânge... și vom înțelege totul! Atunci vom înțelege totul!... Și toți vor înțelege... și Katerina Ivanovna... va înțelege și dânsa... Doamne, vie împărăția ta!..."*

— *Căci orice om trebuie să aibă măcar un loc pe lume unde să se poată duce!* repetă Laurențiu și râse, privindu-l pe furiș pe Minda.

— Nu înțeleg bine toate acestea! spuse Minda după câteva minute lungi de pauză, cu mâinile în buzunarele pantalonilor. Între toate aceste lucruri, foarte ieșite din comun, și viața, cel puțin viața mea, nu există nici un drum direct, nici o legătură vitală. Eu aș putea trăi foarte bine toate aceste... fraze, nu vreau să te jignesc, dar e ceva exaltat în toate acestea, ceva, cum să spun... de prost gust!

Laurențiu tăcu și Minda adăugă:

— Bineînțeles, un anume prost gust. Iubirea și umilința eu mi le închipui altfel, mă rog, eu, tipul meu de sistem nervos. Eu sunt ceea ce se cheamă flegmatic, tu, un colero-sangvin. Între noi doi nu există nici un fel de comunicare importantă. Suntem două fenomenalități care se contemplă, care se observă, exaltarea ta mi se pare ceva de prost gust...

— Dar bine, chiar așa și este! făcu Ceea, râzând crispat.

* F.M. Dostojewski, *Raskolnikow*, Aufbau-Verglag, Berlin, 1956 (n.r.).

Minda îl privi iute şi dădu din umeri:

— Iubirea eu o văd ca pe o funcţie vital-socială, umilinţa... nu ştiu. Mai e nevoie de umilinţă?... Şi dacă da, şi bineînţeles că mai e nevoie, atunci ea trebuie făcută fără ostentaţie, fără exaltare... fără sangvinitatea secolului XIX. Altfel apare prostul gust şi umilinţa se transformă într-un fel de vanitate. Habar n-am, dar cred că aşa ceva, astăzi... pentru mine, cel puţin... de ce să faci din umilinţă o profesie? Omul modern cred că suferă azi mai mult de singurătate decât de aceste boli, moştenite de dracu' ştie când... eu sufăr mult de singurătate, deşi bineînţeles că sunt foarte ocupat, tam-ta-ra-ta-ta... Despre singurătate, despre singurătatea mea, domnul Fiodor Mihailovici al tău nu prea vorbeşte. De aceea te caut şi te ascult, singurătatea mea are nevoie de palavrele tale, de impertinenţa ta şi de toate complexele tale, mai mult sau mai puţin minore, chiar previzibile.

— Însoară-te.

— Ha, ha! Ha, ha! Să nu crezi că râd pentru că ai spus o prostie. Dimpotrivă. Dar reacţia ta a fost atât de firească, Dumnezeule! Bineînţeles că mă voi însura, cu Ludmila, mult nu poate să mai întârzie, e o chestie poate doar de săptămâni, de o lună, două. Am nevoie de ea, şi, pe urmă, nu ştiu dacă ai observat, relaţiile noastre au intrat într-un fel de punct mort, ne învârtim în cerc, ea a început să-şi piardă puţin răbdarea şi...

— Ce îngâmfat împuţit eşti! Spune că ţi-ai pierdut tu răbdarea, de ce te faci ca şi cum ai „ceda"... ca şi cum i-ai face ei pe plac, tu, care nu eşti în stare să faci pe plac unei muşte dacă asta nu intră în... în...

— În calculele mele! spuse râzând doctorul.

— Nu-nu, nu e chiar atât de simplu. Egoismul tău e profund şi adeseori nobil, tu eşti, cum să spun, folositor societăţii...

— ...Ca şi domnul Lebeziatnikov!

— De ce, domnul Lebeziatnikov era probabil un ins folositor, oricum, mult mai mult decât beţivanul de Marmeladov! Eu nu reproşez nimic egoismului tău, dar de ce nu ţi-l asumi? Asta e ceva scârbos.

— Ludmila, continuă Minda, e exact femeia care îmi trebuie. În clipa aceasta mi-e un dor nebun de ea. Dacă aş avea firea ta, te-aş lăsa cu câteva cuvinte şi aş alerga la ea, deşi ea nu ştie că voi veni, nu mă aşteaptă. Bineînţeles că s-ar bucura dacă m-ar vedea, aşa, pe neaşteptate, mai ales dacă nu aş găsi-o acasă şi ar trebui să fac câteva eforturi ca s-o găsesc, s-o aştept câteva ore etc. Dar, după prima ei bucurie, cred că gestul meu ar dezamăgi-o într-un fel. Nu s-ar potrivi deloc cu mine, cu tipul meu, cu care ea s-a obişnuit, pe care l-a acceptat ca amant şi soţ. S-ar speria, nu prea tare, probabil că nici ea nu şi-ar da prea exact cont de senzaţia de spaimă pe care ar încerca-o, care ar mina-o, dar în faţa cadavrului unui om foarte apropiat nu ne speriem numai pentru că „el" e schimbat, pentru că e ceva schimbat acolo?! Şi totuşi... începu să râdă, fără pricină, Minda, mă simt tot mai ispitit s-o caut acum, şi nu pentru că mi-e dor... o, bineînţeles, mi-e un dor nebun, dar... pentru că am spus asta, ha, ha! Felul în care am zugrăvit căutarea ei, aşteptarea, imaginaţia de care trebuie să dau dovadă ca s-o găsesc, mărunta imaginaţie, care mie nu mi se potriveşte... ha, ha, ha!...

— Ludmila are multă nevoie de tine acum, spuse grav Ceea, iar tu, ce să mai vorbesc... ce dracu' sunteţi amândoi aşa de ciocoi? Ce dracu' nu vă însuraţi odată? Când am plecat cu ea, atunci, cu Medoia ăla, a plâns... am vrut s-o părăsesc în grabă, dar ea m-a rugat să stau. Am vrut să intrăm la o expoziţie, dar tocmai atunci închidea. Ne-am despărţit, eu i-am propus să intrăm într-o cofetărie, ea a refuzat însă şi a plecat cu o frază... Era ceva speriat în toată atitudinea ei, o spaimă confuză care nu se potriveşte deloc cu firea ei pozitivă... ce dracu' îi faci?!

Minda dădu din umeri:

— Nu ştiu, poate am amânat prea mult... logodna asta. Ar fi fost bine să fi... să fi fost însuraţi, deja, acum... poate!

— De cât timp n-ai văzut-o?

— Ce te priveşte?

— De ce dracu' stai cu mine acum în loc să stai cu ea? Unde e acum?

— Habar n-am! spuse doctorul, dând din nou din umeri. S-ar putea să fie acasă, dar nu cred... poate e la sora ei sau... ce-i azi, vineri? A, e la cabinet... până la şapte şi jumătate!

— E şapte, spuse Ceea, du-te şi aşteapt-o. Fugi.

— Termină cu codoşitul ăsta! spuse Minda, cu lenevie.

— Dă-i un telefon.

Doctorul îl privi pe celălalt cu un început de interes. Apoi se întoarse, tăcu, iar când deschise gura, începu să vorbească despre altceva. Minda vorbi neobişnuit de mult, cu o vioiciune nepotrivită lui, şi Ceea îl asculta cu atenţie. Apoi se opri în mijlocul unei fraze şi se uită la ceas: era exact şapte şi jumătate. Fără o vorbă, se repezi la telefon şi formă un număr. Ascultă, aşeză receptorul, apoi îl ridică din nou şi formă numărul. Făcu asta de câteva ori la rând. Renunţă, se plimbă câteva minute, calm, apoi ridică din nou receptorul. Din nou răspundea ocupat. Îşi aprinse o ţigară, privi pe geam. Când ţigara ajunse la jumătate, o turti într-o scrumieră şi formă din nou numărul. De data aceasta se făcu apelul, lung, fără să răspundă nimeni. În sfârşit, o voce plictisită îl anunţă că doctoriţa Ogrin plecase.

— Dă-i acasă! făcu Ceea, văzând că celălalt rămăsese nedumerit.

— Nu răspunde acasă. Să mergem. Mă duc s-o caut! şi Minda râse brusc. Am să iau maşina, probabil că se va duce pe jos acasă. Ştiu pe unde trece şi... el râse încă o dată, în timp ce ieşeau pe uşă.

Şi Ceea îl privi cu atenţie: era un sunet nedefinit ironic, şi Laurenţiu, după câteva clipe, îşi zise că celălalt pozează, încurcat că face o acţiune pe care tocmai o persiflase cu puţin înainte.

Nu reuşi s-o întâlnească pe traseul cunoscut, pe care ea îl parcurgea când venea pe jos acasă, odihnindu-se, având oroare de troleibuzele hiperîncărcate, mergând încet, absentă, cu geanta atârnând într-o mână, nevăzând pe nimeni, nerăspunzând la saluturi. Minda o aşteptase de multe ori, undeva, într-un punct, de fiecare dată diferit, al acestui traseu, şi ea, după ce el se oprea în faţa ei, îl recunoştea cu greu, primul ei impuls era să-l

ocolească ca pe un stâlp incomod, mereu cu ochii în jos și într-o parte. Chiar bucuria, când îl recunoștea, era înceată, progresivă, dar apoi, toată seara era de-o veselie fără margini, schimbându-și aproape firea. „E o seară furată?" „Cui?" întreba el, inutil, odihnindu-se în bucuria ei. „Cui? răspundea ea, dând din umeri. Nimănui... oricui. Ție!" și îl privea cu obrăznicie. „Ție de ce nu-ți trece prin minte să mă aștepți o dată!" făcea el, năzuros ca un copil (ea îl cunoștea atât de bine, încât putea fi el însuși pueril sau ridicol lângă ea). „Eu? Să te aștept eu? făcea ea veselă, de o veselie fără scop. Ar trebui să fiu nebună!" „Bine, și de ce nu ești?" „Poftim?" „De ce nu ești nebună, atunci?" (în vocea lui era un început de enervare jucată însă, falsă.) „Păi sunt, nu sunt?" „Nu ești, te prefaci!" „Crezi? spunea ea. Crezi că mă prefac? Dar tu nu te prefaci, nu-i așa, iubitule, tu ești nebun de-adevărat, sută la sută?!" „Da, spunea el, mângâind-o, eu nu mă prefac, eu sunt sută la sută!?" „Grozav! înseamnă că ne potrivim foarte bine. Și dacă ai să te însănătoșești?" „Exclus!" făcea el, sărutând-o pe gât, pe tâmplă, în dosul urechilor, pe „linia sterno-cleido-mastoidianului" (cum explica el, punctându-i traseul și inserțiile mușchiului cu sărutări serioase, preocupate). „Bine, dar să presupunem" insista ea, maimuțărindu-se. „Ce să presupunem, cuscufus?" (Asta era unul din numeroasele ei nume.) „Să presupunem că... că-ți revii!" „Eu? Exclus! Sunt nebun pe viață!" „Bine, făcea ea, apărându-se pe jumătate și fals de îmbrățișările sale care îl preocupau atât. Să presupunem că ai o criză... o criză de luciditate." „A, da, făcu el, absent, o criză s-ar putea să am!" (Nu auzise ultimul cuvânt.) „O criză de luciditate" repetă ea cu o ciudă jucată. „Da, și?! A, de luciditate... nu știu, habar n-am. Am să mă internez. Da, precis, asta am să fac, mă internez... undeva la un spital." „Au!" țipă ea ușor, pentru că el o mușcase de lobul urechii... „La un spital de... de... de... ajută-mă tu, nu vezi că..." „La un spital de oameni... de... la pasfogeni!" făcu ea victorioasă. „La ce?" se întrerupse el o secundă din travaliul său grațios. „Cum, la ce? (Cu indignare) La pasfogeni, la oamenii pasfogeni!" „A, da, bineînțeles, am să

mă internez la pasfogeni, şi tu ai să vii să-mi aduci de mâncare cu sufertaşul." „De acord. Prefer să te ştiu acolo decât în altă parte. Şi... (Au!) ce-ai vrea să-ţi aduc?" „Preşedintele!" spuse el, fără să şovăie. (Era mâncarea lui preferată.) „Bine, asta prima duminică. Dar a doua duminică?" El începu să râdă, ea îl privi mirată şi el adăugă: „Ce mai întrebi? Vicepreşedintele!" (Asta nu mai era nici o mâncare şi ea pufni, la rându-i, într-un râs scurt.) „Hai, răspunde! îl scutură ea. A treia duminică?" „A treia duminică cartofi pai." „Cu ce?" „Ah, ce pisăloagă eşti. Cu sare." „Bine, şi a patra?" „Ce vrei tu, o surpriză. Dar când o să ies, ai să mă aştepţi, la ieşire?" „Bineînţeles, iubitule... (El îi sărută, grav, umerii, braţele, sânii, peste mătasea bluzei ei, şi ea începu să se apere cu seriozitate.) Am să-mi pun *deux-pièces*-ul ăla ruginiu, care-ţi place ţie, şi sandaletele acelea cu..." „Şi cu el ce-ai să faci?" „??!!" „Te faci că nu pricepi? Cu el, cu amantul tău, care..." „A, cu Rollex?", „Bineînţeles, ce-ai să faci cu bietul Rollex?" „Lui Rollex am să-i dau un picior undeva!" „Ia te uită..." etc., etc., etc., etc., etc., etc.

Minda ajunse în sfârşit în faţa casei ei (ea nu era sus, ştia asta cu precizie, pentru că primul lucru pe care îl făcea cum ajungea acasă era să deschidă geamurile şi să ude numeroasele ghivece şi vase cu plante, or, geamurile erau închise peste tot). O aşteptă aproape o oră, în maşină – deşi avea cheia –, salutat de câteva ori de vecinii ei de apartament. Ultimul salut îl enervă atât de tare, încât demară, făcu un tur de cinci minute şi reveni, apoi încă unul şi încă unul. Coborî, dădu un telefon surorii ei, unde nu era şi nici nu trebuia să sosească. (Vorbi cu cumnatul ei, un individ foarte reuşit etc., dar care îl enerva printr-un respect excesiv, de parcă i-ar fi fost superior la liceu. Reuşi cu greu să se dezlipească de formulele sale întortocheate, de vocea sa pe jumătate emoţionată că îi vorbea. Ce porcărie, omul ăsta îl admira sincer!) Deodată îi trecu prin cap că ea se dusese la teatru. Nu era foarte probabil, dar cu cât trecea timpul, probabilitatea aceasta se fixa. De mai bine de o lună, ea îl pisa s-o ducă la Municipal, la *D'ale Carnavalului*, pus în scenă de Pintilie, un

Caragiale inedit, de care vorbea tot orașul, unii strigau că e un Caragiale trădat, alții, în sfârșit etc., etc. Spectacolul începuse de o oră și el se hotărî brusc. Va intra în pauză și o va găsi.

Nu prinse prima pauză, așa că mai așteptă o bună jumătate de oră, în hol, fumând, plimbându-se prin fața teatrului, teribil de dezarmat în fața acelui timp inutil care trebuia umplut, uimit, pentru că lui de-atâția ani nu-i ajungea timpul și acum iată minutele acestea lungi ca niște feșe interminabile și, în sfârșit, când primii spectatori ieșiră în hol, se amestecă printre ei. Avu neșansa – sau șansa? – să întâlnească o cunoștință, un coleg de la Fundeni, doctorul Brehariu, un bun cardiolog, și acesta se agăță imediat de el, începând să-i povestească o istorie complicată cu unul Bojar, radiolog (cu care fusese coleg Minda la un curs de specializare), care se culcase cu o pacientă, nevasta unui ștab nu știu pe unde, și ieșise un *brouhaha* etc., etc. Brehariu povestea cu mult haz, cu inteligență și, un timp, Minda îi fu recunoscător că există, apoi, cum Ludmila nu apărea în holul deja aglomerat, își ceru abrupt scuze, intră în sală, n-o găsi, ieși apoi și trecu în goană pe lângă Brehariu, cu un: „Am să te sun!" care-l zăpăci pe celălalt.

Ieși ca o furtună, apoi se opri; nu știa ce să facă. Ar fi vrut să se ducă pur și simplu acasă, să citească, să dea câteva telefoane, să lucreze la cursul său, avea atâtea de făcut, dar, știa asta cu precizie, n-ar fi fost acum în stare. Chiar dacă ar fi lucrat, ar fi lucrat prost. Se întoarse la ea, blestemând în gând obiceiul ei idiot de a scoate din priză telefonul – asta în perioadele când era nemulțumită de el –, obicei de care nu putea s-o dezvețe. Geamurile erau închise, întuneric peste tot. Trase mașina mai într-o parte, *vis-à-vis*, de unde putea vedea intrarea, apoi, cum din nou trecu cineva și-l salută, el înjură încet printre dinți și se depărtă, într-un loc de unde erau vizibile doar geamurile. Deschise radioul și-și aprinse o țigară. Încet-încet, după vreun sfert de oră, reuși să se liniștească. Era obosit, și surescitarea cu care petrecuse ultimele două-trei ore îi lăsase un reziduu neplăcut, ca o țigară proastă. Numai atât?! În definitiv, și acest timp când

o căuta, când o aştepta – raţiona el – era un timp al ei, al lor... un timp pierdut ca s-o găsească, câteva ore cu gândul numai la ea. Unde putea să fie? Iată, erau împreună de mai bine de doi ani şi el nu putea ghici unde putea ea să fie, ea, care-i semăna atât de bine în împărţirea raţională, previzibilă, a timpului ei liber. Te pomeneşti că era cu un bărbat? Gândul ăsta îi mai trecuse de vreo două ori prin cap, când alergase la teatru, dar îl lăsase să cadă imediat, ca o hârtie albă, inutilă, pe care e notat un număr de telefon, fără nici un nume alături, un nume care nu trezeşte nici o asociaţie. Acum însă avea timp şi reveni asupra acestei idei. Nu reuşea însă s-o particularizeze, s-o complice cu un epic cât de cât verosimil; era ceva care nu se „lipea" deloc de ea. Sau o cunoştea el prost?! Nu-nu, Medoia o intuise bine, era una din acele femei care se poartă corect, al dracului de corect, inuman de corect, dintr-un fel de... snobism, da, dintr-o prea bună părere pe care o au despre ele însele, ca şi cum s-ar vedea mereu în oglindă, ca şi cum s-ar simţi mereu privite. Ce senzaţie, oriunde te duci, să te simţi pe un fel de scenă, cel puţin cu un reflector aprins...! El nu era la fel? De vreme ce o plăcea, de vreme ce-i plăcea această corectitudine inumană a Ludmilei, siguranţa aceea a lui că, în orice clipă, la orice oră, dacă ea nu se gândeşte la el, oricum nu se gândeşte la altul. Sau chiar dacă se gândeşte, că ea e în stare, aproape ca un bărbat, să-şi disciplineze gândul, gesturile, infragesturile. Grozav asta, se entuziasmă tacit Minda, dar şi teribil! Dacă forţa asta a ei se întoarce împotriva lui?... Sau împotriva ei însăşi?! El dădu din umeri, aprinzându-şi o nouă ţigară, refuzând să gândească cele zece secunde cât sărea bricheta din bordul maşinii. Ha, ce plăcere, aproape senzuală, de a te vida de cel mai mărunt gând, ce exerciţiu fantastic, de care, evident, nu era capabil decât un om foarte inteligent, da, dar o inteligenţă îndelung exersată, decenii. Nu nu, continuă el, de parcă raţionamentul său era o urmare logică a propriei sale mişcări din umeri (unde citise asta, parcă William James? „Nu dăm cu pumnul în masă pentru că suntem nervoşi, ci devenim furioşi pentru că lovim cu pumnul

în masă"), nu, cu precizie, ea nu făcea parte dintre suicidari, în primul rând, nu-i așa, dintr-o decență a gândului. Chiar gândul, alunecat o clipă la această enormitate, a autodistrugerii, îi era ei străin, ca și lui. Această „decență a gândului" îi apropia, era una din punțile cele mai sigure ale iubirii lor. Firile lor gemene, previzibile, structurate, „curate", europene. Nimic din romantismul bolnav, exaltat, de tipul „Fiodor Mihailovici" sau din *lucheria* balcanică, din tristul „tras pe sfoară" cotidian, din păcălirea destinului în fiecare ceas. De ce dracu' nu se însura cu ea? (O clipă auzi timbrul lui Ceea.) De ce? Dar ce importa asta? Ceea ce îi lega nu era oare mai sigur decât o țidulă, decât un cretin cu cocardă care-ți debitează cele câteva fraze, penibil învățate pe de rost, și în jur, câțiva prieteni fâstâciți, și o rudă înviată din te miri ce cotlon al memoriei, al tribului? Bineînțeles, se va face și asta, chiar foarte curând, e un imbecil cel care contrariază convențiile mărunte, dar... logodna asta a lor nu era un miracol? O căsnicie nu aspira oare, o căsnicie fericită, evident, să ajungă o logodnă? Să se întoarcă, să se înalțe spre o logodnă? Căsnicia lor, zâmbi Minda, scuturând absent țigara, va fi o farsă, ei vor rămâne logodiți! *I promessi sposi!* Căsnicia era una din cele șapte taine bisericești, era un mister, și, în pregătirea acestui mister... a, apropo, vor face nuntă religioasă, acesta va fi darul lui. Ea nu amintise niciodată despre aceasta, dar... – și Minda începu să râdă ușurel când își imagină surpriza ei, roșeața care i se va urca cu siguranță în obraji când el îi va propune aceasta, feminitatea aceea a ei, prețioasă, ascunsă, care i se revela doar lui..." „...*Et d'étranges fleurs sur des étagères, éclosent pour nous...*", da, ea nu amintise niciodată mândria aceea a ei, fantastică, care îi făcea și lui și ei, atâta rău! Atâtea plictiseli! Ar fi iubit-o, oare, fără această mândrie?... Bine-bine, dar de ce în irupții atât de brutale, uneori, de stridente... de ce atâta masculinitate în minutele ei de ură, de dispreț, de răceală inumană, când ea îl depășea în toate acestea, când îl domina în toate acestea și el se lăsa dominat, o privea uimit și înspăimântat, o lovise o singură dată, o dată pentru totdeauna, parcă izbise într-un fier, într-un

stâlp de oțel!... O umilință feroce pentru el, pentru orgoliul lui, acest gest unic, care va rămâne unic până la sfârșitul lumii! Ea l-a privit albă, țeapănă, și apoi, spre stupoarea lui, zâmbi! Ce intuiție profundă avusese ea în acea clipă! El urma să ispășească luni de zile gestul său, de mii de ori își va proiecta, involuntar, în cele mai variate clipe și dispoziții, acea scurtă scenă când ridicase mâna, căzând cu aceasta atât de jos în fața ei, a memoriei ei eterne... și a memoriei sale eterne! Pentru că o femeie ca Ludmila poate provoca astfel de suplicii psihice, „orientale", pe care o alta, care-și ia plata pe loc, urlând, lovind înapoi, injuriind sau trivializând totul în jur, le ignoră.

...Ridică ochii întâmplător și, spre surpriza sa, văzu geamurile luminate, deschise. De câtă vreme? Trecu peste primul impuls de a sări din mașină. Rămase să-și termine țigara, eventual să-și aprindă încă una pe care s-o fumeze, calm, relaxat, până la jumătate. Ura gesturile pripite, spiritul panicat, și stăpânirea de sine, uriașă, de care dădea dovadă de atâția ani, în atâtea mii de împrejurări, mari și mici, era una din sursele autorității sale incontestabile. Cu atât mai mult cu cât era o stăpânire de sine veritabilă, ea se exersa și exercita în solitudine, fără martori, fără spectatori, „cu toate proiectoarele stinse". Ha, asta era o mică diferență între el și ea. La ea se simțea asta, intuise și Medoia, care o văzuse doar un ceas, două; la ea era cel puțin un reflector aprins, unul nu prea puternic, cu un voltaj nu prea mare, dar în permanență... o „pință", cum spun cineaștii, pentru a colora, a îndulci, pentru a pune mai bine îl valoare un farmec real. A, bineînțeles, real, nu se truca nimic, nu se trișa nu-nu, chiar gândul la așa ceva ar fi putut fi deplasat... în definitiv! și el își mișcă din nou umerii, era femeie, nu? O femeie sută la sută, milion la sută! Femeia lui!

Își aprinse o nouă țigară (din nou cele zece secunde de vid psihic perfect, o performanță a sa, până sărea bricheta), o fumă până la jumătate fără grabă, de parcă ar mai fi avut de așteptat o oră, apoi o turti în scrumieră, împinse recipientul de metal îngropându-l în bord, scutură cele câteva fire de tutun de pe

tapițerie și de pe veston, ieși, încuie portiera și traversă strada. Era târziu, trecuse de unsprezece. Urcă încet scările (ignorând liftul, cu atât mai mult cu cât se afla jos, la parter, la îndemână), căută cheia de Yale de la apartamentul ei în buzunar, cu vârful degetelor și, ciudat, în clipa când o găsi, când degetele o recunoscură, sângele începu să se agite. Își simți artera temporală zvâcnind încet, o ușoară vasodilatație, undeva, pe gât, apăruse probabil o abia vizibilă roșeață, chipul i se făcuse mai alb, o paloare pe care în semiobscuritatea scării cine s-o descopere? Doar el, el, care privea dinlăuntru, din corpul său în afară.

Capitolul VI

Unde fusese?! şi Ludmila rămase pe gânduri, de parcă ar fi încercat să-şi aducă aminte pe unde umblase. Minda făcu un gest scurt, cu mâna; nu-l interesa prea mult răspunsul ei. Era fericit din clipa când o văzu, începu să se bucure că o aşteptase, că o căutase ore întregi, că nu făcuse *nimic*, că *pierduse vremea* ca o umanizare a timpului său atât de programat, de raţionalizat.

— Am sunat la tine de câteva ori, spuse ea. Se aşezase pe un scaun lângă fereastră şi-şi aprinse o ţigară. Vrei o cafea? îl întrebă.

— Nu. Aş bea ceva.

— Ia-ţi. Eu nu beau nimic. Vreau să mă culc într-o jumătate de oră. Am o cefalee idioată de vreo două ore.

— De când te caut eu!... râse el, şi ea îl privi mirată.

Probabil că se gândea la altceva.

Minda îşi făcu un „Martini" sec (el o aproviziona şi pe Ludmila cu băuturile lor preferate, a căror obţinere, de cele mai multe ori, nu era o treabă prea simplă) şi se răsturnă într-un fotoliu, cu o ţigară în mână. Apoi, în mijlocul unei conversaţii care lâncezea, el aruncă – fără nici o pregătire, fără s-o avertizeze în nici un fel, departe de ea – dorinţa lui ca ei doi să se însoare, cât de curând, să fixeze data căsătoriei şi, aşteptând reacţia ei, sau şirul ei de reacţii, se pregătea să puncteze *clou*-ul: nunta religioasă. Asta va fi într-adevăr...

Ludmila la început păru că nu auzise bine. El o privi, aşteptând măcar o reacţie facială, apoi repetă, cu un început de nervozitate,

dar și de bucurie crescută – propriile sale fraze și cuvinte, auzindu-le, începură să-l entuziasmeze ușor –, dar ea îl întrerupse la jumătate, stinse țigara, se ridică și, făcându-și ceva de lucru, îi spuse, neprivindu-l:

— E prea târziu acum să discutăm asta... sunt obosită, crede-mă. Să lăsăm pe altă dată.

— Pe altă dată? râse el, privind-o, nevenindu-i să creadă. Eu îți cer mâna și...

— Ia te uită ce formalist ai devenit!... zâmbi ea, trecând în bucătărie. Acolo se auzi robinetul, apoi ea reveni și spuse, începând să-și pregătească patul: Tocmai pentru că e un lucru care... care mă bucură prea mult... care trebuie să mă bucure și... tocmai de asta, te rog să mă menajezi și... haide, du-te, vorbim mâine.

— De ce să mă duc... aș vrea să dorm aici, n-am nici un chef acum să mă urc din nou în mașină și...

— Foarte bine! făcu ea cu aceeași absență în voce. Pijamaua ta nu-i curată, am să-ți dau o cămașă de noapte.

— Ai așa ceva? întrebă el, amuzat.

— Bineînțeles, ți-am făcut una, ce-ai uitat? Nu mi-ai povestit că dormeai, când erai mic, în cămăși de noapte lungi, cu arnici, cu mâneci largi, în motive naționale?... Uite-o, ți-am mai arătat-o!

— E adevărat! spuse Minda, ridicându-se și luând în mână cămașa de noapte țărănească, exprimându-și uimirea sa, cât de bine seamănă cu cămășile copilăriei sale.

— Dar, bine... râse ea, ai mai văzut-o cel puțin o dată și ai făcut exact aceleași remarci: cât de bine seamănă cu cămășile în care dormeai când erai copil și de unde am știut eu etc., etc.

— Da?! făcu el, cu cămașa încă în mână. Apoi o lăsă, se reașeză, își reaprinse o țigară, pe care, după primul fum, o privi cu oarecare uimire, apucă paharul, dar nu bău, turti țigara și începu să-și privească vârfurile pantofilor, fluierând încet. Ludmila era în baie; începuse demachiajul, spălatul și toate celelalte, care ei îi luau în fiecare seară mai mult de o jumătate de oră. Minda se ridică, se asigură că telefonul e în priză și plecă, fără

să mai spună o vorbă. Cum ajunse acasă, ridică receptorul şi formă numărul ei. Apelul se făcea în gol. Se aşeză la masă şi lucră până la trei dimineaţa.

A doua zi o căută la policlinică. Cum dormise? Bine, deşi durerea de cap o trezise după vreo două ore şi dimineaţa cedă abia, la al nu ştiu câtelea antinevralgic. Minda îi propuse să vină s-o ia, la două, cu maşina şi să mănânce undeva, împreună. Ea refuză, avea câteva curse de făcut, o probă la pantofar, ora ei de masaj, să plătească chiria etc. „Chiria am să ţi-o plătesc eu!" se oferi doctorul, şi ea îi mulţumi, o scutea de un drum, dar, oricum, mai rămâneau destule de făcut. Şi după aceea? A, nu-i spusese? Melina (asta era o colegă a ei) luase nişte bilete la „Aro", la un film american, făcut de Arthur Penn, „ştii, ăla, cu *Bonny and Clyde*, la opt şi jumătate"... „Da...?!" făcu el şi promise că va fi şi el acolo, la şi douăzeci, le va aştepta în faţă şi, după aceea, le invită pe amândouă la „Capşa". „Grozav!" făcu ea, dar de unde va lua bilete? El râse şi spuse că avea peste tot pacienţi, chiar şi la Difuzarea filmelor... Ea îl mai întrebă apoi unele lucruri, mărunţişuri casnice, femeia lui, Ana-neni, trebuise să se interneze pentru o spondiloză recalcitrantă şi erau o grămadă de mici plictiseli cu rufele date la spălat, cu cineva care venea două ore pe zi, aceeaşi femeie care trebăluia şi la ea, de două ori pe săptămână etc., etc. Minda aşeză receptorul într-o bună stare de spirit şi se dedică apoi zilei de lucru ce îl aştepta, deosebit de încărcată. Două ceasuri, vizita, două ore la specială, o comunicare care trebuia terminată până duminică etc., etc. În ciuda nopţii nedormite, se simţea perfect odihnit, ideea muncii îl însufleţea de-ajuns, el însuşi se compara adeseori cu un bun cal de povară, dintr-o rasă anumită, pe care un drum desfundat şi o povară mărită, ore întregi de încordare nu fac decât să mărească, să înzecească forţa şi rezistenţa la efort. Unul din animalele acelea – spunea el, râzând – pe care îi sperie şi indispune prezenţa biciului; căruţa încărcată cu butoaie sau buşteni, nu.

„Şi eu îmi trag buştenii mei, cu veselie, iar dacă drumul urcă în pantă, zâmbesc, râd, cât mă lasă zăbala! Şi abia după o zi plină de tras, de cărat, mă aşez odihnit în faţa cărţilor mele, a fişelor, a însemnărilor care mă aşteaptă. Atunci abia sunt de neînlocuit, de neconfundat, ceea ce fac eu, atunci, reflexele mele psihice, capacitatea de a mă concentra sunt numai ale mele... aici nu mă poate imita nimeni. Pe mine, efortul, şi mai ales efortul îndelung, mă stimulează, mă odihneşte chiar. Eu sunt un greoi! Şi în iubire sunt la fel: eu intru greoi într-o iubire şi ies greoi din ea. Dintr-o prietenie. Totul în mine, la mine se face, se întâmplă sub acest semn, al rezistenţei, al greoiului. Uşurinţa mea iese din greoi, inteligenţa mea iese din caznă. Originalitatea mea a apărut după zece ani de efort subteran, greţos, neomenesc, când alţii din generaţia mea avuseseră timp de trei ori să strălucească şi să se rateze. De aceea mi-a fost întotdeauna silă de orice fel de precocitate! Eu sunt contrariul unui astfel de tip, de individ, care se adaptează, la douăzeci de ani, perfect acestei lumi, care îi vine ca o mănuşă, şi această adaptare atât de uşoară, ca un dar, îi conferă, apoi, firesc, farmec, inteligenţă, umor, succese, false succese, fantastice însă, la vârsta la care trebuie să vină succesele, când eşti pe jumătate îngropat în adolescenţă şi în semilegendele ei, când lumea se deschide cu un efort doar pe jumătate şi atâtea lucruri care, pentru alţii, sunt de neatins, tu le iei, le rupi cu uşurinţă, cu eleganţă! Da, atunci mai supravieţuieşte acea eleganţă cvasifeminină, acel farmec care te face, brusc, iubit, căutat, imitat, invidiat, oho, ce invidiat! Şi eu am invidiat, odată, pe unul din aceştia, un ins doar cu patru ani mai mare ca mine, care, din anul cinci, avea pusă la punct o lucrare despre *Influenţa secreţiei hipofizare asupra creşterii osoase*, sau aşa ceva, pe care nici n-a citit-o bine la cercul ştiinţific al facultăţii că a şi apărut în vreo cinci reviste străine, împreună cu un interviu al lui, unde tinerelul arăta că e la curent cu ultimele reviste nemţeşti şi englezeşti, apoi au urmat toate celelalte: un post la o catedră, complexele profesorilor, admiraţia religioasă a trei generaţii după el etc. Astăzi? A dispărut.

E la aceeaşi catedră, lector de zece ani, de la acea lucrare n-a mai publicat nimic esenţial (s-a pastişat, s-a plagiat, bineînţeles, cât a putut, dar ceva nou n-a mai fost în stare să spună), lucrează şi pe undeva, la o policlinică specială, de uz intern, pentru ştabi de mâna a doua, cu care s-a şi împrietenit, e invitat din când în când pe la o vânătoare, şi-a adus un cumnat, medic de ţară, la un spital judeţean, e încă plin de farmec, ştie o grămadă de bancuri, politice mai ales, pe care le spune irezistibil etc., etc. O paiaţă, inteligentă, citită – are totdeauna la îndemână vreo cinci titluri şi vreo trei-patru nume, asociate cu laboratoarele la modă, pentru că există şi aici o modă: universităţi la modă, metode terapeutice la modă –, împuşcă oricând o viză în Occident, unde cască gura la vitrine sau vede oameni de-a doua mână. O paiaţă! Şi cât l-am admirat atunci, cum îl invidiam, gloria lui i-a venit la timp, a îmbrăcat-o ca pe o mănuşă moale, de piele parfumată, un licean genial, un mimetic, un seducător, un cuceritor. Când îl văd acum, mă amuză o jumătate de oră, .o oră uneori, mă despart de el binedispus, îmi spun: »Ia uite, domnule, insul mai are resurse, l-am judecat pripit, mai ştii...« şi las unele din frazele sale cancaniere să-mi reverbereze în memorie! Peste o jumătate de zi l-am uitat complet însă, iar după două-trei zile aflu că a difuzat *urbi et orbi* întâlnirea noastră şi mi-a atribuit nişte lucruri de care i se face greaţă şi celui care mi le comunică, nu numai mie. Îmi pune în gură o calomnie la adresa rectorului şi, de cele mai multe ori, nu direct, prin noţiuni, ci mai mult lasă să se înţeleagă prin semne din ochi, din gură, zâmbete pe jumătate, toate astea la care e mare meşter, că aş fi un fel de reacţionar politic, că resping sistemul nostru de asistenţă medicală şi socială, căruia îi găsesc grave cusururi, că mă revolt împotriva interdicţiei medicilor de a profesa privat, că m-am lăudat că, dacă mi s-ar permite să deschid cabinet, chiar numai două jumătăţi de oră pe săptămână, mi-aş clădi o vilă şi mi-aş cumpăra două maşini, că reflectez la o propunere a Universităţii din Geneva sau din Lyon, amestecând, bineînţeles, lucruri reale, pe care i le spusesem, cu altele, inventate, sau făcând, ceea ce e şi mai abil, un fel de

«montaj» din lucruri strict adevărate, nemințind nimic, o iotă, cu atâta artă însă, cu atâtea clipiri din ochi, zâmbete fine, cu subînțelesuri, schime faciale, umor, farmec, inteligență, încât cel de care se desparte duce cu el, pe jumătate aiurit, un denunț politico-profesional de toată arta. Da, asta e, câte un copil din ăsta minune ajunge până la urmă un biet delator, de fină clasă, perfect voluntar, neretribuit, un cinic de mâna a doua, care se hrănește pe ascuns, ca un gândac, din lichelismul său pe care și-l admiră la nesfârșit! Are și un nume de ăsta latinizat, de origine neslavă, îl cheamă Catul, două silabe perfect neplebeice, care amintesc imediat de-un ilustru scriitor antic, deși taică-său a fost funcționar la vamă sau la poștă, am uitat, nu mai țin minte! În ultima vreme, nemaiputând să-și valorifice la nesfârșit lucrarea aia de treizeci de pagini din facultate, în a nu știu câta variantă, s-a apucat acum să facă carieră politică: a ajuns președintele sindicatului sanitar din oraș, a fost chiar într-o delegație în Finlanda și Iugoslavia și dă de înțeles, la toată lumea, prin începuturi de fraze abil întrerupte, că știe o grămadă de lucruri care, în curând, vor schimba politica unei jumătăți de continent; a început să se priceapă la politică – a uitat, săracu', că a debutat ca cercetător în biochimie – și lasă să scape câte un nume, un titlu, cum ar fi *Memoriile lui Churchill*, Troțki sau Chestov, s-a inițiat în cancanuri politice mondiale, îți vorbește cu multe amănunte despre pactul Stalin-Ribbentrop sau despre culisele asasinării lui Che Guevara etc., etc. O paiață!... Altfel, grațios și, dacă îl întâlnești o dată în gară, din întâmplare, când tocmai ai pierdut trenul, te poate amuza o jumătate de oră! Trei sferturi de oră! Poate deveni și util: are o colecție impresionantă de *série-noire*-uri pe care le împrumută cu plăcere, cu reală plăcere, convins că te scoate dintr-o mare încurcătură! Și-așa și este..."

...Minda nu reuși să ajungă la film, în ultima clipă fu chemat într-un consult, la un caz grav, dar le așteptă la ieșire și le invită, așa cum fusese vorba, la „Capșa", unde cei doi mergeau cel puțin o dată pe lună pentru șalăul *bonne femme* sau medalionul de căprioară al casei. De data aceasta erau în trei, împreună cu

Melina Ionescu, colegă cu Ludmila la Clinica universitară stomatologică, o femeie măruntă, cu o față foarte vie, cu un fel de inteligență ascuțită, răutăcioasă, divorțată de curând. Era prietena-confidentă a Ludmilei, pe care aceasta din urmă o „arăta" destul de rar – Minda o întâlnise doar în vreo două rânduri și de fiecare dată venise nechemat, din proprie inițiativă. Cele două femei care semănau atât de puțin, dar care cimentaseră o prietenie de peste cinci ani, se vedeau săptămânal, două-trei ore, când se retrăgeau undeva, într-un interior, beau cafea și discutau ca doi bărbați tot ce le privea pe amândouă, un fel de prietenie-alianță contra tuturor, în care se analiza totul cu o răceală aproape politică. Toată seara, Minda încercă să „se apropie", s-o câștige pe Melina „ca aliat" în favoarea sa – cum o spunea, pe jumătate în glumă –, o rugă pe Ludmila să-i dea voie s-o invite la el, cu ea împreună, să asiste la una din „ședințele lor de magie neagră", să iasă undeva, cu mașina, în trei, împreună cu Bob, băiețelul de opt ani al Melinei etc. Cele două femei răspunseră cu amabilitate asiduităților sale, luând totul în glumă, deși Minda nu glumea. La sfârșitul serii, Minda nu era avansat cu un milimetru în grațiile Melinei și, spre uimirea sa, observă că rezistența principală venea din partea Ludmilei, care-și apăra cu o tenacitate puerilă mica ei citadelă, senzația ei de a putea fugi undeva, acolo unde el nu putea să o urmărească, sau... în sfârșit, prostii! Minda ridică amuzat din umeri și, cum tocmai în clipa aceea intră în restaurant un grup condus de dr. Velici și soția sa, se constitui pe loc o veselă masă comună. Velici era împreună cu doi colegi clujeni, ambii șefi de catedră (Velici nu ieșea niciodată într-o companie oarecare, dar inteligența și priceperea sa profesională te făceau să-i ierți spiritul uneori evident utilitarist), un chirurg și un epidemiolog, și seara se lungi peste măsură. Într-un aparteu, Velici îl anunță că Roșca vrea să-l vadă, și după ce Minda făcu unele rezerve, pe care Velici le anihila glumind și scoțând un fel de mărunte țipete care la el erau un semn că se amuză colosal, stabiliră o întâlnire pentru săptămâna viitoare.

În noaptea aceea, Minda dormi la ea. (O chemă la el, după ce o duseră acasă pe Melina, care se amețise puțin, dar ea refuză.) Noaptea aceea semănă însă cu celelalte nopți ale lor, ea fu din nou a lui până la ultimul fir de păr din coama ei întunecat-roșcată, noaptea se dilată din nou, se adânci, prinse muchii, vârfuri, ei deveniră din nou singuri, singuri-pereche, vii și treji în somnul celorlalți, rotindu-se în patul acela al lor, căzând, agățându-se de peretele nevăzut, ironic, lovindu-se de mobile care nu existau, împingând cu piciorul covorul care alunecă nu într-o parte, ci în sus, și-apoi în jos, pe-un fel de dușumea în valuri, mare, pe care inimile lor se rostogoleau abia agățate de carne, o *montagne-russe* cu lumini roșii și verzi-țipătoare, oranj și albastru-pal în jurul lor, dar ce era asta: în jurul lor? Cum, în jurul lor?... Și cele două vagonete înlănțuite, cele patru brațe și patru sau opt sau șaizeci și patru de glezne și mii de degete, o roată subțire cu gâturi în loc de spițe – ce spițe! – și tendoanele întinse, încât cineva, un deget distrat și mistic, ar fi putut, din întâmplare, din pură întâmplare, scoate un sunet, nu importă care, dacă le-ar fi atins tendoanele acelea subțiate și bătând ritmic ca niște artere, iar arterele lor... oho, arterele lor cu adevărat băteau, dar nu în corpul lor părăsit pe jumătate, ci în aer, sângele alerga în aer, în aerul acela întunecat, și nu înscriind ovale și curbe șovăitoare, uneori drepte chiar, care se stingeau ca focurile de artificii – scântei de sânge, ce lucru perisabil! –, cel mai adesea arcuri mărunte de triumf, o curbură orgolioasă, candidă, puerilă până la geamăt... rigide erau articulațiile lor, sutele, care fuseseră înțepenite, o artroză generalizată trecea ca un val prin membrele lor, nimic nu se declina, nimic nu se mai flexa, rigiditatea inimii lor li se scurgea în membre. Din când în când se priveau, cu un hohot de râs care nu se auzea, el îi dădea un pahar plin cu o băutură oarecare, un pahar din care beau împreună, cu lichidul scurgându-li-se pe bărbie, pe gâtul indiferent, pe jumătate de gips, ceva dulce-animalic se răzvrătea în ei, ceva din nou și iarăși și iarăși fără istorie, ceva încăpățânat și fix, ceva monstruos, așa cum sunt îngerii, el întindea mâna,

aproape cu timiditate, desigur cu timiditate, și o atingea pe gât și îi asculta prin braț tresărirea înceată a cărnii, așa cum bunicii noștri prindeau un post, înecat undeva în cosmos, în căștile lor misterioase, în aparatele lor „cu galenă", și el întindea și își retrăgea brațul și contactul se tăia, miraculos, de necrezut, și beau din nou, aruncând cu senzualitate lichidul în trupurile lor dispărute, și vinul sau ce paștele mă-sii se găsea acolo în pahar se afunda în afluenți pripiți pe pieptul său, în părul inelat și mătăsos, pierzându-se apoi, alcoolul acela, ca o apă ce se afundă într-un nisip avid, curgând încet, muzical, pe gâtul ei interminabil, pe umărul ei care pulsa... El se apleca apoi, mereu cu timiditate, el, deja obosit de dragoste, și îi săruta genunchiul, pulpa lungă a piciorului, și o clipă, printr-un efect simplu, el îi văzu picioarele ei interminabile, după care ar fi recunoscut-o dintr-un bilion de femei cu glugă, picioarele ei care duceau o viață a lor, care aveau un orgoliu al lor, o mare a lor prin care înotau și o forfecau, întâmpinând rezistențe abia simțite, care le rotunjeau dumnezeiește mișcarea lor hipnotică, sigură de sine, înalt-și-melodios-imbecilă, coborî din nou, cu buzele pe gamba ei, apoi învăluind-o, ajunseră avide la genunchi, sub rotulă, în golul acela străbătut de vene, fără nume în limba română, refugiul tuturor spiridușilor pubertății ei, încă prizonieri, pe care buzele sale calme, sigure, îi eliberau pe rând, devastând cu o ură înțeleaptă virginitatea acelui loc, apoi urcară din nou, încet, tiranic, pe un drum care se lungea ca o gumă, și îi întâlniră „gura ei întunecată", cealaltă gură a ei, capul ei fără ochi și fără frunte, ca un capitel spiritualizat al unor coloane atât de subțiri și de vii, pe care le unea, animalul acela atât de diafan, veșnic necunoscut, ce trăia acolo, „femeia aceea", făcută din cele două picioare și un craniu negru-blond, ce le unea, un sex-creier ce gândea și domnea, acolo, până la centură. Erau, evident, două femei suprapuse, un cap, un craniu negru-mătăsos, care „gândea" peste trupul acelor două picioare lungi, peste cei doi genunchi, peste cele două glezne – unde erau sânii acelei femei și brațele ei? –, iar *deasupra* era „cealaltă" femeie, cea care se arăta, cea vizibilă,

care umbla sau plutea sau se mişca deasupra „celeilalte", aşa cum umblă clownii pe picioroange sau, mai bine, cum apar, peste rumeguşul unui manej de circ sau pe străzile vreunui orăşel, anunţând spectacolul „nemaiîntâlnit" din acea seară, o formă vesel-hibridă, un lung halat sau „pielea" din stambă ţipător colorată a vreunui leu, girafă, măgar, cal troian, în care se mişcă doi inşi suprapuşi, unul „membru inferior", celălalt „membru superior" al acelei forme hibride, centaurine, al acelui Chiron atât de infantil-proteic, de plastic, al acelui animal uriaş cu pielea din mătase aurie-fâlfâitoare sau din pânză ieftină, cu o coadă ce se mişcă, cu picioarele din faţă sau labele din faţă ce bat aerul, cu întreg corpul acela atât de dezarticulat şi de nostim, cu capul enorm, cu mişcările într-o panică veselă. Două femei suprapuse, un fel de monstru pe malul mării, cu capul sfâşiind norii, cu sânii proiectaţi pe azurul depărtat, cu braţele subţiri şi lungi în care se încurcă şi se sfâşie pânze de corăbii, un coşmar surâzător salvadordaliesc, o femeie-apocalips, necesară, eternă, atât de straniu-domestică... De undeva, de „sus", două braţe ale nu ştiu cui îl împingeau, îl trăgeau, îl respingeau cu un fel de scâncet al mâinilor, el însă, buzele sale respectuos-avide şi încăpăţânate, obrajii săi se lipeau de acel „craniu mătăsos", de buzele enorme – un cap atât de sferic ce râdea cu o gură disproporţionată, ca o mască a nu ştiu cărui zeu primitiv – şi în jur pluteau, enorme, pulpele albe, ca două pete electrice, într-o mişcare acvatică, oarbă, fascinată. Sânii ei începură să vorbească distinct, coerent, şi atunci când el îi prinse şi îi sărută cu brutalitate, „ei" se sufocară literalmente, frazele „lor" se sparseră ca nişte litere decupate ce se amestecă pe o foaie de hârtie albă, ca un înecat care se duce la fund în apa unui bazin pardosit cu plăci de faianţă azurie.

Se iubiră din nou, cu exact atâta puritate şi neruşinare cât încape într-un om, într-o iubire, într-o dragoste de o noapte, de-o noapte repetată la nesfârşit, o noapte care se repercuta în viitorul sentimentului lor ca într-un şir de oglinzi paralele, aprinseră o ţigară, el se ridică şi umplu din nou paharul, ea

aruncă într-o parte perna și sta întinsă acum, dreaptă ca o scândură – oho, ca o scândură ! –, cu sudoarea care îi îngheța pe coapse, pe sâni și pe gât, cu o epuizare aproape religioasă, curată, infinit curată și umană, ca o rugăciune care se spune dimineața, el îi întinse paharul, i-l apropie de buze și ea îl refuză, pentru că era incapabilă să se miște, dar el i-l apăsă pe gură, și atunci, cu un geamăt răsfățat, ea ridică un umăr și capul și bău, ștergându-se pe buze cu palma, ca unul din aceia care sapă gropi, el aprinse veioza, bău și începu să o șteargă încet cu un prosop, umerii, brațele, fruntea, ca pe o masă de operație...

...El o ridică, apoi, exact în clipa când ea ar fi dorit acest lucru și, din nou, pe sfert acoperiți de cearceaf, cu trupurile frumoase, încă frumoase, antice, se priviră, trupurile verticale se priveau liniștite, gurile lor își regăsiră sunetele la început greoi, de parcă limba ar fi fost încă umflată de un anestezic care se scurgea încet, trupurile lor, față în față, respirau liniștit, contemplându-se, el se ridică, trase ruleta și deschise geamul, îi acoperi umerii cu un cearceaf și ea zâmbi în întuneric, un zâmbet pe care nu-l văzu nimeni, de care până și ea însăși fu inconștientă, un curent nehotărât de aer rece se strecură peste mobile, printre ei, dimineața era undeva, la un etaj superior, și ei se recunoșteau, erau satisfăcuți unul de altul, se iubeau și acum, când trupurile lor se priveau cu politețe, totul rămânea curat și pur, ei nu erau în stare să facă nimic decât ce era curat, unul cu celălalt, și chiar și în timpul acesta, sătui, epuizați, cu sângele care cădea dulce în corp, cu un fâsâit aproape sesizabil, chiar și în clipele acestea, dificile, ei se „alegeau" din nou, a câta elecție? Din nou în același „partid", din nou complici, încă o dată frate și soră, sau frați sau surori, într-un incest diafan, necesar, binefăcător, într-un partizanat al cărnii lor, încă a lor, carnea asta luată cu chirie, atât de bine, de înșelător de bine lipită de oase, carnea asta ce nu trebuia frecată prea tare între degete, altfel s-ar fi fărâmițat ca niște foi uscate de tutun.

...A doua zi ei nu se văzură, Minda avea cursuri după-amiază, ședință de catedră, iar a doua zi sau a treia zi dimineață, când el

o căută la spital, i se spuse, spre stupoarea lui, că ea își luase în pripă câteva zile de concediu fără plată și plecase la părinți. La Sebeș? întrebă el, nevenindu-i să creadă. Da, la Sebeș, i se spuse, primise o telegramă sau un telefon de acasă și plecase în trombă. Cu ce tren? Nu se știa cu precizie cu ce tren, dar... probabil că se și afla în tren la acea oră...

Era adevărat, Minda dădu telefon la informații Gara de Nord, era un accelerat de Cluj care plecase cu câteva minute înainte de ora nouă. Acasă la ea, el găsi un bilet cu câteva rânduri, aproape jignitoare prin laconismul lor, în care-l anunța că pleacă acasă pentru câteva zile, o chemaseră părinții și îl va suna la telefon, odată ajunsă, în aceeași seară.

Minda nu avu răbdare să fie chemat, calculă ora la care ea ar fi putut ajunge acasă, lângă telefon, și făcu comanda ce dură însă neobișnuit de mult. În sfârșit, veni legătura și îi auzi vocea uimită o clipă, de parcă nu l-ar fi recunoscut. (Ca și în clipele când el o aștepta în mersul ei absent, pe jos, spre casă, de la policlinică, în după-amiezile acelea prăfuite sau ploioase când ea încerca să-l ocolească ca pe un stâlp, un pom sau cine știe ce imbecil care i se postase în față, fără să ridice privirea, fără să-și închipuie măcar o clipă lungă că ar putea fi el, cu o detașare totală deci de el însuși, de ei înșiși, de iubirea lor, o fugă a ei laterală, oblică, inconștientă, poate, o odihnă joasă, inferioară, de ei, de el?... Sau altceva, cu totul altceva, un simplu mers lent, un pas pus înaintea celuilalt, o cădere înceată, mecanică, lină, o particulă ce urcă în zigzaguri vagi într-un lichid incolor, o mișcare haotică, semilucidă, calmă, binefăcătoare, ceva simțit, trăit, pe jumătate, așa cum simte frunza picătura de apă care se rostogolește pe fața ei brăzdată de canalicule, sau plantele mici diferențele de lumină, senzațiile amorfe, concrete și vagi totodată, cu haloul lor material, o înaintare într-un relief pipăibil cu antenele nevăzute ce-ți cresc subit, melodios, ca și coarnele unui melc somnoros, o orbecăire odihnitoare...?)

Ce se întâmplase? Era ceva grav, era bolnav cineva? Da, răspunse șovăitor vocea ei... tatăl ei... Ce-i cu tatăl ei? insistă el,

văzând că ea întârzie să-și încheie fraza. E bolnav? Ce are? Da, e... într-un fel bolnav... făcu ea, șovăitor, stins, nehotărâtă. Dar bine, ce are, ce se întâmplă, irupse el deja enervat, de ce nu-l anunțase înainte de a pleca, cum se poate să... Nu avusese timp, abia putuse să telefoneze la policlinică, pentru concediu, și să prindă trenul, din gară făcuse numărul de la clinică, dar era veșnic ocupat și... Bine-bine, dar ce se întâmplă? irupse el din nou, într-o nouă pauză a ei, nefiresc de lungă, o pauză cu niște voci străine pe fir, apoi glasul telefonistei care întreba mereu, sâcâitor, ca o muscă: „Vorbiți?". Era cumva nevoie de el, acolo, dacă... Nu-nu, tresări vocea ei de dincolo, ea era capabilă să aranjeze orice... Să aranjeze? Ce să aranjeze, era ceva de aranjat? făcu el și din nou urmă o pauză nefirească dincolo... Deci, nu e nimeni bolnav, continuă tot el calm, și deodată încordat, atunci... Nu-nu, tatăl ei era bolnav, se și internase deja, povestea lui cardiacă... Ce, un preinfarct?... Nu, răspunse ea, din nou șovăitor, apoi, repede: „Te voi suna peste câteva ore, când voi putea să te informez mai exact, astă-seară, dacă nu mâine-seară cel târziu...", apoi, repede, într-o suflare, îi dădu câteva recomandări în legătură cu niște treburi mărunt-casnice, perfect inutile, și închise, după o frază afectuoasă, grăbită. El rămase cu telefonul în mână, auzindu-se răspunzându-i cu „da"-uri și „nu"-uri, „aștept", „te sărut" etc., apoi puse încet telefonul în furcă și se apropie, fluierând, de fereastră.

Încercă să lucreze în acea seară, să citească, vorbi în două rânduri la telefon (o dată cu Ceea, care-l anunță că una din fetițe făcuse febră și el îi dădu câteva sumare indicații), fumă nu știu câte țigări. Fiind incapabil să lucreze ca lumea, aprinse o veioză, deschise geamul și se întinse pe o canapea îngustă care se afla în biroul său, aducând telefonul lângă el, fumând cu fața în sus. Fără să știe când, adormi și se trezi atât de spontan, de parcă totul se întâmplase în spațiul unui singur minut. Un somn scurt, fulgerător, cum nu mai avusese din copilărie. Când se uită la ceas, observă uimit că se scurseseră aproape trei sferturi de oră. Fluieră ușor, admirativ, și în clipa aceea i se desprinseră din

memoria „aceea" şi câteva clişee, un fel de tindă ţărănească în care el stătea pe un scaun, iar în faţa lui, prin faţa lui, trecea un grup de ţărani, care intrau, aplecându-se prin faţa lui, ţărani îmbrăcaţi cu lucruri groase, obiele, sumane, în mâini cu cuşme, iar o femeie, mai bine zis o voce de femeie, îi îmbia să intre şi spunea mereu, într-o limbă necunoscută: *„Sene tei gubin, brabir!"*... El stătea pe un scăunel, în halatul său de lucru, de mătase vişinie, şi ei treceau îmbulzindu-se uşor, reticenţi prin faţa lui... parcă şi fuma, o scenă stupidă, evident, fără nici o epică, visul însuşi era atât de nesigur de propria sa consistenţă, încât aceeaşi secvenţă se reluă de câteva ori, simplu, una după alta, ca un montaj de duble dintr-un film în lucru, la prima proiecţie, doar vocea aceea de femeie era hotărâtă, prevenitoare şi hotărâtă: *„Sene tei gubin, brabir!"*, şi când el se ridică dintr-un salt de pe canapea – i se întâmpla extrem de rar să adoarmă în timpul zilei, mai ales la acea oră –, acele câteva cuvinte, fraza aceea răsună în continuare şi ea readuse şi imaginea, apoi, încet, clişeul se înceţoşă, rămase doar senzaţia lui, timbrul lui, fraza însă pulsa clar, începând să devină sâcâitoare.

Când, cu o valiză de mână, urcă în acceleratul de unsprezece şi şaisprezece spre Cluj, Ludmila nu mai sunase, iar el, printr-o logică complicată, însă foarte firească, în loc să facă o nouă comandă telefonică, cu ore de aşteptare, telefonă la gară, fugi la tren şi se instală în compartimentul de clasa întâi, prost luminat, în care se mai găsea o pereche şi o bătrână, foarte bine îmbrăcată, el repeta mental, ca pe un şlagăr, cum ar fi spus Laurenţiu: *„Sene tei gubin, brabir!"*.

Deşi ajunse la Sebeş cu puţin după şapte dimineaţa, acasă la „socrii" săi nu găsi pe nimeni. Ludmila şi maică-sa plecaseră deja, nu se ştie unde (ei locuiau într-o casă mare, veche, pe strada Petöfi, la câteva minute de catedrală), şi un vecin, cineva din curte, îl informă pe Minda ce se întâmplase. Tatăl Ludmilei, domnul Ogrin, fusese arestat. Stătea în picioare, într-o anticameră mare, în faţa unui dulap enorm, cu fulgarinul pe umeri şi valijoara la picioare, în faţa unei femei grase şi emoţionate

(doamna Albu, profesoară de desen), care îl îmbia sâcâitor să ia loc, să „depună", să se spele, eventual să se întindă pe o canapea, după noaptea petrecută pe tren, așteptând să se întoarcă cele două femei. În două rânduri, cineva, un cap ciufulit de fată, întredeschise ușa ce da spre interiorul apartamentului, ea însăși, doamna Albu, se scuză în două rânduri, alergând în bucătărie, și, după un sfert de oră, Minda nu era mai avansat în ceea ce-l privea pe viitorul său socru. Profesoara, cu pieptul ei impozant care se ridica și cobora cu impetuozitate (Minda trebui să facă eforturi ca să reziste seducției de a-i face rapid, din ochi, un diagnostic diferențial, în fața unor atât de semnificative simptome de respirație astmatică cu expirația prelungită...), cu vocea ei atât de dramatic gâtuită, șoptită inutil, de parcă cineva i-ar fi putut auzi, adăugă, evident, erau cunoștințe vechi și, cel puțin în curtea aceea, arestarea avocatului pensionar, cu două zile în urmă, se pare, făcuse senzație. Fusese oprit pe stradă pentru „câteva mărunte informații", seara însă nu se întorsese, săraca doamna Ogrin era „toată alarmată" deja, începuse să-l caute la spital, apoi... în sfârșit, pe la unsprezece „noaptea", venise o cunoștință, fostul director de la tribunal, domnul Jurița, și o anunțase pe doamna Ogrin că soțul ei se afla reținut la miliția locală într-o anchetă în legătură cu „aurul". Aurul, întrebă aiurit Minda, ce fel de aur? Profesoara Albu îl privi consternată, fără să scoată o vorba, de jos în sus, cu ochii ei rotunzi, ușor exoftalmici, respirând cu greutate sub tensiunea momentului, cu satisfacția aceea de neconfundat a unei situații dramatice care se întâmplă în imediata apropiere și în același timp cu teama de a nu fi implicată prea mult... în sfârșit, văzând că nu poate obține altceva, cum ușa apartamentului Ogrin era închisă, el refuză să aștepte la doamna Albu, refuză chiar și o cafea – lucru care o uimi evident pe buna femeie –, își lăsă doar valijoara și fulgarinul în custodia ei și plecă, anunțând că va reveni peste două ore.

Nu reveni decât târziu, după-amiază, însoțit de cele două femei, pe care le întâlni, în jur de amiază, undeva pe stradă, într-un debit de tutun, în timp ce toți trei erau pe cale să

cumpere timbre. Ludmila îl privi fără mirare, îl luă doar de mână, ca o școlăriță – ea, mândra, atât de calculată în gesturi de parcă poza mereu, și ea și poza, de fapt, o poză perpetuă de care el se îndrăgostise –, mama ei însă, înalta și încă foarte eleganta doamnă Ogrin, nu se putu stăpâni, ieși brusc din strâmta prăvălie, și când o regăsiră, la câteva secunde, afară, plângea, așa cum ar fi privit norii.

De dimineață, părăsind-o pe doamna Albu, primul drum al doctorului fu la acel „fost președinte de tribunal", domnul Jurița, a cărui adresă nu o află prea ușor, dar avu norocul să-l găsească acasă. Locuia undeva destul de departe de centru, într-un cartier vechi, de străduțe înguste, în parte asfaltate, întortocheate, cu spații verzi între case, cultivate cu zarzavaturi sau locuri de casă de vânzare. În clipa când Minda bătu la ușă (Jurița stătea în fundul curții, la etajul întâi, la el se urca pe o a doua scară, laterală, după ce treceai printr-o curte plină de butoaie metalice și cherestea depozitată), fostul magistrat îi deschise imediat, de parcă ar fi stat în dosul ușii și i-ar fi așteptat sosirea. Avea o sacoșă mare în mână, probabil făcută de el, și explică, surâzând, că se pregătea tocmai să iasă după cumpărături. După un scurt schimb de amabilități, Jurița își amână treburile și îl invită pe Minda să intre. Cei doi trecură pe un culoar îngust și, ajungând la ușa din fund, pe care se afla prinsă cu o pioneză o carte de vizită, intrară, de data aceasta în „apartamentul" lui Jurița, o simplă cameră foarte înaltă, dreptunghiulară, nevăruită de multă vreme, împărțită printr-un complicat sistem de perdele în nișe pentru bucătărie, baie – pentru că se găsea și o vană metalică acolo –, debarale etc. Undeva, într-un colț, spre geamul uriaș, friguros iarna, cu precizie, se găsea un birou mare, masiv, și în fața lui niște canapele din catifea uzată, *o berjeră* din pai împletit, o măsuță inutilă, pe care se afla o superbă lampă de porțelan, toate în jurul unui covoraș uzat, curat. La auzul numelui vizitatorului său, Jurița se însenină oarecum, mai bine zis își pierdu o parte din politețea sa exagerată, în dosul căreia își ascundea nesiguranța. Era mărunt, înfiorător de șters, chel, cu ochii mici, morți, și,

după aproape o jumătate de oră, Minda descoperi că avea mâini frumoase, albe, mari, puternice. Acolo, în mâinile acelea, se refugiase probabil tot trecutul acelui ins, întreg orgoliul vieţii sale trecute. Se scuză că nu poate face o cafea, dar un ceai, dacă... Minda refuză însă, îi oferi celuilalt din ţigările sale, fumară, şi doctorul încercă să afle ce ştia celălalt despre problema „aurului". În picioare încă – nu se ştie ce anume îl împiedică pe Juriţa să se aşeze în tot timpul vizitei doctorului –, magistratul, vizibil neliniştit, se interesă de unde deţinea Minda adresa sa şi încercă să se eschiveze de la orice fel de răspuns. Apoi Minda pronunţă numele doamnei Albu, şi Juriţa, fericit, izbucni: „Eu nu cunosc pe nimeni cu numele ăsta, domnule... este, sunt convins, o simplă eroare, care...". Minda începu, calm, să explice a doua oară în ce relaţii se afla cu familia Ogrin şi... Juriţa izbucni însă din nou, mişcându-se mărunt şi neîncetat în dosul biroului său uriaş, declarând că nici nu-l cunoştea personal pe Ogrin, el e retras de multă vreme din magistratură, e pensionar, şi e foarte mulţumit cu... Ce ştia în problema „aurului"? Juriţa făcu ochii mari, se întoarse şi se uită pe geamul care dădea în curte, apoi încercă să... Este evident, adăugă calm Minda, e o problemă pur economică, nu avea nici o legătură cu... dânsul fusese, probabil, închis, nu-i aşa, şi... Da, Juriţa acceptă acest lucru, fusese în detenţie, prin cincizeci şi ceva, dar... el vorbea despre asta cu un fel de nedumerire, de parcă nu şi-ar mai fi amintit prea bine amănuntele acelei perioade, care părea foarte îndepărtată, i se şterseseră precis din memorie, şi el îl privi de câteva ori cu o uimire stinsă pe vizitator, care părea să-şi aducă mai bine aminte decât el... de unde ştia, de altfel? A, bineînţeles că... din simplă... Nu ştia, dădu din umeri Minda, o simplă presupunere, avusese şi el în familie pe cineva care... (Minda minţea, în familia sa nu fusese nimeni închis în „perioadă", dar voia să-i insufle într-un fel încredere celuilalt.) Juriţa îl asculta vizibil distrat, aprinzând o a doua ţigară din pachetul celuilalt – abia acum Minda îi văzu mâinile splendide, pe care celălalt şi le ascunse repede –, dădea din cap, cu un fel de politeţe, apoi

încercă să aducă vorba despre altceva, cu destulă abilitate. Durä mai bine de jumătate de oră, la a cincea sau a șasea țigară din pachetul doctorului, fumată cu secretă lăcomie, până când fostul magistrat acceptă că îi făcuse o vizită, cu două sau trei zile în urmă, doamnei Ogrin. „O știu de la biserică, șopti Jurița, de ani de zile frecventăm împreună slujba religioasă la biserica catolică ...da, da, eu urmăresc în fiecare duminică slujba religioasă la biserica catolică, iar în luna mai, zilnic, seara la ora șase, sunt slujbele speciale ale Mariei, care..." El vorbea acum liniștit, cu o anume mândrie, și începu să explice destul de întortocheat cum ajunsese să o cunoască pe doamna Ogrin, după ce, ani de zile, își ocupase fiecare locul său în... Minda îl lăsă să sporovăiască în pace, convins că celălalt se va liniști treptat, auzindu-și propria voce. „De altfel, adăugă nesigur, cu un fel de speranță, domnul Gherman era cel care"... și îl privi întrebător pe doctor, dar acesta acceptă că nu îl cunoștea pe „domnul Gherman" (pe care urma să-l întâlnească în aceeași zi, în compania celor două femei), și acest fapt îl încurcă puțin pe fostul magistrat... Da-da, nu nega, o vizitase la o oră inacceptabilă pe doamna Ogrin, deoarece voia să se convingă... în legătură însă cu problema „aurului", adăugă el repede, foarte convins, nu era în nici un fel informat, nici nu înțelegea bine expresia pe care o folosise domnul doctor. E adevărat, și, o clipă, de sub înfățișarea lui apăru un alt înveliș și el fu destins și sigur pe el, voia să se convingă doar dacă la acea oră târzie domnul Ogrin se afla acasă... Pentru că, în caz contrar, o doamnă nu putea fi lăsată singură, în nesiguranță, o femeie ca doamna Ogrin... etc., etc... Toate aceste fraze puerile Jurița le spunea rămânând mereu în picioare, cu spatele la geam, de parcă s-ar fi aflat într-o încăpere străină, în timp ce pe figura sa sclipea o anume inteligență, un zâmbet mărunt, persistent pe partea stângă a obrazului, era singurul semn de încredere acordat musafirului. Minda asculta calm, aproape plictisit, dându-i celuilalt senzația că nu crede, evident, nimic din ce i se spune, dar că e foarte bine că se întâmplă așa, de altfel, printr-un capriciu al întâmplării, toate frazele acelea ale

fostului magistrat puteau fi foarte bine reale; amănuntele numeroase și puerile perfect adevărate. Cine mai era închis? întrebă, la un moment dat, doctorul, era un grup parcă, nu?... Da-da, făcu Jurița, cu satisfacția omului de legi, evident, un grup întreg! Totul pornise de la un oarecare Voichița, fostul director al filialei băncii „Albina", domnul doctor nu cumva...? Nu, nu, răspunse Minda, deloc surprins, nu-l cunoștea pe... nu, nu, nici numele, dar se putea foarte bine ca... Voichița ăsta i-a tras pe toți după el, spuse măruntul magistrat cu o vie enervare, care trăda raporturile pe care le avusese cu fostul director de bancă. El, știți, multă vreme, după război, s-a ocupat cu... a fost misit de metale prețioase... a, nu!... cu totul întâmplător, pentru că, evident, în Sebeș se fac astfel de tranzacții de câteva ori pe an, dar e adevărat, el știa valorile aflate în oraș și... Cocoșei? întrebă pe jumătate plictisit Minda, și celălalt îl privi o clipă cu gura căscată, apoi dădu din umeri, ușor vinovat, ca un băiețel prins cu o măruntă minciună, din acelea care îi fac să surâdă pe cei mari... Normal, s-a vorbit și despre... (cuvântul nu era pronunțat) existau câteva astfel de valori, total ilicite, pedepsite de lege, Jurița era perfect de acord, privind în tăblia biroului său și țuguindu-și buzele, și Voichița era cel mai în măsură să știe traiectul acestor... (cuvântul nu era pronunțat) și, într-adevăr, *ei* au circulat de la Reinbold, pălărierul, la doctorul Boieriu, care a avut sanatoriul de la... apoi la Butnariu, care avea pietrele acelea... Ce fel de pietre? A, nu era nimic, o moară cu pietre, foarte primitivă, era adevărat că își instalase și un cioclodar electric... acesta făcuse probabil greșeala că îi îngropase împreună cu „Maria-Theresia" din cele mari, altfel, evident că... așa însă au fost confiscate împreună, tot depozitul, ascuns, se pare, sub niște cărămizi, în cocina de porci, în niște cutii de cremă de ghete... Ce oameni! făcu Jurița, zâmbind, el e un vechi tebecist și... A, Butnariu, evident, cinci ani a trăit cu pneumotorax, în tratamentul doctorului Negrileanu, poate că domnul doctor îl... Nu-nu, făcu Minda, nu prea convins, nu îl cunoștea personal pe doctorul Negrileanu... Da? Era medic primar? Posibil, el nu

avusese onoarea... Şi, cu toate acestea, ridica câte un sac de o sută de kilograme şi îl căra sus în podul casei, creşteau porci, câte şapte-opt în fiecare an, pentru vânzare, pe care îi hrănea şi îi îngrijea doamna Butnariu, o femeie foarte cultivată, în foarte bune raporturi cu cei câţiva preoţi greco-catolici, care acum... după... (şi Juriţa făcu o pauză scurtă) deşi doctor de Roma, unul era funcţionar la poştă, altul, cu o diplomă de Strasbourg, lucra în laboratorul spitalului unificat, înregistrarea analizelor, uree etc., „domnul doctor cred că ştie foarte bine, nu-i aşa?"... Şi Juriţa începu să râdă, un râs mărunt, care îi punea în vibraţie întreg trupul, şi, o clipă, din neatenţie, îşi sprijini ambele mâini de tăblia biroului, un gest vechi, la fel de vechi ca şi mobilele din jur. Apoi, nu-i aşa... monedele, pe un alt traiect, trecuseră şi pe la Nemeth, cel care avusese sticlăria, un evreu foarte de treabă, care avea, care are, adică, înaintate actele, la el nu s-a găsit nimic decât ceea ce, în mod legal... brăţări, câteva perechi de cercei, două solitare... au fost, bineînţeles, confiscate, ca o încercare de „tezaurizare", deşi el le declarase, ştiţi, în fişa aceea care o completează ei când...

Destul de bine edificat, plecând de la Juriţa, care îl conduse o bucată de drum, cu sacoşa lui mare, de pânză, în mână, Minda se îndreptă spre centru, unde se interesă de sediul miliţiei, secţia economică. Era trecut de zece, o dimineaţă de toamnă senină se risipea peste clădiri, peste forfota molcomă a orăşelului, din când în când se auzea câte un claxon, multe biciclete, căruţe ţărăneşti, platforme care transportau mobile şi lemne, camioane goale care goneau ridicând praful de pe marginea şoselei, funcţionari şi mulţi ţărani peste tot, era zi de târg.

În jurul orei douăsprezece ieşi de la miliţie. După aproape două ore de aşteptare, de revenire, în nişte săliţe cu podele pe jos, stropite cu gaz, în care se găsea adunată o mulţime foarte diferenţiată, trecând şi pe la alte servicii, de circulaţie, de birou al populaţiei, încercând să obţină o informaţie, o clarificare, după ce vorbi cu câteva grade inferioare, subofiţeri amabili şi plictisiţi, funcţionare între douăzeci şi treizeci, evident, foste frumuseţi de

mâna a doua ale orășelului, un locotenent care îi ceru, foarte amabil, un foc și care, când auzi despre ce e vorba, se depărtă, deodată distrat, făcându-și vânt, inutil, cu hârtiile pe care le avea în mână, Minda se pomeni din nou în stradă, deloc avansat în cercetarea sa. Nimeni nu știa unde se află Ogrin, nimeni nu putea să dea vreo informație în legătură cu ancheta „aurului", la Penitenciar nu exista un deținut cu numele Ogrin, la detenția miliției i se spuse că acest nume e necunoscut, fu legitimat și i se recomandă să se întoarcă în orașul unde domicilia etc.

Cu puțin înainte de ora unu, intrând într-un debit să-și cumpere țigări, Minda le întâlni pe cele două femei, însoțite de un bărbat despre care află că se numea „domnul Gherman", cumpărând niște timbre. Mama Ludmilei, cum îl văzu, ieși fără o vorbă afară din strâmta prăvălioară, urmată de Gherman. Ludmila îl privi liniștită și îl prinse de mână, cu un gest de-o puerilă spontaneitate, care îl tulbură o clipă pe doctor. Ieșiră apoi afară amândoi, debitantul îi strigă din urmă, era vorba de un rest pe care cele două femei îl uitaseră pe tejghea. La câțiva pași de debit, rezemată de zid, doamna Ogrin plângea; alături, Gherman, un ins mărunt, cu nasul mare, cu o figură neobișnuit de asimetrică, fuma, ca să-și ascundă neliniștea. Ciudat, cum de nu se întâlniseră, toată dimineața cele două femei, împreună cu însoțitorul lor, se învârtiseră în jurul miliției și al tribunalului, Ludmila propuse să se întoarcă acasă, să ia masa, doamna Ogrin dădea într-adevăr semne de slăbiciune nervoasă și fizică, dar Minda, căruia îi trecuse prin cap o idee, le trimise înainte și se despărți pripit de ei, cu o ultimă strângere de mână, pe furiș, Ludmilei, un semn tacit să se ocupe de starea mamei. Deși nu-l cunoștea decât de puține minute pe Gherman (Ludmila îi șopti că e un mărunt șef de secție la cooperativa locală), îl rugă să însoțească femeile, să-l înlocuiască, și celălalt, clipind din ochii săi cu pleoape mici, peste nasul lung, oblic, explică, în cuvinte puține, cu o voce stinsă, că e obligat să treacă o jumătate de oră pe la „birou", de unde lipsea de dimineață, după care va alerga, evident, pe strada Petőfi.

Senzația de sete, de foame, vaga slăbiciune pe care o simțise cu o jumătate de oră înainte, efect al nopții petrecute pe drum și al cercetărilor infructuoase, dispăru și, cu un pas vioi, Minda se îndreptă spre Poșta centrală. Aici ceru o convorbire cu Clujul și, după o jumătate de oră, vorbi cu soția unui coleg din capitala județului, doctorul Lungoșa, conferențiar, șef de catedră la medicină legală, ins cu multe relații în procuratura județeană. Lungoșa nu era acasă, trebuia să sosească într-o oră-două, și Minda o rugă pe doamna să-l anunțe cine îl caută și să-i comunice că-l va vizita în aceeași după-amiază. Între patru și șase, Lungoșa avea cursuri, dar la șase, după șase... Minda ieși din localul poștei și ajunse în strada Petőfi odată cu cele două femei, deși se mai abătu în drum și pe la agenția de voiaj. Află acolo un orar al trenului care nu-l mulțumi: ultimul tren în direcția Cluj plecase de câteva minute și mai era unul în jur de nouăsprezece și cincizeci.

Cele două femei veneau, umblând încet, Minda le văzu din capul străzii (el se afla deja în fața casei, prevăzător să nu fie văzut de prea amabila doamnă Albu) și nu intră decât pentru o jumătate de oră. Refuză să mănânce, și Ludmila se arătă deosebit de docilă. Slăbiciunea mamei ei, prezența lui acolo, incertitudinea și gravitatea întregii situații nu marcau în nici un fel expresia ei. Apăru și Gherman, și Minda îl trase deoparte, explicându-i ce vrea. Funcționarul ieși tăcut, și, într-o oră, Minda se găsea instalat într-un camion care transporta calapoade și vase de bucătărie smălțuite la Cluj. Șoferul era un om în vârstă, aproape de pensie, un ungur, care tăcu aproape tot timpul drumului și, astfel, o oră și jumătate, două ore, Minda se putu odihni, la un moment dat ațipi chiar. Cum ajunse înainte de șase, se duse direct la clinică și-l așteptă pe Lungoșa în cabinetul său.

Seara, cu puțin înainte de unsprezece, se reîntoarse la Sebeș, adus de Lungoșa, cu mașina sa, și doamna, care-i însoți, și care nu intrară totuși, la invitația formală a doctorului. Lungoșa urma să vină însă a doua zi, în cursul dimineții, împreună cu cineva care era în măsură să-i introducă la un personaj important.

Minda era acum perfect edificat, ancheta în legătură cu recuperarea unor monede, medalii, obiecte de metal nobil nedeclarate etc. era făcută sub conducerea unei comisii venite de la centru de la interne, adică în colaborare cu organele locale, și, după câteva scurte telefoane date de o cunoștință a doctorului Lungoșa, procuror adjunct al județului, se vădi că, evident, Ogrin era deținut sub acuzația de tezaurizare, dar familia va primi încă în cursul dimineții viitoare dreptul de a-i duce un pachet cu rufe de schimb. Cazul său nu părea a fi din cele grave, dar ancheta continua încă, așa că o vizită, deocamdată, nu era posibilă. Se afla în detenția miliției, și amănunte mai detaliate despre situația lui trebuiau aflate a doua zi de la șeful comisiei, maiorul Iliescu din București. Minda nu se afla în raporturi prea strălucite cu Lungoșa (el îi disprețuia, în general, pe „legiști", iar lui Lungoșa, cu care fusese coleg de an, nu-i acordase niciodată prea mare atenție, socotindu-l mediocru și abil social), totuși Lungoșa, în această împrejurare, se arătă deosebit de îndatoritor, bucuros că-l poate servi pe internistul de la București. Îl rugară, el și soția, să doarmă la ei, Minda refuză însă, și atunci îl conduseră acasă, la Sebeș, manifestându-și dorința ca a doua sau a treia zi să vină să-i ia cu mașina, pe el și pe Ludmila – pe care doamna Lungoșa voia s-o cunoască –, și să întârzie o după-amiază la ei, la Cluj, chemându-l, eventual, și pe doctorul Hubian, șeful catedrei de interne, prieten al lui Minda. Minda nu se arătă prea entuziasmat de toate aceste propuneri, răspunse evaziv și tăcu în tot timpul drumului la întoarcere, gândindu-se la Ludmila. În mod ciudat, întreaga istorie dramatică cu arestarea tatălui ei îi alunecă din memorie – dintr-o memorie de altfel hipersaturată de amănuntele întregii afaceri – și el își aminti de ultima lor noapte. Ludmila pe care o întâlnise la Sebeș, într-un cadru inedit, poate, un loc și o situație atât de brusc, de neașteptat apărute în viața lor, avea ceva deosebit de atrăgător, de ațâțător chiar, ceva ce abia acum, în mașina care zumzăia întunecată pe șosea, îi apăru cu o anumită claritate. Paloarea ușoară, abia distinctă a chipului ei frumos, ochii parcă mai vii, arzând ușor de insomnie, mobilele

acelea necunoscute printre care se mişca, mobilele adolescenţei ei, orăşelul (în care Minda mai fusese doar o singură dată), mama ei, la fel de înaltă ca ea, anemiată, în pragul unei crize, acel Gherman al cărui rost el nu-l înţelegea prea bine, de existenţa căruia nu ştiuse nimic, cu nasul său oblic, caraghios, şi felul în care se mişca, de parcă ar fi fost un subordonat al lui, al lui Minda şi al celor două femei, nu un prieten sau vecin, ci subordonat, comic, toate aceste amănunte fără nici o legătură se grupau acum în jurul ei, al Ludmilei, împrumutându-i ceva atrăgător, aţâţător, încât, spre uimirea sa, Minda dori să ajungă cât mai repede la Sebeş, în pat, în acelaşi pat împreună cu ea. Era oare posibil, mama ei nu se va formaliza oare? Minda dădu din mână, enervat de cele ce-i treceau prin cap, şi Lungoşa, în mijlocul unei fraze, îl privi uimit, pentru că gestul său nu se potrivea cu nimic.

Era unsprezece fără zece minute când coborî din maşina soţilor Lungoşa în strada Petöfi. Femeile erau treze, Gherman se afla încă acolo şi de curând plecase cineva, un nepot al doamnei Albu, avocat la colegiul din Sebeş, care adusese „ultimele" informaţii. Minda se lăsă în fotoliu, îşi aprinse o ţigară şi ceru cafea. Doamna Ogrin, care arăta mai întremată, alergă în bucătărie să-i pregătească, în ciuda protestelor sale, masa, Ludmila dispăru şi ea în baie, de unde se auzi duşul, şi el rămase cu Gherman, în picioare, lângă fotoliul său. Când doamna Ogrin intră cu tacâmurile, o friptură rece de gâscă, supă de bulion, rece (era una din slăbiciunile doctorului, seara), pepene, fructe, cantităţi cosmice, străvechiul domn Gherman murmură o frază de rămas-bun, şi Minda, căci, în mod curios, lui i se adresă fraza, ripostă fără să ştie de ce şi-l rugă pe celălalt să mai rămâie, să ia masa cu el... Gherman tăcu, ca hipnotizat, şi doamna Ogrin se întoarse atunci (de la bufet, de unde scotea nu ştiu ce) şi zâmbi, era primul zâmbet al ei în acea zi, şi spuse:

— Dacă lui Ovidiu îi face plăcere... Vă rog, domnule Gherman, vă pun un tacâm!

Gherman murmură ceva ininteligibil, aplecându-se lângă umărul lui Minda, care nu-l privea, deoarece, nu se știe de ce, cel mai mărunt gest al celuilalt îl făcea să râdă. De altfel, după atâtea ore de nesomn, agitație „nespecifică", cum o denumea el (orice efort în afara vocației, a profesiunii sale, pe Minda îl obosea triplu, îi crea un soi de epuizare nervoasă și morală, ca un fel de avertisment față de orice cheltuire inutilă), mediul brusc schimbat, atâtea fețe noi, starea aceea de ușoară ațâțare nervoasă pe care o aveau cu toții, femeile, el, Gherman, relațiile care se instalaseră brusc între ei, cei care se preocupau acum de cel arestat etc., etc., și mai ales acum, de când se lăsase să alunece în vechiul și marele fotoliu de piele al avocatului, și, oricum, oboseala lua acum forme paradoxale, cum fusese aproape tot timpul drumului la întoarcere în mașina legistului, fixarea gândului cu persistență asupra farmecului fizic, nerușinat fizic, al Ludmilei, „cea din Sebeș", și acum, „ridicolul" făpturii lui Gherman („străveziului" domn Gherman, cum îi venea lui mereu să... acesta trăsese acum un scaun lângă fotoliul său și spunea ceva, cu voce înceată, amănunte despre arestare, despre arestați, zvonuri din oraș în urma anchetei, erau vreo doisprezece inși implicați, printre care și un fost primar al orașului și un doctor, fost deputat PNȚ, om, se pare, de mare autoritate). Pentru că nu auzea ce spunea Gherman, decât nelămurit, îl privea și, din când în când, probabil ca o formă a oboselii, făcea eforturi să nu izbucnească în râs, un râs abrupt, răutăcios, așa cum au puberii care fac o farsă răutăcioasă cuiva, unui adult, care devine deodată, nu se știe de ce, ridicol și dezarmat, neplăcut de dezarmat și de stângaci. Gherman purta un costumaș nici nou, nici vechi, cu manșetele pantalonilor puțin roase, dar bine întreținut, lui Minda îi venea, nu se știe de ce, să se apropie și să miroasă stofa hainei, care cu precizie trebuie să păstreze un vag și persistent miros de naftalină, reverele hainei erau puțin prea late sau prea înguste, pantofii erau ieftini, cu talpă de cauciuc („din aceia de 140!" pufni în râs Minda, îndărătul buzelor sale crispate), și doctorul observă că măruntul funcționar de la cooperativa „Munca"

din Sebeş îşi făcuse conştiincios pantofii cu cremă, dar tocurile erau acoperite cu noroi vechi, cu mâinile sale prea scurte (Gherman avea braţele uimitor de scurte şi mâinile mici, iar degetele fine, de domnişoară, cu pieliţa roasă în jurul unghiilor, tremurau uşor de o anume sensibilitate a lor) nu ajungea probabil la taloane, în spate. („Ovidiu, Ovidiu, auzi Minda vocea mamei sale, tocurile, îţi plâng tocurile!" Când era la şcoală, cu o clipă înainte de a ieşi pe uşă, Minda era cu regularitate întors din drum, deoarece pantofii săi erau prost făcuţi, „în faţă străluceau şi în spate plângeau"!) Frecându-şi de zor buzele, ca să nu izbucnească în râs, ce stupid, Minda vru de câteva ori să-l oprească pe celălalt din şuvoiul lent al frazelor importante, cu multe amănunte dramatice, grave, pe care i le debita, şi să-i spună, făcându-i cu degetul: „Domnule Gherman, tocurile dumitale plâng! Ce faci, domnule Gherman, îţi plâng tocurile, ce dracu'?!". Altă dată, sau în acelaşi timp, poate, îi venea să se ridice ceremonios, să-i ia una din mănuşiţele sale de domnişoară, cu care funcţionarul plimba ţigara cu atâta gravitate, şi să i-o sărute, da, să i-o sărute, pur şi simplu, cu un gest larg, afectat şi discret totodată, mâna aceea mică, fină, ca un şoricel, cu pieliţa din jurul unghiilor roasă toată, cu unghiuţele atât de mici, de roze, pătate de nicotină, şi Minda pufni literalmente în râs de două-trei ori când îşi imagină scena, cu lux, cu toate amănuntele, şi reveni asupra ei, reluând-o atunci când un element al ei fusese făcut în pripă, de exemplu, arcuirea corpului în clipa sărutului mâinii sau felul cum ar fi rămas Gherman cu gura puţin întredeschisă, dar, probabil, din prea mare respect, n-ar fi îndrăznit nici măcar să roşească, sau nu, cel mai bine, după ce i-ar fi sărutat vârful degetelor, da, da, vârful degetelor, care erau fine şi puţin ascuţite, să-i spună: „Gherman, Gherman, tocurile dumitale..." şi-apoi să râdă, să se pună pe râs, şi Minda tuşi de câteva ori, cu palma la gură, icnetele sale îl făcuseră deja pe celălalt să ridice de vreo două ori privirea neliniştit, ca un căţeluş de casă care aude un fel de ciripit de vrăbii sau, mai bine, în jurul botului căruia se roteşte un fluture. Gherman purta o cămaşă de nylon, curată, pe

care probabil că și-o spăla singur (era celibatar), iar cravata lui, cu un nod simplu, era de-a dreptul din material plastic, o cravată atât de dezarmată, cu nodul ei cu tot, încât își cerea iertare mereu, cu un fel de scâncet, și, nemaiputând să reziste, Minda întinse mâna și trase ușor de ea, la gâtul funcționarului, îndreptând-o. Cei doi se priviră o clipă consternați, Minda își holbă ochii să nu izbucnească în râs, celălalt roși ușor, apoi zâmbi, ochii i se umeziră puțin, sau era doar o părere, și, cu greutate, înghițind de două ori, spuse: „Mulțumesc!"...

Evident, câteva minute după acest incident pe care nu-l observă nimeni în afară de Minda (da, curios, doctorul era convins că Gherman *nu-l observase*!), internistul își făcu aspre reproșuri și îl privi pe celălalt cu multă seriozitate, ajutându-l, ca un bărbat pe alt bărbat, să-și continue șirul ideilor. Șirul ideilor era exact expresia!...

Cei doi poftiți de doamna Ogrin și de Ludmila, care revenise, schimbată, proaspătă, binedispusă, se așezară la masă, femeile ca să privească (Ludmila și să fumeze), iar ei ca să mănânce, se priviră cu satisfacție toți patru și, cum se întâmplă, fu uitat avocatul, care în clipa aceea dormea pe vreun prici suprapus, într-o celulă igrasioasă, nebărbierit, murdar, cu lenjeria asudată, cu mâinile tremurânde de teama aceea care sărea din orice obiect, din ușile de metal trântite, din vocile nepăsătoare ale gardienilor, din expresia civililor necunoscuți aflați în spatele birourilor, din trecutul de două-trei zile care se depărtase atât de cosmic, devenise fals, neverosimil, indivizii ceilalți cu care se găsea în celulă, cărora trebuia să le suporte o intimitate insuportabilă, jegoasă, mirosul corpurilor, sforăiturile, scărpinăturile, abjecțiile mărunte, inși cu care se salutase decenii la rând cu atâta afabilitate și respect sincer, real, de la un trotuar la altul: „Am onoare, domnule doctor!..". „A, ce plăcere, toată stima, toată stima!...", „Considerațiile mele, doamnă, plecăciune, plecăciune!"... „Respectele mele, domnule director, am onoarea!..." „Amendă, domnule doctor, amendă, la vârsta asta fără un fir de păr alb?!"...

„Distinsele mele respecte-respecte… onoare-onoare…" „Vă salut, Vă salut!"… „Servus, dragul meu, servus!…" „Adâncă considerație, stimă!…" și-acum ajunseseră cu toții atât de aproape, atât de respingător de aproape, doi dintre ei se luară și la bătaie, Nemeth și cu Tilă, doctorul Tilă, auzi, Nemeth, omul acela atât de sfios ca o floare, care roșea veșnic când era și nu era nevoie, atât de stângaci și de cumsecade, sărise la un moment dat, cu totul pe negândite, la doctorul Tilă, un individ care toată viața se ocupase cu lucruri suspecte, funcționar la bancă, apoi proprietarul unui joagăr, undeva, într-un sat montan, apoi „administrator" în comitetul acela care administra averile evreilor, sub Antonescu, CNR, apoi avocat, da, toată lumea află cu mirare, după război, că Tilă e doctor în drept, insul acela înalt, cu părul alb, care știa așa de bine să-i flateze pe cei de care avea nevoie și la care blândul Nemeth sărise cu spume la gură, cu o violență neașteptată, ieri-dimineață, strigându-i: „Intrigantule! Turnătorule! Porcule cu părul alb!". Și chiar: „Proxenetule!". (De ce „Proxenetule!"?! se întrebă Ogrin, sau el nu mai știa ce înseamnă acest cuvânt?!) Și îl târâse, îl trase de pe patul lui, care se afla jos (Tilă și aici se aranjase!), și se rostogoliră ambii pe spațiul îngust între paturile suprapuse și zidul beciului, din cărămizi, cu mortarul căzut, și Ogrin păstră multă vreme în memorie figura disprețuitoare pe care o avea Tilă în acea încleștare și apoi lovitura scurtă și decisivă pe care, parcă mai mult din plictiseală, i-o aplică lui Nemeth, care rămase cu obrazul însângerat. „Domnilor, domnilor! E posibil? Se poate așa ceva?!" săriră ceilalți să-i despartă, dar Ogrin observă acest lucru foarte bine, mai ales că și el o trăi, intervenția veni teribil de târziu, abia după o clară și prelungă satisfacție a tuturor, cu toții urmăriseră avid cele două trupuri ale „notabililor" zvârcolindu-se pe cimentul crăpat de pe jos, gâfâiturile lor, ridicolul cumsecadelui Nemeth, detașarea, eleganța lui Tilă, care parcă era atent să nu-și șifoneze costumul, și-apoi lovitura lui de pumn, dată cu stângăcie, dar totuși cu o anume precizie și forță, felul în care se ridicase de jos, parcă scuturându-se de praf, și Nemeth care rămăsese acolo, uimit, pipăindu-și cu mâna-i

grăsuță fața și-apoi privind-o, uimit, cu silă parcă de propriu-i sânge, da, satisfacția aceea pe care o trăiseră absolut toți, acesta a fost cel mai murdar lucru. „Doamne, gândi Ogrin, ce s-ar întâmpla dacă am sta aici ani de zile, ce-au făcut cei care ani de zile, la Jilava, la Pitești, au... ce rămâne din toate acele zâmbete afabile, aseptice, din costumele albe, impecabile, din gesturile largi, parfumate, din lecturile lor...?" Și-apoi, culmea, dincolo de ușă se auziră râsete, o voce groasă spunând ceva, și, în clipa când ea se trânti, observară că vizeta fusese deschisă în tot timpul incidentului și fuseseră priviți, cu ce satisfacție, ce satisfacție joasă, simplă, dăduseră cu toții acelor sergenți și subofițeri care îi tratau cu o nepăsare leneșă, ca pe un fel de hoți, inși care au dosit „aur", bandiți din ăștia, „economici", intelectuali care se rostogolesc pe jos, pe ciment, numai pentru că unul din ei refuza să care tineta...

Da, bineînțeles, avocatul fu uitat, fusese de altfel atât de prezent în acele zile, el și cu drama lui cu tot, fotografiile lui risipite pe mese, mesuțe și pereți deveniseră din nou atât de concrete! Minda – probabil tot dintr-un reflex al acelei senzații care era în primul rând o oboseală a noii situații în care lunecase atât de brusc mai mult decât cea a drumurilor, alergăturilor și fețelor noi, necunoscute, ce-i coborau în față ca într-un iureș, de parcă ar fi sosit pe un tobogan, capete de bărbați și femei, cu cravată sau nu, bruneți, blonzi, șateni, cu chelie, alunecând pe un tobogan –, Minda se simți ca într-o nouă familie, atât de rapid și armonios compusă... de unde apăruse străveziul Gherman? Era oare un tainic admirator al doamnei Ogrin? Era imposibil, femeia aceea încă frumoasă, de-o distincție păstrată miraculos acolo, în orășelul acela simpatic, înaltă, subțire, cu părul cărunt, perechea chiar și schițată a acelui... a acelui ins?! Absurd!

Masa „lor" dură mult, doctorului i se făcu foame mâncând, Gherman dădu în continuare dovadă de mult tact, el mâncă puțin, cu mânuțele sale feciorelnice, cu gura mică ce se mișca cu prețiozitate, cu ochișorii săi mici, cu pleoape mici, ce priveau pe toată lumea subaltern, cu o caldă reconfortantă subalternitate,

inclusiv pe doamna Ogrin, care îl depăşea cu un cap, la fructe se asociară şi femeile, şi Minda mai ceru o cafea spre strigătele de oroare ale Ludmilei, dar „soacră-sa" îl servi prompt zâmbind. „Ce-ar fi, gândi Minda, ştergându-se leneş, absent, cu un şervețel de damasc (probabil din trusoul doamnei Ogrin), ce-ar fi să rămânem astfel? Noi doi, Ludmila şi cu mine, «ei doi», străveziul domn cu... ea, cu mama-soacră, iar el... Ogrin, imbecilul, acolo, la puşcărie, la reabilitare, sau, mă rog, în provincie, iar noi, cu toții, la Bucureşti...? Mie-mi trebuie urgent o familie, doamna Ogrin este perechea mea ideală, şi tocmai de aceea am s-o aduc în casă şi am să mă însor cu fiica ei, iar străveziul Gherman va fi un perfect înlocuitor surogat, nu al jovialului Ogrin (ce era corpolent, înalt, cu părul des, viril, bonom, cu o voce tunătoare), ci al meu, va fi înlocuitorul meu pe lângă... da, pe lângă doamna Ogrin! Nu mama Ludmilei, Ludmila nu are mamă, iar această superbă femeie tânără-bătrână nu are, nu poate avea o fiică, care roşeşte mai rar decât ea, mai stângace decât ea, mai debilă decât ea, mai puțin inteligentă decât ea, poate... mai puțin candidă decât... nu-nu!" Minda retractă ultima enormitate, în timp ce frazele celorlalți, chiar şi ale lui, se amestecau peste masă, peste vesela pereche, peste tacâmurile de argint, şervețelele şi fața de masă din damasc, fructiera, o adevărată piesă de vitrină, probabil că în treizeci de ani de căsnicie nu fusese nici de treizeci de ori folosită, nu-nu, îşi cerea iertare, deşi nu-l auzise nimeni, Ludmila era cu adevărat candidă, dar acest lucru era aproape un mister, un secret al lui... bine, dar nu este asta cu adevărat esența sau... condiția candorii? Ha, ce idee! O căsnicie cu ambele femei! Ciudat, Minda trăi revelația viitoarei sale soacre, ei se văzuseră de destul de multe ori, la Bucureşti, o dată şi la Sebeş, dar... poate că prezența puțin prea gălăgioasă, personalitatea prea marcată a lui Ogrin făcuseră ca ea să... îi şterseseră contururile, pentru că, da, ce ciudat, după atâtea zile de nervi, spaimă, nesiguranță, alergături etc., când la prânz fusese la un pas de leşin, chiar de o criză mai gravă (Ludmila îi povestise că la prânz, în drum spre casă, trebuiseră să se oprească

de câteva ori, să se odihnească pe câte o bancă, într-un rând mama ei se rezemase de un copac mai bine de un sfert de oră), acum, iată, servindu-l, vorbind, zâmbindu-i, ea se schimbase. Trecuse de miezul nopții, Gherman voise să se ridice încă în două rânduri și să plece, și de data aceasta fu chiar ea cea care îl opri, ultima oară îi atinse brațul, mâneca hainei lui atât de pueril-ridicolă, și el acceptă, bineînțeles, Minda așteptă ca să i se răcească cafeaua și, abia acum, în nu prea multe fraze, le comunică și lor ce făcuse la Cluj, cunoștința cu procurorul adjunct al orașului, prietenul lui Lungoșa, pe care acesta reușise să-l convingă să se deplaseze a doua zi, mâine adică, la Sebeș, „în, bineînțeles, și alte treburi oficiale", și ce urmau ei să întreprindă a doua zi, mai bine zis el, pentru că „doamna Ogrin", cum i se adresa el încă, ceremonios, e rugată să rămână acasă, chiar și Ludmila, dacă...

Ludmila era ciudat de tăcută. („Ludmila-de-la-Sebeș", cum îi spunea el în gând.) Îl asculta cu o neașteptată docilitate, nu i se uita în ochi – e adevărat că întreaga atenție o dăruia mamei –, iar acum, în ceasul acesta liniștit, când „supau", îl privea doar, ea, vorbăreața, certăreața, îl privea liniștit, fumând, și, de câteva ori, el îi surprinse câteva sclipiri ironice în privire, și chiar și docilitatea aceea a ei, firească de altfel în asemenea condiții, prindea tot mai mult, în interpretarea doctorului, o coloratură ironică. Sau era și acesta un efect al oboselii? Ca dorința violentă fizică pe care o trăise pe drumul de întoarcere în mașina lui Lungoșa și râsul răutăcios și pueril, irezistibil, pe care i-l stârnea făptura lui Gherman?! Probabil, ironia ei, evidentă acum, în primul ceas al dimineții, când ei, cei patru care îl vegheau pe cel ce dormea undeva, probabil într-un beci, într-o celulă, murdar, confuz, hăituit, nu era decât un efect al oboselii sale. Și totuși, ochii ei îl priveau cu ironie, sau aceasta începea să fie oboseala ei?! Prostii! Unde se va culca? Va putea oare să-i bată la ușă, la noapte, într-o foarte picantă și excepțională vizită, sau... te pomenești că ele două se vor culca împreună, ironia din privirea ei nu anunța oare acest lucru? Minda se neliniști brusc, se foi pe

scaun, dar încrederea în tactul „mamei-soacre" îi readuse o parte din liniştea necesară sfârşitului mesei, a cafelei care se răcise deja, ultimei ţigări.

— ...Asupra lui Butnariu au sărit cu picioarele. Unul din maiori i-a dat o palmă, încât omul a căzut jos, mai mult de mirare, cred eu... – spunea Gherman, cu vocea sa lâncedă, precaută – apoi, un altul, un civil, l-a lovit cu piciorul tocmai între coaste, omul ăsta e un tebecist, care a făcut pneumotorax...

— Zvonuri! făcu Minda. Se dramatizează.

Cele două femei îl priviră, doamna Ogrin lăsă repede privirea în jos, aproape cu sfială, Gherman reluă şovăitor:

— Nu sunt zvonuri!... Chiar şi Tavi (acesta era Ogrin) a fost lovit, a primit o palmă!

— Şi-au cerut scuze!... spuse încet mama.

Gherman dădu din umeri:

— Îşi cereau oricum scuze! Ştiau că-şi vor cere scuze cu mult înainte de a-l lovi! Şi-apoi, spre deosebire de Butnariu, la care s-au găsit cocoşei, ce drept aveau să vă ia bijuteriile? Ce fel de acuzaţie este asta: tezaurizare? De unde începe delictul de tezaurizare, care, de altfel, nu există în Codul penal?! De la două brăţări sau de la cinci! Unui cetăţean sau unei familii i se dă voie să păstreze în casă doar un singur inel, o singură pereche de cercei, o broşă... dar dacă vreau să port şi eu cercei?... tentă, cu timiditate, Gherman, o glumă.

— Sau o broşă, nu? adăugă Minda, putând să râdă de data aceasta, închipuindu-şi-l pe străveziul domn cu o broşă prinsă de cravata lui sintetică, legată peste cămaşa sa sintetică.

— De ce nu, spuse rece Ludmila, dumneata nu eşti căsătorit, şi atunci ai dreptul la cercei, la inele, la o broşă...

— Sunt excese ale unor funcţionari mărunţi... spuse doamna Ogrin, netezind cu mâna uşor faţa de masă. Vor să-şi facă merite adunând cât mai mult aur!

— Veţi primi înapoi bijuteriile! spuse, plictisit, Minda. E o porcărie, cea mai mare parte sunt de familie!

— Și dacă le vor primi înapoi, ce? spuse Ludmila. De ce e nevoie ca justiția să fie reabilitată? Cine poate plăti o noapte de arest, o descindere, o întrebare brutală, inutilă? Ca să numai vorbim de lovituri...

— Loviturile... începu, șovăind, Gherman.

— Știu-știu, făcu Minda, nu sunt în instrucțiuni! Cei care au lovit vor fi mustrați, unul sau chiar doi dați afară din slujbă! Dar cum poate să-i treacă prin cap, cum poate un organ de anchetă să aibă reflexul lovirii fizice?... Aceasta e... Nimănui nu-i dă „prin cap" acest lucru. Asta e un reflex pur istoric, toată poliția lumii are acest reflex!

— Ce prostie, spuse rece Ludmila, privindu-l pe Minda fără simpatie, deși frazele sale nu erau spuse cu o deosebită convingere, ce prostie! Poliția lumii! Pentru câteva grame de aur să lovești un om bolnav, bătrân, care... care a muncit toată viața, ca Butnariu, care căra saci cu un singur plămân!... Asta numai pentru că nu s-a înregimentat, pentru că a ținut cu dinții de pietrele sale nefericite, de porcii pe care-i curăța și-i hrănea...

— Proprietar!... făcu Minda cu o flegmă jucată, voia s-o întărâte puțin pe Ludmila. Capitalist mărunt...

— Nu-i adevărat! Minți! strigă Ludmila. Toată viața lui a lucrat singur, el și nevastă-sa, niciodată n-a angajat sau...

— Luli dragă, cum vorbești? o întrerupse doamna Ogrin și îl privi pe doctor, cerându-i iertare.

— A, spuse Minda râzând, mie-mi place furia ei! Mai ales că nu se îndreaptă împotriva mea!

Ludmila îl privi o clipă cu atenție, apoi spuse, lăsând ochii în jos;

— Bineînțeles!

— Să vă spun pilda mea cu ceasul... sări Gherman, atent, ca un bine dresat câine de casă, întrerupând tăcerea care părea penibilă (o, bineînțeles, gândea doctorul, nu era penibilă deloc pentru el, pentru ei doi, ei, care se iubeau și se urau, se certau și se cunoșteau, se „atingeau" în fiecare clipă, într-un fel). V-am spus-o? întrebă el, circular.

— Poftim? făcu distrat doctorul. Nu-nu, ce-anume?

— Păi uite, râse încet Gherman, stins, bucurându-l ceea ce avea să spună, ceea ce spusese încă de atâtea ori până acum, și, ca o dovadă, doamna Ogrin plecă încet capul ei nobil, străveziu, cu o incertă senzație de satisfacție pe figură. („Fantastic, gândi Minda, cât de atenuate, cât de surdinate sunt toate senzațiile la această femeie, câtă candoare degajă la cei 50 de ani ai ei, are deja 50?!..") Să presupunem, începu Gherman, că văd undeva într-o vitrină un ceas care-mi place, un bun ceas elvețian, care costă în jur de două mii, să zicem două mii două sute treizeci și cinci, deci cam un salariu și jumătate de-al meu, dar ceasul pe care-l am e vechi, e încă din liceu, merge prost, merge încă, e adevărat, dar acest banal și solid „Doxa" îmi place, trec câteva zile prin fața vitrinei, împrumut ceva de la cineva, sau mai am o rămășiță la CEC și, într-o bună zi, îmi fac curaj și-l cumpăr. Primesc și o cutiuță, pe care o iau, se-nțelege, apoi îl port cu mândrie, celălalt, „Zenith"-ul meu vechi, pe care l-am primit când am intrat în cursul superior de liceu, îl pun bine, nu poți să știi... în sfârșit, toată lumea îmi observă noul meu ceas, colegii de birou etc., chiar și eu mă simt așa, mai bine, ha-ha, mai sigur de mine, cumva, deși acest lucru... la mine nu se observă! La vreo lună de când am cumpăratul ceasul, primesc o hârtie acasă, de undeva, de la OCL, să zicem, în care mi se aduce la cunoștință că, dintr-o regretabilă eroare de calcul, ceasul meu nu costă două mii două sute treizeci și cinci, ci două mii cinci sute șaptezeci și șase și cincizeci de bani, deci cu trei sute patruzeci și șase și cincizeci de bani mai mult, se pare că cel care-mi vânduse ceasul, vânzătorul acela, sau responsabilul magazinului, folosise o etichetă veche, el însuși primise o circulară cu noile prețuri la unele articole, dar omisese tocmai la unele sortimente să verifice și să îndrepte, să corecteze prețul, în sfârșit... trei sute de lei nu e o sumă prea mare, să zicem, deși e leafa mea pe o săptămână (Bruto!), și dacă ar fi fost prețul ăsta de la început, poate m-aș mai fi gândit încă o zi, cel mult, dar aș fi luat ceasul oricum, de mulți ani îmi doream un „Doxa" cu

secundar central, chiar mama mea mă tot bătea la cap, „cât mai stai cu rabla aia la mână?" ha, ha... așa însă, nu știu cum să vă spun, mă obișnuisem cu prețul acela (2235), sau nu, mă obișnuisem cu ideea că îl cumpărasem, cu ideea că ceasul e *al meu*, și acum vine cineva în spatele unei hârtii, care mă anunță că ceasul încă nu e sută la sută al meu, ha, ha! Normal, nu puteam să pretind ca vânzătorul să fie amendat să plătească el diferența, dar nici nu pot accepta ideea să plătesc acei trei sute de lei (exact: trei sute patruzeci și unu), și atunci mi-aduc aminte că am un fost coleg la conducerea OCL județean, îmi fac un drum la Cluj, îl invit la o masă (noi doi ne-am înțeles totdeauna foarte bine, odată, într-o vreme, el a vrut să se însoare cu sora mea, cu Hanuș), și, scurt, chestia s-a aranjat: se consideră că bonul cu care am plătit eu ceasul e antedatat acelei circulare, care venise doar cu două zile înainte de a-mi fi cumpărat eu „Doxa" (vânzătorul și azi mi se jură că nu știuse nimic de noile prețuri, care stăteau în birou, la nu știu cine, și acum el e pus într-o situație delicată cu atâția clienți, vreo zece, dar gândiți-vă, în toată țara etc., etc.), pe scurt, nimeni nu e păgubit cu nimic: eu am rămas cu vechiul preț, care e destul de măricel (în Germania sau Elveția, acest ceas, de serie, costă cam de zece ori mai ieftin, raportat, bineînțeles, la un salariu mediu, cum e al meu), vânzătorul e și el „acoperit", fostul meu coleg e bucuros că mi-a făcut un serviciu, că „m-a obligat", și eu, bineînțeles, am să mă revanșez, ha, ha... Și mai e ceva: la mine a apărut un fel de mulțumire mică și secretă că nu a trebuit să mai adaug suma aceea de trei sute și ceva, pe care i-aș fi dat oricum, dacă nu... ei, au fost câteva zile de agitație, de nervi, dar am câștigat: ceasul a rămas al meu! Trec așa încă câteva luni, nu multe, o lună și jumătate, două, și primesc încă o hârtie, de data aceasta o scurtă adresă de la OCL local și o copie a unei circulare de la București, în care li se aduce „lor" la cunoștință că taxa timbrului de lux pentru anumite articole, lenjerie de damă, obiecte cosmetice, ceasuri etc., de import, se mărește la fiecare din aceste articole respectiv cu atâtea și atâtea procente, de la 1 ianuarie retroactiv etc. Mie mi

se comunică scurt că, în cazul „meu", mai am de achitat suma de lei o sută nouăzeci și șapte și cincizeci de bani. La „vechiul preț", o sută nouăzeci și șapte de lei, într-adevăr, nu-i o sumă prea mare, o am chiar în buzunar, renunț la două cămăși sau la o pereche de pantofi, la o sâmbătă și duminică petrecute undeva, la munte, sau la berea pe care o beau în fiecare seară, timp de o lună etc., etc., dar nu știu ce mic spiriduș s-a strecurat în minea mea și-mi spun: nu se poate oare face și aici ceva? Ce-i porcăria asta, de ce „retroactiv de la 1 ianuarie"? Cine-și permite să dea o decizie retroactivă, de ce să fie mărit prețul din nou, cine controlează, de fapt, politica prețurilor etc., etc., banalități, prostii, cum se gândește omul în prima furie, care, nu-i așa, e trecătoare, ha, ha, dar spiridușul, cum spun, a reușit să intre în mintea mea și liniștea mea s-a dus. Liniștea mea, dacă aș fi plătit pe loc cei o sută nouăzeci și șapte de lei și cincizeci de bani. Mă pun din nou în mișcare, am pe cineva acum, să zicem, la județeana de partid, de fapt nu eu, ci cineva foarte apropiat mie, care e în foarte bune relații cu „respectivul", de fiecare dată când „respectivul" vine la Sebeș, singur sau cu un prieten sau... cu o „prietenă", se aranjează o masă, undeva, într-un colț liniștit, pentru că, nu-i așa, „respectivul" e un om important la Cluj și nu poate, nu-i așa, să... dar Sebeșul nostru micuț e foarte bun pentru așa ceva, e un orășel liniștit, aici avem un vinișor minunat, tras în sticle, se mai găsește uneori chiar și un vânat sau ficat de gâscă sau păstrăvi (asta mai ales când „respectivul" vine cu un prieten de la București, care și el, nu-i așa...), și se încinge un chefuleț liniștit, discret, uneori se urcă cu mașina sus, la cabană, unde prietenul meu, care organizează, are și el un fost coleg de liceu, sau cineva, mă rog, care are o obligație și... principalul este ca să se găsească un mic colțișor, la aer, undeva, discret, un vinișor natural, câteva „mutre bune". avem și un taragotist aici, care a fost și în străinătate, și apare și el la un moment dat etc., etc. Am fost și eu o dată la un asemenea „chefuleț" și a fost, într-adevăr, foarte bine. Nu s-a petrecut nimic rușinos, s-a băut cu măsură – normal, s-a băut mult, vreau să zic: mult timp –,

glumele au fost măsurate, s-au spus, e adevărat, și glume politice, dar, mă rog, cu măsură, și am fost și noi mulțumiți, am băut și am glumit cu câțiva oameni de la județ sau mai de sus, oameni importanți, prinși de atâtea treburi și uite, domnule, ce oameni simpatici, care cunosc atât de bine situația, cine spune că nu se știe?!... cu haz, unul are și o voce excelentă, da-da, cel de la Comerțul Interior, da, și pentru noi e o plăcere, o onoare, într-adevăr, și... pe scurt, se aranjează nu știu cum, dar se aranjează! De data aceasta a durat ceva mai mult, a trebuit să merg de două ori la Cluj, am fost primit în audiență, cineva a fost chiar mirat: – „Pentru fleacul ăsta, pentru o sută nouăzeci și șapte de lei și cincizeci de bani, oare ăsta nu-i un semn de meschinărie?" Se poate, dar, cum spuneam, spiridușul intrase deja în mintea mea. Cuiva, prostește, am și încercat să-i explic ceva în legătură cu acest spiriduș, dar, normal, nu s-a înțeles nimic, nici nu era nevoie, dacă eu voiam să nu plătesc suma aceea și cunoștința mea, adică „respectivul", care era prieten cu cunoștința mea și care... nu-i așa, ajungea, în definitiv, oricine are voie să-și satisfacă un capriciu, și atâta vreme cât... nu-nu, în privința aceasta nu avem de ce să ne plângem, nimeni nu se amestecă prea mult în afacerile altuia, cu condiția, nu-i așa... în sfârșit, mă scuzați că am întins-o așa de mult, eu povestesc foarte prost, domnul doctor permite să...

—Te rog, te rog! spuse Minda. (Ceasul era unu fără cinci.)

—Termin: deci, după aproape patru luni de când am cumpărat ceasul, de când mi s-a părut mie că l-am cumpărat, reușisem un lucru foarte mare: să rămân proprietarul lui, al ceasului adică. Pentru că mereu voia cineva (cineva așa, abstract, eu nu fac nici o aluzie!), mereu voia cineva ca eu... nu știu cum să spun... da, ca să plătesc încă o dată ceea ce *aveam* deja, adică cineva (iarăși nu fac nici o aluzie, e numai o metaforă) voia să mă facă atent că credința mea că ceasul acela îmi aparține e falsă și că... mai bine zis, eu trebuie să-mi cumpăr mereu ceasul pe care-l aveam deja, deși, normal, eu nu dau, nici nu am de unde banii aceia care mi se pretind... Uite, săptămâna trecută i-a venit doctorului

Gheorghiu, care și-a făcut casă, proprietate personală, împreună cu un cumnat al său, și fiecare a achitat în jur de o sută cincizeci, o sută optzeci de mii, „o reevaluare", la care numai doctorul Gheorghiu trebuie „să mai achite" șaptezeci și trei de mii pentru niște materiale care s-au calculat „greșit". Doctorul Gheorghiu, care e vânător, a zis că, dacă cineva vrea să-l dea afară pe el din casa lui, îl împușcă etc., etc. Vedeți, lui nu i-a intrat spiridușul acela de care vorbeam, dar, mă rog, asta-i altceva... eu, repet, ceea ce am povestit cu ceasul nu e decât „o poveste", nu știu cum să spun, „o pildă", lucrul nu s-a întâmplat niciodată... cu un ceas, vreau să spun! dar ideea aceasta am vrut s-o spun domnului doctor, care, cu deosebita sa inteligență, nu-i așa... permiteți-mi deci: eu trebuie să lupt mereu pentru un lucru pe care îl am deja, pe care îl posed, cum s-ar zice, în termeni juridici, eu trebuie să-mi justific permanent posesiunea, să lupt mereu pentru ea! Niciodată, acest obiect, cât de mărunt, nu va fi pe deplin al meu, și, curios, eu am început să-mi privesc propriul meu ceas de la mână cu un fel de uimire, cu un fel de respect, aș zice, ha, ha! Bineînțeles că bijuteriile familiei Ogrin se vor întoarce înapoi, sunt sigur de asta, mai ales că domnul doctor, la București, precis că are multă influență, de doctori, mai ales de doctori buni, de doctori mari avem totdeauna nevoie și, pe urmă, cum să spun, e și o dreptate pe lumea asta și dreptatea vine până la urmă, asta pot s-o spun cu siguranță! Dar, nu știu cum, știți, spiridușul acela, adică... poate e o prostie ce spun sau poate asta e ceva care ține de socialism, dar eu cred că noi nu trebuie să ne obișnuim, cum să spun, cu proprietatea, cu simțul de proprietate, chiar dacă ar fi vorba de, să zicem, de proprietatea hainei mele, care e veche de cinci ani, sau a cravatei mele, pe care n-aș putea s-o revând nimănui, unei țigănci i-aș putea-o da, să zicem, împreună cu o pereche de pantofi vechi (și când dau țigăncii pantofii, nu știu cum, o fac cu un gest „pe furiș"), știți, ca și cum pantofii aceia, care ei înșiși sunt la vechituri de un an, doi și așteaptă acolo cuminți doar să vie o țigancă cu o cratiță smălțuită, dar, nu știu cum să spun, am eu oare voie să dau acei

pantofi cuiva, chiar numai pentru o oală smălţuită, în care va fierbe aşa de vesel o ciorbă de pui, pentru că, asta spune Henric al IV-lea al Franţei, marele Henric: „Eu vreau ca, sub domnia mea, fiecare cetăţean să poată băga o dată pe săptămână o găină în oală!", deci pantofii aceia şi, eventual, pantalonii aceia vechi, de buret, cu care am jucat tenis cu zece ani înainte, îi dau pe furiş, da, trebuie să recunosc cinstit acest lucru, iar ţiganca, nu ştiu cum, parcă simte şi ea ceva, îi primeşte şi ea pe furiş! Şi, ce Dumnezeu, sunt pantofii mei vechi şi pantalonii mei de tenis, pe care-i cunoaşte tot oraşul, de care am fost atât de mândru! Da-da, e adevărat, dar... nu ştiu cum să spun... e ceva care... mă rog... eu cred totuşi că e foarte bine, în definitiv, de ce să te legi de lucruri, nu? Trebuie să ne păstrăm o anumită independenţă de spirit, aş zice, şi chiar şi aici, veţi spune, în fundul provinciei?! Da, chiar şi aici, sau mai ales aici, noi trebuie să... nu trebuie să ne lăsăm tiranizaţi de lucrurile materiale, de bunurile materiale şi, cu atât mai mult atunci... nu-i aşa, spiritul nostru va...

Capitolul VII

...Era trecut bine de unu, unu şi douăzeci, când Minda ajunse în camera unde i se făcuse patul. Gherman rămase încă în sufragerie, doamna Ogrin strângea masa şi, în ciuda protestelor Ludmilei, se apucă să spele vasele. Doctorul se dezbrăcă, luă o carte în mână şi o aşteptă pe Ludmila, care, ca de obicei, îşi desăvârşea interminabila ei toaletă de seară. Era obosit, dar, curios, nu era o oboseală marcată, ci un fel de frison abia sesizabil, ca un nimb în jurul trupului, şi el se ridică, întredeschise uşa ce da spre o săliţă strâmtă, se reîntoarse, stinse veioza şi aşteptă. Privi câteva minute, fără nici un gând precis, dreptunghiul luminat şi penumbra sa, din dreptul uşii, apoi, în sfârşit, se instală tăcerea în camera de baie, a cărei uşă era chiar *vis-à-vis* de uşa sa. Nu se mai auzeau robinetele curgând, paşii uşori ai Ludmilei lipăind încolo şi încoace, clinchetele şi foşnetele cutiilor şi sticluţelor ce atingeau sticla sau metalul, capacele nichelate, un scăunel care se mişca, sertăraşul unei etajere vechi, de lemn, ce se târâia dulce în spaţiul lui. Totul rămase câteva clipe suspendat, tăcut, şi, probabil, tocmai această suspensie, această linişte îl adormi pe Minda. Se trezi însă aproape instantaneu, sau aşa i se păru lui, cel puţin, şi continuă să aştepte. Nimic nu mişca, uşa sălii de baie, al cărei scârţâit subţire el îl recunoştea deja, întârzia să se audă şi, după câteva minute lungi – câte minute oare? –, dinspre sufragerie nu se mai auzea nici un fel de zgomot, Gherman plecase cu siguranţă, iar doamna Ogrin se culcase, doctorul se ridică şi se apropie de săliţă.

Privi uimit, aproape stupefiat ușa din fața sa, care avea un pătrat de sticlă mată, încrustată, ușa camerei de baie: geamul ei era întunecat și el, cu totul inutil, făcu doi pași traversând sălița și o deschise. Bineînțeles, nimeni. Doctorul se reîntoarse înapoi în camera sa, decis să se culce. Într-adevăr, era două și jumătate, când trecuse timpul? Înseamnă că el dormise vreo trei sferturi de ceas...?! Închise ușa și se culcă. Peste câteva minute însă, pleoapele i se deschiseră singure în obscuritatea perfectă a încăperii. Rămase așa, așteptând somnul, așteptând ca cele douăzeci și patru de ore de călătorie și alergături să apese pe globii săi oculari, întinse mâna apoi și apăsă pe butonul veiozei. Tăcere, casa aceea cu mobile greoaie, cu multe covoare dezvolta tăcerea și, o clipă, Minda se surprinse gândindu-se la Jurița și la camera acestuia parcelată, la vicleniile sale puerile, la felul în care-și ascundea mâinile, la surâsul său scurt, inteligent, care apărea atât de rar pe figura sa, ce mima o anume imbecilitate care trebuia să-l apere, figura sa care devenise chiar imbecilă, suav-imbecilă. Se ridică apoi și ieși pe săliță, unde lumina continua să ardă. Umbla încet, deși nu era nimeni care ar fi putut să-l audă, cele două femei dormeau cu siguranță. Unde era Ludmila, unde dracu' era, îi era dor de ea, dor fizic, un dor fizic atât de intens, încât începea să bâzâie în el, în jurul brațelor și al mâinilor sale, ce tremurau ușor, o panică măruntă a mișcărilor, pe care nu izbutea să și-o stăpânească prea bine, îl urmărea, o târâia încet după el. Reveni în cameră, stătu nehotărât câtva timp, aprinse o țigară, o stinse, îmbrăcă halatul și ieși din nou pe săliță. Deschise hotărât ușa de la sufragerie, prin ea se trecea ca să poți ajunge la dormitorul familiei Ogrin și în camera din față, unde probabil că dormea Ludmila, și rămase țintuit locului, în spațiul ușii, cu mâna pe clanță, de parcă ar fi adormit brusc: două perechi de ochi se ridicară spre el. În fotoliul în care șezuse el înainte de masă se afla Gherman și, alături de el, pe un scaun înalt, doamna Ogrin, cu capul plecat, cu gâtul ei lung, alb, ludmilian, sclipind, părând că ascultă ceva, deși Gherman tăcea, fumând, cu picioarele sale ridicate, încălțate, sprijinite de un

scăunel. Parcă năvălise apa în acea casă, umplând-o până la tavan, atât de greoi, de târziu reacționară toți trei. Minda roși și spuse, cu evident prea multe cuvinte, că vrea să fumeze – de ce n-o făcuse la el în cameră? –, Gherman își retrase picioarele de pe scăunel și îi oferi fotoliul lui. Din zăpăceală, Minda se așeză, pomenindu-se astfel între cei doi, cu o țigară în mână. „Vrei o cafea, cumva?" îl întrebă mama Ludmilei, roșind ușor, bănuia oare că o căuta pe ea! Și el refuză, apoi acceptă, și ea îi aduse cafeaua. Cei doi îl priveau zâmbind, nimeni nu explică nimic, cum de Gherman se mai afla acolo la acea oră, doamna Ogrin nu putea să doarmă sau, sub pretextul că în casă se afla fiica sa și viitorul ei ginere, îl reținuse pe Gherman? Dar ce făceau ei, oare, în clipa când intrase el pe ușă? Minda îi privi abia acum. Sub lumina unui vechi lampadar din lemn, greoi, așezat lateral, ei păreau mai tineri și zâmbeau, da, cu siguranță, un fel de zâmbet le plutea în jurul trăsăturilor. Ambii tăceau în clipa când el deschisese ușa sufrageriei, convins că va trece prin spațiul ei orbecăind, încercând să nu se lovească de mobile, poate raza felinarului de afară l-ar fi putut ajuta și, uite, în colțul acela din dreapta se aflau cei doi. Unde era Ludmila, dormea, cu siguranță, deși știa că el o așteaptă, când îl condusese în camera lui și îi înfățase patul îi promisese că se va întoarce. Când el o cuprinsese, cu gestul lui de o mie de ori făcut, pe la spate, prinzându-i sânii, sărutându-i umerii peste sveterul ei subțire, bleu-pal ce mergea până la o nuanță a griului, trăgând-o cu dinții, ușor, de coama ei roșiatică, simțindu-i cabrarea în tot trupul, pe care cu mâna dreaptă, aproape fără să vrea, îl ridica ușor de la podea, îl dezechilibra, oricum, și ea, el simți asta, după o falsă împotrivire, după o împotrivire a fibrelor lungi din care era țesută și pe care le învingea totdeauna, se eliberă scurt, calm, își continuă robotitul de lângă patul lui, al viitorului lui pat, și nu al lor, el o știa acum abia, ea o știuse de atunci, de aceea zâmbise, poate, când el renunțase să o mai mângâie, un zâmbet necunoscut lui, un fel de zâmbet conspirativ al ei, dar ce, sunt sute de zile și ani când folosim un gest pe jumătate, o tresărire a gurii, a buzei de jos,

și-apoi renunțăm la ele și apare în locul lor altceva, o mișcare măruntă facială, nouă, de care nu suntem răspunzători, pe care o descoperim noi înșine, uimiți, undeva într-o oglindă pe lângă care trecem în fugă sau în oglinda expresiei vreunuia ce ne stă în față, a vreunui necunoscut care întoarce capul jenat, da, și astfel apăruse și acel zâmbet pe fața Ludmilei în clipa când el renunțase și ea se aplecă, ascunzându-și acel zâmbet care îl intrigase pe el. În clipa când ea vru să iasă pe ușă și îl privi cu privirea aceea a ei, a lor, care îi promitea că, după jumătatea aceea de oră de zgomot de robinete, clinchete metalice, de sticle ușor atinse, lovite, de pauză inexplicabilă, de parcă ea s-ar fi strecurat afară subțiindu-se doar cu puțin mai mult și strecurându-se prin spațiile pe care le lasă între ele geamurile, cerceveaua veche de jumătate de secol, cu lemnul vopsit în verde, amabil, apoi din nou un jet de apă ce lovește faianța, o sticlă ce se deșurubează, un capac ce cade râzând pe dale, zâmbetul acela ce căzuse undeva în el îl făcu în clipa când ea ieși cu privirea aceea a ei plină de promisiuni, ar spune un imbecil, nu, privirea aceea care i se dăruia deja, în timp ce corpul ei sau... corpul privirii ei încă întârzia să-l răsplătească de așteptarea lui credincioasă, înconjurată de fumul țigărilor sale... deci, în clipa aceea, când ea vru să iasă pe ușă, el o prinse încă o dată, de parcă ar fi uitat convențiile lor, o trase lângă pat, stingând în trecere lumina (ușa rămăsese deschisă, cu lumina de pe sălița aprinsă), și, glumind mereu, el însuși neștiind prea bine unde vrea să ajungă, începuse să o sărute, s-o mângâie și chiar s-o dezbrace pe „Ludmila-din-Sebeș". Uimirea ei (și a lui) îi făcu pe amândoi să calce toate regulile și se deșteptară doar atunci când el, uimit, o simți goală până la jumătate și se surprinse pe el însuși, aplecat, trăgându-i cu mâna stângă un ciorap de pe piciorul ei subțire, interminabil. Surpriza sa fu atât de prost marcată, încât o simți și ea, „îl văzu" și ea și deveni într-o clipă rigidă, ca și zâmbetul acela al ei, când el o lăsase cu câteva minute înainte din brațe, zâmbetul acela pe jumătate ipocrit, nerușinat sau... ironic?! Ea încercase să se desprindă, șoptise

ceva despre uşa deschisă şi „cei de dincolo", apoi, cum el nu păruse a fi auzit, i se împotrivi pur şi simplu şi ei se luptară pe canapeaua aceea îngustă, într-adevăr, numai faptul că ea îi alesese acea cameră pentru o noapte, cu o canapea îngustă ca un prici trebuia să-i fi deşteptat bănuiala şi, fără să ştie cum, el alunecă jos pe parchetul acoperit cu un covor subţire, fără să se desprindă de ea, ţinând-o de umeri, astfel că se aplecă şi ea spre el, după el, aşa cum te apleci pe marginea unui bazin într-o apă înfiorător de rece, gâfâitul lor umplea camera, era un gâfâit înecat mereu într-o jumătate de hohot neexprimat, totul semăna cu o secvenţă falsă din îmbrăţişările lor, şi asta, bineînţeles, numai din pricina ei, mereu din pricina ei, din cauza ironiei ei din timpul mesei, a zâmbetului aceluia neruşinat când el o lăsase, docil, să-i lunece din braţe atunci... când, poate, ea voise şi o contrariase, o înfuriase placiditatea sa nătângă, nebărbăţia sa, sau pentru că tatăl ei era arestat, sau din pricina prezenţei lui Gherman, dincolo, a mamei ei, din pricina Sebeşului, a zidurilor şi ulicioarelor acelora pe unde se plimbase cu te miri cine sau a existenţei chiar, în clipa aceea, „a cuiva" din oraş, din tinereţea lor care o dorea, pe care ea îl respinsese odată, se prefăcuse indiferentă, ironică (cu o altă ironie, însă!) faţă de insistenţele lui, de frazele lui, faţă de dorinţa lui fizică, politicos exprimată sau nu, şi tocmai în secunda aceea sau în ziua aceea îşi amintise de toate acestea, îl văzuse poate, din întâmplare, cineva pomenise numele lui, şi ea, ceva tiranic, încăpăţânat şi neruşinat, se împotrivea ca, acum, bărbatul, amantul şi viitorul ei soţ s-o cuprindă şi s-o ia, aşa cum avea dreptul, cum părea că are şi cum avea de fapt, dar acum iată că ea se opunea în joacă la început, se înţelege, nici ea nu şi-ar fi putut imagina că i s-ar putea împotrivi lui, dar uite că joaca se prelungea, trupul i se crispa, pe buze ea simţea asta fizic, zâmbetul acela nedorit i se mânji, îl văzu şi el, îl simţea şi el cum îi curge pe bărbie, de-a lungul braţelor, ca un lichid roşiatic, aşa cum cineva îţi varsă, dintr-un pahar de sticlă subţire, vin roşu pe mână, înmuindu-şi buzele, grăbit, apoi, în pata aceea umedă, roză, de parcă ai fi în

stare să desprinzi încet epiderma şi să săruţi muşchiul tremurător, carnea acelei mâini, o carne la fel de vie ca pânza aceea peliculară de vin... pentru că nu se putea ridica de jos, de pe covorul acela mătăsos, subţire, cu care, împreună, începu să alunece încet, pe parchet, el o trase de braţe şi ea căzu lângă el, cu picioarele ei lungi fâşâind, cu rochia ridicată într-o parte, el râse, râse şi ea, nacela aceea a lor cosmică începuse să se rotească deja, încet, dar din nou în mod neaşteptat, ea se „desprinse" de el, rămânând lipită, dar numai atât, şi el cedă, la rându-i, jignit. Ludmila se ridică dintr-o săritură şi dispăru în baie. Promisese totuşi că va reveni şi el o aşteptase şi acum ea dormea undeva, probabil în patul larg, uriaş al soţilor Ogrin, în timp ce el stătea între cei doi „bătrâni", Gherman, care fuma ruşinat o ţigară, ţinând-o cu mâna căuş, aşa cum fumează elevii, iar „ea", mama ei – în clipa aceea, mai puţin decât oricând mama ei –, sta lângă el, cu capul plecat, cu gâtul alb, arcuit, frumoasă, odihnită, tânără, de nerecunoscut. De ce nu dormeau? Era aproape trei, patru minute înainte de trei, îi aştepta o zi grea, cu mai bine de douăsprezece ore înainte era ea cât pe ce să leşine de câteva ori, venise acasă cu paşi şovăitori, sprijinită de braţul fiicei ei, ce odihnă, să faci o fiinţă la fel de subţire şi de înaltă, de braţul căreia, nici prea sus, nici prea jos, să te apeşi, să te rezemi, să te odihneşti, nu în el, ci în trupul de lângă tine, în care te oglindeşti mat, fiinţe-perechi care mimează anemia şi leşinul pentru a se mai putea, în lungi frânturi de timp, recupla într-o apă fără fund, într-o oglindă fără ramă, în aer.

Minda fuma încet, aşteptând să se răcească puţin cafeaua, „ceilalţi" doi tăceau şi ei, cu uimire, doctorul descoperi pe braţul fotoliului o carte deschisă. Gherman întinse mâna, roşind uşor, şi o luă, da, el citise înainte de a intra doctorul în încăpere, iar doamna Ogrin, fiinţa aceea neverosimilă, mama Ludmilei şi sora ei, o Diană fără vârstă, din fiinţa căreia, cvasimaterială, candoarea se evapora mereu, fără încetare, aşa cum se ridică fumul din trupul prelung, deformat de rasă, al unei iepe pursânge, victorioasă, a câta suta oară? o iapă care alerga încă, da, gândi doctorul, ce

iapă diafană! Și această ființă îl veghease pe „străveziul domn" în timp ce acesta citea, el, cu mânuțele sale subțirele, cu degetele sale de domnișoară ținând cu bărbăție cărțulia aceea în format *poche*, iar ea își arcuia gâtul lângă umărul său, închipuind ambii, pentru câteva ore, doar – poate de aceea foloseau și orele nopții în panica de a avea prea puțin timp –, un fel de căsnicie, un fel de osteneală muzicală, o armonie tacită, așezată, ca un pahar cu apă de mare în care nisipul și scoicile infime se așează încet, blând, la fund... între cei doi (Minda știa acest lucru de la Ludmila, care nu mințea, din mândrie în primul rând, mândria aceea fantastică, nefeminină a ei, care la mama ei coborâse din nervi și din ochi și din creier – mai bine, din inima care bate în orice creier – în trupul ei, mândria fiicei se risipise în tot trupul mamei, la ea, la doamna Ogrin, doar trupul trăia într-o necontenită superbie, desfidând, bineînțeles, vârsta și conveniențele, așteptarea tuturor ca el, trupul unei doamne, să se prăbușească, așa cum cere buna-cuviință), între ei doi, atât de nepotriviți, între acel funcționar mărunt, ridicol, și miracolul acela fără vârstă, care se numea doamna Ogrin, nu exista nici un fel de istorie carnală, poate doar o atingere a mâinii, a privirii și, cu toate acestea, ei pozau, acum, într-o pereche deja consolidată, ei făceau, se lăsau duși de gestica postmatrimonială, ei, care niciodată nu-și alăturaseră trupurile, pentru că, nu-i așa, mândria, care era marea deviză a clanului Ludmilian (pe doamna Ogrin o chema tot Ludmila), mândria era atotputernică aici, mai puternică decât pudoarea, decât orice fel de pudoare. Și acum Minda simțea asta cu precizie, cei doi erau bucuroși că el era cu ei, că luase locul acelei cărțulii pe care o ținuse Gherman în mână, de când se așezase el între ei, ambii întineriseră ușor, încă o dată (întreaga arestare a lui Ogrin îi întinerise, aerul agitat în care trăiau cu toții de câteva zile, anemia doamnei Ogrin, apoi ora târzie a nopții, colțul acela de sub lampadar și acum prezența lui, el, cel grav, matur, serios, dintre el și ei, lăsându-se să cadă, servindu-l, privindu-l cu supunere în ochi, tresărind atunci când el se încrunta), și Minda se gândi – învingându-și în fiecare clipă

ciuda faţă de el însuşi, că se afla acolo, treaz, între cei doi, şi departe de ea, care dormea – ce repede trebuie să îmbătrânească adevăratul domn Ogrin lângă cei doi, dacă el, doar în câteva ore, îşi simţi umerii cimentându-se, sprâncenele într-o veşnică tendinţă de apropiere, de parcă erau legate printr-un resort metalic, gura înăsprindu-i-se, gândul chiar încercând să... da, gândul care tuşea cu gravitate din când în când, în timp ce Gherman, fiinţa aceea ridicolă, cu mâinile şi picioarele mici, cu nasul său oblic şi lung, îşi permitea să roşească puberal, să plece ochii, sfios, impertinent de sfios, să se bâlbâie, iar ea... ce se întâmpla cu ea era dincolo de... orice neruşinare!... Ea îşi permitea să fie trează când fiica ei dormea... Clitemnestra aceasta suavă, fără vârstă, lângă care, el, Minda s-ar fi întins gol în pat, încremenit de teroare, fericit că stă astfel, gol, lângă trupul ei gol. (Dumnezeule, doctorul simţi brusc zbaterea arterei sale temporale, ce se îngroşase ca o aortă a craniului, cum arăta ea... goală...?!) Cum îndrăznea aerul să rămână, să îmbrace acele forme ce se fluidificau şi îngheţau fără încetare, acel trup ce aburea de candoare, nu se vida oare spontan locul acela, sicriul acela de aer în care se întindea ea?! Ce neşansă în şansă să se împiedice mereu în trupul „uneia" în dorinţa de a ajunge la trupul „celeilalte", dar... gândi Minda, cu toracele şi creierul invadate de sânge, de febră, cum le putea distinge, îndrăznea el cu adevărat să o numească pe „aceea" care...

Iată, în stânga sa, pe un scaun, mereu respectuos, slugarnic chiar, cu acel aer „subaltern" pe care ştia să-l exprime atât de bine, atât de „versat" în a părea umil, Gherman, Egistul din Sebeş. Egistul „ei", din nou, întreaga memorie a inimii lumii se reînchegase fulgerător şi, printr-o jalnică neînţelegere, el stătea între cei doi, între sclipitoarea Clitemnestra şi ridicolul, poate suavul, Egist, el? Soţul? Există oare crime din neînţelegere? Voiau oare cei doi, timizii, să-l asasineze aşa... într-un fel de joacă, pentru a se lega mai mult, într-adevăr, o crimă leagă mai mult decât patul... bla-bla-bla, bla-bla-bla! Minda se ridică, deodată, din fotoliu şi fu cât pe-aci să le explice celorlalţi doi,

care îl priveau uimiți și zâmbind, că elibera fotoliul doar ca „celălalt", adevăratul Agamemnon, să se poată așeza în el, reașeza în el, pornirea aceasta șugubeață era, precis, doar un semn al oboselii lui, care nu era atât de mare ca el să înceapă cu adevărat să vorbească, să explice, stând pe călcâie, așa cum făcuse la 15 ani, și bălăbănindu-și brațele, că nu vrea să fie omorât din greșeală, *„par malentendu j'ai perdu ma vie"*, parafrază el acel *„par delicatesse, j'ai perdu..."*, că nu vrea să îmbătrânească între trupurile lor ce întinereau la adăpostul vreunui eveniment senzațional, al acelei semiobscurități, la adăpostul mândriei și maturității fiicei, al respectabilității ei, la adăpostul gravității trupului său „serios", care juca întreaga comedie de care cei doi aveau nevoie... la adăpostul, mai ales – mai ales –, al nevinovăției lor, al prieteniei lor „caste", la adăpostul virtuții lor reale, ha, cine poate să spună, suntem virtuoși, ne mortificăm decenii, ca să putem fi, cu adevărat, nepedepsiți, abjecți! da, asta, oricum, la adăpostul gândului lor curat...

Doctorul explică, în câteva cuvinte scurte, că vrea să se întoarcă în camera sa, renunțând de a mai bea cafeaua, i-e somn, mâine îi aștepta o zi grea, dar doamna Ogrin se ridică iute, elastică, și-l rugă să aștepte, ieși, reveni aproape imediat și îi spuse, privindu-l în ochi, sfioasă, cu adevărat și tulburător sfioasă, că Ludmila nu doarme și... dacă nu vrea să-i ducă o țigară, voise să vină și ea în sufragerie, dar ea o împiedicase, pentru că, altfel...

„Cum minte!" gândi Minda, simțind că roșește la ideea că, din prima clipă când el deschisese ușa sufrageriei, cei doi știuseră că el o căuta pe ea, ca un animal în călduri, ca un licean care pornește noaptea în investigație prin casa adormită, încercând să ajungă, printre sforăiturile paterne, la odaia slujnicei, și spuse repede, fără să se gândească: – Nu-nu... n-are rost ca ea să se apuce de fumat la ora asta... el însuși de altfel, e într-adevăr obosit și... el se poticni, așteptând ca ea să repete invitația, să insiste, dar ea tăcea și-l privea și erau într-adevăr de aceeași vârstă în acea clipă, în acea noapte, de o oboseală și surescitare

interminabile, o văzu pe Ludmila, „tânăra", întinsă goală sub cearceafuri, dorința lui renăscu brusc, de parcă cineva l-ar fi lovit peste obraz, încercă să spuie ceva, jalnic, ea merse înainte, ca și cum el n-ar fi știut drumul sau poate nici nu-l știa, trupul lui ieși greoi, atingând cu umărul canatul ușii ce se închise ușor în urma sa, și se trezi, din nou, în întuneric.

...Ludmila era într-adevăr trează și se pregătea tocmai să îmbrace un halat și să treacă dincolo. Minda se așeză pe marginea patului și fumară ambii o țigară, aproape fără un cuvânt. După ce turti țigara, el se ridică și ieși, deși ea, cu câteva gesturi vagi, cu două cuvinte scurte, îl lăsă să înțeleagă că... dar nu, Minda se stăpâni, dacă făcuse greșeala să vie, nu putea s-o facă și pe a doua, aceea de a rămâne. Când trecu prin sufragerie, cei doi „bătrâni" stăteau în aceeași poziție și nu dădură nici un semn că-l observă: Gherman în fotoliu, citind, și doamna Ogrin lângă el, pe un scaun. Doctorul trecu pe lângă ei: nici unul nu mișcă, și abia când el ajunse la ușă, distinse un ușor murmur, întoarse capul și se păru că buzele ei se mișcă încet, nu, așa ceva el nu putea vedea, dar fu aproape sigur că ea era cea care vorbea, încet, cu o anumită claritate, numai pentru el sau numai pentru ea și el, în acea imobilitate a ei, și el o asculta cu cărțulia aceea în mână, absent – sau poate acesta era tipul de prezență pe care o dorea ea – și, cu acest gând, el închise ușa, încet, parcă din respect, îndărătul său.

...În clipa când el se întindea în pat, Ludmila intră pe ușă – era un du-te-vino în acea noapte, în acea zi și noapte –, se culcă alături de el, dar găsi un trup inert, înghețat. Îl sărută, încercă să-l mângâie, se apropie de el, dar Minda era incapabil să-i răspundă; trecerea prin sufragerie, orbecăirea prin apartamentul întunecat, prezența poate prea vie a perechii aceleia de dincolo, în urechi îi stăruia încă murmurul abia sesizabil și totuși distinct care curgea parcă din masca aceea albă, pe jumătate întunecată, canoviană, îi anulară total dorința fizică pe care o simțise cu atâta intensitate în decursul întregii seri față de „Ludmila-de-la-Sebeș". El întinse brațul, apăsă pe butonul veiozei, stingând

lumina, și încercară amândoi să doarmă. Nu reușiră. Pe el începu să-l cuprindă acea ciudă neputincioasă a oricărui început de insomnie, noaptea trecută, petrecută în tren, și ziua ce urma, de care îl despărțeau doar câteva ore, deveniră prezente. După aproape o jumătate de oră de liniște, nemișcare, el întrebă încet:

— Dormi?

La care ea nu răspunse, apoi, când el fu definitiv convins că ea adormise, o auzi râzând încet.

— Tu ai dormit, spuse el cu ciudă, în întuneric, ce-ți pasă...?! De unde a mai apărut și Gherman ăsta? Ce caută aici în casă... la ora asta, mai ales?!

— Vorbești ca și cum ai fi gelos... răspunse ea, cu trupul drept, în pat, lângă al lui. Gherman are foarte multe drepturi asupra ei, aproape mai multe decât am eu... oricum, decât are el. Și, știi cum e, când nu-ți încasezi drepturile, devii într-un fel de neatins... de nejudecat, intangibil!

— Bine... dar eu observ că el își încasează drepturile!... Cel puțin o bună parte dintre ele, spuse el și râse în același timp.

— Ești grosolan, răspunse ea cu indiferență, ei nu fac nimic nepermis. Ea are nevoie de el și... de altfel, ce se mai poate întâmpla între ei doi? Ei se cunosc dinainte de a veni eu pe lume, se pare cu mult înainte, oricum, înainte de a-l cunoaște pe tata. Ție ți se pare ridicol, află însă că e dintr-o familie foarte bună, mamă-sa e o Marinovici, au avut și un fel de castel pe lângă Sibiu, tatăl său a fost canonic, el însuși a făcut doi ani de drept la Paris, războiul însă i-a împiedicat cariera, războiul și... ea, cea cu care stă acum în sufragerie. Ea e mai în vârstă cu trei ani decât el, ei s-au cunoscut imediat ce și-au terminat studiile liceale, se pare că el a plecat la Paris dintr-un fel de disperare că ea, adică mama, a acceptat să se logodească cu Ogrin, un tânăr avocat stagiar ce venise de nici jumătate de an de undeva din fundul Banatului, satul Vărădia, județul Caraș, un venetic, un impostor... după cum vezi, un mic roman de dragoste...

— Care continuă!...

Ea nu răspunse şi, în clipa când el fu din nou convins că adormise, ea adăugă :

— Ştiu eu dacă continuă ?... Oricum, după treizeci de ani, el nu renunţă încă la ea, şi asta e, într-un fel, forţa lui. Bineînţeles, totul nu e atât de simplu, de romantic, cum ţi-am spus eu în câteva linii. El a fost la rându-i însurat, este şi acum, a doua oră, deşi trăieşte despărţit de soţia lui, cu care are şi un băiat, care stă la maică-sa, o fiinţă inferioară, un fel de croitoreasă la domiciliu, care şi-a pierdut bărbatul, pe care-l iubea, în război, şi l-a luat pe Gherman, probabil fiindcă era un ins comod, foarte bun, incapabil de a face cuiva un rău, şi ea voia să se remărite, să fie măritată, adică ; aici, o femeie care stă singură e un fel de înfrântă. Mama şi Gherman nu s-au văzut multă vreme, el a lucrat un timp în sudul Dobrogei şi e la Sebeş doar de vreo zece ani. Astfel s-au regăsit, nu ştiu cum, el vine în casă, totul e însă curat, cuviincios... mamei, sunt convinsă, nu-i place nici astăzi, aşa... ca bărbat. Sau, nu ştiu, poate i-e teamă de ridicol, de ridicolul unui adulter, bineînţeles, ea e prea femeie, ca el, Gherman, să i se pară ridicol, aşa cum îţi pare ţie. Cum poate fi ridicol un bărbat care iubeşte o femeie timp de treizeci de ani ?!

— Ei asta-i, crezi că a iubit-o „treizeci de ani" !

— Nu ştiu... în orice caz, după treizeci de ani sunt încă împreună. El are foarte multă nevoie de ea, ai văzut, are un salariu foarte mic, munceşte, acolo, la cooperativa aceea, de dimineaţă până seara la şase, face treaba de birou la o grămadă de imbecili care au funcţii de răspundere, e, într-un fel, mâna dreaptă a directorului, deşi acesta l-a dat de două ori afară, l-a „suprimat" în două rânduri, la două epurări succesive, doar pentru că e exact tipul victimei mărunte, al celui care trebuie epurat, nu are relaţii şi nici nu poartă pică, deşi acelaşi director şi-a dat repede seama, apoi, că are nevoie de el şi l-a reangajat de fiecare dată... Deşi are bani puţini, cum îţi spuneam, îi face o serie de cadouri mamei, tatălui meu, mie chiar, ţie, ai uitat, ţi-a trimis cămaşa aceea bleu şi cele şase perechi de ciorapi, pe care le-a găsit pe aici, nu ştiu la cine, din import... Tot ce o înconjoară

pe ea, chiar şi nu în tangenţă directă, se găseşte în sfera sa de interes amabil, de generozitate a lui, într-un fel ridicolă, chiar nepotrivită – uiţi cum ai râs când ţi-am dat cele şase perechi de ciorapi, de care nu aveai nevoie, pe care însă le-ai folosit, uitând de unde au venit! –, generozitate reală totuşi, lucruri, mărunţişuri, după care el aleargă, îşi uzează influenţa sa măruntă, aici, în oraş, face contraservicii numeroase etc. Mama mea, deşi foarte frumoasă, cu o dotă bună de acasă, cu liceul, a fost tot timpul şi este încă deosebit de modestă... un lucru pe care eu, se pare, nu l-am moştenit, ha, ha! În ultimii ani însă, nu ştiu cum, ea a devenit mai mândră, mai sigură de ea, mai convinsă de propria ei importanţă... şi aceasta, cred eu, bănuiesc eu, numai din atenţia pe care i-o dă în acest mod atât de obişnuit-neobişnuit acest Gherman mărunţel, total nepotrivit fizic cu ea, a cărui apariţie m-a contrariat şi pe mine atunci când ea s-a produs, deşi eu nu eram acasă atunci, ci la Cluj, la facultate. Tatăl meu însuşi, la început a fost, evident, nedumerit şi, ciudat, tot de această flagrantă nepotrivire fizică. De ce spun eu însă la început? N-a fost nici un fel de început, în primul rând pentru că ei se cunoşteau de mult şi apoi reluarea... legăturii lor s-a făcut pe nesimţite, uşor, aşa cum păşeşte un şoricel!...

— Şoricelul Gherman! râse încet, fără răutate de astă dată, Minda, aprinzându-şi o ţigară. Străveziul Gherman!

— De ce „străveziul Gherman"!!... În sfârşit... te interesează ce spun eu?... spuse ea, cu un început de iritare, pe care el o cunoştea prea bine.

Aşa că se grăbi să adauge:

— Bineînţeles, draga mea! Mă interesează foarte mult... dacă nu ţi-e somn.

O auzi râzând uşurel, o trase spre el şi o sărută pe faţă. Ea îi luă ţigara, aspiră o dată lung şi i-o înapoie, un punct luminos ce zbura peste ei doi, în întuneric, trădându-i, ascunzându-i.

— ...Interesant, continuă ea, ei doi, atunci, prin '37-'38, nu au flirtat niciodată, cum se spune astăzi, el adică nu i-a făcut curte. A iubit-o, bineînţeles, aşa afirmă el, şi trebuie crezut, toată

familia sa, după ce a plecat la Paris, a confirmat acest lucru, dar... nu știu cum, curtea sa, sentimentul său probabil că erau ca și întreaga sa personalitate de... de...

— De șoricel! râse el și, de astă dată, râse și ea împreună cu el, nu pentru ceea ce spusese el, ci pentru că îl auzea și îl simțea alături, pe pânza aceea rece, a cerceafului, în întuneric.

— ...De șoricel, dacă vrei. Astfel se consumă unele pasiuni mari, ucigătoare, în astfel de... carcase, propria noastră pasiune sau religie ne-o calomniem, ne-o ucidem noi înșine, ne ridiculizăm noi înșine!

— Deșteapta tatii! făcu el cu ironie, deși nu era ironic, și o sărută din nou, pe tâmplă.

— Nu i-a făcut curte domnișoarei Comorașu, cum o chema pe mama pe numele de fată, numai pentru că, bineînțeles, nimeni nu l-a băgat în seamă. Ce trist, ha, ha, să nu te bage nimeni, dar absolut nimeni în seamă! Să iubești ca și cum n-ai iubi, să te omori ca și cum nu te-ai omorî, să suferi ca și cum te-ai plictisi, să ucizi ca și cum ți-ai aprinde o țigară!

— Îi face însă acum curte...

— Probabil!... O curte interminabilă însă, nesfârșită... mai degrabă aș zice că ea îi face curte...

— Ea?... Cum așa... ea?!

— Nu știu... eu am luptat însă multă vreme împotriva lui, mai mult chiar decât tata, care s-a obișnuit repede cu prezența lui, cu disprețul acela pe care îl are orice bărbat voinic, frumos și cu personalitate clară, marcată, față de... față de...

— ...Față de un șoricel!

— ...Exact! spuse ea din nou, însă după o clipă de ezitare. De altfel, tata avea dreptate. Gherman era și este perfect inofensiv! Inofensiv, bineînțeles, din punctul vostru de vedere, orgolios, grosolan de orgolios și... până la urmă, pur și simplu, grosolan!

— Oho!

— Bineînțeles! Corpul ei Gherman îl lasă în pace, el îi seduce numai inima, spiritul... ființa! Ea e deja atât de mult a lui, încât, uneori, mă apucă amețeala... mi-e milă de... el, de tata, care nu

observă nimic, care nu-şi dă seama ce singur a devenit, ce nemernic de singur, pentru că, nu ştiu cum, în ultima vreme îl trădez şi eu, am încetat să mai lupt contra lui Gherman, de altfel, cum să lupţi cu el?! El e ridicol, cum spui tu, şi e... în acelaşi timp... invincibil!

— Ha, ha, făcu el din întuneric, binedispus, nu de ceea ce auzea, ci la fel, pentru că o simţea alături, în întuneric, pe cearceaful rece. Cu mănuţele sale mici! Ce picioruşe mici are, în pantofiorii lui, şi degeţelele sale, ha, ha, pătate de nicotină, de parcă le-ar fi vopsit, şi nasul lui pe care am văzut că se plimba o muscă, cel mai oblic nas pe care...

— Încetează! făcu ea, râzând, cu un început de iritare însă, ea era incapabilă de obiectivitate în tot ce era în legătură cu familia ei, chiar dacă era doar vorba de un vecin sau de cineva mort cu decenii în urmă. E într-adevăr invincibil! Iar el... el a rămas cu rummy-ul său de sfârşit de săptămână, cu *preferansul* său de miercuri, cu colecţia sa de ziare vechi, cu cei câţiva prieteni, pensionari ca şi el, cu care îşi petrece serile, dimineaţa a început să meargă la cumpărături, el, care altădată purta mănuşi şi vara, care a jucat tenis până la 50 de ani şi a călărit la 20!... Ei doi, aşa e, au început să-l excludă, există un soi de furnici care îşi împachetează inamicul năvălit în interiorul muşuroiului, apoi îl aruncă afară! Dar el, sărmanul, unde a năvălit?! În propria sa căsnicie?! Şi eu, eu cum mă port cu el? Ar trebui să mă ridic şi să-l dau afară pe Gherman, iar pe ea... pe ea!... Ştii că în câteva rânduri, când eram încă studentă, l-am şi dat de câteva ori afară, el mă asculta, se înclina chiar, roşea, spunea că mă respectă sincer, că mă înţelege şi că aşa trebuie să se poarte orice fată cu simţul onoarei, încât îmi venea să-l pălmuiesc şi în acelaşi timp să izbunesc în râs, ea plângea ore întregi, în tăcere, fără să-mi facă cel mai mic reproş, nici măcar cu o privire, şi... până la urmă, cine crezi că a intervenit în favoarea lui, a lui Gherman? Chiar el, tata, care... care a început să-i ia apărarea, îl enerva, îl jignea chiar că eu manifest mai mult simţ al demnităţii, al onoarei familiei decât el însuşi, pe vremea aceea orgoliul lui

tresărea încă! Îl subaprecia pe „străveziul Gherman", cum îi spui tu, eu însămi o făceam, cred că... da, cred chiar că și ea o făcea! O făcuse cu douăzeci de ani înainte și o făcea și atunci. Cine n-ar fi făcut-o?! Tu nu o faci și acum?! Aceasta e forța lui, de a fi subapreciat, de a fi ridicol, mai bine zis... forța de a accepta toate acestea și de a lupta cu timpul... de a fi altfel, dar nu pe loc, imediat, de a avea răbdare, de a contrazice în ani de zile, atunci când nimeni nu mai are energia sau memoria de a-i face față din nou. Eu însămi am început să țin la el, și uneori mă gândesc... da, uneori îmi trec chiar și mie lucruri teribile prin cap, lucruri care nu se pot exprima! Uneori sunt convinsă că și el, tata, nu e atât de inconștient cum pare, că se preface, că se ascunde și față de mine, că lui însuși nu-și mărturisește totul cu prea multă claritate, pentru că altfel, nu-i așa, ar trebui să ia atitudine, să... să...

...Și-apoi, în seara aceleiași zile, în timp ce se aflau amândoi în trenul care-i ducea spre București, pe două fotolii, față în față, deoarece nu găsiseră decât un singur tichet de vagon de dormit și renunțaseră, după o zi agitată, ea continuă, aproape din același punct, aproape aceeași frază:

— ...De fapt, ce ascunde el, ce poate să ascundă?!... Nu s-a întâmplat nimic, nu se întâmplă nimic! Îngrozitor, nu-i așa?... Să nu se întâmple nimic, *absolut nimic*, și să simți zilnic, în ore chiar, nisipul de sub tine scurgându-se încet, tiranic, implacabil și surâzător. Cui să-i ceri ajutor?... Nu poți oare deveni ridicol? Și noi... mai ales voi, bărbații, voi, anumiții bărbați, și tu, într-un fel, ești din categoria lui, a lui Ogrin, nu vă temeți voi mai mult decât orice de ridicol?! Asta e ceva foarte european, ha, ha, nu-i așa?

— Nu ai dormit deloc după-masă, nu-i așa? o întrebă el. (De o jumătate de ceas, de la Sighișoara, se aflau singuri în compartiment și ea se descălțase și se întinsese pe canapea.)

— Și tu?

— Eu am dormit mai bine de două ore! Nici nu știu cum am făcut, am dormit pur și simplu, în timp ce...

— Nu vreau să dorm... stau doar aşa, întinsă...

— Unul din motivele serioase majore, care grăbesc căsătoria noastră, este faptul că vom putea lua o cuşetă pe CFR.

— Crezi? spuse ea, privindu-l o clipă cu ironie. Tu nu circuli niciodată cu trenul...

— Trenurile noastre sunt incomode... sunt prea aglomerate! Dar ce legătură are?! Ţi-a plăcut doctorul Lungoşa?

— Foarte mult, voiam tocmai să-ţi spun. Dacă va face cineva ceva pentru bietul tata, va fi numai el. Nici Gherman, care aleargă peste tot – e adevărat că el i-a dus azi pachetul şi a aşteptat trei ore ca să i-l poată preda –, nici mama, cu anemia ei, nici noi doi, care ne-am pierdut trei zile pe drum... Faci rău că te porţi astfel cu el!...

— Cum mă port? E un ins pe care n-am putut să-l sufăr din facultate! E foarte calculat, mereu prin sindicat, prin comitetul UTM al facultăţii, mereu în raporturi bune cu inşii de care depindea ceva...

— Era un student prost?

— Nu, deloc. Dar şi asta o făcea, sunt convins, ca să nu-şi strice relaţiile sale sociale. Ştii că la un moment dat s-a pus accentul şi pe buna pregătire profesională.

— Ha, ha! Asta-i bună! Mi se pare că eşti suspicios... poate e o simplă antipatie instinctivă, fiziologică.

— Cu atât mai mult! Eu am încredere în instinctul meu, în hormonii mei...

— În strămoşii tăi, zâmbi ea în cupeul întunecat care se balansa, în genetica ta, nu în hormonii tăi!

— Cum vrei tu, prostuţo! (El se apleacă şi o mângâie de câteva ori, apăsat, unul din gesturile lui, pe frunte, pe păr, pe tâmplă. Ea închise ochii, faţa i se destinse încet, apoi spuse, şi aceasta era tipic, ca o măruntă răzbunare împotriva lui „care-i făcea bine", o formă bolnăvicioasă a vanităţii.)

— Erai furios pe Lungoşa numai pentru că e mai capabil decât tine... într-o anume situaţie! Pentru că în două ore a făcut

pentru tatăl meu mai mult decât ai fi fost tu în stare să faci în două săptămâni.

— Dacă aş fi fost în stare!

— Da-da! Şi în tonul ei apăru stridenţa aşteptată: Bine spus *dacă* ai fi fost în stare!

— Dar bine, bătu el în retragere, zâmbind, ca să-şi ascundă contrarietatea, deşi nu-l vedea nimeni, ea privea în sus, spre becul albastru din plafon, eu n-am afirmat niciodată că aş fi un om de acţiune, un om cu simţ practic... meritul meu e...

— Haide-haide, făcu ea enervată, nu se ştia bine de ce, nu-mi place când îţi dai aere şi ifose de savant unde nu e nevoie... faţă de cei care, străini chiar, fac mai mult decât...

— ...Meritul meu, repetă el fraza la care fusese întrerupt, nu e decât că pun în mişcare un tip ca Lungoşa!

— Dispreţuindu-l apoi în faţa mea, în absenţa lui, după ce te laşi servit de el!

— Ce-i cu tine! Ce te supără? Vrei să ies din compartiment!?...

Ea tăcu. Trenul se balansa mai departe, cu Minda încă roşu de surescitare şi ea, o mască, un corp subţire, frumos, de femeie, întins incomod pe pernele acelea albăstrii, uzate.

— ...De ce n-ai vrut să-i aduci la masă? întrebă ea după o pauză.

— Pe cine?

— Pe Lungoşa şi pe... cum îl cheamă, pe procuror.

— Tovarăşul Codoabă, spuse el cu o satisfacţie pe care încercă să şi-o ascundă. Apoi adăugă: Nu era nevoie, oamenii aceştia ne vor servi oricum, şi-apoi... socrul meu e nevinovat, nu trebuia închis. Procurorul mi-a garantat că luni, cel târziu, va fi acasă. Chiar el îmi va da o telegramă, ca să-mi confirme...

— Totuşi, mama şi cu mine am ţinut să-i avem musafiri! Indiferent dacă el e închis pe drept sau pe nedrept, el e închis, suferă mizeriile de acolo, murdăria, spaima, jignirile acelea, şi pe oamenii care ne ajută într-o astfel de împrejurare...

— Şi eu nu v-am ajutat? făcu Minda, aplecându-se uşor spre ea, răutăcios, incapabil să se abţină. Eu nu v-am ajutat?!

— Da-da, ne-ai ajutat, cum să nu! Te-ai suit în tren, ca toată lumea să vadă ce săritor ești! Te-ai suit în tren și, după aceea, te-ai dat jos din tren! A, nu, pardon, ai mai făcut ceva: ai râs de bietul Gherman, singurul care nu s-a speriat când l-au arestat, care s-a certat cu maiorul, care a umblat cu ea peste tot, apoi cu mine împreună, în timp ce prietenii lui chiar... dădeau încurcați din umeri, bâiguind ceva, lași, grăbiți, distrați... prietenii lui! Trebuia să vă fac cunoștință, cu ei te-ai fi simțit bine, nu cu Lungoșa, care e fiu de muncitor, și cu...

— Ia te uită, ia uite! făcu Minda, râzând cu poftă. Ce frumos portret ești în stare...

— Haide-haide! Nu-ți dai seama ce egoism monstruos, absolut inuman, ai putut să dezvolți în aceste două zile, când „ai sărit în ajutorul nostru"! Nu te-a rugat nimeni să vii! Am bănuit că așa se va întâmpla: vei veni, cu pijamaua ta bine călcată și cu trusa ta de voiaj, și vei arăta tuturor mutra ta adânc ofensată de om rupt de la marile tale obligații, pentru un fleac, niște mărunțișuri, care, oricum, nu meritau ca să-l rupă de la...

— Ludmila, Ludmila! Mai bine ai încerca să dormi!

— Ticălosule! făcu ea, deodată, cu o furie rece, stăpânită, privind fix în tavan.

El se aplecă din nou spre ea, o privi câteva secunde, cu fălcile încleștate, se sculă apoi, fără o vorbă, și ieși pe culoar. Deschise fereastra pe jumătate și își lăsă fața biciuită de vânt. Era o noapte senină, luna se afla undeva în spatele garniturii, lumina ei, ca o înscenare teatrală, se difuza pe câmpul vast, undeva în fund rulau munții, ca un orizont lichid, prin fața geamului alergau spinări și cocoașe, vârfuri, conuri înclinate, forme vii ce se răsuceau încet, mișcate de vântul fals, de tunelul acela de aer creat de tren. O aștepta. Știa că ea nu va întârzia mult, în astfel de momente nu numai contrazicerea, dar chiar și fuga o scotea din sărite. O dată, când el, jignit, se abținuse să-i răspundă și, la o nouă violență verbală a ei, vru să părăsească încăperea, ea se repezise după el și îl lovise cu pumnul în spate. Una din scenele lor rare de violență, de violență fizică, violențele ei verbale și,

mai mult decât atât, violențele ei de *stare*, de *animozitate* erau mai înfricoșătoare, mai neliniștitoare. El era mai puternic, el o știa, și ea la fel, și tocmai de aceea, în astfel de clipe, era mai slab. Dar această slăbiciune-tărie o irita, ciudat, pe ea, ducând-o uneori la forme paroxistice, când, fără să-l atingă, fără să-l privească măcar, îl ura. Ura ei el o suporta dificil, era incapabil să-i răspundă cu aceeași ură, deși își dădea perfect cont că aici nu era un sentiment special al ei îndreptat numai împotriva lui, cauzat de-o reacție a lui sau de existența lui, pur și simplu, lângă ea, alături de ea, ci era mai mult, o *calitate* a firii ei, o ardere care o depășea pe ea însăși, o bolboroseală a magmei puternicii ei personalități, a calităților ei incisive, și astfel plătea ea, și el împreună cu ea, ca iubit al ei, existența ei, prețioasă.

Ea veni, într-adevăr, el auzi ușa compartimentului glisând, apoi o simți lângă el, la fereastră, vibrând de enervare, de furie rece. Stătură astfel câteva minute. El închise geamul, din politețe, ea se stăpâni să nu vorbească, dar nu ca să-l menajeze, ci ca să nu se trădeze prea mult în astfel de clipe, totale. (Și el o iubea tocmai pentru că era în stare, că își provoca ei însăși astfel de stări totale, momente în care ceda propriului ei instinct de conservare, și ce putea fi mai nobil decât asta? Mai nobil și, evident, mai distrugător?!)

— Ticălosule! Lașule! șopti ea încet, parcă gânditoare.

Acum și el dădu din umeri. Furia ei spontană, fără un mobil aparent, îl prinsese atât de mult în afara registrului ei, încât, de uimire sau din cu totul alte motive, îi venea să izbucnească în râs. Și ea, bineînțeles, cu formidabila ei acuitate instinctivă, simțea acest lucru, faptul că el nu era dispus să intre în jocul ei, în violentul ei resentiment de o clipă, de-o jumătate de oră, și, probabil, tocmai pentru aceasta, furia ei nu se stingea, violența ei nu se atenua, așa cum s-ar fi întâmplat, poate, dacă el i-ar fi răspuns cu violență, cu o formă oarecare a violenței, a violenței sale. Minda știa aceasta și, curios, luciditatea faptului că, într-o asemenea situație, el ar fi trebuit „s-o ia în serios" îi mărea neutralitatea, starea de indiferență se accentua, de parcă el i-ar

fi privit pe „cei doi", care erau el și ea, de undeva, de la distanță, sau i s-ar fi povestit scena de către cineva, un prost povestitor, și el nu era în stare să vadă decât ridicolul situației, ridicolul violenței ei, al furiei contra lui și, într-adevăr, ce poate fi mai jignitor, mai profund umilitor pentru un om, pentru o *femeie*, decât să râzi (sau să-ți ascunși râsul) de ura ei?

— Lașule! șopti ea încă o dată, în balansul vagonului, și el, ca un stupid mecanism, dădu încă o dată din umeri.

Din nou trecură, după un alb, sclipitor drumeag de țară, atât de atrăgător, spinări și conuri, un canton părăsit, o mică gară undeva, în fund, ascuns de copaci, un sat previzibil, apoi, brusc, o coastă de deal surpată, pe care lumina lunii, de dincolo, se răsfrângea mat, sexual, ceva neterestru, lunar și neliniștitor.

„...Totdeauna mi-a plăcut să stau pe culoar, gândi el, noaptea, când compartimentele sunt goale sau se doarme, ce bine e să stai pe culoar, la o fereastră pe jumătate deschisă, și să te gândești la țigara pe care încă o amâni. De ce îmi place, de fapt, senzația aceasta? Probabil pentru că nu am mai călătorit de mult cu trenul sau, și mai probabil, pentru că se asociază cu ceva din copilărie, din adolescență. Vagoanele acelea de pe linii vicinale, pe două osii, stația Gătaia, Berzovia, unde se schimbă trenul, Comorâște, Cacova... dar nu, Cacova vine cu mult mai târziu, e înecată încă undeva, la dracu', nici nu există de fapt. Trenurile acelea de după război, în «bou-vagon», și-apoi... da-da, fata aceea, domnișoara sau fata, nu știu... stăteau amândoi striviți, minunat-striviți între niște saci, pe platforma vagonului, în jur mai erau voci, capete aprinse de țigară, și am avut, da-da, fantastic, mi-aduc aminte, am avut curajul s-o prind de mână și am ținut-o așa, câteva ore, până a început să se lumineze și ea și-a retras mâna, din teamă sau plictiseală, din oboseală, probabil, da-da, căci a adormit și eu o priveam... mâna aceea îngustă, umedă, rece, care atârna din întuneric... unde mai era o astfel de mână?! Aha, da, cu Thérèse-tante, sora mai tânără a mamei, cu care am călătorit în noaptea aceea la... stăteam pe băncile acelea rigide, de lemn, ce bănci moi! și lângă ea, nu știu cum

dracu', a apărut unul, înalt, negricios, suspect de amabil, cu ea, bineînțeles, și eu am simțit, imediat am simțit, cu mult înaintea ei, că el se face forte ca să... că amabilitatea lui de ofițer în civil... de unde știu asta? A spus-o el, mi se pare, dimineața, parcă, altfel... Panait, căpitan sau maior sau locotenent, la dracu'... și ea a roșit și mi-a făcut mie un semn din umeri, pentru că, ea simțea asta, eu mă gândeam la bărbatul ei, la unchiul-Tavi, și eram alarmat, dar... ce făcuseră... ei? El o ținuse toată noaptea de mână, se vedea asta când fulgera câte un chibrit al țăranilor din preajmă, o ținuse de mână și dispăruse apoi, undeva, pe unul din peroanele acelea numeroase, mici, pline de saci, țipete, impiegați de mișcare care discutau familiar cu pasagerii încărcați de baloturi, valize de lemn sau din răchită... unde sunt valizele acelea din răchită, cum mai e posibil să călătorim fără ele?!... Ce paznic grozav eram atunci, și pe bunică-mea, care la 70 de ani călătorea încă marțial, o suspectam că, nu-i așa, cu unul din țăranii aceia suspect de amabili... de ce sunt toți bărbații suspect de amabili cu femeile de orice vârstă?! Sau când treceam frontiera, cum spunea ea, bunică-mea, încă atât de tânără, soldaților, grănicerilor: «Camarade! Poftim, camarade!» și le dădea niște pachete de țigări «Plugar» sau «Naționale» sau, când ne întorceam, la fel: «Camarade! Poftim, camarade!» și acum erau «Drina» și «Morava». Ea era camaradă cu ei!... Da-da, probabil că era, de vreme ce li se adresa astfel, și ei nu dădeau nici un semn... Trecerile de graniță, în căruță, pe drumul acela pietruit care urca încet, spălat de ape, pietrișul... nu-nu, nu era pietriș, ci pietrele acelea albe, gălbui, roșietice, atât de curate, de sclipitoare, care anunțau totdeauna granița pentru mine, că urma «dincolo»-ul, cealaltă bunică, cu casa ei mare, cu prăvălia ei cu mult mai misterioasă decât prăvălia celeilalte, din România, pivnița de sub prăvălie, unde se cobora printr-un chepeng chiar din prăvălie, un chepeng de lemn și o scară de lemn ce miroseau, ambele, a petrol, butoaiele mari, de vin, înalte până la tavan, era parcă și un butoi de sticlă acolo?... Da-da, parcă era și un butoi de sticlă... Dar ce legătură au căruțele, căruța aceea care ne ducea

peste graniță, cu trenurile?... Să reiau: drumul șerpuit, abrupt, care urca spre frontieră, pietrele albe, de cremene, roșietice, gălbui, ce râdeau cu veselie pentru că, știau și ele, se apropie... da-da, deci, iată, aici e o cotitură a drumului, în dreapta sunt pietricelele, în stânga drumul e spălat ușor de apă, roata din stânga scapă, caii se încordează, se umflă în hamuri... da-da! Sunt caii negri, ai lui Birtașu, superbii lui cai negri, el, care nu făcea niciodată cărăușie, dar, pentru că avea datorii la prăvălie, accepta, furios și înjurând mereu, să ne ducă să ne treacă granița! Caii se apleacă înainte, Birtașu rotește biciul peste ei, roata din stânga scapă mereu, caii aceia negri, lucioși, se umflă în hamuri, bunica mea îmi zâmbește, mă întreabă dacă nu mi-e foame, are niște biscuiți... stai-stai, da, ea stătea în spate, acoperită cu o pătură peste picioare, eu în față, pe *sitz*-ul acela din scândură de lemn ce se clatină pe niște arcuri spirale, de fier, șezut făcut de Birtașu, cu siguranță, eu stăteam lângă el în speranța, evident, că el îmi va lăsa frâiele, ceea ce nu se întâmpla cu el însă niciodată, caii lui erau cu mult prea scumpi, și atunci eu întorceam din când în când capul spre ea, uneori, da-da, uneori, când mânam în mers, când ea desfășura șervețelul acela de damasc cu pâine, ardei verzi, roșii, salam, o jumătate rece de pui, eu trebuia să mă așez cu fața spre ea, cu spatele la cai și să... să mănânc repede, cât mai repede, ca să... poate, cine știe, el se va plictisi, va obosi să vorbească mereu peste umăr cu ea, cu care avea atâtea interese împreună, și îmi va spune... bineînțeles, cârpănosul ăsta de Birtașu nu se plictisea sau nu obosea niciodată să întoarcă capul peste umăr, își iubea caii lui nenorociți mai mult decât femeia și părinții lui la un loc și... ce grozav ar fi fost să-mi dea frâiele, măcar așa, o jumătate de ceas, după ce trecuserăm frontiera și drumul era liniștit, neaccidentat... ce fericit aș fi fost, aș fi încercat o senzație pe care n-o voi trăi niciodată, chiar dacă aș conduce acum un Ferarri sau un Bugatti 1500... o senzație, o fericire pe care am pierdut-o pentru totdeauna!... Asta e sigur!... Uite, Leininger, când ne întorceam, îmi dădea totdeauna, sau aproape totdeauna, hățurile și tăifăsuia liniștit cu ea... cu una

din ele, cele care mă însoțeau, și eu trăgeam de benzile acelea de piele, le simt și acum în mână, benzile acelea duble, negre, și eu cârmeam la stânga sau la dreapta, cu mult mai mult decât era nevoie, ca să arăt și cailor, tâmpiților, că, deși știau drumul la fel de bine ca mine, eu poate, cine știe, voiam la stânga, și nu la... da-da, Leininger, care a fost împușcat de un partizan pentru că lucrase la el un sârb, un servitor sârb, un prizonier sârb, așa cum li se dăduse țăranilor nemți, de acolo, câte un sârb, să-i slugărească, și acesta, sârbul, se pare că s-a plâns partizanilor că Leininger îi dăduse o palmă, îl bătuse, sau așa ceva! Putea să fi fost adevărat sau nu, el a fost împușcat, dar asta am aflat-o când bietul Leininger-baci era de mult putred, cine știe unde, acolo unde îi aruncaseră stârvul... Să mai încerc o dată: deci, o cotitură în pantă, caii se opintesc mult înainte, ștreangurile lor sunt întinse ca niște corzi care zbârnâie, roata din stânga... da-da, roata din stânga... da-da, roata din stânga alunecă în loc, scapă, pietricelele acelea... de cremene albă, gălbuie, spălate de ploaie... nimic, nimic, am stors totul, de-aici nu mai iese nimic! El se apără, trecutul meu nenorocit, se apără și de mine, bineînțeles, poate altă dată, dacă reiau... roata aceea care scapă, fracțiunea aceea de clipă când căruța s-ar putea răsturna... Nu-nu, așa ceva n-ar fi fost posibil, unde să se răstoarne? Drumul era prea strâmt, de-o parte și de alta tăiat în munte, vegetație, tufe și copăcei de măgrin... cum i se spune la măgrin?!...

...Să mă afund acolo, în amănuntele acelea, singura șansă e ca detaliile să fie cât mai... cât mai amănunțite, cât mai mărunte, cât mai insignifiante! Acolo, în pietricelele acelea mărunte, în roata, o clipă, o jumătate de clipă, suspendată, caii aceia umflați cu crupele sclipind de sudoare... acolo e adevărul, cât mai adânc, în interstițiile acelea... în interstițiile acelea de timp... *între-timp*, în spațiile acelea, biliardele, dintre timp! Să mă strecor, să mă subțiez, să încerc încă și încă o dată să mă retrag, să mă fac că renunț, că mă întorc, că plec, că mă depărtez, și-apoi... să-l mint, să-l înșel, să fiu viclean cu el... cu propriul meu trecut, cu ceea ce mi se pare... da, cu ceea ce cred,

prostește, că sunt chiar eu însumi... unde, unde dracu' sunt eu însumi? Unde, la dracu', în paștele mă-sii e acest eu însumi? Există așa ceva? Nu e cumva o invenție a unei literate de salon, isterice, a uneia care n-a găsit destui bărbați ca s-o... ca s-o liniștească, s-o izbească, s-o sleiască bine, undeva, într-un șanț, pe marginea unei mese sau într-un grajd, cum am citit, nu știu unde dracu', în nu știu ce roman distins, de analiză... da, un dos de labă peste ochi și s-o arunci cu fesele pe marginea unui șanț, asta îi trebuie unei sofisticate de asta care... vine cu astfel de invenții... de... porcării... *eu însumi*! P... mă-sii și cu eu însumi ăsta!"

Ludmila vorbea. Minda o privi, o dată, din întâmplare, așa cum stăteau amândoi rezemați de bara aceea de lemn, la fereastra culoarului, și numai atunci, văzându-i buzele mișcându-se, își dădu seama... ce ciudat, exact cu o noapte înainte auzise murmurul unor buze atât de asemănătoare cu cele care alături... atunci auzise murmurul doar, fără să se vadă nimic, buzele mișcându-se în fața aceea albă, canoviană, de marmură, capul acela puțin aplecat, cu bărbia fină, spiritualizată, înecată într-o vagă pată de umbră, o mască de fildeș din care emana un murmur care invada dulce-persistent încăperea uriașă, ce era însă o față, nu o mască, aceeași înclinare aproape a capului, lipsea însă murmurul... buzele se mișcau, fără murmur, fără zgomot, Minda era incapabil, în afara unor cuvinte și silabe perfect izolate, să perceapă ceva, atât de violent, de concret se mișca în el însuși betoniera aceea a unor frânturi foarte, foarte îndepărtate... da-da, oricum, din murmurul de ieri și mișcarea buzelor, harnică, distinctă, de acum se închega abia un singur chip, un singur și simplu fenomen: o mască ce vorbește, și masca aceasta este ea, cât efort, câtă cheltuire de imaginație, de frumusețe, ca să se închege acest murmur... pe care îl auzise aseară, grav, posomorât, „străveziul Gherman", pe care îl *vedea* el, acum, posomorâtul, nestrăveziul Minda.

— Şi-apoi... pen... e o inevi... special care che... subcuta... indigolevis... marmu... marmusi... re... alco... vivisecto... pancar... pancar... sept... supt... ulovi... ulovi... hiper... hiperboo... hiperboo... booo... booo.. uuui... uuuivv... blll... blblblblbl... llll.... uuuuuui... sivo... sivo... într-o... într-o... ; da... da... aşa... aşa... aşa... da... sss... ss...sssss...sssss...

Minda dădu din umeri şi refuză să mai asculte. Privi pe geam, călătoreau acum în plin peisaj muntos. Lumina lunii nu mai exista, deşi era lumină peste tot. Probabil că se ridicase, undeva, deasupra trenului şi... deodată, în geamul din faţa sa, atât de aproape de ochii săi, Minda văzu nişte litere, nişte cuvinte, apoi, brusc o întreagă frază... da-da, era o frază foarte cunoscută, fără sens, ceva foarte cunoscut, chinuitor de cunoscut, lipsit însă total de sens. El citi, aproape silabisi:

— *Sene... tei... gubin... gubin... gubin... brabir... bra...*

A, da, bineînţeles. Era: *„Sene tei gubin, brabir!"* fraza pe care o spunea în vis vocea aceea de femeie, politicos-autoritară, când grupul acela de ţărani se bulucea, în linişte, să treacă prin tinda aceea... da-da, ia stai, era şi el acolo... bineînţeles, el stătea chiar în tindă, pe un scaun, cu cotul rezemat de ceva, în halatul lui vişiniu, de lucru, ţăranii cu cuşmele în mâini, cu obielele lor groase, treceau prin faţa lui, nevăzându-l, aplecându-se uşor să nu se lovească de pragul uşii... şi vocea acelei femei nevăzute, o voce clară, distinctă, cristalină, o voce de femeie cum iubea el, cum ar fi iubit el, o voce-sex, o voce-chip, o voce-fiinţă, o voce-personalitate, o voce care trăia singură, ce suna limpede, autoritar, plăcut, o voce curată, ce trăda o armonie stabilă, un echilibru senin, departe de tot ce e luş, murdar, echivoc... *„Sene tei gubin, brabir! Sene tei gubin, brabir!"*... Ce putea să însemne această frază, dacă era o frază?... Minda, surâzând peste sticla aceea groasă din faţa sa, se gândi o clipă să asculte sunetele acelea disparate, murmurul incoerent ce cădea de pe buzele ei, poate, cine ştie, ar fi auzit şi acel: *„Sene tei..."* poate vocea aceea limpede, echilibrată...

— ...Eram la mare, la 2 Mai, înainte de a te cunoaşte pe tine, sătuleţul acela de lângă Mangalia, nu ştiu dacă îl ştii... eram cu *el*, era a treia vară că veneam acolo, stăteam la aceeaşi gazdă, la Dunia, pe strada Şcolii, nu era pe strada principală, era mult praf, cam departe de mare, dar ea gătea bine, era curată, deosebit de curată... în anul acela s-au nimerit acolo şi soţii Minca, plasticieni, el era grafician şi ea... nu ştiu exact ce făcea, lucra, mi se pare, pentru Fondul Plastic, ceramică, textile, o femeie mică, grasă, cu un neg mare pe frunte, cu foarte mult gust... erau împreună cu băieţelul lor, cu Florin... Îi cunoşteam de câţiva ani, pe el, pe Minca, şi-apoi o cunoscusem şi pe ea, am fost de câteva ori la atelier, la ei, au fost şi ei în două rânduri la noi, adică la *el*, şi au mai venit câţiva colegi de-ai lui, Turcu, inginer şi el, arhitectul Mălăescu, de care ţi-am mai vorbit. Ei, soţii Minca, aveau o mare admiraţie pentru *el*, şi deşi *el* era inginer şi ei artişti, s-au găsit repede, micile denivelări s-au topit foarte uşor, de la sine, personalitatea lui, căldura, farmecul său nemaipomenit i-a sedus pur şi simplu, deşi, bineînţeles, el nu făcea nimic pentru asta... Ei veniseră acolo, la Dunia, numai pentru că noi le vorbiserăm despre ea şi că mergeam în fiecare vară acolo, şi când am ajuns noi, în a doua jumătate a lui iulie, i-am găsit acolo, erau de mai bine de o săptămână... Florin, ce avea înjur de doisprezece-treisprezece, era un băieţel foarte banal, nici urât, nici frumos, cam gălăgios, asta ne indispunea pe mine şi pe *el*, dar ce să-i faci, ne-am obişnuit, mai bine zis am... Alături, într-o curte vecină, se afla o familie de la Cluj, pe care nu o cunoşteam, o pereche frumoasă, deosebit de voaiantă, amândoi înalţi, supli, cu o fetiţă de vreo 15 ani, oameni pe care, bineînţeles, nu-i cunoşteam, dar Florin le-a povestit părinţilor lui, care ne-au spus şi nouă, apoi, că o place pe Simona, aşa o chema pe fetiţa clujenilor... Se apropiase de ea pe plajă, într-un alt grup, nu ştiu cum o cunoscuse, dar, se pare, ea nu-i acorda prea mare atenţie, normal, el era mai mic decât ea şi era, se pare, un altul, Florin ni l-a şi arătat o dată, pe care îl plăcea Simona, un băieţel deşirat, negricios, cu ochi calzi, drăguţi, care

apărea totdeauna pe plajă într-o pereche de bluejeans-i pe care nu-i dădea jos niciodată, cu un lanț gros la gât, în sfârșit, mici încurajări sentimentale, cum apar cu sutele, între adolescenți, pe plajă... Nu știu ce mi-a venit, o toană, ceva deplasat probabil, pentru că *el*, deși n-a spus un cuvânt, n-a fost prea încântat, m-am apucat să-l ajut pe Florin, care părea foarte nenorocit că Simona nu-i prea dă atenție, și am început să-l învăț ce să facă... ba, m-am apucat și am făcut și cunoștința clujenilor, erau o familie de medici, i-am chemat la noi în curte, bineînțeles totul numai pentru Florin, ca să vină și ea, să fie împreună, deși codoșitul meu se pare că n-a dat prea mari rezultate... Simona era ceva foarte grațios și subțire, avea niște ochi alungiți, pomeții puțin ieșiți, ceva foarte reușit, dar era cam seacă, mecanică, grațiile și gesturile ei erau nu știu cum, cam stereotipe, când își lovea palmele sau se atingea de ceva, de-un obiect, suna cumva neplăcut... Eu, cu încăpățânarea mea idioată, nu m-am dat însă bătută, deși Florin însuși părea deja puțin decepționat, dar am vrut să-mi încerc puterea și, în ciuda fetiței aceleia năzuroase și băiețelului deja plictisit, să-i fac să se apropie, să-i fac să creadă că țin unul la altul. Am început, astfel, să-mi pierd timpul cu acest gând prostesc, cum ți-am spus, îi luam pe amândoi, mă plimbam împreună cu ei, dimineața devreme, pe plajă, culegeam scoici împreună. Simona începuse să se atașeze de mine, deși pe mine mă enervau din ce în ce mai mult grațiile ei false, provinciale, lipsa ei de feminitate deja evidentă... Întrebările ei prostești, sâcâitoare, felul în care se lipea de mine, brutalitatea, grosolănia, aproape, cu care îl trata pe bietul Florin, căruia, deși un băiețel de-o sensibilitate medie, complet nesofisticat, era să-i dea lacrimile în vreo două rânduri. Atunci, nu știu cum s-a făcut, dar, de comun acord, am început s-o luăm tot mai rar cu noi pe Simona și am început să culegem scoici doar noi doi, împreună... Mă bucura începutul de indiferență a lui față de ea, uitarea lui, chiar și conversația lui începu să devină tot mai inteligentă, mai detașată de automatismele enervante, până la urmă, ale limbajului vârstei sale... ale colegilor și prietenilor săi de pe plajă, de

aceeaşi vârstă... Dimineaţa ne plimbam împreună, aproape o oră, de la opt până la nouă, când venea *el*, şi pe Florin îl trimiteam acasă, să ia micul dejun, apoi, seara, împreună cu părinţii săi, cu Mincăieştii, cu *el* şi cu vreuna din prietenele sau prietenii noştri, aflaţi în staţiune, stăteam până târziu, în jur de zece, în jurul mesei aceleia din curte, acoperită cu tablă, sub umbrarul de viţă-de-vie, cum se găsesc aproape în fiecare curte... Eram nici de zece zile acolo, întreaga istorie cu Simona, care ne amuzase grozav, pe noi şi pe părinţii lui, aproape uitată, când am observat cu toţii ceva nemaipomenit de caraghios: junele Florin dădea toate semnele absolut clare, de neconfundat, ale unui amor, încă incipient, dar evident, faţă de... mine! Se înamorase de... mine, sau era pe cale să se înamoreze! închipuieşte-ţi! Nu ne venea să credem, apoi am început să râdem, era într-adevăr ceva din cale-afară de caraghios, ne pregăteam, ca şi în povestea cu Simona, micuţa Simona, să ne distrăm bine, când însă Florin începu... nu ştiu cum să-ţi spun, să se îndrăgostească de-a binelea, el, un băieţel atât de vesel, de sănătos, de echilibrat, un ins perfect mediu, mediocru în sensul bun al cuvântului, se făcu palid, nu mai voia să mănânce, nu mai vorbea cu maică-sa aproape deloc, numai în monosilabe, în plimbările noastre de dimineaţă începu să mă privească în ochi, odată mi-a luat mâna şi a început să mă mângâie, încât am izbucnit în râs... iar pe *el* nu putea să-l sufere, începu să se uite la el cu nişte ochi!... apoi nu-l mai privea deloc, cu ostentaţie, începu să fie nepoliticos, să nu-l mai salute... mă căuta tot timpul, dimineaţa, iar când venea *el*, cu beţele şi lucrurile de plajă, nu mai voia să se întoarcă acasă, la părinţii săi, după prânz se instala pe un scaun, în faţa uşii noastre deschise, mascată doar de-o perdea de tifon, şi se prefăcea că citeşte un ziar pe care-l foşnea cu multă agresivitate, apoi nu mai citea, mai bine zis nu se mai prefăcea deloc că citeşte, ci se instala pur şi simplu şi... nu-ţi mai spun, părinţii lui începură să dea semne de nerăbdare, de nemulţumire, încă ascunse, chiar şi *el*... deşi se prefăcea indiferent, amuzat, simţeam că se întunecă, abia simţit,

pielea feței sale se întuneca ușor, un semn pe care eu îl descifram foarte bine, deși, nu-i așa, totul era de-un ridicol perfect!... La un moment dat, deși mi se părea pur și simplu caraghios, am întrerupt plimbările noastre în doi, de dimineață, așa-zisul „cules-de-scoici", iar seara ieșeam în sat, undeva, la cârciumă, la prietenii noștri, sau ne plimbam pe șosea, spre Vama Veche, făcându-ne un program separat de familia Minca... Acum însă au început problemele, tragedia, deși... totul era nemaipomenit de caraghios! Absolut caraghios!... După masă, între două și patru, noi obișnuiam să ne odihnim, deși dormeam arareori... făceam dragoste, oho, în materia asta *el* era formidabil! Da, așa era, cu soarele acela torid înmagazinat, cu trupurile noastre ce ardeau aerul din jur, ne iubeam ore întregi, până la o totală epuizare, până la sufocare, la demență, uneori nu mai puteam să legăm două cuvinte, alteori, ciudat, năuciți, izbucneam în râs, dar, sleiți, abia puteam să facem asta, să râdem adică, și era un fel de ha-ha-ha cu pauze tot mai lungi între fiecare sunet... Și el, Florin, stătea dincolo de ușă, o dată a bătut chiar în ușă, apoi, cum nu primea nici un semn, închipuie-ți, nici nu-l auziserăm, a bătut încă o dată, cu pumnul acum, și *el* a ieșit afară și i-a spus ceva, nu știu ce, cu vocea joasă, stăpânită, dar după chipul cu care s-a întors apoi în cameră, trebuie că fusese ceva foarte dur și nemilos... cu același chip, apoi, el s-a apropiat din nou de mine și, comic, absolut comic, mi se părea că întreruperea aceea de adineauri... pumnul acela în ușă, prezența băiețelului de dincolo, parcă... nu știu cum să-ți spun, îl întărâtaseră mai mult, era, evident, un fel de... un fel de excitație, de parcă... da, de parcă gelozia acea, absurdă, fără scop, nebărbătească, a celuilalt... a adolescentului care nici nu era încă adolescent, l-ar fi... stimulat, l-ar fi împins să... eu râdeam, bineînțeles, fața lui era însă cu o nuanță mai întunecată ca de obicei, și, deși el îi dădea și dăduse foarte mică importanță lui Florin și nazurilor sale, acum, o știam asta cu siguranță, acum, prezența lui, a celuilalt, era în el mai mult decât o mărturisea... din ce în ce mai mult... Ce copilăroși, ce absurzi sunt bărbații!... Îmi venea să mor de râs, epuizată, lichefiată de

acele după-amiezi ale lui, ale noastre, din ce în ce mai nebune, mai iraționale, râdeam chiar, deși era și ceva straniu, nu știu cum... ceva comic și straniu, în același timp, lupta și epuizarea aceea a noastră, și dincolo, silueta aceea subțire, nătângă, care îl ura pe el... apoi și pe mine, deși eu...

Soții Minca începură să se îngrijoreze în mod serios, tinerelul lor nu mai mânca aproape deloc, nu mai ieșea pe plajă și, de unde la început nu se dădea dus din curte, de la ușa noastră mai ales, încât trebuia, literalmente, să ne ascundem de el, începu să hoinărească prin sat, apoi pe plajă, de-a lungul țărmului, într-o zi, o zi întreagă, lipsi de acasă și apăru de-abia seara, când toată lumea era panicată și începuserăm să ne gândim la prăpăstii... Apăru seara târziu, cu un soi de veselie, și se constată foarte repede că băuse... Eu, deși îl simpatizasem la început, nu mai puteam să-l văd, acum era ceva, nu știu ce, care-mi întorcea capul când treceam pe lângă el, deși, în rarele momente când îl mai vedeam, acum, pentru că părinții îl luaseră din scurt și nu-l mai lăsau o clipă singur, mă privea cu un fel de ochi blegi și lihniți, ca ai unui câine bolnav, câinii aceia care suferă de jeg, da, sărmanul băiețel, atât de sănătos și senin, aproape banal, cu nici două săptămâni înainte, suferea acum de un fel de jeg, ceva ce-mi făcea de-a dreptul... silă! *El* însă nu comentă în nici un fel istoria, părea că nici nu-l mai vede, cu părinții lui abia se mai saluta – îi erau caracteristice astfel de eclipse, de răceli bruște, totul însă fără nici o grosolănie, cu un tact perfect, bărbătesc –, doar, cum îți spuneam, pielea feței sale prinse o culoare parcă mai închisă, vorbea mai puțin, el care oricum nu era un vorbăreț, nu mai avea chef de lume, nici de propriii săi prieteni, și stătea mereu cu mine, mă copleșea cu prezența afectuozității sale, dacă pot să mă exprim astfel... iar când ne iubeam, era ceva... era ceva absolut fioros! întunecat, inepuizabil, mă urmărea ca pe un fel de halucinație carnală, îi dispăruse total acea veselie care irupea din el în clipele cele mai... da, devenise încordat, întunecat, mă iubea cu o gravitate care mă încânta, mă amețea, dar

mă și speria puțin... oh, după-amiezile acelea! Te rog să mă ierți că-ți vorbesc despre aceste lucruri, nu știu ce mi-a venit, dar...

Oricum, dacă într-o bună zi familia Minca n-ar fi dispărut, plecând acasă, la București, ne-am fi mutat noi, desigur, pentru că... nu știu cum să spun, băiețelul acela, Florin, devenise cu totul, în ultimele zile mai ales, cu totul... ca o moluscă, slăbise, într-o noapte fugise din nou de-acasă și a fost căutat cu miliția, tuturor ne-a fost frică să nu înceapă... să nu facă vreo prostie, un act ireparabil! Îl căutase, în ziua aceea, chiar și Simona, împreună cu prietenii ei, întreaga plajă se alarmase... chiar și eu, sau mai ales eu, care eram într-un fel de vină, dar... cine putea să-și imagineze că dintr-o...

În sfârșit, el a dispărut, familia Minca a plecat în pripă la București, cu aproape o lună mai devreme decât își programaseră, iar noi... noi am rămas, în sfârșit, singuri... întreaga lună august, numai noi doi, am refuzat să mai vedem pe cineva, după-amiezile nici nu mai ieșeam pe plajă, uitasem aproape că... oho, ne-am hrănit grozav din carnea acelui puber... din carnea geloziei sale smintite, ridicole, bolnăvicioase! Ne-am hrănit, ne-am înfruptat chiar, așa cum mănâncă sălbaticii, fără nici o autosupraveghere, cu mâinile goale, cu sângele scurgându-ni-se pe degete, pe încheieturi, nesătui, primitivi, deodată primitivi și superbi, o vitalitate ciudată se vărsase în noi, de nu știu unde, da, întreaga lună august și toată toamna, la București, până în iarnă, târziu...

...Sene tei gubin... brabir... sene tei... gubin... gubin... gu... gub... gubin... sene... sen... brab... bir... birbr... birbra... seneb... se-se-se-se... sssss... sssss...

Capitolul VIII

— ...Azi n-am să scot o vorbă... spuse Ceea. Ai mai slăbit.

— Am slăbit?!... Ţi se pare. Ce se aude cu locuinţa, cu repartiţia?...

— Merge bine, merge strună. Trebuie să fiu vineri dimineaţa, la şapte şi jumătate, la tovarăşul Mihăilescu. La şapte şi jumătate, pentru că la opt pleacă pe teren.

— Mai bine du-te la şapte, să nu plece cumva pe teren chiar la şapte şi jumătate.

— Ai dreptate. Văd că ai destul simţ practic.

— La asta ne pricepem cu toţii. La spaţiul locativ, vreau să zic, la materia asta... la disciplina asta...

— Cum a fost la Sebeş?

— Banal. M-am dus inutil. Aş fi putut rezolva şi de-aici, cu un telefon.

— I-au dat drumul?

— Da, ieri-dimineaţă. Trebuia luni, dar nu ştiu ce a survenit şi... dar e bine şi-aşa, familia e mulţumită!

— Familia?! spuse Ceea şi râse.

— Familia! De-abia acum, cu ocazia asta, am cunoscut întreaga familie. Poate, cine ştie, rostul călătoriei rezida tocmai în asta. Ce vanitoşi suntem, ne închipuim mereu că noi fixăm scopurile, că atunci când întreprindem ceva, avem în acelaşi timp şi...

— Ia uite, spuse Ceea, persiflând leneş, asta e ceva nou la tine... un fel de fatalism, mai mult chiar, o...

— ...Nu o, ci *un* început de religie! râse Minda, binedispus.

Ceea îl privi o clipă cu atenție; ușoare, abia vizibile cearcăne i se desenau doctorului sub ochi. O simplă oboseală, probabil, drumul, lucrul la catedră, la clinică, ce trebuia recuperat... literatura din urmă ce trebuia citită, revistele, la capitolul acesta Minda era inflexibil, dacă nu citea două sau trei zile, stătea apoi câteva nopți până dimineața, „recuperând", un fel de pariu complicat cu el însuși, ce dura, se pare, încă din anii studenției și de mai înainte încă.

— Sabina e bine? întrebă doctorul. E restabilită?

— Da-da, răspunse gânditor celălalt. E bine. Bătrâna are ceva acum. Spondiloza ei veche, combinată și cu niște varice... în sfârșit...

— Varice avem cu toții! râse Minda.

— Da?... Și reumatism nu?

— Reumatism nu chiar toți! Varice însă, toți, absolut toți!

— Mă bucură! spuse Ceea, înaintând, cu mersul său unic, întreg trupul său subțire era ca o umbră verticală. Și... cum e familia de la Sebeș? întrebă Laurențiu, după o lungă pauză.

— Ce anume?

— Vorbeai de familia de la Sebeș. Cum e?

— Bine sănătoasă. Am acum un socru celebru. Cel puțin la Sebeș. Și... mai am încă unul, se pare, mai puțin celebru. Soacră-mea, ca de obicei: fantastică! Abia aștept să mă însor! și doctorul își frecă mâinile, cu o ciudată satisfacție, un gest rar întâlnit la fel. Știi că, spuse Minda, exercițiile tale cu trecutul m-au... stimulat și pe mine.

— Cum așa?

— Habar n-am! M-am pomenit încercând să... am început să te înțeleg: ai nevoie de un mediu solicitant, cum îi spun eu. De cineva sau de ceva care te poate tensiona. Numai sub o anume tensiune străbate lichidul acela... țâșnește cumva jetul acela sau cum dracu'... am avut și eu, pe drum, la întoarcere, un astfel de mediu solicitant... poate, „iară mă întorc și zic", de asta am și făcut drumul...

— ...Ca să te întorci! pufni în râs Laurențiu.

— Da-da, afirmă Minda, privindu-l cu gravitate, a trebuit să mă ascund, să mă strecor undeva și... am început să mă joc, să... probabil așa încep viciile!

— Viciile mărunte!

— Bineînțeles, bineînțeles! Ce ciudat: acolo, totul e viu... puțin dacă „îl" atingi, cu penseta... mișcă, ca o amoebă, ca o actinie... o actinie de asta am atins și eu și a fost ceva, nu știu cum să-ți spun, fascinant și scârbos în același timp... așa cum, înotând în mare, atingi cu brațul, cu piciorul, cu pieptul o meduză, una din acelea mari, vâscoase, mov, roz-murdar sau cristaline... Uneori, dacă ai noroc, rămâi cu un fel de urzicătură, o senzație ce devine evidentă abia după ce ieși din apă, și trece rapid... Meduze, cu senzația lor cu tot, sunt și visele!

— Ai o fază melancolică azi, doctore spuse celălalt, rânjind.

— Persistența visului, m-am gândit de multe ori, e ca un fel de urzicătură de asta... într-o vreme am citit câteva lucruri despre vis, texte onirice, Freud, Jung, Mircea Eliade chiar, deși la el... e ceva destul de legat de meseria mea... nu vreau să mă scuz, dar un internist care rămâne un simplu factolog, un detectiv de viscere, riscă să... în definitiv, plutim cu toții într-o plasmă și, dincolo de funcția de dejecție psihică, a toxicității psihice, visul, cred eu, e o existență posibilă... în orice caz, cu mult mai mult, calitativ mai mult, în primul rând, decât o simplă scurtcircuitare a unor centri disparați sau nu, o inhibiție proastă, netotală, o repetare mecanică, parțială a unor automatisme de reacție, de stare... ai observat, visul e o formă a contemplării, cel puțin pentru mine. A trecutului, bineînțeles. Un pretext excelent să faci acel exercițiu pe care, ți-am spus, l-am făcut în tren, la întoarcere... un exercițiu pe care, am observat, tu îl faci deja foarte bine... în același timp, o existență paralelă! Cum e arta, de exemplu, te-ai gândit? Arta nu e o existență posibilă...?! Există motive, acțiuni, personaje care revin în visele mele ani la rândul... fraze chiar... eu nu sunt decât o legătură între ele, între aceste motive, reflexe de existență reale, personaje... cum spuneai

tu, amintind de legătura pe care o făceai, semiinvoluntar, între Pitina şi Guga sau Dona şi... prietenul ăla care...

— Lepădatu...

— Visul, visul meu, cel puţin, e chiar mai complicat, de multe ori, decât existenţa. Ideea de fatalitate, de exemplu, apare mai clară, mai pregnantă; în vis... eşti proiectat, pur şi simplu, într-o stare, într-un ţesut epic, între nişte... fiinţe şi trebuie să reacţionezi! Viaţa falsifică puţin lucrurile, aparenţele, mai bine zis... viaţa, sau ceea ce numim astfel, te lasă să crezi în propria-ţi iniţiativă, într-o anume cauzalitate, într-o anume, destul de precisă, previzibilă legitate fizică, chiar şi psihică sau morală... visul însă e mai franc, mai „didactic", aş spune (ştii că mie îmi place cuvântul „didactic" şi îl folosesc totdeauna cu un sens pozitiv, meditez adeseori ore întregi numai la acest cuvânt), în sensul că el, visul adică, ne „învaţă" mai bine, mai „repede", un adevăr simplu, profund, care, adeseori, în barocul întâmplărilor existenţei, se pierde, apare doar parţial, calomniat, falsificat chiar şi cu o nuanţă... deci: falsificat! O existenţă posibilă... mai mult chiar, o existenţă paralelă, ca şi arta, ca unele forme ale artei. Imaginează-ţi trei trenuri paralele: existenţa reală, visul şi arta... dar asta e o comparaţie proastă, neîndemânatică... în orice caz, reţine ceea ce ţi-am spus: eu am motive, personaje care revin cu regularitate, o dată la trei nopţi (eu visez în fiecare noapte, coerent, totul perfect recuperabil a doua zi) e cineva, de exemplu, o fiinţă apropiată, mort cu un deceniu în urmă, pe care-l visez de zece ani, cu o persistenţă bolnăvicioasă, o dată la patru sau cinci vise, şi asta de zece ani... am început să mă gândesc, absurd, la o formă de comunicare posibilă între mine şi... şi ce? Şi cine?... Oricum, spuse, râzând uşor, privind stingherit în pământ, Minda, dacă „cineva" sau „ceva" ar vrea să intre „în contact" cu noi, calea cea mai rapidă, singura de fapt, ar fi aceea, în momentul acestei inhibiţii totale, sau aproape totale, corticale, când toţi centrii nervoşi, nevegetativi, i-ar sta la dispoziţie, ha, ha!... Prostii, prostii, bineînţeles, speculaţii de mâna a doua, nu asta mă interesează...

— Eu visez rar... spuse Ceea, şi, de cele mai multe ori, nu-mi amintesc sau îmi amintesc prost...

— Rememorarea visului e un exerciţiu ce trebuie învăţat, se câştigă greu, în ani de zile... ca şi plăcerea acestui exerciţiu, a acestei rememorări, a acestei „repovestiri" ţie însuţi a... Minda zâmbea mereu, stingherit de enormităţile pe care le debita, el, un ins cu preocupări atât de pozitive, dar lângă Ceea putea face asta, era unul din simbolurile prieteniei lor. De altfel, tu nu ai nevoie să-ţi rememorezi visele, ceea ce mi-ai spus mie, în vreo două rânduri, toate astea în legătură cu Pitina şi celelalte, sunt, de fapt, rememorări, repovestiri ale unui... vis...?! Să-i spunem astfel?... şi Minda îl privi pe celălalt râzând.

— Dacă vrei... spuse Laurenţiu, dând din umeri.

— Evident... din punctul meu de vedere, cel puţin... din punctul de vedere al acestei după-amiezi, ha, ha!... dă-mi voie să cred acest lucru, dă-mi voie...

Ceea ridică din nou din umeri.

— Nu-nu, insistă Minda, e foarte important!... Tu ai afirmat de câteva ori că tot ce-ai spus e fals, că întreaga ta... confesiune e falsă, n-ai trăit-o niciodată, deci... ai visat-o! Iartă-mă, iartă-mă! adăugă repede doctorul, văzând că celălalt vrea să-l întrerupă. Dă-mi voie să cred eu astfel... cu ce te supără, în ce măsură te-ar putea deranja punctul meu de vedere, cum ţi-am mai spus, ha, ha, punctul de vedere al acestei după-amiezi? Nu, eu nu cred, cum spunea Eminescu, că: „Un vis al morţii eterne e viaţa lumii întregi", şi toate speculaţiile pe această temă... nu, eu nu cred, pentru că vorbim despre asta, că viaţa ta, a mea, lumea obiectivă şi sensibilă e o proiecţie de vis, e o formă a unei stări onirice, bla-bla, bla-bla... nu, bineînţeles că nu! Dar ceea ce spui tu, clipa în care vorbeşti, ca şi starea pe care am simţit-o eu în tren, clipa aceea, tipul ei de tensiune, de reveniri, de refacere a unui motiv, cu toate implicaţiile sale, epico-emotive, acele rotunjiri, ezitări, reveniri... momentele acelea de emoţie, când tresare „ceva" acolo, în amorful acela care vegetase decenii... nu-nu, iartă-mă, dă-mi voie, nu fac aici parafraze freudiste... eu nu cred

în terapeutica visului etc., etc., dar... în sfârșit, prostii, prostii, să vorbim despre altceva, nu știu ce dracu' mi-a venit și...

— ...De ce? făcu, după o pauză, Ceea. E foarte interesant...

— Da?... spuse Minda cu o inflexiune atât de puerilă, de dezarmantă în voce, încât, o clipă, se priviră amândoi zâmbind, recunoscându-se. Visul, spuse Minda, nu e o formă, o idee a trăirii în trecut? A cultului trecutului? Ce căutăm noi *acolo*? Tu ai o pornire cu totul bolnăvicioasă să alergi... acolo, să te refugiezi acolo, să fugi, cum spuneai... o veșnică fugă din... prezent, din nu știu ce... Eu o am într-o mult mai mică măsură decât tine... nu o am deloc, aș spune... exercițiul acela din tren, la mine, e ceva pur întâmplător, deși și el a fost o fugă, o formă de a fugi dintr-un prezent... incomod! Dar e numai atât, o fugă?

— Mi se pare pur și simplu ridicol, spuse Ceea, să te aud vorbind pe tine de trecut... de cultul trecutului!... Tu, care ești făcut aproape în exclusivitate din... prezent...

— Nu vorbeam de mine... spuse ușor stingherit doctorul. Mie, spre deosebire de tine, nu-mi place să vorbesc despre lucruri care sunt prea apropiate de propria-mi persoană... eu...

— Da-da, întrerupse Ceea, admir asta la tine. Puterea ta de a asculta, puterea ta de a tăcea. Eu sunt, bineînțeles, un palavragiu, nu sunt și n-am să fiu niciodată în stare să tac o zi întreagă... deși aspir grozav la asta... Prietenul meu din liceu, Lepădatu, de care ți-am vorbit, și care era prieten cu mine de nevoie, pentru că egalul său, Dona, începuse să-l evite, din conformism, îmi spunea, probabil cu o reminiscență din acele precoce „exerciții spirituale" pe care le făcuse, împreună cu acel grup restrâns „condus" de învățătoarea aceea, Mia Pop, că tăcerea e o formă a ispășirii, „cuvântul e murdar, murdărește", spunea el, iar „tăcerea curăță, tăcerea înnobilează spiritul, murdărit de cuvânt". Nu mă interesează aplicațiile religioase ale tăcerii, simbolurile ei, sau ordinele călugărești în care se aplică, dar tăcerea ca o înnobilare, ca o curățire a murdăririi din cuvânt, asta nu ți se pare că e ceva mai mult decât... tu care taci atât de mult?!... Atât de bine?!...

— Eu... care am început să vorbesc?!... râse Minda, binedispus.

— Nu-nu, spuse Laurenţiu cu deplină seriozitate, într-un anume fel, tu nu vei vorbi niciodată. Sau... vei vorbi cu acţiunile tale, vei vorbi, dacă asta e posibil, cu trupul tău... cu existenţa ta! Iartă-mi bombasticismul, dar... tu ai o anumită neîndemânare verbală, un anumit fel de a fi greoi în cuvânt, care, cred eu, creează mari presiuni în interiorul fiinţei tale... La mine, cuvântul e o laşitate, e o fugă, cum îţi spuneam, eu nu cred în puterea de a comunica a limbajului... bineînţeles, se întâmplă şi asta, dar în mod secundar... sau poate nu la firi ca ale mele! Eu trişez, pur şi simplu, cu cuvântul, eu nu vreau să comunic nimănui nimic! Eu mă ascult vorbind şi sunt uimit, de cele mai multe ori, de existenţa mea, ce prinde uneori nişte culori... eu îmi falsific nu numai trecutul, dar şi întreaga existenţă, şi acest fals, uneori făcut în grabă şi grosolan, devine realitatea, viaţa mea reală! Eu sunt dintre aceia care cred nu în obiecte, acţiuni sau sentimente! Eu cred în cuvânt, numai în cuvânt, după cum vezi, sunt un idealist înrăit, un reacţionar, ha, ha! „La început a fost Cuvântul şi Cuvântul era la Dumnezeu şi Dumnezeu era Cuvântul!" Tu n-ai să poţi niciodată înţelege asta!...

— Nu înţeleg, *commendatore*, dar ascult... Eşti de acord?!...

— Bineînţeles! Faci ce-ai chef să faci... dar curăţirea aceasta prin tăcere o simt şi eu uneori... pentru acest motiv, probabil, nici nu am uitat frazele lui Lepădatu, spuse cu douăzeci de ani în urmă. Când tac, simt un fel de purificare, de... renaştere, de înnobilare. O, dacă aş putea să tac mult, cu fălcile încleştate, cum faci tu, sau... chiar şi mai bine, mai mult! Dar eu nu pot pentru că... mă sufoc, pur şi simplu. Tu respiri prin tăcere, eu... prin vorbărie, prin cuvinte! Uite, şi acum respir. Tu ai început să spui ceva, ceva foarte interesant, despre vis şi nu mai ştiu ce încă... eu, normal, trebuia să-mi ţin încleştate fălcile, măcar o jumătate de ceas, să încerc să te ascult... Imposibil! Am şi început să sporovăiesc ceva, nici nu importă ce, când am rostit primul cuvânt habar n-aveam ce-o să urmeze... tu, dacă spui

ceva, e ceva premeditat, ceva la care te-ai gândit bine și minuțios, înainte, și întreg acest ceva îl exprimi cât mai concis, mai esențializat, mai „didactic", cum spui tu, ca să te faci înțeles, să-mi comunici și mie, dacă nu ideile tale, măcar starea ta!... Foarte frumos, ha, ha!... eu încep să vorbesc *din frică*, tăcerea prelungită, chiar când sunt singur, mă face să intru în panică! Eu vorbesc cu oricine, oricui, indiferent dacă mă înțelege sau nu! Oricum, nu mă înțelege!

— Ce-i asta, cinism?! întrebă doctorul.

— Crezi?! Habar n-am! De altfel, ce-ți pasă... n-ai observat, de cele mai multe ori, în discuțiile lor alandala, dezlânate, oamenii se domină nu prin forța raționamentului, a evidenței, bunului-simț etc., ci pur și simplu prin puterea vocii, cine ridică tonul, cine urlă mai tare a câștigat discuția! Există foarte mulți care au deprins viclenia aceasta simplă a unei discuții în contradictoriu: vorbesc mai tare, pur și simplu, și nu se lasă întrerupți cu nici un chip! Simplu și teribil de eficient! Ei bine, scumpul meu, eu fac asta într-un chip superior: eu vorbesc tot timpul, ridic vocea irezistibil și... domin fapte, obiecte, sentimente, pe mine însumi! N-ai observat, toate minunile din *Noul Testament* sunt făcute prin cuvânt, prin „ridicarea vocii?!" „Lazăre, vino afară! Ia-ți patul tău și umblă!"... „Poruncește muntelui să se miște din loc și el se va mișca!" În general, cuvintele: „Spune!...", „Vorbește!", „Poruncește!" apar cu regularitate atunci când e vorba de un miracol, de a „domina", un fapt, o lege fizică. De ce era nevoie de asta? Nu se putea face totul pe tăcute?! Probabil că nu, de vreme ce... Întreaga istorie a omenirii e o vorbărie infernală, oamenii vorbesc-vorbesc, fără să se oprească, fără să se poată opri, scuipându-și mațele, sîngele, rănindu-și, ulcerându-și gura, buzele, sufocându-se, răgușind, amuțind de-atâta vorbărie, mănâncă vorbind, iubesc vorbind, luptă vorbind, trădează, visează, tac vorbind, mor vorbind și așa mai departe... în orice caz, orice s-ar întâmpla, chiar dacă ar tăcea toată lumea, până la ultimul papuaș, eu voi vorbi în continuare, ha, ha! Altfel, cum m-aș convinge că sunt, că exist?! Că exist *eu*, bineînțeles, nu

o oarecare ființă, dintr-o serie de miliarde, *eu*, *eu însumi*, numai *eu*, peste tot și în toate, numai *eu*, ceva ce lumea a așteptat milioane de ani ca să se nască, un mister profund, incapabil să se înțeleagă pe sine, avid însă să se înțeleagă, să se elucideze, să se distrugă!... De ce trebuie să trec *eu* prin toate întâmplările mele, de ce trebuie să vorbesc *eu* despre ele și despre mine, de ce mă aud numai *eu* tot timpul și numai *eu*, de ce când e lovit sau rănit acest braț, numai acest braț dintre miliarde, eu tresar și sufăr, și această stranie coincidență se întâmplă de mii de ori, numai când acest braț, această epidermă, această retină sunt atinse, ulcerate, violentate dintre milioane și milioane, identice, numai și numai atunci tresar *eu*, cu un reflex înfricoșător, un reflex „câștigat" de cine?!! De ce mă urmăresc peste tot când există atâtea ființe și evenimente, stări și locuri cu mult mai pasionante, mai inedite, fascinante de-a dreptul, eu nu mai scap de acest sâcâitor „eu", acest nenorocit de „eu însumi" care mi s-a lipit de coaste, mă urmărește, mă spionează, mă privește cu ochii holbați, ca pe cine știe ce fenomen?! Cine e cel care mă face să vorbesc, de parcă ar trebui să „spun ceva", de-o importanță capitală, ceva care, oricum, se va pierde în golul cosmic din urechile semenilor mei, dar care trebuie „exprimat", pentru că... da-da, pur și simplu, pentru că adevărul trebuie spus, nu numai gândit. „...Cred, Doamne, și *mărturisesc*", și, cine știe, uneori am bănuiala – dar de ce uneori?! – că adevărul e o formă goală, un simplu sunet, în care încape, poate încăpea foarte bine... ce?! Sau cine?! în care poate locui ce? Sau cine? Cine sau ce are nevoie de această formă, pe care el însuși n-o poate crea, căci altfel de ce ar fi nevoie de atâta suferință, de-atâtea abjecții pentru un simplu sunet?!... Pentru o formă oarecare, schițată doar, care durează o parte infimă de timp?! Cine are nevoie de această formă, pe care el însuși n-o poate crea, căci altfel de ce ar fi nevoie de atâta suferință, de-atâtea abjecții pentru un simplu sunet?!... Pentru o formă oarecare, schițată doar, care durează o parte infimă de timp?! Cine are nevoie de mine, sau ce? De mine, chiar de *mine*, de *eu*! Pentru că, evident, sunt necesar, teribil de necesar,

de vreme ce exist, încă exist și, ciudat, comic, nu eu sunt cel care are nevoie, în primul rând, de mine! Da-da, ai să râzi, dar... nu eu sunt cel dintâi interesat, deși, bineînțeles, am și eu o parte din... ha, ha! Ei, ce să mai spun, până la urmă, cârdășia asta îmi place, mă aranjează, cum spunea o cucoană, deunăzi, pedicuristului ei, e, bineînțeles, o porcărie pe care o dau în vileag, dar, nu știu cum să spun... nu cu prea multă convingere, nu de două ori! O singură dată ajunge ca să-mi liniștesc conștiința, cu care am afacerile mele, apoi... principalul, cum spuneam, e să vorbesc mereu, fără încetare! De-asta mănânc, mă cultiv, de-asta procreez sau am procreat, de-asta mă spăl și mă îngrijesc, de-asta te văd pe tine, sunt amabil, fermecător cât pot și încerc să nu te supăr în ruptul capului! Ce m-aș face dacă ar trebui să vorbesc singur... cui i-aș vorbi? Cine mă ascultă dacă, să zicem, vorbesc singur? Nimeni, absolut nimeni, e o mizerie întreagă! Vorbesc și nu mă ascultă nimeni! Vorbesc și nu mă ascultă nimeni, absolut nimeni! Cel mai mare ghinion al vieții mele se va întâmpla atunci când voi scăpa o silabă, un sunet, un fel de: „î" sau „hei" sau „sooo", „blblblbl" sau „yuuu" și nimeni nu va... ai auzit, vreodată, doctore, precis că ai auzit sunetele pe care le scoate un oligofren! Cei mai precoce dintre copiii lumii, pentru că ei se nasc de-a gata cu știința silabelor, a sunetelor pure, a formei goale de care-ți vorbeam în care se poate lăfăi... cine are interesul?! Când voi vorbi expresiv, coerent cu adevărat, voi vorbi ca ei, aproape ca ei... Cicero și Cato Cenzorul sunt niște biete calfe pe lângă... sau Demostene, care lua pietricele în gură tocmai ca să poată despărți sunetele în silabe, și silabele în... un nenorocit, un impostor, să nu mai aud de el!... Ce-mi pasă mie de visele tale, eu, care nu visez niciodată, și, dacă aș visa, când îi povestesc nevestei mele câte un vis – o dată la zece ani –, mă întreabă unde am pus restul de la rețeta pentru bronșită a fetiței celei mai mici?! La ce bun atunci visul, dacă nu poți să-l povestești cuiva? La ce bun să bei un chil de vin dacă el nu poate fi povestit... cuiva, se înțelege, numai cuiva, unei persoane respectabile! Soacră-mea, care face un borș fantastic, ai gustat și tu, mi se

pare, o dată, a încercat într-o vreme să... dar eu i-am retezat-o scurt, nu aveam nici un interes în treaba asta, cel care vorbea, cel care îndruga verzi şi uscate trebuia să fie totdeauna numai unul singur! Cel mai bun prieten al meu e un aprod, un fost aprod, de fapt, acum e la arhivă, posedă o ştiinţă fantastică: orice cuvânt, cât de lung, orice frază chiar ţi-o spune pe loc, invers, citind literele de la coadă spre cap. Nimeni, niciodată nu l-a prins cu greşeala cea mai mică, cu ezitarea cea mai mărunta! Nabucodonosor?! Rosonodocuban! Alca-Seltzer?! Reztles-Acla! Lupta pentru pace?! Ecap urtnep atpul! Difenhydramin-hydroclorid?! Dirolcordyh-nimardyhnefid! „Hai, leliţo-n deal la vie?!" – Eiv al laed noţilel iah! Ce zici? Crezi că e aşa de simplu cum pare?! Ani grei, zeci de ani i-au trebuit lui Poruţiu ca să poată învăţa şi stăpâni cum se cuvine această... retorică! Ţi se pare ceva inutil, o ştiinţă inutilă! Eşti un prost, dă-mi voie să-ţi spun că eşti un prost, doctore... habar n-ai de ce poate să însemne cu adevărat o... ştiinţă practică, profund practică! Dar, mă rog... să trecem peste asta... să trecem, să trecem... uşor, încet, cu băgare de seamă!... Să trecem simplu, să lunecăm, să vâslim, să patinăm ţinându-ne de talie, să ne rostogolim, să ne dăm de-a berbeleacul, oricum, numai să trecem... cu toată discreţia posibilă... cu toată delicateţea, cum spunea cofetarul în timp ce aranja vitrina...

...Şi astfel am ajuns, aproape fără să bag de seamă – nici nu îmi păsa prea mult, de altfel –, să mă izolez împreună cu el. Izolarea lui însă era una reală şi era, cum îţi spuneam, venită din afară, creată de ceilalţi, de indicaţiile membrilor biroului de şcoală, care stabiliseră că, „în acea perioadă", echilibrul luptei de clasă avea nevoie de aşa ceva (ca în orice luptă, era nevoie şi aici de un echilibru). În clasa noastră, cel puţin pentru început, Lepădatu reprezenta, destul de reuşit, de „fericit", buturuga mic-burgheză, celălalt pol social, el şi întreg „clanul" său (tatăl său era directorul filialei Băncii Naţionale), rudele sale, prin alianţă sau nu, cei care le intrau în casă, datornicii şi creditorii,

bunicii și strănepoții lor, morți sau pe cale de a se naște, și alții, numeroși. Nu există, în ciuda aparenței cuvintelor, nimic ironic aici. Totul e și era teribil de serios. În pauze, el era ocolit, puțini aveau curajul să-i adreseze cuvântul, după-amiezile se plimba singur, dacă cineva îl vizita acasă, o făcea cu multă prudență, în ore de seară, încet-încet fu eliminat, înlocuit din numeroasele roluri pe care le juca în viața clasei și a liceului. Treică nu-l mai selecta în echipa de teatru a liceului, apoi nu mai conduse corul liceului în absența profesorului de muzică, îi fu interzis accesul la ceaiurile dansante de sâmbăta după-masa, „reuniunile tovărășești" etc., etc. Toată această „izolare", inutil să ți-o subliniez, era făcută nu cu prea multă gravitate în cadrul „ascuțirii luptei de clasă", Treică avea nevoie de exemplificări. Mai erau în liceu câteva „victime", dar nici una atât de „reușită" ca Lepădatu, atât de „talentată", cu un atât de marcat „instinct al victimei", mai bine zis, o prefigurare, o schiță a acestui instinct, pentru că, să nu uităm, avem de-a face aici cu un adolescent, cu adolescenți, care mimau, cu o gravitate uluitoare, cu precocitate chiar, relațiile sociale. Societatea pătrunsese în școală, și ce societate? Revoluția și exaltarea postbelică, răsturnarea claselor și structurilor sociale, răsturnarea psihologiilor etc., etc. Toate aceste lucruri, asupra tuturor acestor lucruri, complicate, înfricoșătoare, chiar mărețe, nu pot vorbi acum, nu mă interesează acum, poate altă dată... desigur, altă dată, într-un viitor nu prea îndepărtat, pentru că distanța față de ele o am deja, o avem cu toții, nu-i așa? „*Vingt-ans après?!*" Mai mult chiar, un sfert de secol... Putem vorbi despre ceva întâmplat cu un sfert de secol în urmă, avem răceala aceasta, am câștigat-o? Avem puterea, forța aceasta? O avem, o am, în definitiv, toate acestea sunt istorie... sunt natură! Eu, o să ți se pară comic, identific natura cu istoria, când contemplu un peisaj de la fereastra vagonului, un peisaj de Andreescu, un peisaj liric, orice fel de peisaj, cu râuri, copaci șterși pe linia orizontului, cu fumul acela nehotărât ridicându-se din lucruri, când ating scoarța neverosimilă, aspră și disperată a unui copac, am sentimentul acut al istoriei... istoria e pentru

mine, în sensul strict al cuvântului, un peisaj, un peisaj fizic, și ce, eu nu pot, nu sunt în stare să contemplu, să descriu un peisaj?! A „face un peisaj" e ceva ce noi, „oamenii moderni", am uitat! De aceea privim cu atâta aviditate peisajele lui Ruysdael, ale lui Poussin, ale lui Corot, chiar... peisajele primitive, mai ales cele romantice, în care se găsesc toate formele de relief, stânci, cascade, șesuri întinse, verzi, un copac uriaș, de-o vitalitate înspăimântătoare, turme, cerul violent și albastru, de-o concretețe inimaginabilă!... Și undeva, în fund, pe-o înălțime, ruinele acelea cunoscute, regăsite, cu ce suspin, cu ce spaimă interioară, ale unui mărunt templu grec, ca un os alb, spălat de nu știu ce oceane, ca tibia spartă a unui Apollo regăsit, victorios, victorios pentru noi, învingând pentru noi! Nu-i nimic, vom reînvăța să facem peisaje, vom reînvăța să „descriem natura"! ...

Acum însă, cum îți spuneam, mă voi mărgini, de altfel sunt aproape de sfârșit, să-ți vorbesc doar despre ceea ce se aglomerează în jurul numelui ei, pilitura aceea de fier, infimă, atrasă de magnetul... nu-nu, nu de magnetul ei, ci de magnetul *numelui* ei, numai al numelui ei! Și-ți vorbesc despre Lepădatu din nou, pentru că el a fost primul care l-a pronunțat! Lepădatu, acest postpuber, care mi-a provocat simpatia, mila și chiar disprețul, pentru că nu era în stare să fie la înălțimea acelui martiraj pe sfert, al acelei „izolări" făcute fără convingere, fără ură, numai pe jumătate. Pentru că, afară de câțiva exaltați și câteva lichele, nimeni nu-l lua prea în serios, mă refer, evident, la noua sa postură în care fusese pus, pe care nimeni și nici el însuși, cu atât mai puțin, nu știa cum se produsese de pe o zi pe alta, de pe o lună pe alta și pe care el, ultimul, o accepta, incapabil de a înțelege ce se întâmplă cu el și în jurul lui strict. Bineînțeles că el „înțelegea", dar fragmentar, superficial, neprofund, nu trăia adică, înțelegea doar cu intelectul său, care era, cum ți-am spus, deja foarte dezvoltat, lecturile amestecate, neobișnuite, citea în cantități cosmice, și o anume inteligență nativă îi dădeau deja acea sclipire care, mai târziu, mult mai târziu... și eu, ca și alții,

aveam față de el, reflectând ca o oglindă labilitatea stărilor sale de spirit, rând pe rând, simpatie, admirație și dispreț.

Avea uneori, de cele mai multe ori, efuziuni sentimentale care mă prindeau total nepregătit, care mă zăpăceau. Mă căuta la ore nepotrivite, acasă, alerga după mine pe stradă, mă striga, cu o voce stridentă, în clasă, în pauze sau pe culoare, vorbea prea tare, prea mult, râdea prea mult, cu un sunet neplăcut, era prea vioi, prea neliniștit, prea trist și prea vesel, mai ales prea vesel, și, de multe ori, de foarte multe ori, când ajungeam în sfârșit singuri, numai noi doi, după câteva minute de bucurie exagerată, disproporționată, manifestată indecent, mă privea puțin uimit, dezamăgit, plictisit chiar, și uneori, nu foarte rareori, cu un fel de dispreț, de silă... se gândea atunci, evident, că în locul meu ar fi trebuit să se afle altcineva, demn de el, de inteligența și sensibilitatea sa, Dona sau Molin, cei cu care se înțelegea doar din frânturi de fraze, cu care avea lecturi și gusturi comune, egalii săi... și-atunci, în silă, pentru că nu avea încotro, îmi spunea mie ceea ce le-ar fi spus lor, „vărsa“ în mine ideile și stările sale ciudate de spirit, neobișnuite oricum, și astfel mi-a spus, mi-a „destăinuit“ și acel nume, după săptămâni de ezitare, de recul, pentru că, am ghicit imediat, era una din „tainele“ sale cele mai intime, una din acele taine pe care chiar lui Dona i-ar fi spus-o cu greutate, dar mi-a spus-o până la urmă, pentru că Lepădatu era un ins incapabil să aibă o taină, să ție ceva pentru el...

— ...Am să-ți spun ceva ce trebuie să uiți imediat, altfel prietenia noastră se va sparge, mi-a spus el, cu vocea lui subțiratecă, și eu îl priveam zeflemitor, în ochi, știind că, oricum, îmi va spune. „Am să-ți vorbesc de o descoperire a mea! (El avea mereu descoperiri!) E vorba de o fată, de-o femeie-fată, care ia ore de pian la Viller-baci, ca și mine, în aceeași după-amiază chiar, deși nu ne întâlnim acolo, între noi, între orele noastre mai e cineva... am văzut-o însă pe stradă, e înaltă, poartă o fustă gri, un jerseu alb, nu are sâni sau sunt încă foate mici – dar ea va avea totdeauna sâni mici –, părul pieptănat în două codițe,

ceva orgolios, străin pe față, nasul drept, puțin cam mare, sau mi se pare, gura puțin cam mare, ceva masculin în toată figura ei foarte feminină! „Masculinul" acesta grefat într-o femeie, pentru că, se vede bine asta, în ea trăiește deja o femeie, masculinul acesta dulce, tulburător, e ceea ce mi-a atras atenția e ceea ce mi-a fixat apoi, destul de repede, atenția asupra ei! O cheamă Pitina! Un nume caraghios, dar... ăsta e numele ei, numele pe care, inconștient, ea îl poartă cu mândrie! Și, mai e ceva, ceva ce... (El mă privi cu un fel de milă nedumerită, așa cum ar fi privit un animal domestic o pisică, un cățel fără rasă, convins fiind, știind dinainte că eu nu voi înțelege, că nu sunt capabil de înțelegerea frazei ce avea să urmeze). Ea are ceva, nu știu dacă... ea e un fel de activistă politică, această masculinitate de pe figura întregului ei trup, pentru că sunt femei a căror față e întreg trupul, a provocat, probabil, întreaga... în sfârșit, e suficient că această... activitate a ei, acest fanatism al ei mie-mi place... da-da, nu știu cum să-ți spun ca să înțelegi mai bine... (Și-apoi, șoptit). Ea e prietenă cu Guga, cu una Cosma, din biroul liceului de fete, deși ea... știi cine mi-a mai vorbi de ea? Dona, da, săptămâna trecută ne-am întâlnit cu totul întâmplător, el a stat câteva minute de vorbă cu mine, cu aerul că-mi face o mare favoare!... (Ochii lui se aprinseră brusc, iubirea lui contrariată arunca flăcări!) El a pronunțat numele ei, a fost prima oară că am auzit acest nume și, fără nici o precizare, am știut imediat că e vorba de *ea*, silueta cu care mă intersectez atunci când întârzii pe stradă, după oră, la Viller-baci, silueta aceea pe care am zărit-o o dată, vorbind cu aprindere, într-un grup de fete! Ai observat și tu aceasta, când e numit un lucru, el începe să apară, încep o serie de „coincidențe" tulburătoare, începi să fii pur și simplu urmărit, „persecutat" de prezența acelui lucru, a acelei ființe... Apropo, știi ce mi-a spus Dona, poltronul? Că undeva, cineva, de la județeana UTM, într-o ședință cu liceele din oraș, ar fi pronunțat numele meu, și când cineva de la noi, Sârbu sau nu știu care, a început să mă înjure, celălalt, „persoana", mi-ar fi luat apărarea, spunând că nu trebuie victime, nu e nevoie de

victime, ajunge dacă... dacă sunt îndepărtat din, mă rog... (Şi în ochii lui Lepădatu se aprinseră un fel de luminiţe de speranţă, poate, poate, cine ştie!... Probabil însă că dispreţul din privirea mea a devenit prea evident, el a început să se bâlbâie uşor, să se fâstâcească – era incapabil să-mi susţie privirea, deşi mă dispreţuia! –, să privească într-o parte, jenat, ca o fecioară, şi îmi venea să-l scuip drept pe fruntea lui mică, îngustă, lipsită total de spiritualitate!).

— Ce ţi-a spus despre ea? l-am întrebat eu, afectând că mă interesează pălăvrăgeala sa amoros-onanistică (nici nu bănuiam atunci, în prima clipă, cât mă interesa, de fapt, ceea ce-mi spunea, cum aveam, nici măcar peste multă vreme, să mă cufund în acel nume, să-mi însuşesc fixaţia lui şi, chiar mai mult decât atât, să-i fur fixaţia aceea care...).

— Dona? Că a fost invitat la ea acasă, împreună cu Dumitrescu Ovidiu, cu Guga şi alţi câţiva „ştabi", că a fost o discuţie aprinsă, nu mi-a spus despre ce, dar m-a lăsat să înţeleg că era ceva unde eu aş fi putut sclipi, şi, unde, evident, a sclipit el, parcă pe mine mă...

Şi aici Lepădatu îl înjură pe prietenul său cu atâta neîndemânare, atât de neconvins, încât am izbucnit în râs, şi el nici măcar nu m-a întrebat de ce râd. Era unul dintre aceia care te lovesc, te înjură şi în acelaşi timp, exact în aceeaşi secundă, când fac gestul, îţi cer iertare cu privirea, inşi incapabili să trăiască un conflict, să declanşeze un conflict autentic, inşi lipsiţi de bărbăţie, laşi, dar, fii atent, o anume specie de laşi, laşi fără grandoare, dacă asta îţi spune ceva...

— Ha, ha, râse doctorul, după douăzeci de ani, se vede că mai aveţi ceva de împărţit, tu şi Lepădatu ăsta!... Cum poţi să urăşti un om după atâta vreme, *commendatore*?!...

— Să-l urăsc? De ce nu? El a pronunţat prima oară acel nume, el a declanşat totul în mine, acest individ nătâng, sensibil ca o femeie, cu gesticulaţia lui în veşnică panică, cu felul în care te stropea, vorbind, cu veselia lui obositoare, infantilă... un ins

ridicol, căruia îi datorez prima tresărire a existenţei mele! Crezi că e uşor de suportat acest lucru?! Un individ jalnic a stârnit bărbăţia mea, primul semn al bărbăţiei mele...

— Haida de! făcu Minda, batjocoritor. Numeşti bărbăţie vorbăria asta fără cap şi fără coadă?!...

— Pardon, pardon, am spus: bărbăţia mea! N-am alte pretenţii, dar îmi recunosc propria mea bărbăţie, dacă... evident, dacă concezi că aş avea aşa ceva... dacă...

Minda râdea batjocoritor, privindu-l pe celălalt în ochi, iar Ceea îşi apleca privirea, roşind, şi zâmbetul său sfios îi traversă faţa sa osoasă, urâtă. Minda râse şi mai tare, simţind că e cât p-aci să fie învins de zâmbetul celuilalt, de candoarea lui, de farmecul acela care lui îi lipsea, pe care îl invidia, de care se lăsa dominat şi de care râdea, pe care se răzbuna.

...Apoi a început să mă incite să-l ajut, să-l codoşesc, ca să-i fac cunoştinţă cu acea fată, care-l excita prin fanatismul ei politic, deşi nici eu n-o cunoşteam şi habar n-aveam despre cine e vorba. Mai ales în felul în care-o descrisese, era exact tipul care nu-mi plăcea, gura mare, nasul drept, sânii mici şi – mai ţii minte cum spusese, nenorocitul: va avea toată viaţa sâni mici? – toate astea nu-mi spuneau nimic, mă lăsau rece... la început m-am lăsat greu, apoi, prefăcându-mă distrat, punându-l să-mi repete de două ori fiecare amănunt, am „înjghebat" amândoi un plan de bătaie. M-a descusut pe cine cunosc la liceul de fete dintre colegele noastre, bineînţeles, animalul ăla care-l interesa pe el era, cum ştii, cu doi ani mai mare, apoi „mi-a trasat sarcini" şi mi-a explicat destul de amănunţit toată strategia pe care trebuia s-o folosesc ca s-o pot cunoaşte, şi-apoi, bineînţeles, să i-o aduc lui... a doua zi trebuia să-i dau raportul, apoi, de câte două-trei ori pe zi, discutam în amănunt planurile, eşecurile, ordinea de zi. Deşi am acceptat să fac, în silă, evident, tot ce-mi spunea el, n-am întreprins nimic, absolut nimic, şi ca să-mi bat joc de el, aşa cum merita, în fiecare zi, îi înşiram verzi şi uscate, minţindu-l despre demersurile pe care le iniţiam, „contactele" făcute, rateurile,

modificările de program ce trebuiau făcute, după, nu-i aşa, confruntarea cu realitatea etc., etc., ceva, doctore, să te strâmbi de râs, ceva ce a început să mă amuze în cel mai înalt grad! Să-l fi văzut pe el, nenorocitul, se aprinsese de tot, i se părea că se apropie cu paşi repezi de „idealul său", când o zărea, acum, pe stradă, întâmplător, pe Pitina, avea un alt sentiment, al celui care, în curând, nu-i aşa...

La început am „contactat-o" pe una Jurcovici, care era într-un fel de bune relaţii cu o prietenă a Pitinei, Luci, apoi am cunoscut-o pe acea Luci, am şi descris-o, mi-am dat *rendez-vous* cu ea, unde trebuia să vie şi Pitina, dar ea n-a venit, şi, dintr-un fel de sadism, exact în minutele când eu şi cu prietena ei, Luci, o aşteptam, ea a apărut cu Radu Vasile, pe Corso, plimbându-se în sus şi-n jos, prefăcându-se că nu ne observă, lucru la care Luci s-a roşit şi a plecat fără o vorbă şi chiar prietenia lor se pare că a avut de suferit în urma acestei... În orice caz, Luci, o fată foarte cumsecade, complet fără ifose, cu care am jucat în vreo două rânduri şi ping-pong la clubul muncitoresc, a refuzat să mă mai ajute... să-l ajute pe el, adică, şi a trebuit să găsesc, să găsim adică, noi forme „strategice" ca să... am şi găsit de fapt, pe un drum mai ocolit, de astă dată, prin cineva de la noi, din ultima clasă, unul Grigorovici, un maniac de istorie şi care-o cunoştea... Prin Grigorovici acesta m-am răzbunat cel mai bine pe nătăfleţul de Lepădatu, pentru că îl puneam pe octavanul nostru, prin gura mea, bineînţeles, să emită judecăţile de valoare cele mai penibile despre făptura fizică şi morală a Pitinei... Că el ne ajută, bineînţeles, e un fleac ce-i cerem (un fleac care s-a dovedit, în curând, insurmontabil), dar că e puţin uimit de „gustul" nostru, fiinţa aceea insignifiantă, cu picioarele în O – observaserăm noi acest lucru? –, paranteza picioarelor ei prin care puteau trece cămilele ca să intre în împărăţia cerurilor, aşa cel puţin „spusese el", „se exprimase el"... Sau mâinile ei, evident noi nu avuseserăm posibilitatea să le observăm de aproape, dar se pare că ea îşi rodea unghiile, ptiu, ce scârbos, şi, nu ştiu cum să-ţi spun, ea îşi mânca şi pieliţa din jurul unghiilor, apoi toţi dinţii din faţă erau puşi şi

el indica și dentistul la care lucra ea, la Quil, e adevărat cel mai bun stomatolog din oraș, dar, oricum... Sânii nu erau mici, asta putea să garanteze, ea nu avea deloc sâni, *deloc*, și cineva din familie, o mătușă sau așa ceva, îi făcuse rost de un sutien pe care-l umplea cu vată, o acțiune cu totul inutilă, pentru că, după cum lesne se putea observa... Grigorovici mai adăuga și alte amănunte, cu tonul lui plictisit, pentru că, în definitiv, toată afacerea îl lăsa destul de... de exemplu, Martin, colega ei de bancă, se plângea că în anumite zile, când timpul se încălzea, bineînțeles, când un suav vânticel de primăvară începea să adie prin pomii din fața liceului și păsărelele ciripeau, lumea întreagă prindea un strat albastru, cristalin, de sub banca lor, se părea, urca un fel de... miros, de... de ceva nelămurit și neplăcut totodată... ce mai, pe scurt, se pare că, pentru colega ei, spălatul zilnic pe picioare era, cum să spun, nu una din legile cele mai tiranice ale universului... *bref*, curățenia, insinua distrat Grigorovici, nu ajunsese, la ființa care ne interesa pe noi, o manie... Nu-nu, spunea hotărât de astă dată colegul nostru mai mare, care se pregătea de bacalaureat, igiena nu ajunsese la ea o manie! Dar, mă rog, existau suficiente explicații pentru acest... neajuns, familia ei, perioada postbelică, chiar și... nu știu cum să spun, convingerile ei politice, fanatismul ei, ea avea cu totul alte preocupări, normal, decât să stea toată ziua cu picioarele într-un lighean cu smalțul crăpat, să se săpunească și să-și frece până la rană pielea picioarelor, unghiile etc., când lumea, întreaga lume aștepta de la ea... Numai cu apelul de la Stockholm, cu care, împreună cu alți tovarăși, umblase pe la sate, să strângă semnături, numai această acțiune, dacă o luăm, ar fi suficientă ca să explice o serie de... neajunsuri, nu-i așa, praful de jumătate de metru, dormitul noaptea pe masa din căminul cultural, felul barbar în care încă înainte de a sclipi prima geană de lumină, acolo, la țară, cocoșii, chiar și găinile, fac un vacarm îngrozitor și, bineînțeles, cu totul inutil, pentru că ouă, ioc! Era cât p-aci să-i spun, bineînțeles, Grigorovici era cel care... ceva în legătură cu un șal de mohair care dispăruse la un moment dat din clasă, mai bine

zis la o oră de gimnastică, din garderoba unde se dezbrăcau toate, existaseră chiar şi câteva suspiciuni... o, nu-nu, un denunţ sau vreo bănuială fermă, o întrebare măcar nu se făcuseră, suspiciunile nu urcaseră, cum se zice, până la suprafaţa subconştientului, dar... o anumită, să zicem, atmosferă tot se crease... bineînţeles, dacă ai fi întrebat-o pe una din ele, chiar pe proprietara şalului, nimeni, dar absolut nimeni n-ar fi îndrăznit să schiţeze cea mai vagă... nu-nu, Grigorovici se oprea aici şi, parcă regretând, se întorcea la unele „amănunte" mai degrabă fizice, deşi erau, se aflau ici, amestecate şi destule... cum să-i zicem, calităţi, da-da, calităţi, „persoana" nu era lipsită de-o anume inteligenţă, „pe undeva" avea şi instinct („pe unde" nu se preciza, el însuşi, Grigorovici, recunoştea că nu fusese niciodată în relaţii prea...), la anumite materii sclipea pur şi simplu...

— ...Grigorovici, ăsta, a început să mă convingă, enervat, Lepădatu, e un simplu palavragiu şi mă sfătuia să renunţăm la el, şi eu am făcut-o, cu destulă greutate, pentru că reuşisem, în sfârşit, să găsesc un artificiu cu care să-l flagelez pe insul acela nehotărât, gălăgios, jalnic, căruia, într-o clipă de panică, natura îi dăduse atâtea calităţi... oh, dacă eu, cu firea mea pozitivă, cu mândria mea, cu stăpânirea mea de sine, cu spiritul meu intrepid, cu simţul meu de adaptare socială, aş fi avut măcar unele din calităţile lui, sensibilitatea... sau inteligenţa lui, dar aşa, iată cum se cheltuiau ele, făcându-l ridicol pe proprietarul lor, irosindu-se în acest fel, jalnic, penibil, când structuri echilibrate, cum era a mea, de exemplu, vegetau, ca un geamantan solid încheiat, din piele de crocodil, în care se află câteva rufe sau... un costum ieftin, boţit sau... şi mai rău, nişte jurnale vechi, pătate, în care fusese împachetat ceva... ştii, jurnalele acelea, foile acelea de ziar în care nu se poate ghici ce a fost învelit, acest produs al civilizaţiei noastre stricte: foaia de ziar în care a fost împachetat *ceva*!...

— Păi bine, făcu doctorul, stând cu piciorul ridicat pe un scaun, cu talpa ghetei indiferente pe pânza fotoliului, spuneai că Lepădatu ăsta a ajuns un fel de personalitate, mai târziu... deci,

după cum se pare, natura nu a vărsat inutil în „geamantanul" său, care arăta jalnic, cum spui... şi...

— Astea sunt simple speculaţii, doctore, eu aici îţi vorbesc de realităţi, şi tu, ca un tâmpit, îmi vii cu speculaţii! Nu-ţi dai seama că tot ce spun eu e o realitate şi...

— A fost o realitate, vrei să spui?

— Da' de unde, n-a fost nici o realitate, *acum* e o realitate, eu îţi vorbesc despre o realitate care există acum, şi tu vii şi faci speculaţii asupra trecutului sau viitorului. Nu înţelegi, bineînţeles, nimic.

— ...Te ascult, însă! făcu Minda, rânjind, aranjându-şi, cu atenţie şi calm, dunga pantalonului.

Ceea îl privi o clipă cu ochii mari, buimăcit, apoi întoarse capul şi dădu din umeri. Scuipă.

...Lui Coca Dumitrescu i se spunea Scarlett O'Hara, aşa îşi spunea ea şi aşa îi spuneau şi ceilalţi, colegele ei, profesoarele... numele acesta venea în primul rând de la o fastuoasă rochie verde pe care şi-o făcuse, cu nişte bani economisiţi de la orele ei de pian, furaţi, mai bine zis; câteva săptămâni bune ea trecuse „alături" de orele de pian, tot la Viller-baci (aici am cunoscut-o şi eu, pentru că atunci când ea intra, eu plecam), şi banii daţi de părinţii ei la fiecare sfârşit de lună. Cu aceşti bani ea şi-a cumpărat un cupon de mătase verde, un fel de organdi, din care, apoi, cu alţi bani, obţinuţi cu aceleaşi mijloace, cu multă abilitate, inventivitate, calm, stăpânire de sine, simţ al disimulării şi altele, în care semăna cu „eroina" ei, şi-o croi, după un desen al ei şi al Margaretei Mitchell, bineînţeles, la madame Agnes, croitoreasa care locuia dincolo de barieră, într-o casă plină de pisici, apoi, cu milioane de precauţii, rochia fusese adusă acasă, ascunsă în pod, într-o cutie, şi-apoi etalată pe scenă, la serbarea aceea a liceelor reunite, un triumf al îndrăznelii şi frumuseţii ei, al acelui spirit de independenţă care sclipi încă de pe atunci... Ea, Coca, a fost singura fiinţă reală din toate minciunile pe care i le debitam prostălăului de Lepădatu, el, care, cu ochişorii lui

negri-umezi, cu fruntea îngustă, cu capul mic, disproporționat de mic, cu pedanteria lui la cămăși, el, care credea tot ceea ce-i spuneam, minciuni abia însăilate, nefăcând decât să-mi mărească plictiseala și disprețul... el, care era convins că-l admir, că-mi creasem un idol din persoana lui și, ca atare, se împăuna uneori în fața mea și își dădea atâta importanță, făcându-mi tot felul de teorii, care de care mai răsuflate, încât nu arareori eu izbucneam în râs, literalmente, fără să mai punem la socoteală icnelile, eforturile pe care le făceam, în atâtea rânduri, să *nu* izbunesc în râs... ea, Coca-Scarlett-O'Hara, exista, pe ea am întâlnit-o și, dacă nu era tâmpul ăla cu vorbăria lui despre Pitina, întâlnirea noastră conspirativă, de atunci, ar fi putut lua, poate, o altă întorsătură... o cu totul altă întorsătură! Dar așa, nu știu, spiritul lui malefic plutea asupra noastră și, în mod ciudat, prostește, desigur, întâlnirile mele cu Coca-Scarlett erau făcute în numele lui, „al nostru", cum spuneam eu, discuțiile erau duse în jurul Pitinei, o ființă evident inferioară Cocăi-Scarlett, oricum, cu mult mai fadă, mai puțin reală... Coca ne era colegă de an la liceul de fete și, în întâlnirile mele cu ea, ne-am descoperit destul de repede o grămadă de afinități, o dată am fost invitat în podul ei chiar și ne-am uitat, aproape o oră, întinși pe o saltea veche, la o colecție bogată, prăfuită, a revistei *Cinema* de dinainte de război, și când ea a început să scuture praful de pe fiecare revistă, eu eram deja un om câștigat pentru ea, pentru că, nu-i așa, praful acela suav, de pod, acel praf de stele, „star dust", era o dovadă irefutabilă că de multă vreme nimeni nu mai răsfoise acea colecție și eu eram primul care, întins pe o saltea, cu Scarlett O'Hara lângă mine (ea stătea puțin într-o parte, în unghi, cu umărul spre mine, dar totuși...)... și o dată, habar n-am cum am ajuns în această postură, ne-am plimbat ținându-ne de mână, vorbind cu aprindere lucruri cu totul oarecare, o experiență de chimie făcută de profesoara ei, o idilă între o colegă a ei, Lar, cu cineva de la noi, o somitate el însuși, și altele, numai ca să nu băgăm noi înșine de seamă ce *facem* și altele... toate aceste *copilării* ar fi putut deveni un început, noi am fi putut face o

pereche care s-ar fi putut alătura celorlalte perechi plimbărețe, seara, pe bulevard, sub castani, dar vorbăria aceea a lui, plină de otravă, ne-a copleșit sentimentul nostru firav, ne-a apropiat ca să ne îndepărteze pentru totdeauna, cum se spune așa de elegant pe undeva... El, Lepădatu, a simțit imediat pericolul „Coca Scarlett" și, ca în cazul Grigorovici, a început să lupte împotriva lui... împotriva ei, și a câștigat, bineînțeles, în amândouă cazurile, deși în cazul Grigorovici era vorba de o fantomă, iar aici de o ființă vie, cu părul ca o coamă roșiatică, atât de viu și de... ațâțător, cu nasucul în vânt, cu mâinile superbe, albe, fine, ca unghiile ovale, subțiri, cu privirile ei în care râsul se amesteca în toate stările, râsul acela din privire care era o formă a candorii ei, sută la sută Scarlett O'Hara, o candoare ascunsă, calomniată din pudoare, o candoare ce „icnea" mereu, ca un țipăt mic... cu fastuoasa ei rochie verde, cum nu mai avea nimeni și al cărui proprietar puteam să deviu. Coca-Scarlett a fost astfel împinsă „înapoi", în fundal, turtită printre minciunile mele, amestecându-se cu ele, ele, fantasmagoriile mele răutăcioase, începuseră să prindă realitate, iar ea... irealitate! Frumoasa, minunata Coca-Maria-Scarlett-O'Hara!...

...Apoi el a început să devie bănuitor; începu să pretindă să-l iau cu mine la acele așa-zise întâlniri cu „oamenii de legătură", voia să-i arăt scrisorile pe care le primeam, apoi, cum i-am arătat vreo două, plăsmuite, bineînțeles, de mine, le-a luat acasă, a început să se uite cu o lupă la ele, a mers până acolo încât mi-a subtilizat un caiet de teme-acasă din geantă și, în tâmpenia lui, a început să compare scrisul... pe scurt, a început să devie bănuitor și, uneori, îi surprindeam câte o privire furișă, rece, repede suprimată! Oricum, a început, dobitocul, să mă trateze cu mai puțină îngâmfare, insul meu, în reprezentarea lui primă, puerilă, se complicase, lui, căruia i se păruse că mă elucidase, iată că viața îi rezerva o surpriză... Cine, spunea, Cehov parcă? „Viața e mai complicată decât pare!"... Mărunta lui stupoare nu mă neliniștea deloc și, enervat nu știu de ce, am refuzat brusc să-i mai fac jocul. Să fi văzut atunci cum se transformă: dintr-o

indignare lașă, ascunsă, măruntă, scoase, nu știu cum, ca un prestidigitator, o umilință mieroasă, farmec cât pentru trei fete năzuroase, îmi dărui un clasor de timbre, îmi făcea temele acasă, la română (o materie cu care nu m-am avut niciodată prea bine, o materie pe care o socoteam total inutilă), și planșele la desen, eu care totdeauna la desen n-am trecut peste șapte! Nu înțeleg nici astăzi pentru ce avea nevoie de mine. S-o cunosc și să i-o prezint pe Pitina? Numai pentru asta toată acea gesticulație, acel timp, efort, cheltuială de imaginație, răbdare cu mine, „inegalul" său etc...? Până la urmă, după cum știi, eu am cunoscut-o pe ea, din pură întâmplare, în camionul acela care ne hâțâna la dreapta și la stânga, pe drumul îngust, prăfos, de țară, atunci când ne nimeriserăm amândoi, rezemați de cabină, de tabla aceea verzuie, încinsă... și când... iar după aceea, eu, normal, nici nu m-am sinchisit să i-o prezint, avid s-o întâlnesc eu însumi și, comic, de-abia acum îmi dau seama ce comic e totul, el însuși parcă devenise indiferent – nu față de ea, nu-nu, el a iubit-o până la sfârșitul liceului și a și cunoscut-o, mai târziu, nu știu cum și în ce împrejurare, deloc ajutat de mine –, indiferent însă la posibilitatea de a i-o prezenta eu, și asta, după ce construise cu mine, săptămâni la rând, planuri, strategii, nervi, idei, farmec, răbdare... abia după ce se epuizase totul, după ce trecuseră câțiva ani și ne-am despărțit cu toții, întreaga acea lume măruntă, foarte închegată însă, în care trăiam ca într-un cosmos, s-a spart, am început, la rându-mi, să deviu bănuitor... ceva în amintirile mele începu să „scârțâie", undeva, în nu știu ce cută, apăru un fel de scâncet, apoi un fel de chițcăit, un chițcăit când vesel, când trist, și-apoi, uimit, buimăcit, nevenindu-mi să cred, am văzut spărtura... așa cum gospodina privește cu ochii holbați, într-o dimineață, paltonul scump de blană, cel atât de rar, de zgârcit purtat, atacat de molii... moliile trecutului nostru, ce zici, doctore, ce farsă neplăcută, nedorită, „urât mirositoare"?

...Da-da, am pipăit, m-am uitat în soare, am întors pe față și pe dos, mi-am băgat degetul! Ce mai, spărtura era acolo, oricât aș fi fluierat și mi-aș fi holbat ochii, cu oricâtă sinceritate m-aș fi

indignat, „paltonul" acela nu se refăcea în prima sa formă, spărtura persista și celebrul vas „Titanic" începea să se scufunde, cu saloanele sale în care se valsa încă, cu punțile sale unde erau înșirate miile de șezlonguri, cu tacâmurile sale de argint și cu mustățile pasagerilor săi la fel de negre ca și fumul gros ce...

...Pentru ce avea nevoie de mine Lepădatu? Nu cumva... nu cumva, ca să... da-da, n-am încotro, trebuie să-mi vâr degetul în spărtura aceea neverosimilă, trebuie să spun cu voce tare ce... nu cumva el, ridicolul, insul vrednic de dispreț, pe care mă plictisisem deja să-l disprețuiesc, de care începea să-mi fie chiar milă – ce poate fi mai îngrozitor? –, nu cumva el făcea o *experiență*... o experiență cu el și cu mine?!... Ce fel de experiență? de unde să știu eu?... Cu ce har aș fi putut eu, cu ce elemente, cu ce date aș putea eu să înțeleg chiar și acum, astăzi, această... experiență a lui?! Aici, într-adevăr, distanța dintre noi e concretă, de netrecut! Furia împotriva lui, care m-a folosit drept element de... drept cobai sau... așa cum în lagărele naziste, dar nu, exemplul e prost, deținuții erau folosiți la diverse grefe sau erau cufundați în vane cu gheață ca să se poată urmări până la ce grad de frig corpul uman își poate păstra funcțiile vitale, de unde anume poate fi „întors", reanimat un astfel de corp, anesteziat până la... La drept vorbind, n-a fost măcar o furie autentică, vie, aprinsă, pentru că, nu-i așa, cum să te înfurii pe un om care ți-a făcut ceva ce tu nu poți înțelege prea bine, un rău pe care, în scurte, rapide fulgerări, îl intuiești abia, așa cum ochiul nostru intuiește limita spectrului vizibil sau urechea noastră limita spectrului sonor, așa cum intuim viața planetelor, strigătele undelor lor, mersul pietrelor, așa cum intuiește, în fracțiuni de secundă, o inteligență superioară un dumnezeu posibil, la care, dacă am fi în stare să ne gândim coerent, susținut, un minut întreg, am exploda, ne-am dezagrega de tensiune? Cum se cântă la prohod: „Pe Dumnezeu a-L vedea nu este cu putință!" și heruvimii, serafimii, ordine îngerești apropiate de tronul lui, se știe, sunt prevăzuți cu șase aripi, fiecare pereche pentru o parte esențială a acelui corp-suflet, care sunt îngeri pentru a fi protejați

contra radiației lui... Prostia mea de atunci și de acum, din clipa în care-ți vorbesc și în care, în ciuda vorbăriei mele inteligente, nu pot cuprinde nici măcar o fărâmă din acel secret, din acea experiență, a cărei realitate pot doar s-o bănuiesc, s-o intuiesc, în fracțiuni de timp, prostia mea, ca șase sau douăsprezece perechi de aripi, mă apără... m-a apărat și mă apără! Lăudată fie prostia mea, care mă apără, mă ține în viață! Dar acolo... dincolo... mai sus! Ce se întâmplă, oare, ce s-a întâmplat?!... Pentru că e cert asta, și acesta e elementul cel mai concret care declanșează *bănuiala* mea, spărtura; el nu avea nevoie și nu dorea ca eu să i-o prezint lui. El era indiferent, cum s-a și adeverit, de a-i face cunoștință, ei, prin mine... în general, nu știu dacă dorea prea mult s-o cunoască! Mai târziu, mult mai târziu, când am citit *Jurnalul unui seducător* de Kierkegaard, am putut înțelege câte ceva din această... gratuitate, din acest senzual fără corp, fără scop, din această mecanică a senzualului, a seducției în sine, deși... evident, nu exista aici nici un punct de legătură... pentru că el, Lepădatu, nici măcar nu voia s-o seducă, să se apropie de ea, ci de... mine, da, pe mine voia el să mă seducă într-un fel, dar nu pentru el, ci... pentru ea?! Ce prostii mă aud înșirând, ce incoerențe, ce absurdități, când eu simt că, în același timp, pândindu-mi creierul și instinctul, care pot fi pândite, ca un vânat, simt că adevărul tremură, vibrează în cu totul altă parte, sigur, e o deviație de 0,000001 dintr-o unitate, dar acolo, în microdeviația aceea, se strecoară El... El, posomorâtul, tiranicul, șovăielnicul, el șovăie pentru că e prea sigur de sine, el trăiește pentru sine deliciul șovăielii. El, increatul, *neseriosul*, cel care se joacă cu aparențele, El care trăiește numai în aparențe dar atât de înșelător, de derutant, de ispititor și de rece, El, fisura aceea neînsemnată, frântura aceea de formă care se umple cu ce?! cu cine?! sunetul acela, silaba aceea pură, de oligofren, pe care noi, oamenii sănătoși, din nefericire, din nenorocire, n-o putem imita, sunetul acela pur pe care noi nu-l putem reface... ți-amintești când îți vorbeam de acele expresii încordat-senine, de acele infraclipe, atunci când ridicăm ochii la

o cheie ce ni se aruncă de sus, de undeva, tânărul acela care privea crispat la iubita lui pășind în barca legănătoare, infrasecunda aceea când săvârșim o acțiune măruntă, trivială, hiperautomatizată, un gest pe sfert cu brațul, o mișcare inconștientă cu degetul, când vorbim la telefon, de exemplu, și spiritul nostru, suprafața lui alunecă pe obiectele din față, mâna ce prinde un creion sau șnurul receptorului, toate acestea, milioanele, clipe de prezent absolut, total, când se strecoară, printr-o fantă microscopică, El... indiferentul, soarele nevăzut al existenței noastre, cel în jurul căruia ne rotim, ale cărui miasme le respirăm ca să nu ne sufocăm în aerul curat al altor ființe, superioare sau laterale...

...O experiență?!... În clipa când pronunț, acum, acest cuvânt, îi pierd, subit, înțelesul, în clipa când îl asociez cu... istoria aceea, atât de neplăcut misterioasă, Lepădatu, Pitina, ființa aceea care nu mai apărea, în felul în care-mi băteam joc de el, deși, e adevărat, spiritul meu blazat trecea prin scurte alarme, repede îndepărtate... mai târziu, când am cunoscut-o „pentru mine" și când s-a întâmplat tot ceea ce știi, m-am gândit adeseori, nepermis de mult, la el, când făceam un gest sau emiteam o frază, ridicam într-un fel ochii, în mine însumi, la... El, de parcă el ar fi fost ubicuu, și îi ceream, tacit, aprobarea sau îl priveam doar și... mă lăsam privit de el, cel care inițiase toate acestea, cu acea fată, purtătoarea acelui nume insipid, Pitina, ea însăși atât de puțin pe gustul meu, atât de nepotrivită mie, încât, dacă n-ar fi fost el, Lepădatu, aș fi trecut de mii de ori, cu indiferență, pe lângă ea. Așa însă ea, numele ei, *numirea* ei a devenit adolescența și postadolescența mea, una din perioadele importante din istoria lumii, din istoria lumii mele, a universului meu, cel mai concret univers, cel mai sensibil, cel mai viu, cel mai etern, evident! În definitiv, de ce să-mi bat la nesfârșit capul cu o problemă pe care, oricum, n-am s-o pot rezolva, stăpâni, să am măcar înțelepciunea instinctului limitei mele... să renunț de a mă mai frământa, să renunț de a mai aborda lucruri petrecute într-un plan superior mie, destinului meu, dacă, o clipă, acest plan superior s-a intersectat cu „eu însumi", cu ce pot fi eu însumi, să

părăsesc cu decență acest gând, această întâmplare, lăsând-o astfel, înțeleasă pe jumătate, pe sfert, cu decență... da-da, măcar decență dacă nu geniu, să mă retrag fără falsă umilință din propria mea întâmplare... a mea?! precum și din aceste alunecări spre... mistic, nu, hotărât, eu nu sunt făcut pentru mistic, nu am vocația lui, a acestui cuvânt pe care mulți... mulți îl pronunță cu oarecare veselie, ca pe o poreclă... oho, cele șase perechi de aripi care ne apără, ce heruvimi triști, în veselia noastră, cum spunea lunaticul acela: „O țară tristă, plină de umor!...". Nu-nu, nu vreau să înțeleg, nu mai vreau să încerc să înțeleg și, în acest caz, această hotărâre e bărbăția mea, mă opresc și spun: „Până aici sunt eu, până aici exist eu, har Domnului, sunt suficient de vast, de imprevizibil, de... misterios chiar, de viu!". Dincolo... ce e dincolo de mine, chiar dacă acest *dincolo* călărește pe marginile teritoriului meu, nu mă interesează, trebuie să nu mă intereseze totdeauna granițele, știu asta din experiența mea de șef de stat, sunt tremurătoare, ele sunt adeseori încălcate de trupe ce poartă diverse uniforme, verzui, kaki, gri-închis sau gri-deschis, trebuie o anume relaxare, indiferență față de aceste granițe adeseori violate doar cu câțiva kilometri, pentru câteva ore. Da, până aici exist eu, dincolo... în definitiv, dacă vreau să fiu puțin răutăcios, dacă aș vrea să mă răzbun puțin, aș putea să mă gândesc că orice univers își are limitele sale, infinitul e constituit din lumi finite, cu granițele lor dezarmate, unde se întâmplă o grămadă de istorii... chiar infinitul Lui eu nu mi-l pot închipui decât oval sau căzând în etern, pe o spirală helicoidală, să zicem, *evoluând ca să supraviețuiască*. El însuși nu se poate sustrage mișcării, a fi etern nu înseamnă a te mișca? A fi nu e o mișcare?! Ce, eu evoluez ca să ajung *mai bun*?! Prostii! Eu evoluez ca să rămân ceea ce sunt, ca să supraviețuiesc, să rămân fix! Încerc să mă păstrez, să mă conserv, aceasta e toată înțelepciunea, disperarea și forța mea! Nu cred în perfectibilitate, nu cred în progres, în ameliorare morală și alte... cuceriri, ale cui?... În zorii umanității, în secolul cinci înainte de Christos, Grecia, mica Grecie, a dat țipătul cel mai înalt al măsurii noastre, al speciei, democrația

greacă, legislația, știința militară greacă, arta, istoriografia, literatura greacă, filosofia, moravurile! Iar după două milenii, ce-am găsit noi? Lagărele de concentrare naziste, bomba H, poluarea ce amenință apele și vegetația planetei, cinismul ca mod de existență, asasinatul în numele celor mai înalte idealuri umane și altele, pe care sunt prea trist ca să le înșir... Noi alergăm de fapt nu spre viitor, ci spre trecut, spre modelul acela pâlpâitor al micuței Grecii, leagănul minuscul al întregii noastre planete, leagănul în care planeta întreagă nu mai încape, e adevărat, leagănul acela în care s-a tolănit un uriaș și care pârâie, pârâie din toate încheieturile... Evoluăm ca să rămânem ceea ce suntem, ceea ce am fost, cu siguranță, ți-am spus că istoria eu o compar cu un peisaj! Efortul inimaginabil al copacilor de a rămâne verticali, efortul apei de a sta, curgând, efortul cerului de a-și păstra culoarea, culorile, efortul pietrei de a rămâne identică cu ea însăși de la o fracțiune de timp la alta, al muntelui, efortul privirii mele de a recepta, clipă de clipă, secundă de secundă, acea tensiune care se cheamă un peisaj! Peisajele lui Van Gogh, ți-amintești?!

...Mi-ascult gura vorbind, aud uimit ceea ce ea spune, felul în care adaugă o silabă alteia, într-o anume ordine se pare, și-mi dau seama că gura mea, organul acesta destul de... cum să spun, cu funcții destul de... amestecate, unele chiar... neplăcute, da, gura mea e mai înțeleaptă decât mine însumi! Prin gura mea vorbește un zeu, ar zice un prieten al meu, un poet, în gura mea locuiește un zeu! Să locuiască, adaug eu, să locuiască și să fie sănătos!

...Iar Lepădata, ființa aceea din memoria mea, care n-a murit încă, ființa aceea norocoasă, pentru că, iată, îl port cu mine de atâta vreme, ca un cangur un pui ce nu-i al lui, Lepădatu, bineînțeles – degeaba zâmbești zeflemitor, doctore, scobindu-te între dinți, un gest pe care nu pot să-l sufăr, pe care, dacă l-ai vedea la mine, aproapele tău, te-ar umple de silă –, Lepădatu, bineînțeles, normal, evident, sunt eu însumi, mai bine zis: am devenit eu însumi, nu e cine știe ce filosofie să observi asta!... Nu poți purta pe cineva douăzeci de ani în viscerele tale fără să-l

înghiți, să-l strangulezi încet, cu răbdare, și-apoi să-l... doar ceea ce-a făcut el, atunci, cu mine însumi, rămâne nelămurit, *obscur*, așa va și rămâne, am decis, cei câțiva ani pe care îi mai am de trăit, cum spun unii: n-am să uit niciodată! Ce înseamnă acest: niciodată?! Doi, trei ani... eventual cinci?! Zece?! Nu, zece în nici un caz, sigur nu! Niciodată = doi, trei ani, ce, nu-i destul, nesățioșilor? Vreți să mâniați pe Dumnezeu, care și-așa... obscur, o pată, acolo, în trecutul acela care încă mai atârnă de mine, ca plodul de mațul prin care matricea sa îl hrănește, e acolo, undeva, cu siguranță, o pată obscură și eu am izolat-o, am îmbrăcat-o în ceara disperării și bărbăției mele și am lăsat-o acolo, așteptând împreună, eu și cu ea, împreună, învierea morților... și viața de apoi ce va să vină sau, ce a fost, poate?... Mai știi, doctore? Mai știi?... Mai știi?... Ce zici de șlagărul ăsta?...

— ...Ce să zic?! Tu știi, mie-mi plac șlagărele, și mai ales șlagărele tale... *commendatore*... nu-mi place că te-ai înfierbântat nițel, cum ziceți voi, muntenii!... Ești muntean, nu? După repeziciunea cu care vorbești... oricum...

— Și după repeziciunea cu care mă asculți, ha, ha!

— Mi-a plăcut chestia aia cu progresul... vasăzică, nu crezi în progres, commendatore?!... Prin liceu aveam și eu o ideologie asemănătoare, ușor puțoistică, dacă-mi permiți...

— Te rog, ești invitatul nostru!...

— Tocmai! Bla-bla, bla-bla, dar le spuneai cu o anumită convingere, ceea ce, Dumnezeu să mă ierte, e o scuză... eu, din partea mea, te scuz, trec cu vederea, cum se spune... numai că... ce de ifose de liceu, enormități, Dumnezeu, etern, evoluție, mistic... marmeladovisme, ha, ha, nu te supăra, n-o spun cu nici un fel de...

— Nu mă supăr deloc, dar dă-mi voie să-ți spun: „'ai sictir, domnule Lebeziatnikov, stimate domnule Lebeziatnikov!"

— Crezi că mă jignești? Aiurea, eu îmi iau în serios rolul meu, chiar dacă e al „domnului Lebeziatnikov" ăsta, și scot ceva

din el... fără multă pălăvrăgeală, surescitare, agitație de-asta dubioasă, răsuflat-romantică... cu umilința, Dumnezeu și tot felul de... apropo, îți amintești de individa aia care mă molesta cu rețetele ei... Mia Fabian, care...

— Da-da... ce-i cu ea?

— Nimic important, dar... vreau să-ți spun ceva, ceva ce i-am ascuns Ludmilei... nu știu ce mi-a venit acum, am mai vrut în două rânduri să-ți spun și nu știu cum s-a făcut, dar...

— ...Dă-i drumul.

— A, nu-i nimic important... îți aduci aminte, când v-am povestit, în după-amiaza aceea, cum am cunoscut-o, la tehnicianul acela, Nestorescu... și eu eram contrariat că...

— Bineînțeles, făcu râzând Ceea, ideea aceea opusă pe care ea și-o făcuse despre tine... despre calitățile tale, ha, ha, așa ceva, să știi, sunt și eu în stare să...

— Lasă bancurile, vreau să-ți spun ceva serios, deși... nici eu nu acord prea mare importanță, dar... e ceva foarte interesant, totuși... foarte interesant, pe măsură ce... ei bine, ții minte, în după-amiaza aceea, înainte de a urca Medoia, eu părusem foarte contrariat când Ludmila mi-a adus la cunoștință, pe jumătate râzând, avertismentul pe care i-l făcuse fosta ei colegă și prietenă, Fabian, când Ludmila a anunțat-o că suntem logodiți. Că e logodită cu mine. Ei bine, pe mine m-au iritat într-un fel disproporționat, poate ai observat, tâmpeniile acelea pe care le debita despre mine individa aia... femeiușca aia, cu trivialitatea ei sănătoasă! Voi râdeați de mine, de iritarea mea, la spusele unei... oarecare, putea părea comică, într-adevăr, mai ales că eu o cunoscusem o singură dată, undeva, timp de o oră sau două... ei bine, e fals, am mințit, eu o cunosc pe ea de mult, de prin anii 59, între noi a și fost ceva...

— Între tine și Fabian... asta? Nu înțeleg...

— Nici eu n-am înțeles pe moment de ce-am mințit-o... de ce v-am mințit, dar știi... Ludmila are un fel de gelozie copilărească, nestăpânită, și când am aflat că îi fusese colegă și că o mai vede, am vrut să mă protejez de întrebări sforăitoare, scene mărunte *et*

caetera... de fapt nici nu ştiu dacă e aşa cum îţi spun, nu ştiu ce m-a apucat să vă mint... de fapt nu v-am minţit, scena de la Nestorescu era reală, numai că... eu nu am cunoscut-o acolo pe Fabian, eu am *revăzut-o* acolo... ea însă s-a prefăcut, chiar atunci, acolo, că nu ne cunoaştem, şi eu... la fel, dacă o femeie joacă teatrul acesta, are motivele ei, şi eu nu voi fi niciodată atât de măgar încât să... dar iată ce chestie curioasă a ieşit de aici?! Nemaipomenit! Oricum, să-ţi spun cum ne-am cunoscut de fapt... Eram doctor, aveam deja stagiul de ţară în spatele meu, eram intern la „Colentina" şi veneam, de două-trei ori pe săptămână, la Biblioteca Universităţii să citesc, după-amiezile, între două şi şase, era vară, ţin minte, oraşul vidat de oameni, sălile erau cvasigoale, ici şi colo câte un student restanţier sau vreun candidat la admitere. O asemenea candidată la admitere, la filologie parcă, era şi Fabian... câteva după-amiezi am stat alături, ne-am vorbit, am început să ne reţinem locuri, am ieşit împreună de la bibliotecă, am invitat-o la o cofetărie... apoi, într-o seară, într-un parc, o dată am dansat undeva... ţin minte, îmi plăcea, avea un fel de vitalitate reconfortantă, arăta bine, se poate observa încă, era genul opus Ludmilei, nu înaltă, nu subţire, nu gravă, eu eram la scurt timp după naufragiul mariajului meu, singur, fericit că sunt singur, lucrând cu o râvnă fantastică, şi ea... apăruse ca un fel de bibelou, o fată veselă, tonică, odihnitoare, perfect nesofisticată, cu mult bun-simţ, un copil care crescuse greu, fără tată, spre deosebire de fosta mea soţie, inteligentă, distinsă, foarte snoabă însă, „reacţionară" în multe din opiniile ei... La început ne amuzam, ea avea tactul de a nu da prea mare importanţă prieteniei noastre – apropo, a fost şi a rămas o simplă prietenie-amoroasă, nu ne-am culcat niciodată – şi i-am rămas recunoscător pentru „nonşalanţa" ei din întâlnirile noastre, pentru veselia ei reală, odihnitoare, pentru tonicitatea şi bunul-simţ cu care mă contamina... Nu a durat decât câteva luni „episodul", ea a intrat la facultate şi a dispărut, nu ştiu cum, eu mi-am început specializarea în toamna aceea şi ne-am despărţit simplu, cum ne cunoscusem, o prietenie de o vară, era evident,

ea nu putea suporta gravitatea unei iubiri cu mine, nu avea, s-a văzut asta din primele zile, profunzimea necesară să mă oglindesc eu, să-mi dea cel mai mărunt vertij... a venit totuşi în câteva rânduri la mine, în camera mea de burlac, şi atunci, când nu ne sărutam, îi citeam din lecturile mele, îi vorbeam, încercam, pe jumătate în glumă, să-i deştept interesul pentru „simţul corpului", de-atunci începuseră să mă intereseze maladiile hepatice, psihoza lor etc... ea îmi povestea pubertatea, adolescenţa ei, cele trei oraşe în care-şi făcuse liceul, într-un fel de vagabondaj cu mama ei, rămase amândouă singure, era tristă, cu decenţă însă, păstra, în cea mai amară amintire, un rest de surâs, plin de bun-simţ, o excelentă camaradă în iubire, ştia când trebuie să se ridice şi să plece, îmi respecta orarul meu foarte încărcat de lucru, ştia când trebuie să mă refuze (atunci când eu, ştiind-o singură, o invitam undeva şi când îi rămâneam recunoscător că mă refuză, apoi îmi dădea un telefon, la vecini, eu nu aveam telefon, şi, în mijlocul lucrului, în serile acelea fantastic de concrete, de vară, ale Bucureştiului, mă odihnea câteva minute cu timbrul ei cald, uşor răguşit, având mereu ceva agreabil să-mi spună, rezervându-mi, fără ostentaţie, veselia firească a firii ei), pe scurt, a fost o vară suportabilă, memorabilă chiar, între atâtea şi atâtea alte veri ale mele, încărcate de lucru, solitare, semănând cu mine, un ins posomorât, cu ochelari... i-am rămas recunoscător pentru această vară calmă, uşor exotică, lui „Mimi", cum îi spuneam, în glumă, acelei iubiri de „subretă", şi i-am fost recunoscător şi atunci, mie nu-mi place să iau fără să dau ceva, tu ştii... măcar din vanitate, ha, ha!... Îi citeam din lecturile mele din franceză şi germană, Baudelaire, Apollinaire (îi plăceau grozav *Caligramele* lui), Michaud, Rilke (pastelurile sale, bineînţeles, nu elegiile), Blaga (*Cimitirul Roman*, *Arheologie* şi alte câteva din „discursurile" sale lirice), şi la sfârşit chiar Ion Pillat şi Bacovia, îi vorbeam, didacticizând mult, despre lucrările mele începute, foarte puţin despre mine însumi, mult, multe, atât cât putea să suporte „firescul" ei, din ce făceam, din ce mă preocupa... m-am purtat onest cu ea, nu am forţat coliziunea (în câteva momente ea a ezitat – am ezitat

amândoi?! –, apoi, știi cum se întâmplă în astfel de „episoade“, am trecut dincolo de pantă și... n-a mai fost nevoie, sfârșitul se prefigura deja, un final calm, surâzător, cu o abia simțită melancolie fotogenică), m-am purtat leal, n-am disprețuit-o nici o secundă – de ce aș fi făcut-o? –, ea însăși a marcat cu un perfect bun-simț toată această... De ce insist?! Pentru că pentru mine a răsunat aiuritor epitetul de... *lichea* parcă? Avertismentul făcut Ludmilei, o aversiune venită de unde?... Provocată de ce?!

— De ce aversiune? întrerupse Laurențiu, binedispus, fără să știe de ce. O simplă părere... o opinie de... femeiușcă superficială, o simplă coaliție feminină...

— ...Dar e aiuritor!... râse Minda, încet, incert, privindu-l cu o anume uimire, cu ochii ușor dilatați, pe celălalt. Parcă e altcineva, parcă... parcă... ea era o ființă deja structurată, o personalitate destul de conturată, opinia ei despre mine... în linii mari, edificată, ea putuse, avusese toate datele, în mare, să mă cunoască... și...

— Vreau să te întreb ceva, destul de curios... dacă, bineînțeles, consideri că...

— Evident! Te rog chiar, eu am provocat discuția!...

— Ei bine, ceea ce mă miră nu e atât... minciuna ta, ci... de ce s-a prefăcut ea că nu te cunoaște?... Atunci, la Nestorescu, și pe urmă la specială... mi se pare că nici Ludmilei nu i-a suflat vreun cuvânt despre... istoria aceea, din vara aceea, parcă...

Minda se opri locului și-l privi tăcut câteva secunde pe celălalt, apoi ridică din umeri:

— Habar n-am!... Ludmila mi-ar fi spus oricum ceva. Habar n-am! De altfel... atunci, la Nestorescu, după primele mele minute de uimire, bine ascunsă, am bănuit că ea, Mia (Volumnia, cum îi spusesem eu, plăcându-mi prețiozitatea numelui ei, ce nu se potrivea deloc cu figura și cu firea ei), dintr-un anume tact, știindu-mă logodit cu fosta ei colegă, îmi dă să înțeleg că putem trece în anonimat acel „episod“, care oricum, nu-i așa...

— Bine, dar tu habar n-aveai atunci că ea fusese colegă cu Ludmila și...

— Ai dreptate! făcu Minda, oprindu-se din nou în mijlocul încăperii, aproape cu gura căscată. Ai dreptate! Nu știu ce m-a determinat să-i accept jocul... habar n-am! Dar știi cum se întâmplă: revezi pe cineva după zece ani aproape, cineva pe jumătate uitat, undeva în societate, o femeie mai ales, celălalt dă primul semn de răceală, tu ai un moment de neutralitate, de nepăsare, de indiferență, și gata, falsul s-a produs: vă tratați ca doi străini, în definitiv nimic rău în asta, când ea a venit la specială, am recunoscut-o abia după primele minute, ciudat, nu-i așa, și cum ea făcuse primul joc la Nestorescu, am simțit, într-un fel, o anume recunoștință față de... tactul ei, de decența ei, care nu voia să-mi încarce agenda mondenă cu un nume nou, cu „Ah!"-uri, „Oh!"-uri, „Ca să vezi?, Ia uite!", false semne de simpatie, o gestică crispată, inutilă etc. Pe scurt, ceva ce se potrivea foarte bine cu memoria pe care i-o păstrasem, cu franchețea ei... și-apoi, cum să-ți spun, nu-mi prea convenea ca femeiușca aceea, cam trivială, cu care, evident, nu mai aveam nimic comun, să-și aroge „episodul" nostru și, repet, văzând-o neutră, familiară, însă neutră, având decența unei simple paciente, am simțit o oarecare recunoștință, o măruntă recunoștință, de fapt o vanitate măgulită că nu greșisem cu zece ani înainte și că „deținătoarea" acelui episod, din acea vară, știa să suporte o atât de târzie și involuntară revedere... accidentală revedere! Că nu alesesem prost, atunci, în vara aceea, chiar dacă fusese vorba de un flirt prelungit, de-o singurătate în doi, câteva luni, într-un oraș amorțit, vidat...

— ...Cum așa, „accidentală?" Nu spuneai că ea te-a căutat la specială?

— Ai dreptate! făcu a treia oară doctorul, încruntându-se. Dar a știut să salveze aparențele!...

— Numai față de tine... *commendatore*, făcu cu ironie Ceea. Numai față de tine, de morga și de ochelarii tăi cu ramă de baga! Față de Ludmila și-a dat drumul... și încă într-un mod care... prostii, nu știu de ce insiști atâta asupra unui fleac...

Minda îl privi pe celălalt cu o anume gravitate, mai bine zis cu o anume atenţie, cu pătrundere. Ceea începu să râdă uşor, maxilarul inferior i se coloră rapid în roşu-purpuriu şi el plecă privirea. Laurenţiu avea o privire „slabă", care pierdea în majoritatea înfruntărilor, şi nu numai cu prietenul său, cu Minda, deşi doctorul îl privea acum cu atâta concentrare, încât era evident că se gândeşte la altceva.

— Prostii, evident, prostii!... repetă Ceea, văzând că celălalt tace, apoi îl privi.

— Poftim?! întrebă Minda, uitându-se la el de data aceasta. Apoi auzi întrebarea sau cuvintele celuilalt, făcu: da-da, bineînţeles!... se întoarse nehotărât, cu umărul, îşi scoase ochelarii şi îşi frecă arcadele cu degetele mâinii drepte, îşi masă apoi ochii, prelung, cu grijă, cu o concentrare lentă, care, ea însăşi, era semnul unei absenţe. Apoi mai repede încă o dată, ca în somn, acel: da-da, evident!... Îşi reaşeză ochelarii, cu grijă, dar rămase în aceeaşi poziţie, privind pierdut în covor.

Ceea se uită la el de câteva ori, peste umăr, apoi se aşeză într-un fotoliu şi deschise un album Modigliani, pe care îl trase dintr-o etajeră fixată deasupra biroului.

Partea a doua

Capitolul IX

La sfârşitul lunii noiembrie, la aproape două luni de la discuţia redată mai sus dintre doctorul Minda şi prietenul său, Ceea, o maşină, un Vauxhall alb, gonea pe şoseaua Bucureşti-Ploieşti. La volan se afla Minda, iar alături de el, o femeie. Era în primele ore ale unei după-amiezi ploioase de sâmbătă şi, în ciuda vremii friguroase, şiruri lungi de maşini se îndreptau spre Valea Prahovei, spre staţiunile din munţi. În maşină era cald, ştergătoarele se mişcau neîntrerupt, în curând Ploieştiul fu lăsat în dreapta, drumul cu obstacolele sale imprevizibile, numeroase, împiedica o conversaţie liniştită, un schimb liniştit de replici între cei doi ocupanţi ai maşinii. Căruţe ce se târau pe mijlocul şoselei, biciclişti, tractoare cu pneurile bandajate cu noroi ieşind brusc în şosea, de pe un drum de ţară, pietoni în fâşuri ce mărşăluiau grăbiţi, grăbiţi, spre case, în acel sfârşit de săptămână, camioane staţionând nereglementar proiectau mereu atenţia în afară. Minda fuma, conducând în tăcere, cu expresia lui obişnuită la volan, de concentrare-absentă, femeia de lângă el privea peisajul prin geamul portierei din dreapta, acolo unde ecranul vizual era neocupat de şosea şi obstacole stereotipe, rutiere, acolo unde defilau, liniştitor, copaci, case răzleţe, câmpuri triste, cenuşii sub ploaie, rar câte o vită, un canton de cale ferată. Câmpina, Sinaia, Predeal. Apoi, Vauxhallul o coti la stânga, deviind din şoseaua principală pe un drum vicinal ce ducea spre Râşnov. Ploua, ploua mereu, trecuse de ora cinci, seara plutea în aer, mai

grăbită aici, pe drumul acesta vechi, înconjurat de munţi. Vehiculele se răriseră, pietonii, tractoarele, autocamioanele dispăruseră cu totul, apăruse vegetaţia proaspătă, sub ploaie. Minda coborî geamul portierei sale, şi aerul curat, viu, inundă maşina. Şoseaua era întreruptă uneori de porţiuni prost întreţinute, acoperite de pânze de apă, de porţiuni deteriorate, sute de metri ce înaintau într-un fel de nisip şovăitor, umed, dar singurătatea, apropierea de vegetaţia din jur, atât de prezentă, ieşirea din fluxul acela obositor de pe şoseaua principală îi reanimă pe cei doi ocupanţi ai maşinii. Pe faţa lui Minda apăruse un fel de zâmbet nehotărât, femeia de lângă el îşi deschise poşeta şi-şi refăcu, cu câteva mişcări, în joacă aproape, machiajul. Drumul urca şi cobora, în ondulări binefăcătoare, căruţele întâlnite în cale erau fireşti, integrate peisajului, la viteza redusă a maşinii câte un biciclist întâlnit putea fi studiat în voie, aproape salutat. Muntele se apropia mereu, se freca de portierele maşinii, crengile arborilor de pe marginea înaltă, nevăzută, a drumului, îşi scuturau apa pe capotă. Se însera repede, vizibil, deşi era încă zi, o oră nehotărâtă, caldă, pământul, muntele cald respirau cu putere sub cerul inexistent, foarte coborât, undeva, vârfurile erau înecate în ceaţă, nori şi fum. Deşi cobora şi urca, în pante egale, drumul urca totuşi, o senzaţie de lift greoi, oblic, dădea cabina aceea metalică, un container tras de nişte scripeţi uriaşi, disproporţionaţi, aşa cum se văd în fotografiile vechi de un secol ale unor mine de cărbuni din nordul Angliei. O roată gigantică, cu spiţe, rulând încet un odgon subţire, metalic, la capătul căruia se târăşte, pe o pantă abia înclinată, o cabină metalică. Undeva, în munţii aceia apropiaţi, blânzi, trebuia să se afle şi să ruleze o astfel de roată gigantică, trăgându-i înainte şi în sus, într-o mişcare de ridicare abia simţită.

— Ne întoarcem? întrebă femeia de lângă Minda.

— Cum vrei... răspunse el fără să mişte capul.

Zâmbetul acela nehotărât îi juca încă pe figură, mişcările rare, greu sesizabile, pe care le făcea conducând, i se păreau pur formale, o altă forţă părea că împinge maşina pe un plan înclinat,

mașina aceea ce se făcuse parcă mai ușoară, evident mai ușoară, în aerul acela concret, prezent ca o ființă.

— Aș vrea să ne întoarcem pe la Bran, pe la Rucăr, dacă... e plicticos și enervant drumul înapoi pe la Ploiești, cu...

— Cum vrei... răspunse el din nou. În cazul ăsta trebuie să dormim pe undeva. Ai vreo preferință?

Femeia de lângă el îl privi, apoi începu să râdă.

— Da, spuse ea, îmi plac fondantele. Dar numai de la „Capșa".

— Va trebui să luăm o cameră separată... pardon, două camere separate. Trebuie să mergem la un hotel, altfel...

— De ce la un hotel? Hotelurile sunt vulgare, găsesc eu.

— Da?! Bine, să căutăm o cabană, sau... la un țăran, undeva, la Râșnov, poate... cunoști Râșnovul?

— Da, îl cunosc foarte bine. Am și câteva cunoștințe acolo, am fost odată cu niște prieteni care și-au cumpărat mobilă de acolo, se găsea într-o vreme o superbă mobilă săsească de vânzare, la niște prețuri... pusesem și eu ochii pe un scrin, m-am târguit o jumătate de zi, dar până la urmă...

— ...Până la urmă! întrebă, leneș, doctorul, privind mereu înainte, navigând printre bălțile mari sau printre spărturile șoselei.

— ...Nu știu, cred că m-a plictisit ideea transportului, n-aveam unde să-l pun, a doua zi mi s-a părut mai puțin frumos decât seara, i-am descoperit undeva o crăpătură, culorile erau însă superbe, dar, știi cum e, când duci o asemenea piesă într-o casă, totul din jur devine de prost gust, dacă, bineînțeles, ai mobilă de serie, și atunci... trebuie să schimbi mobila, perdelele, porțelanurile, apoi chiar locuința... toate astea îmi dădeau prin cap în timp ce mă târguiam pentru o sută de lei, apoi, când am văzut că sunt pe cale să câștig, am renunțat brusc... din comoditate, evident!

— Și din prea multă imaginație! spuse Minda, destins mereu, privind tot timpul înainte.

— A, nu, eu nu sufăr de prea multă imaginație! De altfel, am putea dormi la oamenii aceia, cred că au ceva potrivit pentru noi

doi. O cameră cu un fel de antreiaş... foarte curat. Crezi că ajungem înainte de opt?

— Chiar la şapte.

— Perfect. Vom mânca la ei. E o familie formidabilă, incredibil de numeroasă...

Urmă o descriere detaliată a acelei familii, a istoriei uneia din fetele acelui sas (pe care-l chema Zeitvogel), care murise în condiţii tragice la vârsta de 21 de ani, violată de un grup de ţărani beţi, şi o alta, a unei surori a ei, moartă de leucemie la 16 ani, o fată după care plânsese tot oraşul; în ciuda acestor tragedii, Zeitvogel-tatăl era încă un om căruia nu-i pierise roşul din obraji, veselia din ochi etc., etc., lucruri pe care Minda le asculta cu nepăsare şi interes, cu cotul rezemat pe portiera cu geamul mereu coborât, deşi se întunecase brusc şi se circula cu luminile aprinse.

Ajunseră la Râşnov între şapte şi opt, şi proiectul de a înnopta la Zeitvogeli nu se realiză, deoarece şeful familiei era plecat la Sibiu, pentru două zile, să întâmpine o rudă ce sosise, în vizită, din Germania, iar soţia lui bolea. Fură îndrumaţi însă la o familie prietenă şi vecină, şi doamna Zeitvogel, cu o voce slăbită, îi invită să revină, după ce se vor fi instalat, la cină. Cei doi refuzară însă, sub pretextul că vor să hoinărească prin oraş şi prin împrejurimi. Era o minciună nevinovată făcută să menajeze sensibilitatea acelei femei amabile, ospitaliere, o minciună ce deveni adevăr însă, aşa cum se întâmplă uneori.

— Într-adevăr, de ce să nu hoinărim puţin? spuse Minda după ce se instalară şi garară maşina.

Ajunseră repede în „centrul" sărăcăcios al orăşelului, se amuzară privind vitrinele, întârziind mai ales în faţa uneia cu exponate de obiecte menajere, cratiţe frumos smălţuite, pahare ieftine aşezate în mod ingenios, foarte „atractiv", scrumiere scumpe de porţelan cu câte un ciobănel rezemat, disproporţionat, evident macrocefalic, cu veveriţe şi vulpi, lămpi de sticlă, cu picior, cu gaz, o raritate, diverse *abat-jour*-uri, de carton şi de sticlă, pictate cu rămurele şi flori sau nu, pentru „toate gusturile" şi, peste tot, flori artificiale,

în vaze sau risipite „neglijent" printre tacâmuri ieftine și cești, margarete, irişi, lalele – ce mergeau de la un roșu-sângeriu până la albastru-spălăcit, suspect –, gladiole, zambile, trandafiri (boboci abia înfloriți sau în plină explozie a petalelor), flori, flori, o bogăție de sortimente și culori, cele mai neașteptate și stranii culori, un roz-tulbure, verdele-dur, opac, albul-lăptos, halucinant, un roșu-aprins, sângeriu, adus direct de la locul crimei, galbenul margaretelor, verdele crengilor de brad, erau și crengi de brad sau brazi mititei, artistic lucrați, flori, flori, o invazie de flori artificiale printre vaze smălțuite, așezate cu cochetărie, printre furculițele de tablă, printre scrumiere, lămpi, grătare, storcătoare de lămâi, pahare de plastic, bricege, pești ornamentali, flori, o risipă de flori, o invazie de flori țepene, colorate, cu lujere subțiri, cu petale delicate, vopsite în galben, cu stamine atât de bine imitate, cu frunze lungi, verzi sau albastre, în care se vedeau chiar și nervuri, așa cum au frunzele, totul atât de bine imitat, cu multă imaginație și simț decorativ, încât cei doi se desprinseră cu greu din fața acestei vitrine. Era, de altfel, constatară ei la sfârșit, evident, cea mai frumoasă vitrină din Râșnov, și, în drumul de întoarcere, se mai abătură o dată pe la ea, căutând cu ochii anunțul că magazinul sau vitrina participa la concursul republican sau județean de vitrine. Nu se găsea însă un astfel de anunț, și cei doi gândiră „păcat", fiecare în sinea lui, fără o vorbă, privindu-se semnificativ în ochi, Minda dădu chiar ușor din umeri, un gest care la el putea să însemne orice. Înainte de asta, făcură însă o plimbare pe șoseaua care duce spre cetățuie și mâncară la un restaurant așezat deasupra orășelului, căruia i se spunea și „Acapulco". Reveniră încet în oraș, printre munții compacți, întârziind fiecare pas, indiferenți la ploaia care cădea fără întrerupere în pânze subțiri. La întoarcere, piațeta centrală a orășelului era aproape pustie, din gangul Restaurantului nr. 1 răzbătea doar un zgomot difuz de glasuri, sunetul răgușit al tonomatului și câte o pereche ce ieșeau grăbiți, zgribuliți de la cafeneaua din fund.

A doua zi, dis-de-dimineață, Minda bătu în ușa însoțitoarei sale, luară un mic dejun bogat, cu chifle, unt, ochiuri, cafea cu lapte, dulceață făcută în casă și, înainte de ora opt, ieșiră din oraș spre Bran. Ploaia se oprise peste noapte, dar dimineața reîncepu, era aceeași, familiară, egală. Înainte de Bran se opri și răsări chiar soarele, pentru o jumătate de ceas, și cei doi folosiră acest armistițiu ca să facă o excursie de o oră, până sus, la castel. Trecură apoi prin Rucăr, luară masa la Câmpulung și, cu un ceas bun înainte de a se însera, ajunseră în București. Minda o conduse pe însoțitoarea sa până acasă și fu invitat la o cafea, pe care o acceptă.

Era a doua oară că intra în această casă, dar Mia Fabian, pentru că ea era gazda sa, îl primi ca pe un vechi prieten, cu naturalețea ei veritabilă, de neconfundat. Din nou, pe doctor îl impresiona plăcut interiorul apartamentului ei, atât de bine ales, încât părea invizibil, nimic de prisos, nici o piesă „discordantă", nici un obiect „de preț", vreo tavă de argint, vreun vas de Gallé pus cu obrăznicie pe-un scrin. Doctorul se așeză pe primul fotoliu întâlnit, pe care îl uită din clipa în care se scufundă în el, aprinse o țigară și, în curând, în fața sa, pe o măsuță joasă, fumega o ceașcă mare de cafea, amăruie, gustul fusese perfect intuit. Gazda își făcu un ceai, fără zahăr.

— Nu ți-e foame? îl întrebă Fabian. Pot să-ți fac niște sandviciuri...

— Cu ce? întrebă doctorul binedispus, deloc obosit.

— Cu... unt, sardele, cașcaval, file...

— Mi-ar plăcea cu... pastă de ficat, cu paté de ficat și... parizer! spuse Minda, râzând.

— Serios, nu vrei?

— Nu-nu, am glumit. De altfel, diseară iau masa undeva, într-o familie, și... biscuiți ai?

Își băură cafeaua și ceaiul în liniște, în aceeași tăcere cvasitotală în care făcuseră întreg drumul, apoi doctorul plecă, mulțumind pentru „tratație" și adăugând încă o dată felicitările sale pentru cafeaua „excelentă, perfect potrivită". Mia Fabian îl conduse

până la ușă și, la plecare, adăugă, amabilă, că poate să sune când vrea, într-un moment liber, când „va avea chef de o pălăvrăgeală telefonică". „Îmi place grozav să șuetez la telefon, spuse ea, sunt un pericol public! E, de altfel, singurul fel, singurul mod în care suport femeile, prietenele mele inclusiv, și, uneori, chiar și bărbații. Am clipe, momente, zile întregi uneori, când nu-mi place să văd pe nimeni, când, după ce vin de la serviciu, mă închid în casă și mă bag sub plapumă, cu o carte bună, zile în care nu vorbesc cu nimeni decât la telefon. Telefonul, mai ales în aceste momente, e pentru mine ceea ce e pentru atâția antinevralgicul, mă face să nu mă simt singură și, totodată, mă apără, îmi apără singurătatea... Nu știu dacă înțelegi acest lucru, dumneata, sunt convinsă, ești tipul de bărbat care folosește telefonul în scopuri foarte precise, prozaice, exact pentru ce e făcut! Eu însă... sunt de-a dreptul bolnavă dacă e deranjat sau... dacă nu sună nimeni, zile în șir... e formidabil, să ai toată lumea în jur și să nu vezi pe nimeni, să suni pe cine ai chef, să închizi în orice clipă, nu știu cum să-ți spun... așa că, sună-mă, la orice oră, chiar dacă dorm, nu mă formalizez! Eu îl scot foarte rar din priză, aproape niciodată, și de multe ori, abia când sunt sculată din somn, perfect odihnită, ruptă, deconectată din trivialitatea unei zile de lucru, am cel mai mare chef de... sporovăială, ha, ha! Crede-mă! La revedere și... îți mulțumesc pentru frumoasa plimbare! A fost încântătoare, absolut încântătoare! Mă simt perfect odihnită... plimbarea de la Bran și... ha, ha, chelnerul acela care mi-a sărutat mâna, unde era asta, la Câmpulung, la Rucăr... ha, ha! Un bătrân cavaler, unul din aceia care au supraviețuit ultimului război mondial, ha, ha! La revedere, doctore, încă o dată, mulțumiri... cum de ți-a dat prin cap să mă inviți, să-ți pierzi aproape două zile cu mine?!... La revedere, la revedere, atenție, e o treaptă acolo, iar au furat becul de aici... la revedere!..."

...Peste vreo săptămână, telefonul sună din nou la Mia Fabian, și doctorul Minda îi propuse, pentru a doua zi, un program... vizitarea expoziției Brâncuși, un act memorabil, cu piesele aduse

din America, îngrozitor de prost plasate, cu ruşine parcă, undeva, într-o săliţă de la etajul Muzeului Republicii, dar, oricum, se puteau, în sfârşit, zări de aproape şi pipăi *Regele regilor, Cocoşul*... *domnişoarele Pogany*, minunatele, sfioasele, scâncitoarele *domnişoare Pogany*, cu luciul lor patinat de vreme, cu ochii lor frumoşi de cucuvaie, cu ochii lor frumoşi de cavaleri medievali, fără iris, cu capul lor înclinat funerar, pe nu ştiu ce mormânt aerian, ochii lor exoftalmici puteau fi în sfârşit văzuţi de aproape, de foarte aproape, deşi, din păcate, sala meschină... „Ha, ha, ha, hi, hi, hi! râdea Mia Fabian. Eşti formidabil, doctore, din păcate, mi-e absolut imposibil, mă lasă rece domnişoarele astea Pogany, mi-ar fi făcut plăcere să te însoţesc, însă toată ziua de mâine mi-este dată... Gelu vine să mă ia de la serviciu şi-o bâzdărăm din Bucureşti, mergem să luăm vin de la Tulcea, în fiecare an facem o tură după vinul cel de toate zilele, de la Tulcea, Panciu, Brăila... Gelu? Nu ştiai? E iubitul meu, domnule doctor, cum credeai că o femeie focoasă ca mine poate să stea singură, aşa... în bătaia peştilor... în bătaia peştilor, am spus, Gelu este stăpânul, servitorul, administratorul, responsabilul şi... şi... a, da, ai dreptate, gestionarul, ha, ha, şi dacă te prinde că-mi dai telefoane, doctore, îţi pune o bombă sub scara aia măreaţă de la intrare, la Policlinica specială sau, unde preferi, la facultate, ha-ha... A, nu, am glumit, bineînţeles, în stilul meu idiot, Gelu e perfect informat de manierele dumitale desăvârşite, a dat o înaltă apreciere plimbării noastre la Râşnov, deşi, evident, ar fi preferat să... să fi fost informat în prealabil de locul unde voi înnopta şi să-mi fi făcut o vizită galantă, în patul acela săsesc, *Biedermeier*, atât, ştii, el se înnebuneşte după mobilele stil, hi, hi, atât, în rest, după cum a declarat, nu ne-ar fi deranjat în nici un fel... A, pardon, a mai regretat *Frühstück-ul* de la familia Hartl, aşa îi chema, parcă? Hartl, nu-i aşa? I-am explicat pe larg, derbedeului, că au fost chifle, cozonăcei de casă, trei feluri de dulceaţă, unt de casă, cafea şi ceai, plus... conversaţia conferenţiarului Minda, hi, hi, de conversaţie, pardon, spunea că s-ar fi lipsit, dar dulceaţa familiei Hartl, de care auzise vorbind şi la Zeitvogeli, el îi

cunoaşte bine pe Zeitvogeli, ţii minte că au şi întrebat de el... da-da, Babeş, el e, Gelu Babeş, nu-nu, n-are nici o legătură cu familia... el e pur şi simplu Gelu Babeş al meu, el e Pisofagul, Rin-tin-tin, Păpăşilă, Scufăilă, Geiger şi, în ultima vreme, Rollex!... Da-da, Rollex, ţi se pare cunoscut acest nume?! Da?! Mă bucură şi... îmi pare rău, doctore, sincer rău! Pe altă dată, la revedere! Complimente Ludmilei, la revedere!..."

...Peste altă săptămână îl sună Mia Fabian, de data aceasta, pe doctor:

— Alo, doctore, îi spuse, cu timbrul ei plăcut, te-am sunat toată după-amiaza, pe unde ai umblat? A, ai citit? Bravo, eu mă dau de ceasul morţii, şi matale... să ştii că Miuţei Fabian îi este foarte rău... da-da, suferă îngrozitor, nu auzi cum vorbesc, ce dracu'? Parcă sunt Demostene, din butoi... a, pardon, ai dreptate, uite ce proastă sunt, Diogene voiam să zic! Da-da, sunt guturăită, cum se mai zice... da-da, am luat şi aspirină şi piramidon, mi-am băgat în nas rinofug, fedrocaină şi nu mai ştiu ce tâmpenii şi, pentru completarea medicaţiei, am neapărată nevoie de... ghici ce?! Nu-nu, nici pomeneală... medicamente am şi eu destule, au fost cărate de tânărul Geiger, care încă mai aleargă pe la farmacii, deşi i-am interzis, până mâine, să mă mai deranjeze, nu-mi place să fac amor când îmi curge nasul, ha, ha, e incomod, ştii mata!... Nu-nu, ca să se vindece, Miuţa-mică are nevoie de dumneata! Da-da, dar nu de dumneata, de o şuetă la telefon cu dumneata, cu domnul conferenţiar doctor Ovidiu Minda, aşa, puţin snobism, puţină ciocoială, e foarte pozitiv în astfel de maladii subiective, hi, hi! Sper că nu te superi, doctore, suntem doar prieteni, nu-i aşa?!...

— Prieteni? De când?

— Ei, asta-i! Credeam că e de la sine înţeles?! Vai, vai, doctore, ce rău eşti cu mine, ce nesuferit, tocmai acum, când Miuţa-cea-Mică e bolnăvioară, şi... vrei să fii Doc, ştii că aşa le...

— Poftim?!

— Am spus că ai să fii Doc, doctore e prea lung, şi englezii... bineînţeles, numai pentru mine, şi, cu timpul, o să-ţi găsim şi alte nume, mai şic...

— Nu vreau nume șic! spuse Minda. Doc mi-ajunge.

— Vasăzică nu vrei să fii prieten cu Miuța?! Asta ca să mă răcâi. Tocmai acum când...

— Poftim?!

— Am spus răcâi, ce dracu', nu auzi bine, Doc? Apropo, de mult voiam să te întreb ceva, dar, nu știu cum, când ești de față, mă îngheți cu ifosele pe care ți le dai... așa, la telefon, am mai mult curaj, mai ales acum, sunt bolnăvioară și trebuie să fiu menajată, Miuța-cea-Mică! Spune-mi: ce dracu' ai găsit la mine, ce vrei de la mine?

— Nu înțeleg...

— Ei, haide-haide, nu fă cu mine pe... știi tu pe cine! Ce-am căutat noi doi la Râșnov? Poate în amintirea vechii noastre prietenii? Ludmila știe de escapada pe care ai făcut-o, frumușelule, hai?! Ia spune-mi o minciună frumoasă, lui tanti Mia îi plac minciunelele, mai ales spuse de domni importanți, care suflă atât de important aerul pe nări, hi, hi!

Minda râse și el, încet, la celălalt capăt.

— Ce vrei, stimabile, ce urmărești? Nu ești tu omul care să-și piardă vremea așa... cu frumusețile naturii și mai ales cu una ca mine, de care erai fericit că ai scăpat cu o rețetă așa, de mântuială!

— De mântuială? De ce? Rețeta mea e perfectă, de altfel, ți-am spus, în cazul dumitale nici nu era nevoie de...

— Lasă-lasă, mi-au spus mie și alții, nu ești singurul specialist de pe continent, deși... ia spune, lasă ciubucele astea... am spus: *ciubucele*! Nu se aude?!... Altceva însă voiam să te... i-ascultă, Doc, dar promite-mi că ai să fii sincer, măcar o dată în viață, la telefon, cu cineva cu care nici nu te costă prea mult, cineva pe care poți foarte bine să nu-l mai vezi niciodată... promiți?

— Promit.

— Ei bine, spune-mi atunci: în noaptea aceea, la Râșnov, nu ți-a dat inima ghes să vii să-mi răcâi la ușă, hai? Să vii să-mi faci o vizită picantă?...

— ...Galantă!

— Mă rog, galantă-picantă, cum vrei, văd că ai înțeles despre ce-i... în astfel de chestii, de altfel, nu mă îndoiesc că-ți merge mintea. Ei, ai amuțit?!...

— ...Nu... drept să spun... nu m-am... deși... dacă aș fi știut că... nu-nu, nici o clipă... te asigur...

— Ei, haide, ai început să te bâlbâi! Te pomenești că ți s-a și umplut gura, câine!

— Poftim?!...

— Am zis: câine! Ce-i place omului vrea să mai audă o dată... oricum, bravo, te-ai purtat ca un domn, deși sunt convinsă că te-ai plimbat vreo două ore prin curte și-ai fumat o jumătate de pachet de țigări, hai? Recunoaște! „Să intru, să nu intru, să intru, să nu intru...?!"

— ...Iartă-mă, dar... nu, deloc... am adormit imediat, de altfel am considerat, și dumneata, cred, la fel, că e o simplă excursie prietenească între două vechi cunoștințe și...

— Haide-haide, știi că te respect, dar ipocrizia asta mă face să... îmi face silă, doctore, ce dracu'!...

Minda râse ușurel, dincolo:

— Mă respecți?!...

— Bineînțeles, ce întrebare mai e și asta? A, te referi la faptul că i-am spus Ludmilei să... să nu se mărite cu tine?! Normal, Ludmila e o femeie fantastică, nu există nici un bărbat demn să...

— ...Ha, ha, cu atât mai puțin eu, nu-i așa...

— Cum? Mă rog... văd că te-ai formalizat și...

— Nu-nu, vai de mine, nu m-am formalizat deloc... Doar ai spus adevărul, nu-i așa?!...

— Nu știu dacă am spus adevărul, mult îmi pasă mie de adevăr! Am spus ce credeam eu și ți-o spun și ție, în față, indiferent dacă... te formalizezi sau nu! Ludmila a fost prietena mea și am crezut de datoria mea să...

— ...Să o avertizezi că...

— Ascultă, știi ceva: vrei să lăsăm chestia asta? Vă privește ce faceți voi doi și pe ea o privește la fel! Părerea mea despre tine i-am spus-o cinstit și, dacă vrei, pot să ți-o repet și ție dacă...

— A, nu-nu, îmi ajunge că am auzit-o o dată şi...

— Să nu crezi că umblu cu vorbe! E de altfel şi foarte incomod să te strecori de colo-colo şi... nici nu mi se potriveşte! Iar dacă reuşeşti s-o agăţi pe Ludmila, brava ţie, din partea mea... în orice caz, să ştii, eu i-am telefonat şi am pus-o la curent cu plimbarea noastră în aer liber... la Bran, la castel, pomişorii sub ploaie, pic, pic, şi fetiţa aia care ne-a vândut brânza aceea dulce, pe care am mâncat-o împreună, atingându-ne degeţelele, ce romantic, hi, hi!

— Dacă nu mă înşel, i-ai povestit şi cum mă plimbam ca un leu în cuşcă, fumând ţigară de la ţigară, jumătate de noapte prin faţa uşii tale, la Râşnov, şi...

— Şi, ce, nu-i adevărat?!...

— Bineînţeles că nu-i adevărat, stimată duduiţă!...

— Ei, nu-i nimic... chiar dacă nu-i adevărat, se potriveşte! *Si non e verro, e ben' trovato!...*

— Ha-ha, ha-ha!

— De ce râzi, Doc! Ei, haide, nu mai râde, spune-mi şi mie... ce nesuferit eşti, de ce nu râzi pe urmă, după ce-mi spui şi mie?!... Ei, poftim, acum taci! Ştii că ai început să te porţi cam ciudat?!...

— Ciudat?!

— Da-da, cam ciudat... te pomeneşti că ţi-a trecut prin cap să flirtezi cu mine... ştii că eu, când eram mică, citeam o grămadă de cărţi, amestecate, şi, în loc de „a flirta", citeam şi spuneam chiar, foarte sigură pe mine, „a filtra"... ha, ha!

— Nu-nu, spuse calm Minda, poţi să fii liniştită, nu vreau „să filtrez" cu dumneata...

— Ei, asta-i, ai luat-o în grav acum! Dar a flirta, Doc, nu înseamnă nimic mai mult decât atât! Şi-apoi, să ştii, cu o femeie ca mine e impoliticos să nu flirtezi, să nu încerci măcar! Consider asta o obrăznicie! Toţi prietenii mei trebuie să flirteze cu mine! Asta e prima condiţie! Nici o grijă, poţi să fii liniştit, şi de asta te pot asigura toţi cei care mă cunosc, nu se întâmplă nimic, flirtul tău, al nostru, nu va avea nici un fel de consecinţă, de asta...

— ...Dar... vai de mine, eu...

— Nu-nu, dă-mi voie, o clipă: mie-mi plac lucrurile clare! Dinspre partea „rezistenței" mele nu trebuie să-ți faci griji; eu nu-l păcălesc pe Geiger al meu nici pentru Gregory Peck! Ne înțelegem la pat ca doi copii de țâță, ți-am mai spus, și mie nu-mi plac chestiile astea. Când sunt cu un bărbat care-mi place, mi-ajunge! Eu nu mă țin de mână prin parcuri cu te miri ce sclifosit, ca pe urmă să mă tăvălesc cu altul, cu „oficialul", să zicem, peste...

— Iartă-mă, te rog, dar...

— Nu-nu, acum vorbesc eu, drăguțule; cum spuneam, din comoditate sau din igienă, habar n-am, eu nu mă culc decât cu un singur bărbat, totdeauna, și deocamdată Geiger... Alo!... alo!... alo!...

Mia Fabian făcu încă o dată numărul. Apelul se făcea însă în gol. Peste o jumătate de oră, încă o dată. Cu același rezultat. Peste altă jumătate de oră, încă o dată. În sfârșit, la miezul nopții, câteva minute după douăsprezece, Minda ridică receptorul:

— Alo!...

— Alo, măgarule, ți-am spus că sunt bolnăvioară și trebuie să mă doftoricești, și tu... de ce ești urâcios și îi trântești telefonul lui Miuța-mică?! Hai? Uite, Miuța-mică nu s-a supărat și te-a sunat mereu, până când domnia-sa, Pelicanul...

— ...Cine?! făcu Minda, stăpânindu-și râsul.

— Cine, cine... Pelicanul, domnul-doctor-Pelicanul a catadicsit să se întoarcă acasă și să...

— N-am fost plecat.

— A! Și mai grav! Cu atât mai grav!

Și vocea ei, gângurind, se auzi încă multă vreme în receptorul culcat pe tăblia biroului și, uneori, printr-un simplu efect de reverberație, părea o vietate măruntă, o insectă, prinsă între barele subțiri de ebonită ale difuzorului, un bâzâit insistent, aproape melodios. Alături, întins pe canapeaua sa de lucru, doctorul sta culcat, cu ochii mari, deschiși, cu o pată roșie, aprinsă, pe tâmplă, de parcă ar fi fost lovit cu un corp dur, cu

gura întredeschisă, respirând cu greutate, cu spaimă. Reflexul acestei spaime se repercuta și în ochii dilatați ușor, întreg trupul stătea într-o încordare pe jumătate, într-o așteptare a unui șoc ce trebuia să vină, ce sosise deja și care trebuia absorbit. O panică fizică, pe jumătate, pe care el însuși – acel el însuși care se refugia în acea clipă în trupul său cel mai îndepărtat, în inima sa ce bătea în vârful membrelor sale – încerca să o ghicească, o spaimă pe care *el însuși* încerca să o înțeleagă. Ce era de înțeles?!

Cu un efort, nu prea mare, el însuși fu uimit cât de ușor își învinse starea aceea confuză, pe care nu și-o putea explica prea bine, se ridică în capul oaselor, luă receptorul care emitea deja un singur tip de sunet, spuse de câteva ori: „Da... da... bineînțeles!..." și zâmbi, într-un mărunt efort, și fu din nou uimit cât de ușor își putuse provoca acel zâmbet, „inventa", „extrage" acel zâmbet din el însuși, din spaima aceea de câteva clipe, confuză, copilărească, o spaimă, panică pe care propriul său *eu însumi* refuza să i le explice... Minda dădu din umeri, plictisit și amuzat: în definitiv coexistăm cu atâtea neclarități, încât, ce conta... atâtea pete obscure coexistă cu luciditatea, cu... apropo, cine spusese asta? „Obscur, o pată... o pată obscură, și eu am izolat-o, am îmbrăcat-o în ceara disperării și bărbăției mele și am lăsat-o acolo, așteptând împreună, eu și cu ea, învierea morților...", unde citise asta, de curând? Era ceva de foarte curând citit, cuvintele îi răsunau încă în ureche... a, nu-nu, Ceea spusese... da-da, Ceea fusese cel care... Minda continuă să dea din cap la bâzâitul acela ușor, ce-și continua travaliul, încercând să refacă în întregime fraza lui Ceea care exprimase perfect o stare care se afla încă în viitorul trupului său... „O frază profetică!" făcu Minda și zâmbi încă o dată și simți, cu o anume certitudine, că era, în clipa aceea, perfect eliberat de spaimă... ce ciudat, un fel de astenie, un bufeu... o panică scurtă, fără nume, de parcă cineva în interiorul său văzuse ceva... ce anume?! Prostii!... O măruntă migrenă, cu o noapte înainte citise până la șase dimineața, își făcuse trei cursuri înainte de o calitate excepțională!... Va închide receptorul și se va culca!... Nu, greșit, va lucra în continuare, ca

încă în atâtea rânduri, își va depăși oboseala nu prin odihnă, ci prin efort... „În punctul mort, auzi el vocea cuiva, neidentificabilă, trebuie dublat efortul, dublată frecvența..."

Apoi se concentră asupra celor ce se auzeau în receptor. Bâzâitul se fragmentă, sunetele acelea lungi, stridente, mărunt stridente, se îngroșară, se particularizară, se grupară și începură să prindă un înțeles... nu toate deodată, ci, parcă, într-o anume ordine... la început vocalele, evident, „e"-ul începu să țipe primul, urmat, multă vreme, de „i", iar undeva, ca un acompaniament într-un trio cu cvartet de jazz, „o"-ul mormăia înăbușit, ca un solo-bas... când celelalte sunete și grupuri de silabe sosiră, se aglutinară, spaima lui, măruntă, era perfect uitată, resorbită. Totul urcă la suprafață, el începu să-și miște degetele, descurcă cu răbdare șnurul receptorului, trase un creion dintr-un recipient și începu să grifoneze absent, pe o hârtie albă, lucrurile, măruntele sale automatisme din timpul unei conversații telefonice oarecare...

Era o duminică după-amiază ploioasă, apă rece amestecată cu zăpadă, sfârșit de noiembrie (sau începutul lui decembrie, ajunul Sfântului Nicolae?!), Minda urca încet bulevardul, coti la dreapta pe Calea Victoriei, se întoarse câțiva pași înapoi, vrând să intre la Librăria Academiei, apoi, exact în fața ușii închise, își aminti că era duminică, se întoarse și coborî spre Piața Senatului, unde stătu câteva minute în îmbulzeala din fața Gării RATA, fumând o țigară. Traversă apoi, de o oră și jumătate, nu, de o oră și patruzeci de minute trebuia să se afle în altă parte, era însă incapabil să iasă din starea de inerție în care se afla, ceva cu totul plăcut, comod, odihnitor, la urma urmei... traversă și intră în cofetăria blocului turn, ceru o cafea dublă, fără zahăr, încă înainte de a se așeza la o masă, apoi se pierdu în fața vitrinei cu prăjituri, inventariind-o cu răbdare, cântărind în gând fiecare exponat și, la urmă, cum era de așteptat – pentru sine însuși! –, renunță la prăjituri. Se îndreptă, în fața vitrinei stătuse tot timpul aplecat, și porni spre o masă, când se auzi strigat. Era ora patru aproape, mai precis, patru fără șapte minute, duminica după-amiază,

afară continua să plouă cu zăpadă, deşi nu era propriu-zis zăpadă, ci mai mult: o promisiune a zăpezii, cum se spune pe nu ştiu unde, şi într-adevăr, în anumite locuri mai ferite, în rigola străzii sau în colţurile clădirilor, zăpada se depozitase deja, o zăpadă suspectă, jilavă. Era o cunoştinţă, un coleg de la „Fundeni", cu soţia, sora soţiei (o domnişoară în jur de optsprezece, de aceeaşi vârstă, aproape, ca şi cei doi copii, un băiat şi o fată, de cincisprezece-şaisprezece, care erau şi ei prezenţi), şi Minda îşi bău cafeaua la masa lor. Era foarte binedispus, prezenţa celor trei tineri îl animă într-un fel şi, după o jumătate de oră bună, cei doi părinţi îl invitară să-i însoţească, făceau undeva o vizită de familie, aniversau nu ştiu ce, asigurându-l că se va simţi foarte bine. Minda refuză însă, se uită la ceas şi afirmă că avea program, era deja în întârziere, trebuia doar să dea un telefon etc.

În sfârşit, familia plecă, cu un carton uriaş de prăjituri, şi, în timp ce îi saluta încă, Minda îşi scoase agenda din buzunar, se îndreptă spre telefonul care se afla în exterior şi încercă un număr. Reveni în cofetărie, cafeaua rece îl aştepta încă, aprinse o ţigară, îşi bău încet cafeaua şi regretă că nu avea un ziar la el. Se gândi un timp la acel ziar, la un chioşc de ziare, posibil, în apropiere, apoi renunţă şi îşi dădu seama că n-ar fi avut chef de nici un ziar. Ce să citească în ziar?! Ar fi avut chef de un *policier*, un Chase sau un Chandler, eventual o Agatha Christie, deşi intelectualismul ei uscat l-ar fi indispus acum. Voia să-şi conserve starea plăcută, odihnitoare, ce apărea atât de rar la el, de inerţie fără nume, fără scop – să trăieşti o după-amiază fără scop, ce poate fi mai odihnitor?! –, se surprinse chiar „aplecându-se" cu o anume curiozitate asupra propriei sale stări, ca şi asupra unui animal mărunt, urmărindu-i reacţiile, umoarea... se opri, în clipa când era pe cale să-şi aprindă o nouă ţigară, se ridică (în trecere, o rugă pe vânzătoare să-i pregătească o nouă cafea, fără zahăr), ieşi din nou la telefon, aşteptă în frig ca cineva, un tinerel, să-şi termine convorbirea, aşteptă destul de mult, în sfârşit ajunse la rând („nu-i nimic, gândi el, abia se răceşte şi cafeaua!") şi vorbi cu cineva, o convorbire nu prea lungă. Reveni în cofetărie şi,

spre propria sa mirare, spre amuzamentul său, se opri din nou în fața vitrinei cu prăjituri și, a doua oară, după câteva minute lungi, după ce luă la rând toate etajele, toate sorturile expuse, fu din nou în pericol de a renunța, și atunci, in extremis, indică cu degetul vânzătoarei (o femeie surprinzător de frumoasă, dar care, se văzu asta când ieși de după galantar, avea gambele prea scurte) *o indiană*, apoi, în zâmbetul ei și al lui, mai ceru una. Era o prăjitură pe care n-o mai mâncase de foarte multă vreme (din copilărie? nu-nu, dar de...) și o comandă numai după ce se asigură că nu aveau ruladă cu frișcă. „Am avut până adineauri, îi explică frumoasa vânzătoare, un fel de Maria Felix cu gambele scurte, dar cineva mi-a comandat un carton întreg, colosal... a, era cu dumneavoastră la masă, domnule doctor..." Minda zâmbi, vasăzică era cunoscut aici, explicabil, el nu locuia prea departe, deși... ei, nu, observase asta și cu alte ocazii, dintre toate profesiunile, doctorii sunt reperați cel mai repede, iar el, care semăna îngrozitor de mult „cu un doctor", aproape caricat, cu figura lui gravă, cu ochelarii masivi, sprâncenele puțin cam groase, gura frumoasă, cu buzele strânse. Renunță să comenteze faptul că ea i se adresase cu apelativul „domnule doctor" (o, cât îl visase în adolescență, Ceea visase revoluția și un nume, el visase cu o tenacitate fantastică, întunecată, inumană, acest „domnule doctor" pe care tocmai îl exprimase gura aceea puțin cam mare, cu dinți perfecți însă, ca un mulaj dentar) și se interesă – asta înainte de a fi comandat indienele (surorile indiene!) – dacă nu aveau cremșnit cumva, parcă... „Avem, răspunse Maria Felix, dar nu vă sfătuiesc să luați, domnule doctor! Ruladele ne-au venit astăzi, de-aia s-au și terminat, cremșniturile sunt de ieri-dimineață, și crema e cam..." „Mulțumesc!" făcu Minda, serios, și în ochii celeilalte sclipi o luminiță de bucurie că între ei doi se stabiliseră, atât de repede, raporturi atât de precise, de convenabile, exact raportul pe care ea îl aștepta, pentru care figurile lor erau pregătite. Apoi Minda se îndreptă spre masa sa și așteptă prăjiturile și cafeaua, a cărei

calitate deosebită şi-o explica abia acum: Maria Felix o pregătea pentru el, în mod „special".

Fumă şi îşi bău cafeaua, urmărind din ochi, cu un oarecare interes, mişcarea cofetăriei. În general, familii, femei singure cu un copil, tineri muncitori, ucenici sau haimanale cu câte-o iubită, fete surprinzător de tinere, de frumoase, în fâşuri, lodenuri vechi, în svetere prea lungi, scămoşate, fumând toţi cu o disperată şi veselă plictiseală. Foarte rar câte o bătrână, bătrâni deloc – unde sunt bătrânii, prin ce găuri se ascund, nu le ajunge pensia pentru o prăjitură, duminică după-amiaza? Probabil! De câte ori fusese în străinătate, în Occident mai ales, îl izbise prezenţa bătrânilor în cafenele, ceainării, societăţi întregi de bătrâni, femei între şaizeci şi şaptezeci, cu părul alb, curat, bine îmbrăcate, în jurul unei mese ovale, încărcate cu ceaiuri şi torte. De pe atunci remarcase ce odihnitoare puteau fi, pentru el oricum, aceste numeroase *oma*-uri, bunici, pălăvrăgind în linişte, mâinile lor frumoase, întinse, mânuind cu atenţie linguriţa de argint, ascultând cu gravitate, dând uşor din cap, uneori erau acolo femei colosal de bătrâne, de frumoase, de curajoase, înfruntând încă vocea, lumina, oamenii, cuvintele altora, atât de dificile, de agresive în tiparul lor blând. Unde erau bătrânii?! Şi, reflex, Minda se întoarse cu jumătate de trup, privind circular în jurul său. Femei singure, femei cu un copil, familii întregi, tinerii străzii cu iubitele lor duminicale, cu lodenurile lor uzate, cu fâşurile aruncate pe un scaun, cu ţigările din care muşcau, în disperarea lor veselă. Păcat, dădu din umeri Minda, două femei îngrijit îmbrăcate, cu o broşă de argint la gât, cu părul alb, curat, bându-şi ceaiul, l-ar fi odihnit dacă s-ar fi aflat pe undeva, prin apropiere... sau în faţa lui chiar! Lui îi muriseră bunicii şi poate de aici... nu-nu, fals, el simţea cu o anume certitudine că asta nu avea nici o legătură cu nevoia pe care o simţea ca undeva, în faţa lui sau puţin lateral.... Îşi aprinse o nouă ţigară; cât fumase astăzi? Refuză să mai calculeze. Oricum, mai avea un pachet la el şi va fuma cât va avea chef.

Era trecut bine de cinci, aproape cinci și jumătate, când Minda ieși din cofetărie, hazardându-se în lapovița de afară. Ezită o clipă în stația de taxiuri (nu se afla, de altfel, nici o mașină în stație), apoi renunță tocmai când se apropie una. Își apăsă pălăria pe cap, își vârî mâinile în buzunarele pardesiului său de cămilă și o porni agale înspre Spitalul Brâncovenesc. O coti pe bulevardul Coșbuc, apoi la stânga, pe 11 Iunie, și ajunse la Arenele Libertății. Pe una din străduțele limitrofe pieței se opri în fața unei căsuțe cu grilaj la stradă (pierduse câteva minute până să o găsească, căsuța avea și numărul căzut, el însuși nu fusese destul de multă vreme acolo), apoi intră în curte și sună la o ușă care era protejată de o minusculă marchiză. Trebui să sune încă o dată până când se auziră niște pași, vagi, în dosul lemnului, apoi, în sfârșit, ușa se deschise și apăru în deschizătura ei o bătrânică, plinuță, cu părul strâns într-un coc, întrebându-l ce dorește. Apoi, cu o oarecare șovăire, fu lăsat să intre, și Minda păși în uriașa cameră-atelier a lui Nestorescu, cu masa sa de lucru pe care se găseau risipite mii de șuruburi, piulițe, contacte, lămpi-radio, câteva difuzoare și aparate în lucru. Lângă fereastra înaltă, friguroasă, trona un difuzor uriaș, cu întreaga sa instalație de „hi-fi".

Țigara, aprinsă din clipa în care se așeză, se apropia de sfârșit, când intră în cameră Nestorescu, măruntul, bucălatul, cu ochii cârpiți de somn, cu un: „Ura, bătrâne!" și: „De ce n-ai telefonat?!" îi oferi o cafea, pe care Minda o refuză, mai bine zis o amână. Nestorescu o strigă totuși pe maică-sa și îi ceru două cafele (știa că doctorului îi plăcea să o bea rece), apoi, încă somnoros, cu ochii umflați, scoase de undeva o sticlă de whisky și o puse în fața musafirului, clipind conspirativ din ochi. Într-adevăr, un scotch autentic nu era la îndemâna oricui, dar ăsta era un semn al prețuirii deosebite de care se bucura Minda și al rarității prezenței sale acolo. Sosiră și cafelele, doctorul se întreținu câteva minute cu mama tehnicianului, care își ceru scuze că nu îl recunoscuse și tentă imediat un microconsult pe care Minda îl satisfăcu, binedispus, îi scrise repede o rețetă pe care o parafă și

avu de luptat apoi cu scuzele mamei și ale fiului pentru tapajul de rigoare. Nestorescu fu puțin uimit aflând că aparatajul doctorului era în perfectă stare și că trecuse doar pentru o scurtă vizită, amicală, apoi se precipită și derulă câteva benzi, găsind ceva pe placul lui Minda: Dave Brubeck Quartet, Erroll Garner, solo piano, Sarah Vaughan, Thelonious Monk, Oscar Pieterson trio, jazzul ușor învechit al anilor '50 care îi stârnea doctorului o anume melancolie radioasă.

Trecu astfel o oră, telefonul sunase de câteva ori în acest timp, Minda însuși dădu unul și, tocmai când se pregătea de plecare, se sună la ușă și în cameră intră impetuos o femeie de vreo 25 de ani, brunetă, înaltă, cu o geantă pe umăr, care, după felul în care se mișca, se vedea că era o obișnuită a casei. Acest fapt putea înșela însă, deoarece în casa veșnic deschisă a lui Nestorescu, obișnuiții ei intrau după o jumătate de an sau și mai mult cu același aer, ca și cum ar fi ieșit de acolo în ajun sau dimineață, după o noapte albă, timpul, într-un anume fel, nu juca nici un rol.

Doamnei i se luă pardesiul, apoi ea dispăru afară, să se întrețină cu bătrâna Nestorescu, și în acest răstimp, tehnicianul îl puse la curent pe Minda cu datele ei civile. O chema Tanți Miter și era soția unui ofițer de pompieri de la Constanța, cu domiciliul în Constanța, însă, cum părinții ei locuiau în București, și ea însăși era bucureșteancă, de mai mult de jumătate de an stătea în Capitală. Era o „fată bună", inimoasă, avea și unele veleități „artistice", într-o vreme, înainte de măritiș, cântase undeva într-un local dintr-un oraș în Moldova, apoi într-o stațiune climaterică, un sezon, pe scurt, suficient ca să-și fixeze bovarismul. De altfel, avea ceva voce și, uneori, venea cu acordeonul și delecta o întreagă societate. Era un „Hohner" uriaș, de 120 de bași, pe care silueta ei subțire îl susținea cu o necrezută forță, lucru ce trăda într-un fel energia ascunsă în corpul, în spiritul soției de ofițer. Trăia cu cineva? se interesă doctorul și primi un răspuns evaziv... parcă, deși fără prea mare ostentație! Cu cineva, un tinerel de la Estradă, de fapt un membru al unui grup solistic, de

curând lansat... după cum era ușor de observat, pasiunile ei aveau drept suport aceeași măruntă fixație artistică, de altfel, în ciuda aparenței ei de „frumoasă spaniolă" (o frumusețe cu un chenar vag trivial, abia sesizat, ce se acorda perfect cu acea duminică după-amiază, cu orice duminică după-amiază), în ciuda ochilor enormi, negri, ușor lâncezi, a sânilor agresivi (mâinile erau cam mari, roșii, dure), Tanți, afirma tehnicianul, era total lipsită de senzualitate... cel puțin atât cât era el în stare să...

Cu astfel de palavre „bărbătești" trecu acel sfert de ceas în care doamna Miter conversă, politicoasă, cu mama lui Nestorescu, apoi reintră, cu o ceașcă de cafea în mână, și ceru o „țigară bună". Ascultă câtva timp în tăcere *Moonlight in Vermont*, *The girl from Ipanema*, *Smoke gets in your eyes*, cu Erroll Garner, apoi, franc plictisită, ceru altceva... Râzând, Nestorescu introduse o rolă cu muzică *beat*. Deși voise să plece, Minda, fără să știe bine de ce, se răzgândi, de fapt, amână plecarea. Trebuise să facă o vizită de familie în după-amiaza aceea, iar seara, la opt, îl aștepta Ludmila la o familie prietenă, unde erau invitați ambii. Obligația de familie fusese „trișată", iar până la opt mai avea o oră bună, o oră și jumătate chiar. De ce să nu întârzie, în inerția aceea de duminică după-amiază, în casa aceea străină, deschisă tuturor, deci și lui, în care se intra fără nici un fel de crispare, din care se ieșea pentru totdeauna sau pentru a doua zi? Era odihnitor și, deși ar mai fi putut da un telefon salvator și trece o jumătate de oră pe la... Minda renunță însă, refuză chiar, cu o măruntă lașitate, care îl odihnea ea însăși. Ajunge o obligație pentru o duminică, și se surprinse imediat gândind cuvântul „obligație". Ce, întâlnirea cu ea era o obligație?! Prostii, bineînțeles că nu, dar ieșirile astea în tot felul de medii, unde îl trăgea ea, mediile acestea previzibile, mutrele lor previzibile, zâmbetele, inteligența, tactul, hainele lor previzibile, toate astea erau... obositoare cumva, uneori, într-o astfel de după-amiază, nu știu cum, urca din adânc o pornire veselă, șugubeață – da-da, ăsta era cuvântul: o pornire șugubeață! –, căreia ar fi o puerilitate să-i rezişti, de ce să-i rezişti?! Numai dintr-un simplu automatism de voință, dintr-un

reflex de voință, din eternul calcul al lui: la ce folosește? Sau: Nu e în program? Sau: E plicticos! Evident, astfel de oameni sunt plicticoși dacă îi întâlnești prea des, mai mult chiar, ei pot deveni și vulgari, dar pentru o escapadă... era exact cuvântul: o escapadă, o escapadă din el însuși, nu, mai bine o escapadă din ceea ce devenise, din ceea ce trebuia să fie el însuși, din ceea ce era el însuși. Iarăși sintagma asta idioată... *el însuși*! În sfârșit... o escapadă de care nu va lua nimeni cunoștință, o odihnă reală a centrilor săi nervoși, inclusiv cei vegetativi, care, probabil, îi și comandaseră această escapadă: două indiene cu frișcă! Ce prostie, orice indiană e făcută cu frișcă, orice indiană veritabilă... chiar și surorile indiene, pentru că, nu-i așa, cremșniturile nu sunt proaspete, sunt de ieri-dimineață, iar ruladele cu frișcă, a fost un domn... da-da, formidabil, tot un „domn doctor", cu familia, care a comandat un carton întreg...

Tanți Miter reintră în cameră a doua oară – când ieșise? – cu o sticlă de coniac 5 stele, udă pe față de ploaia de afară, veselă, ajutată de Nestorescu să se dezbrace, să se usuce, să-și usuce părul lung, negru, abia acum doctorul observă că Tanți era ciupită de vărsat pe față, ceva extrem de vag, observabil doar când stătea într-un anume unghi al luminii, ceva ce, în orice caz, dădea o anume ambiguitate chipului ei, „frumuseții" ei. Era veselă acum, frecându-și părul cu un prosop mare, în timp ce tehnicianul o certă că nu-și pusese un batic, intră și bătrâna, care se pare că auzea totul din antreu sau din camera vecină, și propuse să-i împrumute o bluză, dar Tanți, curajoasă, ceru o țigară „bună" (din care avea Minda) și declară că un păhărel de coniac i-ajunge. Avea un zâmbet cu adevărat fermecător câteodată și se vedea, se simțea asta foarte bine, în ciuda cursei pe care o făcuse, după cum povesti, pe la câteva restaurante și cofetării din apropiere, ca să găsească acel „5 stele", pentru că, în rest, nu se găsea decât „infectul de 3 stele", iar la un restăurănțel care îi zicea „Timpuri noi"...

— Cum, ai ajuns până la ăla? se miră Nestorescu, derulând o bandă.

— Ei, ce contează? făcu Tanți, fumând cu lăcomie, cu vitalitate, aranjându-și din când în când, cu mâna dreaptă, valurile de păr negru, uscându-l. Când să ies, s-a legat un tip de mine, unu' care se plictisea... foarte bine îmbrăcat, de altfel, dar... nu știu, avea o mustăcioară care nu-mi inspira încredere, ha, ha! I-am spus să-și radă mustăcioara și o să mai vedem pe urmă!

Râse și Nestorescu, și Minda se pomeni zâmbind și el. Văzu scena în gând, restaurantul sordid, plin de fum, de lume și un ins elegant – ce înțelegea Tanți prin elegant? –, cu o mustăcioară Clark Gable, expediindu-i o frază femeii aceleia înalte, cu părul lung, ud, negru, ce ținea o sticlă de coniac în mână, singură, și care îi zâmbi, flatată, punându-l la punct fără să-l jignească, Clark Gable nu poate fi jignit duminica după-amiaza, și ieșind încântată, de două ori: o dată că găsise, în sfârșit, acel „5 stele", a doua oară, nu-i așa, pentru succesul fulgerător. Din câte asemenea sute de succese nu e făcută viața, ziua, duminica după-amiază a unei femei? O astfel de victorie, ce durează câteva minute, ajunge pentru fuga aceea prin ploaie, pentru câteva zile mohorâte, singuratice, într-adevăr...

— ...Nu mai suportam singurătatea astăzi! tocmai declara Tanți. Ai mei m-au rugat să vin la ei, a venit și soră-mea cu bărbat-su, cu fetițele, și o mătușă de-a noastră, toată dimineața bătusem aluatul pentru cozonaci, dar când am văzut ploaia asta împuțită de afară, am fugit... pur și simplu am fugit, am spus că mă duc până în față, la mine, și-am întins-o! râdea, cu toată gura, cu dinții ei frumoși, și acum, din acest unghi, petele acelea palide, mărunte, nu se mai vedeau deloc, fața ei era frumoasă, și Minda se gândi că în definitiv și el „fugise" de ceva în acea după-amiază, te pomenești că tot din pricina ploii?

— Mai plouă? întrebă el, inutil.

— Fantastic! răspunse Tanți, cu o mare admirație, fericită acum de ploaia care o adusese aici și care o separa de mediul ei familial, burghez.

Se auzi apoi, minute întregi, *Duke Ellington and his band*, bătrânul Duke, și în cameră intrară, cu aceleași mișcări de-acum

o oră ale Tanței Miter, prietena lui Nestorescu, Slava, împreună cu o tinerică, pe care o prezentă și celorlalți drept „domnișoara Gabrielescu, de la Turnu-Severin", care venise în Capitală pentru o restanță sau un examen de fără frecvență. Slava era mai înaltă cu un cap decât tehnicianul, blondă, grasă și frumoasă. Domnișoara Gabrielescu era la fel de înaltă, foarte subțire însă, cu un cap îngust, cu tâmplele concave, nobile, cu nasul fin, cu dinții nu foarte albi, mărunți, neregulați. Slava, după câteva zâmbete și după ce predă un pachet bătrânei, care apăru, ca de obicei, la timp, se așeză la telefon. Când Minda se ridică în picioare să plece, intrară pe ușă doi prieteni ai lui Nestorescu, Paul și Sever, tehnicieni sau amatori de radiofonie, unul purta în mână un magnetofon mare, greu, și, în primele minute, cei trei schimbară fraze criptice celorlalți, în care apăreau nume străine, formule de lămpi, circuite, aluzii la socoteli comune, termene, unul se pare că instala sistemul de difuzare într-un mare restaurant, pentru o cunoscută orchestră, și le comunica celorlalți doi ultimele achiziții, aventuri cu probele instalației etc., etc. Tanți Miter dispăruse, provinciala, cu capul acela îngust, își retușa coafura la o oglindă din antreu, se putea vedea asta prin ușa rămasă deschisă.

Minda ieși exact în clipa „când nu mai era nevoie de el" și constată cu bucurie că ploaia încetase aproape cu totul. Se hotărî să-și continue drumul pe jos, mai avea o toleranță de jumătate de oră, încet, încet, străzile se populară, era, în definitiv, duminică-seara (scăpase, în sfârșit, de eterna „duminică după-amiază"), ploaia încetase doar de câteva minute. Trecu pe lângă un cinematograf în fața căruia se găsea o grămadă de lume pe care, în loc s-o ocolească grăbit, preocupat, așa cum făcea de obicei, se integră ei, fără nici un scop precis, cineva îl îmbie cu bilete pe care le refuză, se opri câteva clipe în fața fotografiilor din vitrine, nu văzuse filmul și se surprinse cochetând cu ideea dacă să intre sau... dădu din umeri, amuzat de propriul său gând „șăgalnic", da, era un gând „șăgalnic", apoi plecă, după ce se mai învârti printre cei care așteptau în față, lovindu-se ușor de cei care soseau, scuturându-și umbrelele, strigându-se, ferindu-se

de băieţii în jur de 10 ani, care foiau pe acolo, mulţi din ei traficanţi de bilete sau amatori de unul, tramvaiul oprea cu scrâşnete muzicale în staţia din apropiere, la colţ, prin vitrina de sticlă se puteau zări trei funcţionare ale „Loto"-ului, plictisite, în faţa lor câteva borcane imense de sticlă, chitanţiere, vreo zece clienţi, dintre care unii, se putea observa asta dintr-o privire, nu prea grăbiţi nici să iasă şi nici să joace, inşi aţâţaţi de mirosul locului, pentru că prăvălia aceea banală, ca orice loc, îşi avea mirosul lui, pe care acei inşi plictisiţi îl simţeau în mod special; prin spatele celor trei femei, trecu, apăru mai bine zis, un bărbat cu părul cărunt, care le spuse ceva, căutând prin registrele aflate, aruncate, pe o etajeră înaltă de metal, şi toate trei râseră, şi Minda trecu alături de vitrina de sticlă şi, deşi nu se grăbea, femeile continuau să râdă în clipa când el depăşi colţul şi ele rămaseră astfel, pentru el, râzând, râzând la nesfârşit de fraza aceea banală pe care le-o spusese superiorul lor. Minda mergea printre trecătorii mai rari acum că se depărtase de cinematograf şi de staţia de tramvai şi ele râdeau pentru eternitate. Câte o picătură de ploaie, rece, rătăcită, i se lipea de frunte, de nas, de colţul gurii, şi el tresărea şi se felicită pentru ideea pe care o avusese de a parcurge tot drumul pe jos... tot drumul sau o parte din el, cea mai mare parte, „am nevoie de mişcare, gândi el, de cât mai multă mişcare. Trebuie să mă mişc, ca să pot sta pe loc!" parafrază el din nou, răutăcios însă, deformând o frază de-a lui Ceea, cu exact atâta ironie de câtă ar fi avut nevoie dacă prietenul său ar fi fost de faţă. Ce făcea el la ora asta? Să-i dea un telefon?! Dădu din umeri, ca şi în faţa vitrinei de cinematograf; era un film pe care nu-l va vedea niciodată! Stătea şi buchisea, probabil, la *Codul civil*, la medicină legală, la procedură sau la cine ştie ce tâmpenie... în mijlocul familiei sale numeroase, în casa aceea în care el fusese o singură dată, ba nu, de două ori, unde nu avea chef să intre şi unde Ceea nici nu-l invita, printr-un acord tacit. Îi va arăta el lui, studentului, va cumpăra de la cofetăria Mariei Felix un carton uriaş de rulade cu frişcă şi îi va face o vizită, perfect inopinată... nu astă-seară,

bineînțeles, în curând însă, și dacă dobitocul nu va fi acasă, cu atât mai bine, va pălăvrăgi cu soacră-sa, cu cele trei fetițe adorabile... stai, cum le chema? Sabina, Francisca și... cum dracu' o chema pe a treia, pe cea mai mică, pe care... Sabina, Francisca și... nu reușea să-și aducă aminte al treilea nume, deși se chinui un minut întreg cu acest lucru, cât p-aci să-și agațe pălăria în umbrela unui aiurit care îl și privi cu o furie infinită... ceva cu „r" și cu „i", dar numele nu se constitui în nici un fel. Ce ciudat, tocmai pe cea pe care o cunoștea cel mai bine, o văzuse în două rânduri, o plăcuse chiar, cu bretonașul ei și conversația matură, gravă... Irina... nu-nu, ce prostie, sau... Sorina sau... te pomenești, Agripina! Minda zâmbi, strângându-și umerii, luptând cu tentația unei țigări, dar el nu fuma pe stradă, și-apoi fumase o grămadă în acea duminică după-amiază! Acea duminică după-amiază ce alunecase în cosmos, deși...

Trecea pe lângă restaurante vesele, cu vitrinele aburite, acoperite cu litere mari, roșii în care se anunțau „Fripturi, grătar special, vinuri alese din cele mai renumite podgorii, minuturi la comandă, bere toată ziua", din nou: „Vinuri selecționate" și încă o dată: „Vinuri vechi", și Minda își imagină, strângându-și umerii ca orice călător înfrigurat, salamul trist, măslinele și brânza visătoare din galantarul pe jumătate gol, tava cu fleici grase, veselia celor dinăuntru, mesele ude de vin, și grăbea pasul, în urechi cu sunetele viorii ce cânta același șlagăr, era un singur șlagăr în toate aceste localuri – „Vrei să-ți cânt un șlagăr, *commendatore*?!" –, un tangou importat din perioada de dinainte de război, un tangou deșălat, lihnit, prefăcut, unsuros, un tangou ce făcea cu ochiul, un tangou ca o cutie de țigări proaste, din „tutun selecționat", un tangou care alerga după el, lipăind, și el se trăgea prudent lângă perete, pentru că era un tangou care l-ar fi putut mânji, ca un câine scăpat din bucătăria restaurantului, un câine care venea, își băga capul, hămesit, în bidonul cu lături, apoi o ștergea satisfăcut, cu un rânjet cinic pe botul său ascuțit, inteligent, afacerist... cât de departe te poate urmări un tangou? Ia uite, se mai auzea încă sau mergea el oare atât de încet? Să

grăbească pasul... dar nu, nu făcea! În definitiv, se va mai întâlni de multe ori cu el, cu melodia lui zdrențuită, care-i plăcea, care-i făcea silă și îi plăcea, totodată, printr-un miracol ieftin, un miracol totuși, nu mai prejos de... da, lui îi plăceau tangourile, trebuia să aibă curajul să-și mărturisească sie însuși acest lucru, chiar și tangourile de acest fel, lipăite, unsuroase, lușe, care se întind cu oricine, un gust pe care-l împărțea cu oricine, în care ciocoiul din el era perfect democrat, mai mult decât atât, un demagog ordinar... tangourile, hărtănite, scârțâite, miorlăite, cârâite... da, mai ales tangourile cârâite, scopârțite, târnosite...

— Ai băut ceva? îl întrebă, șoptit, Ludmila, cu o lucire de râs în ochi, la câteva minute după ce intră și dădu cordial mâna cu toată lumea (nu era ultimul).

El o privi puțin uimit, nu înțelese, apoi mișcă din cap: Sigur că da, băuse! și atunci abia își aminti că băuse, într-adevăr, un păhărel de whisky, la Nestorescu, și în aceeași clipă fu fericit că o păcălise, pe ea, care îl cunoștea atât de bine, care îl intuia atât de repede: pentru că ea, negreșit, era convinsă că băuse cu mult mai mult... că băuse într-adevăr, și acest lucru nu era adevărat! Pe ce se vedea că băuse totuși, așa cum credea ea, era ceva care sclipea pe hainele sale, pe mâinile sale?! Probabil, undeva sclipea ceva și îl ascundea, îl calomnia, și el se bucura că era calomniat, dacă ar fi fost singur, și-ar fi frecat mâinile... a, nu, n-ar fi făcut acest gest dizgrațios nici dacă ar fi fost singur, dar, de acest lucru era convins, ar fi fost *tentat* să-l facă!

Se amestecă apoi printre ceilalți invitați, primi o farfurie mare cu ciuperci, maioneză, o felie de friptură rece, mazăre, castravete, un pahar de vin (lucruri pe care le depozită în grabă undeva), și se grăbi să intre în discuția generală. Se vorbi despre ploaie, mercuriale, un accident de cale ferată, serialul de sâmbătă-seara, o ridicare de prețuri, modă, toată lumea vorbi, cu gura plină, despre modă, apoi despre Italia, homeopatie, Lizbeth Taylor și Burton, fotbal (în trecere), despre cauciucurile românești, despre gripă, ciorapi flaușați bărbătești, care „se dăduseră" la „Romarta",

câini de rasă, ultima terapeutică a cancerului ganglionar, pocher, Salvador Dalí, noul ministru, masaje...

...În aceeași seară (sau era a doua zi?!), în orice caz, în jurul lui douăsprezece, între douăsprezece și unu noaptea, o sculă din somn pe Mia Fabian ca să-i spună... da-da, evident, abia în clipa când formă numărul ei își dădu seama că asta voise, voia să-i spună... Da, era hotărât, a doua seară, în prima seară, ce dracu', uitase? o luase pe Ludmila la el și o iubise, ea era deosebit de veselă, strălucise acolo, la Velici. Roșca, consilierul ministrului, dansase o dată cu ea, ceremonios, așa cum se cuvine cu logodnica unui viitor coleg, toată lumea era la curent că lunea viitoare, el, Minda, era așteptat la ministru, într-o audiență, care se va solda, mai mult decât probabil, cu un nou director general în Ministerul Sănătății, nimeni nu se întreba dacă Minda va fi de acord sau nu, prietenii lui și încă multă lume se bucurau de pe acum, oricum, să mai dispară impostorii, demagogii, să mai conducă și oamenii de autoritate, specialiștii, oamenii cu greutate morală, profesională, cu răspundere, un clan întreg, clanul său, pe care el îl ignora pe jumătate, intră într-o anume vibrație, trădându-și contururile, casta sa, ciudat de vastă, de omogenă, de sensibilă, îl împingea cu blândețe înainte, aproape fără ca el s-o simtă, ca o uriașă mână înmănușată. Ludmila, ea însăși, trăi o veselie ciudată, de ce ciudată? Întreaga seară dansă, conversă aprins, glumi, avu spirit, chiar bârfi puțin, și el o urmărea, amuzat, înduioșat fără să știe de ce, puțin înduioșat, de parcă i-ar fi fost pe sfert tutore sau unchi, văzând, citind pe fața ei – așa cum ea citea, tot mai limpede, același lucru pe fețele celorlalți –, succesul său social, ea era acum, reprezenta acum mult mai bine, mai reușit decât el emblema sa intim-socială, ei doi, iată ce repede, ce decis, ce nesimțit, se transformau într-o pereche oficială și, pe drept cuvânt, după cei aproape douăzeci de ani, zi și noapte, aproape, închinați domnului, marchizului, vicontelui de Hippocrates, iată, răsplata se apropie, era chiar acolo, lângă el, sclipea deja, cu decență, cu finețe, cu siguranță, pe chipul logodnicei sale... logodnica sa Ludmila! O iubi, în

patul lor cosmic, ce se rotea încet, imprimându-le acea abia simțită senzație centrifugală, coate, încheieturi, metacarpiene izbite ușor, inconștient, de tăblia joasă a patului, de zid, de noptiera care respira cu siguranță, ea își păstrase întreaga veselie, ațâțare, de la familia Velici, cu câteva ore înainte. O dată Minda o auzi, cu un început de uimire, râzând în întuneric, același râs, pe jumătate ațâțat, pe jumătate amabil, care se desprinsese dintr-un grup în care cineva povestea nu știu ce și, deodată, el, care se afla la celălalt capăt al salonului, distinse subit râsul ei care se rostogoli acum identic, același până la micron, lovindu-se o dată cu antebrațul ei subțire, ghicit, de tăblia patului sculptată, un râs care nu avea nici o legătură cu serata lui Velici, cu grupul din care se ridicase și nici cu îmbrățișarea lor, cu patul care se învârtea ușor cu ei, cu brațele sale puternice între care luneca ea, pește alb, subțire, cu dinții sclipind, cu ochii rotunzi și ficși... se rostogoleau încet, lent, descompus, în patul lor, și auzeau murmur de voci, clinchet de pahare, tacâmuri lovite de porțelan, o tuse scurtă, o voce de femeie, un râs al nu știu cui, frânturi întregi fără sens, dar cum, poate fără sens atunci sau în trecut, dar, cine știe, viitorul va restitui cu generozitate, cu echitate și acelor frânturi un sens?!...

„...Ia uite ce comic, imaginează-ți că... veneam spre casă și, în colț, la debitul la care mă opresc totdeauna când... mi-a întins mâna, i-am strâns-o, dar în gând i-am spus: «Turnător ordinar, așteaptă numai să...» anul acesta, ne-am hotărât, sezonul viitor, adică, să mergem la Sovata, se pare că... Închipuie-ți, sosesc acasă și-l găsesc făcând exerciții yoga, el și cu încă un mucos din vecini, de vârsta lui... S-au dat ieri-dimineață cauciucuri pentru Dacia 1100, am aflat însă prea târziu, coada s-a format pe la două dimineața deja... Ha, ha, ha, asta-i bună, spune-le și tu chestia aia cu generalii și ciupercile... Am să folosesc toată bucata, un cordon din același material și un singur nasture, mare, de metal, pe care îl am deja... Nu-nu, mulțumesc, paharul meu e acolo... Ia uite, Valentin și-a atârnat... pe-o vreme ca asta nu-mi simt ceafa, o «oză», cu siguranță... mă simt bine așa,

mulțumesc... O, asta o am de la Florența, dintr-un bazar, ce călătorie, a fost... cu toate că... apropo, uitasem să te întreb... ha, ha, ha, ha, ha, ha.... Cici, mai lasă-l în pace... pașoptiștii, care... Indiferent ce-ar face Nixon... A, da, se înțelege... până sus?!... ha, ha, bizar!... bizar... bizar!... bizar!..."

...acestea, printre clinchete de pahare, de tacâmuri, o ușă trântită, un robinet deschis care sclipi o clipă, un scaun pe podele, pași, râsete peste tot, printre toate, vocale și râsete, lovindu-se de peretele difuz, de tăblia patului ce avea, în întuneric, o ciudată sonoritate, cearceaful mototolit sub ei, perna căzând cu o bufnitură surdă pe covor, sudoarea ce sclipea în întuneric, abia simțită, brațele ei în unghi, palmele care se întorceau, se răsuceau moarte în jurul încheieturii, sânii albi, globurile fosforescente ale acelei pânze de aer întunecat, spartă în fâșii incerte de lumina lor mată, halucinantă, coapsele ei ce vibrau, genunchii subțiri pe care el îi prindea inconștient, cu palma, tibia ei lungă, interminabilă, înecându-se în gol, gemetele ei mici, ca niște icnete puberale, dinții lui, maxilarele sale puternice, frecându-se unul de altul, tăind întunericul acela fals, panicat, din nou murmurul difuz de voci, clinchet de pahare... râsul ei, ce izbucni victorios, acoperind ca un cearceaf fluturător patul, patul lor dublu, mormântul lor dublu care îi aștepta surâzător, undeva, la un colț de stradă provincială, ca într-un desen ***surréaliste***, pe valurile unei mări provinciale, sub un baldachin provincial, într-un cavou provincial, patul lor dublu, mormântul lor dublu, surâzător... „Nous aurons des lits, pleins d'odeurs légères/ et des divans profonds comme des tombeaux"... un mormânt cu o piatră funerară, cu un înger mortuar, un înger de gips, în genunchi, cuminte, cu faldurile fine de marmură în jurul trupului adolescentin, cu mâinile împreunate, cu capul fin, oval, plecat, într-o tristețe calmă, clasică, greacă, într-o contemplare tristă spre înăuntru, o reculegere tristă, elegant tristă, palmele acelea fine, subțiri, lipite una de alta, și pe unul din degetele mâinii stângi pata subțire a unui lichen tânăr, părul în bucle suave, părul fin,

anemic, lipit de craniul delicat, pleoapele aproape închise, gura mică, buzele subțiri, visătoare, îngerul lor de gips, de marmură, în genunchi veghindu-le moartea, moartea lor dublă... el o iubea cu un fel de furie, de încăpățânare, întunecat, discordând cu veselia ei, ce se trăda în orice mișcare, în cel mai mărunt scâncet, în râsetele ei rare, ce sfâșiau... aproape stridente, la fel ca și întunecarea lui, invizibilitatea lui masivă, ieșind, de undeva, din întunericul din jurul cărnii ei albe, tremurând ca într-un chenar, brațele lui puternice, păroase, se întindeau spre ea, o răsuceau, o împingeau, o basculau, o netezeau cu mișcări cvasi-brutale, ieșind neobosit din opacul acela ca dintr-o istorie posibilă, din mit, se încurcau în părul ei, îi căutau, înfrigurate, înspăimântate, genunchii, tălpile ei subțiri, buzele sale i se lipeau de arcade, de bărbie, de păr, de limita frunții, de pomeții obrajilor, de ureche, sudoarea îi unea deja, clipocind, lingându-i, murmurul acela confuz-distinct apăru din nou, dispăru, apăru, ca un tic-tac, cineva deschise geamul înspre bulevardul pustiu, luminat, câteva femei-voci se aplecară pe geam, fără să vadă nimic... „unde-i tirbușonul, parcă... am noroc că mama vine aproape zilnic, îi spală, îi plimbă, face lecțiile cu ei, Virgil... dă-mi batista... ha, ha, ha, asta-i bună!... cât e ceasul?... o pareză facială, tratabilă... vai dragă, ce sclifosită... prăjitura mea, unde e prăjitura mea...?!..."

Da, ea se învârtise ca o rozetă întreaga seară, ea îi anticipa triumful, schimba pentru el frazele de rigoare cu toată lumea, mulțimea aceea, clanul lor, al lui, casta lui străvezie, tenace, una din sutele, miile de caste, palpitând stins, subacvatic, într-o societate-coral, fețele lor bune, inteligente, familiare, ghicite în infraexpresia lor, cu ce măruntă bucurie mereu regăsită, zâmbindu-i, privindu-l în ochi, el, agentul lor electoral, în luptă surdă, dreaptă, toate luptele sunt drepte, împingându-l cu bunăvoință, cu calmă voioșie, cu prietenie sinceră, reală, caldă, înainte, pe el, pe jumătate inconștient, buimăcit, surâzător, privind în urmă către ei, la unul din ei, ca într-o farsă, o farsă benignă, ca între inși bine crescuți, domni „până în vârful unghiilor", oameni „de bine", deoarece și el era, ajunsese „om-de-bine",

după douăzeci de ani de muncă, de târât, de cârtiță, de forfecat, de măcinat litere, planșe, filme, de pipăit, auscultat, întors, privit, aplecat... „ridică brațul, stai pe marginea patului, tușește, încă o dată, ține-ți respirația, încă o dată, întoarce-te, o genuflexie, lasă mâna moale, deschide gura, îmbracă-te, dezbracă-te, îmbracă-te, dezbracă-te, soră, dă-mi foaia, strânge pumnul, uite aici, sus, la aortă, ecagheul când l-a făcut, nu-nu, e bine așa, întinde-te pe burtă, picioarele desfăcute, cred că e organic, dumneavoastră ce părere aveți?! garoul, unde e garoul, în injecții și *goutte-à-goutte*, drajeurile nu-s reușite, a, *Biochemische Zeitschrift*, am și eu numărul, nu-nu, dozarea era cu totul alta, dă-mi voie, dă-mi voie, nu se întâmplă nimic, respiră adânc... adânc... adânc, doare aici, dar aici, dar aici, îmbracă-te, îmbrăcați-vă, da-da, cuierul e în colț, ce-i cu fețele astea, am spus că refuz să folosesc a doua oară..." și-acum ei îl împingeau cu blândețe și voioșie și el privea încă, pe jumătate, în urmă, zâmbind ușor buimăcit, ca să arate că înțelege de glumă, că nu vrea să strice nimănui buna dispoziție, cine spunea că el e un tiran, un *trouble-fête*, un veșnic rigid, încruntat, un sălbatic lipsit de simțul umorului, vai de mine, priviți-l, e complet destins, relaxat, priviți-o pe Ludmila, logodnica lui, dacă aveți vreo umbră de îndoială, va fi o excelentă soție de director general, este de pe acum, cât tact, farmec real, atentă cu toată lumea, deloc îngâmfată, inteligentă, ea însăși o bună specialistă, și ce cuplu fac amândoi, o pereche rară, când îi vezi pe stradă, la concerte... da-da, în fiecare sâmbătă-seara la Ateneu, sunt nelipsiți, sau miercurea, la Radio, deși el e teribil de ocupat, a fost asistentul lui Lupu și încă... da-da, evident, cum de uitase, în prima seară o iubise, e exact, nu se iubiseră, cu totul întâmplător, fără nici o semnificație, asta devine o boală scârboasă când căutăm semnele tuturor lucrurilor, ale întâmplărilor, pur și simplu el o iubise și ea se lăsase iubită... e oare adevărat, ea se lăsase iubită? Ciudat, dar parcă ea, Ludmila, nici nu „observase" cele ce se întâmplau cu ea, ea, care era orice afară de ceea ce se cheamă o frigidă, dacă există așa ceva, dar, nu știu cum, în noaptea aceea ea fu...

politicoasă, într-un fel, sau, mai grav, absentă, sau cu totul altceva, pentru ea noaptea în doi nici nu începuse, nu existase niciodată, patul acela al lor se învârtise numai cu el, ea, da, așa era, ea își continua încă seara ce fusese, cel puțin pentru ea, cu mult prea puternică, prea reală, victoria lui, a lor, a *ei*, excitația victoriei ei sociale, anticipată, dar atât de prezentă deja, atât de reală (poate mai concretă, reală, tocmai prin anticiparea aceea confirmată de toate fețele), fusese prea puternică pentru ca brațele sale mușchiuloase, ieșind din mit, să o poată înfrânge... el lupta cu el însuși și, iată, acel el însuși din seara de duminică era cu mult mai tare invincibil, oricum, decât el însuși din noaptea de duminică. (Unde rămăsese cel din „duminică după-amiază", din orice duminică după-amiază, cum începea șlagărul lui.) Murmurul acela, în variante inepuizabile, ca un sfâșietor coșmar, un coșmar necesar, melodios, printre clinchete de pahare și tacâmuri, rumoarea aceea eternă, sunetul unui disc, ascultat într-un colț, ce fusese, *Sacré de printemps* parcă, parchetul scârțâind, rumoarea agreabilă, ininteligibilă, familiară, dureros, profund, intim familiară, zgomotul umanității în genere, al umanității sale, oricum, umanitatea sa conică, cilindrică, paralelipi... lelipi... lelipi... pe-di-că, umanitatea sa dureroasă, de care nu putea scăpa, la fel ca de un coșmar, necesar, evident, necesar... zgomotul umanității care plutise peste patul lor răvășit, peste trupurile lor încleiate de sudoare, peste buzele lor amorțite, sfâșiate, peste degetele lor vibrând, și râsul ei, în pat, acolo, atât de *sociabil*, irupând mereu din acel grup de unde îl auzise prima dată, râsul ei cristalin, cald, oricând bine-venit, dar atât de... nepotrivit cu iubirea lor de carne ce foșnea, în sfârșit, el însuși nu auzea murmurul! Cum să nu, îl auzea, prea distinct atunci când se ferea de el, afundându-se cu întreg trupul său uriaș în patul acela cu atâtea etaje subterane, în acel pat-buncăr, și dispărând, murmurul, atunci când îl asculta, când încerca să-i urmărească coerența, neverosimila-i epică, neverosimila-i existență... murmurul acela și clinchetele ce nu erau decât un vis, un coșmar acceptabil, sunt vise care te surprind nepregătit, pe

stradă, în tramvai, în timp ce numeri restul la casă, în timp ce încerci să aprinzi un băț de chibrit pe o cutie udă. Da, era un vis, trăit simultan, aproape simultan de amândoi, în timp ce, formal, se acuplau, și, iată, visul ei era mai puternic! Visul ei de glorie, victoria ei, draga de ea, minunata de ea, o merita din plin, și încă atâtea altele, pentru suferința ei lângă el, pentru trupul ei, viu și fantastic, pe care i-l dăruia, aproape oricând, ca unui proprietar de seraiuri, pentru trupul lui pe care îl suporta... numai pentru asta, pentru trupul lui nenorocit, abject, pe care ea îl suporta, îl strângea în brațe cu pleoapele strânse, presate, fericită, mântuind, salvând astfel una din cele mai îngrozitoare neînțelegeri ale lumii, acoperindu-i rușinea, decăderea, monstruozitatea sa zilnică cu „marmoreenele-i brațe...", aruncând peste puroiul lui nesclipitor candoarea ei de nedescris, ea merita, desigur, toate astea și, pentru aceasta, probabil visul ei era mai puternic, noaptea lor ratată, ca și cum unul din ei nu venise la întâlnire, pentru că seara, seara ei fusese prea puternică, prea *nouă*, realitatea ei prea tiranică. Trăiască „seara ei", victoria ei! La dracu' cu nopțile de iubire, la dracu', bineînțeles, în acea noapte, cu nopțile de iubire!...

— ...Alo, te-am sculat din somn, stimată duduiță?

— Bineînțeles, făcu vocea ei răgușită de dincolo, timbrul ei cald, amabil, *tant mieux*, ha, ha!... Ce faci?!

— Bine... citesc de aproape trei ore și... m-am gândit să-mi ofer o... prăjitură, o ruladă cu frișcă!...

— Și ce citești, ai o carte bună? Dacă ai un polițist, dă-mi și mie, așa ceva eu mănânc cu...

— Polițist? Aici se lucrează, duduiță!... Pot să-ți împrumut, dacă vrei, *Diseases of metabolism* de Duncan sau *Manualul de boli digestive* al lui Bockus sau de boli hepatice al lui Sheila Sherlock sau...

— Ia uite, vrei să-mi faci impresie bună, copilaș! De unde citești titlurile astea, te uiți la cotoarele cărților, în bibliotecă? Ha, ha!

Minda avu o ezitare în răspuns, dar vocea ei era atât de fermecătoare, francă, de sinceră, cald-obraznică, încât continuă, înghițindu-și saliva:

— Știi ce voiam să-ți spun?... Ghici unde am fost alaltăieri-seara, duminică-seara?

— Alaltăieri a fost marți.

— Da? Cum se poate... în sfârșit! Duminică-seara?!

— Știu tot, bibicule! Ai fost la Icu și te-ai dat la una, Tanți, cu care...

— Eu? De unde ai scos-o și pe...

— Haide-haide, ați fost împreună, prin ploaie și la nu știu ce cârciumă, să cumpărați coniac! Porumbeii, prin ploaie, vai ce drăguț, ce romantic! Ai ajuns un tip romantic, Doc, și mie nu-mi spui nimic!

— Ce marcă de coniac? bravă el, înghițindu-și din nou saliva, un reflex ce-i era nesuferit.

— Marca „5 stele"! făcu ea cu o voce care indica că-și țuguiase buzele, „boticul", și-și strânsese „languros" pleoapele. Mai e și ciupită de vărsat, după câte aud! Ce gusturi ai, Doc! Icu era și el destul de nedumerit și...

— În primul rând, irupse Minda, fără să se mai poată stăpâni, toată chestia cu Tanți e inventată, ea s-a dus singură după sticla de coniac și...

— Minciuni, Doc, noi te cunoaștem prea bine, în fața noastră nu trebuie să te închei la haină! Apreciază acest lucru! De altfel, nu trebuie să-ți faci griji cu Icu, plăcerea lui e să pălăvrăgească, dar el nu dă atenție... și mie mi-a comunicat cu totul în treacăt...

— Cu totul în treacăt, o grămadă de minciuni, făcu furios Minda. E vina mea, nu știu ce-am căutat acolo! E de fapt ultima oară că...

— Hai-hai, Doc! Îți pierzi sângele rece, ce dracu'... era vorba să șuetăm puțin, așa, de la distanță, nu să-mi spargi urechile cu... spune-mi mai bine, întreabă-mă ceva drăguț, galant, ce naiba, tu nu știi să fii galant cu o cuconiță nostimă pe care o scoli la miezul nopții?... „Stimată duduiță, sper că nu v-am trezit

dintr-un vis nostim, poftim?!". Sau altfel: „Stimată doamnă, sau draga mea, cum vrei, combini și tu, mi-ar fi foarte dezagreabil să vă fi deranjat cu telefonul meu tocmai într-un moment în care..." ha, ha, ho, ho!... „Sper, pentru mine, că sunteți singură...!" Sau: „O femeie frumoasă nu e trezită din somn, duduiță, dar scuza mea e că"... și aici bagi text tare, nu prea strident, oricum... A, nu-nu, mai bine așa, fii atent: „Coniță dulce, singura scuză a telefonului meu, la această oră, e curiozitatea mea!". Pac! Bombă! La care eu, de dincolo: „Hi-hi-hi, ho-ho-ho, ce spuneți, domnule, și dacă mi-e permis, pot să știu și eu ce...". „Cum să nu, contrezi tu, v-am format numărul cu o întrebare pe buze. Iat-o: cum dormiți, într-o cămășuță de nylon sau în pijămăluță?" La care eu, de dincolo: „Nici una, nici alta, domnule: într-o picătură de Guerlaine!". Tare, ce zici? La care tu: „Ho, ho, ho!". Eu: „Hi, hi, hi!" și uite-așa, mă bursucule, se trezește o *lady* din somn, la douășpe noaptea trecute! Mă rog, pe varianta asta, în orice caz, te ocupi puțin de ea, nu te apuci să-ți dai ifose, să-i arăți ce cult ești, ce harnic și ce nobil! Un bărbat nobil nu dă telefoane la miezul nopții amantelor altora... te pomenești că ai sunat înainte la Tanți aia, ciupită de vărsat, și nu ți-a răspuns?

De dincolo se auzi un râs ușurel, ușurel ca o sonerie cu clopotul înfășurat într-o batistă.

— Ce taci, spune ceva... te-ai bosumflat, Doc? Știi ceva, eu și-așa nu mai pot dormi, am dormit toată după-masa. Aleargă, ca un copilaș, și cumpără o șampanie, marca desert, și tanti Miuța îți face o cafea pe cinste și șuetăm mai departe, în condiții optime. Vrei? Hai, repede, până nu...

...Peste douăzeci de minute, Minda intra în apartamentul Miei Fabian, cu o sticlă de șampanie în mână (care fu introdusă în frigider și o alta, rece, cu un șervet alături, fu așezată pe o tavă), se instală în primul fotoliu întâlnit (același de la întoarcerea din excursia Râșnovului) și, ca prin minune, apăru și o țigară lungă, un „long size", în mâna sa dreaptă. Ciocniră, Mia era într-un capot vișiniu, culoarea vișinei putrede, nefardată, arăta surprinzător de bine, fața ei, în rarele sau scurtele momente de

imobilitate, era într-adevăr agreabilă, şi Minda o privi de câteva ori cu o anume, involuntară, insistenţă, era de fapt prima oară că se zărea figura ei întreagă, neacoperită de multiplele farduri, creme, rujuri, creioane dermatografe. Albă, acum, destinsă, ochii ei mari, rotunzi, sclipeau uneori cu inteligenţă, mâinile grăsuţe, cu degetele scurte, ţineau ţigara cu eleganţă, gura ei păstra un perpetuu zâmbet şters, subţire, aproape nostalgic. O gură perfect străină, „indiferentă" frazelor pe care le emitea, care „treceau" prin ea, o mască fără legătură cu vocea dindărătul ei, o ventricolare încântătoare după primele minute de uimire, de uşoară stupefacţie. Minda o privi cu o abia ascunsă satisfacţie şi spaimă în primele minute, apoi se suspectă pe el însuşi, i se părea că începe să se „obişnuiască" cu ea, cu acea femeie, şi astfel farmecul ei, proiecţia lui amabilă asupra chipului ei deforma, nu-i aşa... dar nu, fals, dacă era aşa, ar fi trebuit să se întâmple, oricum, în dauna ei, a chipului ei, frazele ei, întoarse înapoi, trebuiau să-i deformeze trăsăturile, masca, ori ceea ce spunea ea, atât de mult, atât de „vesel", nu avea nici o contingenţă cu... dimpotrivă, sau, mă rog, indiferent de ce spunea ea, chipul ei, în momentele de relaxare, de nemişcare, era, iată, astfel, destins, aproape grav, delicat, nobil... când trăsăturile ei însă înspăimântător de numeroase se puneau în mişcare, ce ciudat, o inexplicabilă mâncărime îi cuprindea palmele, gâtul i se usca, el zâmbea reflex, încercând să înghită, o frică obscură, amestecată cu o veselie joasă, vulgară, îl inunda ceva comic şi înspăimântător... Minda zâmbea, surâdea mereu, cu un eroism confuz, şi solzii spaimei i se lipeau de trup.

Capitolul X

— Ghici cu cine am vorbit adineauri la telefon?

— Când adineauri?

— Adineauri, în timp ce erai pe drum... ghici!

— Cu Nestorescu?...

— Bah, crezi că îndrăzneşte derbedeul să sune la ora asta mică la o femeie atât de fină?! N-ai să ghiceşti niciodată, aşa că am să-ţi spun eu: cu puicuţa inimii tale... cu Ludmila!

— Ludmila?!...

— Ei da, ce faci mutra asta? Ce spui ce intuiţie au femeile! A simţit că şobolanul bate străzile după o şămpănică şi, haţ! Mi-a ras *un coup de fil*! Bine, Ludmila are o intuiţie!... E cea mai fantastică femeie pe care o suportă acest continent, şi asta de când o ştiu, şi sunt ceva ani! Şi nu numai eu mă răscrăcărez în faţa ei, toate femeile cu oarecare bun-simţ care au cunoscut-o au rămas uluite, pentru că, să ştii, stimabile, *noi* ştim cu adevărat care sunt marile femei, alea atât de rare! Noi, nu voi, care alergaţi cu coada în vânt după te miri ce pipiţă, pempantă şi şarmantă, cum aş fi eu, de pildă, ha, ha! Ludmila nu e din sexul nostru, ea e un templu, pentru ea, deşi eu sunt, har Domnului, cât se poate de normală, pentru ea, numai la un semn al ei, aş trece la islamism, la budism, la lesbianism, ha, ha, numai să... să ştii, vreau să te previn prieteneşte, în clipa când voi simţi că prietenia noastră şugubeaţă, a mea cu tine, vreau să zic, o incomodează, dăunează adică relaţiilor mele cu ea, pentru că

relaţiile voastre nu mă interesează, în clipa aceea, la cel mai mărunt gest al ei, dispari pentru mine, ca şi cum... fără supărare, fără reproşuri, eu ţin la ea ca la...

— Bine, făcu Minda, zâmbind crispat, mi se pare că şi eu... că şi eu ţin, într-un fel, la ea, dacă-mi...

— Ia spune! făcu Fabian, cu vioiciune, întrerupându-l. Cum ai reuşit tu, dumneata, s-o agăţi pe femeia asta? E ceva absolut de necrezut, uluitor, am vorbit şi cu... în sfârşit, numele nu-ţi spune nimic, o fostă colegă de-a noastră şi... şi durează, văd, sunteţi, mi se pare, de-un an împreună, de mai bine de un an...

— Doi ani şi jumătate!

— Fantastic! De-ai şti, Doc, ce bărbaţi colosali s-au învârtit în jurul ei şi ei nu i-a tremurat o sprânceană, du-te la laborator, vino de la laborator, la teatru cu prietenele, în concediu cu sora şi cumnatul, în somn cu părinţii! Era mai ales unul, un arhitect, unul Sergiu Papadimitriu, o familie foarte sclifosită, iar el, un individ superb, leit Sacha Distel, tenisman, cult, a câştigat nu ştiu câte concursuri în străinătate, a lucrat câţiva ani pentru o firmă mare, italiană, şi care s-a învârtit după Ludmila ta ca un dement... mi se pare că a şi fost ceva între ei, sunt sigură că nu sunt indiscretă, când Ludmila are ceva cu cineva, e un lucru deschis, pe faţă, viaţa ei, şi viaţa ei de femeie e ca o oglindă cu o singură faţă din cel mai bun cristal... nu ştiu ce a făcut Sergiu ăsta, în orice caz ceva mărunt, ceva ce altă femeie nici nu bagă de seamă, mai ales la un zeu ca el, în orice caz Ludmila l-a lăsat cum arunci o mănuşă, cu o răceală inumană, încât eu am fost, şi multă lume, revoltată oarecum... mai ales că săracu' băiat, căruia îi stătea jumătate de Bucureşti la picioare, multă vreme a umblat ca un câine bătut, vreun an nu şi-a revenit în simţiri, de parcă ea murise... de parcă murise el însuşi!

— Şi ce-aţi pălăvrăgit adineauri, dacă...

— A, fleacuri, nu i-am spus că vii, pentru că... cred că n-o interesa! Dar ce instinct are, e fantastic, ea, care nu mă sună cu anii, de obicei eu sunt solicitanta, trebuie, după un timp, să-i scriu, cu regularitate, numărul meu de telefon, undeva, pe o

hârtie, când o văd, mi se pare mereu că l-a pierdut... dar... nici n-am îndrăznit s-o întreb de ce mă sunase la ora asta și de ce mă sună în general... Am fost fericită că m-a sunat, că am stat un minut cu ea! Am rugat-o să mă invite într-o zi la ea acasă, unde intră foarte puțină lume, și mi-a promis, deși, cam evaziv!...

Fața Miei Fabian era radioasă, ochii îi scânteiau; deodată, ca ștearsă de un burete invizibil, dispăruse expresia ei curentă, placid-zeflemitoare, ironia aceea din trăsături care o îmbătrânea oarecum, malitia aceea din expresie care-i putea da celui cu care sta de vorbă o anume neliniște obscură, incomodă. Chipul ei „sărise la loc", întinerise subit, miraculos, vorbind despre „prietena" ei, o vagă exaltare îi curățise fața. Apoi tăcu, privind undeva în sus, și în dreapta, prelungindu-și starea aceea pe care ea și-o produsese, amintirea scurtei convorbiri telefonice de adineauri, chipul Ludmilei care atârna încă, pe jumătate șters, în colțul acela pe care ea îl fixa. Apoi, după minute, întoarse capul încet spre Minda, care fuma placid în fotoliul său, și îl privi cu o căldură neașteptată (doctorul tresări aproape), prelung, cu o anume învăluitoare condescendență, o înțelegere afectuoasă, disprețuitoare, comprehensivă.

— Arăți bine azi, spuse el, cu atenție, scuturându-și scrumul. Ești frumoasă... madam!

— Ce vorbești, făcu ea, își mișcă ușor capul și malitia îi sări „la loc", ai observat? Așa arăt eu sculată din somn, după cum vezi, merită, ha, ha!

— Îmi placi mai mult așa, dacă asta contează cu ceva... nefardată, vreau să zic... ești mai... frumoasă, mai... distinsă, mai...

— Măgarule! Și-altfel nu sunt distinsă?!

— Nu! făcu el, hotărât, și ea izbucni în râsetele ei mici, mișcându-se în fotoliu.

Băură.

— Îmi pare rău, eu mă plac mai mult boită! De altfel, sunt și alte interese aici în joc, superioare: domnul Geiger mă preferă așa!

— Cine e Geiger ăsta?

— Ce, nu ți-am spus? Pisofagul, Păpășilă. Rollex...

— Rollex? Ăsta e un nume furat!

— Se poate, făcu ea cu un gest de regină, ăsta e ultimul lui nume. Ultimul titlu al domnului Gelu Babeș, amantul *en titre* al doamnei Volumnia de Fabian!... Singurul care are acces la grațiile ei numărate, ha, ha, unicul muritor care poate s-o amușine atunci când, bineînțeles, sus-numita *milady* are amabilitatea să... câinele, taurul, armăsarul și subreta... Cum era la cei patru evangheliști? Leul, vulturul, taurul și... și ce mai era?

— Marcu cu leul, Matei cu îngerul, Luca cu taurul și Ioan cu vulturul.

— Ia te uită! De unde știi astea? În sfârșit... acuma știi cine e Geiger! Îți atrag atenția că-i un individ periculos, dacă ar ști că ești aici... la ora asta...

— Ei bine, ce-ar zice? spuse Minda, aplecându-se în față, așezând paharul pe masă și prinzând-o de mână.

— N-ar zice nimic, spuse gazda lui, desprinzându-și cu un gest simplu mâna, n-ar zice nimic pentru motivul că e un om foarte tăcut. Și-apoi are deplină încredere în mine! Ce râzi, Doc, chiar așa e: are deplină încredere în doamna simțurilor sale! și ea îl privi calmă, cu atenție.

Minda râdea însă, ca să-și ascundă contrarierea, după ce Fabian își trase mâna la gestul acela al lui, care îl sperie pe el însuși, necugetat, dar el, sau cineva din el, îl făcuse spontan, pentru că, știa, dacă l-ar fi premeditat, nu l-ar mai fi făcut niciodată. Cineva din el întinsese brațul lui și mâna sa se așezase deasupra mâinii celeilalte și, spre ușurarea lui, a *lui*, mâna aceea străină, mică, grăsuță, cu unghiile oribil, violent vopsite în roșu, se retrăsese încet.

Băură.

— Haide, Doc, spune-mi ceva, amuză-mă... nu mă lăsa să observ cum trece timpul în gol, stupid! Altfel...

— Altfel? întrebă Minda și se aplecă din nou, cu temeritatea unui adolescent, apropiindu-și fața de cea a gazdei sale.

Mia Fabian nu se mişcă, îl privi cu atenţie, aproape amuzată.

— ...Altfel mă ridic şi mă duc să mă culc şi te las să termini singur sticla.

— Mai e o sticlă!

— Şi de ce rânjeşti când spui asta? Nu mai e nici o sticlă, nu ai adus decât una!

— Păi una dai tu, nu?!

— Tu? De când îmi spui tu, de când mă tutuieşti, Doc? Tu, care eşti atât de ceremonios, de sclifosit! Păcat, tocmai începusem să mă obişnuiesc cu aerele tale...

— Dar ce, tu nu mă tutuieşti?!

— Ei vezi, iar m-ai tutuit! Îţi pierzi stilul, doctore! Eu te tutuiesc sau nu, n-are importanţă, mie-mi stă bine!

— Şi mie îmi stă destul de bine.

— Cum vrei... dar nu vrei să stai ca lumea în fotoliul tău larg? Nu-mi place când cineva îmi respiră în faţă... te porţi ca un om beat, Doc, deşi nu eşti beat!

— Un om beat, spuse Minda, recăzând în fotoliu, cu un oftat de uşurare, parcă are anumite drepturi...

— Bineînţeles, dar un om beat trebuie să aibă răbdare ca să ajungă beat! Asta e ceva în care nu te poţi preface! Cel puţin tu...

— Să bem! spuse Minda, obosit, ridicând paharul.

— Să bem! spuse gazda, brusc înveselită. Când faci pe botosul, ai un haz colosal! Micuţul Kronprinz pe care lumea nu-l înţelege, cetăţenii nu-l aclamă cu entuziasm când se aşază pe closet, iar domnişoarele nu-i oferă fecioria lor în schimbul unei priviri! Câtă ingratitudine!

— Cum vorbeşti, duducă!

— Ca din călindar, nu, ha, ha! Eşti indignat, nu-i aşa? Te-am revoltat, nu, cu expresiile mele deocheate...?! Hai, fă pe cetăţeanul revoltat, asta mă distrează grozav! Ia explică-mi tu mie, cu înţelegere, cu seriozitate, pe care pantă alunec, halul în care aş...

— Aș prefera să alunec cu tine, împreună, pe panta asta decât să fac pe cetățeanul revoltat, ha-ha!

— Râzi fals! Pentru depravare îți trebuie talent, Doc, crezi că merge așa?... Și tu, mi-e frică că nu prea ești dotat în direcția asta!

— Îți fac milă, nu?!

— Nu, de ce, mie nu prea mi se întâmplă să-mi fie milă, mai ales de indivizi ca tine, foarte bine apărați, foarte penetranți, în ciuda dramelor lor adânc...

— Și-apoi, nu uita, eu sunt și foarte ocupat, ha, ha!

— Tocmai! Să nu uităm că tu ești și un om foarte ocupat! Când să mai fii tu și depravat!

— Dar eu nu vreau să ajung un depravat, afirmă Minda cu naivitate, eu vreau să mă depravez cu tine... duduiță!

— Da?... Așa de repede? E a doua oară că-mi faci o declarație astă-seară. Dacă știam că ești atât de întreprinzător, mă gândeam de două ori înainte de a-ți sugera prețioasa idee cu șampania! Telefonul își are totuși avantajele sale... Iartă-mă, o clipă! și Mia Fabian, cu un zâmbet grațios, ieși din încăpere.

Rămas singur, Minda căscă, privi de câteva ori la stânga și la dreapta, întinse apoi mâna spre paharul pe jumătate plin cu lichidul verzui, îl ridică și îl duse la gură, dar, înainte de a bea, se răzgândi, de parcă abia în clipa aceea ar fi devenit conștient de ceea ce făcea. Depuse paharul neatins înapoi pe masă, căscă încă o dată, își scutură umerii ca cineva căruia i se face brusc frig, undeva pe un peron pustiu de gară, într-o oră de noapte, apoi se ridică din fotoliu, își vârî mâinile în buzunarele pantalonilor și trecu, plictisit, prin fața celor câtorva gravuri, prinse în rame subțiri, negre, agățate pe perete.

Când gazda reveni în cameră, Minda, care se afla în picioare lângă ușă, întoarse capul și o privi, peste umăr, de parcă s-ar fi aflat pe stradă, apoi făcu un pas și o prinse în brațe, pe la spate, afundându-și fața în ceafa ei caldă, grăsuță, plăcut mirositoare. „Au!" gemu Fabian și se strâmbă ca atunci când nu-i intrau cizmulițele în picior și se desprinse de cel care o îmbrățișa cu o

mişcare scurtă, neviolentă, eficientă. Se aşeză apoi în fotoliul ei şi îşi aprinse o ţigară. Minda reveni şi el în fotoliul lui, descriind un cerc larg, nehotărât, prin încăpere.

— Să bem! spuse Fabian, ridicând paharul ei, ce era încă plin, şi golindu-l încet. Noroc!

— Noroc! făcu Minda cu un început de veselie, de parcă l-ar fi amuzat moliciunea, comoditatea fotoliului său. Sărut mânuşiţele!

— Voiai să bem două sticle şi nu eşti în stare să goleşti una, profesore!

— Încă nu sunt profesor; nu-s decât conferenţiar!

— Mă rog, atunci repet: voiai să bei două sticle şi nu eşti în stare să goleşti una, conferenţiarule!

— Vezi, acum a ieşit mai bine, cum îi spunea... Ascultă, de ce n-o suni pe Ludmila, neasemuita ta prietenă şi idolul vostru, al femeilor, ca să-i spui, să-i raportezi că... că sunt aici şi că... îţi fac ochi dulci?!

— Să-i dau telefon Ludmilei? spuse Fabian, liniştită, ridicându-şi încet sprâncenele ei subţiri, pe care, în mod obişnuit, le agrava cu un tuş negru, gros. De ce? În primul rând că n-aş îndrăzni s-o trezesc la ora asta, şi apoi... ea ridică din umeri, scuturând, cu atenţie, scrumul, nu cred că-mi faci ochi dulci!

— Nuuu? Dar ce anume îţi fac, puicuţă dulce?!

Mia Fabian îl privi cu sinceră uimire:

— Ce să-mi faci? Nimic! Ce, era vorba să-mi faci ceva?...

— Ei, haide-haide, spuse, cu o anume grosolănie, Minda, lăsându-se pe spate cu veselie, în fotoliul său. Te joci cu mine...

— Bineînţeles! De ce să nu mă joc cu tine?...

— Ha, ha, asta e bună, ştii că şi eu mă joc cu... mine!

— Perfect! înseamnă că totul e în ordine!

— În cea mai bună dintre lumile posibile! spuse Minda, ridicând degetul arătător, un gest tipic al său, de la curs.

— Cum vrei! dădu din umeri, indiferentă, Fabian. Mai bine mi-ai spune nişte bancuri!

— Bancuri? Lasă bancurile!... Ce-ai zice dacă... dacă te-aş cere în căsătorie?!

— Eu? repetă inutil, gânditoare, Mia Fabian. Ce să zic?... În primul rând aş zice că e o glumă proastă şi... în al doilea rând...

— ...Şi în al doilea rând?... insistă Minda, văzând că ea întârzie să răspundă, aplecându-se puţin, abia simţit, în faţă, de încordare.

Mia Fabian ridică privirea şi îl fixă, cu atenţie, de parcă el i-ar fi cerut sfatul asupra culorii cravatei sale:

— În al doilea rând, ţi-aş răspunde că... cum se zice, că mă onorează cererea ta, numai că... eu n-am chef de aşa ceva!

— De ce, de căsătorie?

— Nu, de-o căsătorie cu tine, doctore!

— Haida, de! spuse Minda, lăsându-se din nou, uşurat, pe spătar, vorbind cu o grosolănie stângace.

— Acum nu mă crezi, dar ai să mă crezi cu timpul... cu vremea!

— Cu anotimpul! râse gros Minda, un râs care trezi un zâmbet surprinzător de fin pe faţa ei.

— Cu anotimpul, dacă vrei! Ai să mă crezi cu anotimpul! De altfel, continuă ea liniştită, tu vrei să te culci cu mine, nu să te însori cu mine. Or, Geiger e mult mai indicat pentru treaba asta, te asigur!...

— Să mă culc cu dumneata? întrebă Minda, cu o expresie stupidă pe faţă. Nici nu mă gândesc! Dimpotrivă... eu...

Ea începu să râdă încet, privindu-l cu o bonomie afectuoasă, îşi turti ţigara în scrumiera din faţă, de pe măsuţă, privindu-l mereu, apoi se ridică şi reveni cu a doua sticlă de şampanie, aburită.

— Deschide-o, spuse ea cu o anume voioşie, şi să bem în onoarea glumei tale de prost gust! Zău! Mi-a făcut plăcere chiar şi-aşa, în bătaie de joc!

— Ha, ha, râse Minda, cu veselie forţată, asta sună a Dostoievski! Marmeladovisme!

— Îţi place Dostoievski? întrebă ea cu ingenuitate, aprinzându-şi o nouă ţigară.

— Nu prea. Dar ţie?

— Bineînţeles. Îl găsesc foarte autentic, foarte... sincer.

— Bravo, eşti o fată bună!

Şi Minda se aplecă şi îi sărută mâna, întinsă pe spătarul fotoliului, mână pe care ea i-o lăsă acum, privindu-l fără expresie. A doua oară, doctorul contemplă, o secundă, mâna ei grăsuţă, cu degetele scurte, cu unghia degetului mare lată, acoperită cu ojă groasă, apoi zâmbi, ca un automat, fără să o privească, şi cu faţa mereu crispată de zâmbet, deschise sticla. Ea îşi bău restul din pahar, doctorul le umplu din nou, din sticla a doua, şi băură.

— Noroc!

— Sărut mâinile!

El se lăsă pe spate, cu un mărunt oftat de uşurare, de parcă ar fi dus la bun sfârşit o treabă dificilă, se şterse cu palma la gură şi spuse, cu o luminiţă în ochi:

— Nu glumesc. Insist asupra... cererii mele în căsătorie...

— Da?!... Şi ea îl privi din nou cu acea atenţie uşor distrată, cum vorbeşti despre timp: Care cerere?...

— Ei, bravo, păi adineauri nu ţi-am făcut o cerere în căsătorie? Ascultă, tovarăşă, iei cam uşor, mi se pare, toată această...

— Nu-mi amintesc, spuse ea cu aceeaşi răceală calmă, adineauri m-ai întrebat ce-ar fi dacă... *ce-ar fi*!

— Aha! Da, ai dreptate! Ei bine, spuse Minda, tuşi, se ridică în picioare, îşi închise nasturele la haină şi, aplecându-se puţin, cu ironie, spuse: Stimată duduie, ăăă... faceţi-mi onoarea şi acordaţi-mi mâna dumneavoastră!

— Ha, ha, ha, bravo! Foarte bine! Ai fost foarte solemn! Mă înnebunesc după bărbaţii solemni! Să bem, continuă ea, extrem de binedispusă, întinzând mâna după paharul pe trei sferturi plin, nu pot să mă vait că în noaptea asta n-am fost cerută de nevastă! Noroc!

— Noroc! spuse Minda, mereu în picioare, dându-şi paharul peste cap (după ce îl umpluse mai înainte). Apoi se aşeză, vizibil foarte satisfăcut de sine. Ei, spuse el, aprinzându-şi o ţigară, trăgând primul fum, şi acum... ce spui?!

Ea îl privi puţin uimită.

— Ce să spun? Același lucru.

— Adică?! se încăpățână el.

Fabian ridică plictisită din umeri:

— Adică... îmi face onoare, bla-bla, și că... n-am chef! E bine?! De altfel, adăugă ea repede, scuturându-și scrumul, cu mâna întinsă, mâneca lungă a capotului mișcându-se și dezgolindu-i încheietura grăsuță, moale, o femeie ca mine nu trebuie să o ceri de nevastă dacă vrei să te culci cu ea, doctore!

— Dar bine... începu Minda, bâlbâindu-se ușor, ți-am mai spus că nu intenționez să... nu vreau să mă culc cu... dumneata, oricât, nu-i așa, mi-ar apărea de atrăgător acest lucru, la prima vedere... și...

— Foarte bine! punctă ea, sec, zâmbindu-i rece. Se potrivește: nici eu nu intenționez!

— Atunci?... și el se aplecă, relaxat, pe spate, privind-o interogativ, zâmbitor.

— Atunci?...

— Atunci?!...

— Ei, haide, Doc, începi să devii agasant! Gata, am râs destul pe tema asta! Schimbă discul, că încep să casc! Ia uite, e unu și jumătate, când s-a făcut?!...

Ea îl privi, întorcându-și fața de la ceasul atârnat pe perete, deasupra unui fals cămin, și văzând că el râde liniștit, fără zgomot, scuturându-se încet, ca de-o farsă reușită, duioasă, adăugă:

— Tot nu-ți vine să crezi că nu mă interesează un mariaj cu tine?! Te crezi o partidă grasă și ți se pare caraghios ca o femeie ca mine... așa. ... ahtiată cum sunt eu... cum suntem toate după tipi ca tine... importanți și cu... Doc, ce-i asta... ei haide, haide, nu vezi că mă plictisești?... Au, ce dracu', stai, domnule, liniștit, sau... doctore... au, ei nu!... doctore, uite ce e... n-am nici un chef de... ei, asta-i, mi se pare că... ei, fir-ar să fie, începe să mă... doctore! Doctore! n-auzi când... îți spun, ce dracu', vrei să... Doctore!!!... Lasă-mă, domnule, în pace... Doctore, scol vecinii, să știi!... Doctore!!!... Să știi că nu-mi arde de... fandoseli

de astea, te rog... să... Doctore!!... Du-te dracului și... Doctore!!!!... Doctore, urlu! Îți sparg capul cu ceva! Pleacă imediat!... Au!... Au, îmi rupi mâinile, ce naiba... Au! Doctore... bădăranule, cară-te imediat, altfel... ce dracu', nu vezi că nu vreau, ce... Au!!!... Au!!...

În timp ce Fabian abia își începuse fraza, Minda se ridicase încet, indecis, parcă, se uitase în stânga, spre perete, întredeschise gura de parcă ar fi vrut să caște, apoi se aplecase spre ea, se rezemase cu o mână de brațul fotoliului ei, își apropiase fața de a ei, de gura ei, cum făcuse încă în două rânduri înainte, și, în timp ce ea continuase să spună ceva, fără să se ferească, o luase de după umeri cu un gest violent și stângaci și încercase să o ridice de pe fotoliu. Ea îl respinsese, calm, cu mișcări puține, puternice, decise, Minda însă, simțindu-i opoziția netă și forța neașteptată a brațelor ei grăsuțe, renunță la prima sa intenție, de a o ridica, și lăsându-se greu, își afundă fața în ceafa ei, cu un fel de lăcomie, sărutând-o pe umeri, pe ceafă, la rădăcina părului, trase de gulerul îngust al capotului, dezvelindu-i întreg umărul drept (el se afla în stânga fotoliului ei), apoi, cum ea își trase capotul la loc, copilărește, încăpățânat, cu aceeași brutalitate indecisă, stângace, îi dezveli celălalt umăr, rotund, grăsuț, mirosind ușor a lanolină, trase de furoul de nylon și începu să o muște, să o sărute din nou, pe gât, pe umărul ca o bilă jucăușă... ea își trase și își acoperi, cu un gest aproape bărbătesc, și umărul stâng și se apleca în față, vrând să scape de el, doctorul se lăsă însă cu toată greutatea asupra ei ca într-un fel de beție, de parcă ar fi vrut să imite un om beat, și începu să o sărute și să o muște de mușchii spatelui, trăgând cu dinții, înciudat, de mătasea capotului, pătându-l de salivă, și Fabian, furioasă, protestând cu tot mai multă vehemență, încercând inutil să se debaraseze de el, alunecă în jos, pe vine, furișându-se de sub masa trupului său, cu părul zburlit, cu o mână împingându-l fără folos, cu cealaltă, cu palma celeilalte mâini ținându-se, apărându-și reflex, ochiul drept, zgâriat de un nasture al lui, și, în clipa când, după câteva smucituri puternice și imprecații gâfâite, ea reuși, făcându-se

ghem, să cadă din fotoliu, undeva, sub tăblia mesei, Minda, icnind în râs, copilărește, se lăsă să cadă peste și lângă ea, târând-o, cu o singură mișcare, pe covor, împingând cu trupurile 'lor fotoliul masiv ce alunecă într-o parte.

Întinși amândoi lângă piciorul unic, de lemn, al mesei, doctorul încercă să-i deschidă halatul; n-o mai săruta, n-o mai mușca de umeri, de gât, și își ținea capul ferit într-o parte, cu un fel de rictus batjocoritor pe față, sau poate că nu era decât crisparea efortului pe care îl făcea, împiedicând-o pe Fabian să se desprindă și să se ridice. Gâfâiau amândoi, sudoarea începu să le sclipească la tâmple, Minda simți broboane reci aglomerându-se în jurul gurii, pe bărbie, pe buza superioară, în rostogolirea înceată, nesigură, a luptei, li se amestecau picioarele, Fabian începu să obosească, nu mai vorbea, furia i se revărsa din ochi, prin vârfurile degetelor, ale unghiilor care se făcură de oțel și care își lăsaseră deja câteva urme pe partea dreaptă a feței și a gâtului doctorului, câteva zgârieturi adânci, paralele, sângerânde. El îi rupse halatul, în două fâșii, dezgolindu-i repede partea superioară a trupului, carnea ei albă, grăsuță, sclipi prin furoul ei transparent, sânii ei mari, moi, se mișcau neliniștit, și el își îngropa gura și fața în ei. Apoi, de parcă uitase ceva, își îndreptă gâtul, și, cu mișcări repezi, dure, începu s-o dezbrace. Ea avu o revenire subită a energiei, se zvârcoli cu putere, încercând să-l lovească în față cu piciorul stâng, și, sprijinindu-se cu mâna de covor, pe care îl apucă, inconștient, trase și răsturnă o veioză mare, aprinsă, al cărei fir traversa încăperea. În clipa aceea, el o lovi cu sete, peste față, o dată, ea îi auzi gâfâitul de satisfacție – respirația ei se opri o clipă lungă, de parcă leșinase –, apoi el o izbi încă o dată. Se aplecă, cu stânga o cuprinse de șold și cu dreapta îi trase, încet, sigur, chiloții de-a lungul picioarelor, de-a lungul pulpelor surprinzător de groase, dizgrațioase. Fabian își recăpăta rapid, aproape instantaneu, vigoarea și ura și îi răspunse la lovituri, pălmuindu-l, peste obraji și peste piept, apoi, cum el era atent, preocupat, să-i scoată chiloții, și cum ea, culcată pe spate, trebuia să facă de fiecare dată un dureros efort de flexiune,

ca mâinile ei scurte să-l ajungă, îl prinse cu stânga de păr, o gheară metalică prin care se scurgea, electric, întreaga ei ură, și cu cealaltă îl lovi, neobosită, peste față, și dinții i se auzeau cum scrâșneau de furie și satisfacție. În curând, în urma loviturilor ei puternice, pielea feței lui începu să sângereze și ea îi simți sângele, care îi păta palma, o dată cu începutul oboselii de a-l lovi, sau vederea sângelui, materia lui lipicioasă, cleioasă, o dezarmă și, aproape în aceeași clipă, el gemu, ca un animal învins, se răsuci încet eliberându-i torsul și, greoi, ca o morsă uriașă săltând pe uscat, îi desfăcu picioarele, pulpele ei fusoidale, rotunde ca niște perne. Ea țipă de spaimă și oroare, îl trase cu amândouă mâinile de păr, în sus – gestul își pierduse pe jumătate din forță, era deja o mișcare epuizată, înfricoșată –, Minda însă era greu, masiv, ca o piatră, apoi, când îl simți că se răsucește și se urcă pe ea, se încordă toată, cu o violență uriașă, pe care ea însăși nu și-o bănuise, cabrându-se, și își simți propriii mușchi întinzându-se, pârâind, ca un odgon care se rupe. Mâna sa stângă îi despărți pulpele, cu o duritate metalică încât ea urlă, dar îl ținu încă, continuă să-l țină la distanță încă câteva secunde, apoi fu izbită fulgerător de o senzație de silă și ușurare: el încremenise așa cum se afla, dintr-odată sfârșit. Rămaseră încă câteva secunde nemișcați, pietrificați, apoi el se nărui încet, încet, se întoarse (spre surpriza ei, auzi un oftat de ușurare, ca cineva care și-a dus la bun sfârșit o treabă grea, neplăcută), și în clipa aceea Fabian sări în picioare și alergă, șchiopătând, cu dureri la fiecare pas, înfășurându-se reflex în zdrențele capotului ei, ieșind din încăpere. Peste câteva minute auzi, din baie, peste zgomotul robinetului, ușa de la intrare trântindu-se.

Minda coborî în stradă, se opri la ușa blocului ca să-și aprindă o țigară, aruncă chibritul și își continuă drumul. Era ora două și cinci. Cât timp fusese sus, la Fabian, plouase, și acum trotuarele sclipeau. Trecu pe lângă mașina sa, parcată pe o străduță în apropiere, chiar lângă colț, dar băuse prea mult ca să se așeze la volan. De altfel, nu era grăbit, nu se simțea grăbit. Mergea nu

prea repede, uşor legănat şi se surprinse la un moment dat fluierând încet. Se îndreptă maşinal spre o staţie de taxiuri, şi când ajunse (se afla în Piaţa Romană) şi avu noroc să găsească două maşini (cu şoferii nevăzuţi, dar când se apropie, observă că fiecare dormea pe canapeaua maşinii sale), ezită, se învârti de câteva ori în jurul vehiculelor, de parcă ar fi vrut să le cumpere, şi se depărtă, coborând pe bulevardul Magheru, încercând să ajungă la o staţie a maşinilor de noapte, în astfel de staţii se adună de obicei lume, întârziaţi ai restaurantelor, personalul ITB care se „retrage" şi alţii, „imprevizibili", şi doctorul, dintr-o pricină obscură, pe care nu încercă să şi-o analizeze, avea chef de lume în jurul său. Ajunse în staţia de *vis-à-vis* de „Aro", dar nu găsi pe nimeni acolo. În staţia de benzină, luminată, tanchistul dormea cu capul pe masă, cu geanta cu bani lângă el, înconjurat ca într-o reclamă de bidoanele de uleiuri, în rafturi. Minda aşteptă în staţie, ciudat, nu să vie autobuzul, ci ca să se adune, într-un fel, lumea, şi, într-adevăr, după mai bine de zece minute, se opriră, în afară de cei care treceau pe acolo, două femei, una în jur de cincizeci, alta în jur de treizeci, probabil ceva rubedenii, pentru că duceau împreună un geamantan mare, greu, şi doctorul se gândi că, dacă ar fi avut sarcina pazei publice, cele două femei, cu povara lor, i-ar fi apărut dintr-odată suspecte. Fumând, învârtindu-se cu o anume automulţumire în jurul său, Minda aşteptă să mai vină lume. Peste un timp, mai sosi, într-adevăr, un bărbat, foarte bine îmbrăcat, şi el purtând o povară, o valijoară de voiaj, care, la un examen mai atent, se dovedi destul de răpănoasă, în discordanţă cu îmbrăcămintea îngrijită a celui care o purta. „Poate n-o fi a lui, gândi, amuzat, doctorul, o fi împrumutat-o de la un prieten!" şi se gândi, trăgând cu ochiul mereu la domnul acela singuratic şi pedant, cu un început de afectuozitate ironică, aşa cum remarci o gaură în ciorapul unui foarte bun prieten, că există o serie de indivizi care amână mereu, sub tot felul de pretexte, cumpărarea unei valize de voiaj, ca un obiect nu de primă necesitate, unul din acele obiecte care sunt întrebuinţate rar şi nu par indispensabile. Şi atunci, ca un semn al

destinului, sosește ora călătoriei, și geamantanul, valijoara nu se găsește la locul ei. Momente de stupoare, de enervare împotriva propriei stupidități („Cum de-am putut fi atât de neglijent, de copilăros, de neglijent!" etc.), și astfel de situații există, se poate observa un confort al căsniciei, pentru că cei doi soți, dacă se cunosc bine, își adresează unul altuia aceste reproșuri, care, evident, sunt pur formale. În cazul unui astfel de domn singuratic, cum era cel din stație, stând în spatele doctorului, crezându-se în siguranță, naivul, neobservat, situația devenea comică, pur și simplu, pentru că, evident, el trebuia să-și facă aceste reproșuri singur, lui însuși, era obligat să monologheze, ceva total incomod. Sâcâitor era că acest tip de reproșuri și le mai făcuse, cu siguranță, cu o jumătate de an înainte sau cu un an și jumătate sau cu cinci și apărea și enervarea celui care se repetă, nimeni, în propriii săi ochi, nu vrea să treacă drept un ins monoton. Așa că, gândi amuzat Minda, trăgând mereu cu coada ochiului la naivul de alături, care nu bănuia nimic, e foarte normal ca la un moment dat să observi câte un disperat alergând prin magazine universale sau prăvălii speciale cu articole „Sport-plajă și voiaj" căutând un geamantan, o valijoară oarecare, deși nu se anunță nici un fel de călătorie la orizont. „O disperare între două călătorii!" gândi Minda, și un zâmbet subțire, ironic, îi apăru pe buze. „Te văd eu și pe tine! i se adresă el în gând celui din spatele său, insul acela atât de țeapăn, care parcă voia să distragă atenția generală de la valijoară sa suspectă, asupra lui însuși. Te văd eu și pe tine dând iama, valvârtej, pe la «Sport-voiaj», odată, când ai să-ți aduci aminte de frazele de acum cinci ani și doi ani și de scăzuta, penibila ta forță de imaginație, de felul nenorocit în care te repeți mereu! Vei trăi așa-numita «panică voiajeră», magazinele vor fi în inventar, e avutul poporului, prețios, și de aceea, normal, inventarele trebuie să se ție lanț și să fie făcute cu toată răbdarea, cu toată atenția, și vei alerga de colo-colo, îți vei pierde morga asta, gulerul ți se va înmuia de sudoare, pulsul va oscila, tu, care ești un bradicardic, sunt sigur, și... și..."

Sosi mașina, Minda se răzgândi în ultima clipă și nu urcă. Nu avea chef să fie singur, așa că porni mai departe, coborând bulevardul, oprindu-se în fața vitrinelor luminate, uneori trecând și strada când i se părea că dincolo e ceva demn de văzut. Când ajunse în dreptul statuii lui Mihai Viteazul, pe care o ocoli de vreo două ori, din pur amuzament („Trecem de atâtea ori, în viață, pe lângă lucruri lângă care ar merita să ne oprim o clipă, două!" Sau: „Toată viața am amânat să vizitez Muzeul «Antipa», de la Șosea, unde am auzit că se află o colecție foarte interesantă de monede... de numismatică..." „...Și de diamante?!" „Da, ai dreptate, și de diamante, și asta numai pentru că treceam de două ori pe zi pe lângă muzeu. Știi cum se întâmplă, dacă locuiam la Suceava sau Bistrița-Năsăud, l-aș fi văzut de două ori, dar..."), tocmai când îi da a doua oară ocol măruntului domn cu barda în mână, care se pare, la origini, fusese o doamnă, din Rouen, începu să plouă, să „picure". Minda nu avea nimic pe cap, băgă reflex mâna în buzunarul pardesiului, unde își ținea bascul, dar în aceeași clipă își aduse aminte că se afla, el însuși îl mutase, în buzunarul lodenului său vechi, dar acest lucru nu îl incomodă prea mult. „Strugurii sunt acri!" gândi el, cu autoironie, pentru că, dacă l-ar fi avut, bascul i-ar fi prins bine, pe când așa, va fi udat pe cap, pe păr și trebuia să se și prefacă, în propriii săi ochi, că nu îi păsa prea mult. „Maimuțăreli!" conchise el și mai dădu o dată ocol statuii. Apoi rămase locului și privi silueta de piatră, ușor înclinată, a italienistului și își aminti de o anecdotă pe care i-o povestise tatăl său... Lazăr, care stătea țeapăn, cu o carte în mână, îi spune școlarului, balicului, care intră la Facultatea de litere: „Fătul meu, acuma, dragă, îi fi de omenie, te-i pune pe carte, frumos îi învăța harnic și vei aduce bucurie părinților care te-or crescut și ți-or dat bani să vii la școlile astea înalte! Nu te ține de haimanalâcuri, nici de curvăsăreli și de pierdut vremea, fără de, apucă-te de carte și fii cuminte și-apoi!...". Iar la ieșire, după ce a căzut la examene și a buctat anul, Heliade, cu elegantă înclinare, îi spuse: „De, fătul meu, ți-o spus acela foarte frumos! („Acela" era Lazăr) Tare frumos ți-o spus acela, numai că!...

D-apoi ce să!... şi cu braţul drept, de piatră, cu degetul arătător, de piatră, al mâinii drepte, continuă fraza, ca o elegantă, ipocrită, mustrare, pentru că, nu-i aşa, ce poţi să faci cu un prost decât să râzi de el, şi Minda, împreună cu paşoptistul, râdea de prostul de repetent care tocmai cobora, împleticindu-se, buimăcit, scările din colţul Universităţii: „Da, făcu încă o dată doctorul, a câta oară, mergând mai departe, spre casă, prin faţa Bisericii Stavropoleos, frumoasă, singură cu el la acea oră, ţi-o spus tare bine *acela*! De!..." şi ochii i se umeziră, mergând cu pasul său uşor legănat (de parcă îşi ironiza propriul său mers, rigid, cu umerii ţepeni, pe culoarele clinicii şi ale institutului), gândindu-se la înţelepciunea şi umorul blând, necruţător, al celor „bătrâni", al tatălui său şi al *celui* din Avrig (în clipa aceea, cei doi erau mult mai apropiaţi între ei decât el de tatăl său), la liniştea, siguranţa de sine, pacea pe care o răspândeau în jurul lor acele siluete de piatră, printre care se zărea şi pata gri a stafiei tatălui său, râzând încet, cu atâta farmec, privindu-l din depărtarea atât de apropiată a morţii sale, cu ironia aceea subtilă a sa din privire, cu nasul său puternic, acvilin, cu felul în care îi apăreau cutele subţiri în jurul orbitelor, uşoara mişcare, insesizabilă, a capului, ajutându-l să înţeleagă pe el, odrasla lui, prin care atât de dureros se mai lega încă de lumea obiectelor-fiinţe şi obiectelor-lucruri, râsul acela infinit ironic, subtil, şi legănarea aceea uşoară din cap, ajutându-şi odrasla, progenitura „să înţeleagă", râsul tatălui său, capul său mare, osos, grav, uriaş, printre acele statui, urmărindu-l în mersul său zgribulit, în timp ce dădea nu ştiu ce colţ, râsul său fără zgomot, ca şi în viaţă, ironia sa caldă, pe care putreziciunea n-o ucisese, creţurile acelea, din jurul ochilor, atât de expresive, de neconfundabile... „Unde, în ce groapă se mai află El?!" strigă o voce, gâtuită, din el, şi, instinctiv, doctorul se legănă şi mai tare, mai evident, şi astfel, bătându-şi joc de propriul său mers, reuşi să învingă acea scurtă sincopă, atât de nepotrivită cu el şi cu El, cu bărbăţia caldă, decentă a acelui surâs, a acelui cap încă atât de viu, mai viu decât el însuşi... el, care va ajunge profesor, apoi profesor şef de catedră (director general, între timp), el,

care va muri, el, care e mort pe trei sferturi, numai un mort poate primi, impasibil, atâtea titluri și funcții, în timp ce oamenii se agită, merg încolo și încoace, pe lângă el, râd, cheltuiesc, suferă, se înmulțesc, dorm, se urcă pe munți, urmăresc luna alergând printre nori, mint și plâng! Un mort surâzător, cum este el, un mort de ceară, fotogenic, un mort amabil, bine-crescut, înfiorător de bine-crescut, un mort „de bine", un mort plin de inteligență și forță de muncă – oho, a manifestat totdeauna o uriașă forță de muncă! –, un mort mulțumit de sine însuși, un mort care era dat ca exemplu, culcat atât de grijuliu, de țeapăn, cu capul pe perna albă de atlaz și, deasupra lui, surâsul cald și atât de viu al Lui, fluturând, înțelept și ușor uimit, peste sicriul său luxos!...

Când ajunse pe chei, ploua de-a binelea, și Minda înjură prostul său obicei de a-și muta bascul dintr-un buzunar într-altul, unicul basc, deși mai avea încă două, cel puțin, cine știe pe unde! Trebuie să-și facă timp într-o zi și să... să-și cumpere un geamantan! era cât p-aci să gândească... nu-nu, să-și repartizeze, mai ales că se apropia și iarna, bascurile de prin dulapuri, de prin geamantane, prin toate buzunarele, de fapt, acest lucru ar fi căzut în sarcina Ludmilei, dar ce, parcă ei îi stătea gândul la așa ceva? Parcă ei îi stătea gândul la așa ceva!

...Nu în ziua aceea, ci a doua zi, în jurul orei șapte, cu câteva minute înainte ca ceasul-pendulă din biroul său să bată cele patrusprezece sunete, anunțând ora șapte, Ceea se afla în vizită la Minda. Nu intrase nici de un sfert de oră, când se auzi soneria, Minda ieși să deschidă, și în cameră intră Ludmila. Ceea se lumină la față văzând-o, se pregătea, făcând doi pași în întâmpinarea ei, să-i sărute ceremonios mâna și să se întreție cu ea, în stilul lor, ca un cod, ca o alianță ironică împotriva „lui", dar numai cu expresia chipului ea îi opri elanul și îl rugă, cu politețe, să-i lase singuri. Laurențiu se execută, făcând către nu se știa cine, din ușă, un gest comic și ieși. Abia după ce auzi ușa închizându-se în spatele său, Ludmila păși în încăpere, depuse poșeta pe măsuța dintre cele două fotolii și canapea, își aprinse,

încă în picioare, o țigară și se așeză pe locul ei, în colțul canapelei.

— Să-ți fac o cafea? întrebă el și ea dădu din cap, cu o expresie calmă, senină, preocupată.

Minda ieși și se întoarse cu două cafele. Se depărtă din nou și aduse sticla de scotch, cu două pahare, dar ea făcu semn că nu bea. Doctorul ridică din umeri și își turnă doar lui, apoi se așeză, la rându-i, într-unul din cele două fotolii, cel mai depărtat, astfel că se afla chiar în fața ei. Era vesel sau părea astfel, o perfectă degajare a gesturilor și expresia feței (pe care se citea uneori, destul de lămurit, în clipele când ea nu-l privea sau când, făcând treburi mărunte, pe care și le inventa uneori, căutatul unei batiste, din dulapul de dincolo, deschisul unui geam, un fel de sentiment jucăuș, un haz icnit, o evidentă încercare, repetată, de a stăpâni un impuls puternic, ca un val, ce urca din stomac, un val ce putea să se spargă în hohote de râs, ce fel de râs?! Cu totul inocent, cu adevărat inocent, un râs care iese din nimic, un râs care nu are nevoie de un motiv ca să existe sau folosește cel mai mărunt pretext pentru a exista, așa cum suntem uneori după un somn prelungit, un fel de preaplin, o exuberanță, *übermut*, *hybris*, o stare în sine, ce irupe uneori în cele mai nepotrivite momente și trebuie ascunsă, înăbușită, nu cu prea mare convingere, o veselie „în doi", cu tine însuți) și, după ce se așeză, ridică privirea spre ea, capul său masiv, grav, cu ochelarii aceia cu ramă groasă îngropați în fața sa, și o privi cu căldură, deschis, privirea aceea dreaptă, caldă, inteligentă, pe care ea o iubea, care răsărea în orele ei de singurătate, de îndoială și o apropia de el, fără greș. Ea îi susținu privirea, simțindu-și pulsul, apoi plecă ochii, surprinzându-și o senzație neplăcută, de parcă ar fi avut ceva de ascuns. Ce avea ea de ascuns?! Și imediat, cu franchețea cu care ea își trăda sentimentele, o anume contrariere, un început de furie apăru pe figura ei. Acest lucru o împiedică să deschidă gura, deși se pregătise tocmai s-o facă; nu voia, de la început, să-i dea, lui, superioritatea calmului și a acelei expresii senin-fericite pe care i-o arăta. Îl

cunoştea prea bine ca să ştie că el nu se prefăcea şi că era într-adevăr aşa cum părea : calm, senin, fericit că o vede şi că stă în faţa ei, în casa lui.

Amână deci, câteva minute la început, apoi (învingându-şi primul impuls) încă un timp, alte câteva minute. Îl privea, îl asculta (el începuse să povestească ceva întâmplat la clinică, o întâmplare neplăcută, căreia el îi scotea în evidenţă latura veselă, caraghioasă), de câteva ori verva şi umorul său o obligară chiar să zâmbească, o dată râse în hohote şi se opri brusc, auzindu-şi, printr-un efect ciudat, propriul râs cu o sonoritate exagerată, de parcă ar fi râs într-o încăpere mare, goală. Apoi renunţă, fiind convinsă că va vorbi el; vru să-i dea chiar această şansă, lăsându-l să-şi arate bărbăţia. El n-o făcu însă, şi atunci ea simţi cum o invadează furia, ura aproape, şi hotărârea de a se ridica şi pleca fără o vorbă. În astfel de condiţii prefera tăcerea, tăcerea era singura ei armă posibilă, singurul fel în care-şi putea păstra demnitatea. În faţa cui, a lui, ce părea cu totul vidat de memorie, a celui cu adevărat senin, lipsit de cel mai mărunt semn de vinovăţie ?!

Peste nici o oră de la venire, ea plecă, fără să fi deschis gura, refuzând oferta lui de-a o însoţi. Minda rămase singur, se plimbă încolo şi încoace, prin biroul său, cu o expresie distrată, mirată pe jumătate, de parcă ar fi încercat să-şi explice starea de suflet a logodnicei sale. Avea însă o atenţie dispersată : scotea uneori o carte din bibliotecă, verificând un lucru pe care şi-l notase de dimineaţă, puse în ordine teancul de reviste ştiinţifice recente, care se aglomeraseră în ultimele zile pe biroul său, alese câteva dintre ele pentru lectura din acea seară, dădu un telefon unui coleg şi reveni, de fiecare dată, la plimbarea sa diagonală prin birou, un reflex pe care-l moştenise de la tatăl său. Apoi, cu un gest scurt cu mâna, dădu totul la o parte – ce anume ?! –, se aşeză la birou şi se apucă de lucru.

În jurul orei zece, fiindu-i foame, se ridică şi se duse la bucătărie, scoase din frigider unt, brânză, o friptură rece care i se aducea de la restaurantul de jos (Ana-neni era încă bolnavă),

își făcu chiar o omletă din două ouă, cu brânză rasă deasupra, și reveni în birou, fluierând, dispus să lucreze o jumătate de noapte, căutând din ochi pachetul de țigări, bucurându-se de singurătatea și liniștea din jur, când se opri, fără rost, în mijlocul încăperii, cu senzația că uitase ceva, și în prima clipă făcu o jumătate de pas de întoarcere în bucătărie, convins că, distrat, lăsase ceva pe masa pe care mâncase, revista la care citea (citea totdeauna când mânca singur), dar nu, o avea în mână sau... apoi, reflex, figura Ludmilei îi apăru în fața ochilor, se răsuci din nou, mai încet, șovăitor, merse până la birou, lăsă revista îndoită din mână, stătu pe gânduri o clipă, jucându-se cu unghia degetului mare, frecând-o încet de incisivul superior, apoi se mișcă din nou și se îndreptă spre telefon. Făcu numărul ei, rar, de parcă ar fi ezitat la fiecare cifră, deși nu era decât un tip al său de concentrare, și de la primul apel se auzi vocea ei de dincolo. Nu-l scosese din priză și abia acum își dădu seama, la aproape trei ore de la plecarea ei, că ea așteptase, din clipa când pășise pragul casei ei, telefonul său. Această constatare îl lăsă cu „gura căscată", incapabil să răspundă sunetului vocii ei, încât ea făcu de câteva ori, în gol: „Alo!" până când Minda reuși să articuleze:

— Alo, ce faci? Nu dormi?

— Nu, de ce să dorm. E abia zece.

— Da? Cum așa? Ba nu, e unsprezece fără douăzeci și cinci...

— Da? se auzi vocea ei plictisită, de dincolo. La mine e zece și... douăzeci și nouă. În sfârșit, ce faci? Lucrezi?

— Da, închipuie-ți! spuse el cu vioiciune și începu să-i detalieze un experiment pe care tocmai îl descoperise recent într-o revistă germană și care venea să confirme o teorie a sa, pe care, în câteva rânduri, i-o detaliase și Ludmilei, în legătură cu unul din subiectele sale preferate la care lucra, „Epidemiologia bolilor digestive", un concept modern al epidemiologiei, care lărgește mult sfera...

Minda vorbea cu aprindere, începuse chiar să gesticuleze fără să-și dea cont că de dincolo nu primea nici un semn al participării reale, așa cum se întâmpla în alte dăți. În sfârșit, în

mijlocul unei fraze, ea îl întrerupse cu tonul ei plictisit, rece, pe care el abia acum îl sesiză, şi, cu câteva cuvinte uzuale, întrerupse convorbirea.

Doctorul rămase puţin descumpănit, dar îşi reveni destul de repede şi, conform primei sale intenţii, se aşeză la masă să lucreze. Îşi pregăti notele, cărţile, trase o ţigară din pachet, o aprinse, apoi îşi dădu seama că îi lipsea cafeaua. Cu cartea în mână plecă la bucătărie să şi-o prepare, dar, ajuns acolo, puse cartea pe masa albă, lucioasă, şi privi câteva minute, ca prostit, pe geam, afară, unde se zărea un alt geam, identic cu al său, la fel luminat. Se întoarse apoi, încet, în birou, uitându-şi „Bockus"-ul pe masa din bucătărie, îşi îmbrăcă haina, ieşi din antreu, controlă dacă are cheile de la maşină în buzunar, luă pardesiul din cuier, trase uşa după el şi, coborând treptele, îl îmbrăcă. Peste un sfert de ceas sună la uşa Ludmilei, din delicateţe, deoarece avea cheia la el. Cum ea nu răspunse nici la al doilea apel al soneriei, deschise el însuşi, aprinse lumina în vestiar, se dezbrăcă cu mişcări încete, îşi aprinse o ţigară, găsi un loc unde să arunce chibritul şi intră.

Ea era în baie, patul era deja făcut, şi Minda se instală într-un fotoliu, ştiind că avea de aşteptat până să-şi termine toaleta ei de noapte, un ritual la care ea nu renunţa niciodată, care o calma, se pare, de oboseala unei zile întregi, „rugăciunea ei", cum o ironiza el, afectuos.

Ea reveni în cameră la nici cinci minute de la sosirea lui, luă ceva din dulapul larg deschis, îi aruncă o privire total neexpresivă şi se întoarse în baie. Minda tresări. Până în acel moment voise să-i continue relatarea de la telefon, tot drumul, rapid, cu maşina, el se gândise asupra problemei sale de epidemiologie digestivă şi, cu o anume surescitare, ce apărea la el în momentele de lucru, de inspiraţie, formulă întreaga ei problemă în aşa fel ca ea să-i devie accesibilă şi ei, s-o poată pasiona şi pe ea. Treptele le urcase cu aceeaşi nerăbdare, iar faptul că în vestiar căutase cu atenţie un loc unde să arunce chibritul nu era decât unul din măruntele sale exerciţii de autocontrol. Privirea aceea scurtă a ei

îi dădu fulgerător semnul realității și un început de panică, pentru că nu știa ce să-i spună, începu să se întrebe, uimit, de ce venise. Iată, ea tocmai se culca ca de obicei, ea se culca devreme atunci când nu era la el, iar el avea de lucru; ce perfect ar fi fost dacă, printr-un mărunt miracol, s-ar fi aflat în spatele biroului său, cu cafeaua aburindă lângă nas, cu cărțile liniștite în față.

Dacă nu putea să vorbească despre ceea ce-l interesa pe el în acea clipă (și privirea ei arăta clar că n-o interesau nici un fel de probleme ale „psihologiei" tubului digestiv), ce căuta acolo? O deranja, îi întârzia ora somnului, el însuși rata o seară lungă de lucru, mai ales că... Se gândi o clipă să se scoale ușurel și să plece, dar nu avea curajul pentru această lașitate măruntă. Stătea pe scaun, înțepenea pe scaunul care devenea tot mai lemnos, țigara i se consuma singură între degete, un sentiment ușor de indispoziție îl invada, ca atunci când un fleac oarecare, apărut Dumnezeu știe de unde, te împiedică să faci ceva cu adevărat important, necesar, o întrerupere de-un minut, cu totul accidentală și plicticoasă, care însă, dintr-un fel de răutate a lucrurilor – obiectele, măruntele fenomene, își au resentimentele lor, un scaun ți se poate agăța de mânecă, vărsând paharul plin pe care îl ții în mână, ploaia poate să înceapă exact când ieși, neapărat, din încăpere și poate înceta, milimetric, în clipa când ai ajuns –, și, iată, neînțelegerea aceea antipatică, care îi întrerupsese lucrul, seara care se anunța solidă, previzibilă, laborioasă, se căsca acum atât de stupid.

— Mai ești aici?... îl întrebă ea, cu un fel de zâmbet, când reveni, în sfârșit, din baie.

Arătătorul mare al ceasului indica douăsprezece fără douăzeci. Era într-un capot alb, cu un prosop înfășurat pe cap, cu fața demachiată și un fel de expresie copilăresc-senină, încât Minda, la primul reflex, crezu că totul era în ordine și că putea nestingherit, cu egoismul său fermecător, să-și dezvolte teoria. Felul în care se așeză ea pe un scaun, lângă fereastră, cu cotul rezemat de marginea ferestrei, privind afară, fumând și privind afară, îi reteză scurt tot entuziasmul, și doctorul făcu o mină bosumflată,

plecând capul, de parcă cineva, o autoritate superioară, i-ar fi trasat o interdicție injustă, împiedicându-l de la un joc al său, plăcut, pe care îl începuse și la care, în universul său *copilăresc*, avea tot dreptul.

Ludmila se ridică, deschise geamul, afară ploua din nou, și se reașeză, aspirând cu lăcomie aerul rece, proaspăt, ce aluneca în valuri în cameră. Și acest lucru îl indispuse, în același fel pueril, pe Minda. Îi era frig sau i se păru că îi este frig și protesta vehement, în interiorul său, împotriva obiceiului „de a deschide larg ferestrele, în pragul iernii, atunci când cineva stă chiar în dreptul geamului, într-un costum subțire, numai din plăcerea egoistă de a da fumul pe fereastră". El ce să facă acum, să iasă în vestiar, să-și îmbrace pardesiul și să revină, să se așeze pe fotoliu?! Așa ar trebui, așa ar fi meritat ea, dar era absurd, prefera să stea, să tremure, încercând să se prefacă indiferent, preocupat... dar nu, adevărul era că-i era foarte frig, al dracului de frig, era inadmisibil, s-ar putea să și înghețe la noapte, și uite, unii stau cu geamurile în lături, de parcă...

— Ei, haide, spune ceva!... îl îmbie ea, continuând să privească afară, jos, în stradă. Ai venit să taci? Te ascult!...

Doctorul o privi cu expresia unui om care nu înțelege prea bine, apoi dădu din umeri, imperceptibil, și plecă privirea, abătut, pentru că simțea, se apropia ceva neplăcut, ceva de care el nu avea chef și prefera să amâne așa cum fac copiii, dimineața, când mama se apropie să-i scuture ușor de umeri ca să se trezească, să se spele și să meargă la școală și ei se ghemuiesc instinctiv și se ascund sub plapumă pentru că o simt venind, presimt cu câteva secunde înainte glasul ei moale și autoritar, care îndeamnă, dar și poruncește, care înțelege totul, mica lor mizerie și suferință, dar continuă, fără milă, și ei știu că, oricât s-ar văicări, s-ar ghemui acolo, în perna mincinoasă și caldă, sfârșitul va fi același, dar, încă o clipă furată, și încă una... până ce ea iese în bucătărie, apoi deschide ușa la cămară... da-da, cineva a strigat-o, înseamnă încă un minut câștigat, cât timp ea va răspunde acelei întrebări neprevăzute... sau, iată, ea își aduce

aminte de ceva, trece repede în dormitorul „lor" și întârzie acolo... încă un minut, două chiar! ...

— Dacă ai de gând să stai în felul acesta, poți să pleci... să-ți continui fojgăiala împreună cu *Lancet*-ul, cu *Presse médicale*, cu *Jama* și celelalte fițuici iubite ale tale... sau, oricum, eu am să mă culc! E aproape douăsprezece! și ea căscă într-adevăr, parcă veselă.

Ochii ei însă îl priveau cercetător, rece, cu un început de dispreț.

— ...Deci e atât de grav, spuse ea gânditoare, turtindu-și țigara, de vreme ce-ți trebuie atâta curaj. Curios!

Minda dădu din umeri, uitând că-i este frig:

— Ce să fie atât de... grav?! Dacă ai de gând să-ți folosești din nou întreg arsenalul tău de... atac, de durități, ca să...

Ludmila întoarse încet capul și îl privi atentă, cercetător:

— Vasăzică, nu ai nimic să-mi spui? Pentru ce ai venit, atunci? Să facem dragoste?!

El dădu din umeri, nemulțumit de tonul ei sec, agresiv, când pronunțase ultimul cuvânt. Avea din nou aceeași expresie bosumflată, puerilă pe figură, și ea, văzând că el nu poate ieși din inerția acelei expresii, a acelui taciturnism, se ridică, decisă, închise geamul și spuse:

— Bine. Atunci să ne spunem noapte bună. Eu vreau să mă culc. Pot doar să-ți transmit că doamna Fabian m-a rugat să-ți comunic că nu mai dorește să te vadă și că ar dori să uiți numele ei, numărul ei de telefon și adresa ei. Dacă mai ai un pic de demnitate ori de bărbăție în tine. Iartă-mă, sunt propriile ei cuvinte.

Ludmila spuse aceste fraze în timp ce era preocupată cu treburile mărunte care îi anticipau totdeauna culcatul seara, cu o voce ștearsă, rece, dându-și doar silința să pronunțe distinct cuvintele. Atât.

Minda se ridică în picioare, cu un început de furie, vru să facă doi pași spre ușă, se opri, își strânse buzele de câteva ori, un gest care la el indica o anume stăpânire de sine în momentele

în care, furios, își stăpânea cuvintele care voiau să irupă, se așeză din nou și își aprinse o țigară. Ludmila se așeză la rându-i, cu un mărunt oftat de oboseală, pe marginea patului, cu mâinile împreunate, cu coatele pe genunchi, privind în fața ei, în covor. Ochii ei frumoși, verzui, priveau ceva în gol, în golul de deasupra covorului, ceva ce nu se putea distinge prea bine, așa cum se transformă privirea în timpul digestiei. Ceva vag, cu un contur nelămurit sau jucăuș, mișca acolo, și ea urmărea absentă ceea ce se întâmpla în fața ei:

— Ei, haide, Ovidiu, își auzi ea propria-i voce, ostenită, neconvinsă, nu poți nici să pleci, nici să vorbești... ce-i puseul ăsta de lașitate? Ce s-a întâmplat alaltăseară?!... Hai, îndreaptă-ți umerii, spune câteva fraze limpezi, precise, bărbătești, eu am să accept aproape orice ai să-mi spui, am să mă culc și tu poți să te întorci și să zburzi împreună cu vena ta portală și prețioasa ei encefalopatie. Haide, fă un efort minim! Dacă ai să te întorci acum acasă, n-ai să poți lucra, iar mâine sau poimâine trebuie să începem din nou... e plicticos! Eu nu știu ce s-a întâmplat între voi, Fabian a fost foarte rezervată, decentă în expresii, dar nu-mi pot... oricum, eu o cunosc prea bine și știu că s-a întâmplat ceva! Altfel, n-ar fi arborat ea aerul ei sfătos și demn-îndurerat! Ea știe că aerul acesta nu se potrivește defel persoanei ei grăsuțe! Apropo, mi-a spus ceva și de prietenul ei, unul Babeș, se pare că acest domn e destul de furios pe tine și e un individ, în anumite momente, suficient de incomod, de sangvin!... în sfârșit, asta te privește, dar... i-ascultă... și Ludmila începu să râdă, aprinzându-și o nouă țigară, cum ai ajuns tu în moara asta?! Ce s-a întâmplat? Eu am râs de m-am prăpădit când am auzit-o pe Fabian asta emițând niște sunete grave și demne din trupul ei corpolent! Eram convinsă că totul e un fel de farsă, până... până te-am văzut pe tine, până când am simțit... ce e cu tine, iubitule, nu te simți bine?! Ce se întâmplă?! Se întâmplă ceva?!...

— Ei, asta-i! făcu el cu o indignare plictisită, cu privirea rătăcind nehotărâtă pe lucrurile din încăpere, lucruri pe care le cunoștea prea bine.

— Dar bine, irupse ea, din nou furioasă, de ce dracu' nu spui nimic?! Ce-i tot misterul ăsta? E ceva de total prost gust, Minda dragă, descleștează-ți fălcile tale late și spune ceva... chiar și o prostie... sau o vulgaritate, dar spune ceva... pentru... ce-i gogoașa asta care se umflă sub ochii noștri, ce se întâmplă cu noi doi? E ceva aiuritor, ceva cu totul deplasat, ceva... eu nu știu ce să mai spun, simt că mă sufoc și în același timp îmi vine să râd, pentru că rămân totuși o ființă rațională și dacă tu ți-ai pierdut bunul-simț, pentru un sfert de oră, îl păstrez eu, dacă e nevoie, pentru amândoi...

Ea se ridică, turti țigara și veni lângă el, așezându-se pe marginea fotoliului, mângâindu-l tandru, pe față, pe obraz:

— Iubitule... ce-i cu tine? De ce taci? Vrei să nu mai vorbim nimic despre toate astea, în definitiv... ființa aceea e total trivială, cine știe ce gest al tău l-a interpretat, l-a gonflat... apropo, plimbarea voastră cu mașina, la Râșnov, excursia aceea...

— Prostii! spuse el. Am auzit că ți-a dat un telefon și ți-a istorisit pe larg cum eu, două ore, m-aș fi plimbat prin fața ușii ei, noaptea, avid de...

— Prostii! îi repetă ea cuvântul, cu un ton cald, împăciuitor. Dar am mai vorbit o dată despre asta, nu-ți amintești?!...

— Noi doi? Când am vorbit?!

— Ai uitat? Când am ieșit de la filmul ăla american, cu Julie Andrews, porcăria aia pastorală...

— Aha, da, mi-amintesc! făcu el cu un ton nemulțumit, de parcă și-ar fi amintit, subit, de calitatea proastă a acelui film, de cele două ore pierdute.

— Dar, bineînțeles, am comentat pe larg, am râs... eu ți-am spus încă de atunci că nu credeam varianta ei... e tipic felul ei de a-și închipui că toată lumea se dă în brânci după nurii ei ușor lăbărțați, de altfel eu te cunosc pe tine mult prea bine ca să pot crede că tu, atât de crispat și orgolios cum ești, ai putea face pe plantonul puber chiar la ușa lui Raquel Welch, darmite... Dar cum nu ții minte, insistă ea, mângâindu-l mereu, în timp ce tonul

ei prinse o uşoară coloratură stridentă, cum nu ţii minte?! Ne-am întâlnit apoi cu Teodorescu, care...

— Mi-amintesc, cum să nu... mi-amintesc, acceptă el, nemulţumit, fără să ştie de ce.

— Dar ce e... începu ea, deodată timidă, şovăitoare, ce e... la persoana asta? Ce te atrage la ea? Ştii că am stat şi m-am gândit ore la rând, mi-am adus aminte de o discuţie a noastră, împreună cu Laurenţiu, în legătură cu femeia asta... şi...

— Prostii! făcu Minda.

— Bineînţeles, dar... la tine e ceva, o crispare pe care am mai întâlnit-o în câteva rânduri, şi... oricum, şi ea râse uşurel, stângace, până acum aş fi fost convinsă şi... sunt şi acum, că e o crispare cu totul... nesenzuală, de altfel... asta-i culmea, tu nu stai nici o clipă alături de statueta aceea ridicolă, aşa că... ţi-am spus, numai absenţa ta, aerele tale fâstâcite mi-au atras atenţia şi... telefonul ei, care era, într-un fel, nu ştiu cum să-ţi spun şi... foarte obraznic!

— Ce vorbeşti?!

— Da-da, pe loc n-am realizat, dar pe urmă... ştii cum se întâmplă! Fiinţa asta n-a îndrăznit niciodată, nici măcar cu o nuanţă, să pună în discuţie... ştii cum e, raporturile între doi indivizi au totdeauna un anume echilibru, un anume raport, niciodată exprimat, definit, cu toate acestea, destul de exact. Şi între noi două acest raport era stabilit o dată pentru totdeauna!... Poate că m-am înşelat, mi s-a părut însă că în vocea ei suna ceva „fals", ceva „strident", evident din acest punct de vedere... I-ascultă, tu ai mai cunoscut-o pe această femeie înainte?!

— Când înainte?!

— Înainte de... întâlnirea aceea de la Nestorescu, când... dar bine, chiar tu ai...

— Dar tu de unde îl cunoşti pe Nestorescu?!

— Eu nu-l cunosc, iubitule! Dar tu ne-ai povestit, mie şi lui Laurenţiu, nu-ţi aminteşti, încă în vară... chiar în seara când a urcat ipochimenul acela, fostul tău coleg, nu ştiu...

— A, Bibi Medoia! Nu, bineînțeles că nu, altfel ți-aș fi spus! Unde s-o fi cunoscut? De altfel, nu ți-am explicat, chiar ea, când a venit, în vară, la policlinică, nu a amintit cu nici un semn, n-a făcut nici o aluzie la cunoștința noastră de... dar, apropo, de ce mă întrebi?

— Nu știu... spuse Ludmila, gânditoare. Se ridică de pe marginea fotoliului, unde se stătea incomod și se așeză, alături, pe marginea patului. Se juca, absentă, cu șnurul halatului: Nu știu, e o simplă supoziție de-a mea... provocată de o jumătate de frază a ei, a lui Fabian, dar e foarte posibil să fi înțeles eu greșit. Îți imaginezi că sunt prea mândră să-i dau ăsteia un telefon, s-o descos, sau să mă duc să beau o cafea cu ea numai ca să trăncănesc despre tine. Mai ales acum, după ce și-a permis să-ți dea ție recomandări și... interdicții! Ha, ce ființă! Tipic plebeiană, mica inteligență trivială! Fabian avea totdeauna o anume franchețe, nu numai de limbaj, care scandaliza pe multă lume, mie însă... nu știu cum, îmi plăcea, era un fel de teribilism, un nonconformism, cum ți-am spus ție...

— Ce nonconformism, întrebuințezi total greșit termenul!...

— Se poate! Exista însă la ea o anume vitalitate, directitudine, care... în sfârșit, ne pierdem vremea cu ea!

Ea tăcu un timp, gânditoare, ridică privirea spre el apoi și spuse:

— Știi ceva, voiam de mai demult să-ți spun asta, am vrut în câteva rânduri să te întreb, dar mi s-a părut ridicol... oricum, știi ceva? M-am gândit că tu o frecventezi pe femeia asta numai ca să... numai ca să...

Cum fraza ei rămase suspendată, el întoarse capul și o privi cu atenție:

— Ei, spuse el, ce te-ai oprit? Continuă.

— Ei bine, am să-ți spun: te atrage la ea numai... felul curios, ciudat, ridicol în care... în care ea te vede... proiecția ei care...

Minda începu să râdă. Era pentru prima oară, în acea lungă seară, că figura sa se destinse perfect. Râsul său suna normal, el însuși fu mulțumit auzindu-se.

— Serios, adăugă ea, puțin nesigură, poate să-ți pară ceva pueril, dar mi-am pierdut câteva ore, câteva seri cu acest gând, încă atunci când m-ai anunțat, cam laconic, că ai pierdut o sâmbătă și o duminică, weekendul nostru, pe care trebuia să-l facem împreună în Deltă, împreună cu...

— Ideea cu Delta, ți-am spus-o de la început, o întrerupse el nervos, pe ploile alea, era o catastrofă! Și-apoi, nu-mi place că se face poliție pe urmele mele, nu-mi place, e înjositor pentru amândoi să ne supraveghem, să ne contabilizăm unul altuia timpul liber, să...

— Bineînțeles, bineînțeles! spuse ea, zâmbind, aplecând și întorcând ușor fața, ca el să nu-i surprindă surâsul, dar el n-o privea. Eu însămi am considerat foarte normal ca tu să faci o... escapadă până la...

— Ei vezi, bombăni el, te trădează limbajul în ciuda aparenței de generozitate și înțelegere pe care vrei să ți-o...

— Lasă-mă să continui! Eu n-am să pot, având chiar motive, cum se pare că e cazul, să fiu geloasă pe această Fabian, niciodată, chiar...

— Uite ce e, o întrerupse Minda, ridicând vocea, te rog să...

— Psst! Mai încet, se trezește tanti Eva (era o vecină a Ludmilei, cu o casă plină de pisici, de care se amuzau adesea cei doi), eu nu vreau să ne certăm acum, iubitule!

— Ei asta-i, parcă eu...

— Psst! Pst! Dă-mi voie, nu trebuie să te temi de ceea ce spun eu, e probabil o simplă speculație, dar trebuie să ți-o spun, te privește pe tine, în primul rând! Deci, eu nu pot fi, nu pot ajunge geloasă pe această doamnă doar din vanitate sau pentru că ea e lipsită de calități! Deloc! Ci pentru că voi doi nu vă potriviți și nu vă veți potrivi niciodată!

— Draga mea...

— Nu-nu, psst, acum vorbesc eu. Numai un minut și am terminat. Te cunosc prea bine, Ovidiu, tu știi asta, știu perfect când o altă femeie ar putea deveni periculoasă, ce-ți place, când te ascunzi, te prefaci *et caetera*... După atâta vreme și cu firea ta

deschisă, unitară, ar fi jalnic dacă aş pluti încă în aproximaţii! Jalnic şi periculos pentru mine, pentru instinctul meu de conservare! Aici însă se întâmplă cu totul altceva.

— Ei, să vedem, ce se petrece aici? făcu doctorul, arborând o mină uşor persiflantă, aprinzându-şi o ţigară. Dacă-mi spui lucruri atât de importante, dă-mi măcar ceva de băut!

— Ia-ţi! spuse Ludmila, privindu-l cu căldură, deschis, o luminiţă jucăuşă îi persista însă în privire.

Şi când Minda se ridică, îndreptându-se spre locul unde-şi ţinea ea băuturile, fu, fără să-şi dea seama, bucuros că scăpa pentru câteva clipe de căutătura ei, neplăcut de directă.

— Ceea ce faci tu e o simplă joacă!...

Ea se opri, urmărindu-l cum ajunge în faţa băruleţului, un scrin Boulle, cu încrustaţii de *écaille* roşu, unde se aflau băuturile, cum se apleacă încet, căutând cu ochii sticla dorită, care era în al doilea rând din spate, o ridică în aer, să vadă nivelul lichidului, apoi se întoarse, deschide uşa de cristal a bufetului pentru a scoate două pahare şi, în această poziţie, cu braţul drept ridicat la raftul de sus, unde se aflau paharele de whisky, i se auzi vocea, calmă:

— De ce ai tăcut? Continuă! Deci, e o simplă joacă...

Cu un sfert de ceas înainte de ora şaisprezece, Minda se afla în faţa clădirii, fumând nervos, plimbându-se în sus şi în jos. În sfârşit, la patru şi şase, şi şapte, începură să iasă pe poarta îngustă, de fier forjat, salariaţii (se mai afla acolo şi un institut de proiectări în construcţii civile şi încă o instituţie cu nişte iniţiale, MMCICM sau MMCIM), aşa că afluenţa era mare, zeci şi zeci de inşi se îmbulzeau în curtea clădirii, pavată, mărginită într-o parte de un zid văruit, iar în dreptul porţii de fier, masa de oameni se sugruma, ca apoi să se risipească în direcţii diferite. Ca să n-o piardă, el se postă chiar lângă ieşire, o văzu ieşind singură şi apucând-o în direcţia opusă celei în care se afla el, făcu câţiva paşi precipitaţi în urma ei, o ajunse şi, tocmai în clipa aceea, ea se întoarse şi făcu semn cuiva, cu faţa ei mică, botoasă, vopsită strident, destinsă într-un zâmbet. Deşi el se afla în faţa ei, ea nu-l

vedea sau se prefăcea că nu-l vede, privind la cineva peste umărul său. Minda se întoarse să vadă despre cine era vorba și, în clipa aceea, trecu pe lângă el un bărbat, atingându-i ușor umărul, o luă de braț și cei doi plecară mai departe. Era cineva, abia atunci își dădu cont doctorul, care patrulase ca și el, un ins înalt, bine făcut, fără pălărie, frumos chiar, unul din aceia, sute, pe care îi deșteaptă la existență o vedetă de film, transoceanică, în fiecare deceniu, în aproape fiecare țară sau capitală. Un Gary Cooper, un Gregory Peck autohton, ceva ce prinde preț și interes odată modelul validat și răspândit de peliculă, aureolat de o intrigă care se petrece pe marginea bazinelor din Las Vegas, într-o vilă cu terenuri de tenis, în Bel Air, sau oriunde altundeva se inventă viață, încărcată de mister sexual, cu exemplare umane, de rasă, scoase din grajdurile Hollywoodului. O pereche total nepotrivită, gândi doctorul, căruia, dintr-o banală contrariere, probabil, îi treceau toate acestea prin cap, ea mică, grăsuță, înțepând cu afectare trotuarul cu tocurile ei exagerat de înalte, el, cu umerii lui lați, cu părul negru, mătăsos, ondulat, într-un pardesiu din stofă englezească, foarte bine croit, cu un mers care trăda pe fostul performer în atletism, un aruncător de disc, sau așa ceva. „Dar de ce? Poate că se potrivesc foarte bine!..." În orice caz, individul se pare că îl cunoștea sau fusese avizat, pentru că, în cele câteva minute cât patrulaseră, fiecare pe alt trotuar, prin fața clădirii, Minda se simțise de câteva ori fixat, cu o anume insistență, dar nu dăduse nici o însemnătate acestui lucru, nu îi plăcea să intre în forme de contact de acest tip cu inși necunoscuți, pe stradă. De altfel, îl absorbea cu totul altceva.

Ce să facă? Peste trei sferturi de oră avea întâlnire cu un coleg, o întâlnire de care nu avea chef. Dădu un telefon și se scuză. Apoi coborî în jos pe Calea Victoriei, cu deliciosul sentiment al omului care nu are ce face cu timpul. De două săptămâni renunțase la venitul suplimentar pe care i-l aducea Policlinica specială și câștigase o libertate pe care, în propriii săi ochi, și-o motivase ca necesară celor două comunicări ale sale. Timpul trecusă însă, iată, ca prin vis, și el nu lucrase nici trei după-amieze

pline din cele două săptămâni libere, în afara cursului, bineînțeles. Ce făcuse?! Nimic. Nu făcuse nimic, adică făcuse nimic, ceea ce însemna relaxare, odihnă. Ce prostie! Un ins ca el se odihnea în efort, lenevia aceasta era de prost augur. Ce, era astenic?! Dacă așa era, trebuia să ia măsuri urgent, astenia se tratează. Poate era melancolic?!... și el zâmbi, involuntar, strângându-și umerii, un gest nou apărut la el, un gest pe care îl făcea de la o vreme ca să nu-și frece mâinile. Într-adevăr, de câtăva vreme simțea nevoia uneori să-și frece pur și simplu mâinile în momentele cele mai nepotrivite, cele mai neașteptate (pentru el însuși), ca un băcan cumsecade, mulțumit subit de propria-i existență, de propriile-i afaceri mărunte. Câtva timp cedă acestui impuls, acestei descărcări stranii, apoi se controlă, se stăpâni și elimină gestul dizgrațios. Prin compensație, mai suportabilă, oricum, îi rămase acea scurtă, insesizabilă strângere din umeri. Își aminti de Karenin și de gestul său neplăcut când își pocnea degetele. Ce ins, acest Karenin! În adolescență, firesc, îi apăruse odios, abia cu mult mai târziu îl înțelesese, îl iubise chiar. Un ins curajos, un ins care luptase până în ultima clipă, cu un curaj atât de bărbătesc, de nespectaculos, de sobru, în comparație cu lupta ei, isteroidă, și cu aerele lui Vronski, un playboy, depășit de evenimente, evident surclasat de femeia pe care și-o făcuse amantă și care se potrivea, ciudat, cu soțul ei, cu acel Karenin care-și pocnea, câte unul, fiecare deget. Madame Bovary rusă! În general, gândi el umblând în lenevie, fericit de acel „nimic" pe care-l trăia în după-amiaza aceea, în general, începeau să-i placă personajele secundare din marile cărți ale adolescenței sale. Eroii principali alunecau într-un fel de penumbră, pe deplin meritată după atâta zarvă și, iată, intrau în prim-plan astfel de inși ca... ca cine, de exemplu? Da, Karenin, indiscutabil, era un ins foarte interesant, el însuși putea fi Karenin, i-ar fi plăcut să fie Karenin. Un ins volitiv, economic, capabil de o mare concentrare existențială, un ins cu simțul profund al moralei, un ins care-și întemeiase un cămin și lupta pentru el, lupta pentru ea însăși, pentru Ana, ca un îndrăgostit de prima oră, intuind, cu mult mai exact decât *celălalt*, pericolul

în care se afla ea. Cine încă? Svidrigailov, din *Crimă și pedeapsă*. Da, da, interesant individ! Oricum, din personajele secundare ale cărții, îl alegea pe Svidrigailov, și nu pe Marmeladov, ca Laurențiu. Un moșier de țară, e adevărat, cu o existență dubioasă, deși, de unde știm asta? Din niște insinuări, pe care Dostoievski are destul tact să le lase sub semnul ambiguității. Oricum, un ins detracat sau capabil de a fi astfel. Dar scena cu sora lui Raskolnikov, cu Dunea, Avdotia Romanovna, când ea trage de două ori în el și o dată glonțul îi zgârie tâmpla. Și scena sinuciderii, în noaptea aceea ploioasă... „Să le spui că am plecat în America!" sunt ultimele vorbe ale lui Svidrigailov adresate acelui mărunt paznic al turnului. Totuși, e ceva de prost gust și în Svidrigailov ăsta! Nu e un adevărat erou secundar, de altfel, la inși sangvinici ca Dostoievski sau Stendhal sau Faulkner, nu găsești adevărați eroi de plan doi. Doar la autori flegmatici, ca Tolstoi, Thomas Mann... da-da, adorabilul domn Friedmann, ***der kleine Herr Friedmann***, care suferă o umilință atât de strașnică, acolo, pe malul lacului, din partea acelei femei fantastice, uriașe, un fel de *la géante* față de măruntul cocoșat, o victimă ideală!...

Minda continua astfel să se delecteze cu „personajele sale secundare", vânturând prin cap paginile unor cărți celebre, și aerul mișcat ușor de aceste pagini se pare că îi pria, îi făcea bine, îi răcorea creierul său înfierbântat, încărcat cu atâtea date și concluzii precise, indubitabile – oare chiar atât de indubitabile! –, și astfel mergea el, cu o mână la spate, cu pardesiul descheiat, cu capul în vânt, lăsându-se într-adevăr dus de acea după-amiază ce, evident, nu era o după-amiază de duminică, dar era o după-amiază câștigată. Pe cale de a fi câștigată, ha, ha! cineva îl salută, o voce îi pronunță numele și el răspunse cu larghețe, fără măcar să se uite cu cine avusese onoarea... ba nu, se uitase și-apoi uitase imediat, ceea ce însemna că gândea profund sau însemna altceva, cu totul altceva. De altfel, câtă lume cunoștea el, câți îl salutau! El răspunsese la salut, ceea ce era corect, nu putea să țină minte fiecare figură, memoria lui... sau contele de La Mole, care-l angajase bibliotecar pe Julien Sorel! Ce om viu,

inteligent, unul din acei părinți care rămân superiori odraslelor lor, ce bătrânețe tristă! Ar fi vrut să fi fost La Mole! Iată cine reprezenta bine epoca, „anul '830", și nu exaltatul de Sorel sau smiorcăita, curviștina de fiică-sa, Matilda! Câte un astfel de individ, harnic, lucid, moral, salvează o epocă, ne face să ne simțim egali cu el, ne face să ne simțim „bine". Sau Peeperkorn, cu capul său imperial, cu vitalitatea sa obosită, amantul Claudiei Chauchat... iubita, amanta noastră, veșnic sclava altuia, cu care, împreună, ne domină, ne farmecă!... Grozav lucru! Ei sunt priviți cu antipatie, uneori chiar de autorul care îi zămislește, dar aceasta nu e decât o dovadă în plus că el însuși le este inferior, îi invidiază, pe ascuns, îi calomniază, ușor, parcă involuntar, după ce i-a creat, încearcă să-i pună în inferioritate față de eroii săi preferați! Pe el însă, pe Minda, nu vor reuși să-l păcălească! El își alege singur eroii! Onoare lui! Să trăiască domnul doctor!... Așa îi spusese odată un țăran, strigând în cabinetul său de parcă ar fi fost mandant în alegerile burghezo-moșierești! Prin diverse „tertipuri" și, fiind un element de vârf, „reușise" să scape de stagiatura de la țară, de circumscripție, se alesese doar cu șase luni la Spitalul nr. 2 din Alexandria, dar și aceste șase luni erau fictive pe jumătate, pentru că mai tot timpul făcuse pe internul, camuflat, bineînțeles, pentru că pe vremea „lui" încă nu se reînființase internatul. Regretase, adeseori, apoi, că nu stătuse măcar doi ani la țară, pentru el, ca internist, abia acum realiza importanța acelei practici totale. Acum însă, în clipa aceasta, în timp ce cobora atât de nepăsător pe Calea Victoriei, regretă încă o dată, aprins, că nu locuise și nu trăise printre oamenii de la țară, undeva la munte sau oriunde altundeva. I se păruse mereu că trebuie să citească, să experimenteze, să stea la bibliotecă, printre somități, că e făcut pentru... ce prostii! Era adevărat, dar... ce prostii! „Să trăiască domnul doctor!" ăsta era singurul adevăr. Pe unde o fi țăranul acela, față de care făcuse un gest mărunt, cum îl mai făcuse și cu alții, destui de numeroși, și care, în mijlocul orașului, în cabinetul lui, în prezența a două surori, ridicase pălăria și strigase, cu un ciudat entuziasm, cu ochii

sclipind. Atunci, în clipa aceea, el se roșise, îi temperase entuziasmul, i se păruse, lui, unui pedant nenorocit, că omul strigă prea tare, chiar entuziasmul lui, față de cele două femei care-l idolatrizau, în camerele acelea în care se vorbea pe șoptite, în care o ușă trântită era o jignire, i se păruse deplasat, pentru că, nu-i așa, el își făcuse din discreție o profesiune. „Meseria mea, spunea el, nu suportă zgomotele, în parohia mea nu se strigă! Cine urlă și trântește să treacă la chirurgie!" și era foarte mândru de cuvintele sale, pe care asistentele și cei din suita sa i le sorbeau de pe buze și le colportau. Avea dreptate, și calmul, liniștea ce domneau în jurul lui, „adevărata curățenie!", cum spunea el, făcuse uneori minuni mai reale decât o dozare medicamentoasă potrivită, un diagnostic rapid și precis. Dar strigătul acela, ce grozav sunase, nu-i așa? „Să trăiască domnul doctor!" și el, amuzat, îl împinsese pe țăranul acela, care era mai în vârstă decât el, un om foarte curat, cu mult bun-simț, atins de o boală incurabilă, spre ușă, dar, înainte ca să scape de el, trebui să accepte o sticlă de horincă, pe care omul, înainte de a ieși, o scosese repede dintr-un fel de sacoșă sportivă, veche, pătată, care Dumnezeu știe cum ajunsese în mâinile sale. Luase sticla, deși era absolut împotriva principiilor sale, da-da, vasăzică luase sticla, totuși luase sticla, își aducea bine aminte, episodul se petrecuse cu vreo zece ani în urmă, și omul, cu pălăria în mână, pe care nu și-o puse decât afară, în camera de așteptare, stând în ușa întredeschisă, adăugase: „Luați dom' doctor (deși sora îl corectase o dată, apăsat, cu un: „Domnule profesor!", celălalt continua să-i zică ca și la început), luați, e țuică bună, prefriptă, «de mărgele»". „De ce?" întrebase el, amuzat, neștiind cum să iasă din încurcătură, și una din surori se repezi să închidă ușa, văzând că el ia sticla în mână. „De mărgele!" răspunse celălalt, o scutură și i-o dădu înapoi. Avea, evident, o grămadă de istorii de astea prin toate cotloanele memoriei sale, dar acum, undeva, apăsată din greșeală de te miri ce conexiune întâmplătoare, sărise acel binefăcător: „Să trăiască dom' doctor!", care era el însuși. „Să trăiască!"

Așa cum se întâmplă multora, în clipa aceea regretă că nu fusese mai atent cu acel om, că nu-i urmărise boala, el avea o fire afurisit de greoaie, crispată, rigidă, abia cu mult mai târziu, uneori după ani de zile, își dădea cont și se mustra pentru inerția sa, pentru posomorala sa, când, cu un cuvânt cald, cu o atingere, cu o măruntă incomoditate, ar fi putut nu să salveze, ci să... facă o apropiere. Dar, cine știe, poate că tocmai felul în care reacționase era cel potrivit?! Calmul său real, liniștea sa care se transmitea, lipsa de vorbărie și evitarea veșnicei atingeri, pe umăr, pe mână, pe obraz chiar, a bolnavului, cum făceau atâția, puteau inspira respect. Respect, bineînțeles, nu de el însuși, nu-nu, respect față de boală, respect față de trupul lezat, un respect pe care el nu-l pierduse niciodată. Ce mister formidabil se afla în armonia și în dizarmonia corpului, în suferința lui, în apropierea morții! Moartea o simțise totdeauna, nu se blazase niciodată, și această forță a lui făcuse din el ceea ce era! Minda dădu din umeri de parcă cineva ar fi putut să-l audă: „Ceea ce, oricum, alții ziceau că este!". Da, evident, apropierea morții îi împiedica pe ei să ajungă niște simpli specialiști oarecare, niște simpli tehnicieni! Apropierea morții îi împiedica să se abrutizeze, cei care rămâneau cu această sensibilitate erau salvați. Ceilalți erau ei înșiși bolnavi, o boală nu prea gravă, care deformează, care te face de nerecunoscut, un fel de p.c.e., de poliartrită cronică evolutivă, o boală absolut caraghioasă, fără leac, lipsită de orice fel de măreție a durerii.

„Moartea, domnilor, iată ceva despre care nu se vorbește!", auzise el încă din primii ani din gura unui celebru profesor de anatomie patologică, și fraza aceasta fusese, generații la rând, un fel de „îndreptar practic", și mulți resimțeau cu ușurință această degajare de cuvânt, da, aici Ceea avea dreptate, în alt fel, cuvântul, unele cuvinte, ele însele, puteau provoca o întreagă realitate. El însă, mai ales după primii ani de practică, de teribilism și imitație savantă a cutărui sau cutărui „as" clinic, reacționă puțin diferit și nu considera „experiența" încheiată când pacientul deceda.

El pronunța aproape de fiecare dată cuvântul „moarte", evident, numai pentru el însuși, și dacă cineva i-ar fi repetat în clipa aceea ceea ce el „gândea", l-ar fi privit cu uimire și cu o anumită naivitate, profundă. El nu-și închipuia că face „bine", că „alină suferințele" (deși i se întâmpla adeseori și acest lucru și cel mai mândru era când îi reușea în cazurile disperate, incurabile, nu vindecarea, bineînțeles, ci ușurarea, ca și la naștere, nu-i așa, *ușurarea morții*), singura sa mândrie era prezența sa acolo, lângă pat! Va fi totdeauna prezent, nu va întoarce capul, nu se va depărta, va asista moartea, trupul celui lezat, boala, una din formele cele mai vii ale existenței! pentru că, nu-i așa, nu există boli fizice, și asta au început s-o înțeleagă mulți măgari, mulți cinici, diletanți-cinici, cinici amatori! Meseria lui înseamnă *asistență*, și în acest punct se apropia, parcă, de obligațiile preotului catolic de a-i asista pe cei care mureau, în speță inși singuratici, vagabonzi, fără familie, inși care mureau în spital. Asistența *in articulo mortis*! Adeseori fusese și el un astfel de preot și nu era nimic rușinos în asta, nimic nesportiv! Sentimentalismul acesta de stil vechi îl împiedicase să ajungă un simplu tehnician, de care foiește secolul. Să faci o mașină care folosește la ceva? Ptiu, ce scârbos! Da, mașina ușurează munca fizică, dar înlătură ea degradarea omului?! Îl face ea mai bun? Moartea însă, apropierea ei schimbă omul, îl înnobilează, orice ar face! Astfel a fost posibil ca o serie de savanți atomiști să fie folosiți împotriva intereselor omenirii, ca niște simple unelte, una din cele mai fioroase umilințe ale acestui secol! Savantul în mâna politicianului, naivul în mâna cinicului, a cinicului profesionist! Pentru că acolo moartea nu se simte, moartea e absentă, e politicoasă, aseptică, fotogenică, plină de „bun-simț", plină de tact. Orice inginer care desenează o roată dințată poate fi sigur că ea, până la urmă, va strivi un braț, un torace, și nimeni, nimic nu-i va scuza imbecilitatea, lipsa de imaginație, chiar mersul în fiecare duminică la biserică. A, Dumnezeu e foarte distrat la biserică, el e acolo în biroul său, în vastul său birou, și se știe, marii boși sunt teribil de distrați când dau audiențe. Toți boșii sunt la fel. Un boss seamănă

infernal cu alt boss. Acesta e meritul său. Dar lângă pat, unde el, Minda, e prezent, acest boss e cu mult mai șifonat, cu mult mai cumsecade. Acolo, bossul acesta suportă al dracului de greu disprețul, oho, bineînțeles, nu disprețul său, al lui Minda, ci al celui care moare, al celui care moare cu adevărat și care e cu mult prea înspăimântat încât să-i mai fie frică. Cine asistă la acest dispreț nu mai face roți dințate și butoane nichelate! Și, în ceea ce-l privește pe el, „domnul doctor Minda, care, să trăiască!", el va *asista* încă multă vreme, încă foarte multă vreme, și astfel, printr-o socoteală simplă, vor fi totdeauna cel puțin doi. Doi, acesta e un număr care nu poate fi disprețuit.

Toate acestea și altele i se perindau prin cap, în timp ce, de câtva timp, se afla în fața vitrinei cu prăjituri a cofetăriei blocului turn din Piața Palatului. Examina cu atenție, zâmbind ușor, uneori bombându-și pieptul, prăjiturile, cerea unele scurte informații de la cele două vânzătoare care serveau cu gesturi iuți, erau mulți care cumpărau pentru acasă, cartoane, pungi mari cu bomboane, dar el accentuă că vrea să „servească acolo" și îl amuza grozav să audă uruitul acelor fraze în el în timp ce arăta cu degetul o prăjitură sau alta. Cremșnituri nu se găseau nici acolo și nici rulade cu frișcă, și când întrebă, cu naivitate, dacă „nu țin" astfel de sorturi, perisabile, e adevărat, i se răspunse, cu indignare aproape, că „ba da, ținem, dar n-avem momentan", apoi, când el spuse că acestea sunt prăjituri preferate pentru el, încă din copilărie, nu spuse, cum ar fi dorit: „Din îndepărtata copilărie!", ci, pur și simplu, plin de sobrietate: „Din copilărie!", cele două fete dădură cu înțelegere din cap, amândouă în același timp, apoi izbucniră, nu se știe de ce, în râs, privindu-se, și Minda cucerit, râse și el, dându-se puțin într-o parte, coada se mărise deja și cineva începu să murmure, vreun nenorocit, desigur, fără simțul umorului. Dar poate că avea simțul umorului, dar era grăbit! Și Minda se încăpățână să aleagă totuși ceva. Își aminti atunci de Maria Felix care îl aștepta jos, la „Gioconda", și ieși de la turn doar cu o pungă de caramele, excelente, ambalate în staniol verde, caramele mari, negre.

Se surprinse cu pasul grăbit, îl rări şi începu să privească plin de interes în toate părţile, aşa cum fac oamenii când se plimbă, dar nu rezistă multă vreme. Avea totuşi un ţel, în după-amiaza aceea fără ţel, şi ar fi însemnat să se prefacă faţă de el însuşi dacă ar fi mimat în continuare paşii aceia legănători, de dans. Mai vârî o caramea în gură, aruncă, pe furiş, staniolul, bine mototolit, altădată ar fi căutat, cu pedanterie, cu „respect de sine însuşi", o cutie de gunoi, de hârtii, sau ar fi băgat-o în buzunar, dar acum fu chiar mândru de gestul său atât de... expert, de firesc. Da, lăsă pur şi simplu să-i cadă cocoloşul acela mărunt de staniol într-un moment când cineva îl îmbrâncise uşor, nu din vina lui, şi când tocmai schimba amabilităţile scârboase, de rigoare, cu celălalt cetăţean, lăsă să-i alunece... nu, mai bine zis, după incident, se „trezi" că nu mai are nimic în mână. Se consumase! Delicios. Iată, lui îi fusese mereu teamă că nu se va putea adapta acestei vieţi complicate, triviale, atât de dură în mărunţişurile ei implacabile, unde eşti înghesuit şi îmbrâncit cu toată lumea, unde, într-o fracţiune de secundă salutară, se egalizează toate sensibilităţile, memoriile, unde nu te mai întreabă nimeni dacă ai lenjeria curată. Când cad bombele, toată lumea are costumul croit la cel mai bun croitor! Ceea parcă spunea ceva, odată, despre falsa adaptare, despre *imitaţia vieţii*, nu?! Parcă... dar nu, ce importă! Da-da, se va adapta, e dotat şi în această direcţie, trebuie să se adapteze! Altfel, va muri! Cine nu se adaptează moare! Superb... dar moare! El nu vrea să moară. Încă nu. Încă nu. Nu era prea nobil, din partea lui, poate, dar... sau, cine ştie, era chiar nobil. Vrea să mai trăiască, cu orice preţ! Orice preţ era bun, ha, ha, chiar cel mai mărunt, cel mai meschin! Va plăti orice preţ i se va cere, da, asta cu siguranţă, cineva îi va cere să... e bine să nu uite acest amănunt: cu orice preţ! Trebuie să ţină minte acest lucru, pentru că, nu-i aşa, obişnuinţa îţi poate juca renghiuri, obişnuinţa de a fi generos, distins, cu adevărat distins, proasta sa obişnuinţă de a nu se pierde în mărunţişuri, în trivialităţi.

Maria Felix, ca un făcut, nu era însă de serviciu și, după ce comandă ceva, un pepsi-cola, sau așa ceva, și după ce vegetă o jumătate de oră la o masă, la care se așeză până la urmă și un bătrân murdar, cu un fular de mătase în jurul gâtului, se interesă când era „ea" de serviciu, pentru că, nu-i așa, ar fi vrut să bea o cafea bună, fără zahăr, și numai dânsa ar fi fost capabilă... „Dar, vai de mine, i se răspunse cu o anume plictiseală, dar putem să vă facem și noi o cafea, la fel de bună!" „La fel de bună?" întrebase el, cu neîncredere, ciulind urechile, și fu privit cu o ușoară mirare, apoi i se repetă că, da, i se putea face o cafea foarte bună, cum dorea, mare sau mică?!

Minda însă, după ce se gândi o clipă, refuză, tonul chelneriței nu prea îi inspira încredere (deși s-ar fi putut să se înșele și ea, într-adevăr, femeia aceea cu părul roșu, ciufulit, și cu oja căzută dizgrațios, la unghii, să fie capabilă să-și țină promisiunea), și declară că va veni a doua zi, cam pe la aceeași oră. Mă rog, cum dorea! fu răspunsul, și mișcarea indiferentă de umăr care însoți acest răspuns îl încredință încă o dată pe Minda că nu greșise când refuzase oferta aceea, amabilă, la urma urmei. Nu-nu, era mai cuminte să aștepte, în definitiv era la câțiva pași de casă, oricum, mai avea de lucru și putea, foarte bine, să-și prepare el însuși una, mai avea niște caramele și... și... a doua zi putea, oricând, să revină.

Capitolul XI

Într-adevăr, reveni a doua zi, și Maria Felix îi făcu o cafea bună, deși nu păru a-l recunoaște. Dar ce conta, cafeaua era admirabilă!

Era seara, târziu, avusese o interminabilă ședință de catedră, Minda se uitase la ceas tot timpul, toată lumea fu convinsă că o obligație urgentă îl aștepta. Se aflase, cum era și firesc, cu viteza fulgerului, despre audiența sa la ministru și despre probabilitatea ca în curând colegul lor ilustru să devie director general. Prestigiul său era atât de consolidat, ca și respectul față de competența sa profesională, încât nimeni, nici el însuși, nu observă cea mai ușoară schimbare de atitudine în comportamentul colegilor și al conducerii institutului, lucru care plăcu tuturor. Lui, cu precădere. Nu era deci o jigodie care ajunge ștab! Nimeni nu părea că așteaptă de la el ceva deosebit, nimeni nu se înclina nici cu un micron mai mult în fața lui, absolut toată lumea, până la personalul de serviciu, din clinică (căruia el îi acorda, dintotdeauna, o atenție măsurată; îl scârbise, încă de când era student în ultimii ani, demagogia ieftină a cutărui profesor față de femeile care asigurau curățenia stabilimentului sau față de surorile de noapte), se purta ca și cum totul ar fi fost „în regulă", OK, ca și cum era firesc ca un om ca el să fie numit într-un post atât de important, de care avea să depindă soarta multora dintre ei, ca și cum se *știa* cum avea de gând să reacționeze, cum trebuia să reacționeze. „Grozav, gândi Minda, cu un ciudat sentiment de febră, adolescentin,

asta înseamnă că miroase a democrație". Prostii! Ce nevoie avea el de posturi, de funcții? Când va mai avea timp să lucreze? I se dăduseră, formal, toate asigurările că munca sa științifică nu va avea de suferit, chiar dimpotrivă! Da-da, râse încet, în el, Minda, asta era bine zis: chiar dimpotrivă! Și pe urmă ce adversități nu va provoca el, ajungând director, câți inși, câte grupări nu va contraria numirea sa, inși care abia auziseră de el, zeci de inși îl vor urî de moarte, și asta pentru ce? E nevoie de el, neapărat, numai de el?! Putea el însuși să se convingă că el, ceea ce ajunsese el cu prețul unei cantități impresionante de muncă, talent profesional, onestitate etc., el și nimeni altul era necesar, vital necesar acolo, la biroul acela, unde veneau hârtii importante, de care depindeau mii de oameni, sute de mii de bolnavi etc.?!

Prostii! făcu el din umeri, refuzând să se mai lase prins în lanțul a sute de fraze asemănătoare, în variante infinite. Deși, într-un fel, trebuia să o facă, ceruse „timp de gândire", lucru care i se acordase cu o politețe și înțelegere desăvârșite, chiar se aștepta, i se păru lui, o asemenea atitudine serioasă, responsabilă, de la un ins atât de „solid" ca el! „Prostii! făcu doctorul încă o dată și se ridică să contemple vitrina cu prăjituri, dar Maria Felix îi zâmbi și îl informă (cu „domnule doctor!", bineînțeles) că aveau și rulade și cremșnituri, și, dacă voia, la cafea... „Da-da, spuse Minda, ușor fâstâcit, bucuros (ce comic!) că fusese recunoscut de vânzătoarea aceea de care avea nevoie atâta lume, contrariat oarecum că nu fusese lăsat să aleagă el însuși, deși... Cum așa, întrebă el, minunându-se, cu o oră înaintea închiderii, și v-au mai rămas rulade și cremșnituri?!" „A, răspunse Maria Felix, au fost aduse abia după-masă, târziu, de fapt sunt pentru mâine, dar s-au cam dus! Dumneavoastră, oricum, v-am rezervat câteva, știam că veniți!..." „Ce vorbești! făcu Minda și simți că roșește în jurul urechilor, prostește. Vasăzică, ți-a comunicat colega dumitale..." „Ha, ha, ha! râse femeia. V-a recunoscut, evident, deși, adevărul e că eu v-am recunoscut din descrierea ei! Mi-a spus că ați declarat că nimeni nu face o cafea atât de

grozavă ca mine! Apropo, pe mine mă cheamă Vijan, nu Bejan, dar nu face nimic... nu aveați de unde să știți!"

Minda rămase *bouche-bée*, deoarece el ignora total numele ei, de altfel era perfect mulțumit cu acel „Maria Felix", dar cine știe ce sporovăise cealaltă. Ar mai fi vrut să mai continue conversația cu ea, acolo, în fața vitrinei, doar din recunoștință că ea se purta atât de amabil cu el, îi reținuse prăjituri etc., dar ea îi atrase atenția că „se deranjează, stând în picioare", și el se depărtă grăbit, așezându-se la masa lui. Când îi aduse prăjiturile (două din fiecare sort), ea vru să întârzie lângă masa lui, râzând, amabilă, desfăcându-și părul ei negru, lung, lucios, deosebit de frumos (fără nici o intenție, desigur, dar era cu câteva minute înaintea închiderii și oricum...), dar Minda se închise brusc în el și o concedie rapid. De ce? se întrebă el însuși, urmărind-o cum trecea pe la mese, ajutând-o pe debaraseuză, privind prin vitrina uriașă, udând marele cactus, dar nu putu să-și răspundă. Era însă deosebit de plăcută singurătatea aceea, totală în care se găsea, cu mult mai mare decât o putea realiza sus, în apartamentul său. Nu, acolo nu era singur, acolo era un om ocupat. Lucra de atâta vreme între acele ziduri, încât, sus, nu putea rămâne inactiv, obiectele, pereții îi declanșau cel mai simplu reflex condiționat, cel al muncii perpetue.

În sfârșit, femeile închiseră localul, era unsprezece, și Minda se simți perfect. (Vijan îi comunică, politicoasă, că poate să mai întârzie, oricum se spăla pe jos încă, se făcea casa etc., și Minda își luă în primire, cu satisfacție evidentă, noile sale drepturi, de client stabil al „casei".) Cafeaua, de altfel, abia se răcise ca lumea, și el așteptase clipa aceasta liniștită, ca un pensionar, ca să-și aprindă o țigară. Ce bine era! Singur, total singur în univers! Unde, dacă nu într-un asemenea mediu total deschis, indiferent, te puteai simți singur? Își aminti de Nestorescu, se ridică și îi dădu un telefon, folosind de astă dată telefonul din birou. Formidabil! La bătrânul Nestorescu era lume, muzica se auzea în aparat, cineva întrebase de el chiar. De mine? se uimi Minda. Cine anume?! Icu nu putu răspunde prompt la această întrebare,

dar nu conta. Cineva se interesase de el, nu voia să treacă, acum, pe acolo? Acum? repetă Minda, tentat o clipă, apoi își aminti de programul încărcat de lucru pentru acea seară, și refuză, cu multă părere de rău, reală, spre surprinderea sa. Promise că va mai suna și acceptă să fie chemat la telefon de „bătrânul Nestorescu", acasă. Dar numai de el, fără nici o excepție! „Evident, bătrâne, făcu tehnicianul, cunosc codul!" și râse. După ce așeză telefonul în furcă, Minda își frecă mâinile, rapid, și, dacă nu s-ar fi văzut, din întâmplare, într-o oglindă ce se afla montată chiar *vis-à-vis* de biroul gestionarei, n-ar fi realizat gestul. Astfel, „surprins de propria sa privire", rămase o clipă nemișcat, ca într-un stop-cadru cinematografic, apoi zâmbi, dădu șăgalnic din cap, de parcă ar fi admonestat „părintește" pe cineva din el, cineva cu mult mai tânăr, mai iresponsabil, mai „șugubăț", și se întoarse, grăbit, la masa lui. Îl aștepta cafeaua, „excelent răcită", și țigara, pregătită deja. O femeie spăla dalele de marmură, ridicând cu zgomot scaunele lăcuite pe mese. Din biroul lui Vijan se auziră glasuri de femeie, o ușă trântită, marele vas se pregătea de scufundare. Formidabil!

Afară ploua, ca de obicei, se apropia Crăciunul, pietoni treceau grăbiți, cu umbrele sau fără, unii se adăposteau chiar în fața vitrinei sau așteptau ceva, îl priveau pe el, singurul consumator, din plictiseală, la un moment dat îl privi țintă un bărbat care i se păru foarte cunoscut. Cine era? Alungă însă rapid orice preocupare de acest fel, „mondenă", și își retrase atenția de la vitrină și de la ființele vii „de afară". „Ființele vii" dinlăuntru îi ajungeau. Cafeaua, țigara sa, încă o ruladă, care-l aștepta, iată câte ființe vii stăteau și nu crâcneau sub comanda sa!

Ludmila?! Da-da, evident (și Minda dădu reflex din cap), ar fi trebuit să fie sus, acum, la el, așteptându-i telefonul, sau direct la ea. Era seara lor, una din serile lui libere și pe care, de obicei, i-o consacra ei. Când el renunțase la acele ore, de două ori pe săptămână, de la specială, ea se bucurase, sperând, cum era și firesc, să se înfrupte și ea din acel oscior, noul său timp liber, în mare parte dedicat, evident, „literaturii". Da, dar și ea, undeva,

acolo, într-un colț, cuibărită, și el, se înțelege, fusese total de acord, chiar entuziasmat (și se bucurase primul, propria sa bucurie reală, alături de bucuria ei, la fel de reală!), dar, nu știu cum, „porția ei" se micșorase îngrijorător, și asta fără ca nimic să se schimbe în relațiile lor. Nimic, absolut nimic! El era un om puternic, perfect echilibrat și n-ar fi acceptat cea mai mică degradare a relațiilor, cea mai măruntă, infinitezimală umilință a iubirii lor, a iubirii ei, dar de ce dracu' îl căuta ea atât de insistent în ultima vreme?! „În ultima vreme", spusese! Da, se putea exprima și astfel: În ultima vreme! Avea o grămadă de lucruri pe cap, clinica, cursul, comunicările sale, revistele străine, care nu știu cum dracu' se înmulțeau în ultima vreme, apăruseră în special numeroase publicații de imunologie și genetică cu implicații direct clinice și, deși își propusese de fiecare dată, ferm, să le recenzeze doar pe cele de bază, cele „serioase", adevărul e că se găseau totdeauna lucruri interesante, „mărunțișuri revelatoare" te miri unde. Uite, de exemplu, un „sindrom nou", pe care-l întâlnise în clinică cu două luni înainte, îl găsești descris în premieră într-o revistă argentiniană.

Și-apoi „literatura" specialității sale, penibil, îngrijorător de vastă, deși, și-aici, nu-i așa, cărțile fundamentale erau puține. Și totuși, apărea câte un puțoi de asistent care te întreba, cu genele plecate obraznic, dacă ți-a căzut cumva în mână cutare sau cutare titlu, sau, ce interesant, un nou „betablocant", aproape nimeni nu mai aplică în fibrilație chinidină, ci numai „conversia electrică", constatarea cianozei n-are nici o valoare, decizia este presiunea oxigenului intraarterial ș.a.m.d. Ce să-i faci, și el fusese până nu demult un astfel de „puțoi", care încercase și reușise, în multe rânduri, să-i pună în încurcătură pe „titulari", pe „boșorogi", care nu-i depășiseră pe „clasici".

Ce-l admirase pe Dimitriu, frumosul C.Gh. Dimitriu, pe care nu reușise niciodată să-l „prindă", care fusese primul, deși era abia „conf" pe vremea aceea, în stare să-l facă să simtă, pe el, pe Minda, că adevărata erudiție arată altfel, că e cam ridicol, „puțoiesc", să încerci și chiar să reușești să pui în încurcătură un profesor,

lângă patul bolnavului, faţă de o asistenţă întreagă medicală, citând te miri ce terapeutică pescuită undeva, în anexele unei reviste, un medicament, un nume sau un titlu dintr-o limbă pe care ştii că celălalt n-o citeşte etc.! Ei şi?! Cum spunea cineva: „Cultura începe atunci când uiţi toate cărţile citite!".

De când nu mai citise o carte de „ailaltă", literatură „laică", beletristică, un roman?!... El, care fusese atâta vreme mândru că se ţine la curent cu muzica, cu beletristica, ici, colo, o expoziţie, o seară într-un atelier... nu-nu, nu mai putea, nu mai luase de aproape un an un roman în mână, ultimul, *Lumină de august* al lui Faulkner, îl lăsase la jumătate! o carte fantastică! E adevărat însă că *Muntele vrăjit* îl citise de două ori, şi admiraţia lui faţă de Th. Mann renăscuse, după ce trecuse printr-o ciudată eclipsă un deceniu întreg. De fapt, nu-i plăcuse niciodată Mann, în liceu, când îl citise pentru prima oară, poza cu cărţile sale la subţioară, din snobism, apoi, în primii ani ai studenţiei, începuse să-l trateze cu o anume, simpatică, condescendenţă. Mann era însă ca şi el, greoi, searbăd uneori, lipsit total de farmec, incapabil să facă o gafă, incapabil să mimeze stângăcia, şi atunci, farmecul, cum să se nască (farmecul din *L'Etranger* a lui Camus, de exemplu, una din cărţile de căpătâi ale tinereţii sale). Mann, un burghez ticăit, cu manşetele totdeauna călcate, cu gulerul ţeapăn, meschin, incapabil de surprize, trăind dozat, calculat, îngrijindu-şi penibil mica sa persoană greţoasă, dar... uite, acum, de când el însuşi trecuse de patruzeci, începuse să-i placă această figură ţeapănă, începuse să-l „înţeleagă", ceea ce însemna, nu-i aşa, că ei doi începuseră să semene. Efectele acelea stranii, răutăcioase, care apăreau deodată, de sub tone întregi de moloz menajer, chicotitul acela al bătrânului Karamazov, ascuns într-o batistă parfumată, dusă cu delicată ipocrizie la gură sau mascat abil de-o pălărie tare care se roteşte într-un salut provincial, de la un trotuar la altul, de la o breaslă la alta, de la o prăvălie cu şei, căpestre şi harnaşamente la alta, cu articole de vânătoare şi pescuit, la prăvăliile acelea cu puşti scumpe de vânătoare sub sticlă! Da, bătrânul Mann ştiuse să importe marfa aceea de

contrabandă slavă în orașelele pașnice și țepene ale copilăriei sale hanseatice, în aerul acela bănuitor și liniștit, *gemütlich*, reușise chiar să scape de jandarmul acela care avusese un instinct atât de sigur și care fusese cât p-aci să-l aresteze în *Tonio Kröger*! Da-da, sub jiletca ipocrită a bătrânului Mann se ascundea un anarhist de încredere, un „escroc internațional" de prima mână, ca și Felix Krull al său, pe care-l lăsase la urmă, la care se gândea și visa mereu, excitat la culme să trăiască într-o morală duplicitară, triplicitară, chiar și așa, păstrând „proporțiile", bunele maniere, ha, ha, umoarea, calmul, flegma aceea care le lipsește rușilor! Care trebuie admirați, dar nu imitați! Da, lui Minda îi veni brusc cheful să mai citească o dată, a treia oară, *Zauberberg*-ul, să se îngroape de viu în cartea aceea greoaie și vastă, atât de fals *dixneuvième siècle*, atât de tristă și reconfortantă. În definitiv, ajunsese suficient de bătrân ca să-și poată permite luxul să citească la nesfârșit aceeași carte! Îi veni, aproape, să-și caute, cu un automatism pe care ar fi trebuit să-l aibă deja, bastonul, rezemat alături, să-și strângă punga de tutun, din piele atât de subțire, încât să foșnească la fiecare atingere, să-și așeze, grijuliu, pălăria tare pe cap și să deschidă cu o falsă prudență ușa grea de sticlă a stabilimentului, ușa pe care el, după ce o salută adânc, cu ochii în pământ, pe tovarășa gestionară Maria Felix-Vijan, el o împinsese cu atâta siguranță și forță, cu atâta nestăpânire, alergând unde?! Ar fi trebuit să aibă mai multă răbdare cu el însuși, mai multă imaginație la fiecare gest, chiar la așa-zisele „gesturi mărunte", ce prostie: gesturi mărunte! Cine mai inventase și expresia asta neroadă?! Minda pufni de două ori reprobativ pe nări și privi uimit în jur: nu mai ploua, da, într-adevăr nu mai ploua, străzile erau perfect pustii! O coti la stânga, pe lângă bisericuța aceea pe jumătate îngropată în pământ, unde nu mai intrase de nu știu câți ani, și tocmai când să treacă strada (*vis-à-vis* se afla un restaurant mărunt, care era încă deschis), auzi pași în urmă și se întoarse, fără să vadă nimic, deoarece se gândea la altceva. Ca orice om cumsecade, care trăiește în respectul și teama legilor, care își plătește conștiincios impozitele, își salută

vecinii, nu tutuiește pe nimeni și se întoarce la o anumită oră acasă, în locuința sa decentă.

Minda își reluă drumul, trecu pe trotuarul celălalt, mai întunecat, încercând să evite bălțile de apă, numeroase, din pavajul vechi, denivelat, când fu ajuns de pașii pe care îi auzise în spatele său și pe lângă el trecură doi bărbați. Doctorul se ciocni aproape de ei, cum umbla, ca un hârciog, cu privirile în pământ, și, fericit cu el însuși în clipa aceea, vru să-i ocolească, murmurând ceva, așa, pentru el însuși, din respect față de el însuși, când auzi o voce veselă, atât de concretă, de parcă l-ar fi prins de braț:

— Bună seara, domnule profesor! Șontâc-șontâc! Pe-aici, uite, e mai uscat, nu vi se udă manșetele!

Minda „întineri" brusc la auzul timbrului aceluia necunoscut, zeflemitor, cald, și se opri. Doi inși, doi bărbați înalți, mai înalți decât el, îi barau drumul. Vru a doua oară să-i ocolească, coborând de pe trotuar acum, dar cel care-l agrăise vorbi din nou, cu aceeași veselie nemotivată, care părea o stare a caracterului său, așa cum sunt unii triști fără motiv:

— Unde fugi, doctore? Să schimbăm două-trei vorbe, așa, izvorâte mai din inimă, he, he! Să știi că nu-mi miroase gura, he, he!

Minda se opri, era chiar la marginea trotuarului, și-l privi pe cel care vorbise. Aha, da-da, era cel care-l fixase, cu o jumătate de oră mai înainte, prin vitrina cofetăriei... deci, îl așteptase, îl urmărise sau... o simplă întâmplare?! Într-adevăr, după ce spuse fraza de mai sus, necunoscutul se aplecă ușor, cu respect, ochii nu puteau fi cu claritate deslușiți, dar ceva din înclinarea sa respectuoasă arăta că îl cunoaște prea bine, îl „apreciază", și limbajul acela mai liber nu era decât o formă sportivă a respectului, să zicem o...

— Cine ești dumneata? întrebă Minda, sigur pe el, fixându-l pe cel care vorbise, încercând să-i ghicească trăsăturile feței, care-i părea cunoscută, într-un fel. În același timp, o senzație neplăcută îl inundă ușor, un fel de silă amestecată cu spaimă.

(„Te pomenești că sunt de... *acolo*! Dar de ce?!... Pentru ce?!... Pentru viitorul post e nevoie de o... anchetă?!... Prostii! Totuși...")

Celălalt nu răspunse imediat la întrebare, deoarece pe lângă Minda, venind din spatele său, tocmai trecea cineva, o femeie. Ar fi fost un bun prilej ca el să se desprindă și să plece, dar Minda rămase pe loc. N-avea chef de nici o discuție la ora asta, cu niște necunoscuți, dar să plece așa, la adăpostul unei femei, al unui trecător, ar fi fost o lașitate mai mare decât a celorlalți. „Celălalt", un ins cu pălărie și cu un fâș, tăcea și privea distrat pe partea cealaltă, de parcă n-ar fi fost cu „ei", și, deodată, începu să „miroasă". Doctorul mișcă capul, da-da, individul mirosea și, deodată, „mirosi" și celălalt. Această constatare îl zăpăci din nou, ușor, deși, evident, nimic nu se trăda din atitudinea sa înghețată și, în clipa aceea, îi sosi din față, din față și din dreapta, râsul ușurel al celui cu care „conversa" și care, în mod ciudat, părea trist acum, un fel de râs inutil, singuratic:

— Parcă numele meu vă spune ceva, domnule profesor?! (Amestecul de pronume, ce era asta, nesiguranță sau insolență?!) De altfel, dacă vi-e atât de... silă să vorbiți cu un... necunoscut, care, evident, vă admiră, vă rog!... și celălalt se dădu într-o parte, nu suficient însă ca doctorul să treacă, și făcu un gest scurt cu mâna dreaptă.

— De ce evident?! întrebă Minda, și în clipa aceea își dădu seama că greșise, dacă voise să plece, era un moment potrivit. Oare?!

— Evident, evident! râse celălalt, satisfăcut, gros. Dumneavoastră sunteți o mare somitate, iar eu... să presupunem că v-am fost student!

— În ce an? întrebă Minda, reflex, începând să se apere, plictisit, încercând să se elibereze de senzația aceea de silă și spaimă care persista.

Cei doi nu mai „miroseau". În definitiv, totul putea fi, într-adevăr, o simplă...

— În ce vară, în ce an, anii trec ca apa... he, he! râse celălalt, și tovarășul său, plictisit, absent până atunci, se întoarse spre el și râse, la rându-i. Versurile astea le spuneau ceva!...

— Îmi pare rău, bună seara! făcu doctorul, enervat, și vru să treacă printre ei.

Nu reuși însă, din simplul motiv că nici unul nu se dădea într-o parte. Să coboare de pe trotuar, ar fi trebuit să-l ocolească pe cel care nu vorbise, ceea ce implica o...

— Cine sunteți dumneavoastră și ce doriți?! irupse stăpânit Minda, enervat de propria sa indecizie.

— Ei, câte întrebări!... Suntem doar oameni, contemporani, nu, de ce să nu sporovăim puțin! Între bărbați!

Celălalt, „mutul", râse din nou, fără să se întoarcă de astă dată, fixând trotuarul celălalt, pustiu, și Minda, decis de astă dată, vru să treacă printre cei doi.

— Ce-i asta?! Ce înseamnă asta?! spuse el, ridicând și coborând vocea. Dumneavoastră mă împiedicați să trec?!

— Și dacă ar fi așa, ce-ai zice?! replică celălalt și-l privi drept în față, cu anume curiozitate.

De unde-l știa? Era convins că-l văzuse, nici prea demult, sau poate, tocmai, era o figură care...

— Cum, făcu doctorul, stăpânit, vreți să mă opriți cu forța? Știți la ce vă expuneți?!

— Știi dumneata cine sunt eu?! îl maimuțări celălalt, râzând cu multă voie bună, fără urmă de ironie sau resentiment, și, nu se știe de ce, râsul acesta îl liniști, pentru o clipă, pe Minda, deși începuse să se înfurie.

— Dă-l în mă-sa! spuse sec celălalt, „mutul", fără să-l privească, de parcă ar fi fost un pachet. Să terminăm și să mergem.

— Ei, de ce?... făcu amicul său, cu grosolănie.

Minda trecu printre ei, hotărât, furios, și atunci, cel cu care vorbise, rezemat acum de zidul din spatele său, îl prinse de mâneca pardesiului. Minda își trase brațul și, deși stătea nemișcat acum, celălalt, râzând încet, înăbușit, îl apucă din nou de stofa hainei, Minda deschise gura și, în aceeași clipă, fu împins cu brutalitate din spate de celălalt și se lovi cu capul de zid. Alunecă, se dezechilibră o clipă și, odată cu același râs ușurel, parcă meditativ, simți că aceeași mână, care îl prinsese de braț,

îl ajută acum să nu cadă, îl ajută inutil, pentru că nu ar fi căzut oricum.

— Ticăloşilor! făcu doctorul, zvâcnind din mâna falsului samaritean, gâfâind.

— Ei vezi, ei vezi?! făcu cu reproş „studentul", dădu uşor din cap, moţăind parcă, şi îl izbi cu mâna dreaptă în plină figură.

Minda nu se clinti, îl privi o clipă pe celălalt, care se mişcase din lumină, îl recunoscu şi lovi înapoi cu atâta putere, încât îl îndepărtă cu doi metri de zid. Celălalt, „mutul", îl împinse din spate, şi doctorul se izbi de zid, a doua oară, de data aceasta era însă avertizat şi îşi amortiză lovitura cu braţele, flexându-se şi întorcându-se iute. Se liniştise. Nu erau nişte copoi, „studentul" era pur şi simplu bărbatul acela care o aşteptase cu o zi înainte pe Fabian. Era o simplă răzbunare „de amor", şi doctorul se pregăti să-i facă faţă. Nu i se mai întâmplase de mult o astfel de încăierare caraghioasă, din primul an de facultate, şi în timp ce încasa şi răspundea, de bine, de rău, la lovituri, avu în două rânduri, una după alta, două icnete de râs. Începea să-i placă: avea în faţă doi bărbaţi, bine legaţi, ambii mai înalţi decât el, dispuşi să-l aranjeze, dar totul, în ochii săi cel puţin, avea o latură teribil de caraghioasă, ca nişte pensionari care pedalează pe triciclete. Să te baţi pentru o femeie, să fii admonestat pentru o femeie, asta era ceva cu totul fermecător, neverosimil, iată un cadou pentru vârsta lui, o adevărată „aventură". Ha, ha!

Doctorul se găsea acum în mijlocul străzii, expediase un picior în burta „studentului" (era faimosul „Geiger", probabil), şi acum se redresa în urma unei lovituri date în spate, cu un obiect metalic, se pare, ascuţit, al „mutului", un ins care se aranja mereu încât să-i vină în spate. Minda se întoarse fulgerător spre el, celălalt reculă, „studentul" se apropie la rându-i, dar se opriră toţi trei. Pe trotuarul pe care se găsea restaurantul trecu o pereche, un bărbat şi o femeie. Cei doi îl priviră pe doctor, acesta nu făcu nici o mişcare. Ar fi putut să strige sau să fugă. Locul era prost ales. Minda râse însă încet, cei doi se priviră, şi doctorul îi lovi pe ambii, rapid, unul după altul, cu dosul

palmelor. Ambii se clătinară, Minda îi lovi încă o dată, cu lovituri identice, ca într-un joc, pe dosul palmei sale drepte, acum, a doua oară, sclipi sângele. Geiger se mişcă, reculă, gâfâind, pipăindu-şi cu o mână faţa însângerată, Minda făcu un pas înainte şi în stânga şi îi trimise un alt picior în stomac. Era lovitura sa preferată cu care ieşise din unele încurcături, nu toate la fel de romanţioase ca cea de faţă, ha! Geiger se retrase încă un pas, gâfâind, gâfâiau amândoi, şi în clipa aceea, subit, Minda se răsuci. Era prea târziu : în spatele său, „mutul" se ghemuise şi, cu un salt în care se simţea ura, Geiger se aruncă înainte şi căzură ambii peste „capra" celuilalt. Minda căzu prost, îşi făcu o entorsă şi, peste câteva clipe, era lichidat. Fu acoperit de lovituri, se ridică cu greu şi fu împins, cu lovituri în stomac, în cap, în spate, din nou, la zid. Viteza sa de reacţie scăzuse vizibil, reuşea uneori să răspundă, dar cu mult mai imprecis, parcă nehotărât. Nu se putea sprijini deloc pe piciorul drept, la fiecare mişcare glezna îi trimitea dureri ascuţite, neajunsul principal era însă că nu mai putea lovi cu el, nu se putea mişca. „Mutul" îl izbi în plină figură cu obiectul acela metalic ce se pare că era o cheie, o cheie de poartă, Minda începu, ca prim semn al epuizării, să râdă cu adevărat, încasând mereu, îndoindu-se de mijloc, cu spatele la zid. Râsul său, neverosimil, păru celorlalţi, probabil, un hohot de plâns şi îi linişti. Îl loveau mai rar acum, „mutul" privea din când în când în susul şi în josul străzii, ca să se asigure că nu vor fi întrerupţi, celălalt îl prinse pe Minda de păr, cu o mână, şi îl lovi, sec, rar, de câteva ori, peste faţă, icnind, gemând înăbuşit. Minda, care încasă un timp cu supunere, se smulse neaşteptat din chinga celuilalt, şi Geiger reculă o jumătate de pas, aşteptând lovitura. Doctorul, cu un ultim hâhâit de râs, care îi sună undeva, jos, în coşul pieptului, se întoarse iute, surprinzător de iute spre „mut", care privea în susul străzii, cu capul întors, cu mâna dreaptă rezemată de zid, mascând scena, şi, cu palmele încleştate, îl lovi în plină tâmplă dreaptă. Apoi fu lichidat.

...Doctorul se ridică, precaut, zumzăind de râs – râsul acela, ca un mârâit, i se agăţase de buze –, din rigola străzii, unde încasase partea ultimă a „porţiei". Nu era nimic grav, prea grav, se putea încă merge. Piciorul drept era total scos din funcţie şi, după izbiturile dure de pantof pe care le încasase în ultima rundă, în coate, în stomac şi una, din fericire doar una, şi în cap, încă se putea descurca singur ca să ajungă acasă. Asta îl interesa acum, în primul rând, şi singurul său regret era că lucrul din seara aceea era ratat. Abia după cine ştie cât timp, după opriri, încercări de respiraţie profundă, dureroasă, ajungând la colţul străzii, îşi dădu seama că nu era singur. Doi bărbaţi, în jur de cincizeci, şi un tinerel îl priveau. Tinerelul i se băgase chiar în faţă, privindu-l cu interes, probabil voia să-şi dea seama dacă era bătut sau beat. „Şi una şi alta, bătrâne!", spuse Minda, dar de pe buzele sale nu ieşi decât un fel de şoptit, răguşit, şi, după buzele lipicioase, dulcege, Minda realiză că avea sânge pe gură ori pe faţă. Era aproape convins că totul era pur exterior, era imposibil să fi avut vreo leziune internă, „n-aveam când", se convinse el, cu acelaşi rictus care era acum principalul său suport, oricum, îşi propuse să înainteze cu atenţie. Peste o jumătate de ceas, se afla la uşa blocului său, singur. Cei trei se plictisiseră şi o şterseseră. Abia mai târziu, cu mult mai târziu, când se afla deja în pat, îşi aminti că apăruse şi o femeie, la un moment dat, una înaltă, care vorbi îngrozitor de mult, şi un miliţian.

Oricum, reuşise să ajungă în faţa casei şi era singur, iată două realizări incontestabile. Se târî până sus, spre norocul său fără să întâlnească pe nimeni, păstrându-şi umorul, destul de prăpădit şi el, şi, odată în dosul uşii de la vestiar, lucrul se simplifică. Putea să facă mişcările pe care le dorea, cu încetineala pe care o dorea, fără să fie terorizat de ideea unei prezenţe străine, idee care îl făcuse, mai ales la urcatul scărilor, să se mişte destul de imprudent.

Aprinse lumina peste tot în urma sa şi se debarasă, în mijlocul holului, de haine. Treaba nu era aşa de simplă: pardesiul său era plin de sânge, cu o mânecă sfâşiată, haina şi cămaşa erau

rupte, chiar și la spate, probabil de cheia aceea masivă. Se privi apoi, cu mândrie, în oglinda de la baie, înaltă cât el: da, băieții făcuseră treabă destul de bună! Avea echimoze peste tot, aproape peste tot, laba piciorului drept îi atârna (deși durerea îi încetase, o căldură persistentă, ca un bandaj, încercuia umflătura masivă în care se înecaseră cele două maleole), dar pe torace și pe stomac, vânătăile erau pur superficiale. Dureroase, dar superficiale. Respiră cu precauție, adânc, progresiv, câteva minute. Da, era în ordine, totul era exterior. Capul, fața mai ales, se prezenta rău. Își pipăi atent cu mâinile, îndelung, toată suprafața craniului, în două locuri părul îi era năclăit de sânge. Gemu de două ori în timp ce făcea asta, dimineață trebuia să-și facă neapărat o radiografie. Fața însă, da, făcea toți banii: printr-un ochi, prin stângul, nu se mai zărea nimic din splendorile acestei lumi, buza superioară era sfâșiată și umflată de parcă ar fi fost îndesată cu vată, gura era plină de sânge, nasul era penibil de dureros, tâmpla dreaptă, mai ales, era traversată, oblic, de un șanț uimitor de adânc, acoperit în parte de sânge închegat. „Măgarul, făcu Minda, în el, cu aluzie evidentă la Geiger. Putea măcar să se prezinte! Ce maniere! Se potrivesc bine!"

Apoi, începu să se ocupe de sine, își spălă și dezinfectă rănile, își bandajă strâns piciorul, se șterse cu spirt din cap până în picioare, își injectă un sedativ și un antiinfecțios și, râzând de el însuși (după două ceasuri, cât îi luă întreaga „toaletă"), încercă să „reînvețe" să vorbească. Mergea destul de prost: undeva, în cavitatea bucală, se găseau încă cel puțin două răni deschise, pe care nu le putu depista, buza superioară era umflată și amorțită, ca o gumă, limba era tumefiată.

Ei, pe astă seară, programul era terminat, se putea retrage, nu se putea plânge că nu i se dăduse importanță! Dacă n-ar fi fost entorsa aceea nenorocită, s-ar fi distrat și mai bine cu băieții, cu noii săi prieteni! Fleacuri, fusese și așa destul de mișto! Făcuseră toți trei, de bine, de rău, față! Pentru vremurile astea, mai ales, era onorabil! Ce naivi se mai încaieră astăzi pentru o femeie?! Fuseseră adorabili! Mai ales de ultima sa lovitură, dată „mutului",

era deosebit de mândru. Un tâmpit pe care singur l-ar fi lichidat din prima... bah! Bine că nu-i întrerupsese nimeni! E plicticos să dai explicații, să fii târât la secție, de altfel, da-da, își amintea acum, milițianul... dar nu, femeia aceea ciolănoasă spusese parcă (de unde știa că fusese ciolănoasă, doar nici n-o privise?!), da, ea îl învinuia, ciudat, pe milițian, că nu se amestecase, și acesta mormăise ceva, înăbușit, nemulțumit tot timpul, ceea ce însemna că nu fusese foarte departe. Aiurea, indignarea femeii era deplasată, amestecul milițianului ar fi fost cu totul nedorit. Legitimarea lor, vorbăria inutilă, adunarea curioșilor, recunoașterea sa inevitabilă, așa cel puțin spera că, cu puțin noroc... și mai ales satisfacția găliganilor, a lui Geiger și a camaradului său de arme, care, în lumina tâmpită a te miri cărui bec de circă de miliție, l-ar fi îmbăloșat cu rânjetele lor de felicitare că „scăpase" datorită intervenției, protecției forței publice. Asta-i mai lipsea! La naiba! Forța publică să nu se mai amestece decât acolo unde-i fierbe oala, forța publică să prindă infractorii mărunți și să apere femeile! Femeile care vor să fie apărate, bineînțeles, ha! Bravo, avusese noroc, la ora asta ar fi putut să se afle în fața te miri cărui subofițer sau, și mai rău, la urgență. Profesorul Minda, cocoșat în bătaie de niște ageamii! S-ar fi râs de el o jumătate de an, ar fi trebuit să înjure jumătate din corpul medical ca să scape de compătimirea lor! Apropo, mâine avea curs, la prima oră, era deja... da-da, își aminti abia acum și se întristă, pentru prima oară în acea seară aventuroasă: îl avea de la tatăl său și ținea la el, era unul dintre ultimele sale obiecte-sentimentale! Șchiopătând, se apropie de măsuța de lângă lavabou unde-i depusese, cu reală pietate, resturile și le privi, uitând de el, de starea sa minute în șir. Ceasul său brățară, demodat, cu cadranul pătat, mare, dreptunghiular (cum se purta odată, când el avea 16 ani), cu arătătoarele de câteva ori înlocuite, ceasul său unic, celebru în clinică, printre studenți, cum va explica?! Să-i ia dracul, asta era într-adevăr o nenorocire! Era spart tot, turtit, îl izbise probabil vârful unei ghete! Onoare lui! Își apărase stăpânul până în ultima clipă! Avusese un sfârșit mult mai glorios, cu siguranță, decât cel

care-l aştepta pe proprietarul său sentimental! Îi va da onorurile, funeralii de clasa întâi, republicane, şi îi va păstra rămăşiţele alături de cele câteva urme ale inimii sale, alături de pachetul de ţigări însângerat „Mărăşeşti", fumat pe jumătate, rămas de la el. Onoare lui! Fusese un soldat, un adevărat soldat, ceasul său dreptunghiular, mare, care-i acoperea întreaga încheietură, identic cu cel pe care-l văzuse în nu ştiu ce film, la un pilot american, un ceas cum nu mai avea nimeni în Europa, ultimul martor al războiului! Onoare lui, câinele său de nichel, cu gemuleţul său îngălbenit, prin care abia se mai vedea timpul! Prostii! Ceea ce era între ei doi era mai presus de timp, de spaţiu şi de alte aiureli de astea, fără de care nu se mai putea trăi, de parcă...

Minda gemu încet, neconvins, întinzându-se pe canapeaua sa „de lucru" din birou. Nu avea chef, nu avea „dispoziţia" să se culce în patul său plicticos. Astă-seară era Cyrano! (Noroc că mai avea o pereche de ochelari, identică, de ceilalţi, bineînţeles, nici urmă.) Telefonul sună a treia oară. Se ridică, greoi (se dădea jos din pat ca reumaticii, pe o parte, întârziind, înţelept, pe margine, rostogolindu-se încet spre podea), se duse şi-l scoase din priză. Cine îl va înlocui dimineaţă la curs?! Nimeni! La şase, n-avea încotro, îi va da telefon Ludmilei, s-o roage să anunţe decanatul să suspende ambele cursuri!... Sau, nu-nu, era absurd, să se ducă Teodorescu!... (Era asistentul său, un tip mieros, pe care nu-l putea suferi, unul din acei tipi care, pentru a face carieră, sunt în stare să dea dovadă, uneori, de calităţi reale. Un tâmpit!)

Trăiască Cyrano! Oare?!... Măcar de-ar fi fost ridicol, cât de cât. Măcar de-ar fi fost toţi trei, împreună, cât de cât ridicoli, totul n-ar fi fost inutil... Lupta lor n-ar fi fost inutilă! Fusese oare, măcar o fărâmă, măcar o secundă, ridicol, caraghios?! Să sperăm, tam, tam, aoleo, durerea asta în şold e ceva nou!... Dar dacă până dimineaţa buza şi limba i se vor umfla şi mai tare şi nu va fi în stare să îngaime nici măcar cele câteva cuvinte din fondul principal, care, acum, de bine, de rău... să-i dea telefon

acum?! Se târî până la telefon, furios că nu-l adusese lângă el, şi o sună. Poftim, l-a scos din priză! Foarte bine a făcut, va trebui să se descurce mâine-dimineaţă, singur-singurel! De ce să-i strice somnul?! Ce, ea nu e un om, nu e o lebădă?! Ba da... atunci?! Se pipăi pe frunte, pe gât; avea temperatură. Cea mai mare prostie ar fi fost, evident, să-şi măsoare acum scârboasa sa... se ridică din nou, blestemându-se, şi-şi puse termometrul, care indica două linii peste 37! Ia te uită! I se făcu un dor cumplit de ea, de Ludmila, vezi, dacă ar fi stat la căpătâiul logodnicei sale, în această seară, aşa cum s-ar fi cuvenit, istoria ar fi fost mai puţin şugubeaţă cu el... Prostii! Îi era dor pur şi simplu, i-ar fi fost, oricum, un dor crâncen de ea, de Cuscufusul lui, de vampiriţa lui, de chiţcăitul ei inegalabil! De ce dracu' nu era aici, lângă el, acum?! Din pricina lui, bineînţeles, aoleo, întoarcerea pe flancul stâng era absolut interzisă, parcă era o legătură de scânduri pregătită pentru export! Scârbos! E suficient să zgârii puţin vopseaua şi apare animalul cel mai abject, cu toate ifosele şi putorile sale, profund jignit că a fost neglijat, chiar şi... au! „Ia uite, te pomeneşti că mi-am fracturat falanga asta de la..." Trăiască Cyrano! El va saluta cu mâna stângă dacă, oricum, mâna dreaptă se va abţine... de la vot. „Cine-i împotrivă? Nimeni! Cine se abţine? Nimeni! A, pardon, da-da, se abţine cineva... cum te cheamă pe dumneata, tovarăşe?!" „Pe mine mă cheamă Ionescu Cârcel! Bravo!... de ce râdeţi, tovarăşi? E un nume ca oricare altul, ca Izmeană, Coţofană, Codârlă, Panglică sau Pamblică, mă rog, ca Borăescu, Pişloc, a, scuzaţi... tovarăşul Pişloi, Gâţă şi, mă rog, vasăzică, cer să se consemneze, 296 pentru şi o abţinere! A, nu, nu, tovarăşul s-a abţinut, e dreptul lui, n-are rost să..." „Au! Ce dracu', n-am să dorm toată noaptea, să-mi fac o... tam-ta-ra-ta, tam-ta-ra-ta, cum era valsul ăla? *«La un pas de fericire ne-a oprit o şovăire»*, tam-ta-ra-ta, ia uite, am uitat melodia, or, nu-i aşa, melodia şi textul sunt un tot dialectic, nu există forme fără fond, şi invers! Fondul se îmbină cu forma, şi invers! Cine a mai văzut un fond fără formă?! Ce prostie! Şi invers! Cine dracu' a mai văzut, iupai-dia-iupai-da, iepure trăgând la plug,

ipai-dia-da! Porc mâncând din farfurie și student plătind chirie, iupai-dia-iupai-da, iupai-dia, n-o lăsa, iupai-dia, iupai-da, iupai-dia-da..."

...Peste nici o săptămână, Minda ieși în lume. Până la urmă, făcu din inconvenientul său „fizic" o claustrare închinată lucrului și reuși, astfel, să-și recupereze pierderile, lecturile sale rămase în urmă, notele pentru cele două comunicări etc. Ludmila fu, bineînțeles, nelipsită de lângă el, fericită aproape că el se afla, astfel, într-o stare de semiinfirmitate, pe jumătate ridicolă – da-da, el se liniștise, ajunsese, într-adevăr, ridicol, uraa! –, trecură sărbătorile Crăciunului, Anului Nou, vacanța universitară, pe care cei doi o petrecură la Sinaia, schiară, câteva nopți, sus, la Zănoaga, Vârful cu Dor, din nou schi, la Predeal, prieteni comuni, Velici, Melina cu băiețelul, Roșca, toată lumea cu familia, un cumnat inginer, nu știu unde, un ins foarte „bine", sora nevestei, vai, dar cu cine semănați, ați stat un an la Viena, Stephansdomul, nu-i așa, Grinzingul. Praterul nu prea mi-a plăcut, după atâta reclamă, e nu știu cum, cam provincial, ei, totuși e Viena, Opera, da, filarmonica e încă grozavă, dar teatrul e... nu știu cum, Velici adusese cu el o soră, nemăritată, conferențiară, ca și el, dar la Chimie industrială, o femeie uscată, cu ochelari, exact așa cum te aștepți să fie o profesoară de chimie, da, dar când râdea, ce dantură superbă arăta, știa Hölderlin și Rilke pe de rost, putea recita o oră întreagă din *Hermann și Dorothea*, schia cu o pasiune absolut adolescentină și, în râsul tuturor, făcu o „pasiune" pentru Minda, una din acele pasiuni pozate, care se fac cu aprobarea, chiar cu ajutorul soției sau logodnicei, ca toată lumea să se amuze, să-și demonstreze ei înșiși că nu-i ieșită „din formă", că e aptă de ironie, relaxare, nonconformism și moravuri (un anume nonconformism, căruia ageamiii sau impostorii nu-i prindeau niciodată nuanțele), cu toții se convingeau, unii pe alții, că, iată, sunt încă aici, între „ei", că se păstrează, și încă foarte bine, buna dispoziție era excelentă, ca și cu un an, doi, cinci în urmă, că nimic din mizeria cotidiană, nimic din trivialitatea vieții zilnice, a oricărei vieți zilnice, nu pătrundea până în „mediul"

lor, în casta lor, o castă ca oricare alta, da, dar ei o recunoşteau dintr-o mie, dintr-un miliard, nimic din troleibuzele mirosind urât, hiperîncărcate, în orele de dimineață, nimic din cozile de la alimentare, din persuasiunile de ani întregi pentru o viză – „Ați mai primit vreo știre de la Alexandru"? „Da, e în Belgia, inginer la un trust de lactate, ne-au trimis fotografii, au o vilă deja, la cincisprezece kilometri în afara orașului, și un Mercedes, întreabă și de tine, se plânge că nu-i scrii, ciudat, ne cere să-i trimitem volume de poezie românească, Blaga, Ion Barbu, Nichita Stănescu, Emil Botta –, nimic din ședințele lungi, adormitoare, de sindicat, nimic din complexele șefilor, jenați de incapacitatea lor, disperați și furioși pe toată lumea, nimic din alergăturile după un meseriaș când se sparge conducta de apă („Unde au dispărut, domnule, meseriașii?!") din locuințele-viespar, unde se cheltuiau milioane cu cele câteva ronduri de flori obosite, din față, și care vuiau de țiuiturile conductelor, de vibrația pereților rigizi, din prefabricate, mândria industriei noastre tinere de materiale de construcții, vuietul apei de la closet care se repezea parcă, cu aviditate, până în fundul pământului, nimic nu răzbătea, absolut nimic din miile de mizerii eterne sau nu, evitabile sau nu, prostești sau numai absurde, ale speciei și ale conjuncturii, la un loc, mizeriile „etapei" sau ale „deceniului", mizeriile „rămășițe" sau ale „viitorului", pentru cele zece zile, pentru anemicul weekend se arbora un zâmbet special, cu mult mai real, mai adevărat decât cel crispat din autobuz, când sacoșa unuia, plină de morcovi, îți trage cinci fire deodată, abia acum se regăsesc naturalețea, umorul, farmecul, conservate cu ce grijă, prin ce minune, simțul civilizației, candoarea, curtoazia... da-da, curtoazia bărbaților față de femei, a femeilor între ele, a femeilor față de bărbați, iată, cineva povestește despre Polonia, superbul castel de la Marienburg, al teutonilor, secolul XII, Danzigul, perfect reconstruit, sau Cracovia, posomorâta, gotica, grava Cracovie, cu ziduri înghețate în sunetul coralelor de Händel și Bach, în ariile lui Palestrina și Monteverdi, o Florență a nordului. Varșovia, unde oamenii se așază civilizat, pe două rânduri, atunci când se află mai mult de cinci-șase

într-o stație, cu vechiul oraș și vechile clădiri, perfect păstrate, întreținute, cu orașul nou, cu „blocuri", perfect delimitat, izolat, cu chiu, cu vai, până la urmă toată lumea circula, dormind în mașină, cu portbagajul plin de conserve, nu importă, poți fi student și la 40 de ani, se dădeau adrese, la Trieste e cutare, la Milano e cumnatul lui Bojin, e de treizeci de ani acolo, bucuros să vadă români, am dormit la ei două nopți, la Paris sunt frații Constantiniu...

Fu pentru el o baie de vitalitate luna ianuarie, nu numai reîntâlnirea cu munții, mișcarea fizică, ci sentimentul de siguranță că aparținea unei lumi bine delimitate, unei vesele caste, unor inși care îl recunoșteau și pe care îi recunoștea, acolo, în mijlocul lor, unde era vesel, inteligent, fără efort, unde era sigur de sine, unde i se aduceau elogiile cele mai potrivite, cele pe care le aștepta, unde se cultiva ca într-o curte cu un monah nevăzut spiritul de dragul spiritului, tradiția, ironia, o calitate profund europeană, franceză, abia acum observa Minda, cum ea dispăruse din viața din jurul său, persiflarea aceea subtilă a tuturor și a ta însuți, persiflarea tuturor „marilor valori" tocmai pentru relaxare intelectuală, împotriva crispării provinciale, e ciudat cât de provincial se trăia în București... cel puțin în mediile medicale! Cu sora lui Velici, pe care o chema Sireca, domnișoara Sireca (erau frați vitregi, află Minda, din aceeași mamă), discută, într-o lungă plimbare prin pădure, la Sinaia, într-o dimineață, când, leneși, se sculaseră amândoi cam târziu, când ceilalți erau deja sus, pe pârtie, și hotărâră să urce pe jos la cotă, discută tocmai acest gen de lucruri. Iată, o femeie din casta sa, din lumea sa: gravă, singuratică, la patruzeci și ceva, și doi, și trei, șef de catedră, vorbea câteva limbi, o femeie nefericită, și totuși, ce veselă putea fi, chiar și în cele câteva ore, în aerul pur, cristalin, pe drumul înghețat, de zăpadă, sau urcând pe scurtăturile abrupte, ținându-se de brazii mărunți, alunecând pe tobogane de zăpadă care se pulveriza, întrecându-se copilărește, susținându-se unul pe altul, mergând din nou, alături, pe „șleaul" cel mare, reluând discuția lor, de salon aproape, în decorul acela viril, majestuos.

Nu, nu era nefericită, replică ea la o întrebare cam directă pe care i-o puse el (după ce *badinaseră* despre o grămadă de lucruri, indiferente sau nu, teribil de variate, de reconfortante), în primul rând că nu era atât de singură cum era lăudată.

— Ha, ha, ha! Și ea își etală dantura și gura ei sănătoasă, perfectă. Și-apoi ideea de fericire sau de nefericire, voi, bărbații, o vedeți cam simplist, cam *dixneuvième siècle*, cam „cocoșește", ha, ha!...

— Cocoșește, cum așa, mă intrigă! făcu doctorul, simțindu-se bine alături de această femeie frumoasă-urâtă, care nu semăna cu Velici în nici un fel, uneori doar în gestică, dar ceva foarte vag, depărtat, mincinos.

— Foarte simplu: „cocoșește"! și ea râse absurd, cu plăcerea de a inhala aerul curat, de a râde și de a se auzi râzând. Eu sunt o femeie care duce viața unui bărbat, acest lucru îl aud de-o sută de ori pe an, deși e total fals! Schiez și lucrez ca un bărbat, nu am nevoie de bărbați, întocmai ca un bărbat, ha, ha, singurătatea nu mă degradează, nu mă usucă, îmi aleg eu însămi partenerii, întocmai ca un bărbat etc... Și, cu toate acestea, sunt femeie, ha, ha! Iată ceva ce un „cocoș" nu poate să înțeleagă!

Sau:

— Provincial, spunea ea, e cel care se mulțumește cu lucrurile strict practice, care aleargă după confortul practic! Totul trebuie să fie util, strict funcțional! De aceea Bucureștiul a ajuns atât de provincial, de aceea, aici e paradoxul, provincia e atât de provincială!

— Ei, totuși în provincie s-au creat zone interesante, centre industriale, care au...

— Ce legătură are industria, civilizația, cu provincialul? întrerupse ea. Civilizația?! Civilizația e dată de cultură, de sentimentul culturii, de moravuri, de apariția gratuitului! Eu am stat în Germania aproape doi ani, în câteva locuri diferite, și am descoperit același „provincial" ca la noi, mai apăsat chiar, aceeași dispariție a gratuitului, aceleași moravuri utilitare! Ai observat ce triste sunt autocarele acelea luxoase care gonesc cu americani

bătrâni, domni şi doamne, distinşi, cu părul alb, ce răscolesc toată Europa?! Oamenii aceştia au pierdut trenul şi vor, sărmanii, în schimbul banilor lor, să vadă faţa cealaltă a lumii! E adevărat că, la tineri, acolo, apare acest sentiment, acest instinct al revoluţiei împotriva „utilului", a ceea ce foloseşte trupului doar, a întregii civilizaţii, inteligenţei, gustului, geniului, puse în slujba funcţiilor trupului, mai mult oţel, mai multe automobile, o mai mare varietate a obiectelor şi, mai ales, o finisare tot mai perfectă a lor, confortul văzut mereu în latura sa strict utilitară, joasă, degradantă! A dispărut însă, sau dispare vertiginos, confortul psihologic!

— Ce spuneai de tineri? Mă interesează!...

— A, mă împotrivesc la o discuţie despre tineri: asta mă îmbătrâneşte rapid, sigur! Hai să urcăm pe aici, te încumeţi?!

Şi ea îi indică o coastă abruptă, presărată cu brazi, ici, colo, şi, fără să mai aştepte, alergă în sus, lunecând, căzând cu faţa în zăpadă, râzând ţinându-se cu putere de crengile verzi, şi Minda o urmă.

— E adevărat, continuă ea când ajunseră sus, scuturându-se de zăpadă, cu mâinile fierbinţi şi umede, e adevărat că generaţia de cincizeci, de şaizeci, şi chiar a noastră a trebuit să refacă Europa din moloz şi, astfel, fără să vrea, a fost atrasă în această cursă, a „utilului". Europa a fost reconstruită, dar e urâtă; ceea ce e frumos în ea e doar trecutul sau imitaţia lui. Tinerii însă nu vor această Europă, nici imitaţia trecutului. Ei se împotrivesc să trăiască ca şi cum ar trebui să supravieţuiască unui război! Eu am predat doi ani, într-un schimb, la Bremen şi Hanovra, şi m-am simţit grozav între tineri! Ce curios, tinerii intelectuali au devenit de „stânga" peste tot. Social-democraţi sau chiar „comunişti", „radicali" cum le zic ei. Muncitorii şi alte categorii revoluţionare s-au „cuminţit", au intrat în cursa utilului, a confortului, au început să slujească trupului şi funcţiilor sale joase...

— Şi necesare!

— Crezi? Mai crezi acest lucru?!

— Ha, ha, asta e un paradox!

— Bineînţeles! Trupul are nevoie de atât de puţin! Eu am început să iau o singură masă pe zi, în Bucureşti nu circul cu maşina, numai pe jos, am trei camere, dar locuiesc într-una singură.

— Şi rochiile!

— A, la asta nu renunţ! La cărţi, discuri şi rochii!! Ştii când mă simt cel mai femeie? Când mă găsesc într-o mulţime care aleargă undeva, călcând peste peluze, flori, îmbrâncindu-se, dezlănţuită, undeva, într-o piaţă, unde se „dă" ceva pe gratis sau foarte ieftin, un spectacol, mici cu bere, un autobuz gol, un film american, atunci mă trag deoparte, îmi smulg hainele, mâinile, întreaga mea fiinţă din acest iureş dezordonat şi mă afund pe o străduţă din acelea pe care, nu ştiu cum, Bucureştiul şi le-a păstrat încă, cu căsuţe joase, albe, cu stucaturi la geamuri, mă plimb singură, fericită şi... foarte femeie, foarte feminină! Mie nu-mi place mulţimea, în orăşelul în care am copilărit nu mai recunosc pe nimeni, e o năvală de oameni pe care nu-i cunoaşte nimeni, şi mereu, mereu apar feţe noi, toţi se uită holbaţi unii la alţii, localnicii au dispărut nu ştiu unde, şi senzaţia aceasta obositoare, de „lume multă", vine tocmai de la aceste feţe necunoscute, veşnic necunoscute! Straturile trebuie să se aşeze, să se limpezească, trebuie să ştii într-o colectivitate cine-i doctorul, funcţionarul, preotul, farmacistul, antreprenorul, ţăranul, oamenii aceştia trebuie să fie distincţi, uşor de recunoscut, şi atunci se creează, cu siguranţă, şi valoarea!

— Lăcătuşul, zidarul, ricană Minda, şi ea râse, comerciantul, mesagerul, ambulantul, tapiţerul, escrocul, funcţionarul...

— Funcţionarul am spus şi eu!

— ...Agentul de asigurări, topometristul, poliţistul şi... femeia!

— Da, ha, ha sunt de acord: şi femeia! M-ai înţeles foarte bine!

— Ai obosit?

— Nu, de ce?! Mă simt excelent, cred că într-o jumătate de oră ajungem, o să-i prindem la masă pe toţi!

— Crezi că mai prindem funicularul?

— Da, cu precizie, circulă până la două!... Noi, aici, la noi, suntem foarte departe de tineret, pentru că tinerii se uită la noi ca la nişte moaşte! Am încercat, spunea Sireca, să mă amestec printre studenţii mei, unii au crezut că-mi caut un mascul, alţii, cei mai mulţi, şi-au închipuit că sufăr de complexe, că vreau să-i folosesc, aşa, ca pe o alifie, să „mă simt mai tânără, stând între tineri". Dumneata cum faci cu studenţii dumitale?!

— Eu? replică surprins Minda. Nu ştiu... mă comport exact ca profesorii mei, ca cei mai buni dintre ei. Când eram asistent, în primii ani, am încercat şi eu, aşa, să fac pe modernul, să-mi fac prieteni dintre ei, să-i invit acasă, să ies cu ei, dar, până la urmă...

— Te-ai ales cu nişte sclifosiţi, ha, ha, nu-i aşa? Fripturişti sau snobi?!...

— Da, cam aşa, şi... am renunţat! Oricum, e mai comod astfel, chiar mai eficient! Eu le predau şi ei trebuie să înveţe! Sunt atent doar la poltroni şi la tocilari! Deşi...

— Şi... spuse ea, şovăind, nu te simţi singur?...

— Ba da, dar prefer singur decât prost înţeles! De altfel, şi dumneata ai renunţat!...

— Da-da, spuse domnişoara Sireca, zâmbind, bucurându-se de aerul tare, de soarele care sclipea orbitor pe zăpadă. Am renunţat! Dumneata mai ai şi clinica, pe când eu...

— Ce, râse el, te compătimeşti? Nu te credeam în stare!...

— De ce să mă compătimesc?! Ce, eu sunt un bărbat orgolios? Eu sunt o femeie...

— Am auzit, spuse doctorul, că vacanţele, chiar şi vara, le petreci cu ei... cu studenţii! Acum e o excepţie, nu?

— Da, e adevărat! Eu... prefer să fiu prost înţeleasă decât să... fiu singură, ha, ha!

— Deci, n-ai renunţat?

— La ce? se miră ea şi-l privi cu ochii ei mici, căprui.

Şi Minda nu se putu împiedica să constate că avea sprâncenele prea groase, reunite, şi un puf negricios, puţin cam prea accentuat, deasupra buzei. Întoarse repede privirea ca să nu se

trădeze, era o femeie cumsecade, plimbarea era deosebit de reuşită, nu voia s-o supere.

— La ce? insistă ea, oprindu-se, presându-şi un bulgăre de zăpadă pe care-l trimise spre trunchiul drept al unui brad din marginea drumului.

— ...Ai dreptate, spuse el după un timp, în care se schimbase de câteva ori subiectul. Deodată, fără nici o legătură : Eu mă simt singur.

— Ce, râse ea, aplecându-se din nou după zăpadă, îmi faci confidenţe?!

— Deloc, făcu el, parcă absent, vorbesc cu voce tare... de fapt, nu-i adevărat, nu mă simt singur; mi-e teamă că aş putea ajunge singur, mi-e teamă de singurătate! Sună idiot, dar... aşa e!

— Însoară-te! spuse ea, râzând, cu toată gura, fericită. Ai o logodnică grozavă!

Minda dădu din umeri, înaintând încet, cu privirea în pământ.

— Am să mă însor... evident, dar nu despre asta e vorba! Parcă sunt... împins, nu ştiu cum, totul parcă se întâmplă spre binele meu, dar... am senzaţia că nu fac ceea ce trebuie, ceea ce-mi face plăcere, cu adevărat, am senzaţia că am intrat într-un joc fără sfârşit, încât senzaţia că eu îmi hotărăsc viaţa, pasul zilnic, că mi-am păstrat liberul arbitru e falsă, din ce în ce mai falsă!... Mă întreb, de când dracu' a început tot acest joc, înainte, cu mult înainte ca eu să bag de seamă?...

— Ai văzut, spuse Sireca, radioasă, am lovit de două ori în acelaşi loc! Şi trunchiul e destul de subţire, de departat!...

— Bravo!

— Hai, încearcă şi dumneata, doctore, ce dracu' stai aşa mofluz?

Minda o privi surâzând şi din nou îi sări în ochi mustăcioara ei, ce, printr-o oboseală a privirii, devenea tot mai agravată. („De ce dracu' nu se depilează? Chiar dacă e o savantă, ar trebui să...")

— Hai, domnule, insistă ea, fabricându-şi bulgări pe care îi înşira meticuloasă pe marginea şoselei, puţină ambiţie! Vrei să-ţi dau eu bulgări?!

— Nu-nu, râse Minda, trezit din absența sa surâzătoare, și se apucă grăbit să fabrice, la rându-i, proiectile, apoi începu să lovească în copacul pe care i-l indica ea. Din cinci lovituri, nimeri patru.

— Fantastic! exclamă ea, privindu-l pentru prima oară cu admirație. Ia stai să încerc și eu!?

Lovi și ea, dar, pentru că se grăbea, rata din două una. Se înfierbântă apoi și, deși își pregătea acum fiecare lovitură, nimeri și mai prost. Din cinci, una. Pe fața ei, deloc fardată, începu să sclipească sudoarea, și Minda, care o urmărea cu un ochi tot mai critic, spre ciuda sa, îi realiză figura și întreaga ființă de pe vremea când era tânără; umerii lați, bazinul prea jos, gambele scurte, mâinile mari, cu degetele lungi, frumoase, dar fața uscată, cu nasul lung, ochii mici, prea vii, urechile dizgrațios de mari, pe care încerca zadarnic să și le ascundă. El dădu din umeri: Ce prostie! Ce-l apucase?! Voise parcă să-i spuie ceva, ce conta acum, că...

— Hai, doctore, insista ea, mai dă o dată! Ia uite, ai aici bulgări!

Minda o privi, își dădu seama că în dosul entuziasmului ei se ascunde speranța că el va greși acum, că adineauri fusese întâmplător, și îi veni să surâdă cât de copilăroasă putea fi o femeie reușită ca Sireca. Acceptă și nimeri cinci din cinci. Apoi, văzându-i dezamăgirea înscrisă pe chip, regretă că nu se prefăcuse mai puțin îndemânatic, dar, nu știu cum, mustăcioara aceea, pufulețul acela negru, tot mai negru, de deasupra buzei ei superioare, îl împiedicase s-o menajeze. Prostii!

— Ia spune, domnișoară, spunea Minda în timp ce ambii își continuară drumul, ea își ștergea preocupată mâinile arzânde în fularul gros, de lână, ai încercat vreodată să te... sinucizi, să-ți iei viața?

Sireca îl privi cu mirare:

— Nu, de ce întrebi?! Eu sunt o pozitivistă. De altfel, îmi pare rău, am trecut de vârsta gesturilor romantice, ha, ha! Dar dumneata, dacă-mi permiți?

Minda n-o privi, ca să-și ascundă antipatia care, în clipa aceea, îi sclipi vehement în privire, o simțea, și răspunse cu o anume greutate, sforțându-se să surâdă:

— Eu...?! Da, dar... de mult, cum ai zis, la vârsta gesturilor romantice! Deși a fost o simplă poză! Eram în ultima clasă de liceu, tatăl meu, într-o împrejurare total lipsită de importanță, m-a jignit, de față cu alții, și am hotărât să-l pedepsesc! Mi-am făcut rost de cianură, am scris și o scrisoare, apoi m-am răzgândit, am vrut să-mi deschid venele, aveam, probabil, în fața ochilor, tabloul acela „Seneca murind"; cel mai mult însă, țin minte perfect asta, mi-ar fi plăcut să mă arunc de undeva de la înălțime, dar nu dintr-un turn sau de pe o clădire, ci undeva în natură, de pe un pisc de munte, într-o zi ca asta, de iarnă, cu aerul perfect transparent, ha, ha!

— Ia uite, spuse domnișoara Sireca râzând, mă faci să mă înfior!

Minda o privi o clipă rece, cu coada ochiului, apoi continuă, dând din umeri:

— De asta am și amânat atunci cianura și secționarea venelor, în căutarea unui pisc, uite, cum ar fi ăsta, de exemplu, și a unei prăpăstii potrivite, așa cum se văd uneori în peisajele elvețiene sau tiroleze, câteva coaste abrupte, de gheață, și jos, în depărtare, afund, afund, o pajiște verde, calmă, turnul unei bisericuțe și... în sfârșit, mi-am dat curând seama că, de fapt, pozam față de mine însumi, că totul era o chestie de prost gust, dar ceva tot realizasem, ha, ha: felul în care mi-ar fi plăcut să mă omor! E ceva, nu?!

— Crezi? spuse ea, împingând în fața ei o crăcană groasă, pe care o pescuise din marginea pădurii, și ara acum zăpada din fața pașilor ei, lăsând un șănțuleț destul de adânc în urmă, sinuos și asemănător oricărui lucru pe care îl făcea, își concentrase și aici întreaga ei atenție și îndemânare.

— N-ai simțit, uneori, continuă el, după o pauză, șovăitor, dorința de a face un act... uite, începu el deodată, cu vioiciune, ai vorbit despre gratuitate, despre sursa civilizației, și ai avut în

vedere, mi-a plăcut asta, o anume înălţare asupra utilului strict, a funcţionalului, evident, formele creaţiei, ale ştiinţei, artei, poeziei, ale contemplării, culturii! Practicul mărunt care naşte provincialul, e frumos asta! Dă-mi voie să mă agăţ de cuvântul ăsta „gratuit" în alt sens! Ai auzit cumva de experienţele pe care le făceau unii suprarealişti înainte de război, evident, tot ca o formă de protest împotriva a ceea ce e bun-simţ burghez, a utilitarismului filistin etc., de „actul gratuit"? Se urcau, de exemplu, într-un tramvai, pe o linie oarecare, şi făceau de câteva ori la rând, ore întregi, tot traiectul, fără nici un scop, fără nici o plăcere, aşa, „pentru că n-avea rost!" Sau intrau într-o casă, în timpul unei petreceri, riscând să fie jigniţi şi molestaţi, ceea ce se şi întâmpla în majoritatea cazurilor, deşi nu aveau chef de cei de acolo şi nici să bea sau să mănânce, ci pur şi simplu aşa, „în sine", un lucru de „prost gust", fără nici un „scop", un act gratuit. Sau câte unul se aşeza undeva, la un colţ de stradă, într-o intersecţie aglomerată, cum era la ceas, la Universitate, de exemplu, cu un buchet mare de flori scumpe în mână, cu cravată, pantaloni la dungă etc., şi se prefăcea că aşteaptă pe cineva, o fată, o femeie, se plimba ore întregi, nerăbdător, privea nervos ceasul, deşi, evident, nu avea nici un fel de întâlnire, ci doar aşa, să se „amuze" singur, să-şi demonstreze lui însuşi o anume libertate faţă de cauzalitatea rigidă, abjectă, socială, a tuturor, faţă de filistinismul mic-burghez care îşi închină orice mişcare, cel mai mărunt pas din viaţă atingerii unui scop! Acestor tineri, chiar şi râvnirea unui ideal înalt, în viaţă, în domeniul ştiinţei, artei, li se părea o tendinţă filistină, mic-burgheză, şi de aceea profesau astfel de „acte gratuite", „teribile", un fel de *happening*, cum am zice noi azi, deşi *happeningul* e altceva, un fel de refuz al muncii, cum apare la mulţi tineri din Occident, pentru a nu intra, cum zic ei, în circuitul capitalului şi pentru a boicota societatea de consum sau, şi mai exact: creaţia în cadru neacademic, oriunde, în orice mediu perfect spontan, în orice clipă etc. etc. Nu-nu, jocul acesta *surréaliste* era altceva, ceva cu mult mai... interesant! Nu putea izvorî decât din creierul unor tineri intelectuali

exaltați, și ce e semnificativ e că nu se fereau de ceea ce numim prostul gust! Uneori, ca în cazul acelor penetrări în case necunoscute, prostul gust era o condiție a acestei „farse" de care râdea, adeseori, unul singur doar, cu senzația, pentru el, a unei „depline libertăți" față de orice cauzalitate a convențiilor sociale rigide etc. Unul din ei, întorcându-se într-o seară acasă, de undeva, de la bibliotecă, de exemplu, „a refuzat" să intre în casă, a ocolit-o, deși era obosit, îi era foame, a doua zi trebuia să se scoale devreme, avea, mi se pare, și un pachet în mână, o pungă cu roșii sau așa ceva, a făcut un ocol pe străzile învecinate, a trecut din nou prin fața porții, încă un ocol, mai larg, și a intrat în casă abia dimineață, cu o jumătate de oră înainte de ora de plecare, lăsând roșiile care i se fleșcăiseră în mână, spălându-se, schimbându-și cămașa, luându-și geanta și alergând la facultate! Ce „farsă", nu? Sau altul care a simulat chiar o hoție, a intrat într-o noapte de vară pe geamul unor vecini, larg deschis, a înhățat nu știu ce, o tavă de argint sau altceva, și apoi, văzând că nu se trezește nimeni și că „riscă" să plece neobservat, a făcut intenționat gălăgie, au apărut, buimăciți, proprietarii, și el, „hoțul", s-a prefăcut că vrea tocmai să sară pe geam, să se poată bucura de un efect dublu: acela al unor oameni treziți în toiul nopții de un spărgător și, doi, faptul că spărgătorul era chiar o cunoștință, cineva pe care ei îl văzuseră crescând de mic, cu ai cărui părinți erau prieteni, ha, ha! Toate acestea în numele devizei: *Épatez les bourgeois!*.

— Nu înțeleg ce vrei să spui cu toate astea!... spuse Sireca, aruncând, plictisită, crăcana din mână.

După un colț al șoselei se zărea Cota 1400.

— Nimic deosebit! dădu doctorul din umeri. Vezi, cazi în filistinismul burghez! glumi el, zâmbind ușor crispat, toate trebuie să aibă un scop, un sens!

— Să întindem pasul, propuse ea, să prindem telefericul. Te pomenești că ne pleacă ultimul de sub nas! Grozavă idee, să mâncăm sus, la cabană. Am să înfulec două farfurii cu ciorbă,

una după alta! După aceea, am să mă întind pe prispă, să fac o baie de soare!

— Haidem! spuse Minda mărind pasul, apoi începu să alerge.

Sireca strigă după el și, văzând că nu se oprește, începu și ea să alerge.

Ajunseră, gâfâind, cu ultimele puteri, sus, la cabana telefericului, se aruncară în scaune, înfășurându-și picioarele în păturile pe care le pescuiră dintr-o grămadă, și zborul, până sus, în vârf, fu delicios. Pe dedesubtul lor treceau brazi micșorați de distanță, stânci, prăpăstii adânci, albe, sclipitoare, câte un temerar cobora spre hotel, pe lângă pilonii telefericului, pe schiuri, în zare se vedeau, cu mare limpezime, valea Prahovei, Peleșul, Pelișorul, Sinaia, în sfârșit, apăru, sus, și ținta finală, Vârful cu Dor. Învelit în omăt înghețat, calm, rotund, sclipea blajin în soarele puternic, orbitor. În stânga se zărea uriașa pârtie, pe care viermuiau furnicile umane, printre care, o clipă, în mod absurd, Minda încercă să deosebească puloverul galben al Ludmilei. Renunță apoi, râzând de propria sa copilărie, și continuă să privească în sus, spre cer, spre piscul atât de apropiat, fluierând încet, binedispus. Fusese o dimineață agreabilă, ideea de a urca pe jos la cotă fusese excelentă, compania surorii lui Velici, la fel, excelentă. Din mintea doctorului dispărură cele două urechi mari și mustăcioara dizgrațioasă a chimistei, rămase doar senzația confortabilă a unei camarade inteligente, voioase, fără false probleme, o „femeie neplângăreață", cum zicea el cu admirație, o prietenă posibilă a lui, a lor. Observase că Sireca nu-i displăcuse nici Ludmilei. „Putem s-o vedem și la București, gândi el, întorcându-se în scaunul său ce pendula ușor, privind din nou în vale, în depărtarea aceea incredibil de limpede. Evident, și în absența lui Velici! Cam de două ori pe an, merge!"

Sus, spre uimirea lor, erau așteptați: Ludmila, împreună cu soții Belu, arhitecți, niște prieteni pe care și-i făcuseră anul trecut, tot în vacanța de iarnă, și pe care îi reîntâlniseră cu bucurie după exact un an.

— Formidabil, se bucură Minda, sărind din scaunul său, descotorosindu-se de pătură, cum ai ghicit că venim?!

— Am ghicit! răspunse Ludmila radioasă și-l sărută.

Apoi coborâră spre cabană, afundându-se până la genunchi în zăpada pufoasă și caldă.

Capitolul XII

— ...Nu-nu, linişte!... Lăsaţi-l s-o acompanieze! Lasă-l, domnule, ei asta-i, şi ce dacă el cântă fals?! Linişte!... Mircea, termină cu... ha, ha, ha, asta e bună!

— Paule, opreşte magnetofonul!

— E oprit de mult!... E radioul, nu e...

— Opreşte radioul! Hai, lăsaţi cafelele acuma... hai: un, doi trei!

— Ha, ha, ha, ha, ha, ha!...

— Ei, vezi, sunteţi neserioşi! Nu suntem în stare de o... ha, ha! Hai, încă o dată, încă un efort! Un efort constructiv! Hai, un, doi, trei: Estam!

— Cine-i ăsta?!...

— Ha, ha, ha!... He, he, he!...

— Gura: un, doi, trei! „Te recunosc şi pe-ntuneric..."

— Lasă-l, mă, pe el! Ce, tu eşti duetul?! Hai, Tanţi.

— Pssst!... Sşşşt!... Lasă scrumiera acolo!... Pssst!...

— ...„Te recunosc... şi pe-ntuneee-ric, Bucureşti!
Degeaba te-ascunzi tu, cu întu-neri-cuuuu!
Degeaba-ţi pui... hârtii albas...tre la fereşti!
Te recu-nosc... şi pe-ntuneeric... Bu..cu..reşti..."

— Bravo! Excepţional!

— Cine mai vrea o cafea?!

— Salată mai este?! Vezi să nu răstorni paharul, e acolo, pe colţul bufetului!...

— Icule, bagă o rolă, aia de la Tomiță, cu Ray Charles!

— Da-da, vrem Ray Charles! Să urle orbul, acolo-n noaptea lui!

— 'te-n mă-ta, ce știi tu despre Ray Charles?! Ai impresia că...

— Ia uite, a pus monopolul! Află că l-am auzit încă de anu' trecut, la Paul, înainte de a...

— Hai sictir! Cu mutra ta de loz în plic...

— Necâștigător, ha, ha, ha!

— Era o sticlă de whisky aici, cine a luat-o?... aha, dați-mi voie, domnu' Teodorescu, mai doriți puțin...?!

— Nu, mersi, paharul meu e acolo! Și v-a aprobat cererea?

— Da, după un an și jumătate. Între timp, am aranjat prin altă persoană, care...

— Să dansăm, hai să dansăm! Ridicați masa, să tragem covorul!

— Nu trebuie tras, să-l rulăm! Încet, încet, vezi oglinda!

Minda se ridică, cu paharul în mână, și, cu un zâmbet pe buze, ocolindu-i pe cei care începuseră să danseze deja, se strecură în camera vecină. Dincolo nu era aproape nimeni. Doamna Nestorescu, bătrâna, care căuta ceva într-un bufet, și o siluetă într-un fotoliu, da, o femeie care părea că ascultă ceva la radioul vechi, mare, un „Telefunken" din timpul războiului. Minda se așeză în celălalt fotoliu, cu ochii închiși, cu același zâmbet străveziu pe buze. În curând, distinse câteva sunete de clavecin, o arie naivă, veselă și, fără a deschide ochii, întrebă:

— Ce-i asta?!...

— Scarlatti!... O sonată, cred...

Minda deschise ochii, cu o anume lene, și o privi pe cea care stătea în fotoliul de lângă radio.

— Parcă am fi la revelion, nu găsiți? întrebă el, sorbind din paharul său de whisky. (Era unul din privilegiații care primiseră whisky, majoritatea beau vin și șpriț.)

— Aici e totdeauna ca la revelion! V-am admirat, aveți o voce frumoasă!

— Bah, n-am nici un fel de voce! Am acompaniat-o pe duduia Tanţi ca să-i dau curaj! Deşi s-au găsit unii, ha, ha, care să afirme că abia în felul ăsta i-am tăiat tot curajul...

— Nu-i adevărat, a fost foarte reuşit!...

— Dar... dumneata de ce nu eşti dincolo, la dans?

— Nu ştiu... sunt puţin obosită! Prefer muzica asta!

— Vali, dansezi?! strigă o voce bărbătească din uşa ce da dincolo.

— Mă scuzaţi, şopti ea şi trecu pe lângă el.

Minda închise ochii fericit, ascultând câteva clipe, apoi se ridică şi se mută pe fotoliul de lângă radio. Se simţea grozav! Postul fluctua uşor, dar, şi aşa, sau poate numai aşa, îl amuza să urmărească notele acelea săltăreţe care se urmau una pe alta, într-o linie melodică simplă, colorată, plină de veselie. „Ia uite, gândi el, alarmat, stau aici şi fac pe snobul, ascultând preclasici!" Dădu însă din umeri şi ascultă mai departe: fiecare se simte bine în felul lui. Sorbi puţin din lichidul roşcat din pahar şi închise din nou ochii. Ce-ar fi să se îmbete?! A, nu-nu, să se ameţească puţin, aşa, încât tirania lucrurilor să se estompeze, să miaune... prostii, nu se putea ameţi, îi făcea rău! Nu voia să facă nimic din ceea ce-i „făcea rău", dincolo se auzea „umanitatea" cum se veseleşte, frânturi de voce, râsete, parchetul scârţâind, muzica, şi dincoace el, în hainele sale, cu cravata corect legată la gât, cu butonii săi „ochi de tigru", încălţat cu pantofii săi englezeşti, ce împlineau doi ani şi care îi îmbrăcau încă moale, nesimţit, planta piciorului, el însuşi, *incognito*, ha, ha, asta-i bună, *incognito*, parcă s-ar fi aflat undeva într-o sală de aşteptare. Dacă sălile de aşteptare ar fi ceva mai comode... mai vesele, în sensul că...

O mână i se aşeză cu fineţe pe umăr. El întoarse capul. Era Nestorescu, care i se aplecă la ureche, de parcă n-ar fi fost singur!

— Ce faci, te-ai izolat?! Mai ai whisky? Dacă mai doreşti, cere-mi, fără nici o... apropo, îţi pregătim o surpriză!...

— Îmi pregătiţi o surpriză? făcu alarmat Minda.

— Nu-nu, numai eu! Ceva plăcut, te asigur!

— Orice altceva afară de ceea ce fac acum îmi este dezagreabil!

— Nu-nu, crede-mă! Așteaptă, ai să vezi... ai încredere! Mamă, mai trebuie farfurioare... și un pahar pentru Marie-Jeanne!...

Minda închise din nou ochii și, stând picior peste picior, își pendula ușor, imperceptibil, pantoful drept prin aer, urmărind aria ce continua la nesfârșit, monotonă, cuceritoare. Uite, în felul acesta se putea gândi, în sfârșit, așa cum unii lucrează la cafenea, în zgomotul, zumzetul, rumoarea ușoară, egală, a cafenelei. „Numai dacă n-ar veni nimeni, dacă nu mi s-ar mai face nici o surpriză!" Siluetele, pașii grăbiți ce treceau prin încăpere, spre bucătărie și înapoi, câte o undă de parfum care ajungea zdrențuită până la el, o voce frântă, câteva silabe, un timbru subțire, melodic, nu-l deranjau, se acordau bine cu sonata aceea fluctuantă, atât de armonioasă. În ziua aceea, în după-amiaza aceea, după aproape trei luni de tergiversări, de amânări, la începutul primăverii abia, refuzase hotărât postul ce i se oferea la minister. Trebuise să fie chiar mojic, lucru care nu-i stătea în fire, ca să fie crezut, ca să fie, în sfârșit, lăsat în pace. „Munca mea, lucrările mele, accentuase el cu o mină posomorâtă, nu-mi permit să absentez de la... nu-nu, e inutil, eu nu-mi părăsesc cercetările mele pentru un post de funcționar prost plătit! N-am citit douăzeci de ani, n-am pipăit sute de bolnavi ce duhneau a usturoi numai ca să ajung să fiu chemat prin te miri ce sonerie, prin simplă apăsare de buton!... Și-apoi, nici nu cred în chestia asta cu «suflul nou», cu «mari proiecte de viitor», ... ministerul ăsta s-a mai reorganizat încă de douăzeci de ori până acum, poate foarte bine și fără mine și... locul meu e lângă patul bolnavului sau în cabinetul meu de lucru! Etc... etc..."

Se amuza, derulând în parte fiecare scenă, readucând fețele „lor" diferite, balansând între expresii atât de diferite, în timp ce încercau să-l convingă, până când, plictisindu-se, le spuse câte o chestie usturătoare la fiecare, începând cu ministrul, care, he, he, se făcuse că nu bagă de seamă, dar cedase brusc! Încă nu se știa noutatea sau, poate, acum, în timp ce el își balansa pantoful,

unele telefoane zbârnâiau deja! Foarte bine, e aproape de miezul nopții, e oricum trecut de miezul nopții, el nu are de dat nici un telefon! Poate unul... unul singur, dar... nu-nu, în clipa aceasta, da, e unsprezece și douăzeci și nouă, ei bine, în clipa aceasta, fix, cum zicea Romi, nu avea de dat absolut nici un telefon! Basta!

— A, pardon, făcu Minda, v-am ocupat fotoliul!

— Nu face nimic, nu-nu, nu vă deranjați, vă rog, uite, stau pe taburetul ăsta... nu, zău, mă supăr!

— Ei, făcu Minda, bonom, nu vreau să vă supăr! Ce beți?

— Nimic, mersi, am băut un pahar de vin și nu prea mi-a făcut bine... așa că...

— Nu vreți puțin whisky?

— Nu-nu, mulțumesc, prefer să...

— Ei totuși, puțin, uite, vă aduc eu un pahar!

— Nu-nu, categoric nu, domnule doctor!

— Sigur?!

— Absolut sigur! E perfect așa! E aceeași bucată?!

— Cred că da... atunci, beți din paharul meu, uite...

— A, nu, v-am mai spus că...

— Dar vă rog, puțin, uite, puțin de tot, vă muiați doar buzele...

— Dar nu înțeleg... v-am spus că nu suport nici un fel de...

— Ei da, nu suportați băutura, dar whisky-ul nu e băutură, e altceva; e o capră, o domnișoară cu tichie, un țăruș de cort, un pickhammer, un sufleur... și multe altele!

— Vai, ce caraghios vorbiți!

— Ei, vezi, haide, gustă puțin din paharul meu!

— O să mi se facă rău!...

— Nu-i nimic, nici răul nu e chiar atât de... haide, puțin! Ei, vezi, nu s-a întâmplat nimic!

— Nu s-a întâmplat, dar o să se întâmple, ha, ha!

— Ei și?! Dacă o să ți se facă rău, o să cântăm, o să facem un duet! De altfel, nu cred că o să ți se întâmple nimic, uite, a și trecut, a zburat!

— Vai, ce caraghios vorbiți!

— Vrei să dansezi, cumva?!

— Nu-nu, vă rog să nu vă supărați, dar... prefer să stau puțin, să ascult muzică! Mai târziu, poate...

— Foarte bine! răspunse Minda, respirând ușurat.

Bău puțin din pahar, abia își muie buzele, astfel ca lichidul să se resoarbă direct prin mucoasa gurii, și o privi: Vali era înaltă, chiar deșirată, avea brațele lungi, nasul drept, ochii catifelați, frumoși, gura urâtă însă, cu dinți neregulați, trei premolari lipsă, și părul lânos, anemic, chinuit până la vaiet de casca electrică, de fierul electric, ca să prindă o oarecare formă, ondule, valuri, un fel de feminitate. Când se uită a doua oară la ochii ei, își dădu seama că nu erau catifelați deloc, erau bovini, pur și simplu, minunații ochi bovini, calzi, catifelați, nătângi, dând semnalul unei digestii complicate. Era perfect, Minda era foarte mulțumit.

— Aveți ochi frumoși, spuse el, vrând să-i facă plăcere, probabil că multă lume vă spune acest lucru, dar...

— E adevărat, râse ea, măgulită, dar nu mai faceți eforturi de acest fel! Nu trebuie să-mi găsiți neapărat o calitate! E bine și-așa!

— Mai bem puțin? o ispiti el, arătându-i paharul.

— Iar începeți?

Minda renunță, zâmbind mulțumit de sine însuși, se afundă în fotoliu, închise ochii și ascultară muzică în continuare. Era o altă bucată, tot Scarlatti probabil, tot la clavecin. Stătură astfel aproape un sfert de oră, ascultând în tăcere. Era, se pare, un întreg recital Scarlatti. Erau ambii foarte mulțumiți unul de altul. Apoi, din nou, o voce bărbătească, din ușă, o chemă la dans. Minda nu deschise ochii, simți doar rochia ei atingându-i genunchii și o undă de parfum, de bună calitate. Ce-i asta, „*Ma griffe*"?! Și doctorul surâse, gândindu-se la mâinile ei lungi, deșirate, cu încheietura subțire și interminabilă. Fără răutate însă, fără ironie. Mare scofală, să râzi de o asemenea femeie, de o asemenea fetișcană. Pentru asta se afla el aici? Și-apoi, îi plăcea Scarlatti și,

în ciuda rochiei ei, îngrozitor de prost tăiate, nu era lipsită de... de un fel de... de... și Minda uită pur și simplu la ce se gândea, ca și cum ar fi adormit, deși era perfect treaz sub ochii închiși, la pândă să prindă sunetele acelea nemaipomenite, care veneau de atât de departe la întâlnirea cu el însuși, i se agățau de mâini, de păr, îl masau ușor, ca niște degete de fantomă, îl odihneau, îl curățau, îl amuzau. „E delicios, Scarlatti!", făcu el, mulțumit de sine, sorbi puțin din pahar și se așeză mai comod în fotoliul vechi acoperit cu o husă de stambă cam murdară, plină de praf. Scarlatti era formidabil!

Vali nu mai reveni, în schimb veni Nestorescu și îl duse dincolo, cu un aer misterios. Minda se lăsă dus, cam indispus că fusese extras din fotoliul său, dar în camera cealaltă, unde nu se mai dansa, uită repede de Scarlatti, de fotoliu, de tot. A, uite-o pe micuța Vali, găliganul ăla fercheș probabil c-o dansase și acum... a, e cam trecut pentru ea, cred că e mai bătrân decât mine, și uite, a atins-o cu mâna pe gâtul ei subțire, fierbinte probabil, puțin asudat, puțin, o idee prea lung. Ar fi trebuit să se ferească, dar ea râdea, se feri, într-adevăr, dar în așa fel ca el să nu se supere. Bravo!

Pe canapea și în dosul biroului se constituiseră câteva perechi, iar în mijlocul încăperii, lângă magnetofonul scos din funcție, un grup mare, pe scaune, discuta ceva în comun. A, se spuneau bancuri, se pare. Nestorescu dispăruse, și Minda, cu paharul în mână, căută undeva un scaun liber. Ar fi vrut să stea câteva minute de vorbă cu bătrâna Nestorescu, o femeie care alergase toată seara, într-un rând o surprinse apărând de afară cu niște sifoane, mari, grele, în mână, și sărise s-o ajute, dar pe fața ei plutea fericirea. Se simțea bine cu multă lume, probabil, sau voia să-l însoare pe fiu-său, un holtei cam bătrân, he, he! Prostii! Se simțea bine, atâta tot!

Se așeză, undeva, lângă perete, așteptând ca bătrânica să reintre în cameră, cu figura ei radioasă, grăsuță. Ce-o mai fi cu spondiloza ei cervicală? Era cuceritoare, de-a dreptul. Iat-o!

În clipa când voi să se ridice și s-o invite să ia loc lângă el, Minda o văzu: îl urmărise, se pare, de când intrase în încăpere și acum veni drept la el, întinzându-i mâna, spunându-i cu tonul ei ușor răgușit...

— Să știi că nu sunt supărată pe dumneata! Ce faci?!

Doctorul o privi fâstâcit, încurcat, și își întoarse privirea spre bătrâna Nestorescu, fără să-și dea prea bine seama de ce, de parcă ea, care vorbea cu cineva, lângă ușă, l-ar fi putut ajuta. Apoi Minda întoarse capul spre ea și avea o expresie atât de tristă, de prăpădită, încât Mia Fabian izbucni în râs:

— Ia te uită! Parcă ești un șoricel murat!

— De ce nu răspunzi la telefon? o întrebă el cu voce șoptită, neștiind unde să pună paharul pe care-l ținea în mână.

— Ei, lasă asta! Ești singur? De ce n-ai adus-o și pe Ludmila? Ce bei?

— Whisky! De ce n-ai mai dat nici un semn de viață?! întrebă el repede.

— Fă-mi și mie rost de niște whisky și-ți spun! Ba nu, dă-mi paharul dumitale și fă-ți rost de altul! Caută-l pe Icu, vezi că a ieșit!

Și ea îi luă paharul din mână și se apropie de grupul din mijlocul încăperii. Zâmbea, și fața ei mică, grăsuță, părea perfect odihnită, buzele, sprâncenele, genele erau puternic, gros marcate, gura întredeschisă, umedă lăsa să se vadă dinții mărunți, frumoși. Avea un *deux-pièces* de șantung, azuriu, care, ca de obicei, pocnea pe ea, reliefându-i formele, șoldurile puternice, fesele, fusta prea scurtă lăsa liber piciorul până deasupra genunchiului, trădând perna grasă, moale, a pulpelor. Sânii mari, prinși în sutien, jucau ușor, provocator, în decolteul adânc al bluzei. Se parfumase cu exagerare, umbla țăcănind pe tocurile ei amețitor de înalte într-un cilindru de efluvii, din corpul ei plinuț se desprindea o electricitate jucăușă, veselă, ca și masca ei, în perpetuă mișcare. I se făcu loc cu aclamații, și Minda privi câteva secunde în urma ei, posomorât, cu fălcile încleștate, cu un rictus în jurul gurii lui drepte, cu buzele strânse.

Apoi ea se ridică și se apropie din nou de el. Doctorul sta acum rezemat lângă perete, cu un alt păhărel de whisky în mână, și vorbea cu bătrâna Nestorescu. O asculta cu multă atenție, dădea ușor din cap, surâzând, și în clipa când Fabian îl atinse ușor cu mâna pe umăr tocmai îi explica ceva bătrânei, gesticulând cu mâna dreaptă, uitându-se la ea cu privirea lui dreaptă, serioasă, inteligentă. Nestorescu puse apoi din nou „mag"-ul în funcțiune, și dansul reîncepu. Două perechi plecară, se vedea lumină în antreiașul sufocat de paltoane și pardesie, voci, râsete. Cei doi, Minda și Fabian, dansau și ei. Doctorul dansa puțin cam caraghios, țeapăn, ținându-și partenera la semidistanță. În jur se dansa „lipit" sau „dezlănțuit", „shake" sau tango. Minda făcea un fel de medie între aceste ritmuri, păstrându-și o inutilă gravitate.

— Dansezi bine, Doc, te descurci! îi spuse ea. Ține-mă însă ceva mai strâns, o să creadă lumea că... a, nu, nu chiar așa! Bravo, așa e bine! Toată lumea se uită la noi!... Ei, hai, zâmbește puțin, de parcă mi-ai spune ceva cu haz, ceva cald, intim, nu sta țeapăn, că nu ești la catedră, ha, ha! Te superi că-ți vorbesc astfel?!

— Deloc! spuse el și se relaxă.

Dansau acum destul de apropiați, Minda avea sub ochi, foarte aproape, obrazul ei drept, ce strălucea, umărul grăsuț, decoltat, și privirea îi aluneca până afund, în decolteul ei îndrăzneț, dezvelind sânii ei mari, moi, până la jumătate aproape. Vru să-și apropie tâmpla de a ei, dar în clipa aceea, amestecat cu parfumul ei franțuzesc, bine ales, ajunse la nările sale un miros de trup ușor încins, de-abia simțit acru. Se depărtă din nou, uimit puțin de reacția sa, tangajul său însă nu fu resimțit nici de ea măcar, pentru că îl ținea, fără să-și dea seama, probabil, în brațele ei durdulii, ca în niște pârghii, articulate, țepene, metalice, zâmbind cu o anume suavitate, știindu-se urmărită.

— E grozav! îi suflă ea. Hai să ne distrăm puțin! Toată lumea se întreabă cum dracu' am făcut de am pus laba pe tine! Nimeni nu știe adevărul, dar... hai să ne distrăm puțin pe socoteala lor! Să ne prefacem că... flirtăm, vrei?!

— Că „filtrăm!" râse Minda, binedispus.

— Exact! acceptă ea, distrată, privind peste umărul lui.

Și, involuntar, îl atrase spre ea. El se apropie, acceptându-i presiunea, și execută câteva piruete, în care era as. În clipa aceea simți, distinct, a doua oară, mirosul iute, de sudoare, care pornea din subțioara brațelor ei, mâna stângă ea și-o ținea mult ridicată deasupra umărului său, cu palma atingându-i ceafa. Rezistă cu succes, de astă dată, impulsului de a se retrage („Un domn nu face așa ceva!" gândi el) și continuă să pirueteze. Pe față îi apăru zâmbetul acela străveziu, de adineauri, când șezuse cufundat în fotoliu, urmărind sonatele lui Scarlatti, și piruetă în continuare – deși ritmul nu cerea așa ceva —, iar ea se lăsă dusă, cu capul pe spate, cu ochii întredeschiși, cu buzele sclipind, și se opriră doar atunci când întreaga încăpere dansă o dată cu ei.

— Ah, nu mai pot! suspină ea, și Minda se opri cu o contrapiruetă, de care fu mândru câteva clipe.

Își simți transpirația aglomerându-i-se la tâmple, pe nas și, tocmai când se gândea cum să iasă din această împrejurare cu un gest simplu, îndemânatic, de parcă l-ar fi făcut de sute de ori, Fabian băgă mâna și îi trase batista din buzunarul de la piept, tamponându-l pe față.

— Mersi! răspunse el, puțin uluit, apoi, strângându-și buzele, începu o nouă serie de piruete.

Ea țipă ușor, lăsându-și capul pe spate, din nou, cu ochii închiși, cu gura întredeschisă și, de data aceasta, Minda nu mai simți nimic: mirosuri, văzul, prezentul și trecutul se amestecară, și singura lui grijă, în afară de aceea de a nu se lovi de ceilalți dansatori sau de pereți, era să rămână în picioare. Se învârtiră până își pierdură, ambii, respirația.

— Vai, nu mai pot, Doc! Du-mă undeva, pe un scaun... nu mai pot!

Doctorul o sprijini cu atenție până la o canapea, ce se afla lângă perete, unde o depuse. Îi aduse apoi un pahar de sifon „nu prea rece" și o farfurie cu friptură rece, sărmăluțe, mușchi file, chifteluțe, castravete și salată de cartofi cu maioneză, pâine,

din care Fabian, după ce își reveni puțin, mâncă cu multă poftă. Doamna Nestorescu îi mai aduse, pe o altă farfurioară, ouă umplute cu ficat, pasiunea ei, cu sos *remoulade*, și Fabian, după ce le mâncă, mai ceru, ceea ce o umplu de încântare pe bătrânică, care declară că le făcuse special pentru ea, avusese și cu carne, dar astea erau mult mai reușite. I se aduse și felia ei de tortă, pe care o mâncă în timp ce vorbea cu toată lumea, dar coctailul de fructe, cu rom și frișcă, Fabian îl amână pentru mai târziu, și Minda îl depuse undeva, într-un „loc ferit, să nu dea te miri ce ageamiu peste el". Apoi, el o invită din nou la dans, dar ea refuză cu un gest scurt cu mâna, fără să-și întrerupă fraza. Era cald, era cazul să se deschidă o fereastră, deși doamnele erau transpirate. Nestorescu deschise geamul mare, înalt, din camera cu radioul, o briză de aer rece năvăli printre dansatori, Minda îi aprinse ei o țigară și își aprinse și lui una.

Trecuse aproape o oră de când dansau, majoritatea celor invitați plecaseră, și acum rămăseseră doar intimii. Gazdele, Slava, Minda cu Fabian și încă o pereche, avocatul Brânda cu o prietenă. Doctorul dansă din nou cu Mia, de data aceasta mai liniștiți, lipiți unul de altul, atenți să nu se calce pe vârful pantofilor, să nu-i mototolească *deux-pièces*-ul ei frumos, azuriu. Cămașa lui era leoarcă de sudoare, dar el nu făcea nici o mișcare, ca să nu tulbure vraja de care era cuprins chipul ei, un fel de melancolie dulce, surâzătoare.

— Parcă dansez cu Anna Karenina înainte de a-l întâlni pe Vronski!

— Frumos! șopti ea. Apoi, cu râsul ei acidulat, binefăcător, ce risipea toate ambiguitățile: Asta cred că ai citit-o în Ionel Teodoreanu!

— Îți place Ionel Teodoreanu? pară el, făcând o jumătate de piruetă.

— Îmi plăcea, dar acum, nu știu... are foarte multă vervă, nu găsești?!

— Nu atâta ca tine! râse el.

Și ea emise spontan „Hi, hi, hi!"-ul ei, care răsună prin toată încăperea.

— Să plecăm, șopti el, strângând-o semnificativ în brațe, vreau să ne plimbăm puțin, pe străzi!

— Nu mă strânge așa, că mă mototolești toată! Te-ai încins, doctore! Nu mai sufla așa pe nări, ah, iar s-a încălzit, de ce nu...

— E deschis geamul dincolo! strigă bătrânica, care stătea pe un scăunel, sorbind cuvintele „tinerilor", cu aceeași expresie radioasă pe față, neobosită.

— Nu știu ce am, spuse Fabian, desprinzându-se. Mă sufoc!

Fața ei însă era veselă, destinsă, și ea se așeză mulțumită lângă ceilalți, care râdeau de se prăpădeau. Se povesteau iarăși bancuri. La un moment dat, Fabian îi făcu semn doctorului, și el se ridică și îi aduse cocteilul cu frișcă pe care îl „ascunsese" în bufetul de dincolo, și în timp ce ea mânca, bătrânica o întrebă: „Vrei să-ți mai aduc o felie de tortă? Ai spus că ți-a plăcut...?!". Mia Fabian îi făcu însă un semn să tacă, să urmărească cele ce povestea Brânda, cu figura lui energică, americănească, și bătrâna se aplecă atunci lângă ureche și îi suflă că o să-i pună două bucăți la pachet!

Plecară apoi și, la colț, se despărțiră de perechea Brânda, care opriră un taxi.

— Noi de ce nu luăm un taxi? întrebă bosumflată Fabian, înfofolită în ursonul ei, cu pachetul de prăjituri în mână, țăcănind cu cuiele tocurilor asfaltul.

Era la jumătatea lui martie, zăpada umplea rigolele, acoperișurile erau încă albe. Nu era frig, doctorul își desfăcu pardesiul și vru s-o ia de umeri pe Fabian, dar ea se desprinse și repetă întrebarea:

— Hai să luăm și noi un tigru de ăsta, Doc!

— Mai târziu, să facem câțiva pași în aerul curat, răspunse el și vru să-și aprindă o țigară.

— Atunci de ce fumezi dacă ai chef de aer curat? făcu Mia, deodată prost dispusă.

Minda o ascultă, aruncă țigara, privi în jur și, cum nu se zărea nimeni (erau pe strada 11 Iunie, mergând de-a lungul șinelor de

tramvai), rămase o jumătate de pas în urmă și o prinse în brațe, căutându-i cu gura ceafa grăsuță, strângând-o cu atâta putere, încât o ridică aproape de la pământ. Era ciudat de grea, și ursonul gros îi rotunjea perfect silueta, făcând dificilă îmbrățișarea.

— Au! făcu ea cu vizibilă nemulțumire, atentă să nu-i scape pachetul alb, cu feliile de tortă. Iar începi?! Lasă-mă! Lasă-mă! țipă ea și își mișcă coatele.

Și Minda, gâfâind, o scăpă din mâini. Întoarse din nou capul: nu era nimeni. Era atât de rotundă, de grea, de alunecoasă, în vocea ei agasată se simțea atât de bine lipsa de chef, somnul, plictiseala acelui drum pe jos („Nu-mi place să fumez țigări proaste și să umblu pe jos! îi spusese ea odată), încât Minda fu foarte tentat să pășească cuminte alături de ea, aprinzându-și, în sfârșit, o țigară. Se răzgândi brusc însă, o prinse de braț și, fără să ție seama de cartonul pe care-l ținea în mână, o împinse ușor într-un zid, începu să o sărute, lacom, pe gât, pe ceafă, căutându-i gura, pe care ea și-o ferea, iar cu mâinile încercă să-i dea la o parte pulpanele ursonului care nu erau prinse cu nasturi, doar petrecute una peste alta. După o scurtă luptă, după icneli, gâfâituri, scurte imprecații ale ei, Fabian reuși să scape, făcu repede câțiva pași, dar el o prinse din nou, ea se smulse cu o mișcare iute, puternică, și pachetul îi zbură pe jos, drept într-o baltă. Asta o înfurie de-a binelea și-o făcu să strige:

— Bădăranule! Te comporți ca un bețiv! Lasă-mă în pace. Pleacă!

Ea începu să meargă cât putea de repede, uitându-se după un taxi. După ce privi câteva clipe în urma ei, cu un zâmbet satisfăcut pe față, doctorul o urmă. Fabian continua să meargă repede, energic, cu ursonul jucându-i pe trup, și el o urmă, tăcut, la un pas în urma ei, și cineva cu care se intersectară privi în urma lor, bănuind un acroșaj.

— Și... pe urmă, nu știu cum naiba, bombăni ea, pentru ea parcă, te lași așa de greu, de parcă... de parcă eu aș fi obligată să te suport.

— De ce te superi? întrebă Minda cu o voce intimidată, plângăreață, care o uimi atât de tare, încât întoarse capul, vrând să se convingă, parcă, că cel care alerga la un pas în urma ei era Minda într-adevăr.

Întâlni fața lui pe care plutea o expresie de vinovăție ipocrită, ochii lui trădau un fel de veselie nătângă, adolescentină, în jurul gurii sale strânse, severe, se adunase sila. Fabian dădu din umeri și își continuă, furioasă, drumul.

— Dacă te mai atingi o dată de mine, te pocnesc, să știi! spuse ea rece, aproape indiferentă. Repetă, fără să-l privească: Dacă mai încerci o dată, te pocnesc, Doc!

Minda dădu încet din cap, ca și cum ar fi fost de acord. O clipă, în mod surprinzător, expresia fețelor lor semănă izbitor: plictiseală, ușor dispreț, poftă de somn, de parcă ambii repetau o scenă pe care o mai trăiseră odată, căreia îi știau până la amănunt urmarea. Era ceva ce trebuia trăit, tot drumul acela până acasă, căutarea unui taxi la ora trei de dimineață, după petrecerea aceea atât de izbutită, de veselă, timpul acela de legătură, insipid, care conținea în el și cele două îmbrățișări acolo, lângă zid, și zborul cartonului cu prăjituri în balta murdară, balta aceea care anunța primăvara, și goana lor în acest fel.

În sfârșit, Fabian zări un taxi, se repezi în mijlocul drumului cu atâta energie, încât era cât pe-aci să cadă dacă n-ar fi fost el atent, mereu cu un pas în urma și în stânga ei, s-o sprijine cu o mișcare ciudat de sigură, de simplă, după mișcările sale dezordonate, greoaie, de adineauri, și mașina se opri, întoarse în mijlocul străzii și ea urcă. Când Minda se pregăti să urce la rându-i, ea îi trânti ușa în nas și mașina plecă brusc, derapând în zloata din mijlocul străzii, acoperindu-i pardesiul cu o aripă de noroi.

El rămase pe loc, privind în urma taxiului până ce luminile stopului dispărură, încet, greoi, după colț. Apoi își continuă drumul, oprindu-se din când în când, contemplându-și, cu o privire amuzată, pata uriașă de noroi de pe pulpana pardesiului. Singurătatea sau aerul tare, curat, al nopții de martie îl învioră și Minda umbla acum cu pași elastici, cu mâinile la spate, fluierând

încet. Pe faţă i se citea mulţumirea de sine, chiar o uşoară îngâmfare, expresie pe care chipul său o avusese pe la 10 ani, când era lăudat de profesori în faţa clasei.

Ajuns acasă, nu putu adormi imediat şi citi încă timp de o oră un roman oarecare. Apoi stinse lumina, în timp ce afară întunericul se albăstrea uşor, şi doctorul, după care stătu un timp cu pleoapele închise, presate, aşteptând somnul, deschise ochii, perfect treaz, se săltă într-un cot şi fixă geamul care se decolora încet. Stătu astfel minute în şir, în poziţia aceea incomodă, de parcă ar fi vrut să urmărească infinitezimala gradare a luminii născânde, apoi, cu un oftat înăbuşit, căscă o dată, apoi încă o dată. Se lăsă atunci să alunece în jos, răsucindu-se încet, aruncă cu un gest perna pe podea şi îşi afundă faţa în cearceaf. Rămase astfel, cu torsul răsucit, ca „sclavii" lui Buonarotti de la Academia florentină, cu umerii săi laţi turtiţi pe cearceaf, cu bazinul întors, şi patul întreg îi trăda convulsiile, picioarele care îi zvâcneau, ca ale unei păsări sacrificate, hohotele rare, dureroase, de plâns, se resorbeau perfect în pânza albă, rece. În spatele trupului său, lumina se grada cu lăcomie.

...Din ziua aceea începură să se vadă, să iasă cu o anume regularitate. Ea accepta ca el s-o sune, uneori îl suna chiar ea. Nu mai era atât de expansivă ca la început, Minda însă devenise mai flexibil, mai curtenitor, de o discretă persuasiune, care începu să o uimească. Părea că el nu doreşte altceva decât să fie în preajma ei, să-i audă vocea şi, uneori, când îi închidea telefonul (evident, când era Babeş la ea), fără o vorbă, sau când îl lăsa să o aştepte câte o oră în stradă, el, îngâmfatul Minda, nu era deloc supărat. Nu era şi nici nu se prefăcea că este. „Adevărul, spunea el, râzând, se ascunde cel mai bine cu însuşi adevărul! Eu spun adevărul, continua el, numai ca să ascund un alt adevăr, mai adânc!...

Minda se mulţumea cu puţin. Uneori, când se găseau în câte o cofetărie sau restaurant, vreun restaurant curăţel, din noile cartiere, pe unde o ducea el cu maşina sa, ea îi lăsa mâna, pe care el, în umbra vreunui cactus ce creştea paşnic în lădiţa sa de

lemn, vopsită în verde, lângă vreun perete de sticlă, o săruta cu atenţie, cu un fel de reculegere şi aviditate, până când ea începea să se plictisească.

— Doc, îi spunea, începi să devii libidinos!

Minda zâmbea supus, plecând privirea, şi ea începu să se obişnuiască cu expresia sa ipocrită, cu râsul laş ce îi sclipea în privire, neînfrânat, indecent parcă. Ce găsea la ea?! Ce găsise la ea?! Fabian dădu din umeri, o privea prea puţin. Oricum, deşi „erau împreună" de câteva luni, din martie, or, acum era începutul lui iunie, el nu-i mai călcase pragul apartamentului, unde se purtase atât de „nechibzuit", cum îi spusese ea, aproape părinteşte.

— Te-aş invita cu dragă inimă, îi spuse ea într-o zi, vrând să curme repetatele sale aluzii, dar ai să-ţi ieşi din minţi şi ai să faci cine ştie ce prostie!...

— Te pomeneşti că am să sparg ceva! făcu el, izbucnind în râs, un râs înăbuşit, de parcă spusese ceva neîngăduit cu „vârsta lui".

— Te pomeneşti! spuse ea zâmbind şi îl mângâie pe frunte şi pe gât. Nu e foarte bine că ne vedem astfel? Tu eşti mulţumit, Doc, nu-i aşa?! Pentru pat, eu îl am pe Babeş al meu, iar tu, tu eşti bibeloul meu, căţeluşul meu de rasă cu care ies, da?!

— Ce rasă?! întrebă Minda, cu ochii lucind de râs.

— Nu ştiu, dădu ea amuzată din umeri, aşa, un fel de buldog posomorât, de care nu se apropie nimeni... sau, tu ce vrei?!

— E bine, spuse, sunt de acord: un buldog! şi îi săruta încet, cu prudenţă, mâna mică, grăsuţă, parfumată, palma, şi îi explica apoi, cu seriozitate, desenul muşchilor palmei, eminenţa tenară, eminenţa hipotenară...

Minda nu mai insistă să urce la ea şi n-o chemă nici la el. Ea urcase la el o singură dată, din curiozitate, evident, şi, deşi el îşi dăduse cuvântul de onoare că se va purta ca un gentleman, se repetă într-un fel scena penibilă care avusese loc ultima oară la ea. Minda era de nerecunoscut, şi Fabian, deşi îl dispreţuia, se şi temea de el, ca de un animal mare, greoi, care îşi pierde echilibrul uneori. N-o mai lovise, dar îi rupsese o bluză de

mătase naturală, pe care tocmai şi-o făcuse, şi, dacă n-ar fi scăpat cu o stratagemă vicleană din braţele lui, de sub corpul său greu, prăvălit cu indolenţă peste ea, i-ar fi sfâşiat şi fusta, primită de la o prietenă din Israel. Doctorul făcea toate astea parcă în glumă, cu o privire veselă, amuzată, şi ea, Fabian, nu se formaliza prea mult, dar învăţase să se păzească, ocolea prilejurile de a fi singură cu el între patru pereţi. El însuşi nu părea prea nemulţumit de întâlnirile lor publice, în mici cofetării şi în numeroasele restaurante periferice, deschise în noile cartiere, curate, create de arhitecţi tineri, ce spărseseră cu curaj vechile şabloane. Erau acolo vitrine mari, de sticlă, aer condiţionat, plante tropicale, chelneri respectuoşi, şi în unele se serveau la gramaj meniuri variate, pline de imaginaţie, de fantezie. Inimă, rinichi, ficat, creier (pane, *à la grec* sau în pergament), fudulii, măduvioare, vrăbioare de porc, de vacă etc. etc. Hoinăreau apoi, împreună, când se lăsa seara, sătui, îmbuibaţi de vinul de „trei sferturi", şi ea îi lăsa mâna, uneori îl lăsa s-o mângâie şi pe sâni, dar evita, şi de astă dată, locurile prea pustii, parcurile, aleile străjuite de arbori vechi, seculari etc. Minda părea la început bosumflat de prudenţa ei, apoi o privea, nu ştiu cum, cu un fel de uşurare, de recunoştinţă şi se mulţumea cu braţele ei, pe care ea începuse să şi le parfumeze pentru el. Îi făcu şi un hatâr: nu se mai depila la subţioară, şi Minda, deşi nu ajungea până acolo aproape niciodată, fu fericit, încântat. În definitiv, ea îl asculta totuşi, îi satisfăcea micile lui nazuri, capricii, nu îl certa niciodată, şi, chiar dacă era mojic, ea nu ţinea supărarea.

— Am un caracter bun! spunea ea, şi Minda aproba, dând din cap. În definitiv, suntem prieteni, spunea Fabian, dar ce mă intrigă e că tu nu prea bei! Te pomeneşti că te abţii ca să-mi faci impresie bună, ha, ha?! Uite, din sticla asta eu am băut mai mult de jumătate, şi, dacă mă opresc, tu eşti în stare să laşi vinul acolo, un vin de 27! Mai bine cheamă chelnerul şi oferă-i şi lui un pahar, vrei?! Hei, tovarăşe, duduie, spune-i te rog băiatului să vină la masa noastră...

La început, sub pretextul că ea are un salariu mic, el vru să-i cumpere unele lucruri, dar cum nu se potriveau în gusturi, îi dădu mai bine banii, și ea fu loială : își cumpăra de fiecare dată, din banii lui, ceva, lucruri pe care le îmbrăca când ieșea cu el, odată, de ziua lui, îi luă și lui o cămașă de poplin și o cravată străină.

— Mai bine mi-ai fi cumpărat o pijama, spuse el râzând, mulțumindu-i pentru cadouri, și ai fi îmbibat-o cu parfumul tău!

— Porcule, replică ea râzând, te gândești numai la porcării!

— Eu, făcu el cu voită ipocrizie, eu, care te iubesc atât de platonic?!

— Da-da, făcu ea, lăsându-i brațul peste care el se apleca, și ea îi privi cu indiferență ceafa, gulerul curat, impecabil, al cămășii. Asta pentru că veghează tanti Miuța! Altfel... te știm noi ce ești în stare, Doc!

— Daaa?! făcu el, plângăcios. Ne ții mereu pe afară, nu putem să ajungem mai sus de cot, ce-i asta?!

— Hai, hai, nu te mai maimuțări, parcă tu vrei mai sus de cot?! Mi se pare că vrei mai jos, nu? Ha, ha, ha!...

— Ha, ha, ha! râdea și el, sărutându-i brațul până la umăr, cu reculegere, cu o atenție ciudată, până când ea și-l trăgea cu o anume bruschețe ce trăda plictiseala.

— Ei, hai, hai, nu te mai plictisești odată? Uite la țiganul ăla din colț, a făcut niște ochi de parcă ar fi văzut o oală cu sarmale!

— Dă-l în mă-sa! spuse Minda, cu ochi veseli, și intră într-o lungă anchetă, cu chelnerul, în legătură cu sortimentul de prăjituri al restaurantului.

De cele mai multe ori însă trimitea picoloul *vis-à-vis* sau alături, la vreo cofetărie, după ruladă cu frișcă sau cremșnituri, și pentru ea, „Ora 12“ sau „Joffre“. Apoi ieșeau, în după-amiaza care se făcea tot mai lungă, și umblau cu pași leneși, încurcând lumea care alerga după cumpărături. Ajunși în fața vreunui cinematograf de cartier, el o invita să intre la film, dar ea refuza regulat, pretextând ba una, ba alta, pe un ton foarte puțin convins, și atunci Minda știa că fuge acasă, să-l aștepte pe

Geiger. O urca într-un taxi, iar el intra singur la film, amuzându-se perfect. O dată, o singură dată, ea cedă insistenţelor sale şi acceptă să vadă un film, dar se ridică grăbită, pe la mijlocul reprezentaţiei, şi, interzicându-i să o conducă, ieşi din sală.

Într-o după-amiază, Minda, în preajma despărţirii, după o masă îmbelşugată şi două sticle de trei sferturi, era atât de bine dispus, încât o invită, pe ea şi pe Geiger, pentru acea seară, la restaurantul „Cina".

— De unde ştii că îl văd pe Geiger acuma! întrebă ea, râzând, privindu-l cu ochii mijiţi binevoitor.

Minda dădu leneş din umeri:

— Cum vrei, dar mi-ar face cu adevărat plăcere să... n-aş vrea să stăruie între noi o falsă impresie, şi-apoi aş vrea, chiar şi aşa, să petrec în sfârşit o seară cu tine!...

Fabian roşi uşor, rămase pe gânduri câteva clipe, apoi spuse:

— Nu ştiu, să văd... nu ştiu dacă o să vrea el!... în sfârşit, tu vei fi acolo, oricum, nu?!

— Da-da, făcu el, grăbit, vă aştept până la unsprezece, chiar şi mai...

— Nu-nu, reteză ea, dacă n-am venit până la zece, nu mai venim. Pa!

— Pa! Sărut mâinile! spuse el, sărutându-i cu gravitate, ca de fiecare dată, ambele mâini, lucru care, nu se ştie de ce, o emoţiona pe ea, fără s-o arate.

Ei veniră, într-adevăr, cu puţin înainte de ora zece şi îl găsiră la o masă lângă perete, un domn singuratic, grav, serios, cu ochelarii îngropaţi în faţa sa mare, cu gura sa frumoasă strânsă, într-un costum impecabil. Când îi văzu, se roşi pe gât şi se ridică pripit, mişcând scaunul cu neîndemânare. Babeş dădu mâna cu el, relaxat, de parcă s-ar fi văzut pentru întâia oară, zâmbi, arătându-şi dinţii regulaţi, şi se purtă întreaga seară cu mult bun-simţ. Minda povesti o serie de impresii din călătoriile sale din Italia, unde era membru corespondent al unei societăţi medicale, unde avea mulţi prieteni, colegi, care îl vizitau şi la

București. Povestea fără pedanterie, cu haz uneori, fără să-i plictisească cu amănunte despre galerii de tablouri sau clădiri vechi, cum fac atâția, ci încercând să surprindă pentru cei doi aspecte ale vieții cotidiene ale peninsularilor, scene surprinse pe stradă la Neapole sau Milano, la Orvietto sau Gubbio, acolo unde localnicii își apără viața și tradițiile lor, religia, de năvala turiștilor. Minda însuși râdea, cu umor, de cele ce spunea. Babeș râdea și el, cu tâmplele sale înalte, ușor împurpurat de vinul bun, și Fabian privea cu mulțumire de la unul la altul, nedumerită uneori, intrigată de câte un accent al povestirii doctorului sau de câte o privire scurtă, posesivă, a lui Babeș, dar, cu natura ei fericită, luneca ușor peste toate acestea și bea, cu atenție, gânditoare, amuzată, din vinul sec turnat în paharele rotunde.

Minda vorbi, vorbi, vorbi!... Cu toate acestea, pentru simplul motiv că vorbea rar, cu pauze, cu o anume egală concentrare, fără gesticulări, fără să ridice niciodată tonul, nu păru celorlalți doi, nici măcar lui însuși, că vorbise mult. În timp ce povestea, stătea cu ochii plecați și, uneori, în mod cu totul neașteptat și pentru scurt timp, ridica privirea lui puternică, inteligentă, în care sclipeau luminițele ironiei. Apoi se împurpura ușor, de parcă ar fi vrut să-și ceară iertare, și această stângăcie de-o clipă, ca o oboseală a ochiului, îi dădea brusc farmec, pentru că nu te așteptai ca un om atât de puternic, sigur pe el însuși, părând a nu avea nevoie de nimeni, să se piardă astfel, chiar și pentru o zecime de secundă, ca un adolescent.

Apoi, puțin după ora douăsprezece, cei doi plecară, ținându-se de braț, ca doi amanți fericiți, și Minda rămase la masă, din respect îi conduse chiar câțiva pași, apoi se întoarse, pe față cu o expresie mulțumită, senină, cum avea în zorii unei nopți fructuoase de studiu, în timp ce își îndeplinea măruntele, odihnitoarele sarcini ale toaletei de noapte. Comandă o cafea mare, fără zahăr, și îi dădu chelnerului care îi servise instrucțiuni precise, detaliate, cum s-o pregătească. Acesta îl asculta cu atenție, chemă picoloul, ordonându-i să curețe masa, apoi, când ridică sticla de vin, care era mai bine de jumătate plină (era a

treia!) și vru să-i umple doctorului un pahar, acesta refuză și îl rugă s-o ia de la masă. Nu băuse, de altfel, în tot cursul serii, nici două pahare.

Trecuse aproape o jumătate de oră de la plecarea celor doi, cafeaua sosise și era acum rece, Minda tocmai se pregătea să-și aprindă țigara „aferentă", cum îi zicea, când, spre surprinderea sa, o zări pe Fabian apropiindu-se de masa lui. Arătătoarele ceasului se apropiau de ora unu, mai precis unu fără douăsprezece minute. Doctorul era atât de uimit de apariția ei, încât uită să se ridice, privind-o, într-adevăr, ca pe o apariție, ca o proiecție a propriilor sale gânduri (dacă, evident, gândurile sale, în clipa aceea, s-ar fi concentrat în jurul persoanei ei), și atunci îi auzi vocea:

— Ce faci, nu te bucuri că mă vezi? Ce stai așa țintuit pe scaun, așa se întâmpină o *lady*?!

Minda, fără să înțeleagă nimic, se sculă șovăind, fără să-și poată ascunde, în întregime, o anume decepție care i se zugrăvi pe figură, și murmură:

— Ce s-a întâmplat?! Ai uitat ceva? V-ați certat?!

Era vizibil îngrijorat, neplăcut îngrijorat, de parcă prin prezența sa ar fi putut aduce vreun prejudiciu bunei, armonioasei desfășurări a serii „lor", în doi. Ea se așeză pe un scaun pe care și-l trase singură, deoarece el, atât de politicos totdeauna față de ea, uitase să i-l ofere, râzând binedispusă, și chelnerul se apropie imediat, mai aduse un pahar pe care îl umplu și întrebă dacă doamna mai dorește ceva înainte de a se închide bucătăria. Nu-nu, afară de o cafea mică și-o țigară (pe care i-o oferi doctorul), doamna nu mai dorea nimic. Fabian trase primele fumuri și-l privi cu aceeași bună dispoziție înscrisă pe față:

— Ei, haide, Doc, revino-ți! S-ar zice că ți-am jucat o festă întorcându-mă, și când colo, săraca de mine, ha, ha, eram convinsă, ferm convinsă că voi fi luată în brațe, pătimaș, și... și...

— Dar bineînțeles... bineînțeles... îngăimă doctorul, și văzându-i copilăreasca dezamăgire înscrisă pe față, Fabian, cu caracterul ei pozitiv, izbucni în râs și bău.

Adevărul era însă că doctorul se afundase atât de copilărește în perspectiva singurătății comode care îl aștepta pentru tot restul serii, a cafelei pe care avea s-o bea, lângă țigara ei, a restaurantului care se golea încet, a orchestrei care se auzea până la el destul de surdinat, de confortabil, încât apariția ei îi luă, într-un fel, răsuflarea. Vrând să-i arate că se bucură totuși că o vede, că s-a reîntors, îi luă mâna, brațul ei gol, și, aplecându-se peste el, începu să-l sărute ușor. Fabian își trase brațul însă, cu un gest aproape brutal:

— Haide, haide, nu trebuie să faci nici un fel de eforturi! Nu-ți fac nici un fel de reproșuri, te rog să te simți ca și cum ai fi singur! Nu vreau să te incomodez în nici un fel!...

— Ce prostie! replică el cu hotărâre, privind-o cu ochi calzi. Dar e minunat că te-ai întors! Dar era, nu știu cum, un sentiment de modestie, care, subit...

— Haida-de, Doc, tu și modestie! Cine se scuză se acuză! Schimbă subiectul, distrează-mă, fă-mă să râd, dansează-mă sau, cel mai bine, să ne fumăm în liniște țigările... vezi că ți s-a răcit suficient cafeaua. Dacă vrei, după ce-mi beau cafeaua, pot să mă ridic și să plec, serios, fără umbră de supărare, ca între camarazi... doar suntem camarazi, nu-i așa?!

Minda o prinse de mână și, zâmbind, spuse:

— Camarazi... la ce?!

Ea dădu din umeri, plictisită, fără să răspundă. Ochii ei urmăreau cu lene perechile care evoluau pe ring, era un tangou vechi, răpănos, ipocrit, ha, ha, da-da! un tangou scârțâit, hărtănit, miorlăit, cârâit!

— Și el, ce-i cu el?! Unde-i... el?! întrebă, curios, doctorul, aplecându-se ușor, avid, peste masă.

— Care el? Babeș?! Unde să fie... habar n-am! Probabil că-și spală dinții acum sau... nu știu, m-a condus până acasă și m-a predat portarului! Știi că are o perfectă încredere în el, în nea Pandele, ha, ha!

Dansară apoi un alt tango, la fel ca primul. Fabian își păstra în continuare expresia ei radioasă, exuberantă, Minda una serioasă,

aproape gravă, cu o cută subțire, de suferință, ce-i apăruse pe frunte, deasupra sprâncenei stângi. Părea că se concentrează, se încordează chiar, în felul lui liniștit, ascuns, să facă ceea ce se aștepta de la el, totul, în cele mai perfecte condiții. Dansul, evident, era o relaxare, un amuzament, putea fi însă și un joc, și atunci, el, cel puțin, în ceea ce-l privea, lua lucrurile în serios. Doamne, Dumnezeule, sigur că da, în serios, adică cu... un veritabil umor, fără de care nu există o veritabilă eleganță. Iar eleganța, asta e simplu, o vede orice găinar, eleganța nu se poate naște în absența ironiei! Iată: de la umor la ironie! Demonstrația era făcută, cum se spunea în orașul său natal: *quod erat demonstrandum*!

După ce ieșiră din local, Fabian își manifestă dorința, spre surpriza lui, să urce la el. Nu-i era somn, mieună ea, vrea să bea o cafea, făcută de el, eventual un whisky, cu o țigară bună, numai, evident, dacă nu-l inoportunează!... Deloc, făcu Minda, privind-o. Era doar dreptul ei sau, mai bine, era doar pentru prima oară, după acea seară, hm, hm, când ea acceptase, la insistențele lui, puțin cam libidinoase, e adevărat, să-i „viziteze apartamentul"! În tot timpul drumului cu taxiul (Minda își vânduse mașina și trimisese o parte din bani mamei sale, care avea un complicat proces pentru locul de casă, pe care familia clădise fără să se asigure că... etc., etc), ea trase cu ochiul la figura sa gravă, serioasă, tăcută, ciudat de tăcută, brusc posomorâtă, apoi, cu firea ei francă, pozitivă, înălță de câteva ori din umeri, zâmbi și continuă să fumeze.

Urcară, ea se făcu comodă și el ieși să-i pregătească cafeaua. Ea se așeză pe o canapea privind încântată în jur, mulțumită de propria-i inițiativă, de propriul ei curaj. Minda puse apa la fiert, apoi intră în baie și, în timp ce se spăla pe mâini, se privi în oglindă: o imensă oboseală i se instalase brusc pe fața lui mare, gravă, o pată mare, roșie i se lățise pe tâmplă, neverosimilă, și în ochi, da, el se aplecă aproape cu interes, rece, așa cum se aplecase deasupra atâtor cadavre, în ochi îi sclipea teama. Teama de ce?! El dădu, reflex, din umeri, se șterse îndelung cu prosopul,

apoi, din pragul ușii de la baie, se întoarse înapoi, uitându-se încă o dată, incredul, în oglindă. Da, oboseală și frică! Prostii! El dădu a doua oară din umeri și în clipa când ieșea din baie, simți, cu o anume blazată ușurare, că se putea baza, ca și în atâtea rânduri, pe el însuși. Când apăru în cadrul ușii, cu cafeaua aburindă în mână, pe fața lui se și instalase expresia aceea jucăușă, zâmbetul ironic, care-i trăgea în sus colțul gurii, ochii care priveau, parcă, prin gaura cheii, cum spunea ea.

— Ah, Doc, iar te uiți în felul ăsta?!

— Cum anume?

— Știi tu foarte bine, parcă te-ai uita prin gaura cheii!

— Sunt servitorul tău, îi răspundea el cu galanterie, și servitorii au dreptul, draga mea, să se uite prin gaura cheii!

— Ha, ha, se prăpădea ea de râs, asta ai citit-o pe undeva, Doc, pe unde?!

— Nu știu, răspundea el cu gravitate reală, Cred că într-un autor la modă, cred că era bătrânul Sommerset Maugham sau Cronin, dacă nu mă înșală memoria!...

— Formidabil! spuse ea. Și eu m-am gândit la ei! Ții minte? *Cheile împărăției, Luna și doi bani jumate, Citadela.*

— Da, da, dădu el gânditor din cap, erau o grămadă de cărți de-astea în biblioteca liceului, și cineva, un tâmpit, le dusese în pivniță, se zicea că sunt epurate! Noi le furam de acolo, bineînțeles, dar cel mai mult mi-au plăcut „Dox"-urile! Căpitanul Farrow, uriașul Pongo, frumoasa, sălbatica Sanja, hai, ce zici de asta?!

— Nu știu, ridică ea plictisită din umeri, nu înțeleg ce vorbești, n-am citit prostiile astea, dar... Maugham, ce mare scriitor!

„Așa e!" spuse el în gând, așezând tava cu cafeaua în fața ei, punându-i zahărul la dispoziție, lingurița și ducându-se apoi să aducă pahare și gheața pentru whisky.

— Sau *Mătăniile,* Doc, ții minte ce carte tristă?!...

— Da-da, evident, pe vremea aceea aveam gust literar, acum... cine mai are timp pentru așa ceva, dimineață, du-te la serviciu, apoi fugi după aprovizionare, o oră, două, apoi o ședință de

bloc, onomastica unui coleg cu care trebuie să te pui bine pentru că s-a ridicat o dată, când aveai dreptate, și ți-a luat apărarea! Un gest care obligă, niciodată nu ești mai suspect decât atunci când ai, așa, din pură nebăgare de seamă... dreptate! Brrr! Te prinde și frigul!

— Dar *La răscruce de vânturi*, Doc, sau *Pe aripile vântului*... Da-da, *Pe aripile vântului* am citit-o de trei ori, una după alta, pe nerăsuflate, apoi am mai recitit-o după ce am văzut filmul, ții minte, cu Vivien Leigh și Clark Gable!! Ții minte?!

— Da, da, dădu el melancolic din cap, spălând două pahare în bucătărie și spărgând cuburile într-un bol. Ce vremuri! Vremuri cu totul ieșite din comun, vremuri minunate! Și noi... parcă eram alții, parcă sughițam altfel, parcă fredonam altfel, parcă altfel ne scobeam în nas, bineînțeles, când...

— Vai, ce scârbos ești! Nu știi decât să strici cuiva... ascultă! Știi că eu, deși fată, citeam o grămadă de cărți polițiste!...

— Zău?!

— Pe cuvânt, maică-mea era chiar furioasă, zicea că învăță la prostii, ha, ha, săraca de ea, ei i se părea că „alea" trebuie să fie cărțile în care sunt împinși tinerii la prostii! Ții minte *Masca roșie* sau *Asasinul stă la nr. 21*?! Sau *Masca doctorului Fu Manchu*, *Ochiul lui Shiva*?!... Grozav! Formidabil! Câte-am mai citit, Doamne!

— Da, am citit o grămadă, ne-am făcut datoria! Să vedem generația de acum ce-o să facă, ce-o să...

— A, ăștia sunt cu totul...

— Cum anume?!

— Ce, parcă tu nu știi? La ăștia le umblă gândul numai la Presley și la Bob Dylan, se bat pentru o gioarsă de pantalon și beau la vodcă până își varsă ochii în praf, iar bietele fete...

— Ei bine, ce fac bietele fete?

— Ce să facă, ha, ha, beau și ele vodcă! Ăștia de azi n-au nici un romantism.

— Asta e sigur, spuse Doc, față de romantismul nostru, al lor nu face două parale! Singura satisfacție e că se pare că și ei ne disprețuiesc la fel de sincer cum îi disprețuim și noi pe ei!

— Crezi, Doc, că „ei" ne „disprețuiesc"?

— A, asta e sigur! Poți să n-ai nici un dubiu. Eu, ca să-ți spun sincer, mă și mândresc puțin cu asta!

— Vai, dar e îngrozitor, Doc, nu pot să cred!...

— De ce? Noi, când eram de vârsta lor, nu râdeam de babaci, nu le jucam feste?!

— Ce feste?! Eu cu maică-mea ne aveam ca două surori, asta poate și pentru faptul că am rămas singure, uneori, nu știu cum, eu mă simțeam chiar responsabilă față de ea, îi spuneam „mititica", „sărăcuța", „copilașu'", o mângâiam și o protejam chiar, deși nu aveam mai mult de zece ani!

— Ei bine, tu erai o excepție!

— Ce-i, Doc, tu-ți bați joc de mine? Nu crezi ce spun?!

— Cum o să-mi bat joc de tine?! Dar trebuie și noi, la rândul nostru, să-i înțelegem!

— De ce să-i înțeleg, n-am nici un chef! Abia mă înțeleg pe mine!

— Și asta e adevărat, cum zicea rabinul!

— Păi atunci?!

— Nimic. Vrei puțină apă minerală?

— Sifon n-ai?

— Dacă ai răbdare să fac unul...

— A, nu, nu mai umbla, dă-mi puțină apă minerală, dar puțin, puțin de tot, așa, o idee...

— O idee, iubito, o idee! Nici nu-ți dau mai mult!...

— Vezi că sună a doua oară telefonul!

— Lasă-l să sune, din partea mea!...

— Dar cine te bâraie, Doc, la ora asta? Nu vrei să răspunzi, totuși?!

— Ba da, răspunse el, cedând unei scurte lașități, și ridică receptorul. Dincolo era, bineînțeles, vocea *ei*.

Minda ascultă cu supunere sunetul acela ce bâzâia încet, melodios, neîntrerupt, în receptorul minuscul, și, după mai bine de jumătate de oră, simți un frig ciudat că-l învăluie, un curent puternic de aer care... El ridică privirea și observă abia în clipa

aceea că locul pe care stătuse Fabian era gol și ușile apartamentului (ale holului și vestiarului, probabil) larg deschise și tot curentul de pe scări... Doctorul dădu încet din cap, deși nu-l vedea nimeni, se ghemui în scaunul său și ascultă, docil, cu umerii țepeni, ascuțiți. Apoi, după un timp, când în receptor domnea de mult liniștea, el îl așeză încet în furcă și, fără să aibă curajul să se ridice și să închidă ușile în urma ei, se mișcă ușor, în fotoliu, de parcă ar fi vrut să-și caute o poziție mai bună pentru dormit. Se răsuci, după câteva minute, frecându-se ușor cu spatele înțepenit de spătarul cald, de stofă, apoi, cum frigul acela nesuferit îi pătrundea încet, nesimțit, prin oase, după ce se mai foi de câteva ori, își ridică încet genunchii și începu să-i maseze. Ce bine, dacă ar fi fost și geamul deschis, ușa s-ar fi trântit cu siguranță! Dar așa, ce conta? De altfel, nici nu-i mai era așa de frig, masajul metodic, insistent, al încheieturilor... adormi astfel, în poziția aceea incomodă, jalnică, cu lumina aprinsă, cu genunchii la gură. Adormi și visă, bineînțeles, cu ea, cu Ludmila. Nu spusese el însuși, odată, sau, mă rog, avea de gând să spună: „Când realitatea se întrerupe brusc, ea se continuă în vis"? Un an, cinci ani, nouă ani! „De câte ori să-i iert fratelui meu când îmi greșește? îl întrebase apostolul pe Iisus. De două ori, de trei ori... de șapte ori?!" „De șaptezeci de ori câte șapte!"

Ciudat (sau nu?!), Minda începu să viseze cu ea, cu Ludmila. Nu numai în noaptea aceea, când ea îi telefonase, după ce urcase cu Mia de la restaurant, dar și înainte și după. *Când realitatea se întrerupe brusc, ea se continuă în vis!* Era propria sa lege, nu?! Da, dar încă o dată ciudat sau... comic, cum vreți, realitatea nu se întrerupsese, el continuă s-o vadă, ca și înainte, cu aceeași frecvență, cu aceeași asiduitate, se iubeau ca și înainte, e firesc să începi să visezi pe cineva drag, apropiat, care moare brusc, să zicem, într-un accident, ori să-ți visezi copilăria *întreruptă brusc*, să te întorci chinuitor, nopțile, *acolo*, mai ales dacă fizic te-ai depărtat de locurile copilăriei, de unele din scenele ei, de care e asociată, legată, ea, și visul e atunci un fel

de maţ sentimental care o hrăneşte, care te hrăneşte, din care se hrăneşte, căci, la urma urmei, şi el, visul, e şi el un domn foarte respectabil, e şi el o realitate, cum spunea... cum spunea chiar el însuşi! Da, mă rog, dar atunci, dacă el, dacă ei continuau să se vadă, să fie împreună, să se iubească *ca şi înainte*, şi dacă o visa, dacă începuse să o viseze cu atâta regularitate, chin şi furie, atunci, poate... că ea urma să moară, să dispară brusc din ceea ce istoricii ar numi viaţa lui, aşa cum, când mergi pe stradă, pe un trotuar, cu cineva căruia îi vorbeşti, sau îţi vorbeşte, şi, deodată, ca şi cum celălalt s-ar fi prăbuşit într-o crevasă a trotuarului (Nu există aşa ceva?! Oho!!), într-o clipă a ta de neatenţie, când remarci ceva, distrat, pe trotuarul vecin şi, spre propria-ţi stupoare, începi să gesticulezi de unul singur, îţi vezi silueta răsfrântă în vitrinele pe lângă care treci şi adineauri, nu-i aşa, nu te vedeai, între tine şi sticlele acelea verticale, obscure, se interpunea şi se reflecta silueta cealaltă?!... Da, e posibil, visurile sale intuiau cele ce urmau să se întâmple, ce, nu s-au mai văzut vise-profeţii?! Deşi visele sale recente nu-i anunţau nimic din ce urma să se întâmple în viitor, nu, în ele se derula mereu, chinuitor, în variante foarte restrânse, ceea ce se întâmplase între ei doi, epica aceea a lor indicibilă, ceea ce se întâmpla acum chiar, zilnic, noaptea, aproape în fiecare noapte (patru din cinci!), visul său îi proiecta în camera obscură a animalităţii sale geologice chipul ei, care începuse să se amestece îngrijorător cu sania aceea roşcată, atârnată de lanţuri, de tavanul intrândului (*die Einfahrt*), unde se căţăra el printre cuiburile de rândunici, cu chipul mare, grav, cu nasul acvilin, al tatălui său, care-l vizita *zilnic*, acum, cu tot ce se prăbuşise definitiv în el. Suspect! Din ce în ce mai suspect! Oricum, ceva de prost gust...

Pentru că, nu-i aşa, ei se vedeau în continuare... mai bine zis ea, Ludmila, îl căuta la telefon, la clinică, acasă, venea şi-l aştepta la ore imprevizibile, o găsea uneori în biroul său, pe locul său, citind, ghemuită pe canapeaua din hol, citind, cu o cafea mică în faţă, uitată, cu un fular în jurul gâtului (a, fusese gripa aceea plicticoasă!), sau, o dată chiar adormită în patul său,

îmbrăcată, după ce-l așteptase o jumătate de noapte, sărăcuța!... Unde pierise mândria ei?! O dată sau de două ori pe săptămână, observase el, ea venea și-l lua de la clinică, așa cum soțiile muncitorilor vin în ziua lefii să-și aștepte soții la poarta uzinei, cârduri-cârduri, lângă grilajul de fier, sporovăind liniștite, de parcă pe el l-ar fi pândit vreun pericol acolo... la ieșire! Dar – și ea se convinsese de acest lucru, întristându-se parcă – el, Minda, pășea de fiecare dată atât de senin, de relaxat, de confortabil, peste pragul acela unde îl aștepta ea, încât ar fi fost evident pentru oricine, chiar și pentru cineva cu mult mai puțin perspicace, că pericolul nu era acolo... dacă, mă rog, exista așa ceva, ha, un pericol! Și-apoi, de ce atâta angoasă, de ce avea ea totuși... nedelicatețea și i se vâra în visuri, în așternut, cum s-ar spune, când iubirile lor, nopțile lor de iubire continuau, continuau, la fel de ardente, de frumoase, de inspirate, de sălbatice! În brațele sale puternice, sub figura sa gravă, întunecată de pasiune, ea se mișca, la fel ca înainte, albă, ca un pește subțire, lung, lunar, e adevărat că, uneori, trecându-și din întâmplare, înfrigurat, degetele peste fața ei, o descoperea udă, nu de sudoarea aceea a lor, care-i unea și în care pluteau împreună, ci de lacrimi, pur și simplu, șiruri de lacrimi reci, invizibile, absurde, ca un reproș, și când el se revolta, când aprindea lumina și îi cerea socoteală, ea îl privea blând, obosită, negând tot ceea ce îi imputa el, uitându-se la el dintr-un fel de depărtare care îl enerva cu regularitate, și atunci, normal, el ridica vocea, vorbea de un fel de șantaj sentimental, de stări isteroide etc... E adevărat că, cel puțin o dată, nu știu cum se făcuse, în timp ce ea respira aprins în brațele sale și patul lor se învârtea cu ei încet, el însuși își pierduse stăpânirea de sine și izbucnise în plâns, brusc, cu o vehemență care-l sperie, și ea îl mângâie, îi vorbi încet, calm, îi șterse lacrimile, îi aduse un pahar cu ceva, un întăritor, cu mult mai puțin uimită decât el însuși, deloc uimită, bineînțeles, o altă formă de reproș, foarte subtilă!... Da-da, scena se mai repetă o dată, ce dracu', devenise isteric?! Începea să plângă în fața unei femei, el, căruia, ani, decenii la rând, îi fusese rușine să plângă

în singurătate?! Îi slăbiseră nervii, lucra prea mult, îmbătrânise, nu mai rezista la ritmul său obișnuit de studiu, curs și clinică, se astenizase sau ce dracu'?! A, Mia Fabian?! Prostii! Un simplu divertisment, un joc, cum spusese chiar și ea, o dată... când fusese asta, anul trecut, la Sebeș parcă, atunci când cu „aurul", ba nu, mai târziu, ceva mai târziu, când avuseseră ei doi o discuție, dar ce anume discutaseră ar fi fost interesant să-și amintească!... Cum putea deveni o femeiușcă atât de trivială, de comună, un pericol pentru ea, pentru logodnica sa, pentru perechea sa definitivă, dar, pentru Dumnezeu, trebuie să ne ținem nervii puțin, ce se întâmplă dacă începem să alunecăm pe panta aceasta, pe planul acesta înclinat (Legile planului înclinat! Superb capitol din fizică!), altfel putea ceda chiar și el, cu nervii săi de bivol, cu inhibiția sa verificată în decenii, cu forța sa de concentrare, de eliminare a tot ceea ce era superfluu, fals, neesențial, neexistențial, cum spunea Ceea! Trebuia să se termine odată cu așteptările astea imprevizibile, căutările, suspiciunile mărturisite și nemărturisite (...„și iartă-mi mie păcatele făcute cu voia, cu știința sau neștiința și mă-nvredniceşte, fără de osândă, să mă-mpărtășesc cu preacuratele tale..."), cu plânsetele astea, în miez de noapte, când totul merge perfect... când totul merge perfect și... altfel, uite, un bob de nisip, prins în mașinăria asta infernală, între aceste roți dințate care se mișcă șovăitor, nu-nu, el înțelege foarte bine, ea, mândra, inflexibila, preacurata lui femeie, renunțase la toate principiile din care era făcută însăși carnea existenței sale, îl căuta (ea, care înainte, la un simplu... la o simplă presupunere, izbucnea sau se închidea... cu o forță, cu o impetuozitate a cărei furie și puritate îl speriau pe el însuși și...), îl aștepta, se supunea umilinței privirii sale severe, grave, ușor întrebătoare, umilinței orelor întregi de așteptare în locuința sa goală, în timp ce el rătăcea pe unde? Cu cine?!... Da-da, foarte frumos, el înțelegea, chiar îi mulțumea, dar acum, destul, începea să se simtă supravegheat, controlat, urmărit, și, în definitiv, ce se întâmplase?! Ce se întâmpla, *de fapt*, pentru numele lui Dumnezeu?! El lucra ca și înainte, chiar mai bine, mai eficient,

terminase de mult cele două lucrări, cu „literatura" era la zi, mai mult chiar, își luase pe cap, acuma, și „Tromboza venei porte" și revenise la niște lucrări din tinerețe în legătură cu „diabetul bronzat" și „amiloidoza hepatică", stima față de munca sa, față de el însuși crescuse și nu puțin a contribuit la aceasta și refuzul acelui post, năucitor pentru unii, dar care ar fi constituit în viața lui, în cariera lui nepătată un compromis, o cedare, o pierdere de vreme, o deviere din linia vieții sale, a vocației sale simple, profunde și curate, năucitor, incredibil de curate. Și atunci... ce mai voia?! A, nu-i mai dedica ei întreg timpul său liber, bine, dar și înainte el își avea ceasurile sale de... hoinăreală, de solitudine necesară, ca o igienă a relațiilor lor și... a, de ce se arăta cu aia, cu... Fabian?! Habar n-avea, era probabil o toană, un moft, bărbații au uneori crize de-astea, și-apoi era deosebit de picant să vadă pe cineva, chiar și o astfel de femeiușcă suficientă, neplăcută, la urma urmei, sub atâtea aspecte, ha, ha, aici, cel puțin, în acest punct, nu-i așa, nu rămânea nici un dubiu, nici un fel de dubiu! În fața căreia, nu-i așa, cum spusese chiar și ea odată, nu trebuia să se încheie la haină!... A, nu, ce ordinar, nu era în nici un caz o „aventură", așa cum părea, poate, pentru te miri ce spirit simplu, vulgar, da, lui însuși i se spusese că la clinică pătrunseseră astfel de zvonuri, el le-a retezat din prima clipă, l-a oprit pe Brehariu, care, auzise pozitiv aceasta, ar fi râs odată, într-un cerc, pe socoteala a ceea ce credea el că... și, Brehariu însuși, cât era el de profesor, se arătase speriat, negase, își ceruse chiar scuze, și iată ce bine făcuse, nu intrase în discuții cu te miri ce asistentă sau soră-șefă, ci direct cu unul ca Brehariu, și asta mai mult ca un avertisment pentru alții, pentru a curma cu hotărâre, de la început, orice dorință a te miri cărui ipochimen! A, da, viața lui atât de curată, de impresionantă, atrăgea destule muște care de ani și ani căutau inutil, jalnic de inutil, un loc, un punct de care să-și agațe bâzâitul lor trivial, dar el tăiase, din fașă, orice posibilitate de romanțare joasă, vulgară... Da-da, tocmai, că nu era nici o aventură, și tocmai de asta nu trebuia ascuns nimic! Dacă ar fi fost ceva vulgar de ascuns, n-ar fi fost

el mai neîndemânatic decât alții, care, pozitiv, au astfel de istorii, nu, în nici un caz n-ar fi fost el mai puțin abil decât orice licean care se culcă cu fata din casă, decât orice medic de provincie care are o istorie cu o soră sau alta, erau unii colegi de la institut, da, știa el prea bine, care aveau astfel de... flirturi, chiar cu studente, despre Lațu se povestea cu precizie că... prostii! Pe el nu-l interesau astfel de anecdote, vulgare în primul rând prin simplismul lor!

Istoria cu Fabian, dacă putem să o numim astfel, dacă ne păstrăm calmul, bineînțeles, nu avea cine știe ce insolit într-însa, ea va dispărea, se va șterge de la sine, și lucrurile, chiar și numai sub acest aspect, vor intra în normal! Trebuie însă, și era datoria ei, a Ludmilei, care-l cunoștea atât de bine, ce dracu', în primul rând să-și păstreze calmul, să înceteze cu această panică sentimentală care începuse să devină dăunătoare, iată, începuse să-l afecteze și pe el, să le tulbure iubirea, nopțile lor unice, privirile lor când se întâlneau, mâinile lor când se atingeau, discuțiile lor, serile lor, aparițiile lor în lume, sentimentul lor. Calm, mult calm, în primul rând calm! Panica este cea care omoară, în cele mai multe cazuri, nu accidentele mecanice, ci frica, imaginația sinucigașă, panica morală, psihologică, nervoasă, care se transmite subcorticalului și de aici organelor, iar panica acestora cine s-o mai stăvilească?! Un psihic, un cortex în alertă?!

Calm, în primul rând calm, acesta e semnul prim al forței! Or, el, se vedea cu ochiul liber asta, era un om de forță, și lângă el nu putea întârzia o bocitoare, o panicardă, o suspicioasă etc. Calm, draga mea, totul e un război al nervilor, *bellum omnium contra omnes*, și acest adevăr, nu-i așa, spusese și la curs asta de curând, acest adevăr social se prelungește, se infiltrează, se invaginează și în noi, în viața, în funcționalitatea noastră organică, în mecanismul nostru moral-vegetativ. „Cine se stăpânește pe sine stăpânește lumea!" spusese nu știu cine, el, în orice caz, nu va admite ca panica să-i pună stăpânire pe existență, el care, din copilărie, făcuse exerciții complicate de stăpânire, începând de la actele simple, acolo unde se trădează atâția, să nu te repezi

la mâncare, chiar când ți-e foame, deși au trecut aproape douăzeci și patru de ore de când n-ai pus nimic în gură, să-ți îndoi încet, calm, șervetul, să servești pe toată lumea cu pâine, să faci conversație atunci când toți înfulecă, să tai friptura în felii mici, să mănânci în silă, cu pauze, cu absențe, să fii inteligent, ironic, atunci când nu ai decât o singură și bestială pornire, de a-ți umple gura (ca și ceilalți) cu legume, carne, pâine, legume, carne, pâine... sau, un exercițiu și mai subtil (încă un exercițiu din cele simple), acela de a merge încet când ar trebui să alergi, de a întoarce capul cu o secundă mai târziu, când se auzea chemat de o voce pe care o iubea, de a-și stăpâni brațul care zvâcnea după un obiect, o epidermă de femeie, de a-l stăpâni și a-l privi pe el însuși ca pe un obiect (o, mâinile acelea imposibile, degetele nestăpânite, care tremură de poftă), să-și stăpânească privirea, ochii, când, simțea asta dinlăuntru, pofta se aprindea în ei, și dacă nu putea altfel, să privească altceva, deviat ușor, în altă parte, până luciul acela băiețesc, nebărbătesc, s-ar fi topit, ar fi pierit, să amâne pentru el însuși, chiar și numai pentru câteva secunde, când era singur, mulțumirea unei pofte, a unei plăceri, atunci când nu-l vedea nimeni, cele zece secunde de vid ideatic până sărea bricheta electrică (a, bine, asta începea să devină ceva mai complicat), povestea cu cel care întârzie cu bunăvoință să intre pe poarta casei, deși obosit, flămând, și trece alături, de parcă nu ar fi locuit niciodată acolo, de parcă adevărata poartă la care trebuie să intre se afla cu câțiva pași mai încolo, apoi alți câțiva pași, această victorie singuratică, măruntă, ce splendidă însă, asupra „socialului din noi", asupra legilor celor mai simple și mai tiranice ale existenței noastre! Da, astfel se creează calmul, astfel se exersează el, totul trebuie creat, exersat, întreținut, reluat în forme tot mai complicate, mai grele, ca un simplu exercițiu de gimnastică, de forță!

Calm, calm, e adevărat, dar acest calm ar fi trebuit să înceapă, în primul rând, în fața visurilor sale, a visului său... impertinent, nu cumva panica ei pornea de la panica... lui, a visului său?! Absurd, speculații literare! Se pare, ha, că în fiecare dintre noi,

oricât de realiști, de pozitivi, se află, în momentele de neatenție, de oboseală, de joacă, câte o domnișoară de asta literară, isteroidă, dezmățată, una din acelea care n-au fost trântite ca lumea de un vlăjgan pe marginea unui șanț, cu fesele de marginea unui șanț! Ptiu, domnișoarele astea literare!...

Panica visului său... ce animal obscur, târâtor, trăia în viața lui, își săpa galerii, înainta, înghițind pământ, cu labele din față transformându-se în lopeți, cu ochii atrofiați, zbătându-se uneori, încet, în obscurul acela, în argila aceea brun-neagră care se freca de pielea lui unsuroasă, animalul acela străin, respingător, în care, cu câtă spaimă și repulsie, se refugia el însuși, fugea el însuși, obosit, plictisit până la somn, de lumină, raporturi clare, obiecte în echilibru, de relieful limpede, poetic, al jur-împrejurului nostru! Un animal respingător, subpământean, ale cărui galerii, e drept, treceau uneori și prin aer, ca șinele unui metrou, un fel de coropișniță uriașă, indiferentă, monoideologică, care săpa posomorâtă, apoi mesteca și înghițea pământul, ca să poată înainta, să se poată târî în veșnicia ei, să-l poată primi pe el, de care să se poată agăța el, cu dinții clănțănind, cu degetele sale îngrijite înfipte în blana lui de guzgan orb! Un animal ciudat, muzical totuși, a cărui trepidație ușoară o simțea mereu sub picioare, și dacă ar fi stat în mâini, ar fi simțit-o sub palme! Un animal care habar n-avea de existența lui, deși se agăța de el, deși fusese creat pentru el, anume pentru el, deși, iată, venise la întâlnirea cu el, galeria lui întortocheată trecea milimetric, printr-o coincidență izbitoare, exact sub mâinile tălpilor sale, orizontul negru, stufos, ca o fântână orizontală, al galeriei sale, devenea, uneori, orizontul său!

Cum ghicise *ea* existența lui?! Când, în ce clipă de neatenție, de extaz, îl surprinsese ea cu guzganul lui uriaș în brațe?!... Trebuia s-o îndepărteze, ea l-ar fi putut speria cu agitația ei plângăreață, cu panica ei trivială! Cu orgoliul ei deșănțat, ea, nefericita, care își închipuia că poate înlocui orice, că poate umple totul! Iată, începuse să-i umple spațiile, interstițiile viselor sale de fiecare noapte, iar el, chiar El începuse să se neliniștească!

De câteva ori simţise asta cu precizie, încetase pentru câteva clipe trepidaţia aceea de sub... uşoara, inepuizabila vibraţie care-i însoţea munca lui posomorâtă, de parcă se oprise brusc miraculoasa coincidenţă a galeriilor lor, pregătită cu răbdare şi cu geniu, de la începuturile... nu-nu, el simţea că nu era acesta adevărul, altfel n-ar mai fi fost el capabil, pur şi simplu... nu-nu! El se oprise câteva secunde... şovăise, nehotărât, parcă, ha, ha, asta-i bună, el, care era însăşi hotărârea!

Da, nu avea încotro, trebuia s-o alunge, altfel, cine ştie... în tembelismul ei, l-ar fi putut neliniştii! În tembelismul şi panica ei! În grija ei faţă de el, duioasă, l-ar fi putut omorî, cu o răceală inumană! Pe el, atât de gingaş, de sensibil, de orb! Naiv ca un *foetus*, tremurând de încredere ca un trup viu, lipsit de epidermă! Nu-nu, la o parte, la o parte! În lături, toată lumea în lături... hei, tovarăşe, unde alergi, n-ai auzit când am strigat, nu vezi culoarul?! În lături, sus de pe bordură, mai în spate, mai în spate, în lături, am spus!... Toată lumea, fără excepţie, nu se admite nici o singură excepţie! La o parte, în lături!... La o parte!... În lături!! La o parte!... În lături!... La o... Nu se aude? Hei, dumneata de colo... da-da, dumneata, ce te prefaci că... Nimeni nu depăşeşte marcajul! Nu mai trece nimeni, tovarăşe, vezi ce-i cu maşina aia, ce păzesc ăia de la colţ, ia dă-ncoace tele...

— În lături, la o parte, în lături, la o parte, în lături, la o parte, în lături, la o parte...

Capitolul XIII

— Ce curios, Doc, tu nu bei! îi spuse Fabian într-una din hoinărelile lor (era la începutul lui septembrie); se aflau pe undeva pe lângă Bariera Vergului. La început credeam că te prefaci, acum însă sunt convinsă că tu... să știi că, așa, puțin, ai putea să bei, de dragul meu, ce-i asta, ce-o să zică lumea când ne vede că eu golesc singură paharele și tu te uiți la mine cu ochii umezi de dragoste, ha, ha! În felul ăsta, să știi, n-ai să-l poți înlocui pe Geiger, care e un bărbat din toate punctele de...

— Dar eu nu vreau să-l înlocuiesc pe... Geiger! replică doctorul. Sunt pur și simplu fericit că tu îmi acorzi o oră, două, la câteva zile!...

Mergeau alături pe trotuarul străzii Agricultori, ținându-se de mână, sătui, puțin amețiți de vin (ieșiseră doar de o jumătate de oră dintr-un local, de data aceasta un birt mărunt, unde, în câteva rânduri, fuseseră foarte bine serviți și reveniseră, în stația Orzari), încercând să facă „câțiva pași" sub soarele încă puternic, îndulcit de apropierea serii, mergând astfel, fără țintă. Tramvaiele uruiau la curbe, lumea cobora grăbită în stații, străzile se animau încet, cei doi treceau prin dreptul unor case mărunte, vechi, cu gărdulețe, casele vechii mahalale bucureștene, cu pomi în curte, cu proprietarii lor, muncitori, în majoritate, la vreuna din marile uzine din apropiere, neliniștiți de perspectiva unei locuințe „în bloc", cu instalații sanitare pe măsura secolului, distrugându-le trecutul însă, pomii, iarba, măruntele animale din curte, vecinii,

„celebritatea" lor, acolo, în cartier, care, împreună cu cea a părinților și a bunicilor lor, „proprietari" și ei, se apropia de un secol. Cine renunță la celebritate?!

— Când pleci? întrebă ea. (Minda era invitat la un congres în Anglia.)

— Săptămâna viitoare! Sper să ne mai vedem o dată până atunci, nu?!

Fabian privi un timp în fața ei, apoi, brusc, întoarse ochii spre el și-i întâlni zâmbetul său liniștit, vinovat, așa cum au puberii când privesc o femeie în jur de treizeci, viclenia și frica lor din privire, un zâmbet care sâsâia parcă. Se obișnuise de mult cu această expresie, o acceptase cu indiferența și sportivitatea ei calmă, tonică, reconfortantă, acum însă, fără motiv, expresia lui, veche, începuse s-o neliniștească. Era prima lor întâlnire după ce nu se văzuseră de aproape două luni, după vacanța de vară, pe care, firesc, ambii o petrecuseră în altă parte, Minda fusese aproape o lună în Polonia, într-un schimb de cadre medicale, apoi cu Ludmila, nu știu unde, într-un sat, în munți, ea, bineînțeles, cu Babeș, la mare, „marea era elementul ei", cum zicea cu un anume patos, care apărea foarte rar la ea, și atunci amendat de ochii ei, închiși cu malițiozitate, una din acele figuri de femeie care pare că râde de orice, desenul ochilor, al gurii, reflexul din privire sugerau o neobosită, neliniștitoare, veșnic antisentimentală flegmă. Chiar și tristețea pe asemenea măști apare tot sub forma autoironiei, o formă de curaj, oricum, sau o formă a spaimei, pentru că, evident, și tristețea poate inspira frică.

— Numai o dată? Să ne vedem, până atunci, o singură dată? întrebă ea și în ochi îi sclipea ironia.

— Cel puțin o singură dată, iubita mea! Cel puțin, sublinie Minda, râzând și el, intrând în jocul ei.

Tăcură și merseră mai departe, înfundându-se pe niște străduțe necunoscute, curate, pavate, pe mijlocul drumului, cu pietricele rotunde.

— Vreau să te rog un lucru, spuse Mia cu seriozitate, vreau să-ţi cer o favoare!

— Oho! răspunse el, dar ochii îi rămaseră reci.

— Da, vreau să-ţi cer hatârul, să-mi dai voie... să-mi dai mie voie să-ţi fac geamantanul, când... săptămâna viitoare, când pleci!...

— Ia te uită! spuse Minda, care parcă se gândea în altă parte. Asta-i ceva original! Nu credeam să...

— Haide, lasă fasoanele astea! Tonul ei era destul de brusc. Eşti de acord sau nu, putem trece la altceva!

— Bineînţeles, bineînţeles! se grăbi el, nevrând să fie greşit înţeles.

— De ce râzi, atunci?

— Păi cum să nu râd... ce-mi ceri e un semn de intimitate, aproape că mă excită, pardon, pe când... relaţiile noastre sunt de-o natură care... intimitatea noastră nu trece de umărul dumneavoastră, ha, ha!

— Din cauza ta! fu răspunsul ei sec.

— Cum aşa?! se opri în loc Minda. Glumeşti?!

— Nu glumesc deloc! Un bărbat care vrea să se culce cu o femeie, pe care vrea să şi-o facă amantă, nu se prăvăleşte peste ea, ca un nesimţit, cum ai făcut tu la început! Şi-apoi...

— ...Şi-apoi?! Şi-apoi nu se comportă ca şi cum ar avea 16 ani, provocând o relaţie total platonică, scârbos platonică!

— Ei, asta-i! se indignă Minda, şi privirea sa rătăcea undeva la capătul străduţei întortocheate pe care se aflau. Îmi reproşezi asta?!

— Îţi reproşez totul! şi ea zâmbi, cu zâmbetul ei cel mai sportiv. Ştii că de la sfârşitul verii eu nu mă mai culc cu Babeş? Şi acesta-i un lucru care...

— Iartă-mă, făcu el cu un zâmbet stingherit, mă iniţiezi în amănunte care...

— Nu-nu, acum vorbesc eu! Din pricina ta, bineînţeles! Ne-ai otrăvit intimitatea noastră, bietul băiat e total înnebunit, mă

aşteaptă la poarta blocului, ore întregi (i-am luat cheia de la apartament), umblă neîngrijit, a trimis-o şi pe soră-sa la mine, eu însămi... eu însămi nu-mi găsesc locul, nu pot trăi aşa, ca o călugăriţă, corpul meu îşi cere drepturile, şi tu ştii... sau poţi să bănuieşti că eu nu sunt dintr-alea la care trebuie să le pui un disc ca să!...

Minda dădu din umeri, neînţelegând:

— Voiai să te respect, să...

— Ei, asta-i! făcu ea, binedispusă. Când ţi-am cerut eu să mă respecţi?! Apropo, nu trebuie să mă înţelegi greşit, Doc, nu-ţi cer nimic, cu cât noi doi ne vom înhăita mai târziu, cu atât mai bine pentru amândoi! Pentru mine în primul rând! Băieţaş, să nu crezi că-mi fac vreo iluzie în ce priveşte bărbăţia ta! Lui Geiger, oricât de viteaz ai fi, nu-i ajungi nici până la călcâi! Şi-apoi, hi, hi, n-am senzaţia că eşti dintre cei viteji! Tipi gravi, aşa ca tine, cu ochelari şi cu mii de fandoseli, când e vorba să se comporte ca nişte bărbaţi... îţi fac te miri ce figură scârboasă!

Minda surâdea şi pe frunte îi apăruseră degetele acelea roşii, de parcă l-ar fi izbit o mănuşă. Respira puţin cu greutate (numai ea îl auzea), dar îşi păstra zâmbetul, luminiţa aceea luşă din ochi, care, în mod surprinzător, îl făcea cumva mai tânăr, şi o uşoară aplecare din spate, ca totdeauna când mergea alături de ea, de fiinţa ei scundă, durdulie, înălţată pe tocurile de şapte centimetri.

— Bineînţeles că eşti un ticălos, Doc, spuse ea zâmbind cu franchețe, dar, tu ştii, eu nu-mi făcusem nici un fel de iluzii, aşa că... n-ai ce să-ţi reproşezi! Eşti un ticălos şi un laş, n-ai avut ce să faci şi ai năvălit peste mine şi amărâtul ăla de băiat, căruia, ai să râzi, în ultimii doi ani, eu îi echilibram viaţa, eu...

— Cred că voiaţi să vă căsătoriţi, nu-i aşa, he, he? făcu Minda cu un zâmbet stins, privind-o dintr-o parte.

Simţea o ciudată plăcere să n-o contrazică, ca într-un joc, şi ea îl privi scurt, apoi adăugă:

— Pe-aici trăia un pescăruş şi... un om n-a avut ce face, a venit şi l-a împuşcat!

— Şi... hi, hi (râdea el fără zgomot, cu o convulsie din umeri), pescăruşul eşti tu! (Fuseseră de curând la un spectacol cu *Pescăruşul* la Naţional, o înscenare execrabilă, şi fraza aceasta îi rămase ei de acolo, o mai repetase de câteva ori, cu alte sensuri, însă.) A, nu, pardon, amândoi, tu şi cu Geiger sunteţi pescăruşii! Şi eu (şi el se opri, se prefăcu că pune o armă la ochi, calm, în linişte), eu am venit şi... pac! V-am doborât cu o singură lovitură! Pac! Bum!

— Pac! Bum! repetă şi ea, începând să râdă, deodată binedispusă, şi îl prinse cu braţul de după gât, un gest pe care îl făcea doar când era veselă. Pac! Bum! repetă ea. Numai că eu încă n-am „picat", bătrâne Doc! N-am picat, încă, hi, hi!

— He, he, ha, ha! râdea şi Minda, contagiat, şi lumea privea cu simpatie după ei.

— Să intrăm aici, propuse el, când, după o jumătate de oră, ei se opriră în faţa unui cinematograf, arătând cu degetul spre o vitrină cu fotografii.

Fabian păru tentată o clipă, se uită la ceas, apoi refuză:

— Am o treabă acum, spuse ea cu o anume înfrigurare, dar nu mai mult de două ore! Nu vrei să-mi dai un telefon pe la nouă şi... şi să urci la mine, Doc?!

— Cum să nu, cum să nu, spuse el, fâstâcit deodată, înclinându-se fără rost, simţind cu ciudă că se înroşeşte pe gât. Atunci la nouă?!...

— La nouă! repetă ea, râzând, privindu-l cu o veselă îngăduinţă, cu o răutăcioasă maternitate, apoi fugi şi se urcă într-un troleibuz care aştepta în staţie.

...El îşi cumpără un bilet, după cum hotărâse, intră într-o cofetărie şi, după obiceiul său, după o îndelungă contemplare a sorturilor de prăjituri expuse, ceru nişte bomboane şi biscuiţi şi astfel înarmat intră în sala cinematografului. Se aşeză undeva pe la mijloc şi în stânga, îi privi cu indiferenţă pe cei cu care urma să stea atât de aproape două ore şi, foarte mulţumit de el însuşi, băgă o bomboană în gură. Văzu jurnalul, se ridică de câteva ori când diverşi îşi căutau un loc pe rândul său şi, alegând încă o

bomboană, se pregăti pentru vizionarea filmului. Trenul și cinematograful erau pentru copilăria sa minuni ale tehnicității, o artă șovăielnică sau o tehnicitate misterioasă și, ciudat, omul matur care devenise el păstrase, cu efort, e adevărat, emoția aceea apărută cu decenii în urmă, așa cum, în zilele noastre, se vinde aerul marin în conserve. Refuza, pe cât posibil, să vadă un film la televizor, și unul din motivele antipatiei sale față de „micul ecran" era tocmai furtul misterului sălii de cinematograf, sala aceea măruntă, joasă, de provincie sau de periferie, cu plafonul balconului tapetat cu vitrouri luminate anemic, unde poți desluși, în acordurile unui disc uzat, o dansatoare tahitiană, cu o tamburină, un arlechin, un clovn, un domn cu țilindru, frac și baston, eternii derbedei amatori de primele rânduri, cu amantele lor și cornetele de semințe, bătrânii domni singuratici, suferinzi, un soldat ciudat, aflat în permisie, câte o pereche somnoroasă, și el însuși.

Era o comedie sovietică, de dinainte de război, cu eternele personaje, un contabil care face duș, cântând o arie veselă, câțiva studenți ce locuiesc într-un cămin foarte luxos, îmbrăcați (cu întârziere, adorabil însă) în pantalonii aceia largi, fetele în fustele până la călcâie și pe cap cu caschetele apărute imediat după primul război, cu rachetele ovale de tenis, două secvențe de step, două cu șalupa pe Volga, un film în care exista mult respect pentru femeie, mult romantism sexual, eroul principal, când e trist, echipa sa se descurcă prost, iar când se conciliază cu iubita sa, marchează nenumărate goluri în poarta echipei adverse, care poartă numele de „Bizonii negri" și sunt un fel de combinație teutonico-capitalistă. Minda revăzu filmul cu plăcere, îi plăcu de data aceasta chiar mai mult decât cu douăzeci de ani înainte, prețuia mai mult acum naivitatea, candoarea reală care traversa întreaga peliculă. „Și când te gândești când e turnat acest film!" râse el și-și aminti de *Ivan cel Groaznic*, turnat în plin război, în zilele Stalingradului.

Spre jumătatea filmului simți un fel de nemulțumire, un fel de indispoziție fizică și, la început, i se păru că e o simplă stare de plictiseală, o clipă vru să cedeze impulsului de a părăsi sala,

dar rezistă şi, în curând, îşi dădu seama că ceea ce simţea, uşoara fierbinţeală şi umezirea palmelor, nu aveau nici o legătură cu ceea ce vedea în faţa ochilor. Când ieşi, se înserase deja şi aerul curat îl învioră. Apoi, uşoara, dar persistenta frisonare reveni. Simţea uscăciune în gât, temperatura i se ridicase cu precizie cu câteva linii, picioarele îi amorţiseră. „Să mă duc acasă să fac o baie fierbinte!" fu primul său impuls, temându-se de o gripă, dar i se făcu silă de acest salt bătrânesc până în cada sa de acasă şi de întreg ritualul căruia trebuia să-şi supună corpul şi nu luă nici o hotărâre. Continuă să meargă pe jos, se afla pe şoseaua Ştefan cel Mare şi mergea în direcţia Circului. Febra bâzâia în el, după prima şi greţoasa alarmă, spiritul i se adapta noii „realităţi" şi trăgea acum toate foloasele din starea mai lentă, descompusă, de trăire, parcă trotuarul acela destul de populat la ora aceea se aplecase uşor şi el nu trebuia să facă decât gestul formal de a ridica pantofii ca să alunece, plutea într-o limfă mai largă a nopţii aceleia de septembrie, Puk îl sprijinea de subţiori, Raskolnikov îl târa lin, muzical, spre Neva. Trecu pe lângă un birt unde se bea în picioare în prima sală şi, după ce îl depăşise deja, Minda se întoarse şi urcă cele două trepte de piatră, pătrunzând în mica sală. Ceru o vodcă mare şi se aşeză la una din tejghelele prinse în perete, cu spatele la un grup de consumatori în mijlocul cărora se afla şi un câine.

Era ridicol să se suspecteze de febră, de stare pregripală, formulă el după ce bău lichidul acela cu care nu era deloc obişnuit, pe care nu-l poftea deloc şi care îi dădu un fel de curaj, îi era pur şi simplu frică. Frică?! De ce?! Ei, de ce, hi, hi! Frică de un simplu telefon?! Da... dar după telefon? Hai?! Ei bine (şi el mai trase o duşcă)... după telefon, va cumpăra o cutie de bomboane de ciocolată... Da!... O sticlă de şampanie – şi va urca! Va urca, va urca, pe scări, bineînţeles, refuzând, dispreţuind liftul, va ajunge, va tuşi uşor, va duce instinctiv mâna la nodul de la cravată, un gest pe care nu-l putea suferi, şi va suna. Ei, ce putea fi mai plăcut, ce perspectivă putea fi mai plăcută decât cea

care-l aştepta în acea seară, pe el, un burlac, un monogam convins, decât o femeiuşcă îmbrăcată într-un taior pal, bine pensat pe corpuleţul ei durduliu, care ascundea, ca o cutie, atâtea, hi, hi, nu-i aşa, delicii inexprimabile!... Pur şi simplu inexprimabile, pe care mulţi ar vrea să le... pe care, cu siguranţă, mulţi din măgarii ăştia care umblă pe stradă, în sus şi în jos, sau... Minda simţi, brusc, un fel de frig la spate şi, ridicol, se întoarse reflex, să vadă dacă nu stătea cumva în curent. Nu era însă nici un fel de curent, se putea spune, dimpotrivă: în săliţă domnea un aer stătut, saturat de fum de ţigară, de transpiraţie umană, de zid jilav, igrasios. Perfect! făcu doctorul şi-şi frecă cu energie mâinile, cu atâta secretă automulţumire, încât, o clipă, rămase el însuşi cu gura căscată: de ce se bucura astfel?! Cum de ce? De perspectiva galantă care îl aştepta! Vasăzică, să recapituleze: o cutie de bomboane... de unde dracu' le cumpăra?! Aha, da, fixase locul!... O şampanie, din acelaşi loc sau alături, de la restaurant, dacă fetele alea nu mai aveau, apoi scările, cravata în faţa uşii indiferente şi soneria. Nu trebuia să se abată cu un milimetru de la planul său dacă voia să meargă totul ca pe... apoi, înăuntru, vedea el! Ar fi fost prosteşte să schiţeze acum un plan şi pentru înăuntru. Totul depindea de inspiraţia momentană, şi apoi, de experienţa sa! Nu avea decât să se lase în voia experienţei sale, orice calcul, cât de mărunt, de bine ascuns, ar fi putut deveni suspect.

Un val de căldură îl inundă, o scurtă panică internă îi mătură viscerele, şi Minda aruncă o privire rătăcită în jur, de parcă cineva l-ar fi putut ajuta! Bah! Mai trase o duşcă, şi stomacul său, neobişnuit cu acest tip de băutură necruţătoare, se contractă şi o clipă simţi gustul vomei în gură. Bah, să aplicăm leacul paradoxal, ficatul se vindecă cu ficat, rinichiul bolnav cu rinichi, *similia similibus curantur*, şi vodca cu vodcă! Bău încă o dată, vidând paharul, şi, fără întârziere, se îndreptă spre bar şi mai luă unul. „Pe acesta va trebui să-l beau mai gânditor, se hotărî el, altfel, neobişnuit cum sunt cu băutura, s-ar putea să clachez! Ce-or să zică cei din jurul meu?“ şi Minda se întoarse pe jumătate,

urmărind câteva clipe cele ce se petreceau în grupul care avea în mijloc câinele. Lângă el se așeză o femeie tânără și murdară, cu o sacoșă, și imediat sosi bărbatul ei sau amantul ei, cu două pahare de coniac. Băură amândoi schimbând o privire fără să-și spună o vorbă, apoi, pe rând, îl priviră pe el. Minda își bombă pieptul și își strânse buzele, era o atitudine care îl avantaja. Câinele din grupul vecin veni la picioarele femeii și ea îl privi cu uimire. Apoi îi șopti ceva la ureche bărbatului cu care era și acesta dădu din cap și abia atunci observă doctorul că era nebărbierit. Și încă o barbă de câteva zile, neagră, murdară! Apoi râseră ambii, de câine, probabil, de ceea ce spusese ea, și atunci, după ce râseră, se uită și el în jos la câine. Minda privi și el spre animal, împreună cu cei doi, câinele însă se uita țintă la ceilalți, mai ales spre bărbatul neras. El zâmbi, avea dinți frumoși, albi, puternici, mai frumoși ca ai lui Minda, și spuse, adresându-se probabil femeii: „Pentru mine ea e ca și inexistentă!". Apoi băură, ambii în același timp, fără să`se mai privească de astă dată. Doctorul fu tentat să tragă și el o dușcă, dar se stăpâni: Alcoolul, în cantități prea mari, nu îi făcea bine!

Al doilea val de căldură înecăcioasă, asfixiantă, îl inundă; o alarmă surdă călători scurt, zigzagat, prin cutia trupului său, ca un fulger ce caută pământul. De data aceasta rezistă tentației de a bea. Ținea paharul strâns cu mâna stângă și privea ușor într-o parte și în jos, unde fusese câinele, zâmbind, de parcă și-ar fi amintit ceva agreabil. Totodată se aplecă cu ochii holbați asupra cutremurului dinlăuntrul său, asupra cazanului uriaș de tuci crăpat în care fierbeau sila și spaima. Ar fi făcut orice, ar fi dat oricât să nu trebuiască să dea acel telefon nevinovat, să nu se afle în perspectiva acelei seri galante. Silueta durdulie a Miei Fabian devenea colosală, fața ei botoasă și veselă, malițioasă, prindea proporțiile unui bloc, ale unui siloz cu zece etaje, sub sprâncenele ei se aduna praful, noroiul tăiat de roțile căruțelor se aduna la colțurile buzelor ei, pe nările ei late, porii se deschiseseră imens, ca niște gropi vulcanice, de gâtul ei ridat se prinseseră sute de lilieci. Și el stătea în fața capului ei colosal,

care-i zâmbea, în marmură, privind în sus, cu inima-i bătând în piept, cu coastele subțiate, puberale, naive, cu palma dreaptă ridicată la piept, uitată acolo, cu ochii puțin îngustați, încercând parcă să înțeleagă ce se întâmpla acolo, sus, de ce fusese chiar el ales, pentru a fi azvârlit în gura aceea cărnoasă, zâmbitoare, fixat pe masa aceea uriașă, de piatră, aflată la o atât de mare înălțime, deasupra orașelor care se mișcau, jos de tot, văzute ca printr-o lupă de apă, acolo, în prăpăstiile acelea senine, unde se zăresc o bisericuță și câteva mărunte animale, un petec de iarbă verde, neverosimil, totul respirând atât de senin și de blând-seducător din înălțimea acelor vârfuri tăioase, de sticlă și gheață, plutind în înălțimea la care amețește vulturul.

Încet, încet, viscerele sale morale se calmară, de data aceasta nu perfect. Ceva surd, uruitor rămase, așa cum se zărește coada unui șobolan ascuns sub o mobilă. Palma sa stângă, crispată în jurul paharului, se relaxă, cu un scâncet pe care-l auzi doar câinele, și Minda ridică lichidul și bău. Acum, comic, pentru prima oară, băutura nu-i mai produse greață. O ușoară arsură binefăcătoare înaintă de-a lungul traiectului digestiv și el o urmări, ca un scafandru, cum lunecă în labirinturile sale, luminate difuz, ca peșterile. Acum, mai relaxat, se gândi din nou la ea, la Fabian, și-și surprinse un sentiment de admirație față de el însuși, față de performanțele sale, de victoriile sale, pe care le trăise singuratic, față de eroismul său solitar, bărbătesc și mai ales solitar, solitar, bărbătesc, bărbătesc... Îi privi pe cei doi de lângă el, perechea aceea murdară, tânără (ea scosese acum din sacoșa ei un pachet cu salam și niște felii de pâine, el aduse, fără o vorbă, o solniță de undeva și ambii mâncau și lui Minda i se făcu foame, ca în copilărie, când aveau câte un muncitor cu ziua și el îl asista când acesta, trântit pe jos în paiele din șură, lângă uriașa batoză de treierat, își liorpăia ciorba sa de fasole), îi privi cu mândrie, bombându-și pieptul, încercând să le atragă într-un fel atenția asupra siluetei sale nobile, asupra curajului său. Ea întindea mâna în pachetul cu hârtie albă, pătată de grăsime, lua o felie de salam și cu dosul mâinii împăturea hârtia la loc,

întingea salamul în sare şi îl băga în gură, el făcea la fel, întindea mâna stângă, strecurând degetele sub hârtia ce se mişca uşor, ca de-un vânt ce zbura peste tejgheaua aceea de lemn, lua o felie ce se agăţa în maţul în care era învelită, o băga în sare şi-apoi în gură, şi doctorul le urmărea expresia feţei când gura se deschidea ca să primească felia de carne, era ceva atât de curat, de total, de unitar, şi el îşi aminti de expresia feţei celui care aştepta să i se arunce, să prindă o cheie ce cade de undeva, de sus, a tânărului aceluia din barca legănătoare, crispat asupra mişcării pe care o făcea logodnica sa în timp ce se desprinde de pe scândurile debarcaderului, ridică piciorul stâng, dezvelind coapsa, plutind o fracţiune deasupra apei, între mal şi barcă, încrezându-se în luntrea aceea instabilă, în derbedeul care o asista flegmatic, indiferent, încrezându-se în protecţia celui din barcă, şi numai el ştia cât era de neputincios, deşi tot trupul i se suise acum în privire, gura era uşor întredeschisă, pasionată, uitată astfel, şi, încă o clipă, şi saliva i s-ar fi prelins pe bărbie, ca în somn, şi Minda tresări, dinţii se loviră sec şi el îşi şterse bărbia.

Era aproape beat, bine ameţit, şi două lucruri îl linişteau acum: faptul că era astfel şi că se afla acolo, în săliţa birtului. „Cât timp mă aflu aici, gândi el înfrigurat, nu mi se poate întâmpla nimic!" E doar foarte firesc ca cineva, să zicem, în drumul său, să se oprească şi să intre într-un birt din ăsta, de trecere, unde se bea în picioare, la botul calului, şi să tragă o sută de vodcă. Faptul că el nu făcuse asta niciodată până acum nu explica nimic, dimpotrivă! Ceea ce făcea era un lucru total paşnic, nu-i aşa, conform legilor, putea să mai ia o porţie şi s-o bea, putea să iasă în clipa aceea din birt, coborând cele două trepte, continuându-şi drumul, apoi, după câţiva paşi pe stradă, zece-douăzeci de metri, să zicem, pe furiş (dar nimic în atitudinea sa nu trebuia să lase să se vadă aceasta), ar fi putut să se întoarcă, să urce exact aceleaşi trepte şi să ceară din nou... e adevărat că până atunci, cele câteva minute câte i-ar fi trebuit să meargă şi să se întoarcă, locul la tejghea, lângă perechea aceea care mânca salam, s-ar fi putut să fie ocupat sau chiar perechea să fi plecat,

timpul, nu-i așa, ar fi trecut, *între timp*, dar libertatea lui, nesfârșită!... Nici nu știm cât de liberi suntem! jubila Minda, privindu-și cu un ochi critic paharul de vodcă umplut pe jumătate, așa cum văzuse că fac și ceilalți băutori, adevărații băutori, printre care se strecurase și el, ca un câine, inima sa îi zvâcnea în piept, plutind peste valurile acelea mari, de febră, din el, iată, din ceață, apare, se mișcă un perete întreg, uriaș, alb, e un vas, cu siguranță, din care nu se zărește decât o parte, o bucată, ca și cum m-aș afla pe un ghețar și el ar trece aproape, invizibil, cu mârâitul acela de animal colosal, un perete ce se surpă încet, solemn, din ceață și alunecă pe milioanele sale de rulmenți, totul într-o tăcere divină, ca o apariție! Și trupul său, deodată micșorat de apariția aceea, privește fermecat prin toți porii săi, mii și mii, cei doi „ochi" au devenit inutili și meschini, iată, clipesc încă descurajați, ca aripile unui fluture de noapte lipit de globul incandescent, clipesc și se atrofiază „văzând cu ochii", trupul întreg privește acum, ha, ha, dacă această senzație o putem numi „privit"! Să zicem, să zicem!

În definitiv, va suna și se va lăsa să cadă, să se surpe încet, cum făcuse și prima oară, trupul său greu îl ajuta bine la aceasta. Nu facem totdeauna ceea ce ne place în viață; sunt atâția, nu-i așa, care, la ora aceasta, se îndreaptă spre schimbul trei, schimbul de noapte, iar el, chiar dacă nimeni nu știa, se va încheia la haină, își va verifica, făcând un gest care va părea involuntar, dar nu va fi nici pe departe astfel, nodul de la cravată, puțin alunecat spre dreapta și îngropat sub guler, își va învinge, își va înghiți pur și simplu sila și frica, așa cum făcuse și cu vodca din față, și se va lăsa să cadă ușor, să se prăvălească susținut de îngerii săi, în cloaca aceea, dedesubt. Silă și spaimă, da-da, silă și spaimă simțea și nu trebuia să ocolească acest gând, aceste litere, orice e numit își pierde pe jumătate din forță, îi era pur și simplu greață și frică, greață de curajul pe care-l avusese până acum, până astăzi, în acea clipă, frică de curajul pe care trebuia să-l aibă de acum înainte, în definitiv era ceva foarte normal, orice om curajos simte această greață o dată, încă o dată și încă

o dată! Va fi încă o dată curajos în singurătatea sa mare, apoi, n-avea decât să se admire în poziții nesfârșite, așa cum fac eroii!

— ...Ce faci, Doc, auzi el în receptor timbrul ei cald, răgușit, înspăimântător, nu vii? Unde ești, uite, e aproape nouă și jumătate?!

— Da, da, viu, spuse el cu ațâțare, sunt în drum!

Apoi, cu ușurare, o auzi râzând: Ce faci acolo, băiețaș, bei?! Te pomenești că ești beat?!

— A, nu-nu, făcu el calm, am lucrat... am lucrat, am citit, știi tu, notele acelea pentru...

— Bine-bine, făcu ea veselă, și într-o clipă toată greața sa se topi, de parcă totul ar fi fost o iluzie, o panică prostească, puerilă. Te aștept, vezi, nu întârzia prea mult, că altfel, mai știi... îți scapă păsărica! Nu lăsa să-ți scape ocazia, Doc! și ea râse cu râsul ei liniștitor, sportiv, tonic, și el se pomeni râzând la rându-i, ca un perete de care se lovește ceva.

— Să nu mi se strecoare printre degete, he, he! râse și el și se despărțiră sub cele mai bune auspicii.

Iată, realitatea se făcuse la loc și el înainta cu pași solemni în căutarea unui carton cu prăjituri, la cofetăria din colț, de fapt era un întreg complex comercial. Așa i se și spunea: „La complex!". „Spre complex!" își comandă el, simțind, abătut, resemnat însă, acum, cum îl invadau din nou febra, greața, frica, vremelnic și înșelător dispărute, dar nu conta!

Ar fi vrut să întârzie acolo, în cofetărie, dar în halul în care se afla... Ce-ar spune lumea?... Totuși, nu putea să mai amâne puțin... puțin, puțin de tot?!... Și cineva, sub gulerul lui imaculat, scânci încet, un sunet plin de milă, un scâncet care îi făcu milă, ca o suferință atât de umilă, încât nu îndrăznește să se demaște. Bine, va fi generos, va fi înțelegător, se va arăta tolerant și laș, ca în marile secole. „Să vină o ruladă proaspătă și o cafea babană!" comandă el, fără să-i pese dacă era urmat sau nu, un Coriolan cu scutul ascuns politicos sub haină și cu spada rulată pe mână, putând fi și înghițită în extazul maselor, și tot ceea ce făcea părea tuturor din jur foarte firesc, cu toții se așteptaseră ca el să ia loc la o masă, acolo, lângă cactus, și să aștepte în liniște și cu

demnitate ceea ce comandase, pentru că nu protesta nimeni. Deşi, ceea ce făcea era interzis, ilicit, nepermis, dar iată cât de mare e libertatea noastră! Minda râse uşurel, în febra aceea a lui, scuturându-şi umerii, cu privirea plecată, după ce-şi ştersese meticulos ochelarii cu batista, iată, nimeni nu se găsea să-l ia cumsecade de guler şi să-l arunce afară, „să-l dea pe scări", cum se spune, strigându-i: „Afară, ticălosule, n-ai ce căuta aici! Ar trebui să fii în cu totul altă parte!". A, nu, asta nu i-ar mai striga-o, asta însă s-ar înţelege din gestul său, din indignarea care i-ar cuprinde privirea acelui cetăţean de treabă în clipa când şi-ar scutura mâinile una de alta, aşa cum se face de obicei, când dai pe cineva pe scări. „Ce cauţi aici, în cofetăria asta, unde nu intră decât oamenii cumsecade, cu frica lui Dumnezeu, care îşi plătesc cu regularitate impozitele, care-i iubesc pe taţii şi pe mamele lor, ca să trăiască mult şi bine pe pământ? Hai?!"

Şi altele de felul acesta. Oricare dintre ei se putea transforma în acel cetăţean-Nemesis, oricare era în drept să o facă, chiar şi o femeie sau una din fetiţele acelea care cumpără bomboane. Era lăsat în pace însă, libertatea lui se mărea, nesperată, şi el încerca să-şi ascundă uimirea, uimirea de care e cuprins orice băiat care face una „groasă", şi tatăl său sever şi mama sa uscată îi zâmbesc şi îl mângâie pe creştet în loc să-l... ce uimit îi priveşte el pe noii săi părinţi şi ce liber devine el deodată! Minda putea să-i înţeleagă. De câte ori, când era copil, nu se întorsese pe înserat, la o oră când ar fi trebuit să se afle de mult între zidurile casei sale părinteşti, înaintând şovăitor prin seara care se lăsa, cu frica pulsându-i în piept, parcă abandonat, în afara tuturor forţelor morale, mergând pe marginea trotuarului, intrând în frică aşa cum intri în mare, progresiv, înfiorat de răceala apei, lovit neplăcut de valuri. Apoi se strecura în curte, făcând un lung ocol pe după nuc şi stiva de lemne, şi pândea mişcarea celor mari, din casa luminată, şi deodată se auzea vocea *lui*, tunătoare, ca a lui Zeus, deşi nu făcuse (pentru ceilalţi!) decât să ceară ceva sau să spună o frază banală, cum ar fi „unde-i cheia de la bufet" sau „vreo cămaşă, mamă, de unde pot să iau" sau

„mai e mult până la cină?", lucruri care făceau să se încrânceneze carnea pe cel ascuns în dosul lemnelor. Apoi, nu știu cum, parcă trasă pe o ață, venea la el, în întuneric, bunica lui tânără, cu pasul elastic, îi spunea ceva, îl certa scurt, cu vocea ei lătrător-șoptită, pleca, se întorcea iarăși, după un timp, după ce se amestecase printre ei, trecând alături de *el*, venea din nou și îi spunea să fugă în dormitor, îi va duce ea acolo ligheanul să se spele pe picioare și apoi să se culce, să doarmă, prefăcându-se, bineînțeles, ca *el* să fie pus în fața unui fapt împlinit. Și așa se și întâmpla totul. *El* era pus în fața unui fapt împlinit și autoritatea lui salvată. Ce teribil și ce simplu se petreceau toate atunci, gândi doctorul înduioșat, spaima era simplă și teribilă, salvarea simplă și teribilă, o conspirație pusă la cale de alții, care reușea. *El* însuși „făcea cu ochiul", încruntându-se apoi și tușind fioros, cu gravitate, bunica sa tânără, elastică, care îl ura pe fratele său bun și îl iubea pe el până la orbire, unduia printre lucruri, cu supărarea ei de două parale care ar fi trebuit să-l facă să pufnească în râs, „să-l umfle râsul", dacă n-ar fi fost atât de preocupat!...

Acum însă, unde erau toți?!...

El se furișase, la fel ca și atunci, cu frica zvâcnindu-i ca o pasăre, ca o inimă care-i bătea în gât, nebună, el se ținuse de cuvânt, sosind cu spaima sa acolo, la locul comun de întâlnire, ocolind nucul și așteptând în spatele grămezii de lemne! În spatele său, ca și atunci, gemea înăbușit grădina întunecată, țăpligele aspre de lemn îi intrau în piele și sub unghii și ochii săi negri, catifelați, nătângi, se strecurau spre coridorul deschis, întunecat, pustiu, urechile sale se ciuleau dureros să prindă vocea Lui, cel ce putrezea în depărtare, cel care lipsea atât de nechibzuit de la seducătorul *fait accompli*, iată, autoritatea sa ilustră, atât de calm și de grav apărată de-a lungul unei lungi vieți, amenința să se năruie! Deși, el era acolo, nu-i așa, venise, ce dracu'! Inima și stomacul și plămânii săi erau răscoliți de aceeași spaimă, de aceeași greață pe care o aduce spaima în viscerele eroilor, iată, el întârziase afară, fusese catapultat din orarele convențiilor dintre popoare, el intuise libertatea și îi era

silă și frică să se apropie de ea, deși, știa asta, destinul își pusese deja pecetea pe fruntea sa ce fumega, așa cum sunt însemnați vițeii cei nebuni în vestul sălbatic! El alerga, zburda prin lume cu fruntea sa fumegândă! Întârzia încă, într-un joc crud cu el însuși, deși nu mai era nici un fel de scăpare, el însuși nu mai voia, nu mai avea chef să scape, dar amâna, amâna încă clipa aceea când, cu ochii injectați, se va nărui ca un bivol inofensiv peste altarul său de piatră încinsă, peste care soarele va mătura razele lui de apă. Unde erau însă toți, ei toți?!... Fugiseră cu lașitate puerilă în umbra acelui coridor, se topiseră grăbiți, îmbulzindu-se, în propria sa memorie, scânceau ca niște șobolani jigăriți, în visele sale, lăsându-l singur, acum, neajutorat și singur, să tremure în dosul lemnelor, ascultându-și clănțănitul dinților, speriindu-se de paloarea și răceala propriilor sale mâini, tresărind și uitându-se pe furiș în jur, când gura sa râdea ușurel, pașnic! Fugiseră cu toții, o tuliseră, o șterseseră lamentabil, lăsându-l singur în tot acel vast teatru, printre practicabilele în care se împotmolea vântul, cu podelele care se mișcau sub pașii săi, în convențiile acelea care se rușinau de ele însele, ca niște fete mari încărunțite și cu picioarele sfârtecate de varice. Să-i ia dracu' pe toți, cum stătea el, un om în toată firea, în spatele grămezii aceleia și tremura, cu frica umplându-i gura de salivă, așteptând, doar-doar o să...

Dictes-moy où, n'en quel pays,
Est Flora la belle Romaine,
Archipiade, ne Thaïs,
Qui fut sa cousine germaine;
Echo parlant quand bruyt on maine
Dessus rivière ou sus estan
Qui beutè eut trop plus qu'humaine?

Où est la très sage Héloïs,
Pour qui fut chastré et puis moyne
Pierre Esbaillart, à Sainct-Denys?

Pour son amour eut cest essoyne.
Semblablement, où est la royne
Qui commanda que Buridan
Fust gecté en ung sac en Seine?

La royne Blanche comme ung lys,
Qui chantoit à voix de sereine,
Berthe au grand pied, Bietris, Allys;
Harembourges qui tint le Mayne,
Et Jehanne, la bonne Lorraine,
Qu'Anglois bruslèrent à Rouen;
Où sont-ils, Vierge souveraine?...

Trecu alături, mai bine zis *vis-à-vis*, cu cartonul mare în mână şi cu şampania, oricum, curajul trebuie hrănit. Îi va da însă telefon, imediat după ce va face comanda, un telefon liniştitor, bineînţeles, fără nici un indiciu trădător al locului unde se afla, ea era capabilă, în marea ei dezinvoltură şi spirit de iniţiativă care o caracterizau, să... când dracu' ajunsese aici?! Se afla în piaţa Kiseleff, în faţa unei zahanale, cum făcuse tot acel drum destul de lung, mai bine zis... ce gândise în tot acest răstimp?! Bah, îşi va reaminti, avea o înaltă specializare în a-şi reaminti visele, un simplu joc de *puzzle*, la urma urmei, un joc pe care nu poţi să-l joci în doi. Probabil că se gândise, se preocupase de politica preţurilor, pe care, nu-i aşa, cineva trebuia s-o facă, sau cu... aha, da-da, laminorul de şase ţoli, care, odată bine pus la punct, strunit bine, cum se zicea, avea să ne poarte tot mai... prostii, era ceva cu iubirea, un fel de şlagăr, sprinten... în centrul preocupărilor se afla congresul Ucecom, pivotul...

Trecu cu o anume degajare prin săliţa aceea lungă ca un maţ, pătrunse în salonul propriu-zis şi ceru să i se schimbe faţa de masă. „Vreau să mănânc şi să beau", anunţă el pe unul din reprezentanţii casei, un domn bine, corpolent, îmbrăcat într-o pijama albă, fost jucător de golf. Discutară împreună, cu multă

seriozitate, cu umor uneori, întreg meniul, pentru început căzură de acord asupra unei țuici de Văleni, cum se zicea înainte, un platou de *hors d'œuvre* cu o cutie de sardele „Roberts", mai aveau așa ceva, prin anii '50 astfel de containere se umpleau de praf sub toate tifoanele... din vitrine, da, foarte bine, după aceea? O ciorbă de burtă! „Fantastic, să găsești la ora aceea o ciorbă de burtă, asta zic și eu!...", apoi, evident, niște produse de zahana, ne aflăm doar, cum se zice, la izvor, măduvioare, bineînțeles, creier (*à la grec*, în mălai, adică pane, sau în pergament?!). „În pergament, ce dracu', spuse Minda, și domnul râse, îndreptând ceva pe masă. Cel mai bine ar fi fost în *papyrus*, dar mi se pare că așa ceva..." „Nu-nu, ne pare rău, lipsește!" „Ei vezi, atunci rămânem la pergament", conchise doctorul, sentențios. „Rinichi?!" „Da, n-ar fi exclus..." (Minda nu era convins, și domnul îl privi cu oarecare nedumerire, chiar îngrijorare, atât de repede se apropie uneori cei ce...) „Dar... se interesă el, aplecându-se puțin în față, ca totdeauna când vrei să pui o întrebare delicată care nu suferea amânare, pot să te întreb, sunt ei bine spălați, vreau să zic..." „Aa! nici o problemă, nu vor avea nici un fel de miros, el însuși îi va returna fără nici o pretenție dacă, măcar așa, prin vis, se va simți ceva, cât de cât! Nu-nu, nici vorbă de așa ceva!" și domnul aranjă din nou scrumiera și solnița, una la mijloc, chiar în fața clientului, cealaltă în colț, alături de olivieră, chiar lângă... „Dacă-mi permiteți, pachetele astea să le depun..." „La garderobă?!" întrebă cu umor Minda, lăsându-se ușor pe spate, vârându-și un deget în buzunarul jiletcii, dar, uite, al naibii, el nu avea jiletcă, domnul surâse blând și... nu, nu la garderobă, avea el un loc, nu-i așa, ca să nu incomodeze! Foarte bine, foarte bine! și el plecă cu pachetele, trecu și fata, una durdulie, cu picioarele groase, cu fusta scurtă, coafată cuminte, cu o bentiță albă, și aduse tacâmul, șervețelul de hârtie îndoit corect și își făcu de lucru (deși era atâta lume în jur care trebuia servită, dar, așa se întâmplă, sunt unii clienți simpatici de la început, și Minda asta era, evident, căzuse din prima clipă cu tronc *team*-ului aceluia condus de fostul jucător

de golf!) la masă, în jurul lui Minda, până veni domnul acela şi o alungă. Trebuiau să hotărască finalul! Minda îşi aprinse o ţigară (din ţigările sale bune, americane) şi îi oferi, natural, şi celuilalt una, apoi ajunseră rapid la ultimele concluzii: o brânză, evident, „avem o brânză de Dobrogea excepţională“, se înfrigură subit domnul, dar Minda nu renunţă la ideea că o telemea bună, albă, era cea mai nimerită încheiere, mă rog, putea să-i aducă o porţie de Dobrogea, dar telemeaua... prăjituri, cafele, peste acest episod se trecu rapid şi Minda îl privi pe celălalt satisfăcut de puterea sa de disimulare, dacă ar fi ştiut el, simpaticul camarad, peste ce mină trecuse (ruladele şi cremşniturile! despre care nu se aminti o vorbă, un sunet, nimeni nu bănui nimic, nici o suspiciune nu se trezi măcar în ochii blânzi, inteligenţi, ai acelui domn serviabil, atât de încărcat de experienţă) şi, frecându-şi scurt şi puternic mâinile de satisfacţie, Minda se despărţi de prietenul său. Fata, pe care o chema Marica, aduse ţuica.

Comandase mâncare din belşug, şi în faţa acestor porunci largi, înţelepte, de perspectivă, el simţi cum panica sa cedează uşor, îndepărtându-se, undeva într-un colţ, ca o javră pedepsită. Febra se dizolvase bine în vodcă. (Lăsase al doilea pahar, pe jumătate plin, acolo, pe tejghea, îşi aminti abia acum, dar, uite, sosise ţuica, adusă de Marica, cu picioarele ei durdulii şi braţele ei goale, nu prea curate.) Minda bău şi apoi privi în jur, binedispus. Da-da, se încadra bine, făcea exact ceea ce făcea toată lumea. Câte figuri, ce lume simpatică! Uite, să luăm, de exemplu, masa aceea de colo, de lângă orchestră, de fapt, erau două mese lipite, se mânca şi se bea bine, discuţiile erau în toi. Doamnele, cu rochiile pătate de grăsime, discutau leneş între ele, una ţinea cu mâna dolofană un copil neastâmpărat, cum sunt copiii, care răsturna metodic toate scrumierele, domnii vorbeau cu aprindere despre fotbal. În general, în toată ţara, campionatul diviziei A suscita discuţii aprinse, pasionate, şi doctorul se aplecă uşor, spre stânga, din scaunul său, vrând să prindă câteva din replicile celor care... dar muzica asta, orchestra acoperea cu notele ei totul, dizeuza mai ales, o femeie foarte serioasă, un fel de

matroană romană, cu sânii opulenți, cum se spune pe undeva, cu mâinile îngrijite, care, ce ciudat! îl pironea chiar pe el cu privirea, ha, asta i se întâmplase și când era student, la cursurile lui Hațieganu, ce om formidabil! Abia acum, după ce murise, îl înțelegea, abia acum reușea să-l iubească: Iuliu Hațieganu! După ce nu mai fu nici un dubiu, da, el era „alesul", spre el se îndreptau privirile acelea grave, blânde, doctorul ridică paharul încet, insinuant, dădu din cap și – formidabil! – i se răspunse cu o ușoară aplecare a privirii și cu un zâmbet reținut, totul fără să se piardă nici o clipă ritmul sacadat, antrenant. Bravo! era un local din cale-afară de simpatic, n-avea rost să bată toate cofetăriile când, iată, era atât de bine primit aici de toată lumea. Se va interesa, natural, cu discreție, cine era distinsa doamnă care cânta, îi va trimite chiar un bilet, cu două rânduri vagi, ceva extrem de bine ales, cum ar fi: „Ce noroc când Arta își alege ca mesager..." nu-nu, prea pedant, mai bine: „Permiteți unui modest anonim să vă exprime întreaga sa...". Nu-nu, fals, mai bine să-i adreseze câteva cuvinte în legătură cu trupul ei!... Uite, de exemplu: „Dacă Apollo, în locul lui Marsyas... ar fi ucis a doua oră, dacă o Veneră... dacă Venera din Capitoliu n-ar fi...". Nu-nu, ce prostii! Mai bine, aha: „În trupul lui Venus, sub sânul ei gingaș, o ciocârlie...". Aha, ce-ar fi să compună o strofă galantă, da-da, o idee colosală, va scrie un fel de epigramă galantă, ia să vedem... Și, scoțându-și stiloul, Minda încercă mai bine de un sfert de oră, neatingându-se de platoul uriaș aflat în fața sa, întrerupându-se doar pentru a mai comanda (lui Marica de astă dată) încă „o sută", vinul „rămânând să se mai răcească", variante, în sfârșit, ceru un șervețel curat, pe care scrise, cu atenție, următoarele: „Ciocârlia cea măiastră/ Cântă-n viers șoptit/ Sub sânul dumneavoastră/ Gingaș arcuit". Și iscăli: „Un ucenic al lui Hippocrates" și, după o ezitare, adăugă și un P.S.: *„În rariștea de lângă vii,* vă spune ceva?! Sau, dacă nu sunt prea impertinent, *Îți mai aduci aminte, Doamnă?* Mulțumiri".

Trimise șervețelul, împăturit, așezat pe o farfurioară de cafea, prin Marica, a cărei figură serioasă, cu ochelari, va face o bună

impresie. Pe șervețel! Pe șervețel! făcu radios Minda și, frecându-și încă o dată, scurt, energic, palmele, se lăsă servit din platoul din fața lui. Orchestra avea pauză, i se spuse, dar mesajul fusese predat. Și, într-adevăr, în timp ce „i se serveau" rinichii, excelenți, fără urmă de miros, orchestra intona, și dizeuza, pe care o chema Grațiela Ifcu, lansă peste mesele gălăgioase, în comenzile ospătarilor, acoperind zgomotul strident de tacâmuri pe care-l făceau debaraseuzele: „În raaaa-riiș-tea de lââăân-gă viii, te-aș-teept iubii-ii-toooo ca să viiii!...". Și imediat apoi: „Îți mai aduci aminte, Doamnă", pe versurile lui, fie iertat, Cincinat Pavelescu.

— Bravo! doctorul era mulțumit de sine însuși și, după ce mai ridică o dată, discret, paharul, în cinstea dizeuzei, îi trimise, tot prin Marica, o sticlă de șampanie.

„Sunt un domn!" gândi el, bucurându-se de pe acum de prăjiturile și cafeaua cu țigara „aferentă" ce trebuiau să urmeze, când sosi și răspunsul. „Doamna Grațiela, îi raportă Marica, cu figura ei serioasă, pe care ochelarii se potriveau atât de bine („Să nu uit s-o întreb, gândi Minda, dacă nu ține cumva un jurnal intim!"), doamna Grațiela mulțumește din suflet pentru atenție și întreabă «pe domnu'» dacă n-ar dori să servească șampania împreună, după terminarea programului?!" „Dă-mi un șervețel!" începu să strige Minda, cu o oarecare exaltare, și îi scrise dizeuzei că regreta din suflet, dar era nevoit să respingă propunerea doamnei, atât de grațioasă (făcu chiar în treacăt un joc de cuvinte), obligații urgente îl reclamau, dar, nu-i așa, rămânea pe altă dată, atunci când o seară întreagă i-ar fi stat la dispoziție pentru a exprima admirația și gratitudinea sa cea mai profundă, încă o dată, regrete, mulțumiri, aplauze ale inimii etc., etc. și expedie apoi misiva pe aceeași cale. Oricum, nu pierduse vremea, vrând-nevrând, se pusese o bază, se făcuse cunoscut, stimat, dorit, invidiat chiar, pentru că, he, he, era sigur de asta, membrii orchestrei, precum și alți câțiva intimi ai vedetei, din cadrul conducerii TAPL-ului, în speță, a cunoscutei zahanale, erau la curent deja cu întreaga corespondență, clipirile din ochi, pahare

ridicate, şampania frapată, care, evident, ca atâtea alte ofrande pe care le va primi doamna Graţiela în acea seară, urmau, nu-i aşa, să treacă în contul... parcă auzea o voce simpatică anunţând, în orele dimineţii, undeva, în spatele garderobei: „Cincisprezece cafele, trei şampanii, cinci coniacuri trei stele, unul «Dunărea» («Ah, ăsta a fost maiorul, cred!»), trei tarte, ba nu, cinci tarte cu portocale, o friptură!". „Asta-i culmea, cine a fost măgarul ăsta?! Ha, ha, auzi, o friptură, arăt eu aşa nemâncată?!" „Lăsaţi doamnă, ce, vă puneţi mintea cu... ia uite, dintr-un condei se făcu..."

Ei, da, da, dar o epigramă ca a lui cine îi mai trimisese?! Ei vezi, asta era ceva care nu se putea nici aduna şi nici înmulţi, Arta răspunzând Artei, Frumuseţea şi Spiritul, *l'honnête homme* în faţa ducesei d'Este sau în salonul principesei Bonaparte! Minda îşi depărtă puţin scaunul de masă, puse picior peste picior şi, fumând, privi în jur, binedispus. Cafeaua se afla în faţa lui, o cafea mare, fără zahăr, preparată special de prietenul său şi, dacă n-ar fi fost gândul acela bâzâitor al datoriei neîmplinite (de fapt, amânate!), totul ar fi fost cât se poate de... din când în când, domnul în alb, pasionatul jucător de golf, trecea pe la masa lui şi ciocnea un pahar din vinul bun, de trei sferturi. Minda nu suferea să bea singur. Ca şi în cazul Graţielei Ifcu, doctorul mai primi o propunere amabilă de a împărţi singurătatea, de data aceasta din partea a doi bărbaţi negricioşi care se aflau în imediata sa apropiere, de la masa cărora se auzea foarte des pronunţat cuvântul „sindicat", dar Minda refuză, politicos, şi de astă dată. El nu trebuia greşit înţeles; lui nu-i plăcea să bea singur în sensul sentimental al expresiei, de altfel, lui nu-i plăcea să bea în general, şi iată că bea, imitându-i pe cei din jur, şi aceasta, trebuia s-o recunoască, nu era decât tot un efect al spaimei cu care, după cum se vedea, se obişnuise, încheiase un armistiţiu, ale cărui clauze... printre ale cărui clauze se afla şi această maimuţăreală atât de amuzantă, la urma urmei! Ce face, în definitiv, un om care se îneacă? Foarte simplu, imită mişcările pe care le-a văzut făcute de alţii, mai norocoşi, şi care, printr-un efect ciudat, lipsit total de logică, duceau la un efect pozitiv.

— Ce-i cu tine, Doc, iubitule?! se auzi glasul ei mângâietor, cald, de la o foarte mare distanță, deși se aflau ambii în același oraș. Pe unde te-ai împotmolit?! M-ai mințit spunându-mi că ești acasă, și tu... uite, se apropie de ora douăsprezece, mai vii? Să mă culc?!

— Nu-nu, se alarmă el, pentru nimic în lume!... Adevărul era că... Se întâlnise cu o grămadă de cunoștințe, extrem de simpatice, față de unii avea și unele obligații. Știi cum e, he, he!

— Hi, hi, se auzi dincolo gâlgâitul ei reconfortant.

Era într-adevăr grozavă femeiușca asta, domnule, ia uite, nu-i trântea receptorul, nu-i făcea scene, timbrul nu-i devenea glacial, nu apăreau expresiile studiate, prețioase, scârbos de politicoase, nu-nu, era ceea ce se cheamă o fată bună, tonică, ar fi fost interesant de constatat câți dintre soții aflați în localul de față ar fi primit un astfel de răspuns de la soțiile lor, presupunând, nu-i așa, că soțiile lor...

— Doc, iubitule, îi șopti ea, vino, am pentru tine o surpriză plăcută!

— Zău? făcu Minda, cu un început de ațâțare în voce, ridicându-se ușor pe vârful picioarelor și privind îngâmfat în jur.

Iată ce relații firești stabilise el, deodată, era tocmai anunțat că i se pregătea o surpriză, el se arăta ușor încântat, ușor surprins – era chiar astfel, ușor încântat, ușor surprins, cum se spune –, dar, nu spusese el, odată, sau Laurențiu, într-o clipă de destindere: „Noi nu spunem adevărul decât ca să ascundem adevărul?!". Da-da, se încadra perfect, din ce în ce mai bine, făcea progrese uimitoare și în acest...

— Nu, nu-ți spun la telefon, gânguri vocea ei de dincolo, vino și ai să afli ceva extrem de plăcut pentru tine, extrem de...

Minda râse încet, satisfăcut („Un râs de proprietar!" ar fi spus Ludmila, cu pedanterie), dar el era realmente satisfăcut, el, nu-i așa, se prefăcea că e satisfăcut, ca să ascundă că era cu adevărat satisfăcut, he, he! Într-adevăr, totul era în ordine, așa se face, de altfel, se anunță o surpriză, apoi se amână cu câteva minute, o

jumătate de ceas... ei, cât i-ar fi trebuit lui să ajungă, într-un iureș, până acasă...

— Pardon, nu vă supărați, domnișoară, există pe aici o stație de taxiuri? Iartă-mă numai o clipă, draga mea, da-da, taxiuri... *vis-à-vis*?! Perfect, alo, draga mea, în jumătate de oră sunt la picioarele tale!

— Hi, hi, hi, se auzi de dincolo râsul ei cald, liniștitor.

Și el răspunse cu un „Ho, ho, ho!" calm, previzibil, un semnal pe care instalația ei de radar îl va recepționa cu siguranță.

— O jumătate de oră și, dacă totul merge bine, chiar mai repede, douăzeci de minute...

— Vino când vrei, spuse Fabian, te aștept îmbrăcată până vii! I-am spus portarului să lase ușa de jos deschisă, oricum, dacă o trântește un imbecil, dă-mi un telefon de *vis-à-vis*, acolo e deschis până la unu!

— Perfect, perfect! răspunse Minda, simțind cum îi freamătă umerii de entuziasm reținut, bărbătesc, racroșă și se reîntoarse la masa sa, din fundul salonului, trecând printre toți acei cetățeni respectabili.

Trase ușor scaunul, așa cum văzuse că fac cu toții, se așeză, tuși scurt, de două ori, fără să fie nevoie, și bău puțin, gustă din paharul pe care îl avea, plin, în față.

— Nota! Socoteala! bătu el din palme, și domnul în alb, puțin corpolent, se prezentă și îndeplini ultimele formalități.

Se constată chiar că sticla de vin, din frapieră (a doua!), era încă pe trei sferturi plină și se făcu propunerea radioasă ca ea să fie ambalată, astupată cu un dop, nu-i așa, și...

— Nu-nu, refuză Minda, cu un gest simplu, faceți-mi plăcerea!

— Poftim? întrebă camaradul holbându-și, e drept, puțin, ochii săi, pentru prima oară descumpănit. Adică...

— Lasă, lasă! spuse Minda și făcu același gest, de dinainte, cu mâna, puțin mai nervos de data aceasta, și, în timp ce ieșea, salutat în stânga și în dreapta, își dădu seama că greșise.

Marica chiar, cu frumoasa ei figură de intelectuală, îl privise cu o anumită gravitate, cu un reproș mut, relațiile lor s-ar fi putut

termina altfel, puţin tact din partea lui, un efort mărunt şi, nu-i aşa, atâţia oameni n-ar fi fost jigniţi! E adevărat, dar... el era fericit şi cu atât, pentru el era şi asta o realizare neaşteptată, păruse foarte la locul lui, în tot timpul serii, şi el era sigur de asta, atât jucătorul de golf, cât şi Marica, chiar şi doamna Graţiela, la rigoare, ar fi putut depune mărturie că el se încadrase foarte bine, onorabil. Aparenţele erau salvate, şi nu numai atât! Oare dacă n-ar fi fost astfel, relaţiile lor ar fi fost atât de spontane, el aproape nu se atinsese de prima sticlă, pe care atât camaradul său în alb, cât şi Marica, îl ajutaseră s-o lichideze, cum se spune în limbajul politic, Marica, mai ales, cărase în trei rânduri câte un pahar pe masa ei de debarasaj, deşi figura ei frumoasă, gravă, păstrase tot timpul o expresie oarecum enigmatică, ceva nu prea forţat, uşor neliniştitor însă, ei bine! nici el însuşi nu pretindea că totul ar fi decurs perfect! Era loc de mai bine! Ciudat, barometrul social se ascunsese în fata aceea modestă, grăsulie, cu ochelari încadrându-i figura ei frumoasă, severă, circulând tăcută printre mese, spre deosebire de alte colege de-ale ei, debaraseuze, surprinzător de puţin sociabilă, cum se spune, când o căutai din ochi, o vedeai alegând tacâmuri din sertarul de lemn, deschis pe jumătate, cu un colosal zgomot de metal, îndoind şerveţele sau alergând în mână cu o frapieră plină de gheaţă sau cu o cafea aburindă. Când ieşise, doctorul observase aceasta în oglinda dreptunghiulară, prinsă în perete, chiar lângă garderobă, ea îl urmărise cu privirea, stând lângă masa ei de debarasaj, cu piciorul drept uşor îndoit (avea picioare frumoase, durdulii, peste care fusta ei neagră, mini, plesnea), cu ceva ascuns, neliniştitor în privire. Greşise, hotărî doctorul, ieşind grăbit în stradă, paharele acelea de vin, cărate nu ştiu unde, şi bancnota de 5 lei, lăsată pentru ea, pe masă, fuseseră o greşeală. Dar dacă ea... sigur, ea acceptase totul, alergătura aceea cu bileţelele, ea făcuse jocul până la sfârşit, dar cu ce fineţe! Cu cât simţ al dedublării, al nuanţelor, ea, el era sigur de asta, ea nu imita pe nimeni, nu era terorizată de ideea că... Afară! Afară! La aer, Minda respiră, trase cu putere aerul curat în plămâni, căutând

din ochi un taxi! În stație nu se afla însă nici unul și el așteptă, cu pachetele sale în brațe, așa cum se întâmplă uneori, nimic neobișnuit în asta, într-o stație de taximetre, cu deosebire în apropierea vreunui restaurant mai frecventat, cineva, îmbrăcat decent, cu un pachet în mână, făcând câțiva pași în sus și în jos.

...Când mașina se opri fornăind, zârâind, hârâind, în stație, el deschise portiera și se aruncă pe banchetă, imitând perfect (asta-i ieși!) un om, un cetățean care se aruncă pe bancheta din spate a unui taxi. Și comanda o dădu cu aceeași voce fermă, puțin înăbușită, tolănit pe canapea, ocupând puțin și din locul de alături, și dacă ar fi avut mai mult curaj sau... experiență, spirit de inițiativă, mă rog, cum se cheamă toate acestea în limbajul modern, ar fi început și o conversație cu cel din fața sa, un om în vârstă, cu ochelari și nasul mare, trădând personalitate. Ia să vedem, vasăzică, s-ar putea începe, așa, cu o tuse scurtă, repetată, una după alta, de două ori, scurt, sigur pe el (și el tuși „în gând", de câteva ori, ca un timpanist care-și acordă instrumentul, bătând cu dreapta pielea întinsă, cu urechea stângă aplecată, lipită de membrană aproape), da, apoi... ceva în legătură cu vremea, bah, total nepotrivit, s-ar putea crede că e un simplu palavragiu, nu, mai bine ar fi fost, să zicem... da-da, el putea ataca cam așa: „Ploile astea pentru grâul de toamnă!"... Nu-nu, mult mai bine era: „Cred că rabla asta a trecut de mult de două sute de mii, de a doua reparație" etc. ...la care celălalt, „ceafa", ar fi putut răspunde nestingherit: „Ce a doua? A treia, are trei alezaje deja!". „Dar merge", ar fi răspuns el cu o anume indolență, lăsând să se scurgă, așa, câteva zeci de secunde, ca și cum între timp ar fi privit pe geam sau ar fi fost absorbit de „gândurile sale, mai înalte"... „Dar merge încă, se târâie, ce?!" „Se târâie, se târâie! He, he!" ar fi admis ceafa, râzând ușurel, un râs fără dinți, la care și el, normal, ar fi marșat: „He, he!". „Nu știu cu ce-or să le schimbe", ar fi început „ceafa" preluând inițiativa de data aceasta, și Minda ar fi trăit o internă jubilație, uraa! Caruselul se pornise, visul lui da Vinci, perpetuumul mobile, și acum el n-avea decât să riposteze calm, cu tact, atent ca mingea să nu

atingă pământul... Deci: „Nu știu cu ce-or să le schimbe când or fi astea pe dric!". „Poate din import?!..." ar fi putut tenta el, și aici se va intercala o scurtă pauză, probabil, „ceafa" încerca să se redreseze după insinuarea cu „importul", o lovitură sub centură, la urma urmei, adică, ce-i asta, mă provoacă, știe ceva?!... E un simplu găgăuță care azvârle cu cuvintele, sau... Aici, totul risca să se împotmolească, orice curbă, viraj, intersecție putea fi folosită de celălalt pentru a curma discuția. Cu tot riscul, Minda n-ar fi renunțat însă la sugestia cu „importul", altfel tot ce construia putea fi fals, un călător în taxi, un client putea foarte bine să facă această insinuare, alarma secretă, măruntă, a celuilalt era și ea posibilă, imprevizibilul face parte din previzibil, viața adevărată înaintează tocmai prin astfel de linii frânte, întrerupte, puncte, prin segmente de linii, uneori. Apoi, cu mult mai firesc de data aceasta, dacă tăcerea „cefei" s-ar fi prelungit periculos, dacă celălalt s-ar fi dovedit unul din tipii aceia încăpățânați, suspicioși, se putea ataca (de-abia atunci!) chestia cu vremea. „Ia uite, în partea asta a orașului se vede că n-a plouat" sau: „Dom'le, mult o să mai ție ăștia strada asta răscolită, la început au fost ăia de la ICAB, acum a venit IREB-ul, de ce dracu' nu se coordonează, a scris și *Scânteia*, te pomenești, că, odată terminați ăștia, apar și ăia de la teapele, direcția generală a cofetăriilor statului, ha, ha! Hă, hă!" Sau: ...

Ajunse, fu depus în fața blocului și, spre deosebire de momentul când ieșise din zahana, de data aceasta doctorului i se păru că totul fusese OK. Modest, fără mari virtuozități, discuția amintită nu fusese decât intuită, schițată în grabă, oho, câte s-ar fi putut face, câte s-ar fi putut petrece, erau, într-adevăr, posibilități nelimitate aici, dar... calm, răbdare, nimic nu se face fără răbdare! Preferabil un rezultat modest, dar sigur, pipăibil, ca să zicem așa, ceva pe baza căruia, ulterior, se poate construi cu mai mult avânt, cu încredere mărită în forțele proprii. Privi în sus: era așteptat, toate geamurile erau luminate. Cu un gest reflex, își aruncă privirea și peste drum, acolo de unde ar fi trebuit să dea un telefon în cazul în care nea Pandele ar fi ațipit cu capul pe

masă, în cămăruța sa de lângă poartă. Era un birt modest, care purta pompoasa firmă de „restaurant", mai precis: Restaurantul „Timpuri noi"! Ruloul de metal, ruginit, era tras pe sfert, geamul mare, gălbui, pe care erau desenate, cu tuș roșu, litere într-o limbă a yahoo-ilor, luminat însă, și doctorul, suplu, se strecură înlăuntru. Oho, dar acolo era infernul! Lume, fum, muzică, femei, chelneri care râdeau, mese pe care pluteau băuturile, tavanul scund, boltit, dale de piatră și... telefonul, unde era telefonul?!...

— Dacă sunteți amabilă, nu vă supărați, vă rog, unde e telefonul?

— Acolo, în perete, dar e defect...

— Alo, ăăă, o clipă, vă rog... Vă rog, nu vă supărați, telefonul...

— E acolo, dar e defect, de două ori coniac, un șpriț dublu!...

— Nu vă supărați, aveți cumva un telefon al localului, bineînțeles al conducerii...

— Poftim?

— Spuneam că dacă e și un alt telefon...

— Este, dă-mi și o baterie, sifonul ăsta e defect... a, da, este, tovarășe, vorbește cu responsabilul!

— Mulțumesc, mulțumesc foarte mult!...

— Nu dăm acasă apă minerală, mai am doar 40 de sticle pentru 550 de vin, porția de mâine, așa că...

— Nu vă supărați, vă rog, tovarășul responsabil?

— Poftim? Gică, ia spală-mi niște pahare, unde a plecat fata aia?...

— Tovarășul responsabil dacă nu...

— E plecat! Ce doriți cu dânsul?!

— A, nimic, voiam să-i cer voie, dacă e posibil, bineînțeles, să dau un telefon!...

— Un telefon? Uite e aicea, după ușă! Fane, ce faci, nu-ți iei fripturile?!... Alo, domnu', sper că nu e o convorbire interurbană?!

— Dimpotrivă, dacă pot să... e chiar aici, peste drum, *vis-à-vis*!

— Poftiți!

— Bine, dar tovarăşul responsabil...

— Nu e nevoie, puteţi vorbi, Gică, ia coşul ăla de după uşă, pac, pac, o navetă, a doua, a treia, a patra, poftiţi... poftiţi, lasă-l, mă, să treacă pe dânsul!... O baterie şi un rom mic... Ce faceţi, domnu'... nu mai daţi telefon?!...

— Mai târziu, mai târziu! făcu doctorul cu un zâmbet vinovat. Un rom mic şi mie, te rog!

— Marchează-i, Fane, un rom mic! trecu, cu indiferenţă, comanda lui mai departe, intrând definitiv în lumea legilor obiective.

El îşi depuse pachetele undeva, pe un colţ, i se făcu loc şi, în câteva minute, fu înglobat. Minda însă încetase să se mai mire, se adapta pur şi simplu situaţiei. Evident, poarta blocului era deschisă, dar, aflându-se aici, chiar *vis-à-vis*, putea telefona oricând, ea va coborî, mă rog, restul e previzibil. Dar turul de forţă cu telefonul din birou, al responsabilului, ce zici?! şi Minda, cu o destul de prost ascunsă mândrie, „gustă" din paharul subţire de rom. Se aranjase perfect, cu un oarecare aplomb chiar, sub masca lui de găgăuţă, nimeni nu băgase de seamă nimic, toate gesturile sale studiate fuseseră considerate previzibile, perfect verosimile. Evident, altădată ar fi intrat (dacă ar fi intrat în spelunca asta) cu multă impertinenţă şi scârbă (oho! cu totul altfel de scârbă!), ar fi privit bănuitor în jur, la toţi cei care benchetuiau paşnic acolo, iar ei toţi, până la unul, s-ar fi crispat la vederea lui, unul din ei, nu cel mai reprezentativ, evident, ar fi izbit chiar cu pumnul în masă şi ar fi înjurat, cu ochii umezi, dar, mă rog... un fel de linişte suspectă i-ar fi aureolat prezenţa, totul în jur, ca sub o baghetă magică, ar fi devenit mai strâmt, mai sordid, cu toţii ar fi început să se simtă stingheriţi de ceea ce făceau acolo, de ora târzie, „neobişnuită", pe care ar fi observat-o abia acum, o neplăcută, igrasioasă luciditate ar fi bătut peste creierele lor înfierbântate, pe scurt, ar fi fost personajul de departe cel mai puţin popular, în câteva secunde ar fi devenit cu totul inutil, iar după ieşirea sa, ce uşurare, ce aer curat, ce destindere!

Aşa însă, se schimbă chestia! Se încadrase şi basta! Aproape că nu mai exista, fusese înglobat şi, ce mai... o astfel de siluetă care, în drumul spre casă (ca orice fiu al lui Laerte), întârzie, în picioare, lângă un bar, unde se fac afaceri atât de prospere, ce poate fi mai normal, mai previzibil? Iată, în seara aceea, în acel loc, pe acel metru pătrat, cu un rom „Jamaica" în mână, privind interesat, amuzat, la forfota veselă din jur, cu toţii erau teribil de ocupaţi şi de veseli, şi el, Minda, devenise unul dintre ei, ocupase acel loc liber, în picioare, lângă bar, intrase perfect în pielea „acelei siluete" care stă, la o astfel de oră, cu o vodcă sau cu un rom mic în mână, a celui căruia, într-o pauză, în timp ce se spală paharele, una, două, trei, barmanul îi trece o informaţie, o interjecţie amicală, un *clin d'œil*, corul secolului nostru de bistrouri, un *maquis* al păcii burgheze, carbonari de cinci minute, cea mai perisabilă confrerie pe care poliţia mondială, Interpolul, nu o poate depista, evident, doar din lipsă de personal. Dar, gluma la o parte! El luase acel loc, acel rol, şi totul era OK în cea mai OK din lumile posibile! Primul rom fu urmat de un al doilea, al doilea de al treilea, din aceeaşi dinastie, a lui Pepin cel Scurt! Domnia majordomilor! El însuşi, Minda, devenise propriul său majordom, îşi gusta deliciile propriului său valet, dacă l-ar fi avut, o jumătate de oră furată unei curse ce avea ca scop călcarea unui pantalon sau transportul acasă al unei jumătăţi de duzină de cămăşi la care fusese înlocuit gulerul. Era aici un început de democraţie, de liberalizare, jos tiranii de orice fel, *in tyrannos*, cum spusese Schiller, iar dacă el însuşi era un astfel de individ, cu atât mai rău, jos cu el însuşi! Minda respiră adânc, ridicându-se involuntar, uşor, pe vârfurile pantofilor: începuse să simtă mirosul libertăţii în spelunca aceea cu tavanul jos, prin fumul şi râsetele oamenilor, înfrăţiţi, descătuşaţi, briza libertăţii îşi făcuse loc, surprinzător, şi îl întâlnise, se izbise de stâlpul rigid al trupului său buimăcit, apoi dispăru, dar fusese acolo, fusese! Iată, nu aşteptase degeaba, ce repede venise răsplata, promisiunea răsplăţii, fantastic, doctorului i se umeziră spontan ochii, globii oculari ei înşişi zvâcniră în afara orbitelor, de parcă cineva ar fi plimbat

prin faţa obrazului său un magnet. E suficient puţin curaj, răbdare, puţină încredere absurdă în forţele proprii şi, iată, recompensa se precipită, fericită, curajul de a nu cere nimic, curajul de a crede, curajul credinţei, curajul spaimei, al strămoşilor care surâdeau în morminte, curajul de a fi stupid, leneş, religios, de a iubi, de a nu fi singur... curajul de a nu fi singur! Curajul mărunt al celui care plânge, curajul de a cerşi, curajul de a cădea... „Pe cel ce se aruncă în gol îl sprijină Dumnezeu!" Iată, şi pe el, Dumnezeu şi îngerii săi îl ţineau cu grijă de subţiori, ca pe un vicar al său, îmbătrânit, cu încheieturile dogite, cu gâtul tremurând ca guşa unei rândunici, cu degetele lungi vibrând în aerul de seară, dens! Cine era dumnezeul său?! Minda ridică privirea, răsucindu-şi gâtul său musculos, căutând să vadă cu claritate prin perdeaua de fum, în bârnele îndoite ale tavanului, jos, aşa cum zboară vârfurile de stâncă printre norii umezi, exista oare cineva acolo?!... Era ridicol, bineînţeles, dar avea şi acest curaj, de a fi ridicol!... Cine era dumnezeul său, al său, de care, iată, avea nevoie, de vreme ce îşi tot răsucea gâtul încoace şi încolo, el, un eminent om de ştiinţă, ajunsese un biet, năpăstuit episcop de ţară, monseniorul Bienvenu, fericit că poate întinde, desface, în faţa primului derbedeu, muhaiele, ţârle, golan ciolănos şi murdar, aducând noroi gros pe scândurile sufrageriei, ca un tractor obraznic ce iese din arătură, argintăria sa veche de un secol, fericit că ea îi va fi furată... ce preţ va prinde, ce şansă are prăpădita sa de argintărie, el însuşi odată cu ea, când va fi îndesată în rucsacul acela soios şi el însuşi, prefăcându-se grav, blând, distrat, în timp ce e furat, în timp ce e eliberat de povară, în timp ce îl încarcă pe celălalt cu povara sa, celălalt, fratele său! Ceva de prost gust, evident, dar el avea, ha, ha, şi curajul prostului gust! Exista oare ceva ce nu avea el, Minda? Iată, prima vanitate, păcatul superbiei!

...Ruloul de afară nu mai era pe sfert tras, ci pe trei sferturi, în cârciumă mai erau doar două mese ocupate, în jurul lui Minda însă se adunaseră câţiva inşi, tovarăşi simpatici, printre care şi o femeie şi un ins foarte bine îmbrăcat. Se vorbea, se discuta cu

lejeritate, se bea, bineînțeles, responsabilul însuși dădea uneori pe la ei, odihnindu-se o clipă, două, în drumurile sale atât de zigzagate. Minda era plin de vervă, gesticula cu aprindere, se atingeau o grămadă de chestiuni, de probleme, de la fotbal la îngrășăminte artificiale, de la medicină la flota a șasea, de la modă la revoluția culturală... Medicii nu prea erau iubiți în acel cerc, pentru conferențiarul Minda se făcea însă o excepție, era un băiat simpatic. Uneori, e drept, el ridica tonul, nepermis, fața lui lucea prea tare sub pelicula fină de transpirație, ochii îi sclipeau uneori cu prea mare violență, în toate trăda o vitalitate care era aceea a impostorului, evident, chiar felul în care bea era semnificativ: mult timp nu se atingea de băutură, apoi, deodată, complet inelegant, dădea de dușcă un țoi de o sută, apoi încă unul, creând un moment de stânjeneală. În jur se găseau însă, ce noroc, gentlemeni, majoritatea din cartier, care se cărară pe rând, la o anumită oră, și Minda se pomeni singur, aproape singur, în față cu acea femeie și cu responsabilul, care era totodată și barman, domnul Ștefan. Doamna, care le acceptase compania, stătea și ea în picioare, lângă bar, prietenul ei se pare că plecase la un moment dat, numele ei doctorul nu-l reținuse prea bine, dar el se descurca foarte bine cu: „Doamnă! Stimată doamnă! Dumneavoastră, care..." etc., responsabilul însuși, domnul Ștefan, se pare că nu o cunoștea prea bine, dar, cu toate acestea... se simțeau bine împreună, asta conta! Minda era, bineînțeles, amfitrionul și făcea asta cu o plăcere copilărească, se interesă dacă nu aveau și prăjituri, la un moment dat, nu-nu, le părea rău, nu țineau, erau acolo niște plăcinte cu brânză, erau vechi de două zile însă, așa că... o idee, niște salam de Sibiu, pe o farfurie, tăiat subțire?! Perfect! Doamna fu și ea de acord, și doctorul veni și el cu o idee: să se destupe o șampanie! Grozav, se găsea una chiar în frigider, și Minda insistă, e adevărat, cu un entuziasm ușor deplasat, să mai fie instalate încă două acolo, dar nu, cel mai bine la frapieră, îngropate în gheață, până se răcesc în frigider!... Domnul Ștefan, un om, se vede bine asta, rece, stăpân pe mișcări, chel, cu un cap mic, rotund, cu mâinile

îngrijite, cu un inel de aur, cu pecete, pe inelarul stâng, cu monograma sa, fin cizelată, se interesa, cu multă bunăvoință, de femeia care era cu ei, și ea, într-un fel foarte acoperit, decent, îi accepta curtea.

— Cum de nu v-am văzut până acum pe la noi?!

— Mă mir, răspundea dânsa, râzând, făcând gropițe, e a nu știu câta oară că venim aici, lui Tică îi place localul, e adevărat că se întâmplă rar, dar venim, o dată am venit cu o societate întreagă, cumnatului meu i s-a născut a doua fetiță și am sărbătorit botezul, cum ar veni, aici, la dumneavoastră!

— Aha, parcă mi-amintesc, era la masa aia de lângă perete, nu?!

— Nu, nu, eroare, râse doamna din nou, și ochii i se îngustau cu ironie, acolo lângă soba de teracotă, de altfel e masa noastră preferată!

— Aha, făcu domnul Ștefan, atunci probabil că...

Minda îi asculta pălăvrăgind, fericit, atent ca paharele să fie totdeauna pline, deși, evident, băutura era doar un pretext pentru a fi împreună.

— Sunteți deci măritată?!

— Nu sau, mă rog, într-un fel, răspundea doamna râzând, ca să-și ascundă stinghereala, și domnul Ștefan, ușor fâstâcit, râse și el.

— Dar de ce să stăm în picioare, să luăm loc, nu vreți?! propuse el.

Și ea răspunse:

— Cum să nu, cu dragă inimă, am propus asta în câteva rânduri, dar domnul doctor!...

— Dar de ce, se apără Minda, cu plăcere, să ne așezăm, eu nu știu dacă...

— Fane, ordonă responsabilul băiatului, ia eliberează masa de colo, adă și o față de masă, lăsați, domnu' doctor, cară băiatul paharele sau, uite, le luăm noi, așa, doamnă, așezați-vă dincoace, vă rog, acolo trage curentul, e chiar în fața ușii, am făcut până acum de două ori cerere anexată cu schițe și memoriu justificativ,

ca să zidim uşa aceea, dar se mişcă greu, staţi o clipă, vedeţi, scaunul e ud şi...

Cineva bătu în rulou şi intră Nicodim, miliţianul de sector, şi stătu cu ei câteva minute; Stelică, i se zicea acolo. Bău şi el împreună cu ei un pahar de şampanie, teribil de amuzat de băutura asta (doar pentru că ceilalţi insistară), luă şi o felie de salam, pe care o roase încet. Pe femeie o cunoştea, se pare, pentru că de la început i se adresa cu „dumneata" şi îi spuse şi pe nume, dar Minda nu-l reţinu. Doctorul, în primele minute, se fâstâci la apariţia omului legii şi ordinii, *the man of law and order*, ora de închidere trecuse de mult, ceea ce se întâmpla acolo nu era întru totul curat. Dar Stelică privi peste toate cu o anume caldă bunăvoinţă, doctorul nu îi atrase atenţia în nici un fel, ba chiar, când Minda îi turnă, respectuos, şampania în pahar, începu să râdă, înveselit de lichidul caraghios, aşa cum dăruieşti o jucărie copiilor, un arc care se trage cu o cheie, dar cine întorsese arcul acelui lichid de se umfla atât de impetuos în paharul de apă, mare, evident nepotrivit, în care fusese turnat?! Ciocniră şi băură, cineva de la una din cele două mese îl strigă pe Nicodim, dar omul legii bău netulburat, calm, paharul până la fund, mânjindu-se cu spumă la colţurile buzelor, apoi se întoarse abia şi, fără să privească, se îndreptă spre masa de la care fusese strigat: îşi recunoscuse prietenul după glas!

Destupară şi a doua sticlă, cea din frapieră, se răcise binişor, a treia va fi perfectă, prognostică Minda, în timp ce domnul Ştefan, cu un gest, totodată simplu şi îndrăzneţ, o prinse de mână pe femeia care era cu ei, şi ea îi lăsă mâna, cu politeţe, şi prin întreg trupul ei trecu un zvâcnet pe care Minda îl simţi prea bine (se discuta nu ştiu ce despre o crimă feroce care avusese loc chiar pe strada unde se afla localul), şi acel şoc, al trupului ei, i se zugrăvi şi pe faţă, aproape instantaneu, sub forma unui zâmbet indecis, dureros, un zâmbet adresat, comic, lui, doctorului! Într-adevăr, erau doar împreună, erau camarazi, şi Minda îi răspunse cu o privire caldă, veselă, senină, şi ea acceptă mâna responsabilului, ea îşi lăsă palma inertă în voia mângâierilor

celuilalt. Era bine! Stelică trecu pe lângă masa lor, salutând, și ieși în furtuna de afară, la datorie, refuzând categoric, din ușă, al doilea pahar cu șampanie. Era de serviciu! Bravo, totul mergea perfect, Minda nu lăsa pe nimeni să toarne, era obligația, dar și plăcerea lui! Ștefan o ținea încă de mână pe femeie, ea își lăsa mâna inertă, dar totul era plin de bună-cuviință, se discuta liber, aprins, Minda era convins că mâinile celor doi, nemișcate, concrescute în desenul lor, începuseră să transpire ușor și ambii căutau un motiv plauzibil, nejignitor, pentru a se desprinde, chiar și numai pentru un minut, mâna dusă la bucle, o țigară care amenință să cadă de pe marginea scrumierei etc... Aha, ia uite, ei își desprinseră într-adevăr mâinile, Minda o intui, o privi, ea avu un oftat abia simțit, de ușurare, era într-adevăr o femeie politicoasă, politețea aceea rară, la femei, care, uneori, e de-a dreptul candoare! Da, ea cheltuia candoare veritabilă cu ei doi, acolo, cu responsabilul și cu el însuși, un doctor de țară ratat, un bun doctor de circumscripție ratat, iată, candoarea în acest sfârșit de secol fără candoare, împotriva candorii! Ea roși din nou – aha, da, desigur, o chema Valentina, i se spunea doamna Vali sau Tina, el avea să-i spună în gând Valentina! –, ar putea, era convins de asta, mai ales că Ștefan se ridicase și dispăruse în dosul barului, în cabina sa de comandă, putea foarte bine să întindă și el mâna, să-i mângâie stânga pe care ea o ținea leneș rezemată pe tăblia mesei, ea ar fi acceptat, ochii ei îl priveau chiar astfel, oferindu-i acceptarea, îmbiindu-l blând, în timp ce gurile lor spuneau, șovăind, nu știu ce, ciudat, de parcă ar fi fost un adolescent, iar ea o femeie matură, cu experiență, înțeleaptă!... Da, candoarea îi dădea această înțelepciune! Trebuia să îndrăznească măcar s-o atingă ușurel, ia uite, se înroșise la tâmple, simțea cu precizie asta, artera temporală i se umflase, pulsa dureros, și acest puls alergase, izbindu-se de buzele ei subțiri ce zvâcneau la fel, și ochii ei calzi... Mâinile sale împietriseră acolo unde se aflau, și Valentina dădu atunci ușor din cap, fără nici o legătură cu ce se vorbea, evident, înțelegându-i teama, și în clipa aceea, dacă nu s-ar fi întors animalul acela de Ștefan la masă, el

ar fi îndrăznit cu siguranță. De ce?! Ea era doar sortită lui sau altora, ea va merge cu Ștefan, în noaptea aceea, cu aceeași resemnare blândă, deși... poate l-ar fi plăcut mai mult pe el, pe Minda, dar el era, bineînțeles, inaccesibil, ea simțise prea bine asta, clipa aceea când el nu îndrăznise s-o mângâie ușor, prietenește, pe dosul mâinii ei prelungi, cu unghiile prost întreținute, făcându-i ei, normal, în primul rând, un hatâr! El nu-i putuse face acea favoare, nu fusese în stare, rămase înțepenit ca un păduchios, dar el însuși, Doamne, Doamne, nu era sortit jertfirii?!... Și ca un miel, nevinovat, la înjunghiere...

— Să bem, să bem, până nu se face ziuă!

Și, într-adevăr, de la masa aceea de lângă fereastră, singura ocupată încă, se auzi un ușor zvon, un cântec, erau acolo doi bărbați și două femei, două perechi, și câteva minute ei ascultară, în liniște, o doină bănățeană: „Cătălină, Cătălină... Cătălină-ncoace vină!...". Cei patru cântau încet, numai pentru ei, bărbații schițau terțe, cvinte, cu un bun auz muzical, nu cântau pentru prima oară împreună, se vedea asta, femeile aveau obrajii colorați, tâmplele emoționate, vii, afectând dezinvoltura, scuturând la nesfârșit aceeași țigară... „Cătălină, Cătălină,/ Ce-ai făcut la om la cină?!.../ Varză dulce din grădină.../ și cu clisă de-a' bătrână!..." Ha, ha, ce frumos era!

— Nu s-ar putea, tovarășe Ștefan, să le trimitem o șampanie și dumnealor?!

— Ia te uită, dumneata, doctore, îmi cumperi toată șampania ce stă aici de-o jumătate de an nefolosită, uite, asta are eticheta galbenă de-atâta fum!...

— Cu atât mai bine! Cu atât mai bine! irupse Minda.

Și ceilalți doi îi făcură semn:

— Psst! mai încet!

Într-adevăr, se cânta încă, ușor, fumul se ridicase spre tavan, vocile se împleteau într-o armonie șovăitoare, binefăcătoare, caldă, aerul se rarefiase, se limpezise, stâncile se dezveleau încet, abisul devenea real, concret, amețitor, oho, ce atrăgător pulsa șesul verde, era un orizont răsturnat acolo afund, turnul

bisericuței de lemn, o căsuță, două respirând naive... da-da, se zăreau parcă și niște blânde animale cocoțate pe pajiștea aceea care flutura... rândunelele săgetau aerul acolo, jos, parcă... Minda se aplecă, vrând să vadă cât mai bine, avid, cu inima zvâcnind încet, peste parapetul acela, peste...

— Bravo! Bravo!

Toți trei, ca într-un consens, aplaudară, și cei de la masă întoarseră capul uimiți, zâmbind stingheriți, unul din bărbați, cel cu vocea de bariton, tuși de două ori, complet zăpăcit, femeile își păstrară sângele rece, aplecară timide capul zâmbind și, în clipa aceea, doctorul intră în agitație, îi făcu semn băiatului care era, bineînțeles, cu gândul aiurea, Ștefan o prinsese din nou de mână pe Valentina, el singur trebuia să se descurce, nu se putea baza pe absolut nimeni, se ridică, fugi la frigider și le duse sticla. Doamne, ce surpriză, unul din bărbați se ridică în picioare, fu invitat să ia loc, cele două femei erau într-adevăr foarte tinere, una nu trecuse de douăzeci, Minda era vizibil emoționat, ar fi vrut să se ascundă sub podea, cu toții îi dădeau importanță, o clipă se creă pericolul ca mesele să se unească, și-atunci, nu-i așa, s-ar fi pierdut atmosfera aceea calmă, pașnică, patriarhală!... Bah, ce stupid, într-un astfel de birt nenorocit, o adevărată speluncă, atmosferă patriarhală, Dumnezeu îi luase mințile?!... Minda se retrase de-a-ndăratelea, politicos, dar decis, cei patru nu trebuiau deranjați!... La masa lui, iată, se crease o intimitate doar în cele câteva minute ale lui de absență, el dusese doar sticla acolo, nici nu luase loc măcar, deși fusese invitat cu atâta stăruință, și acum, iată, la întoarcere, pe Ștefan îl regăsea aplecat peste masă, cu tâmpla apropiată de gura ei spirituală care spunea ceva, murmura ceva, mâinile le erau încleștate, uitate astfel, și el nu mai încăpea acolo, sigur, ar fi putut tuși și trage cu grosolănie scaunul, cei doi poate nici nu l-ar fi observat, n-ar fi bruscat pe nimeni, într-un fel era așteptat doar, fusese înscris în ultimul recensământ acolo, pe locul acela liber, iată, nu era un scaun acolo, întors puțin și depărtat de la masă? El însuși îl lăsase astfel când sărise cu atâta impetuozitate, nițel deplasată, desigur, să

ducă sticla aceea dincolo, să fie serbat succesul celor care cântaseră, da, era scaunul său, fostul său scaun, pe care ar fi avut tot dreptul să se așeze, confortabil, în fața ochilor ei, Valentina, sora sa blândă, căreia el, dacă ar fi fost o noapte întreagă împreună și singuri, i-ar fi mângâiat ușurel mâna, liniștind-o, protejând-o, calmând-o cu mult tact, infinit, de goana aceea de ciută printre crengile ce-i zgâriau pielea și strigătele vesele, bărbătești, ale vânătorilor în aerul limpede al dimineții de duminică, cu cerul dureros de albastru, întrevăzut fulgerător printre două pete verzi, mișcătoare, spălăcite...

Își luă singur un pahar de la bar și-și turnă șampanie, stând în picioare, afectând relaxarea, cu cotul rezemat de tabla umedă, bând cu sorbituri mici lichidul verzui, care-i înțepa nasul. Cei patru discutau ceva, una din femei râdea, Valentina asculta acum, gânditoare, Ștefan îi săruta mâna cu delicatețe și ea râse ușurel:

— Au, auzi el, ești nebărbierit! și responsabilul râse la rându-i, probabil așa se cădea.

Ce-ar fi făcut el într-o asemenea ocazie?!... Greu de spus! Să bem mai bine, ce-ar fi să fredoneze încet o melodie? Care?!... Ceva nu prea pretențios, dar nici prea trivial... unde se dusese băiatul acela, ar fi putut să-i ofere și lui un pahar, să bea în doi... Plecase probabil, o ușchise! De, dacă șeful se ține de galanterii! Ha, ha, într-adevăr, omul acela atât de serios, copleșit de răspunderi, care cunoștea atâta lume, se prinsese! Da, da, se prinsese, ia te uită cum o privea pe Valentina, ea însăși zăpăcită toată, cu părul zburlit ușor la tâmple, cu zâmbetul ei ce ajunsese o simplă crispare, dureroasă și încântată, o pereche frumoasă la urma urmei. De ce o lăsase Tică al ei acolo? Se scula de dimineață, mergea la lucru?! Mă rog, tot ce e posibil, dar ea, Valentina, avea chef să mai stea, ei nu-i era somn, voia să se mai distreze puțin în compania unor oameni de bine, de altfel totul decursese perfect, restaurantul se golise treptat, cum se întâmplă în asemenea ocazii, femeia spălase pe jos, fără multă gălăgie, Fane-băiatul o ștersese la rându-i, responsabilul însuși devenise un simplu client, ei nici nu mai beau, se priveau doar în ochi,

surâdeau crispaţi, dacă n-ar fi fost el acolo să le toarne în pahare!... Cei patru se ridicară şi trecură prin faţa lui, salutându-l. Ştefan se rupse şi alergă să tragă ruloul, ieşi chiar în stradă şi se auzi cum trebăluieşte la oblonul de la vitrină, Valentina îşi refăcu machiajul, apoi se ridică şi se duse până undeva. Îi zâmbi, recunoscându-l, dar atât, nu-l îmbie să ia loc la masă, nu-i rămânea decât să bea acolo singur lângă tejgheaua lui! Era momentul, bătrâne, să-şi ia tălpăşiţa, trebuia să achite însă şi mai vrea să bea încă un pahar, aşa se face, umpli un pahar, din păcate nu aveau acolo cupe de şampanie, şi se bea din pahare de apă, total dizgraţioase...

Apoi, şi Minda nu tresări în nici un fel, apăru *ea* în uşă. Stătea doar *vis-à-vis*, ce era aşa de mirare, cineva, probabil, o informase că el se afla acolo, atât de aproape, de altfel, el însuşi îi telefonase că... scăpase el cumva vreo vorbă că... ce conta, ea veni drept la el şi spuse, în felul ei, radioasă, şi totul se calmă în jur:

— Doc, te-ai îmbătat, ştii că e aproape dimineaţă?!

— Ei, cum aşa, se revoltă el şi se repezi să-i ofere şi ei un pahar, dar Fabian refuză net.

— Să mergem! spunea ea mereu. E timpul!

Intră şi Ştefan, grăbit, salutând în treacăt, Valentina apăru şi dispăru apoi fără cel mai mic semn, o intimida prezenţa ei, cu siguranţă, un burete ştersese orice urmă a prezenţei sale acolo, timpul trecuse, cum spusese şi acel zăpăcit *Herr Doktor*: *„Es ist die Zeit für mich vorbei!... Die Uhr mag stehn, die Zeiger fallen, es ist die Zeit für mich vorbei"*, tra-la-la, şi Minda se lăsă, cu bunăvoinţă, transportat în afara zidurilor!... Aha, acolo stătea trădătorul, misteriosul domn Pandele, care era mult mai la locul lui cu capul pe măsuţa din spatele panoului de afişaj decât să stea astfel, rânjind, pe trotuar, când un domn bine, decent îmbrăcat, care-şi schimba zilnic lenjeria, era îndrumat cu atâta grijă spre treptele acelea din depărtare!... Asta-i culmea, ce se întâmplase în definitiv?! Făcuse şi el, ca atâţia alţii, o escapadă, unde sunt pachetele lui!?...

— Pachetele, unde sunt pachetele mele?! făcu el, mimând, cu ultimele forțe, indignarea, încercând s-o convingă și pe ea, care-i povestea ceva confuz despre un geamantan cu lucruri transportat cu taxiul la Babeș, microbiologul, și probabil că acest fapt o enervă.

Fusese întreruptă de pachetele sale stupide tocmai când povestea istoria dramatică cu un geamantan cu lucruri, pijamale, cămășile, cravatele, un costum, cel de gabardină, pe care i-l luase ea anul trecut, de ziua lui, și el, dobitocul, începuse să plângă când omul acela neîndemânatic trântise sacoșa mare, neagră. Valiza, cu un scâncet, sărise din broaștele ei și o cămașă și haina de la pijama, din poplin de mătase, alunecară pe covor! Sărmane Geiger, trebuie să plângi, admirându-ți nefericirea, ca un clovn, iată, el însuși ar fi preferat de o mie de ori să plângă, să înceapă să plângă, decât să traverseze strada aceea antipatică, nesfârșită, în halul în care se afla! Plânsul e un lux însă, să plângi în fața unei oglinzi, să plângi în fața unei femei, îngenunchind pe covor, lângă canapea, acolo unde stă ea așezată, gata de plecare, cu buzele nemilos strânse, în mână încă cu restul pe care i-l dăduse șoferul, din delicatețe ea nu-l rugase s-o aștepte jos, trebuia, nu-i așa, să asiste la durerea lui sinceră, neprefăcută! Și ea ar fi plâns, cu ce bucurie, dar unul din doi trebuia să rămâie tare, și iată venise rândul ei. Trebuia să-l vegheze, atâta lucru mai putea face pentru el, adevăratul ei amant, cum visaseră ei doi, în atâtea rânduri, nunta, casa lor viitoare, făcuseră și o listă de invitați posibilă, el vorbise chiar cu cineva pentru vin, un vin natural, să ajungă la o sută de inși, și acum era rândul lui la nefericire, trebuia să-l asiste, rece, neprefăcută, când își voma plânsul, zguduindu-se tot, deodată, atât de neajutorat, de singur, de nefericit, de demodat în nenorocirea lui, iată, se târa pe jos, acum, în costumul său nou, de mohair, își rupsese cravata de la gât, care-l sugruma, și atunci ea se ridică, era momentul să plece, să se depărteze, ea însăși nu mai putea rezista mult! Și ajungea, pentru acea seară, o victimă. Ea plecă, apoi, pe pașii ei mărunți, aroganți, și el rămase cufundat

în hohotele sale mult după ce auzi ușa de la intrare pocnindu-se, și o furie rece îl cuprinse când rămase singur, îi fusese luată și această umilință, de a plânge în fața ei!

— Încet, încă o treaptă, încă una, nu-nu, aici nu e scară, psst, mai încet, lumea doarme, mai avem un etaj și... stai să deschid ușa, ia uite ce întuneric, ce-i, Doc, am senzația că mai mult te prefaci, ha, ha, ai dreptate, pentru banii tăi vrei să te și clatini, cum spunea și dentistul apăsând pe pedală, încet-încet, Miuța te va dezbrăca și te va întinde în patul conjugal... așa, șosetele, pantofii i-am scos, normal, iar ghetre tu nu porți, nu mai poartă nimeni, așa, cravata, încet, totdeauna mi-a plăcut cravata asta, ar trebui s-o pui mai rar, acum haina, ridică-te într-un cot, haide, nu fi indolent, poți să râzi și pe urmă, ei, vezi, acum pantalonii... sigur, o să bem ceva, ia vezi, îți vine pijamaua asta, e absolut nouă, sper că ți-am ghicit măsura, nu-nu, nici pomeneală, fără pijama nu intri în pat... ce-i, ți-e rău?! Stai o clipă, stai că viu imediat... aduc imediat un lighean!...

...Vezi, Doc, se luminează, se face ziuă, nu ți-e somn? Uite, ți s-a răcit cafeaua, îmi dai voie să gust și eu puțin? Da, e bună, poți s-o bei... ia uite, dar tu ai febră, știi că am descoperit o pată mare pe pardesiul tău, ulei, ceva, unde te-ai frecat? Și taxiurile astea, ar trebui să le dea foc, în loc să... hi, hi, stai că mă gâdili, vezi că verși cafeaua, patul e înfățat proaspăt, vrei să fii un purceluș?! Nu-nu, eu am să dorm dincolo, pe canapea, de altfel, în două ore... vrei să-ți pun un disc? Serios?! Ce vrei... Stravinski! N-am, n-am nici Bartok! Ai să-mi faci tu cadou, când... uite, am *Valurile Dunării*, cu Karajan, ce zici? *Auf die schöne blaue*... da-da, e ca un marș, și ție ți-a lăsat impresia asta? Nu mai bea atât, că ai s-o pățești iarăși!... Da-da, beau și eu, crezi că mă las rugată? Mai ales că eu am rămas în urmă, cu mult în urmă, ha, ha! Ia uite, Doc, ești ca un copil, de te-ar vedea acum studenții tăi și colegii, corpul profesoral, ha, ha, ca un cățeluș murat, și toți cunoscuții tăi, distinși!... De ce înjuri, Doc, nu-i frumos în prezența unei doamne, m-ai auzit tu pe mine înjurând vreodată?!... Cum, ha, ha, m-ai auzit? Atunci e-n regulă, dă-i înainte,

nu te jena, cum spunea bicicleta... nici nu știi ce dor mi-a fost de tine, te aștept de opt ore, dar, ai dreptate, un adevărat bărbat trebuie să se lase așteptat, să se impună și să... un adevărat bărbat trebuie să aibă curajul... Ce spui, îți place cum îmi vine materialul ăsta de rochie, e șantung veritabil, e cadoul tău, Doc, nu-ți amintești, zăpăcitul meu scump?... Uite și poșeta asta merge, ce zici, pantofii îi am deja, hai, uită-te o clipă, nu fi urâcios, Miuța ta trebuie să fie frumoasă, ai să fii demn de mine, dar bluza asta, ce zici, eu singură mi-am croit-o, mânecile astea sunt invenția mea, se poartă acum, astfel, bogat, bufant, la gât am s-o mai iau puțin, știi de unde am copiat-o? Dintr-o fotografie a unei mătuși a mamei mele, Minodora, e formidabil cum revine moda, stai o clipă, viu imediat, mă duc să mă schimb, ai să ai o surpriză, mi-a lăsat Veronica în custodie un costum, pantaloni și jachetă, din velur, un vis!... O clipă, numai, vezi să nu-ți verși cafeaua!...

...M-auzi, Doc, vezi să nu adormi până viu, pa-ra-ram-pam, tra-la-la, să știi că sunt fericită, bătrâne, că ești aici, toată casa respiră altfel, știi cum e când un bărbat... eu însămi nu mai știu ce e cu mine, m-am pierdut toată, uite, acum, că nu-ți văd ochii, uite, am curajul să-ți fac mărturisiri!... Doc, spune-mi ceva, ai adormit?! De ce râzi? Spune-mi și mie, am un chef de râs... de cântat! Vrei să mai pun o placă, nu știu cum, prezența ta mă liniștește, îmi dă un fel de echilibru, de liniște interioară, m-auzi, Doc?! Serios, parcă aș fi alergat pe niște scări, în sus, și acum pot să respir în voie, sus, pe platformă! Doar câteva clipe și am sosit, ai să vezi, e adorabil, sunt foarte tentată să-l iau, deși, e adevărat, prețul e cam... dar, nu-i nimic, am să renunț la pardesiu anul acesta, de altfel nici nu se mai poartă!... Spune ceva, Doc!... Te pomenești că tu râzi în somn, he, he așteaptă, viu imediat, ai să te minunezi când voi apărea în cadrul ușii, zău, nu fac literatură, îmi face bine prezența ta acolo, parcă și lucrurile din jur, nu știu cum, sunt mai umanizate, ți-am așteptat telefonul cu o emoție absolut caraghioasă, tu ai sunat doar de atâtea ori, dar astăzi... nu știu cum, astăzi te așteptam toată, astăzi știam că voi fi a ta

chiar dacă... numai așa, să stăm și să ne privim, nici nu știi ce caraghios ești, Doc, în pijama, cocoțat în vârful patului, am să-ți fac niște mustăți, cu cărbune, când ai să adormi, dacă ai să dormi, ha, ha!... Viu, Doc, viu, închide ochii, și când îți spun eu să-i deschizi, m-auzi? Viu... viu... bucură-te, Doc, ține-ți ochii strâns lipiți, până când ai să mă simți lângă tine!... Unu, doi, trei, unu, doi, trei... unu... doi... trei...! Bau!

Capitolul XIV

...Când a intrat panica în viaţa mea? spuse Laurenţiu Ceea. Când am încetat să lupt contra ei?! Tendinţa mea, firească, e de a mă afunda tot mai adânc în existenţă, natural, în propria mea existenţă, episodul cu ea, apoi felul în care mă apropiam de ea, Lepădatu, care a scos-o din haos, acum ar trebui să-ţi vorbesc de întreaga istorie de dinainte de acest Lepădatu... Curios, n-ai observat, „episodul ei" nici nu ţi l-am spus, cu el ar fi trebuit să încep, „iubirea noastră", felul în care odată am încercat să ne culcăm împreună, cum ne-am dezbrăcat undeva, într-o cameră străină, sărăcăcioasă, friguroasă, şi ne-am culcat alături, râzând stânjeniţi, totul făcut cu o extremă politeţe, în silă, dar era ceva care trebuia făcut, imitat... pe cine imităm noi? Habar n-am! Când, la a cincizeci şi una generaţie de şoareci, individul adult se pomeneşte încărcat de o memorie străină care îl activează subit, într-o direcţie, unde va găsi hrana, pe cine imită el? Ce model?! De altfel, când noi doi ne-am întins pe canapeaua aceea prea scurtă, îngustă (ea trebuia să mă ţie de mână, să nu alunece), noi nu imitam nici un act vital, ca şoarecele care aleargă spre farfuria cu mâncare la lumina becului, noi imităm pur şi simplu forma unui act vital, finalitatea acelei forme, conţinutul acelui act ne speria prea mult pe noi, atunci, oricum, în după-amiaza aceea ne-am speriat suficient ca să nu fim în stare de un „act" normal, am sărutat-o doar, distanţaţi respectuos, deşi eram întinşi alături, goi, fără să simţim nici umbra unei

plăceri. Altădată, când ne sărutam în parc sau pe stradă, seara, excitaţia era mult mai mare, era reală, acolo însă ne speria ceva, dinţii ne clănţăneau uşor la amândoi şi zâmbeam, zâmbeam neîntrerupt, ca să ne asigurăm unul pe altul că totul e în ordine şi că facem ceva care ne produce plăcere. Nici nu ştiu de ce a făcut-o, până la urmă, ideea a fost mai mult a ei decât a mea, bineînţeles, eu am enunţat-o, orice mucos de 16 ani îşi închipuie că primul lucru pe care trebuie să-l propună fetei pe care o ţine de mână la cinematograf e să se culce cu el, tot restul e „platoneală"! Ce speriat am fost, Dumnezeule, când ea a zis: „Da!". Şi a întrebat: „Unde?!". Apoi, fără să am timp să răspund, a adăugat: „Ne dezbrăcăm, nu-i aşa? Goi, absolut goi, nu-i aşa?!", şi eu am dat din cap, de parcă mi-ar fi ieşit un şarpe libidinos din mânecă, cu toată saliva uscată din gură, cu pulsul mărit. Şi ea îl iubea pe Guga, cu care se şi potrivea mult mai bine, erau egali, comunicau foarte bine prin fanatismele lor politice, prin „nuanţa" lor politică, ei erau „comuniştii intelectuali", ei, cu lenjeria lor curată şi cu audiţii din Stravinski, şi el sunt convins că o iubea dacă şi-ar fi permis să-şi mărturisească lui însuşi aceasta, dacă Revoluţia nu l-ar fi împiedicat (ca şi pe ea) de la astfel de sentimentalisme mic-burgheze, strângeri de mână, ochi calzi, căprui, buze reci, virgine, sex misterios, candid, şi toate celelalte „mofturi". Mi s-a mai întâmplat o dată acelaşi lucru, mă rog, cu datele schimbate, sub o altă tensiune, ca bărbat matur etc. O cucoană nostimă, frumoasă chiar, pe care o curtasem după toate normele (era măritată, dar soţul ei o „neglija"!), când mi s-a strecurat în pat, în sfârşit, goală puşcă, n-a mai vrut! şi s-a întors la el sau la altul, neatinsă! Ei vezi, ăsta e un exemplu banal, vulgar aproape, e o simplă spaimă a ei, a femeii adulterine, de actul real, fizic, un act pe care psihic ea îl consumase deja, şi a doua încercare, sunt convins, s-ar fi realizat, dacă, în acest caz, n-aş fi fost eu acela care să renunţe de a o mai vedea. Atunci însă, cu Pitina, frumoasa şi grava Pitina, era perfect invers, deşi e fals şi asta, gândurile noastre, psihologiile noastre erau cu mult mai curate decât trupurile noastre virgine, ţii minte, ea a început

să râdă nestăpânit, când m-a văzut, o clipă fulgerătoare, gol, s-a roșit, de parcă făcuse o necuviință, apoi a început din nou să râdă, cu lacrimi, cerându-mi iertare! Era într-adevăr comic și, de voie, de nevoie, am rânjit și eu, adevărul era că îmi făcea mult mai mare plăcere să râd și s-o mângâi pe păr, de la jumătate de metru, decât să... să fiu bărbat cu ea și s-o fac femeia mea! Eterna poveste, Daphnis și Chloe! Ea însă a avut o bună intuiție, dacă ne-am fi păstrat hainele, am fi devenit amândoi mai îndrăzneți și istoria ar fi început atunci. Astfel însă, odată cu hainele, au căzut de pe noi și cărțile, prejudecățile vârstei, falsa, premeditata mea bărbăție, falsa ei spaimă și candoare, acolo, pe canapeaua din camera colegului meu, pe care mi-o cedase pentru câteva ore, ne-am întâlnit într-un sex unic, pentru ultima oară în viață. Ea s-a îmbrăcat, după o oră, după ce pălăvrăgisem și fumasem, înecându-ne, un pachet întreg de țigări, și mi-a promis serios, la despărțire, că data viitoare va fi „altfel", va fi cu adevărat „a mea", că aprecia delicatețea mea, prostii, era pe jumătate absentă, preocupată de lecțiile ei, de părinți, organizație, o ședință, o acțiune viitoare etc. Cum am ajuns aici, toată falsa mea iubire, falsa noastră iubire, inventată de Lepădatu și dusă până la „capăt" de o ciudată încăpățânare a mea (erau colege de-ale ei care-mi plăceau cu mult mai mult, care-mi plăceau cu adevărat, ca frumoasa Scarlett O'Hara), despărțirea noastră, toate astea te-ar fi putut interesa, chiar voiam să ți le înșir, dar, nu știu de ce, nu mai am chef acum! De altfel, poate că nici nu sunt atât de interesante sau... nu mă interesează pe mine acum, habar n-am! În directă legătură cu Pitina și Lepădatu, îmi vine să-ți povestesc ceva, un sunet, o frântură doar, se înțelege, din tot ceea ce a precedat aceste două nume, un alt nume, din copilăria mea, din prepubertate. Am să amân însă și acest lucru...

Eu am suferit toată copilăria mea de-o sexualitate precoce. Dacă aș fi mai grăbit, aș spune că sufeream de boala secolului. Fals, sufeream de propria mea boală, precocitatea e, evident, o anormalitate, o infirmitate, dar și o distincție, o noblețe. Vai de

cei precoci, sunt destinați gloriei cu mult înainte de vreme, și precocitatea mea, una dintre cele mai ciudate, și gloria ei la fel. Oricum, eram glorios în singurătate, eram aclamat, chemat la rampă în singurătate, mă simțeam „ales", eram deznădăjduit și fericit până la lacrimi, în singurătate. Un exercițiu colosal al singurătății și al orgoliului. În asta, da, eram contemporan cu secolul meu, cu acest *fin de siècle* de care încă nu îndrăznim să vorbim. Nu sexualitatea, ci orgoliul și singurătatea sunt bolile noastre, monomania... panica de care-ți vorbeam, poate de aici a apărut panica existenței mele! Și, în asta eram un copil al secolului! Iată destule defecte fundamentale, spuse Ceea zâmbind, ca să fiu un om modern! Și sunt astfel, sunt un om modern, tocmai pentru că simt un gol imens în jurul meu, de parcă m-aș plimba singur, cu mâinile la spate, în Peninsula Florida sau Peninsula Iberică, așteptând să se pregătească cina în castelul meu dărăpănat, de țară, castelul meu de hidalgo, în care doar o singură aripă e locuibilă, o aripă și casa slugilor, slugile mele numeroase. Eu sunt, dragă doctore, un ins feudal, fără nostalgia feudalității, însă eu țin la closetul meu cu apă... eu am responsabilitatea slugilor mele, le protejez, le apăr, eu sunt ceea ce se cheamă un reacționar. Un ins fix, stabil, incapabil de evoluție, un ins fără de care revoluțiile se pulverizează. Eu nu pot fi altfel, deci e inutil să devin altfel, e chiar periculos, pentru mine, bineînțeles, dar nu sunt eu, oare, cheia universului?! A universului vizibil, evident, a universului orizontului meu, cei șase plopi, din depărtare, marginea lacului, sclipitoare, de la sud-est și linia ferată la nord. Am o soție, o soacră, trei fete și câteva rude îndepărtate, pierdute în provincie. Nimeni în afara ta nu știe nimic, toată lumea ignoră perfect această panică, această fugă a mea de peste tot, uite, acum simt o dorință irezistibilă de a „ieși" din această sporovăială care a început între noi, apoi, după un timp, voi avea nostalgia ei. Doar vorbisem atât de frumos, abjecțiile și bâlbâielile mele sunaseră atât de legat, de elegant, prinseseră chiar un anume sens mai general, uneori tresărea pe ici, pe colo, chiar, câte o idee, așa cum sar broaștele

dintr-o baltă. Există ceva blestemat, *diletant* în noi, care ne împinge să ordonăm lucrurile a căror fiinţă intimă e haosul, să dăm un sens unor întâmplări care trăiesc în anarhie, care e şi ea, probabil, un sens superior sau „inferior"... Ai întâlnit, de-atâtea ori, nu-i aşa, oameni care se apucă să scrie o scrisoare cuiva apropiat şi au de gând, cu toată seriozitatea, să transmită celui drag, celui legat prin sânge, ideile şi întâmplările lor. Ce se întâmplă? Amicul nostru, cum era de aşteptat, nu transmite nimic sau penibil de puţin, restul sunt fraze de felul: „Ai noştri sunt bine, sănătoşi!" sau: „Ni s-a îmbolnăvit un animal sau bătrâna suferă de urechi...". Sau: „Ne vom muta într-o casă nouă, am primit aprobarea ca grădina s-o parcelăm ca loc de casă!". Sau: „Cel mic, Florin, are a doua medie din clasă şi a fost trimis într-o tabără de iarnă, maică-sa i-a croşetat un pulover roşu, cum şi-a dorit totdeauna!". Sau: „A murit socru-meu, în vara viitoare vom merge singuri la Sovata, tu ştii ce bine mă înţelegeam eu cu el, de parcă am fi fost fraţi!". Sau: „Cumnatu-meu a ajuns director adjunct al torcătoriei şi insistă să ne mutăm şi noi acolo!". Sau: „Anul ăsta s-au împlinit zece ani de când a murit şi n-am reuşit să-i ridic o cruce, marmura se găseşte greu, dar nici acesta nu e motivul, de fapt, aş fi putut în delegaţiile mele să mă abat şi pe acolo, la mormânt, femeia care-l îngrijea şi căreia îi trimiteam două sute de lei anual a murit şi ea şi ne-a spus cineva, care a trecut anul trecut pe acolo, că crucea, pe care acum zece ani am pus-o în mod provizoriu, e putrezită!". Sau: „Mai am de cumpărat lemnul şi pot să mă apuc de ea, Velescu de la consiliu mi-a promis că-mi face rost de-o aprobare, a trebuit să mai cumpăr nişte foi de gudron, a început să plouă în magazia aceea de lângă garaj, unde-mi ţin cimentul, cercevelele, uşile, fierul pentru beton, trebuie să mă grăbesc, nu se ştie cât vor dura aprobările astea pentru construcţii, Bagiu spunea că doar până la iarnă, dar nouă ne e imposibil să ne mai apucăm în vara asta, pe de altă parte, se degradează materialele, necazuri, cum ştii şi tu! Alaltăieri am fost la un concert şi ne-am întâlnit cu nepotu-meu, ne-a povestit cum a fost în Germania, era cât pe-aci să se însoare cu

una de pe-acolo, am râs cu toții, a râs și Vera...". Sau: „Pitina, Pitina, ăsta e un nume, un nume pe care îl știu bine, pe de rost, dacă nu l-aș fi ținut minte, poate că aș fi uitat totul, precis aș fi uitat totul. Mi-aș fi pierdut vremea cu disecții, ca tine, sau, și mai bine, colecționam timbre. Dar eu am făcut invers, exact invers: am primit pe când aveam vreo 12 ani un album de timbre ca moștenire, de la un unchi pe care nu l-am văzut niciodată, cine știe ce maniac bătrân...".

Tot lucruri care se întâmplă la milioane și milioane, dacă nu ești destul de atent, abia bagi de seamă în ce secol te afli. Cineva, un răutăcios, stă în spatele nostru, aplecat ușor peste umărul celui care vorbește despre el însuși, și îl împiedică să scrie ce are de gând să scrie. În loc să faci un romb frumos, cu mustăți, mâna-ți alunecă ușor, cu pedanterie, într-o filosofare despre vreme sau despre vecini, despre vecinii răi și vecinii buni! În loc să faci o casă frumoasă, cu acoperișul mișcat de valuri și un plop în cel mai izbitor ocru de pe lume, te trezești vorbind de o excursie în Ungaria sau despre bolile secolului. În loc să cânți o melodie tristă, urcat într-un corcoduș, trebuie să te speli, să mănânci și să pleci la serviciu mai devreme, pentru că a explodat din nou pneul din față al bicicletei, și doar fusese vulcanizat de curând! În loc să-ți privești prelung, gânditor, degetul mare de la piciorul drept, uimit, fermecat de frumusețea, noblețea, linia sa elegantă, absolut originală, sau, mă rog, să fii indignat de apendicele dizgrațios pe care trebuie să-l târâi o viață după tine, cochetând cu ideea dacă n-ar fi mai bine, într-un moment de neatenție al tuturor, să-l tai pur și simplu, harșt, cu briceagul cel nou, cumpărat de curând, cu mânerul în formă de pește? În loc să faci toate aceste acțiuni interesante, profund pasionante, ei bine, tu trebuie să devii „mai cult", să-ți depășești norma în producție, fără de care binele întregii omeniri s-ar trezi periclitat, trebuie să repari streașina de la casă, să-ți întărești toți nasturii de la haină sau cămașă, care amenință să cadă, trebuie să-ți respecți superiorii, prefăcându-te că ești egal cu ei, trebuie să te amesteci la spălatul vaselor, ca nu cumva să

se creadă că ai rămas în urmă în blocul tău, trebuie să iei cuvântul ori de câte ori se așteaptă asta de la tine și, invers, trebuie să cânți un imn de slavă atunci când te slăbește durerea de cap, populara migrenă, trebuie să te simți mereu vinovat de ceva, fără să întrebi prea multe, chiar și atunci când te repezi să-ți faci o fotografie la minut, ca un tâmpit, fără să-ți dai seama că ai neapărată nevoie de cravată și cămașă pe fond închis. Doamne, trebuie să renunți în fiecare zi la lucruri în care ești, existi cu adevărată originalitate, ca să faci tot felul de treburi „folositoare"! Ne-am cam săturat de treburile folositoare, din care răsar războaiele mondiale ca ciupercile!

— Ne vom gândi și la războaiele astea mondiale cu nostalgie, când n-o să le mai avem! pufni Minda.

— Se poate, răspunse Ceea, aplecându-și privirea, omul e un animal totalmente scârbos: e în stare să regrete totul cu condiția să-i fi aparținut! Pe vremuri posedam zei, frumoși, grași, isteți, pe care îi îngrijeam și îi țesălam în grajdurile noastre din Olimp și din altă parte; astăzi avem obiecte, cele mai frumoase și lucitoare obiecte! Sentimentele noastre însele, fostele noastre pasiuni sau erori nu sunt atât de frumoase ca obiectele noastre! Ca automobilele, mixerele, covoarele sintetice, bordul avioanelor, difuzoarele, storcătoarele de lămâi, rachetele teleghidate, supele conservate...

— Te plângi, *commendatore*?!...

— Eu? De ce să mă plâng? Eu vorbesc, pălăvrăgesc, pur și simplu! Te incomodează cu ceva?! Sau ți se pare că bat câmpii?! Te jignesc în sentimentul tău de cetățean?! Uite, ți s-a răcit desertul, nu-ți place orezul fiert în lapte?! E prima oară că vii la noi după atâta vreme și nici nu știi să te porți ca lumea...

— Îmi place, dar să fie și cu scorțișoară.

— Păi... are scorțișoară! spuse soția lui Ceea, roșindu-se, privindu-și întrebător soțul.

— A, pardon, iertați-mă, spuse Minda, complet fâstâcit, tocmai că-mi place fără scorțișoară! Dar nu face nimic, am să răzui eu încet cu lingurița, uite-așa...

— Ei, asta-i, interveni Laurenţiu cu autoritate. Măriuţă, adu-i o altă farfurie!

— Nu-nu, se încăpăţână doctorul, şi cele două fetiţe izbucniră în râs văzând că musafirul lor se agaţă de marginea farfurioarei cu o forţă disproporţionată. Daţi-mi voie, am s-o răzui atât de fin, încât...

— Nici vorbă nu poate fi! spuse doamna Ceea.

Între timp, bătrâna, umblând greoi pe picioarele ei hidropice, aduse o altă porţie pe o farfurioară din acelaşi serviciu. După o scurtă luptă, o luptă pierdută dinainte, Minda trebui să se mulţumească cu o porţie fără scorţişoară, aşa cum îşi dorise, şi el se apucă să mănânce din ea, în silă, sub zâmbetul ironic al lui Ceea. Între timp se aduseseră şi cafelele, Sabina, cuminte, aduse încă o sticlă de vin din hârdăul cu gheaţă şi un sifon. Ceea turnă în pahare. Bău şi bătrâna, şi lui Minda îi făcea o adevărată plăcere s-o urmărească, capul ei mare, cu fălcile tremurânde, ca nişte bronhii, de o parte şi de alta a bărbiei, ochii ei flasci, umezi, nasul ei cu nările evazate, turtite, gura încă frumoasă, cu toţi dinţii de deasupra întregi, mâinile umflate, strangulate, care trebăluiau de dimineaţă până seara, care împletiseră costumul de iarnă al Franciscăi. Pe fetiţele lui Ceea le chema Sabina, Francisca şi Cristina, cea mai mică. Sabina, cea mai mare, avea 11 ani, Francisca, opt şi Cristina, trei. Era o familie unită, în care şi divergenţele, apărute cum e şi firesc, de-a lungul anilor, se resorbiseră între alte griji sau mulţumiri mai mari, mai profunde. În casa lor se mânca şi se bea bine, şi Minda în ultima lună fusese de două ori la ei, prima oară fusese invitat împreună cu Ludmila, a doua oară venise singur, neinvitat, surprinzându-i la masa de seară, încărcat el însuşi de pachete, pungi de bomboane şi sticle şi, bineînţeles, fu pus imediat un tacâm şi pentru el. La Ceea exista, la masă, un adevărat cult al supei, la prânz şi seara; uneori, bătrâna liorpăia supa rămasă de cu seară dimineaţa, la micul dejun, şi ceilalţi o imitau. Aşa că, vrând-nevrând, Minda trebui să înfulece o supă de roşii cu orez, rece, şi nemulţumirea lui nu era decât superficială, mimată, deoarece lui îi plăcea supa

de roșii, servită rece. Mâncă astfel la rând toate felurile, urmărit de întreaga familie, care mâncase deja, și se afla la desert, mai ales Francisca nu se dezlipea de lângă cotul musafirului, deși mama ei o trase de două ori, cu un gest nervos, mai într-o parte, dar doctorul îi luă apărarea și spuse că între ei doi „era ceva, o înclinație instinctuală", și, bineînțeles, mucoasa întrebă imediat ce înseamnă de fapt „instinctual". Cafelele le făcuse bătrâna, și Minda rămase uimit de gustul potrivit, perfect, fără ca el să fi dat cea mai măruntă indicație. „O întâmplare!" își spuse el, ridicând din umeri, și o trase pe Francisca lângă el, mângâind-o cu grijă pe pletele ei lungi, negre, cu un breton perfect întreținut. Sabina îl privea mai de la distanță, ea, de altfel, se făcea utilă la masă, ajutând-o pe „maica", și, în pauzele dintre alergături, privea cu răceală la musafir și cu dispreț evident la soră-sa, o ființă lipsită complet de demnitate. Iar când Minda, așteptând să i se răcească cafeaua, se sculă și o ridică pe umeri pe Francisca, care chiuia de spaimă, ținându-se crispată de pletele conferențiarului, tropotea cu seriozitate printre mobile, urmărit de privirile îngrijorat-respectuoase ale celor mari, răceala ei luă definitiv forma indiferenței. Maica râdea cu lacrimi, dar, spre sfârșit, fetița, încrezătoare, începu să se balanseze mult prea periculos, și Minda însuși, dus de entuziasm, făcu o mișcare pripită și, înainte de a se termina totul în plâns, doamna Ceea interveni cu energie și o depuse pe Francisca pe pământ, recomandându-i să se ducă la bucătărie, unde „știa ea ce trebuia să facă". „Ce anume?" se interesă și Minda, gâfâind încă, și i se spuse că cea mare își făcuse pantofii pentru a doua zi, cealaltă încă nu. Francisca ceru, cu o surprinzătoare siguranță a vocii, de care mama ei roși involuntar, să fie însoțită de musafir în bucătărie, unde era cald, plăcut și aveau și un canar, pe care îl îngrijea numai ea, și Minda se arătă gata s-o întovărășească, declară, glumind, că și el cam trebuia să-și lustruiască pantofii, iar canarul, știuse de existența lui, dar... oricum, trebui din nou să intervină doamna Ceea, contrariată puțin că era pusă mereu în astfel de posturi didactice negative, și fetița fu obligată să mărșăluiască singură la bucătărie.

— Ce fericită va fi! spuse Minda, cu o ciudată încântare, răsturnându-se într-un fotoliu. Când eram mic, țin minte, ardeam de dorința de a fi persecutat, și cum se întâmpla foarte rar acest lucru, să mi se facă o măruntă nedreptate, eu îmi imaginam tot felul de situații în care cei mari, duși de un sadism inexplicabil, m-ar fi aruncat. Ba că mi s-ar fi interzis să mănânc în salon, cu ceilalți, ba că sunt închis în scara de la pod, ba că trebuie să port costumul vechi, de anul trecut, ba că sunt lăsat să umblu cu pantofii nepingeliți, toamna, pe ploaie, ca să răcesc, dar... nu să mor, ha, ha, ci să trăiesc mai departe, ca să pot fi chinuit, hărțuit, de fapt ca să-mi imaginez aceste suferințe, cu un masochism pueril, care a dispărut repede, apoi, pe la 15 ani, când caracterul meu s-a „pozitivat" de la o lună la alta, probabil rodul lecturilor sau, și mai probabil, al absenței unei suferințe reale. Adeseori mi-amintesc cu uimire ce embrion sentimental fusesem în pubertate, o sensibilitate și o imaginație maladive, care au dispărut apoi complet din caracterul meu!

— Nimic mai firesc! spuse doamna Ceea. Eu nu mi-am cunoscut bunicii și aveam un dispreț total pentru părinții mei, cărora le descopeream tot timpul defecte imaginare! Tatăl meu mi se părea că tușește prea des, prea afectat, mama mea mi se părea o ipocrită care-și scutură buclele la cel mai mic prilej, ca să iasă în evidență, pe o soră a tatălui meu, o femeie cumsecade, care-mi aducea jucării și hăinuțe de Paști și la Crăciun, o suspectam că-și pune picior peste picior numai ca să i se vadă dunga de la ciorap, la vârsta aceea mi se părea că e foarte șic să ți se vadă dunga de la ciorap, ha, ha!

Bătrâna veni și ea să se așeze lângă ei, aducându-i doamnei Ceea lucrul ei de mână, un capișon și un fulăraș galben pentru cea mică. Se servi cozonac de casă cu migdale, Cristina fu culcată, Francisca dispăru și ea pe undeva, Sabina avu voie să stea cu cei mari. Laurențiu puse un disc, Rubinstein, cu valsuri de Chopin, care fu reluat la cererea generală. Apoi, uvertura la *Tannhäuser*.

— Nu beți mai deloc, domnule doctor! spuse Măriuța, care refuza, nu se știe din ce pricină, să-l tutuiască pe Minda.

Îi spunea: „Domnule Ovidiu, domnule profesor" sau, simplu, „domnule doctor!" și, în ciuda politeții perfecte cu care îl trata, nu-și putea ascunde o anume răceală cauzată de despărțirea sa de Ludmila, care devenise un fapt public. Aducea de altfel mereu vorba de Ludmila, încercând parcă să lupte împotriva ireparabilului, deși ei însăși îi ajunseseră la ureche zvonuri că doctorița Ogrin urma să se logodească, și apoi, foarte repede, să se mărite cu Papadimitriu. Zvonuri nefondate, pentru că nimeni nu îi văzuse pe cei doi împreună, ei nu se arătau încă, dar era unanim cunoscută pasiunea veche, neconsolată, a frumosului arhitect, tenismen renumit, ins cu solide relații în lumea bună. El nu se consolase niciodată, ani de muncă asiduă, necruțătoare, reușiră să-l facă repede cunoscut și peste hotare, locuia împreună cu părinții în același apartament, mama sa era o ființă foarte religioasă, o puteai vedea în fiecare dimineață, retrasă, gravă în colțul ei, de ani de zile în Catedrala Sfântul Iosif, sau la Bărăției; ei erau catolici. Tatăl său, fost farmacist celebru în București, era paralizat, o hemiplegie dreaptă, i se angajase o femeie special să-l îngrijească, o bătrânețe tristă. O dată îl surprinseseră încercând să-și facă felul, și de-atunci se impunea, normal, o supraveghere atentă. Oricum, pe Minda îl condamna toată lumea, făcuse să sufere o femeie absolut nevinovată, și dacă n-ar fi fost respectul față de profesiunea sa, de priceperea sa, de mult i s-ar fi trântit în nas niște uși. Și așa...

Apoi, Maica povesti cu o surprinzătoare concizie o întâmplare petrecută în blocul lor, al cărei erou principal era tânărul calorifierist, un individ angajat acolo de nici șase luni și care se pare că era pictor, făcuse chiar o expoziție, dar nu într-o sală legală, ci la un liceu, numărul cinci sau șaptesprezece, bătrâna nu-și amintea prea bine, și asta cu complicitatea fetei celei mari a familiei Moradi, de la etajul doi, care, asta-i bună, indusese în eroare direcția școlii, zicând că Mișu (așa îl chema pe calorifierist) era pictor, membru al Societății Pictorilor, și expoziția avu succes,

se scrisese și în ziare, și acum, în bloc, toată lumea era nemulțumită pentru că, colac peste pupăză, Mișu ăsta, un individ foarte impertinent, nu intenționa să-și dea demisia și să plece de acolo, undeva, acolo, la pictorii lui, ci se încăpățâna să rămâie mai departe în slujbă, or, cum dracu' să țipi acum la cineva care e un intelectual?! Ceva foarte neplăcut, blocul rămăsese fără un „om de alergătură", și cum Mișu la toate șicanele rămăsese total insensibil – avea, dragă, băiatul ăsta o nesimțire! –, se pusese foarte serios problema alocării a încă unui post pentru o femeie care să spele scările, să alerge după ziare, după reparații etc. O istorie ca oricare alta, dar Minda râdea de se prăpădea și, amintindu-și de felul uscat, foarte detașat, în care povestise bătrâna, se punea din nou pe râs.

— Și, întrebă doctorul, în sfârșit, de ce nu se duce Mișu ăsta la pictorii lui?

— Nu știu, dădu Maica din umeri, zice că din cei cinci sute care îi dă blocul numai bine își cumpără culorile. Știi, se adresă ea fiicei sale, săptămâna trecută, când a fost chestia cu boilerul, nu era vorba de nici o defecțiune; Mișu a încuiat pur și simplu jos și a plecat. Nu i-a păsat că au rămas sute de oameni fără apă caldă. S-a întors abia spre seară, după opt, cu încă doi hăndrălăi și o fată lățoasă, îmbrăcată în pantaloni, și a fost apoi un râs și un chihot în cămăruța lui, încât, să-i vezi, alergau cu toții ca niște șobolani și puneau urechea, și Smărăndescu, arhitectul, și tovarășul Marcu, chiar și doctorul Pintea, orelistul, omul acela atât de serios! S-a descoperit acum că individul n-are buletin de București și cu acest argument vom scăpa de el. Miliția a și fost informată, mâine după-masă, mi-a spus Leli, trebuie „să se prezinte" la secție. Vă dați seama ce înseamnă asta „să te prezinți la secție"! Mai ales artiștii ăștia, dintre care rar unul să fie în regulă cu buletinul, au o frică de acest „să se prezinte" încât...

— Foarte bine, spuse Minda, râzând încă, pictorul să nu se adăpostească în locuri ferite, la căldură, în spatele a zeci de oameni ai muncii, care, abia veniți de la serviciu, din fabrici și din instituții, au dreptul la apă caldă, liniște, ziare proaspete, în

care să afle ce e nou în lume, o atmosferă paşnică! Pictorul să-şi urmeze calea sa de vicisitudini, arta nu e numai talent, e şi suferinţă! Daţi-l afară! făcu Minda cu un gest magnanim. Dacă talentul lui e puternic, nu va crăpa, dimpotrivă, se va căli, noi frumuseţi vor ieşi din paleta sa!

— Ha, ha! râdea cu hohote Ceea, şi soţia lui îi făcu semn să-şi tempereze voioşia, că scula odraslele din somn. Mi-a plăcut asta: „Dimpotrivă!". Ia mai zi o dată, doctore: „Dimpotrivă"!

— Fără glumă, spuse Minda, fără ironie! Nesimţirea sa nu e decât o bravadă, aflaţi că insul e un tip foarte sensibil şi susceptibil! Mârlăniile pe care vi le face nu sunt decât ca să se convingă pe sine însuşi că e un individ apt pentru lupta cu existenţa, apt de a ţine piept unei colectivităţi obtuze, care ignoră arta! E un exhibiţionist!

— Împingeţi totul prea departe! spuse doamna Ceea, netezindu-şi fusta, gânditoare. E un simplu pierde-vară, fugit din provincie, care încearcă şi el marea cu degetul. N-ar fi exclus să aibă talent, dar...

— Nu mai avem nevoie de artă! afirmă Minda cu o mare degajare, şi o clipă doamna Ceea se uită bănuitor la el; apoi îşi aminti că nu golise toată seara nici un pahar de vin întreg, toată sticla o băuseră Laurenţiu şi bătrâna. Sunt şi-aşa prea mulţi artişti în viaţă, adăugă doctorul, să mai creştem şi alţi tineri acum, guzgani care or să roadă la temeliile societăţii?! Ce nevoie mai avem astăzi, în secolul ştiinţei, al materialelor semifabricate, al tranzistoarelor şi ciberneticii...

— Hoo! Hoo! făcu Laurenţiu, râzând mereu, cu un spasm icnit, bolnăvicios, intermitent, şi Măriuţa se ridică şi se apropie de scaunul lui, stând în spatele său, cu palma stângă atingându-i gâtul, uşor, şi Laurenţiu se linişti.

Minda nu glumea însă, era totalmente serios şi îl privea intrigat pe Ceea că râdea în felul acela copilăros. Vorbele sale, iată, aveau un efect paradoxal; cu Ceea însă nu i se întâmpla acest lucru pentru prima oară.

— Nici eu nu sunt nebună după artă, spunea Măriuţa, în picioare, în spatele scaunului lui Ceea, ca într-un tablou de Magritte, dar chiar aşa... să-i dăm afară!

— Afară! Afară! spunea râzând Minda, cu ochii lucind serios, însă cu trăsăturile aspre. Ce servicii aduc ei umanităţii?! Şi, pe deasupra, sunt şi foarte încrezuţi... chiar obraznici, ca Mişu ăsta al vostru! Auzi nume de pictor: Mişu! Ar merita să fie dat afară şi numai din pricina unui astfel de nume! Pe vremuri, pictorii, artiştii îşi alegeau mai cu grijă numele, să sune frumos, atracţios, uite, cum era, de exemplu: Edmondo de Amicis! Sau Axel Munthe, nu-i aşa...

— Ah, Axel Munthe, suspină Măriuţa, *Cartea de la San Michele*, ce operă minunată şi plină de...

— Ei, poftim! spuse triumfător doctorul. Sau altul... ia să vedem: Barbu!... Ştefănescu!... Delavrancea!... ei, ce zici?!

Minda nu spusese ultimul nume, îl recitase pur şi simplu, cu braţul întins, ca un tribun roman, şi toţi trei rămăseseră o clipă serioşi, reculeşi. Maica adăugă, apoi:

— Frumos! Dar şi vremurile erau altele!

— Bineînţeles, spuse Ceea, bătrânii erau încă tineri, iar cei morţi erau doar bătrâni!

— Laurenţiu! spuse Măriuţa cu reproş, ridicând ceva de pe jos, dar vocea ei şovăi şi chiar şi Maica izbucni în râs.

Avea o natură fericită.

— Nu-nu, gesticula Minda, adresându-se, nu se ştie de ce, bătrânei, care îl privea cu multă atenţie (de altfel, ei stăteau pe două scaune chiar unul în faţa altuia), noi suferim de un veritabil şi ruşinos complex de inferioritate faţă de inşii ăştia bărboşi, soioşi, imorali, care umblă toată ziua beţi şi urlă că noi suntem nişte burghezi nenorociţi, care nu înţeleg arta! Ba, pardon, noi înţelegem arta, dar ceea ce fac ei, aceşti domnişori, s-avem iertare, asta nu mai e artă; e curată scălâmbăială! Şi-apoi, iată: toată lumea se duce cuminte, harnică, dis-de-dimineaţă la serviciu, că nu ai unde să scapi un ac în troleibuzele şi autobuzele de pe traseu, numai ei nu, se scoală pe la douăsprezece, cu

ochii cârpiți, duhnind a alcool, cu părul ciufulit și cu pene în păr, și se duc să bea o bere sau o ciorbă de burtă, de potroace, ca să se dreagă! Nu-nu, aici statul nostru se arată mult prea blând, eu i-aș aduna pe toți ăștia și i-aș...

— Ei, haide, haide, făcu Ceea, te faci mai rău decât ești!

— Eu?! spuse uimit Minda, privindu-l pe celălalt cu ochii ușor holbați.

— Ei, doctore, spuse Măriuța, gustând din paharul ei de vin, ce-ai face dacă ai fi... dacă ai fi...

— Dacă aș fi în locul statului?! Ordine aș face, stimată doamnă, în așa fel încât... să picteze, mă rog, dacă nu știu să facă altceva mai folositor, dar să se integreze societății! De altfel, mâzgăliturile lor și poezelele astea cu îngeri și vulcaloborgi, sau cum le mai zice, și un copil de 6 ani...

Maica îi privea pe toți trei cu seriozitate, cu atenție. Se simțea bine între ei, îi plăcea Minda. Îl găsea un om serios, așezat, faima sa i-o luase înainte, adeseori doctorul îi trimisese rețete prin Ceea, dibuindu-i leacul miraculos de la distanță. Un doctor cum rar găsești în ziua de azi. O nedumerea entuziasmul prea mare pe care îl punea el într-o simplă discuție ca aceea a lor, după masă, într-un cerc intim, familial, ca și o anume strălucire a ochilor, apărați de lentilele groase, dar fiecare își are ciudățeniile sale. Sabina îi privea, așezată jos, pe o pernă groasă, de mătase, lucrată înainte de 1900, tăcută, fericită că n-o trimite nimeni la culcare. Era atentă și umplea regulat paharul tatălui și al bunicii, care mai și fuma pe deasupra. Minda scoase la un moment dat un etui de piele, cu trabucuri, oferind și celorlalți, cu toții refuzară însă, râzând (chiar și Sabina!), numai Maica acceptă unul și, în stupoarea generală, declară că vrea să-l „puie bine" și să-l fumeze, în rate, bineînțeles, în unele după-amiezi de duminică, când plouă, ceilalți dorm sau sunt la cinema și la televizor nu e nimic interesant. Iar ca să se plimbe, să umble prin parcuri, ea era deja prea bătrână și n-o mai duceau picioarele. (Minda îi promise că îi va trimite un medicament străin contra varicelor.) Avea o prietenă însă, doamna Lamotescu, o fostă mare moșiereasă,

care venea pe la ea, niciodată cu mâna goală. Fetele n-o prea iubeau, pentru că fuma ţigară de la ţigară (ea, Jenny, aşa o chema, Jenny Lamotescu, o învăţase, afurisita, să fumeze, acu câţiva ani, în scandalul familiei, dar, mă rog, era şi ea fericită să facă ceva, aşa, mai anticonformist, contra societăţii, cum se face astăzi), dar ce rochii avea, ce cercei, lungi, ca ţigăncile, ce unghii, ce maniere, corespondenţă în străinătate, cineva voise chiar „s-o cumpere", dar bătrâna hotărâse să fie îngropată aici, alături de soţul ei şi de un frate al ei, ce murise de tânăr, ca aviator. E de mirare ce găsise la ea, dar prietenia lor se înfiripase fulgerător, a fost un *coup de foudre*, cum se spune (toată familia Ceea privi mândră spre musafir, că maica lor învăţase astfel de expresii de la prietena ei, ciocoaica, deşi se cunoscuseră, banal, pe o bancă, în scuarul din faţa alimentarei). Suferea şi ea, Lamoteasca, de picioare, şi apoi îi mărturisi că se simţea singură. Era fals, atâta lume venea pe la ea, carnetul ei de telefon era burduşit de numere, casa ei era ca o expoziţie, ce servicii de porcelan de Meissen şi Capo di Monte, ce cristale, Gallé-uri, argintărie, dar ea lăsa pur şi simplu toate baltă şi venea la ea, la Maica, să bea o cafea şi să se joace cu fetele care nu o puteau suferi şi cărora le aducea panglicuţe, dantele, Francisca primise chiar o sticluţă de parfum pentru mai târziu. Maica mai folosea expresii ca *c'est à prendre ou à laisser, par acquit de conscience, un homme averti en vaut deux, c'est le ton qui fait la musique, qui donne aux pauvres prête à Dieu, Le jeu ne vaut pas la chandelle* etc., etc., în general întrebuinţate la locul lor în frază.

— Arta trebuie să dispară şi va dispărea, spuse Minda, de data aceasta mai liniştit, masându-şi încet ochii.

Maica o dusese pe Sabina la culcare şi nu mai reveni. Cei trei stăteau faţă în faţă, Măriuţa, Ceea şi doctorul – care se afla la a doua ceaşcă de cafea –, pe trei fotolii aşezate în unghi, între ei cu o măsuţă rotundă, din furnir de nuc, acoperită cu un cristal rotund, sub care se aflau poze de actriţe americane şi ilustrate din staţiunile climaterice, unele vechi-vechi, de la începutul

secolului, unde se mai vedeau încă trăsuri cu roți de cauciuc și doamne îmbrăcate în alb, cu coafuri montante, cu umbreluțe albe, privind țeapăn spre aparat, cafenele cu terase în stradă, cu diverși gură-cască, în jiletcă și cu pălăria dată pe ceafă, cactuși uriași la Băile Herculane și o societate întreagă ce putrezea cu zâmbetul pe buze, cu fulare albe de mătase, rochii lungi, de satin, cu bastoane subțiri, evantaie, amorași, coloane, îngeri de gips, o carte veche, de versuri, deschisă la întâmplare, o plajă cenușie, costume extravagante, cu toții fascinați de aparatul mare, greoi, de lemn, pe trepiedul său monstruos, fixat pe nisip, funcționari umili de bancă (băncile agricole, de schimb, naționale, comerciale, de credit), domnișoare în căutare de un post, comercianți împreună cu soțiile lor prospere, tinere calfe, pensionari cu un umor educat o viață întreagă, anarhiști bine-crescuți, idealiștii lumii, bastarzi cu cont la bancă, țărani înstăriți, chiaburi, cum se zicea odinioară, cu nevestele lor atinse de ftizie și care se ascundeau sub marile și stridentele umbrele, șefi de state în retragere, miniștri ad-interim cu zâmbetul lor duplicitar, coafeze imitând pe Greta Garbo, proprietarii unor mărunte fabrici de sifoane cu un volum de Samain sau Théodore de Banville uitat în mână, morari și îngeri mascați.

— Arta e strâns legată de manufactură, continuă doctorul, de aceea și-a găsit în Evul Mediu o astfel de înflorire, ea dispare o dată cu industrializarea. Sigur, rudimente vor mai exista încă, procesul e dialectic, se vor mai vedea pe ici, pe colo câte un individ cu un șevalet, la umbra pricăjită a vreunui pom singuratic, sau vreun bețiv care să improvizeze un sonet, de dragul unei cafele bune, fără zahăr. Într-o vreme când pătrundem în spațiul cosmic, ce să-mi mai spună un mărunt pastel sau o elegie pe marginea unui eleșteu?! Nimeni nu va mai ști cum arată un eleșteu adevărat! A, ceea ce a fost până acum, arta trecutului, ca să zic așa, se va păstra, va primi chiar o prețuire mărită, o atenție de care cei vechi n-au fost în stare; ea va deveni din ce în ce mai mult un document de epocă, dar nu etnologie sau moravuri, nu vreau să fiu greșit înțeles sau vulgarizat; pur și simplu un

document valoros ca un testament unic al unei averi încâlcite sau, şi mai bine, ca o serie de timbre, limitată, cu un defect oarecare, care o face celebră, cu care se pot cumpăra acţiuni la un mare trust metalurgic. Vom privi aceste mostre de artă cu respectul şi naivitatea cu care privim la un copil care se joacă, înţelegându-i gravitatea şi sudarea cu prezentul lui, noi, inşi incapabili, tocmai prin complexitatea noastră adultă, de a ne uni perfect cu prezentul. Nu trebuie să ne neliniştim, arta va dispărea!

— Domnul Lebeziatnikov în acţiune, spuse rânjind Laurenţiu.

— Tu nu ai încredere în viitor, dragă *commendatore*, dar viitorul îţi va arăta că greşeşti. Peste o sută de ani, faţa lumii va arăta cu totul altfel, lucrurile vor fi privite cu...

— Peste o sută de ani, coşmelia asta în care locuim noi, spuse Ceea, privind-o vesel pe nevastă-sa, cu scara de lemn aplecată într-o parte şi podul de lut prin care au loc, în fiecare noapte, cavalcade de şoareci, filmate de „20th Century Fox", va fi exact pe acelaşi loc în care se află astăzi, numai jos, la parter, se va deschide o prăvălie de mănuşi, cu un rulou electric şi un bec de neon mare pe stâlp!

Şi Ceea râse cu poftă, grosolan, şi Măriuţa îl urmă, privind puţin jenată spre musafir, dar neputându-se împotrivi soţului ei şi expansiunii sale contagioase.

— Aşa vezi tu viitorul? spuse Minda, privindu-l contrariat, oarecum trist, pe amfitrion. Asta aştepţi tu de la viitor, o nouă prăvălie de mănuşi şi... cavalcada aia... cum îi zice?!...

— Prostii! făcu Laurenţiu, binedispus. Să mai bem un pahar! N-ai băut aproape deloc, doctore, s-ar zice că te îmbeţi fără să bei! Bravo, foarte economic! Haide, dă pe gât restul ăla, să-ţi mai torn unul. Ce dracu', de când a plecat soacră-mea, am rămas să beau singur, ca un câine!

— Ha! Ha! Ha! râdea Măriuţa, rupând puţin din marginea arsă a cozonacului.

...Peste câteva zile, Minda, care se simţise foarte bine în casa lui Ceea, se abătu din nou pe acolo, dar fie din pricină că nu se anunţase, fie din pricină că era încă dimineaţă, cu puţin înainte

de prânz, nu găsi acasă decât pe Maica, pe Cristina, care săpa tuneluri pe sub mobile, și pe Sabina. Francisca era la școală. Doctorul stătu doar câteva minute, se afla odată cu el, acolo, și cineva de la societatea de gaze care verifica branșamentele, o persoană care ocupase atenția întregii case, și Minda plecă, precipitat, cerând voie să facă o plimbare cu Sabina, prin apropiere, s-o invite la o cofetărie, eventual. Nici fetița, care imita pe cei mari, și nici Maica, care gătea (cel de la gaze, el însuși, păru o clipă mirat sau doar distrat), nu fură prea încântate, fetița încă nu luase masa, avea să-și facă ghiozdanul, bine, dar e numai pentru un sfert de oră etc., etc., și iată-i pe cei doi, doctorul de mână cu Sabina-cea-serioasă, pe stradă. Ea încercase de vreo două ori să-și elibereze mâna din palma mare, caldă, puternică, a tovarășului ei, dar Minda nu cedă, strângând ușor dinții, și, mai înțeleaptă, Sabina cedă. Făcură de vreo două ori înconjurul casei ei, fetița se uită mereu la ceas, apoi intrară la o cofetărie, unde Sabina, crezând că intraseră de dragul ei acolo, refuză orice fel de prăjitură. Văzându-l apoi pe doctor că înfulecă cu mare apetit două rulade cu frișcă și două cremșnituri, acceptă să ia o savarină, pe care o mâncă îndelung, absentă, cu gesturi studiate, și Minda izbucni în râs, gândindu-se ce-ar fi dacă i-ar oferi o țigară. Gustă puțin și din cafeaua doctorului, declară că e reușită, dar are prea mult zahăr, apoi acceptă să aleagă, pentru Cristina, Francisca și Maica, un carton de prăjituri. Abia acum fetița se însufleți ușor, în emoția căutării prăjiturilor prin vasta vitrină, comandând cu o voce șoptită, categorică, vânzătoarei, dar, odată ieșiți în stradă, refuză să-l mai ia de mână pe Minda. În fața casei dădu mâna politicos cu el, mulțumi frumos pentru plimbare, făcu chiar un knix ușor, din genunchi și urcă treptele ducând solemnă marele carton cu ambele mâini, cel mai colosal carton de prăjituri pe care ea îl ținuse vreodată în mână. Minda așteptă până se auzi sus ușa de la intrare trântindu-se pocnind, apoi își văzu de drum. Era în întârziere, peste o jumătate de oră avea curs și, nu știu cum se făcea, de când își vânduse mașina, era mereu în panică de timp. Nu întârzia nici acum, se înțelege, el ar fi suferit

prea mult dacă s-ar fi întâmplat asta o singură dată, se gândea doar dacă n-ar fi mai potrivit să-și cumpere o bicicletă, s-ar fi putut strecura foarte bine prin circulația orașului, la anumite ore nu prea intensă. Ezita încă, se vedea pedalând pe velociped cu pardesiul fluturând, cu servieta sa, în care se aflau foile de hârtie, agățată de ghidon, urmărit de ochi sceptici. Prostii, până la urmă așa va face, știa sigur că așa va face, era o idee practică, de bun-simț, și rațiunea va trebui să iasă învingătoare. Se complăcea însă în această plăcută ezitare încă un timp, de altfel venea și iarna, până la primăvară putea rezista, nu știu, nu știu... De câteva ori trecuse foarte aproape de biroul unde se dădeau anunțuri de mică publicitate, și nu se putu împiedica să formuleze anunțul în gând. Voia o bicicletă solidă, cu gențile subțiri, nichelate, să fie ușoare și întreținerea lor să nu-i ia prea mult timp, cu un solid acumulator pentru orele de înserare. Își aducea aminte, zâmbind, de Drăgănescu, pedichiuristul lumii bune din orășelul în care copilărise, cel care-și petrecea jumătate de viață pe bicicleta sa, marca „Wanderer", alergând de la o cucoană la alta, sau pe bătrânul Deutsch, vânzătorul de ziare, proprietar de vie și a trei corpuri de casă, care pedala toată dimineața pe „Diamantul" său, cu cele două sacoșe de trestie atârnate de ghidon, burdușite cu reviste și ziare străine și indigene, alături de un *Maxply* cu care, la ora șaptesprezece precis, în mijlocul unei droaie de puberi și adolescenți, pe terenul secund de tenis din parcul mare, desena cele mai viguroase *drive*-uri și ***back-hand***-uri. Sau Duma, antreprenorul, alt mare ciclist! Sau Juhasz, zugravul, un om de peste o sută de kilograme, pe o bicicletă subțire, parcă decupată din hârtie, marca „Es-Ka", pedalând leneș în costumul său de lucru stropit în cele mai vesele culori, Arlechinul placid al orășelului, bucuria tuturor celor ce-l întâlneau, alergând de colo-colo, cu servietele subțioară, de la Bancă la Administrația financiară, de la Episcopie la Casa cercuală, de la Ocolul silvic la Așezămintele de binefacere. Ce mai cicliști, domnule! Va fi oare vrednic de ei?!

În aceeași săptămână, într-o după-amiază, în jurul orei șaisprezece, Laurențiu nu ajunsese încă acasă de la tribunal, Minda urcă din nou la familia Ceea și le invită pe cele două domnișoare mai mari, Francisca și Sabina, la o scurtă plimbare în jurul casei, la o prăjitură. Era zi de curățenie mare în casă, mobilele erau cu susul în jos, toate covoarele strânse, și doamna Măriuța fu bucuroasă să scape, pentru o oră, de fetițele care i se încurcau printre picioare (Sabina era ușor gripată, era a doua zi că lipsea de la școală, fu îmbrăcată cu o excesivă grijă, svetere, fulare, șosete, plictiseli enorme!), și Minda, ținându-le de mână, posesiv, pe cele două tinere, radia de fericire. De data aceasta, curios, Francisca, admiratoarea lui, fu cea îmbufnată, și Sabina, echilibrata Sabina, mai concesivă, mai îngăduitoare cu cavalerul lor. Cu Sabina mai „ieșise" o dată și asta se vedea, se „simțea" în dezinvoltura „domnișoarei Sabina", auzi, impostoarea, câtă impertinență! Minda surâdea blând deasupra acestor mărunte vanități și le declară formal celor două fete că, peste zece ani, când vor fi ambele bacalaureate, le va cere familiei lor, în fiecare primă duminică din lună, să ia masa de prânz cu el, la cel mai *chic* restaurant din București. La „Athénée Palace" sau la „Capșa"... avansă doctorul, amabil, prudent. Nu-nu! ripostă cu oarecare vigoare Francisca, „preluând conducerea", la „Moldova", unde merge și Tuși-Roși. Evident, evident, se grăbi să accepte Minda, „Moldova" era un restaurant foarte cochet, poseda și o grădină cu o logie parcă... dar cine era Tuși-Roși, dacă nu comitea o indiscreție?!... Numele, oricum, suna foarte atrăgător, simpatic chiar... Sabina nu răspunse, tăcea ostentativ, cu sprâncenele ușor strânse, contrariată, evident, că se aprobase atât de ușor, cu atâta „nesocotință", propunerea „celeilalte", care, bineînțeles, știa să se „infiltreze", ignorând cerințele elementare ale demnității de care orice tânără de familie bună, care se pregătea de pe acum pentru bacalaureat, trebuia să... Francisca dădu unele informații, spunând că Tuși-Roși (ea atrase atenția în primul rând asupra grafiei numelui: e adevărat că se pronunța Tuși-Roși, dar se scria Tuși-Roci, lucru pe care Minda îl acceptă cu gravitate,

când din cap) era una din admiratoarele lor, a ei și a Sabinei. „A mea și a ta, nu invers!" rectifică Sabina, și Francisca acceptă că greșise. Tuși-Roși era una din admiratoarele, poate cea mai mare admiratoare a Sabinei și a ei, a Franciscăi. „Vrei să spui, poate, își permise doctorul, cu un ton cald, o rectificare, vrei să spui că voi două sunteți admiratoarele dânsei, poate cele mai serioase admiratoare ale ei?!" „Da, acceptă Francisca, de fapt așa e!" Ele o admirau pe Tuși-Roși, soția lui Baciu-Traian, și o considerau idolul lor. Și asta de aproape un an de zile! „Grozav, spuse Minda, văzând că Sabina nu obiectează cu nimic. Dar cine e Baciu-Traian?" La această întrebare-cheie, cum credea el, nu primi însă nici un răspuns, ambele fetițe începură să privească cu insistență într-o vitrină cu conserve de mazăre boabe, apoi Francisca se smulse din mâna lui și alergă pe trotuarul de *vis-à-vis*, unde o cunoștință a lor, tânărul Pavlovici, împreună cu bunica lui, tocmai... trecuse bine de două ore, două ore și jumătate, poate chiar și mai mult, când Minda se despărți în fața ușii de cele două domnișoare Ceea, care duceau sus, ca de obicei, un carton de prăjituri și o sticlă de șampanie pentru tăticu'. Mergând alene spre casă, avea o după-amiază întreagă și o seară de lucru înaintea sa, Minda se gândi cu oarecare emoție la Sabina și Francisca, la Cristina, care săpa culoare întunecate prin aerul camerelor, la Maica, cu pielea gâtului atârnând ca niște steaguri, cu picioarele ei groase, diforme, cu veșnica ei bună dispoziție, la Ceea, atât de sensibil, de plin de tact, la doamna Măriuța, o femeie echilibrată, serioasă, muncitoare (pe care Sabina o imita deja atât de bine, maimuțărind-o, fără să-și dea seama, ha, ha!), doamna Măriuța față de care el avea sentimentele cele mai alese, pline de stimă, și doctorului i se păru că și soția prietenului său îl înțelege, începe să iasă din rezerva sa, de aproape doi ani, și îl simpatizează tot mai mult, chiar dacă o face în felul ei, rezervat, gradat, fără exaltări care, poate plăcute în primul moment, lasă, nu știu cum, un iz neplăcut apoi. Avea și dreptate doamna Măriuța să manifeste oarecare rezervă, timp de mai bine de doi ani, deși prieten atât de intim cu Laurențiu,

el și Ludmila nu le intraseră decât o dată sau... nu, de două ori, exact de două ori, în casă, deși fuseseră, la început mai ales, de nenumărate ori invitați și așteptați chiar. Minda trebuia să roșească acum pentru lipsa sa de civilizație, pentru grosolănia pe care și-o permisese față de familia atât de serioasă, de simpatică a unicului său prieten adevărat, a confidentului său, singurul om care nu manifestase niciodată vreo umbră de interes în relațiile cu el, asta era culmea. Ceea avea chiar un medic consultant, refuzase să-l deranjeze pe el, pe care atâția străini și impertinenți necunoscuți îl deranjau cu telefoane în miez de noapte, și asta era o poveste veche, o discuție veche a lor, cu oricâte insistențe ale internistului, Laurențiu nu acceptă să-l consulte, atunci când avea nevoie de o rețetă sau de sfatul medicului pentru el și pentru familia sa. (Deși nu prea avea timp, Minda accentuase, de la început, da, asta făcuse, că nu-l deranjează deloc, dimpotrivă, să devină medicul său și al familiei sale.) Laurențiu, excedat de insistențele lui Minda, chiar dacă accepta, după trecerea câtorva luni, se verifica faptul că el își găsea aiurea asistența medicală, deși îl vedea curent pe Minda, uneori de câte două ori pe săptămână. Bah! O formă a marii sale delicateți, și Minda, la timpul potrivit, adăugă această calitate celorlalte calități ale lui Ceea: stabilitatea sa sentimentală, inteligența deosebită, cultura, o viață onestă, curajoasă, candoarea. Bine-bine, dacă nu voise să-l deranjeze ca medic (deși Minda îl deranja și-l suna la orele cele mai imposibile, chemându-l în oraș sau comandându-l la el acasă), de ce trebuise el să se poarte astfel cu familia sa?! E adevărat că, la început, Ludmila o vizitase în vreo două rânduri pe doamna Ceea, pe fetițe, da-da, ea fusese prima care o descoperise pe Maica, cum de uitase, apoi, nu știu cum, renunțase și Ludmila și totul se petrecu ca și cum ar fi fost normal, în câteva rânduri (Minda roși cu putere acum, amintindu-și) Ceea și familia sa îi așteptaseră cu masa pusă și cu alți musafiri, chemați anume pentru ei, și ei se scuzaseră în ultima clipă. Impardonabil, mai ales că o dată, el ținea bine minte, nici nu intervenise „ceva", așa cum mințise el la telefon, ci, pur și

simplu el, Minda, nu mai avu chef să meargă acolo, în mijlocul acelor oameni. Neplăcut, trebuia să roșească, acum, pentru el însuși, și el, Laurențiu, niciodată nu făcuse cea mai măruntă aluzie, totul era ca și cum Minda reprezenta corectitudinea în persoană, și ei încetară să-l mai invite. Ei bine, făcu doctorul, mergând cu pași grăbiți, cu mâinile la spate, absent, printre numeroșii trecători, împins de unul, privit o clipă cu uimire de altul, spre casă, ei bine, a venit clipa nu să repare jignirea și grosolănia sa trecută, așa ceva nu se putea repara! Nu, ci de a-i descoperi pe prietenii săi, familia prietenului său, celula aceea caldă, umană, sfioasă, care pulsa anonimă în marele ciclon al existenței din jurul său. Celula aceea în care se simțea atât de bine, în care era primit cu atâta relaxare, ca și cum totul se înțelegea de la sine, așa cum sunt adevărații prieteni, care nu pun prea multe întrebări, în fața cărora ai totdeauna dreptate, mai ales când ai dreptate, ha! În fața cărora poți îndrăzni să fii drept, inteligent, curajos, darnic, fără a stârni resentimente, invidii mărunte, jegoase! Da-da, făcu el, grăbind involuntar pașii, adevărații prieteni! Adevărații prieteni! Pe cine avea el în jur, dacă privea o clipă, calm, lucid?! Mulți amici, nenumărați amici și confrați politicoși, respectuoși, cărora nici prin gând nu le-ar fi trecut să-l iubească, ba, dacă cineva le-ar fi propus acest lucru, cred că ar fi ridicat foarte jigniți din sprâncene, ce, doctorul Minda, somitatea, monstrul, are nevoie de iubire?! Ce prostii! „Evident-evident, murmură doctorul, mărșăluind spre casă printre atâtea ființe ca niște umbre ce treceau pe lângă el, nu era nici o nevoie! Nu-nu, domnilor, respectați-mă în continuare, acoperiți-mă ca într-o hlamidă comodă cu abjecția și balele sincerei voastre stime, oferiți-mi cuminte, mai departe, spre placidă vizionare, cefele voastre congestionate, în mod ierarhic, faceți-mă modelul vostru social și profesional, până am să încep să urlu, ca un animal singuratic, închis într-o peșteră, fără apă, fără lumina reflectată de pupilele semenilor săi, să urlu și să-mi sfâșii tâmplele, într-o durere enormă în indecența ei, pentru că... cui te poți plânge de așa ceva?! Respectați-mă, domnilor, poftiți poftiți, vă

rog, încet, nu e nevoie să vă îmbulziţi, treceţi pe rând prin faţa mea şi scuipaţi-mă, aşa, chiar pe faţă, între ochi, în colţul buzei, pe mâini, dar, vă rog, nu face nimic, chiar dimpotrivă, ei, cum o să mă şterg?! Cum s-ar putea să manifest atâta nedelicateţe, grosolănie chiar faţă de...?! Nu-i aşa? De respectul, de amabilitatea cu care mă daţi de exemplu, de privirile bovine cu care mă urmăriţi, şi dacă mi-aţi atinge, aşa, din greşeală, o, nu halatul, ci chiar pielea mea privată, palmele, tâmplele, gura, dacă m-aţi săruta din greşeală, oh, cum aţi tresări, cu câtă scârbă! Poftiţi-poftiţi, ei, domnule asistent, de ce treci înaintea domnului Ionescu?! Dânsul e doar lector! Nu-nu, nici o grijă, voi veghea ca nici dânsul, care e doar suplinitor, să n-o ia înainte cu respectul domnului doctor Tarna, care e lector numit! A, dumneata, da, dumneata de colo, ce te fofilezi, uiţi că eşti plătit cu ora, dacă decanatul, la un moment dat, nu-i aşa... rămâi simplu medic primar, acolo, la dracu-n praznic! Aşa că... la coadă, domnilor, la coadă şi răbdare! Eu am răbdare, oho, ce răbdare şi, he, he, de altfel, nici nu mai simt nimic! Sunt ceea ce s-ar putea numi o statuie de scuipat, ceva ce arta modernă plastică încă nici n-a descoperit, oricum, ceva foarte modern! Ei, m-am zbătut eu cât m-am zbătut, dar mi-am dat seama că cel mai bun lucru ar fi... poftiţi, poftiţi, intrarea e pe aici! Ei, e puţin cam strâmtă, treptele astea sunt cam incomode, aici, în locul ăsta, inevitabil, te freci de pereţii acoperiţi de funingine, dar, ce să-i faci, am făcut memorii peste memorii! Nu face nimic, când vrei să-ţi manifeşti respectul sincer, nici o incomoditate nu-i prea mare! Nu la serviciu, bineînţeles, pe culoarele clinicii, pe stradă, la spectacole sau la facultate, nu-nu! Acolo suntem cu toţii egali şi ne prefacem foarte bine că suntem, asta ajută imaginii noastre în oglindă, asta ajută posterităţii! Dar aşa, când suntem între noi, nu-i aşa... când suntem singuri, între noi, aplecaţi deasupra unei cărţi, când ridicăm în aer un film, la o auscultaţie îndelungă, la un ecagheu, când vorbim despre »cu totul altceva«, da, atunci, da, cu lăcomie şi furie, cu o anumită hulpăvenie pe care nu ne-o poate reproşa nimeni, absolut nimeni, atunci repeziţi-vă, atunci,

domnilor și stimați tovarăși, să ne repezim cu toții, fiecare la aparatul său, fiecare în postura sa, dinainte și milimetric cunoscută! Eu voi sta drept, țeapăn chiar, iar voi, frecându-vă de zor parotida și sublinguala, mă veți acoperi de scuipat, de bale chiar, cei mai exersați, cei ce au mai multe șanse, cei cu talent «înnăscut»! A, bineînțeles, fără nici un folos imediat, practic, așa ceva ar fi și înjositor pentru ambele părți. Vai de mine, nici nu se pune problema! Cel mai intim, cel mai profund respect! Și dorința de a mă imita, evident, nu e nimic rușinos în asta, dimpotrivă... Ha, ha, îmi place cum sună asta: «Dimpotrivă»! Firesc, vreți cu toții să imitați trecutul meu, evident, esența trecutului meu, bineînțeles nu momentul când stăteam cu degetul în nas în fața stâlpului de afișaj sau în felul în care băteam cu degetele claviatura unui marș inventat! Să-l imitați, nu-i așa, scontând, cum e și logic, că se vor arăta și roadele mănoase, la început mai firave, timide, apoi... să te ții! Așa ne învață logica, experiența, cine se îneacă ce face?! Începe să imite un om care înoată, face exact aceleași mișcări ca cineva, se vede asta prea bine, care plutește la suprafața apei, parvine să plutească! Evident, asta o vede și un copil, nu e nici o legătură între înot, propriu-zis, și plutire! Ce-i abstracțiunea asta dubioasă, idealitatea asta reacționară, cum poate, cum ar putea înotul, în sine, să te țină la suprafața apei?! Nici pomeneală, ei, da, dumneata ești încă foarte tânăr, crezi tot ce scrie în cărți, ia stai numai să treci de douăzeci de ani, fă-ți armata, binișor, culcat, drepți, culcat, drepți, târâș, cu lopata în mână, pune-ți masca, vine gaze, drepți, culcat, la mine-fuga-marș, stânga-mprejur, și atunci ai să-ți dai încet seama că o simplă abstracțiune nu te poate salva! Ei bine, fătul meu, când te îneci, când simți că te îneci cu zâmbetul tău fotogenic cu tot, să imiți pe cineva mai prost, mai incult, mai puțin sensibil, ca să zicem așa, dar care... da-da, care plutește, care înoată! Nu înotul, ce prostie, ci pe «cel care înoată», el trebuie imitat! Lași binișor rușinea și vanitatea deoparte și faci ca el! Nu întinde el mâna, n-o întinzi nici tu, ce dacă la carte scrie că... ce legătură are aici cartea, aici e viață, domnule, viață

milion la sută, dezvață-te, dacă ai învățat «corect», ei, asta-i, ce, mișcarea corectă te ajută la ceva?! Aiurea, mai mult te induce în eroare, cum spunea deunăzi nu știu cine! Dă el dintr-un singur picior? Foarte bine, dă și tu, măgarule, tot dintr-un singur picior! Și ce dacă nu-i «așa de elegant»? Bravo, parcă eleganța... ei, asta-i, acum vrei să te salvezi și într-un mod elegant! Ține el mâna rășchirată?! Întocmai să faci și tu dacă vrei să trăiești mult și bine pe pământ! A, vrei să mori ca un erou, cum scrie în cartea de citire?! Mă rog, n-ai decât, dar atunci ferește ușurel din drum, mai avem și altceva de făcut decât să strângem toți pisoii care... nu-nu, dânsul nu face parte din... nu-nu, dă-te, domnule, la o parte, ce dracu', n-auzi, suntem și-așa în întârziere, ne mai arde acu și de tot felul de miorlăieli și de teorii!

Da-da, stau, domnilor confrați, stau și nu mă mișc! Măsurați-mă, luați-mi modelul, umerii, atâta, la pantaloni, atâta, stau drept, uite, ridic și cotul, nu-i nimic dacă dânsul n-a apucat, îl mai ridic o dată, desfac picioarele, la centură, atâta, peste fese, atâta, nu-i nimic, ce dacă m-ați scuipat drept în ochiul drept, he, he, am trecut noi și prin... uite aici, în păr, sau, și mai bine, îmi dezgolesc brațul, ha, ha, ia uite ce piele albă, scârboasă, ce poți să faci decât să scuipi pe săturate, eu însumi aș scuipa pe ea, credeți-mă, dacă n-ar fi un gest cu totul deplasat, așa, demagogic, cum se zice, chiar orgolios! Ha, ha, ha, ia uite, mă gâdilă chiar ceea ce-mi faceți, n-am crezut niciodată că... hi, hi, hi, ce-i asta, domnule, dar știi că e foarte plăcut?! Să mă întorc?! Dar cum să nu, cu toată plăcerea, de fapt chiar așteptam să... ho, ho, ho! He, he, he! Ha, ha, ha, ha! Hu, hu, hu! Hi, hi, hi! Ha, ha, ha! Hă, hă, hă, hă hă hă!...

...Auuuuuuuuuuuuuuu!... Auuuuuuuuuuuu!... Auuuuuuu!...

Dă-l dracului, nu-i dați nici o atenție, mofturi, un mărunt accident tehnic... Deci, pe-aici, poftiți, poftiți, domnilor, vedeți că scara e cam strâmtă, poftiți, poftiți, vă stau la dispoziție! Poftiți!..."

Era prea târziu, sau doctorul nu a fost în stare, ca un adevărat bărbat, să aducă lumină în lucruri. După alte câteva vizite

precipitate, anunțat sau neanunțat, la ore potrivite sau nu (într-un rând o scosese în stradă și pe micuța Cristina, fără să observe cu strictețe regulile igienice, tocmai el, un ucenic al lui Hippocrates, ceea ce atrase copilei o bronșită cu complicații), Ceea fu rugat de către nevastă-sa să aibă o discuție, cu toate menajamentele posibile, cu Minda.

— Nu înțeleg, se revoltă doctorul, ștergându-se cu o batistă mare, albă pe față, intenția mea a fost cât se poate de...

— Nu vorbim aici de intenție, replică rece Laurențiu, soției mele și mie nu ne convine, în lipsa noastră de acasă, ca cineva să târâie fetițele pe străzi, în localuri!... Au devenit, de altfel, amândouă, cele mari, imposibile, întreabă mereu de tine, când se potrivește și când nu, au început să facă mofturi, educația lor începe să lase de dorit! Se pare că tu aplici cu ele un limbaj... nu știu cum să spun, de la egal la egal, ceea ce sună foarte frumos, așa, în teorie, adevărul e însă că...

— Dar bine, râse Minda, lovindu-și coapsele cu palmele, e ceva total neinteresant procedeul meu didactic! De câte ori le văd eu pe săptămână și cât timp, de fiecare dată? V-ați întrebat?!

— Nu contează, răspunse Ceea, flegmatic, nu e bine să le vezi și să le scoți din casă în acest fel, diminețile sau în primele ore ale după-amiezii, alergând cu ele pe străzi, prezentându-le unor persoane necunoscute, care...

— Dar bine!... râse dezarmat Minda.

Ceea însă continuă, inflexibil:

— Dă-mi voie! Dacă vrei să le vezi, dacă vrei să *ne* vezi (și el sublinie cu intenție acest „ne", privindu-l adânc, în ochi, pe prietenul său), anunță-te, o dată, de două ori pe lună, vei fi foarte bine primit, te asigur de acest lucru, și poți să-mi vezi fiicele, pe toate trei, în prezența părinților lor, a bunicii... și toată comedia asta cu cartoanele cu prăjituri, sticle de șampanie! și Ceea pufni nemulțumit pe nări.

— Dar bine, omule, șampania era pentru tine, pentru Maica!

— Dacă vreau să beau șampanie, ne cumpărăm noi singuri. Iar cât privește fetițele, acest exces de dulciuri, torturi...

— Dar e absurd, nu înţeleg!?... şi Minda îşi privi prietenul cu mâinile întinse, cu zâmbetul perplex agăţat pe buze.

Celălalt îi oferea umărul şi tâmpla, răsfoind, distrat, o carte, după cât se părea un manual al convenţiilor, *Usages du Monde – „Règles du Savoir-Vivre dans la Société Moderne", par la Baronne Stoffe, Paris, „Victor Havard", Editeur, 1889.* Câteva minute bune nu scoase nici unul nici un cuvânt. Minda se plimba încolo şi încoace, fumând, cu aceeaşi expresie, aproape imbecilă, pe figură, continuând să nu înţeleagă nimic, Laurenţiu răsfoind cartea legată în piele.

— Ce se mai aude cu... femeia aceea, cu Fabian?!... rupse Ceea primul tăcerea.

Minda se întoarse surprins şi îl privi, profund contrariat, uitând să-şi închidă gura de stupefacţie, dar celălalt nu păru să bage de seamă ; fără să se mişte, cu ochii mereu în cartea aceea, adăugă :

— Mi se pare că e internată... că e bolnavă! Ce are?!...

Ceea nu părea foarte interesat de răspunsul doctorului, de altfel reproşul din tonul lui părea că i se adresează lui, de parcă boala Miei Fabian ar fi fost în legătură cu o neglijenţă măruntă a lui.

— O... pleurită, recidivată! răspunse Minda, şovăitor.

— Păi... luna trecută a fost încă o dată internată! De ce ai scos-o?! Ceea răsuci capul şi Minda se întoarse, la rândul său, fără să răspundă, şi celălalt adăugă: Nu cumva voiaţi să vă... căsătoriţi!

— Da, asta voiam, spuse doctorul, totul era pregătit, invitaţiile trimise, rudele sosiseră din provincie!...

— Dar bine, izbucni Laurenţiu, sărind de pe fotoliu, femeia era încă bolnavă! Nu puteaţi aştepta câteva săptămâni?! Ce-i tot scandalul ăsta?!

— Nu era bolnavă, răspunse Minda cu voce sigură, era perfect restabilită. Din vina ei, însă, a răcit la o curăţenie mare... a ieşit apoi în stradă dezbrăcată, tocmai când începuse să fulguiască, să umple nişte sifoane!...

Ceea își privi prietenul cu ochii holbați, apoi începu să râdă. Râdea din toată inima, fără să se poată opri, și Minda dădu din umeri, continuându-și plimbarea, atent să nu-i cadă scrumul pe covor. Slăbise, hainele atârnau pe el, gâtul îi juca în gulerul cămășii albe, mâinile i se subțiaseră, ieșeau din manșetele sale impecabile, ca niște gâturi de lebădă.

— De ce n-o părăsești pe femeia aceasta? întrebă Laurențiu. Nu-ți dai seama de ce scandal te înconjuri?!

— Ei bravo, ricană doctorul, pastorul luteran care...

— Nu-nu, întrerupse nervos, nepoliticos, Laurențiu, nu te preface naiv, nu e vorba de scandal aici, știi foarte bine, nu mă interesează asta! De altfel, nu acest lucru ți-l reproșez, el te-ar putea umaniza dacă ar fi... dacă ar fi real! Dar așa... dar așa, e ceva pur și simplu indecent, scârbos! Iartă-mă că-ți spun, dar... tot ce faci de un an încoace e pur și simplu jegos, absurd, ai ajuns o... jigodie, o jigodie lamentabilă! Bravo, mai și râzi! Asta ai de răspuns?!

— Nu era mai bine, spuse Minda cu un sarcasm vesel, inofensiv, nu era mai bine dacă tăifăsuiam despre domnișoara Pitina, Lepădatu-cel-cu-ochi-de-vițeluș și frumoasele vremuri apuse?!

— 'Ai sictir!

— Istoria pubertății noastre politico-erotico-sentimentalo-existențialo-proustiano-filosofardo...

Laurențiu se întoarse cu o mișcare bruscă, încât Minda tresări, îl privi cu ură neacoperită și îl înjură cu o plăcere care înflorea din fiecare cuvânt, o înjurătură grea, ordinară, profund jignitoare, și Minda îi opuse zâmbetul său agățat sub nas, care se strepezi însă, ușor, de aerul supraîncălzit al camerei. Apoi, doctorul se întoarse cu spatele, se depărtă instinctiv câțiva pași și, după rigiditatea umerilor săi, Laurențiu ghici panica care îi bântuia ființa, plânsul comprimat, și o clipă își regretă pornirea, el, un ins atât de reticent. Apoi dădu din umeri. „Plâns de paiață! gândi el, stă lângă perete ca lângă o oglindă de cristal și e fericit când își simte lacrimile cum îi cad pe guler! Probabil că și le numără, ca să și le noteze, diseară, în jurnalul său intim! O biată paiață

abjectă!" Şi-l mai înjură o dată, în gând, mai calm, mai rece, mai dispreţuitor. Ţinea încă la el, era singurul care mai ţinea la el, aşa credea cel puţin, şi poate că acesta era şi adevărul, dar nu se putea abţine, cel puţin în după-amiaza aceea nu se putuse abţine. Vorbise de altfel numai spre binele lui, al lui Minda, chiar şi ura sa izbucnise din iubire. „O ură comodă!" ar fi spus cineva.

— Ce nevoie aveai de această femeie?! De altfel, se pare că în ultima vreme abia vă mai vedeaţi... ce rost avea să vă însuraţi atunci, voiai să-i dai o reparaţie morală, te pomeneşti?! Ceea vorbea acum cu un ton mai ponderat, mai blând, cu toate că Minda nu se întorsese de la perete. Un an întreg, adăugă Ceea, lovindu-şi palmele una de alta, un gest pe care-l văzuse la nu ştiu cine, un an întreg, aproape, cu această femeie, cu această fiinţă! La un moment dat se pare că te-ai şi mutat la ea. Şi... se petreceau nişte orgii acolo, în locuinţa aceea...

Minda se întoarse. Avea faţa senină, surprinzător de uscată, de relaxată. Ridurile din jurul ochilor erau însă mai agravate, de parcă ar fi fost afumate:

— Orgii?! făcu el cu ironie. De unde ai scos-o şi pe asta?! Şi râse încet, dispreţuitor şi Ceea, după o clipă, râse şi el.

Se aşezară, apoi, amândoi.

— Aveai nevoie de această femeie?! întrebă încă o dată Laurenţiu, vorbind încet de data aceasta.

Minda ridică din umeri:

— Probabil, de vreme ce... crezi că suntem în stare să... cine e cel care trăieşte în lux, care îşi poate permite să... să...

— ...Să se folosească de un om, vrei să spui? completă Laurenţiu, râzând. Nu-i aşa?! Asta ai vrut să spui?! De ce nu poţi să vorbeşti? De ce nu poţi să-ţi descleştezi fălcile alea groase, ale tale, şi să... mai ai cumva jenă faţă de mine, mai exist eu în faţa ta, aşa, ca o prezenţă străină, care intimidează?! N-am vorbit suficient încât să... ia ascultă, doctore, voiam de mult să te întreb un lucru care ţie, oricum, ţi-este indiferent, aşa că am să te întreb acum: spune-mi, ai vrut vreodată, ai simţit vreodată ispita să te omori, să te distrugi? În adolescenţă sau... altă dată. Ia spune?!...

Minda, distrat, dădu a „nu" din cap.

— N-ai avut niciodată tentația să-ți tai venele?! insistă Ceea, aplecându-se ușor în față. Așa, să scrii o scrisoare și să... sau să iei cianură, să mori în scaunul din fața biroului tău, lângă cărțile tale, să...

Minda ridică din umeri cu aceeași mină nedumerită, sinceră.

— Nici pomeneală, spuse el, nu sunt tipul! E adevărat, a fost ceva odată, în penultima clasă de liceu, ceva extrem de banal, ceva care nu a depășit stadiul primului gând jucăuș!...

Laurențiu tăcu câteva clipe, apoi adăugă:

— Știi, mi-au trecut prin minte cele mai idioate gânduri... în legătură cu tine, bineînțeles!...

— Mai bine scrie direct o nuvelă! râse batjocoritor doctorul, privindu-și scrumul care se ținea încă.

— Cred că știi, continuă netulburat Laurențiu, că despre tine circulă cele mai stranii zvonuri! În șoaptă, e adevărat, colosala ta forță de muncă astupă toate gurile, dar... știi cum se întâmplă! Printre multe stupizenii se strecoară uneori și adevărul, he, he!

— Începi să semeni cu un mărunt boier, cu un nobil de țară scăpătat, *commendatore*! râse Minda, pentru prima dată binedispus în acea după-amiază.

— Crezi?! făcu Laurențiu, neinteresat. Ascultă ce vreau să-ți spun: nu mă privește ceea ce faci tu din viața ta privată, nu privește pe nimeni, dar într-un lucru, într-o privință, te înșeli: nu poți continua să rămâi într-un loc, printre aceiași oameni, care... du-te, cară-te de-aici, cară-te dracului undeva, ce mai aștepți?!

Minda surâse, așteptând ca zâmbetul său să se reflecte, să se lipească și pe fața lui Ceea, aflată la o jumătate de metru de a sa; obrazul lui Ceea rămase imobil, neexprimând nimic, profund rece, de parcă el însuși nu înțelegea prea bine sensul cuvintelor pe care le exprimase.

— Și dacă rămân, totuși? făcu Minda, suflând încet fumul în fața sa. Laurențiu clipi de câteva ori, apoi începu să se frece la ochi de-a binelea: fumul îi intrase în ochi, el suferea de o sensibilitate mărită, și Minda murmură, reflex:

— Iartă-mă!

Dar celălalt dădu din umeri, continuând să se frece.

— Pasionant, nu?! întrebă Laurențiu, cu orbitele roșii, iritate. Ațâțător, nu?!

— Ce anume?!

— Ațâțător, nu?! Al dracului de... de ațâțător, nu?! Excitant, nu?

Minda dădu din umeri. Spuse apoi plictisit:

— Nu mai face pe detectivul! De altfel, ești mai puțin inteligent, cel puțin astăzi, decât ți se pare, bătrâne!...

— Ha, ha! Ce e nevoie de inteligență în tot rahatul ăsta?! Mi-ar face plăcere, iartă-mă că ți-o spun, să-ți dau un dos de labă peste mutra ta băloasă, de savant îmbălsămat, care...

— Vrei să-mi scot ochelarii, dragă?!... replică Minda, surâzând ironic.

— 'Ai sictir! se spune că... fostul amant al Miei Fabian te-a îmbrăcat în pumni, odată, cu o ocazie, și că ai chițcăit ceva, adunându-ți cioburile tale „Zeiss“ de pe jos, din rigolă! Ha, ha, ho, ho!

— Ți-ar fi plăcut să fii de față, ce? întrebă Minda, binedispus. Dacă știam, îți dădeam un telefon!... De altfel, e perfect adevărat, Geiger mi-a tras un toc de bătaie, a făcut tot ce s-a priceput, săracul!

— Naivul, vrei să spui, nu?! Naivul!

— Cum vrei, fie și naivul! Oricum, nu sunt atât de periculos cum ți se pare...

— Mie?! Nu mi se pare defel că ești periculos! Cred că ești un porc, atât, asta cred!

Amândoi râseră ușurel, privindu-se cu satisfacție în ochi.

— Știi, spuse Minda după o pauză, dacă n-ai avea o familie atât de numeroasă, s-ar putea zice, de către cineva mai perspicace, că ești, într-un fel, alter-ego-ul meu, știi cum apar ei în filmele englezești... De altfel, resentimentul tău, ura ta măruntă e perfect explicabilă: dacă vrei să-ți pierzi un prieten, roagă-l

să-ți povestească câte ceva din viața lui trecută, cum se spune! Nu te îngrijora, e ceva previzibil, perfect previzibil!

— Mă bucură! spuse Ceea, plescăind încet, mulțumit de sine, uitându-se la ceas.

Peste o săptămână, două zvonuri senzaționale ajunseră la urechea lui Ceea și a neveste-sii: faptul că Mia Fabian murise, femeia aceea atât de plină de viață, dintr-o banală congestie pulmonară, recidivată, și că doctorul Minda (care, fapt scandalos, nici nu apăruse la înmormântarea prietenei sau amantei sale) se lăsase din nou văzut în imobilul lor, de data aceasta nu mai urca scările spre apartamentul familiei Ceea, ci cobora la demisol, intrând în cămăruța caloriferistului cu care, se părea, se împrietenise la toartă. Soții Ceea își făcură sincere reproșuri pentru faptul că îi interziseseră lui Minda accesul în locuința lor (deși nu era propriu-zis o interdicție, în adevăratul sens al cuvântului, nu-i așa?!), dar Laurențiu adăugă, contrariat de mutra posomorâtă pe care o făcea soția lui, după două zile încă de la aflarea acestor vești:

— Inutil să ne facem probleme, el ar fi ajuns oricum acolo!... Am băgat de seamă încă din seara aceea, când povestea Maica, cum i se aprinseseră ochii ca unui șacal! Probabil ardea de curiozitate să vadă ce se petrece acolo jos, în lumea pictorilor-caloriferiști!

— Sărmana Fabian! spuse doamna Ceea.

— Ai cunoscut-o? întrebă cu vioiciune Laurențiu.

— Nu, la drept vorbind nu... mi-a arătat-o într-o zi Tereza pe stradă. „Ia uite, mi-a spus, asta-i pipița prietenului vostru, profesorul universitar!" Era o femeiușcă plină de viață, ieșea tocmai dintr-o librărie!

— Tereza nici nu știa câtă dreptate avea, spuse Ceea, rânjind. Minda a fost într-adevăr făcut profesor!

— Ce vorbești?!

— Da-da, am uitat să-ți spun! Lichelele astea, până la urmă, au și noroc, fac și carieră!

— Ce-ai cu el, e doar prietenul tău?!

— Da-da, Laurenţiu dădu din cap, aşa e! Întocmai!

— Ei, hai-hai, nu te aprinde aşa, până acu parcă îl făceai lichea, mi se pare! Ce râzi?!

— Ei, râd şi eu, aşa... ce, nu e voie?! Ai citit cartea aceea, subţire, verde, *Un erou al timpului nostru*?

— *Un erou al timpului nostru*?! făcu Măriuţa gânditoare. Nu cred... e ceva de Şolohov?!..

— Nu-nu, spuse surâzând Ceea, e un mic roman, delicios, de Lermontov! Un fel de Stendhal rus!

— Dar de ce? întrebă Măriuţa.

— Aşa, pur şi simplu! Minda a păţit exact lucrul de care fugea mereu; el avea oroare să stea la masă, într-un restaurant, cu o societate gălăgioasă, care atrage atenţia asupra ei prin scandal, pe scurt, de vulgaritate! Ei bine, iată-l pe doctoraşul nostru, he, he, ancorat până la urmă la o astfel de masă, şi iniţiatorul scandalului e, de multe ori, chiar el! Şi să nu crezi că a început să-i placă scandalul sau vulgaritatea, nu-nu, la fel de puţin ca înainte, dar... de, ce să-i faci! Uneori, intrarea la iubita noastră candidă, cu genele veşnic speriate ca nişte aripi de porumbel, e tocmai o scară dosnică pe care se aruncă de predilecţie lăturile! Ha, ha, he, he!

— Nu prea înţeleg, mormăi Măriuţa, cu gura plină de ace, începuse să încheie ceea ce tricotase săptămâni la rând.

— Nici eu! completă Laurenţiu, şi ea ridică o clipă privirea, vrând să vadă dacă glumeşte sau nu, apoi îşi văzu mai departe de lucrul ei. Dumnezeule! făcu Ceea după câteva minute, trecându-şi mâna pe faţă, ce trebuie să fi trăit acest om lângă fiinţa aceea!... Cât trebuie să fi înghiţit, ce eroism stupid, inuman, lipsit complet de glorie! Iată, asta e ceva care se potriveşte cu vremea noastră: un eroism fără glorie, un eroism abject! Cine îl mai cântă pe Hercule astăzi sau pe Odysseus cel chior?!

— De ce... „cel chior"? întrebă, absentă, Măriuţa.

Laurenţiu dădu din umeri fără să răspundă.

— Şi unde pui, adăugă Laurenţiu, că el a nefericit-o pe ea! Nu a omorât-o, bineînţeles, adăugă el văzând expresia, o clipă

nedumerită, a Măriuței, nu-nu, el a făcut-o total nefericită pe femeiușca aceea pe care nimic nu părea s-o dezechilibreze! Ai să râzi, mult mai nefericită decât pe Ludmila, care a suferit, evident, în felul ei nobil și distins, apoi...

— Laurențiu! făcu nevastă-sa cu un fel de reproș absent.

El continuă să râdă:

— Da-da, cu adevărat nefericită a ajuns aceasta... Dumnezeu s-o ierte! Această femeie sănătoasă, echilibrată, făcută pentru cea mai odihnitoare și trivială dintre fericiri, ha, ha! În ultimele șase luni el nu mai dădea decât rar pe la ea. Fabian ajunsese să-l caute prin toate localurile, prin tot felul de locuințe particulare, la amicul acela al lor comun, Nestorescu, a făcut un scandal monstru, o dată, când... nu știu cum s-a întâmplat! El nici măcar nu era beat sau să fi fost surprins cu altele, oricum, ceva cu ce se poate lupta, o josnicie care poate fi înțeleasă, disprețuită, refuzată... Dar așa! Să te bați cu *nimicul*! Auzi, ce ghinion, colosal, să te lupți cu *nimicul*! Sărmana Fabian! Am dat o singură dată în viață mâna cu ea, dar simt un respect și o milă, crede-mă, nesfârșite pentru chinurile ei întortocheate, schizofrenice! A suferit colosal, abject, a fost împinsă cu brutalitate din lumea ei și... bineînțeles că a murit! Ce rezistență morală mai putea ea să opună unei congestii pulmonare, chiar și simple, ha, ha!

— Nu mai râde așa de tare, lumea doarme!

— Ei, e imposibil să refac râsul meu de adineauri cu o octavă coborâtă! Ia uite, ia uite! uneori vorbind, pălăvrăgind, cineva prin gura ta își strecoară mâna sa lungă, păroasă, ca într-un desen futurist! O mână nici măcar prea curată, ca să apuce...

— Ce tot bombănești acolo...

Laurențiu dădu din umeri și nevastă-sa își văzu de treabă. „E un noroc, gândi el, să vorbești cu cineva care te aude pe sfert, o inimă curată, care e convinsă că tot ce spui... Dumnezeule, Dumnezeule! pe unde o fi umblând acuma, nenorocitul?! Cu cine o fi, cu ce manechin vesel, simpatic își umple acum libertatea sa... libertatea sa fără de care nu mai era în stare să trăiască nici o zi, nici o oră, nici un an în plus?! Parcă îl aud, aici, jos, în

mijlocul tinereilor ălora ironici, perorând despre dispariţia artei sau cine ştie ce altceva, forţându-se să bea, cu silă, cu greaţă, ca să nu devină suspect, aşa cum, probabil, o îmbrăţişa cu silă şi pe aia, ca să nu devină... suspect! Un ţicnit! Bineînţeles, un ţicnit! Dar dacă tocmai *ea* exprimase... dacă tocmai ea trăia, dacă în ea trăia moartea lui roză, surâzătoare? Numai la el, la internistul nostru amărât, moartea părea atât de seducătoare, de irezistibilă, şi mai ales moartea sub acea formă... a unui chip ciudat de familiar, de cunoscut, perfect opus însă, perfect străin, dureros de străin s-ar putea spune, aşa cum ai întâlni pe stradă pe iubita unică, femeia unică, a existenţei tale, subit amnezică, căreia chipul tău, ochii tăi, aerul tău nu-i mai spun nimic, absolut nimic, şi te priveşte cu politeţe rece, indignată, ca pe un *acrocheur* oarecare, vulgar, care bate bulevardele şi se dă puţin îndărăt ca să te poată ocoli şi trece mai departe?! Cum să nu izbucneşti în plâns în faţa acestei «farse» şi cum, după prima clipă de stupoare, să nu te *iei după ea*, furiş, prin mulţime, cum să nu încerci s-o seduci a doua oară, aducându-i nefericirea şi moartea?! Cum să nu urmăreşti acea figură, pe care n-o zăreşte nimeni, dar parcă în «zilele noastre» vede cineva ceva, în afară de troleibuzul supraîncărcat care soseşte în staţia plină de oameni ca o gară?! Cum să nu te «ţicneşti», ca acel prinţ vesel la Elsinore, care se uita cu un ochi la slănină şi cu altul la făină?! A, nu, ce vulgar, ce «simplist» să te omori fizic, să transformi trupul tău într-un cadavru, aşa, ca oricine!... Nu-nu, să rămâi în viaţă, *commendatore*, he, he, să rămâi în viaţă! Iată noua deviză, noul şlagăr: «Să rămâi în viaţă!» Să intri în peretele acela opac ca într-un tunel, să pătrunzi prin fisura aceea de timp, prin crăpătura aceea, infimă, aşa, ca o fisură în porţelan, în dosul căreia se aude un şuierat uşor, un chicotit subţire, nespus de atrăgător!... Şi, deodată, să te atingi pe tine însuţi ca pe un corp străin, să nu mai recunoşti mirosul cărnii tale, al sudorii tale, să-ţi priveşti mâinile, la care, ca printr-o apă, să ţi se pară că recunoşti cea mai infimă trăsătură şi desen cu o indiferentă spaimă, aşa cum privim o clipă mâinile unui tânăr trântit, mort, pe asfalt, călcat cu câteva minute mai

înainte de un camion, alarma aceea surdă și inumană în fața unui corp care și-a pierdut cel mai mărunt simț de conservare! Un trup «în afara legii», o ființă pe care o poate omorî oricine, orice, așa cum turtim și distrugem atâtea stafii când înaintăm cu pași agale, undeva, pe o cărare, sub lumina timidă a soarelui de primăvară!... O milă înecăcioasă de noi înșine ne cuprinde, o milă jalnică, păduchioasă, un plâns înecat, pe jumătate viu, ni se zbate în gât și în stomac, lacrimile refuză să sară peste marginea pleoapei, nimeni, în nici o leprozerie a lumii, nu a văzut vreodată leproși plângând, ei nu mai sunt, pur și simplu, demni să plângă! În lături! La o parte!... În lături!... La o parte!... în lă... tuuuri.... laaoooo partttttt... în llllllllăăăăă... laaaaaa oo parrrr... la o p a r t e..p ar t lao.."

Capitolul XV

La vreo jumătate de an de la moartea Miei Fabian şi de la ultimele evenimente, doctorul Minda se afla într-un compartiment de clasa întâi, într-un accelerat care-l ducea spre nordul ţării. Era din nou primăvară, ziua se apropia de echinocţiu, şi Minda, întreaga lui fiinţă morală şi fizică, înflorea odată cu ziua care se mărea, cu soarele care răsărea mai devreme. Era ceva ce urca din subsolurile existenţei sale, din cele mai afunde şi mai obscure galerii, această „deschidere", această „bucurie" faţă de victoria politică a zilei contra „dogmatismului" obscur, din nou învingea Ormuzd în faţa lui Ahriman, şi el era hotărât, un partizan al lui Ormuzd, al marelui Ahura Mazda, Minda, el însuşi un Parsi, un învăţăcel al luminatului, paradoxalului, lipsitului de prejudecăţi Zarathustra. Era singur în compartiment, se rezemă uşor pe spate şi, lăsându-se legănat de arcurile vagonului, o melodie se insinuă în conştiinţa sa lenevită de monotonia drumului, de soarele care pătrundea pe geam. Glasul strident al lui Zarathustra, admiratorul soarelui şi al lui Dionysos, i se strecura în urechile nevăzute din jurul capului său paşnic, burghez, urechile prin care auzea doar el, internistul Minda. Surâse! Într-adevăr, de câtă vreme nu mai auzise şoapta aceasta, timbrul acestei voci stridente, ciudat de familiare, şi zâmbetul său ironic se accentuă. Urechile sale nevăzute, transparente, începură să adie, ca şi urechile unui făt în valurile lichidului familiar, amniotic, şi el se lăsă în voia lui, în voia versurilor...

„...Trei înfăţişări vă numesc eu, ale spiritului: cum se transformă spiritul într-o cămilă, cum un leu se face cămilă şi, în sfârşit, într-un copil se transformă leul.

Multe sarcini îi revin spiritului, puternicului, răbdătorului spirit, pătruns de umilinţă: forţa lui cere sarcini grele, pretinde cele mai grele poveri.

Ce este greu? Astfel întreabă răbdătorul spirit şi astfel îngenunche el, asemeni cămilei, şi vrea să fie bine încărcat.

Care este cel mai greu dintre lucruri, o, voi, eroilor? Astfel întreabă răbdătorul spirit, ca să-l iau asupră-mi, bucurându-mi astfel forţa..."

...Cupeul se umplu încet, un militar, o femeie cu un copil mic, un înger de copil, un bătrân foarte bine îmbrăcat, cu părul alb, des, îngrijit, strecurat într-unul din acele costume de haine fără vârstă, de stofă englezească, întoarse de sute de ori pe faţă şi pe dos. Unul intra, altul ieşea. Minda îi privea cu bunăvoinţă, atunci când nu era cufundat în gândurile sale. Slăbise mult; cineva care ar fi deschis uşa compartimentului, cineva care nu l-ar fi văzut în ultimii doi ani ar fi avut un şoc. O, bineînţeles, unul din şocurile acelea scurte, pe care ne-am exersat atât de bine să le ascundem, ca o gafă a unuia, proasta-creştere a unui copil, caria cuiva care ne-o arată mereu, atât de amabil. Chiar hainele stăteau altfel pe el, cămăşile sale albe, de care fusese tare mândru, era, nu ştiu cum să spun, un fel de eleganţă abia sosită de la curăţătoria chimică. Pantofii săi erau, ca de obicei, bine curăţaţi, manşetele pantalonilor nu erau roase, nici scămoşate, reverele hainei sale erau perfect călcate, dar, cum să vă explic... în sfârşit, să dăm la o parte, cu un gest neglijent al mâinii, aceste amănunte asupra cărora se împiedică doar un ochi pedant şi prea pătrunzător, acel aer ce pluteşte în jurul unui costum sau altul, Minda arăta, trecea drept ce era şi asta ajunge. Oricine ar fi fost întrebat, dacă s-ar fi iniţiat o anchetă-fulger prin celelalte vagoane, un reportofon, o redactoră tânără, cu un microfon şi un *keep smiling* pe buze, cu întrebarea: „Ce spuneţi de călătorul cu ochelari din vagonul nr. ..., compartimentul nr. ...?"

ar fi primit, în medie, un răspuns cam astfel: „Hm, un domn bine... un intelectual, evident!... Director tehnic sau profesor universitar, cu ochii puțin obosiți de lecturi nocturne, altfel... destul de *chic*! He, he, cu cele două riduri paralele, pe care puțini bărbați, nu-i așa... oricum, un om serios, un domn, un ins de încredere!" etc., etc., și alte prostii asemănătoare care se îndrugă la o astfel de anchetă.

Minda privea pe geam, se afla așezat cu spatele în direcția mersului trenului, *vis-à-vis*, pe locul de *vis-à-vis*, vreau să spun, o mamă tânără, pe genunchi cu un șervețel mare, de damasc, dădea să mănânce fiului ei, un băiețel de vreo 7-8 ani, mai mult interesat, ca și Minda, de peisajul fulgerător de afară, peisajul nerăbdător care aluneca pe lângă șinele ce alunecau și ele, decât de ouăle răscoapte, de șunca, de copanul de pui pe care ea, răbdătoare, le ținea pregătite, trăgându-și din când în când, cu mâna dreaptă, fusta peste genunchi, inutil însă, fusta nu voia să se lungească deloc peste genunchii materneli, groși și nemișcați. Minda vru să se apropie, să se împrietenească cu tânărul călător, imitând pe cineva, un ins grav și misterios, care, cu mai bine de treizeci de ani în urmă, tot într-un cupeu de tren, se împrietenise cu el însuși, pe vremea când mătușa sa îl hrănea în același fel, răbdător, fără să tragă de fustă, pentru bunul motiv că ea era îmbrăcată mai la modă, cu fustă lungă adică, lăsând să se ghicească cei mai divini genunchi. Acel domn, atunci, la începutul secolului, îl întrebase, amabil, cu o voce care ea însăși făcea toți banii: „Ia spune, tinere, ești *sportsman*?" cu accentul cuiva care citise prima oară acest cuvânt într-un roman englezesc, care începe cu o partidă de golf și sfârșește cu o traversare a Atlanticului, noaptea, pe puntea din spate, într-un șezlong, cu un *drink* în mâna absentă, doi soți regăsiți, unchiul bogat și nepotul mofturos, prea inteligent ca să nu pară superficial, tânăra orfelină care e așteptată dincolo de Ocean de un fermecător escroc etc. Ei bine, Minda, după ce încercă în câteva rânduri (mereu întrerupt de câte cineva care crăpa ușa sau chiar de mama cu șervețelul care bătea din picior și îi netezea copilului

freza), reuşi să plaseze, în sfârşit acel: „Ia spune, tinere, eşti *sportsman*?" ce împlinea jumătate de secol. Rezultatul fu nul, cu toate că internistul mai încercă o dată, făcând toate eforturile să imite cât mai bine zâmbetul bărbătesc şi nonşalanţa acelui „Ins" răsturnat pe canapeaua trenului-fantomă care zăngănea încă, suav, în memoria sa prostită, dar nici de data aceasta copilul nu reacţionă în vreun fel inteligibil. Minda dădu plictisit din umeri: ei, da, băieţelul nu imita pe nimeni şi, bineînţeles, în asemenea condiţii... jocul lor nu putea să se înfiripe! Era inutil să mai încerce a treia oară! Pe vremuri întrebarea acelui domn, ce mirosea atât de suav a colonie *for men*, „Arden for men", probabil, îl zăpăcise, îl lăsase *bouche-bée*, el însuşi, atunci, nu fusese la înălţimea acelei întrebări occidentale, ce venea, oho, de departe! Oricum, atunci se tulburase, masa se întrerupsese brusc, fără ca mătuşa, ignorantă, să bănuiască pricina subtilă. Tot timpul apoi tânărul Ovidiu trăsese cu ochiul la acel bărbat, care purta pantaloni de golf dintr-o stofă „Prince de Galles" şi care se afundase apoi într-un ziar enorm, cu foiţa foarte subţire. Tânărul din faţa lui însă era total impertinent, nu se fâstâcise deloc, nu-i aruncase măcar o privire, aşa, ca unei muşte, ba, la un moment dat, îşi băgă un ou întreg în gură, de era cât p-aci să se înece, iar maică-sa îl privi cu ochi umezi de iubire. La dracu', nu era nimic de făcut cu acest sfârşit de secol! El avusese toată bunăvoinţa! Cineva vorbea despre silozuri.

Când se dădu jos din tren, se însera. B. era un orăşel de provincie care, în anii noştri, prinsese o importanţă deosebită. Devenise capitală de raion, apoi, după eforturi susţinute, capitală de judeţ. O merita! Industria sa de neferoase, precum şi exploatările silvice îl făcuseră celebru în toată regiunea. Totodată, oraşul, cum e şi firesc, cunoscu un nou avânt edilitar, blocuri muncitoreşti se alăturară unor imobile de interes obştesc, spitale, policlinici, un mare centru de pediatrie şi, *last but not least*, construcţia de locuinţe pentru oamenii muncii. Dar, despre asta, ceva mai încolo.

Cu geamantanul său de voiaj în mână, Minda păşea plin de voie bună pe trotuarele înguste ale „vechiului orăşel". Ia uite, da-da, aici fusese pantofăria lui Konrad, „pantofăria lumii bune", dincolo bisericuţa aceea cochetă a minoriţilor... dar, ia stai! Bisericuţa era încă acolo, da, formidabil, mica bisericuţă se afla încă în vechiul loc, cu aerul ciudat că fusese cărată acolo de cine ştie unde, există, în vremea noastră, astfel de cazuri, poduri, turnuri, mănăstiri spaniole care sunt cărate de colo-colo, din cauza valorii lor istorice. Minda o privi cu o detaşată înduioşare: ce bătrână era, sărăcuţa, aşa cum te uiţi la cineva care trebăluieşte de decenii în câte o familie, un fel de servitoare, căreia i se lasă totul pe mână, un membru al familiei, în definitiv, oricum, ceva mai importantă decât o menajeră, mai puţin decât o rudă săracă. Era închisă de multă vreme, se putea vedea asta cu ochiul liber, chiar şi bisericile, neîntrebuinţate un timp, prind un fel de aer spăsit, pereţii se coşcovesc, tencuiala, nu-i aşa... cum spunea oare preşedintele sindicatului, în versurile sale şăgalnice?... „...Biserica-n ruină/ Stă cuvioasă, tristă, pustie şi bătrână,/ Şi prin ferestre sparte, prin uşi ţiuie vântul,/ Se pare că vrăjeşte şi că-i auzi cuvântul./ Năuntrul ei pe stâlpii-i, păreţi, iconostas/ Abia conture triste şi umbre au rămas./ Drept preot toarce-un greier un gând fin şi obscur,/ Drept dascăl toacă cariul sub învechitul mur..."

...Ia uite, dincoace fusese locul acela viran, acum se afla, exact pe acelaşi loc, un bloc roşu, cu o intrare spaţioasă, mai departe, crama lui Adam, domnul acela cu ochi bulbucaţi, care dădea la toată lumea pe datorie şi care murise într-o zi, după ce dăduse peste cap o sută de horincă cu totul aspră, adusă de la Recea, unde se născuse fratele său, Săndel. În stânga şi în dreapta, case, cunoscute sau mai puţin cunoscute, se însera încet, maşini, troleibuze se făceau simţite, claxonatul era interzis, ca în oricare altă metropolă. Da, ajunsese în centru, ăsta era centrul, noul şi vechiul centru. Coexistau în bună pace, şi Minda dădu mulţumit din cap. Era drept să fie aşa, peste patimile vremii şi ale oamenilor se aşternea încet indiferenţa, o nouă viaţă, o nouă istorie prindea să pulseze, realitatea, Dumnezeule, era făcută din atâtea

feţe, cel puţin din 36 de feţe, ca ochii albinelor. Internistul privi în jur, înserarea îl prindea şi pe el în mantia ei de catifea, odată cu ceilalţi cetăţeni, locuitori ai orăşelului, cel puţin pentru o seară, pentru o noapte, era unul dintre ai lor. Unde să tragă? Avea câteva cunoştinţe medicale, chiar adjunctul medicului şef de judeţ îi era prieten, deşi nu-l văzuse de câţiva ani, dar ar fi fost onorat să-l primească sub... ei, cu atât mai bine, va fi mult mai onorat dacă Minda va trage la un hotel, la o pensiune – oare mai există pensiunea „Vilmoş"? – şi îi va da ulterior un telefon. Aşa şi făcu. Trase la un hotel, unde obţinu o cameră după ce-l fermecă pe portar şi mai ales pe ajutorul său, un ins uscăţiv, cu un sindrom mizantropic destul de pronunţat, făcu un duş, ca în orice roman care se respectă, îşi puse o altă cravată şi ieşi. Ce avea de făcut?... Aha, telefonul acela lui Praida. Perfect, mai avea încă timp pentru acest lucru, încă o jumătate de oră. Şi Minda se afundă în această jumătate de oră cu o plăcere nespusă...

A doua zi se sculă relativ târziu, era în jur de opt. Ar mai fi dormit, n-avea nimic special de făcut, dar fereastra sa se găsea *vis-à-vis* de un antrepozit de băuturi şi o serie de cisterne şi camioane de mare tonaj făceau manevre încolo şi încoace. Se sculă, se apropie de fereastră, dădu la o parte perdeaua îngălbenită de nylon şi privi jos, în stradă, căscând şi scărpinându-se la ceafă. Se anunţa o zi cenuşie, înnorată, se anunţa o zi ca oricare alta. Se spălă, luă micul dejun – ia uite, aici se mai servesc cafea cu lapte şi chifle unse cu unt, Minda era cât pe-aci să-şi scape linguriţa pe podea de emoţie –, dădu, astfel întremat, câteva telefoane, apoi ieşi, cu capul sus. Îi trebui o oră şi mai bine, schimbă un troleibuz cu un autobuz din seria veche, roşu, hârbuit, aplecat pe o parte, ca şi amintirile sale, linia 1, cu care merse până la capăt, amuzându-se de clopoţelul de care trăgea la fiecare staţie vânzătoarea de bilete, acţionând un fel de manivelă prinsă de un cablu subţire, de oţel, o invenţie pe cât de ingenioasă, pe atât de primitivă. Ia uite, domnule, de la capătul liniei 1 abia începea drumul. Nişte ghete ar fi fost mai potrivite acum decât pantofii săi de antilopă, şi când ajunse pe

șantier, pe adevăratul șantier, doctorul arăta ca un om al locului – pantaloni suflecați, pălăria dată pe ceafă, pantofii uzi și acoperiți de solzii noroiului.

— Nu știți, vă rog, caut grupul P?

— Pe-aici, după betoniera aia... nu-nu, aia de colo! Trebuie să urcați însă pe partea ailaltă, au luat scândurile de acolo și...

— Direcția grupului P?

— Pe cine căutați?... Aha, da-da, trebuie s-o luați înapoi, pe partea ailaltă cu...

— Bine, dar mi s-a spus că s-o iau pe aici!

— Nu-nu, greșit, pe-aici au început excavările și drumul...

— Nu vă supărați, biroul tehnic de la grupul...

— Sus, la etaj, urcați pe dincolo, treptele alea cu parmalâc de lemn... Forfotea lume multă, constructori în salopete, tehnicieni cu creionul după ureche, funcționare cu fustele patinate, curieri, directori, accidentați, cu mâna sau piciorul în eșarfă, femei de serviciu apatice care spălau podelele cu cârpe ude, inovatori și încurcă-lume ca eroul nostru. În sfârșit, găsi și biroul căutat.

— Regretăm, tovarășul inginer e la conducere... de cât timp? De azi-dimineață, tovarășul director general s-a întors de la București cu noi instrucțiuni, cu suplimentările de plan, cu noul plan de investiții, cu defalcările de plan, se află și niște tovarăși de la C.S.P., așa că...

— Pot să aștept?!...

— Vă rog, dar...

— Totuși, cu aproximație, nu aveți habar cam cât...

Nu doriți o țigară... vai de mine, poftiți de la mine... a, sunt *long size*, veniți din capitală... cum ați ghicit?... ei, se simte asta, un foc... nu-nu, pe-a mea o aprind la cafea... doriți cumva o cafea?... cu plăcere, dar fără zahăr... poftiți, luați loc acolo, scaunul acela e scaunul lui, sunteți cumva de la minister... nu-nu, sunt o cunoștință, un vechi prieten încă de pe băncile liceului și m-am gândit să... aha, înțeleg, cum e vremea pe la București, aici plouă de cinci zile... așa și așa, a fost mai mult

înnourat... *merci*, lăsaţi-o pe masă, eu o prefer rece... lăsaţi că răspund eu, alo!... Alo!...

Ceasul arăta 12 fără 17 minute, când, în sfârşit, Medoia apăru transpirat, în uşă.

— Ura, bătrâne, îi aruncă el de parcă se văzuseră alaltăieri, azvârli un dosar pe biroul său şi se întoarse spre un grup de maiştri care îl aşteptau de aproape un sfert de ceas.

În sfârşit, când să se elibereze şi să se aşeze pe scaunul său de pe care Minda se ridicase respectuos, sună un telefon, şi inginerul, val-vârtej, trebui să alerge din nou la direcţie, cu dosarul economiilor. Îi făcu cu mâna, din uşă, prietenului său un gest care putea să însemne: „Vezi şi tu ce iad e aici!" sau: „La balamuc sau aici tot aia, numai că acolo se mai şi vindecă unii!" sau: „Trag de mine ca de nevasta altuia" etc.

Minda mai fu servit cu o cafea, de data aceasta era perfect potrivită, şi el desfăcu banderola unei noi cutii de ţigări.

— Dacă vreţi, am şi „Pall Mall"?!

— A, nu, lăsaţi, sunt bune şi astea... alea sunt prea tari şi, ştiţi cum e, după aia îţi vine greu să cazi la o „Naţională"!

— Ha, ha!

— Ia uite, iar se pregăteşte de ploaie, totul ar fi cum ar mai fi, dar ploile astea, şi de-aici până la capul lui 24 e aproape o jumătate de kilometru!

— Cum, dar eu am venit cu 1?...

— Aha, aţi venit prin partea ailaltă, da, e mai ocolit, dar... alo! Alo! Cu cine?! Staţi o clipă... vreţi să fiţi amabil să bateţi în perete...

— Aveţi un cod, ceva?

— Nu-nu, bateţi cu pumnul, pur şi simplu, aşa... deci, ce spuneam?!... Aha, va să zică...

Medoia veni, fu din nou salutat de constructori, în grup sau câte unul, băieţi tineri cărora nu le dăduseră încă tuleiele sau oameni în toată firea, unii cu părul cărunt, trecuţi prin multe, plecă din nou, râzând, de unde avea omul acesta atâta energie, coborând în goană scările de scândură, ocolind în fugă balta

uriașă care se formase chiar jos, la intrare, reveni și vorbi o jumătate de oră la telefon. În sfârșit, închise ușa și-și trase un scaun lângă fereastră.

— Ai o țigară bună? îl întrebă pe Minda, apoi se interesă dacă avusese cineva grijă de el. Sunt zile, adăugă el, când nu-mi deschide nici un câine ușa, zile când plec pe jumătate beat de la serviciu, pentru că, ce să faci? La noi vodca e ieftină... ia spune, ce cauți aici? Te pomenești că ai venit în vreo inspecție, pe-aici pe la noul centru de...

— Da-da, dădu râzând Minda din cap, așa ceva...

Cu ocazia asta se gândise însă să treacă și pe la... De ce dracu' nu dăduse telefon? Dăduse, dar i se spusese... și preferase să vină la fața locului, în dimineața aceea tot n-avea altceva mai bun de făcut și... De câte zile se afla în localitate?... O, răspunse șovăind Minda, de două-trei zile, și-și țuguie buzele, de parcă s-ar fi aflat în fața unui subaltern.

— Dar tu, replică el, ai mai fost în capitală?

Da, a mai fost în câteva rânduri, o dată îi dăduse chiar un telefon, dar nu răspunsese nimeni, ce dracu', nu se însurase încă?!...

Minda dădu vinovat din umeri și privi pe geam. Medoia, gras, chel, respira greoi, de parcă abia atunci ar fi urcat scările, de parcă i-ar fi plăcut acest lucru, de parcă și-ar fi făcut un obicei din asta. Din când în când mai băga câte unul capul pe ușă, Medoia ieșea sau nu, pentru câteva minute, ziua oricum se terminase, ștabii plecaseră undeva, în apropiere, în pădure, la lacul Bodito, era și o cabană acolo, așa că puteau sta liniștiți, a și dat telefon acasă, pentru masă...

— Ia spune, îl interpelă Minda, tu nu trebuie să te duci acolo, sus, la lac, în pădure?

— De ce? făcu Medoia, binedispus, ba da, dar de ce?

Nu era întotdeauna o distracție, deși pe el îl căra totdeauna directorul, că le spunea bancuri și se pricepea „să servească anumite lucruri, ha, ha!". Dar era și asta, până la urmă, o

corvoadă, așa că prefera, uneori... mai ales dacă un prieten ca Minda îi făcuse plăcerea să...

— Ia ascultă, de ce ai slăbit așa?! Am auzit că te-au făcut profesor, așa că ce rost are să te mai târâi pe brânci așa, ziua și noaptea?!

— Pe brânci?! făcu mirat Minda, și ambii izbucniră în râs.

— Ai mai recunoscut ceva din locurile de pe aici? îl întrebă Medoia.

Apoi adăugă, repede: Greu, nu-i așa, ideea de a păstra lucrurile vechi, casele vechi, centrul, anumite cartiere, mai ales cele dinspre nord, pe malul Săsarului, ne-a venit târziu, dar totuși s-a mai salvat ceva! E mai ușor, uneori, să construiești, he, he, decât să întreții, să reconstitui, pentru asta trebuie imaginație, ce! Îmi dai voie să dau niște telefoane, să vedem diseară câțiva amici, pe Turcu, pe Panciu, pe Giury Reisz, cu Giury vorbeam tocmai despre tine săptămâna trecută, m-a invitat la o expoziție de pictură pe care a patronat-o el, știi, când își termină treaba la laborator, fuge la Școala de artă populară, mofturi... Bine-bine, făcu râzând Medoia, dau mai târziu, văd că ai oroare de telefon, nici eu nu i-am mai văzut de mult, am avut niște surpări de teren pe-aici, a trebuit să resistematizăm, să restructurăm și alte prostii de-astea! Construim, tovarășe, pentru oamenii muncii... peste cel mult trei ani vor locui în jur de cincizeci de mii de oameni, bineînțeles, nu numai pe-aici, ceea ce vezi e numai o parte din...

— Bravo, bravo! făcu Minda. Și tu ai să mai capeți o primă sau o gradație, ce vi se dă vouă pe-aici!

— Uite, asta ni se dă! râse Medoia, făcând un gest neechivoc cu brațul. Dar ce, parcă trebuie să ni se dea mereu ceva? Ce-i mentalitatea asta mic-burgheză la tine, profesore?!...

— Da?!... făcu Minda puțin nedumerit. Mi se pare și mie c-am cam întrecut măsura... dar cizmele astea de cauciuc nu-ți țin cald, nu transpiri la picioare? Astea-s ale tale sau ale statului?!...

Sporovăiră astfel aproape o oră, fumând, relaxați, uitându-se când unul, când altul pe fereastră, fericiți că sunt împreună, savurând orele de singurătate bărbătească. urmau apoi masa, familia numeroasă, veselia și strigătele nu știu cui, strângeri de mână, zâmbete obositoare și, ceea ce era mai epuizant, adaptarea, uitarea, înăbușirea aproape totală a acelor minute firești, într-un birou de șantier improvizat și trainic, ieșit parcă din apă la ora aceea când se căraseră aproape cu toții, când se auzea pe ici-colo câte o ușă trântită, telefonul, el însuși suna mai rar, uneori era doar un simplu țârâit care se întrerupea singur dacă îl lăsai liniștit, un semnal de cine știe unde pentru cine știe unde.

— Și așa, reluă Minda, binedispus, legănându-se cu scaun cu tot pe spate, scuipând pe podele, vă bălăciți prin noroaie, pe-aici, cât e primăvara de lungă și de lată...

— Dar ce, ai vrea să alergăm în halate albe, sclifosiți, ca voi, paraziți ai bolnavilor, cu... crede-mă, eu nici nu-mi mai dau seama dacă plouă sau nu. Cel mai bine e să plouă, de altfel pe toate șantierele plouă, și astfel fiecare își are sticluța lui, uite ici, jos, în stânga, asta mi-a adus-o cineva de la Cisnădie, un coleg cu care am fost la niște cursuri, un tip care spune cele mai mari grozăvii cu aerul cel mai imbecil posibil! Ei uite, vezi tu, tu ești un domn prea mare ca să mai primești peșcheșuri! Ar trebui să vii aici, la țară, ai avea dulapurile pline!

— Da, spuse Minda și oftă, m-am gândit și eu uneori... uneori mi se pare și mie totul fals, în legătură cu mine vreau să zic, cariera mea și celelalte! Uneori mi se pare că sunt un medic de circumscripție ratat!

— Un bun medic de circă, ratat! sublinie, râzând, Medoia.

— Mă rog, oricum... să umbli prin noroaie, uneori...

— Prostii! făcu inginerul, turnând din sticla adusă de colegul de la Cisnădie în două păhărele. Ai pornit-o, ține-o așa, lasă-te de demagogia asta cu... circa, cu noroaiele! Ai dat în poporanism, în narodnicism, cum îi spune! Ha, ha, pentru cine joci teatru? Noroc! Eu, dac-aș putea, aș pleca și mâine...

— Unde?

— Oriunde! Medoia dădu din umeri. Au vrut să-mi impute un milion jumătate pentru nişte fisuri de pereţi, pentru nişte fundaţii denivelate, cică din pricina mea... bineînţeles că erau din pricina mea, şi le-am spus că foarte bine, n-au decât să-mi impute, trei zile nici n-am călcat pe aici, m-am sculat la nouă în fiecare zi şi mă duceam la cinema! Am văzut un film chirchiz sau azerbaidjan, o minunăţie, am plâns două ore! Era mai ales una, un fel de tânără solistă de operetă, cu un şlaier de ăla lung, pe care îl târa printre holdele de bumbac gata de cules şi cânta, bătrâne, cu o voce care îngheţa apele! Mai apărea şi unul negricios, cu nişte favorite...

— Cu un iatagan, nu?!

— Exact, un iatagan bătut în pietre scumpe, un flăcău noduros, cu şalvari de mătase şi nişte cizmuliţe de caftan, cu pinteni! Am admirat şi peisajul!... Noroc!

— Noroc! Zi-i cu imputarea...

— Prostii! Toată lumea a fost fericită că am luat totul asupra mea, de-atunci directorul mă pierde din ochi! Pentru că, bineînţeles, eu le-am atras atenţia, atunci, la început, că în coasta aia, fundaţia simplă fără nişte injecţii de beton laterale şi... în sfârşit, planul era în urmă şi mi-era lehamite să dau vina pe alţii, de unde şi marele meu farmec personal! Odată vinovatul găsit, tot tărăboiul s-a desumflat şi, după cum vezi, suntem cu aproape două săptămâni înainte de termen! Un milion şi jumătate! Prostii! Un om cu cap economiseşte un milion, aici, în două săptămâni. Dacă le dai ceva de băut la băieţii de afară, de la materiale, magazionerii etc., poţi să le dai peste cap toate graficele! Evident, nici în direcţia asta nu e prea bine să exagerezi, altfel nu iese aria finală şi-şi închipuie trântorii ăia de la centrală că până la urmă tot în planurile lor, pe care şi le copiază unul de la altul, s-o fi strecurat vreo greşeală pozitivă, ceva, aşa ca o inovaţie, care îţi poate netezi drumul spre Bucureşti... prostii! Noroc! Află că sunt foarte bine văzut, doctore!

Băură, şi Minda îl privi cu ironie pe şeful grupei P. de construcţii, inginer-şef de lot, gras, apoplectic, hipertensiv, cu

colesterolul în dezordine, tată de familie, Bibi Medoia, fostul său coleg de liceu.

— E în ordine, care vasăzică! spuse internistul.

— În ordine, bătrâne, făcu Medoia cu ochii închiși, savurând ultima înghițitură de coniac de Segarcea din păhărel, de ce să nu fie în ordine? În curând o să mergem la masă (el vorbea de parcă visa, de parcă ar fi privit pe fereastra unui vagon), o să luăm un antreu de sardele cu măsline puse de nevastă-mea la borcan, o supă fortifiantă de potroace, sărmăluțe în foi de viță, *en feuilles de vigne*, i-am adus eu alaltăieri carne, mi-a făcut rost cumnatu-meu direct de la abator, și, la sfârșit, ce crezi, profesore? Pește, un pește de jumătate de metru, crap, cu toți solzii intacți, vedeți voi la București pește, ia spune?! Ai noroc, ai căzut la țanc!

— Văd că ești robit pântecului, dragă Bibi! Și ce băiat frumos erai!

— Hai sictir! făcu Medoia, scuturându-se de râs. Află că sunt foarte bine văzut! Mergem înainte! Prin noroaie, bălți, rapoarte, defalcări, suplimentări, mergem înainte! Ce, eu am inventat toată chestia asta?! Ai tu vreo altă variantă, doctoraș?! Ai?! N-aud o vorbă, o șoaptă! N-ai, este că n-ai? Nici nu e nevoie! Asta e cea mai bună variantă, pe cuvântul meu, cu condiția... da, uite, am curajul s-o spun: să nu ne luăm prea în serios, zău. Trăim pe un pământ care ne hrănește el singur, cu condiția să mai tragem apa, din când în când, ha, ha!

— Te-ai îmbătat! făcu cu ironie Minda.

— Eu? făcu Medoia, privindu-l cu sprâncenele ridicate. Ce știi tu ce-i aia? Și pe urmă, *mon cher*, ce-ți pasă, să presupunem că inginerul Medoia s-a îmbătat din două păhărele? Poate că are el un interes, nu-i așa, care... să presupunem că despre lucrurile astea nu pot vorbi decât atins, așa, cu toporul la muche, ca taurul... ce-ți pasă, ce te importă, profesore?!... Ți-am spus că e în regulă, uite, ridic acest al treilea păhărel din recuzita lotului cinci pentru viitorul... nu-nu, ia uite ce prostie era să fac eu, om cu prestigiu! Pentru nici un viitor! Nu mai vreau să aud de nici

un fel de viitor! Pentru prezent, nici măcar pentru viitorul meu personal sau al puiculițelor mele, scumpele de ele, care-și pun acum funde mari, de jumătate de metru, să facă o bună impresie domnului pelican de la București!... Nu-nu, pentru prezentul pur, să trăiască prezentul pur, ăsta de acum, de aici, baraca asta, noroaiele pentru care primim cizme nou-nouțe de la magazie, băieții din jurul meu...

— Noroc! spuse Minda obosit, ridicând păhărelul din care abia gustase.

— Noroc! făcu inginerul, privindu-l puțin uimit, de parcă abia atunci îl văzuse. Încă un pahar, adăugă el, aplecându-se și turnând cu atenție în păhărelele disparate din plastic, și mergem, că ne așteaptă onorata familie! Vezi ce plăcut e aici când e liniște, când a plecat toată turma?! Uneori mă prinde seara aici, singur, la planșetă... ce să fac acasă?! Stau aici și mă gândesc la ei, la domnișoarele mele bucălate... ce mai face prietenul tău, ăla, care are și el trei fetițe?... Cum îl cheamă?... Da, familia mai trebuie iubită și de la distanță, chiar dacă e numai o distanță de două străzi! Nemernicule, când ai să ai și tu o familie, când ai să ai și tu familia ta?! Ce bază poate pune societatea noastră în tine, câine singuratic ce ești?!...

Râseră și băură. Minda se simțea perfect, așa cum stătea, picior peste picior, scuipând din când în când (Medoia îl asigurase că nu trebuie să se jeneze) pe podelele negeluite de pe jos. Începea să se însereze, era mai mult o promisiune a serii ce urma să vină, era încă lumină peste tot, de la geamul lui Medoia se vedea bine orașul, biserica protestantă cu un turn, cea ortodoxă și greco-catolică cu două turnuri, vechea primărie. Apoi plecară, ajunseră destul de repede la autobuz, în drum, inginerul mai trebuia să se abată să cumpere niște pâine. „Să nu uit, îi spuse el prietenului său, când ajung acasă, să fug să umplu sifoanele, e chiar peste drum, ții minte fosta sifonărie a lui Westermeyer?... Am niște vin tras în sticle de mine însumi, adus sub formă de must de pe valea Târnava-Mică, dacă ai auzit. Să le chemăm la noi, ce zici, diseară, pe haimanalele alea, nevastă-mea

vede cu ochi buni dezmățul în cadrul familial, ne retragem în biroul meu, ne povestești amintirile tale din război și pe urmă ne consulți pe rând sau ne faci horoscopul? Te pricepi la magie neagră, se zice că asta e viitorul ultraștiințific al meseriei voastre, he, he, ce zici?! Râzi, ai? Ce, crezi că dacă eu râd, e același lucru?... Măcar știi să ghicești în palmă?!..."

Era un autobuz vechi, infernal de vechi, avea o foaie de arc ruptă la roata din stânga, spate, sau din dreapta, și mergea valsând peste strada aceea lungă de periferie, presărată cu gropi enorme ca niște pâlnii de bombe de calibru mediu, o stradă după bombardament. Cei doi bărbați se țineau vârtos de curelele de siguranță, deși autobuzul era jumătate gol (se umplea pe măsură ce se apropiau de centru), rămaseră în picioare, Medoia îi povestea, unul după altul, bancuri, aduse de nu știu cine de la București. Minda râdea, zgâlțâit încolo și încoace, în colțul lui, și în curând i se păru că valsează astfel, pe o parte, în nava aceea gemândă, eroică, de când lumea. Era foarte bine așa, astfel și autobuzul, care ar fi trebuit de mult să ruginească într-un cimitir al mașinilor și care, ca o rablă bătrână și cu imaginație, înainta, valsând, de la o pâlnie de bombă spre alta, întorcând în străduțele cele mai imprevizibile, atingând uneori blând streșini milenare, frecându-se de câte un arbore plin de prejudecățile de dinainte de război, gloaba aceea metalică, cu brâul ei roșu spălăcit, îi dădea curaj. Curaj, evident, pentru o jumătate de oră, pentru jumătatea aceea de oră necesară, dar nu era oare acesta esențialul?! „În vremea noastră, gândi Minda, atent să nu-i scape poanta, lucrurile, obiectele cu istorie au început să imite sau e pur și simplu disperarea noastră conținută în ele, nu contează, încât poate să-ți dea ghes o bicicletă hârbuită, din acelea cu plasă tricoloră la spate, pentru «domnișoare», sau un mamut de ăsta, al străzilor de provincie, un mamut fără dinți, cu arcul rupt, aplecat duios pe o parte, atât de sociabil, fericit că nu i se dă foc!"

...Ce fericit ar fi fost el să i se „dea pe mână", lui singur, un astfel de autobuz!

...Se vedea pe câmpul imens, care curgea între apă și mahalaua ce începea în zare, limitată de plopii piramidali, uitați de istorie, câmpul pe care se arunca gunoiul menajer, molozul, câmpul cu gropi unde jucau ei fotbal cu mingea de cârpe (cea mai frumoasă invenție a războiului!), câmpul verde care avea, undeva, într-o limită, un șanț, urma unui șanț, îngropat în bălării, care îl înconjura rectangular, urma unui castru roman, pe câmpul acela, într-o dimineață însorită, se vedea, la bordul autobuzului cu dunga lui roșie spălăcită. Cu ușile deschise în lături, scârțâind dulce din încheieturi, așa cum scârțâie anumite castele în Scoția, cu canapelele dezarmate, înguste, autobuzul său cu botul lung, îngust, cu o apărătoare a motorului lipsă, fără bușon la radiator, iar ceainicul descoperit să fumege ușor, calm, spre cerul de vară, cu un optimism incalculabil!... Ce mândru ar fi fost, ce mândru se simțea! La volanul acela mare, negru, pe care l-ar fi învârtit cu importanță la stânga și la dreapta, lunecând încet peste gropile maidanului uriaș, peste moloz, crătiți vechi, mături, roți de bicicletă, radiatoare vechi, burlane și alte invenții ale vreunui maniac cu hormonii dereglați, valsând cu omnibuzul său gol, fericit ca și el de această călătorie inutilă, profund practică și misterioasă, fugărind te miri ce șoarece de câmp! Câmpul era pustiu, sclipitor de pustiu, lumea era la serviciu, cu toții trebuiau să-și câștige câte o bucată de pâine și un păhărel de vin, era o prejudecată veche asta, el era singur aici, Minda cu autobuzul său cu dunga roșie, spălăcită. Dintr-o groapă în alta, roata din stânga ieșea gemând dintr-o pâlnie de bombardament, roata din dreapta-față intra, chiuind, într-alta! Caroseria scârțâia, șasiul gemea și el, înfundat, dedesubt, ca un bas, motorul sforăia ca un cal sigur pe el, Minda însuși fluiera o melodie inventată, întorcând roata de bachelită neagră, crăpată, la stânga sau la dreapta, complet inutil, firește, bătrâna gloabă își cunoștea prea bine drumul. Fluiera și privea încrezător prin geamul gros al parbrizului, cu ștergătorul înțepenit de un deceniu, la drumul acela neînsemnat, verde, și ei doi care formau un cuplu imbatabil,

invincibil, un cuplu închegat atât de fulgerător, cu atât mai trainic însă. Ei doi vor învinge lumea? Evident! La stânga... la dreapta... iar la dreapta, o jumătate de volan, la stânga!... Oho, Minda era un conducător încercat, să văd eu cine se poate pune cu el!... Şi rabla multimilenară se ţinea bine, o parte din sângele său se scurgea, evident, şi printre încheieturile ei ruginite, dar ce tablă groasă se punea, domnule, pe vremuri, doi milimetri, doi milimetri jumate, fără moarte! Scârţâind şi fonfăind, tuşind şi miorlăind, pârâind şi horcăind, ca orice bătrân care se respectă, rabla, care putea fi unchiul sau bunicul sau verişorul primar al nu ştiu cui, îl urma fără şovăire! Alianţa lor înainta cutezător, de la o groapă la alta, în volte şovăitoare şi cu atât mai simpatice, uneori, e adevărat, drumul înainta în volte, în spirale. Uneori, o groapă mai mare, aşa, trebuia trecută de câte două ori, alteori, o râpă trebuia urcată şi în marşarier, uneori trebuia, era obligatoriu, mersul cu roţile din stânga pe parapet, cu cele din dreapta jos, încât numai îngerii Domnului, cu aripile lor trandafirii, din hârtie de mătase, mai puteau susţine câte ceva, în pofida echilibrului, de care nimeni nu se preocupa prea mult! Există, cum se spune aşa de bine în popor, un Dumnezeu al beţivilor şi al bătrânelor rable! Înainte, mereu înainte, cu prudenţă, înainte, cu multe ocoluri, înainte, stând pe loc, turceşte, înainte, îngenunchind, înainte, mai ales: îngenunchind, înainte! Minda saltă pe „ziţul" său cu arcul scăpat din chingă, cu câlţii răzvrătiţi, saltă cu atâta frenezie încât adesea se loveşte cu tâmpla sa de intelectual de capota maşinii. Nu scapă însă cârma din mână şi, cum se întunecă cu rapiditate, de la o zi la alta, gropile acelea uriaşe, inepuizabile, se pot transforma foarte bine în valuri, un câmp de valuri, ce, nu s-a mai văzut?! Şi el se va opri undeva, la umbra unei sălcii prăpădite, care se profilează deja în zare, va opri, îşi va scoate traista sa cu merinde, pe care o ţine, în mod ilicit, pe locul trusei de prim-ajutor, va face să sară lama briceagului său de care e atât de mândru şi va mânca în pace, îmbucătură după îmbucătură, pe una din canapele, privind melancolic afară, pe uşa larg deschisă, prin care adie aerul curat al depărtărilor.

Singur, în bătrânul său autobuz! Ce poate fi mai paşnic, mai inofensiv?! Ce poate fi mai puţin suspect?! Hai?! Apoi, cu simţurile liniştite, se va scobi alene în dinţi, cu te miri ce aşchie ruptă de undeva, şi se va gândi la viaţa lui. Viaţa lui, care nu interesa pe nimeni, nici un birou, nici un serviciu, nici o companie de pe lume, nici un fel de trust sau guvern! Viaţa lui care se umfla încet, încet, aşa cum se umflă corturile circurilor, câte mai sunt, viaţa lui se umfla, da, se umfla, şi, iată, prindeau să plutească în ea atâţia peşti mici şi mari, atâtea siluete cunoscute, atâtea fosile, tot ce i se întâmplase era el însuşi, numai el însuşi, avariţia sa era fără margini, nu ceda nimic, absolut nimic, cu unghiile, cu dinţii, cu picioarele, ca o femeie isterică care-şi apără nedreptatea ei, profunda ei nedreptate, aşa era el în stare să-şi apere... vocea lui Ceea, stridentă, fesele Miei Fabian, calme, tibia gânditoare a Ludmilei, gulerul de celuloid al străveziului domn Gherman, domnul acela atât de romantic, la care el ţinuse cu adevărat!... Bibi Medoia, cu cele trei-fete ale lui, la care le cumpăra mereu funde din comerţ, mâna chircită, de automutilat, a portarului de la clinică, care-l saluta întotdeauna cu atâta impersonalitate, zâmbetul rece, îngheţat, al mamei lui, una din monedele cele mai stabile din lume!... Şi Velici, care ar fi meritat să fie şchiop, a, nu, ceva mai grav, poate chiar din naştere sau de la patinaj, cum se întâmplă, era prea puţin profund ca să-l fi putut lovi, cu copita, un cal! I-ar fi stat bine şchiop, târând uşor, cu distincţie, un picior, asta i-ar fi ajutat şi mai bine la carieră, visul său, cariera!

Mia Fabian ce respira acum, moartă, atât de aproape de el! Mia Fabian, îngerul său de gips, îngerul său mortal! Ar fi putut să se îndrăgostească de ea acum abia, de trupul ei lătăreţ, de inima ei vioaie, care bătea în pământ! Ea, dulcea, înecăcioasa lui moarte, greaţa din gură pe care o simţise când o îmbrăţişa cu atâta virilitate o avea şi acum, greaţa aceea scrâşnindă, ca atunci când iei pământ între dinţi. Fiecare fuge de moarte în felul său. Cum spusese cineva, o Voce: „Uneori, intrarea la iubita noastră candidă, cu genele veşnic speriate ca nişte aripi de porumbel, e

tocmai o scară dosnică pe care se aruncă lăturile!" Pe scara aceasta fugise el, se salvase el, pe gangul acela mirosind suspect, pe care stau înşirate pubelele, pline, debordante, peste care mişună fiinţele acelea transparente. Gangul acela dolofan care fusese trupul ei, iubita lui, îngenuncheată cuminte, cu palmele lipite, pe care crescuse un lichen tânăr, verzui, veghind pe mormântul lui. Veghind pe eroismul său abject, atât de modern, un „eroism al timpului nostru"! Singuratic, împuţit, demn de secolul său. Un eroism pe măsură comandat la un demn croitor de mahala, la „croitoria lumii elegante". Iată ce bine se umfla, toate acestea înotau în el, prindeau diverse culori, reflexe, mai ales privite în sursa de lumină, hrănite multă vreme din el însuşi, începuseră sau vor începe, foarte curând, să prindă mirosul lui, patina lui neconfundabilă, vor deveni superbe şi necomestibile ca tot ce se hrăneşte în vremea noastră în mod artificial! Dar ce, trebuie să mâncăm totul?! Nici pomeneală, o parte infimă poate să plutească, să vorbească cu gura plină de apă, să pozeze pentru un reflector spart, să înşire la minciuni cu mâna pe inimă, să fugă de urmările propriilor coşmaruri! Iată, pieptul lui universitar se umflă, se umflă şi peştii aceia dragi, familiari, se puteau roti în voie, îşi puteau turti boturile lor inflexibile de peretele vitros al privirii sale bovine, aşa cum e orice uitătură cumsecade după masă, în timpul celei mai creştineşti digestii. Mâncase bine, liniştit, gloaba metalică de lângă el respira în voie, cu tabla sărind din timp în timp, la apropierea nopţii, putea să se odihnească, să stea pe o rână şi să delireze privind stelele fixe. Un delir firmamentul vizibil, un delir firmamentul invizibil, cel care, se jură unii făcând spume la gură, apare cu claritate, la anumite ore, pe anumite meridiane! Bah! Platitudini!

...Lângă el, sărise alături cu salturile sale scurte, icnite, greoaie, El... Doctorul întinse mâna să-l mângâie, simţindu-şi propria-i respiraţie accelerându-se din milă: sărmanul guzgan, era suferind. Pielea i se subţiase, nările fine deveniseră transparente, ca pergamentul, respiraţia îi era şuierătoare, de vis, aşa cum se urcă bulbuci rari de oxigen sub un clopot de sticlă. Coada sa groasă,

virilă, se înfiorase! Se oprise, el era convins, cu totul din întâmplare, nu bănuia muntele de sentimentalism din apropiere, nu bănuia, de sub pleoapele sale coborâte, gânditoare, inima uriașă care bătea ca o pânză de corabie, în aer! Era un sobol pașnic, meditativ, care nu făcea rău nimănui, doar locul îngust pe care se târa în salturile sale scurte, icnite, preferate, păstra câteva secole un miros nedefinit, ca al algelor în timpul înfloririi... ca al algelor călătoare pe mări, împuțind țărmurile insulelor sudice cu filosofia lor de două parale... era un animal suferind, poate chiar muribund. Dar, cine știe, la unele animale agonia nu se termină neapărat cu moartea sau... chiar dacă e așa, a adus cineva vreo veste de dincolo, e cineva care s-a întors de acolo să ne spună, să ne cânte, pe nas, ca un țârcovnic, într-un sat pierdut în munții anistorici, aria lui, refrenul lui stereotip, plin de înțelepciune?! „Lazăre, vino afară!" „Scula-mă-voi și mă voi duce la tatăl meu, voi cădea înaintea lui și-i voi spune"... împiedicându-se în bandajele sale mortuare... el era îngropat însă de trei zile și... și... piatra mare era dată într-o parte și un înger veghea mormântul gol și femeile se înspăimântară... femeile se înspăimântară... „Nu vă temeți!... Nu vă temeți: Eu sunt...!"

Unde auzise aria asta?! Ce importă... tot ce putea să facă era să sufere alături de El, de cel care suferea cu adevărat, tot ce putea să facă era să-l imite în suferință, până când ar fi început să-și simtă, cu repulsie, nările arzând de respirația șuierătoare, ochii uscați în orbite, mâinile tremurând de febră! De câtă vreme măsurabilă, oare, nu mai avea el încredere în propria sa reacție, de când simțise că în el însuși se cuibărise un animal sinucigaș?! De când oare începuse să imite, nu viața, ea nu exista, pentru că nu putea fi imitată, ci pe cei care se frecau de ideile sale moștenite, singurul său bun?... De ce atâta neîncredere în propria sa fantezie searbădă, de ce atâta panică în fața gestului celui mai mărunt, celui mai puțin riscant?!... De unde tendința sa respectuoasă de a „face la fel" cu toleranță grosolană, unde era animalul acela uriaș, prezent doar prin duhoarea sa, căruia îi întorceau cu toții spatele, fâstâciți, de ce își pierdeau oamenii

atât de repede prejudecățile, ca spada care se lovește de metal? La o parte, mai avea atâta imaginație sau putere în el ca să facă loc prietenului său, celui rănit de moarte... dar ce, poate el se născuse astfel, suferința lui era congenitală, cum se spune în anumite familii... Iată. El putea fi mândru de el însuși, putea să-l suspecteze în liniște sub pleoapele sale bombate: lui nu-i fusese frică de moarte încât să tremure atunci când se lăsase să cadă, să lunece, să cadă, greoi, prin spărtura aceea pe unde licărea ademenitor... nu-nu, fals, îi fusese frică, dar numai atât! Nu înseamnă asta totul?! Fusese singur cu frica lui jegoasă, tremurase împreună cu frica lui, dar nu întinsese măcar mâna să-și mângâie panica și tot ce se spune despre ea. Nu. Nu făcuse asta, nu se odihnise în asta, putea să jure, nici un scâncet nu scăpase de sub tălpile lui nenorocite, cu care, în anumite nopți cu lună, privise firmamentul. Nimic din ce se întâmplase nu trebuia să se întâmple, evident, și acesta era coșmarul lui particular, solemn, acesta era guzganul lui! Dar, dacă nimic din ce s-a întâmplat nu trebuia să aibă loc, o, frații mei, acesta nu e un semn, oare, că totul era previzibil?! Cum să nu, cum să nu! Dacă el fusese atras prea mult, prea bolnăvicios, prea vesel, prea neînfrânat de crăpătura aceea prin care se zărea așa de bine El sau... Ea sau al treilea, Mercutio, cel ce dansează peste inimile deasupra cărora se varsă pocalele cu vin, dacă nu-și putuse dezlipi obrazul său fraged de locul acela înghețat care-i luă pielea drept amanet, nu era asta doar vina sa?! Nu însemna, oare, dacă plătise și i se dăduse voie să plătească, pe onoarea mea, nu însemna oare că era apt de plată, că era un adult, în sfârșit, visul oricărui adult de a ajunge în sfârșit un ins adult, nu însemna aceasta că... dacă îndrăznise să plătească, putea plăti cu adevărat, că avea cu ce să plătească, banii săi, nenorociți, erau buni, banii săi asudați, meschini, tociți erau totuși... omul de la ghișeu, cu mânecile sale negre, din timpul serviciului, iată, nu lăsase să cadă gemulețul de lemn ca o ghilotină peste degetele sale, peste unghiile sale visătoare, nici măcar unghiile sale nu se însângeraseră.

Cum stătea acum, în iarbă, cu El în brațe, tremurând de febră, de nemulțumire, de veșnică nemulțumire, cine, ce reproș mai putea să-i facă? Mai avea el pe cineva, mirosul, putoarea aceea a Lui nu îndepărtase orice inimă sensibilă? Prostii, orice afară de băbeasca compătimire de sine a îngerilor, orice afară de suspinele cu care se consolează toți idolii. El însuși își avea idolul său, idolul său muribund, vizibil, respingător, scuturat de febră, bolnav, deci existând. Idolul său care îl va părăsi, de care se ciocnise cu totul întâmplător, ca în marile iubiri, pe care n-ar fi trebuit să-l întâlnească niciodată, ca totul să rămână imprevizibil. Odată ce era încă în viață, totul rămânea previzibil, o mână oarecare desena, cu coada unei crengi, drumul său pe nisip. Cum se rugase, nu demult, Cetățeanul acela, asudând sudori de sânge (se poate, oare, să asuzi sânge, o capilarizare totală, de câteva secunde...). Ce teamă colosală te putea îndemna să asuzi roșiatic, ca o spumă a întregului trup livid, ce teamă neașteptată, neomenească, profund binefăcătoare? O frică ca un ciocan pneumatic, o frică care te vindecă de tine însuți, o frică căreia îi poți supraviețui.

Cât mai avea până la sfârșitul... vieții? Mult, puțin, mai mult, mai puțin?... Dar dacă... și aici el zâmbi, involuntar, absolut involuntar, dar dacă, cine știe, acesta nu era ultimul salt?!... Dumnezeule! Încă o dată? Minda privi cu panică în jur, de parcă în iarbă s-ar fi aflat mânere sclipitoare de alamă, șlefuite de generații. Încă o dată, era asta posibil, sau vecinul său îi va trimite adevărata moarte, la timp, cu mult înainte ca să...?! Ar mai fi putut hoitul său nenorocit, care trăia doar așa, prin simplă repetiție, ca acei câini bolnavi, vara, cu limba culcată pe piatră, ar mai fi fost el în stare „să mai trăiască o dată"?! Să mai sară o dată? Încă o dată?!... Oare nu cumva acolo, în orizontul în care ar fi putut da cu piatra, conștiința sa l-ar fi putut salva? Conștiința sa cu care se încrucișa întotdeauna în fața berăriei, cu zâmbetul Lui lipicios, de parcă el, Minda, ar fi avut 16 ani, pulpele goale și cozile împletite pe spate, să-i zâmbească cineva, astfel, de parcă ar fi fost... Dumnezeule, de câte ori trebuie plătită aici

intrarea, o dată, de două ori, de cinci ori?!... De câte ori să-i iert fratelui meu când îmi greşeşte... Doamne... de câte ori să-i iert fratelui meu, care sunt eu însumi... când îmi greşeşte.

Minda aruncă ţigara şi duse, involuntar, mâna la faţă: fumul îi intrase în ochi, şi el îşi apăsă cu teamă pleoapele inflamate, câteva secunde lungi nu văzu nimic, nu distinse nimic, era ca şi orb. Îi era teamă să-şi frece orbitele, stătea astfel, înţepenit, aşteptând să-i revină vederea, îndurând, cu dinţii strânşi, durerea arsurii. Lacrimile inutile se strânseră la marginea pleoapei, el nu suferea, trupul său mare era atât de neajutorat, încât cineva, un copil, ar fi putut să-l răstoarne. Îi veni să râdă, dar orbitele sale gemeau, în ele parcă năvăliseră roiuri de furnici lacome, era o suferinţă pe care n-o meritase.

Stătu astfel, rămase astfel, cu unghiile intrându-i încet în carne, în suferinţa aceea măruntă, nemeritată, orb pentru câteva clipe.

Animalul său, pe care nu i-l vânduse nimeni, sări o dată, încă o dată, printre bălăriile care se clătinaseră. Era trist şi greoi: nimeni nu privea în urma sa.

Apoi mai sări o dată. Încă o dată.

Un salt între două morţi.

3 octombrie 1972

Cuprins

www.polirom.ro

Redactor: Ines Simionescu
Coperta: Carmen Parii
Tehnoredactor: Radu Căpraru

Bun de tipar: iulie 2008. Apărut: 2008
Editura Polirom, B-dul Carol I nr. 4 • P.O. Box 266
700506, Iași, Tel. & Fax (0232) 21.41.00; (0232) 21.41.11;
(0232) 21.74.40 (difuzare); E-mail: office@polirom.ro
București, B-dul I.C. Brătianu nr. 6, et. 7, ap. 33,
O.P. 37 • P.O. Box 1-728, 030174
Tel.: (021) 313.89.78; E-mail: office.bucuresti@polirom.ro

Tiparul executat la Tipografia LIDANA, Suceava
Tel. 0230/517.518, 206147; Fax: 0230/206.268

Contravaloarea timbrului literar se depune în contul
Uniunii Scriitorilor din România
Nr. RO44RNCB5101000001710001 BCR UNIREA

Lacrimile inutile se strânseră la marginea pleoapei, el nu suferea, trupul său mare era atât de neajutorat, încât cineva, un copil, ar fi putut să-l răstoarne. Îi veni să râdă, dar orbitele sale gemeau, în ele parcă năvăliseră roiuri de furnici lacome, era o suferință pe care n-o meritase.

Stătu astfel, rămase astfel, cu unghiile intrându-i încet în carne, în suferința aceea măruntă, nemeritată, orb pentru câteva clipe. Animalul său, pe care nu i-l vânduse nimeni, sări o dată, încă o dată, printre bălăriile care se clătinaseră. Era trist și greoi : nimeni nu privea în urma sa. Apoi mai sări o dată. Încă o dată. Un salt între două morți.

Fiction

„Am citit toate cărţile lui Nicolae Breban, de la *Francisca* la *Confesiuni violente*. Despre unele (*În absenţa stăpânilor*, *Îngerul de gips*, *Bunavestire*) am şi scris. La *Îngerul*... – cu mare entuziasm. Cred şi acum că este cea mai bună – şi mai durabilă – carte a scriitorului. Breban e prozatorul cu cea mai patentă constituţie duală din literele româneşti de după război."

George Pruteanu

„Un romancier pentru o generaţie a literaturii. Nici un prozator român nu a trăit, după 1960, o evoluţie atât de rapidă. Succesul fulgerător al lui Nicolae Breban nu poate şi nici nu trebuie să fie judecat independent de momentul 1965 al literaturii tinere. O generaţie de povestitori şi de poeţi avea nevoie de un adevărat romancier pentru a-şi consacra, aşa cum se cuvine, strălucirea. Nu de un romancier făcut prin aglomerarea povestirilor, strălucitor pe fiecare pagină, spectaculos prin fiecare personaj al său; generaţia reclamă nu un autor care ştie să povestească, ci un scriitor înzestrat cu vocaţie de romancier: de adevărat constructor."

Cornel Ungureanu

„Dramatismul şi fiorul metafizic fac de neuitat romanul lui Nicolae Breban."

Alex. Ştefănescu

Pe copertă: Jean-Léon Gérôme, *Pygmalion şi Galateea* (detaliu)

EDITURA POLIROM
ISBN 978-973-46-0988-8

www.polirom.ro